

[redacted]

MONUMENTA

HISTORIAE BOHEMICA

EDITA

AUXILIO ILLUSTRIUM AMICORUM PATRIAE HISTORIAE

AB

ANTONIO GINDELY.

STARÉ PAMĚTI DĚJIN ČESKÝCH

VYDÁVÁ POMOCÍ

VZNEŠENÝCH PŘÍZNIVCŮ DOMÁCÍHO DĚJEPISU

ANTONÍN GINDELY.

II.

V PRAZE.

NÁKLADEM KNĚHKUPECTVÍ: I. L. KOBER.

1867.

Skála, P.

PAVLA SKÁLY ZE ZHOŘE

HISTORIE ČESKÁ

OD R. 1602 DO R. 1623.

K VYDÁNÍ UPRAVIL

KAREL TIEFTRUNK.

III. DÍL.

1619 až do března 1620.

V PRAZE.

NÁKLADEM KNĚHKUPECTVÍ: I. L. KOBER.

1867.

Národní knihtiskárna: I. L. Kober v Praze.

Obsah dílu III.

[illegible] — [illegible] Ferdinandovi [illegible] Fridricha na [illegible] — **Příběhy vojenské**: [illegible] s [illegible] v [illegible] Ferdinanda [illegible] — [illegible] — Fridrich z Tyfen- [illegible] — [illegible] — **O Karlu z Žerotína** [illegible] — **O** [illegible] **v Brně** [illegible] — **Král Fridrich na Moravě** [illegible] — **Král Fridrich v Slezsku** [illegible] — [illegible] — [illegible] — [illegible] — **Příběhy vojen-ské** [illegible] Ferdinanda II. a [illegible] — [illegible] z Moravy a do [illegible] — [illegible] v [illegible] a v Čechách [illegible] — [illegible] — [illegible] s [illegible] a [illegible] — [illegible] v [illegible] — [illegible] v [illegible] — [illegible] s [illegible] a [illegible] v [illegible] 485.

Příběhové léta Páně 1619.

(Orig. d. VIII. str. 1236.*)

Poněvadž cís. Matiáš porozuměl, že Čechové k uložené 1619
interposici od kurf. saského tak snadně nepřistoupí, aby se při jmenovaném terminu 20. d. ledna v městě Hbě začíti měla, leč by se o to o všecko prvé s knížaty a stavy slezskými, též i jinými zeměmi přivtělenými neporadili; z té příčiny neobmeškal hned při začátku roku přítomného novým psaním, z Vídně 6. d. ledna do Prahy direktorům odeslaným, k tomu jich napomenouti v smyslu tom:

Že měv v svém bedlivém uvážení, kterak v král. jeho českém po odjezdu jeho z Prahy do Vídně mimo všecku naději jeho znamenité a veliké zbouření původem některých lidí nepokojných se stalo a vždycky víc a víc den ode dne k horšímu zjitření přichází, tak že již téměř všecko křesťanstvo v veřejné hotovosti stojí, odkudž, jestliže by tomu zlému nyní, pokudž ještě k mnohem škodlivějšímu zbouření nepřišlo, v cestu podlé moci své cís. a král. nevkročil a toho zlého zastaviti nechtěl, že by z toho nic jiného než zkáza a vyvrácení jak království jeho českého, tak potomně i jiných zemí křesťanských následovati musilo, a skrze to příčina úhlavnímu nepříteli všeho křesťanstva Turku k činění vpádův do král. jeho uherského, též okolních krajin až i k dokonalé zkáze a uvedení v jho služebnosti tyranské velice by se podala; pročež, aby to všecko zlé s pomocí boží odvráceno býti mohlo a krev nevinná křesťanská s obojí strany vylévána nebyla, nýbrž i král. jeho české k zkáze a vyvrácení přivozováno nebylo, ale raději v silném a trvanlivém pokoji zůstávalo, aby direktorové s stavy pod obojí, jak předešlé kolikeré napomínání jeho tak i nynější, a což by k obecnému dobrému pokoji všem sloužilo, sobě oblíbili a přijali; k tomu že je otcov-

*) Před tím od str. 1204—1236 nalézá se obšírný spis jezuitův, z král. čes. vypověděných, kterýmžto nevinu svou proti stavům kr. č. vůbec osvědčiti se snažili.

1619 sky napomínati ráčí, an že císař všecko předsevzetí jejich mimo sebe pouštěti ráčí a toho ničímž zlým na časy budoucí a věčné jim i jednomu každému připomínati nechce, nýbrž vší milostí svou cís. a král. k nim nakloněn jsa, že takové napomenutí otcovské přijmou, té naděje k nim býti ráčí. Na jaký by pak spůsob a kondicí to porovnání býti mělo, aby oni to vše v spis uvedli a jemu do Vídně neprodleně odeslali, že milostivě tomu povoluje; on, vyrozumějíc tomu všemu, že nepomine jim zase resolucí svou cís. a král., což by k obecnému pokoji a jim k dobrému prospěšně sloužilo, v známost uvésti a nad tím vším, což by tak z obojí strany porovnáno bylo, ruku ochrannou držeti. A pakli by téhož otcovského napomenutí jeho přijíti nechtěli, tedy že před Bohem a vším světem protestiruje, co byť z toho dále následovalo, že by tím žádný jiný, než oni sami vinni byli; však aby k tomu přijíti dáti měli, že té naděje k nim býti neráčí. —

Zachovalili sou se pak direktorové a stavové v příčině odeslání jmenovaných výminek, toho sem na ten čas doptati se nemohl.

Proti tomu Fridrich, falckrabě při Rejnu kurfiršt, když v příčině týchž stavův král. čes. pod obojí a téhož pozdvižení v Čechách již několikeré psaní císaři učinil, ale až posavad žádné odpovědi od něho dáno mu nebylo, odkudž byl v tom domnění postaven, že císaři ani přednešena nejsou: pročež nepominul zase táž psaní svá obnoviti, a aby císaři do vlastních rukou přítomné psaní jeho z Rejna Kolína 14. dne ledna jemu odeslané dodáno bylo, to při vyslaném svém dostatečně nařídil a opatřil. V němž dokládal kurfiršt toho:

Že poznávaje, kterak jsou bella civilia, městské neb domácí války, velmi nebezpečné a škodlivé, jakž toho mnoho příkladův patrných netoliko v sv. říši ale i v jiných královstvích křesťanských, obzvláště pak za slavné paměti cís. Karla V. se nachází, kterýžto císař vzav před sebe válku proti sv. říši, k jakému jí zemdlení a vedlé toho i svá vlastní a dědičná království přivedl, to potomně velmi brzy sám skutek ukázal; nebo po smrti jeho za panování cís. Ferdinanda Soliman, císař turecký, mnohé krajiny křesťanské východní, jako kr. řecké a větší díl král. uherského, nemoha cís. Ferdinand moci jeho pro předešlé domácí války mezi křesťany, skrze něž sv. říše k zemdlení přivedena byla, odolati, v moc svou přivedl, a den ode dne dáleji roztržitostí a nesvorností naší křesťanskou monarchie své tyranské rozšiřovati a rozmnožovati nepřestává, a to vše k veliké záhubě a potupě jmena křesťanského i vší sv. říše se vztahuje: protož, aby témuž úhlavnímu nepříteli všeho křesťanstva Turku tím spůsobem k válkám

příčina dávána nebyla, že na času jest, aby císař předně to 1619
pozdvižení v kr. čes. neprodleně spokojiti ráčil. A když se to stane, tedy že i to zbouření, kteréž v sv. říši ještě tak zjitřené jako v král. čes. není, mnohem snázeji k spokojení přivedeno moci bude. A pakli by vždy císař tím odkládati ráčil, tedy že jest se obávati, aby poslední věci mnohem horší prvních nebyly, a tudy dokonalá zkáza jak slavného domu rakouského tak i vší sv. říše následovati nemusila.

Z těch tedy oznámených příčin aby císař podlé učiněného ohlášení, kurfirštům sv. říše společného, sjezd položiti a to vše týmž kurfirštům k spokojení poručiti ráčil, očež již i mnohé psaní jeho císařská sou prošla. Jaká by pak vůle jeho v tom byla, že kurfiršta s jinými sjednocenými knížaty a stavy říše zase neprodleně odpovědí zpraviti ráčí, za to že císaře spolu s jinými žádati nepřestává. —

Kurfiršt pak saský v tutéž dobu, dostav od direktorův a stavův pod obojí omluvy psané, z níž vyrozuměl, pro které příčiny ke dni od něho k interposici uloženému do města Hba dostačiti a skrze plnomocníky své najíti se dáti nemohli, odepsal jim zase na ni $^{12}/_{24}$ dne m. ledna z Drážďan s dosti pohnutou myslí slovy a v smyslu takovém:

Že z psaní jich vyrozuměl s dostatkem, co za výmluvu sobě pokládají, že se s tou interposicí tak dlouho odkládá, jako i co by v sobě obsahovalo, jedno i druhé psaní knížat a stavů slezských, kteréž císaři i jim nedávno pominulých dnův učinili. Kteroužto jejich sdílnost v příčině té že od nich milostivě přijímá.

Ačkoli pak takovou měrou měl by k tomu příčin dosti, aby se docela zhostil a z sebe složil tu interposicí, za kterouž sami direktoři od osob svých i na místě všech stavův pod obojí tak snažně a horlivě žádali — i oboje strany přistoupily k ní —; jmenovitě netoliko proto, poněvadž s ní den ode dne vždy dáleji odkládají, k ní dosti špatnou chuť míti za sobě patrně prokazují, ale mnohem více proto, že někteří o jeho dobrém německém, upřímém a opravdově vroucím intentu a mínění kurfirštském daleko jináč souditi a jeho v tom vykládati chtějí, nežli jest on mínil, jakž se to vše netoliko v tom na světlo vydaném diškursu o složení zbraní po straně stavův pod obojí a dotčené interposicí, alebrž i z dosti protimyslných pohrůžek v Pražských novinách dostavených dostatečně vynachází a spatřuje: — s tím však se vším, poněvadž kurfiršt dotčeného diškursu marného i pohrůžek jalových za tak podstatný a platný neuznává, aby čeho toho sobě hrubě vážiti, se ostýchati a takovými daremnicemi od mínění svého

1619 dobrého a pokojného, na které již jednou v mysli své dokonale se ustrnul, sebe odvésti dáti měl, an v té věci nic jiného císaři ani stavům nenavrhl a nepřednesl, než toliko to, čehož sami stavové pod obojí snažně a zhusta vyhledávali a žádostivi byli, ano i což přivtělené arciknížecí země Hořejších i Dolejších Rakous, nicméně i někteří z kurfirštův a knížat sv. říše sami za dobré a slušné uznali, o to při císaři s velikou bedlivostí sollicitovali, a již dále všecka ta věc na samém toliko vysvětlení a porovnání stran pozůstavena jest a záleží; z těch příčin že chce kurfiršt ještě vždycky předce, naprosto nic neohlédaje se a nedbaje na to bezpotřebné a ničemné některých mudrlantův diškurirování, pohrůžky a pomluvy, při svém úmyslu a intentu upřímně a věrně setrvati, poručiv o tom statečnému Jakubovi z Grynentálu, radě své a vrchnímu správci hrabství Mansfeldského a hejtmanu v Sengenhauzu, věrnému svému milému, aby po zavření knížecího sjezdu v Slezsku do měst Pražských mezi ně sjel a tu konečné a místné odpovědi na kurfirštovo přednešení od nich očekával, jsa k nim té milostivé dověrnosti, že se v té věci budou hleděti tak chovati a jemu pronésti, aby se táž odpověd i s jejich věrným toho při něm dosavad vyhledáváním a žádostí tak náležitě srovnávala, jakž toho král. českého vysoko důležitá potřeba a pohodlí na ten čas vyhledává, zvláště poněvadž J. M. C. pán všech nás nejmilostivější k kurfirštu i dle znění přípisu tuto přiloženého i k stavům koruny české v psaní 31. prosince roku pominulého odeslaném milostivě v tom tak se pronésti ráčil, že kurfiršt skůro neví, co by on jakožto vrchnost jich v příčině dotčené interposicí nad to více od osoby své činiti mohl aneb měl.

Pokudž by pak stavové kr. čes. pod obojí při tom nynějším nepokoji dále trvati a tu kurfirštskou, knížecí i od jiných okolních zemí vyvrženou interposicí neb jednání za takový chatrný a neužitečný a nebezpečný prostředek, za jakýž se v teď přiležícím diškursu, kterýž právě té chvíle kurfirštu do rukou se dostal*), držeti a sobě pokládati chtěli: tedy že

---

*) Diškurs, na kterýžto se tu naráží, byl od kohosi německy sepsán a vztahoval se na přednešeni vyslaného saského Jakuba z Gryntálu, kteréž při konci roku pominulého direktorům v příčině složení zbraní a ujetí často řečené interposicí jmenem císařským učinil. Obsahovalť pak v sobě hlavní věc tuto: „Co se na stavy král. čes. pod obojí z strany zavěšení zbrani jich jmenem a na místě císaře podává, aby stavové tomu naprosto místa žádného nedávali a k takovému podání nepřistupovali, poněvadž nepřátelé nic jiného tím neobmýšlejí jediné věci tyto: 1. Aby pod tím přičiněním čas sobě vyzískali a je tak dlouho za nos vodili, až by jim od ligy papeženské, od hišpanského krále, z Frank-

kurfiršt sice všeho toho v své váze a na svém místě i při 1619
vůli jich zanechává a skončení věci té pánu Bohu poroučí; nicméně však má tu celou a dokonalou naději a dověrnost k jeho velebnosti božské, k celému světu i ke všechněm nestranného soudu lidem šlechetným, že budou mu v tom za svědky, že jest v té věci s nimi věrně a dobře mínil a hned od začátku toho nedorozumění až do přítomné chvíle to při něm od sebe činil, čehož jeho kurfirštský úřad a povolání, jeho těžká J. M. C. vykonaná povinnost a závazek, jeho láska k vlasti milé, až i jeho dobrá a upřímá, kterouž vždycky měl, k král. čes. a přívětivá náklonnost vyhledávala od něho. Což by pak budoucně tomu odporného a nešťastného jim odtud pojíti mohlo, toho aby ne jemu, ale těm, kteříž ku předloženým jim prostředkům žádné libosti a chuti nemají, přičítali.

V týtéž době vyšel na světlo summovní extrakt artikulův, kteréž měli by míti na bedlivém pozoru plnomocníci stavův

---

říchu i z Polska pomoc silná přispěla, kteroužto zsílíce se náležitě, aby potom s Čechy po své libosti a vůli zacházeti a z jejich pře spravedlivé zlou a strhanou udělati mohli. 2. Aby mezi samými stavy pod obojí divné roztržitosti, rozdvojení a nedověrnost ztropili. 3. Aby je z peněz i z jiných potřeb vyssáli, když by po ten veškeren čas, co by též příměří trvalo, vždy předce celé vojsko své na hrdle míti a draze chovati musili, nic mezi tím platného s ním působiti nemohouce ani nesmějíce. 4. Aby dobré přátely a fedrovníky týchž stavův, kteříž se pře jejich spravedlivé živě ujimají, těmi daremnými průtahy a odklady od nich odrazili a tak krátce o tom mluvě, aby všemi obmyslnými zámysly moc i sílu jmenovaných stavův na nejvyšší zemdlili, svou pak stranu proti nim dostatečně zmocnili . . . .“

„Co se pak řečené interposicí tkne, že císař vyhledával toho náležitě při obou dvou kurfirštích, falckým i saským, aby se v tu věc vložili, že stavové král. čes. pod obojí vděčně a rádi je za prostředky sobě oblíbili a jsou s nimi ve všem spokojeni: ale aby též stavové král. čes. na samotné a pouhé kurfiršta saského rozepsání do města Ilba k určitému dni najíti a postaviti se měli, kdo by jim k tomu raditi chtěl? poněvadž o tom, jak by kurfiršt falcký s dotčeným místem, časem i s jinými všelijakými cirkumstancími spokojen býti měl, žádné dokonalé vědomosti nemají; anobrž nejedni o tom nemálo pochybují, zdali jest kurf. saský kurfirštu falckraběti o tom vyslání svém k stavům pod obojí jakou zprávu učinil a spolu s ním o jisté místo, čas a způsob jmenované interposicí na něčem jistém zůstal . . . . .“

„Dříve tedy, nežli by stavové pod obojí dali od sebe kurfirštu saskému na přednešení jeho odpověd dokonalou, naděje vede, že se o jeden i o druhý punkt jak s svými generaly válečnými, tak ovšem s knížaty a stavy slezskými Augšpurské konfessí, nicméně i s kurfirštem falckým a s jinými kurfiršty a knížaty sjednocenými v říši, až i s stavy evangelickými náležitě a zdravě uradí a bez vědomí a rady jich věrné a zkušené dotčené resolucí od sebe nikoli nedají. . .“ Ruk. Sk. d. VIII. str. 1253—1257.

1619 král. čes. pod obojí k témuž jednání neb interposicí Hebské zřízené; když by k hlavní smlouvě neb porovnání přistoupiti se mělo, aby při nejmenším některé z nich hlavnější, pokudž by nebylo možné všech, též plnomocníci pro dobré a bezpečnost stavův do smlouvy pokojné přivésti mohli. Buď pak že od samých direktorův v radě zemské uváženi a sepsáni byli, buď že někdo z upřímých synův vlasti aneb dobrých přátel jejich sám o své ujmě úmyslem dobrým pro napomenutí a navržení jich při nastávajícím sněmě po neděli Judica je zhotovil a o ně se s nimi sdělil, vidělo mi se, je také tuto pro budoucí paměť položiti a vepsati:

Předně a nejprvé, že tyto nynější roztržitosti zběhlé a vpádové do král. čes., kdež mečem, ohněm, zájmem a jinak s stavy a obyvateli jeho tyransky se zachází, sami v sobě okazují a dokonalé návěští jim dávají, proč by sobě (zvláště pak již po smrti cís. Matiáše) krále jiného voliti měli. Též také, pokudž by ku pokoji bylo přivedeno, a budoucně by od potomních císařův římských aneb králův čes. aneb od kohokoliv jiného toto předsevzetí stavův pod obojí král. českého, z přinucené potřeby od nich předsevzaté, jim něčím zlým připomínati se chtělo, tedy aby též stavové tu moc měli, i hned jiného krále sobě voliti a se vší mocí takovým všem nepřátelům svým odpírati.

II. Z závazkův a kompaktat těch, kteréž král. české s domem rakouským má, aby dokonce sešlo a to vše umořeno bylo pro ty znamenité příčiny, že teď v malém čase z téhož domu rakouského velicí vpádové na znamenitou škodu, záhubu a zkrácení král. čes. se dáli, odkudž naposledy nemohlo by mu nic jiného následovati, jediné dokonalý jeho pád a vyvrácení. Pakli by budoucně jaké nové smlouvy a kompaktata s týmž domem byly zavříny a stvrzeny, tedy aby se nad nimi lepší pozor měl a to, co se nad nimi vyřkne a slíbí, upříměji drželo a plnilo.

III. Zpronevěřilé osoby a buřičové vlasti aby byli na hrdle pro budoucí výstrahu a památku ztrestáni, statkové pak jejich podlé usouzení stavův v jisté místo obráceni.

IV. Které osoby od stavův, obzvláště Vilím mladší z Lobkovic na Bílině, z král. čes. odjely a nad vlastí svou milou zradily, aby nebyly víceji v král. čes. trpíny a statkové jich v moci stavův zůstávali.

V. Podobně, kteří se z prvopočátku k stavům hlásali a potom od nich zase odstoupili, aby tolikéž v zemi se netrpěli, statkové pak jejich stavům v moci zůstávali.

VI. A kteří na obě noze kulhali a na obou ramenech nosili a upřímnosti ku stavům nezachovali, ti aby sice v kr.

čes. trpíni, pro tu však licoměrnost svou pokutou peněžitou podlé stavův uznání zpokutováni byli. 1619

VII. Že pak teprva ku posledku někteří z stavův pod jednou i pod obojí k jiným stavům se přihlásili a lid svůj k veřejnosti vysílali, to na ten čas aby v dalším uvážení stavův zůstalo, co takové potkati a následovati má; jako i z strany osob těch vyššího i nižšího stavu, kteréž netoliko žádné dokonalé výpravy v této nařízené veřejnosti a nebezpečenství vlasti své nečinily, ale nad to výše jak o stavích, tak i o věci té dosti potupně mluviti směli.

VIII. Poněvadž arcibiskup Pražský, též Strahovský opat s některými jinými duchovními lidmi zpronevěřilými z kr. čes., an jich žádný, než jejich svědomí zlé, z něho nehonil, zutíkali; protož aby víceji v Čechách nebyli trpíni, nýbrž místo nich, obzvláštně pak arcibiskup, z českého národu osoby podlé kolikerého sněmovního snešení a tohoto nařízení dosazeny byly nyní a na časy budoucí a ustavičné.

IX. Které osoby z stavův o těch praktikách věděly, při takových radách bývaly a skrze prsty na ně se dívaly, takoví všickni aby nikda v žádných úřádech obecních víceji potřebováni nebývali. K tomu aby pokutou na statcích aneb penězích na zaplacení lidu vojenského zpokutováni byli.

X. Poněvadž kostel městečka Hrobu, od lidí pod obojí vystavený, jest od papeženců zbořen, aby jim zase jiný na náklad strany pod jednou vystaven byl.

XI. Z kterýchkoli statkův, buď císařských neb i jiných stavův, též duchovních osob faráře pod obojí z měst, městeček, vesnic vyhnali a lid k víře římské pod jednou přinutili, aby zase do takových všech míst kněží pod obojí i lidé vyhnaní dosazeni byli, ani kde více takovými nátisky od žádného se neobtěžovali. A pakli by v tom který z budoucích králův českých na protržení majestatu nového na provozování svobodného náboženství pod obojí překážku činiti chtěl, ten každý aby z stolice královské složen a regiment mu odňat byl. Nam consensu populi stante cadunt duces.

XII. Aby jezuiti podlé učiněné jim výpovědi v kr. čes. na časy věčné trpíni a do něho víceji uvozováni nebyli. Statky jich s kostelem velikým aby stavové k konsistoři Pražské obrátili.*)

XIII. Plzenští a Budějovští aby pro veliké své přečinění za buřiče a zpronevěřilé vlasti vyhlášeni a proto, že jsou

*) V německém doloženo to: „A kostel menší jim náležitý mnichům darovali.“ Sk.

1619 všemu království odpověděli, jiným ku příkladu k dokonalé zkáze přivedeni byli. Pokudž by však jim od stavův milost se učinila, tedy aby místo té pokuty jistou summu peněz na zaplacení lidu vojenského složiti povinni byli. Vesnice pak a dvory, kterýchž obojí v držení a užívání byli, aby k akademii Pražské od stavův se přivlastnili. V jednom i druhém městě jejich aby stavům pod obojí bylo svobodno, domy sobě kupovati a všelijaké živnosti městské provozovati, kostely, fary a školy kněžími pod obojí osazovati.

XIV. Jakož z jistých statkův, k Červenému Hrádku náležících, kteréž Štampachové drží, plat k faře Sv. Bartoloměje Plzenským se daroval, s takového platu aby již sešlo.

Obecní artikulové.

1. Sjezdové krajští aby dle starobylého obyčeje a spůsobu v určité časy držáni byli. 2. Sněmovní snešení a zříz. zem. jakým pořádkem držána býti mají. 3. K soudu zemskému aby vždy jeden pod jednou a druhý pod obojí, ku příkladu: N. purkrabě pod jednou, N. hofmistr pod obojí, a tak pořád i při jiných soudech dosazováni byli. 4. Při soudu zemském jako i při jiných aby k uložené hodině soudcové a rady se scházeli a spravedlnosti lidské fedrovali. 5. Hejtmanové hradu Praž., Starého, Nového i Menšího měst Pražských, aby pod obojí bývali. 6. Podkomoří i hofrichtýř aby též pod obojí byli. 7. V městech královských aby z richtářův císařských sešlo. 8. Aby po dnešní den žádný z budoucích králův českých té moci neměl, vyšším stavům obilí skupování zabraňovati. 9. Z strany trhův téhodních, statkův pozemských skupování i také živností města, a 10. z strany srovnání měr, váh, spůsobem předešlým, aby při tom zůstalo. 11. Jakož podlé snešení sněmovního sbírka na tři regimenty vojákův byla nařízena, aby zase byla složena. 12. Jakož byla sbírka před třími lety nařízena na pět let pořád zběhlých, ta aby již minula. A zase naproti tomu dluhové že se mohou z statkův arcibiskupských, kapitolních duchodův platiti, královští pak statkové, kteříž nejsou stolní, rozprodati. 13. Těch 20000 kp., z obecných sbírek kardinalovi Klézlovi za ztvrzení pokoje s Turkem svolených, aby vydáváno nebylo. 14. V městech Praž. aby universitas byla vyzdvižena příkladem jiných akademií v říši. 15. Z strany nařízení kalendáře nového skrze papeže, poněvadž veliká roztržitost v tom mezi křesťany jest, když zajisté v Čechách slavívá se veliká noc, tedy v říši mají teprva masopust, pročež aby se v něm s knížaty říšskými srovnání stalo, a od toho nového kalendáře upuštěno

bylo. 16. Při tom jednání o pokoj aby stavové bez rady englického krále a generalštatův v Nidrlantu i jiných zástupcův svých naprosto v nic se nevydávali, mnohem pak méně zavírali. — 1619

Poněvadž pak direktoři v létu pominulém učinili přátelské psaní 8. d. prosince jmenem a na místě všech tří stavův král. čes. pod obojí i některých pod jednou ke všechněm čtyrem stavům Dolejších Rakous, v tu dobu v městě Vídni při obecném sněmě pospolu shromážděným, v němž připomínali jim svůj nynější spůsob zarmoucený, a skrze koho i z jakých příčin jsou k němu přivedeni, přitom jich dostatečně napomínajíce i přátelsky a sousedsky žádajíce, aby připustíce to vše k srdcím svým s nimi v sousedskou konfederací, ku kteréž jim i sám císař Matiáš v létu 1610 milostivě povolil, aspoň již v této tak důležité a jich všechněch zároveň se dotýkající potřebě a nebezpečenství neprodleně vjíti se postarali: pročež jmenovaní stavové v Dolejších Rakousích byvše mezi sebou až dosavad za příčinou některých těžkých stížností náboženství evang. se dotýkajících velice rozdvojeni, jakž již v pominulém roku drahně o tom připomenuto, tou příčinou nemohli jim dáti na ně zase ze spolka odpovědi místné; nýbrž i v tom rozdělili se vespolek.

A předně stavové evang. odeslali týmž direktorům a stavům od strany své odpověd zvláštní v Vídni 15. d. ledna datovanou, omlouvajíce se jim předně, že jsou jim na ně časněji neodepsali, což že pro tu roztržitost jich domácí a nepovolnost stavův pod jednou se stalo, když jim na žádost jejich kategorickou žádné konečné a neukryté resolucí od sebe dáti dosavad nechtěji.

Co se pak toho v Čechách pozdvižení tkne, že, ač v tom nad stavy pod obojí a celým král. českým, tak ovšem i nad J. M. C. pánem svým nejmil. mají srdečnou litost a spoluútrpnost křesťanskou, vinšujíce jim obapolně na milostivém a všemohoucím pánu Bohu toho upřímně, aby bylo nikdy k té otevřené válce nepřicházelo, znajíce to při sobě výborně, že žádná vojna vedena býti nemůže, aby jí podlé a spolu s principaly, mezi nimiž začata jest, i jiní okolní jich sousedé a země dosti dobře vším zlým zažíti nemusili; proti tomu však že se z toho nemálo radují a těší, kdež stavové král. čes. v psaní svém pronášejí se v tom, že jsou oni v příčině té J. M. C. krále a pána svého nejmil. vždycky každého času při sobě výmluvného měli i ve všech všudy spisích svých vysoce vyhražovali, posavad vyhražují a na dokázání k J. M. své skutečné, povinné a náležité poslušnosti a věrnosti neustále za fedruňk a průchod té ode všech tří evang. kurf. sv. římské říše vyvržené a razené interposicí dle svého dobrého

1619 svědomí J. M. jakož prvé nejednou, tak teď posléze 29. d. listopadu roku pominulého zvláštním psaním svým, o čemž J. M. C., jak dekret jeho to s sebou přináší, zhola nic věděti neráčí, poníženě prosili a J M. ve vší nejhlubší poníženosti se poddávali a kořili, majíce k nim stavové evang. Dolejších Rakous tu celou a neomylnou naději, že netoliko v té své devocí a poslušnosti předce dále trvati a povinnost svou poddanou jako i oni, kterouž svému nejmilostivějšímu králi a pánu zavázáni jsou, na bedlivém pozoru míti, ale nad to výše, když by k dotčené interposicí přišlo, všechněm mírným radám a výminkám snesitedlným tak dalece místo u sebe dávati budou, aby se z toho zřetedlně poznati mohlo, že oni po straně své, znajíce to dobře, že z války není každému tak snadno právu býti a odpovídati, nepominuli ničehož toho stíhati a sobě oblibovati, což by k skutečnému, pokojnému a přátelskému porovnání a vyzdvižení zase poznovu toho vinšovaného pokoje obecného platně a prospěšně sloužilo a se vztahovalo.

Jich samých stavův evangelických co se tkne, že jich nikoli tajiti nemohou, jakož jsou již nejednou teď nedávno pominulých časův J. M. C. od přísnosti a války otevřené odrazovali a k milostivosti i k svatému pokoji upřímě, poslušně namlouvali, tak také že jsou již od několika let pořád v příčině nátiskův a příkoří svých, s nimiž jsou se z strany nábož. svého evangelického od strany pod jednou potkávali, vždycky každého času hleděli při tom zachovávati spůsobu a cesty té, že jsou potřeby, stížnosti své svému nejmilostivějšímu pánu a arciknížeti v spisích i oustně přednášeli a jeho za milostivé jich napravení s úpěním a slzavě prosili.

A jakož pak J. M. C. jim se v tom svým vlastním ruky podpisem i pečetí milostivě i otcovsky zakázati a přiřknouti ráčil, že je při té jim stavům rakouským pod obojí od někdy Max. II. slavné paměti udělené a na ně dědičně po předcích jich přišlé milosti a povolení svobodného náb. jich provozování zůstaviti a ji sobě oblibovati, ano i v čem se jim takkoli 19. d. března léta P. 1609 svou psanou kapitulací a resolucí hlavní i jináč oustně i v spisu zamluvil, nad tím ruku ochrannou pevně a stále držeti chtíti ráčí, o kterėžto J. M. laskavé a otcovské vůli a intencí upřímé že dotčení stavové rakouští nikda žádné nejmenší pochybnosti a rozmyslu jsou neměli: tak také že nikoli toho oumyslu nejsou a sobě nežádají, aby od té svobody v náb. jim puštěné v nejmenším puntíku ustoupiti měli.

A za tou příčinou, aby nepominuli v tom žádného prostředku snesitedlného, že jsou na stavy pod jednou spolukrajany své, od nichžto a jejich spoluúdův katolických oni sta-

vové pod obojí spolu s svými domácími víry až do chvíle 1619
přítomné v příčině náb. a svědomí jich se dotýkající a to
vše svrchu dotčené koncessí a kapitulací císařské právě na
odpor divně stěžováni a sužováni byli a nejedna protivenství
vystáti musili, příležící slušnou dotázku a žádost učinili a
vložili: zdali totiž byli by té celé a dokonalé vůle, je stavy
pod obojí při jejich spravedlivých svobodách v náb. beze vší
překážky, nátiskův a příkoří zcela a zouplna zůstaviti čili
ne; a od nich na ni světlé a kategorické resolucí a odpovědi
vyhledávali, kteréž však až do dneška dosáhnouti a dočekati
se nemohli, jakž tomu všemu direktoři a stavové král. čes.
z přiložených výpisův 29 gruntovněji vyrozumějí. S tím však
se vším že jsou k týmž stavům pod jednou naděje té, že se
vždy ještě k nim v tom tak pronesou, aby s tím dobře spokojeni byli a spolu s nimi v upřímné důvěrnosti, beze všech postranních záští a nedorozumění budoucně živi býti a obývati mohli.

Naposledy, co se dotýče konfederací té, o které stavové král. čes. v psaní svém zmínku činí, že by byla vinšovaná věc, aby byla mohla k skoncování svému přijíti, zvláště poněvadž sám císař nynější jim k tomu na sněmě Budějovickém léta 1610 povolil a jich v tom zvláštním dekretem napomenul, aby si k témuž cíli jisté osoby z prostředku svého obrali a k hlavnímu sněmu léta 1615 do Prahy pro vyřízení jí vypravili; ale poněvadž tehdáž ta věc všecka šla zase zpátkem, pročež že jakož prvé, tak ještě i nyní stavové evang. Dolejších Rakous nebyli by proti tomu, aby budoucně takovou konfederací mezi sebou nařídili, o níž že budou moci stavové král. čes. při té interposicí před kurfiršty a knížaty při dobré příležitosti své učiniti zmínku, však na ten a takový konec: aby též sjednocení jich ani proti J. M. C. aneb celému slavnému domu rakouskému, ani ku potlačení a potištění slavných stavův katolic. v náb. jejich se nevztahovalo, nýbrž aby srovnávalo se jakož s tím mezi stavy král. čes., tak i mezi knížaty a stavy v Slezsku nábož. evang. a katol. učiněným a od J. M. C. potvrzeným porovnáním.

Na ostatek že nadějí se, že stavové král. čes. to dobře seznali při nich, že oni rovně jako i stavové Hořejších Rakous a markrabství moravského až dosavad v ničemž proti týmž stavům král. čes. jsou se na odpor nestavěli a v něco jim nepříjemného se nevydávali, nejsouce proti tomu, aby stavové král. čes. toto jich psaní s přípisy v něm přiloženými kurf. a knížatům za prostředky k interposicí té zvoleným okázati neměli. S tím zůstávajíce jim vždycky každého času

1619 ke všelijakým přátelským volným a líbezným službám hotovi, že je ochraně p. Boha všemohoucího poroučejí. —

Druzí pak stavové katoličtí odepsali jim na žádost jejich 20. d. ledna v smysl ten:

Že přijavše dvoje psaní direktorův, 8. a 11. prosince datované, teprva 29. dne téhož měsíce od Sigmunda Adama pána z Traunu, jemuž bylo dodáno od jedné osoby neznámé, kteráž se od té chvíle ani při něm ani při stavích víceji neohlásila a odpovědi na něm nepožádala, a přitom otevřená cedulka témuž pánu z Traunu svědčící, v níž toho bylo doloženo, pokudž by těch psaní tu, kdež náležejí, nedodal, nýbrž za sebou je zadržel, že by mu z toho i jeho spoludruhům nemalá, ale veliká škoda vzrůsti a pojíti mohla; co by v sobě obsahovala, že jsou z přečtení jich obšírně vyrozuměli. A poněvadž jmenovaná psaní tak, jakž náleželo, dosavad nemohla býti uvážena ze spolku ode všech čtyr stavův Dolejších Rakous pro to nenadále mezi nimi a stavy pod obojí vzniklé nedorozumění při obecném shromáždění jich sněmovním, že žádají aby jim direktoři v tom za zlé neměli.

Nicméně že nerádi toho doslýchají, co sobě direktorové na místě stavův kr. čes. stěžují dosti obšírně z strany těch obtížných nepříležitostí, kteréž se u nich zběhly; aniž bylo by jim co milejšího jako to, aby takové nevole záhubné hned s prvopočátku prostředky a cestami dobrotivými a pokojnými s cesty složeny a porovnány býti mohly pro dokonalé jim i všem okolním královstvím a zemím všelikých bíd, neřesti a nebezpečenství škodlivých zproštění, vinšujíce jim i sobě toho, aby se to ještě, jak by nejpovolněji býti mohlo, státi mohlo. V čemž že by i oni po straně své věrně, vroucně a rádi jim napomáhati chtěli, a nemajíce o J. M. C. pochybnosti žádné, by co v příčině té osobou svou vlastní scházeti dáti míti ráčil, z té příčiny že i stavům kr. čes. v tom přátelsky a služebně tímto psaním pohledávají a prosí, aby i oni dotčených křesťanských a slušných prostředkův nepobíhali, nýbrž beze vší další překážky a hindrunku je sobě oblíbili a tudy všechny nepřátelské zbytečnosti a nepříležitosti přetrhnouti neb přestříhnouti se snažili. To o první věci.

Za druhé, že jich za to také přátelsky, služebně a sousedsky žádají, aby toto jich ohlášení stižné jim v dobré obrátili, poněvadž nemohli toho déleji mlčením pominouti, aby jim těžkostí svých potoužiti a požalovati neměli: kterak lid jejich válečný proti vší naději jich sousedské a to u velikém počtu jim do země jich beze vší k tomu sobě od nich dané příčiny zbrojnou mocí vpadl a v ní mnohonásobných oučinkův nepřátelských sobě provedl; a ač chtěl by dávati se tomu

prým a výklad takový, jako by se to od nich stalo toliko pro 1619
to, aby loupeží a kořistí od lidu císařského v kr. čes. nabytých a do země jich uvezených zase sobě dobýti mohli, však že ta ani žádná jiná výmluva jim v tom postačovati nemůže, obzvláště proto, že týž lid vojenský stavův kr. čes. vpadl časem nočním nepřátelskou měrou do města Světlého, nemálo měšťanův v něm postřílel a pomordoval a jak proboštství i opatství v něm, tak i celého města dokonale se zmocnil a jeho ještě až posavad v násilném držení a užívání zůstává, a to proti všemu řádu a právu. Na tom pak dosti nemaje, že se i do jiných rozdílných míst v týchž Dolejších Rakousích spoluoudům jich náležejících položil, obyvatele jejich převelice sužoval a téměř na nejvyšší zhubil.

Z těch příčin že jmenovaní čtyři stavové katoličtí v Rakousích Dolejších, nemohouce se o to s stavy pod obojí pro výš oznámenou příčinu na ten čas za jedno snésti, z přinucené potřeby sami toliko od sebe stavův kr. čes. psaním tímto náležitě, přátelsky, sousedsky a pronikavě v tom pohledávají a napomínají, aby pro navrácení a vyzdvižení zase znovu toho předešlého milostivého a pokojného sousedství, v kterémž s obojí strany jak králové čeští s arciknížaty rakouskými a tak ovšem i předkové jich milí s obojí strany vždycky každého času upřímě a neproměnně trvali a zůstávali, týž lid svůj válečný na ten čas v Rakousích se zdržující i hned ven ze země zpátkem povolali, preč odvedli a pro uvarování nejdokonalejší zkázy a záhuby též země jejich nic tomu podobného témuž lidu proti nim před sebe bráti nedovolovali, nýbrž jich všechněch v takových zbytečných nepříležitostech na budoucí časy přátelsky, služebně a sousedsky ušetřiti hleděli. Jsouce k nim celé té naděje a dověrnosti, že tuto žádost jejich skutkem naplní, proti tomu pak, že se jim vším sousedským a dobrým přátelstvím a službami volnými každého času zakazují. —

Netoliko pak direktoři jmenem všech tří stavův kr. čes. pod obojí při okolních zemích a stavích vyhledávali takového platného přátelství, fedruňku a pomoci v této své potřebě důležité, ale utíkali se oni i k jiným dalším potentatům a obcem evang. a mezi jinými i k Švejcarům Curichským, Berenským, Bazilejským i Safhauským oznamujíce jim v psaní svém 1. d. prosince roku minulého datovaném: předně, jaké přetěžké nátisky a obtížnosti dosavad vystáti musili v příčině svobody nábož. a svědomí svých, kteréž od milostivé vrchnosti své řádně a krvavě s předky svými sobě dobyli, a to původem některých protimyslných a nevěrných synův vlasti i rad J. M. C. neupřímných, tak že pro tu příčinu, chtělili jsou

1619 sobě od nich pomoci, musili na nynější defensí a hotovost vojenskou pomysliti a ji mezi sebou s znamenitými náklady a nepříležitostmi skutečně nařiditi; přitom také jich přátelsky a úctivě žádajíce, aby jich v tom odporném losu jakožto svých spoluoudů a bratří v Kristu pomocí a fedruňkem neopouštěli.

Kteřížto vzavše tuž žádost jich mezi sebou v bedlivé povážení, dali jim na ni zase odpověď 21. d. ledna přívětivou a menší pečetí města Curichu jmenem všech upečetěnou, že jakož mají nad jejich obtížným způsobem nynějším a jinými jich neřestmi obzvláštní litost a útrpnost srdečnou, ničehož víceji jim nevinšujíce, jako aby jeden každý při mírném pokoji a bezpečnosti své zůstávati a dny života svého ztráviti mohl; tak zase nazpět že toho rádi s myslí radostnou o nich doslechli, že netoliko jejich předsevzetí k žádnému jinému cíli a intentu, jediné k nevyhnutedlnému jich samých a svobod vlasti, milé obhajování a zachování nesměřuje, nýbrž že jsou při témž svém křesťanském úmyslu a předsevzetí až posavad zdárného prospěchu a štěstí požívali. Jsouce přitom té potěšitedlné a konečné ku pánu Bohu všemohoucímu naděje, že jim v příčině té ještě dále hojněji žehnati ráčí, jakéž milosti a požehnání božského i oni Švejcaři evang. v zemi své od té chvíle, jakž v náb. reformací učiněna jest, zřetelně zakusili, ačkoli přitom pro bezpečnější pravdy evangelitské a svobod svých starobylých zachování a rozšíření až do přítomných časův mnohonásobných strastí a zaneprázdnění pocítili a vystáli; činíce od osob svých to všecko, k čemu a jak daleko jim možnost jich nejvyšší postačovala, a i nejsouce napotom úmyslu jiného, než s pomocí božskou snažně se v tom míti a jednomu i druhému za dosti činiti: protož že z té křesťanské náklonnosti a horlivosti, kterouž mají k obecnému pokoji a pohodlí, netoliko k stavům kr. čes. pod obojí, i ke vší straně evang. všeliké líbezné přátelství prokazovati a přitom na všecko dobrý pozor míti, je ze zlého vystříhati, od nich všeliké neštěstí odvraceti a summou vždycky každého času to na místě svém činiti chtějí a se zakazují, co by k jejich nejlepšímu náležitě sloužiti mohlo a v mocnosti jich zůstávalo.

Ale nad to výše také, že jsou žádost jejich přátelskou, na ně společně vloženou, i jiným svým spolusjednoceným neprodleně v známost uvedli a od nich potěšitedlné, přátelské a povolné odpovědi dosáhli, s tím přitom dalším zakázáním, že dotčení Švejcaři evang. i napotom ještě ve všem tom, což by k vzdělání a zachování v celosti obecných svobod, míru, pokoje a bezpečnosti platně sloužiti mohlo, svou možností a dobrou volí v ničemž tom naprosto nic scházeti

nedadí. V tom i ve všeliké věrné a přátelské korrespondencí 1619
a náklonnosti dobré k stavům pod obojí že jsou se na psaní a žádost jejich odpovědí touto svou k nim pronésti a zakázati za potřebné uznali; za to jim přitom služebně a přátelsky děkujíce, že jsou se s nimi z strany způsobu nynějšího, v němž jejich vysoce důležité věci postaveny jsou, tak důvěrně sděliti nezpěčovali, začež že se jim zase podobným přátelstvím důvěrným odměňovati a jim všeliké možné služby, čest i dobrovolnost prokazovati se zakazují, Boha za to prosíce, aby tomu jejich křesťanskému dílu a předsevzetí, kteréž nyní před rukama mají, dáleji žehnati a štěstiti, jim zase k vinšovanému míru, pokoji a oddechnutí pomoci a ve všem všudy hojnějšího prospěchu a pohodlí milostivě přispářeti ráčil. —

V tom dověděvše se direktorové, že císař všem čtyrem stavům mark. moravského rozepsal sněm do města Brna ku 29. d. m. ledna, a chtějíce vždy rádi dotčené stavy na stranu svou přivésti, aby lid svůj vojenský příkladem Slezákův s lidem jich českým srazili a spolčili; i vypravili mezi ně z prostředku svého Václava z Budova, Prokopa Dvoreckého z Olbramovic a Jana Oršinovského z Firštenfeldu, davše jim 23. d. ledna k tomu jednání instrukcí jistou a přitom i níže dostavené psaní týmž čtyrem stavům společně svědčící v ten rozum:

Poněvadž bezpochyby dotčeným všem čtyrem stavům v dobré a čerstvé paměti zůstává, čeho sou direktoři spolu s stavy kr. čes. pod obojí jak skrze jiná mnohá psaní, tak ovšem i teď posléze při nedávno pominulém sněmě jich Brněnském skrze vyslané své při nich se vší náležitou úctivostí a šetrnosti přátelsky, sousedsky a služebně vyhledávali a zač je prosili, jmenovitě aby jim proti tomu lidu válečnému, kterýž z pokynutí a z nabádání některých rad zlých, ješto stavům kr. čes. majestat jim na svobodné nab. jich pod obojí provozování daný, porovnání mezi stranami i jiná privilegia a výsady zemské zjevně zrušili, protrhovali a k tomuto nepokoji velikou příčinu dali pod jmenem a titulem J. M. C. krále a pána jich nejmilostivějšího, beze vší slušné příčiny do kr. čes. uveden jest a kr. čes. skoro již přes půl léta ustavičně bez přestání hubí a přehrozné tyranství nad nevinnou českou krví až posavad provozuje, s svým lidem válečným na retuňk přispěli a takové ještě další a větší nebezpečenství a země zpuštění, čehož se neřkuli to samotné království ale i všecky jiné k němu přivtělené a okolní země konečně obávati mají, za času s pomocí p. Boha všemohoucího od nich odvrátiti nápomocni byli.

1619 Na kterážto jejich vyhledávání že jsou jim stavové mark. mor. při témž sněmě to zase za odpověď dali a ji na J. M. C. proposicí sněmovní jim tehdáž přednešenou vztáhli, jmenovitě: poněvadž J. M. C. jich lásky kurfirštské, kurf. mohuckého, falckého a saského spolu s knížetem bavorským za jisté prostředky, interponenty a smlouvce ubrmanské mezi sebou i nimi stavy kr. čes. pod obojí sobě zvoliti a přímluvou vzáctnou a radou věrnou kurf. saského k příměří a pokoji beze všech výminek povoliti a to vše Jich kurf. Milost. v moc a v ruce dáti ráčil; pročež že stavův pod obojí za to žádají a prosí, ano i věrně a upřímě k tomu napomínají, aby na skončení všeho toho až i té interposicí posečkali a v tom tak volní ukázati se snažili, aby všemu světu vědomé a známé bylo, že stavové kr. čes. pod obojí z strany dosažení zase toho všechněm nám vysoce potřebného pokoje sebou nic scházeti nedali; s tím při tom dalším doložením, když by stavové mark. mor. budoucně poznali to, že by k takové interposicí nepřišlo, neb k ní docela a dokonce přistupovati se nechtělo, aneb že by skrze ni nic užitečného a prospěšného vyřízeno nebylo, že by tu teprva k té věci i oni sami opravdově se přičiniti a na ty cesty i prostředky, skrze něž by jak sebe samé tak i král. čes. v slušné i náležité bezpečnosti ustanoviti mohli, zdravě pomysliti chtěli, jakž táž jich odpověd pod datum v městě Brně v neděli po sv. Tomáši léta 1618 to vše v sobě šířeji obsahuje a zavírá.

Z té příčiny že direktorové nemohou toho tajiti před nimi, že jakkoli sice tak dobře císař, král a pán jich nejm. jako i kurf. saský jiným od císaře jmenovaným interponentům psali o tom, položivše jim k takové interposicí jistý den totiž 20. d. ledna v městě Hbě, ano i kurfiršt dožádav se jich sám obzvláštně, aby se k témuž dni osobně aneb skrze vyslané své najíti dali; avšak s tím se vším že kurfirštové mohucký i falcký pro nepříležitost dotčeného místa a času jsou se jim v tom ohradna učinili a věci té, zdali by se budoucně k dotčené interposicí potřebovati dáti mohli, sobě poodložili dotud, až by nejdříve vyrozuměli, jak se v příčině té kníže bavorské pronese a resolviruje. Kníže pak bavorské že prohlásil se o tom v psaní svém k kurf. saskému učiněném zjevně tak, že nikoli úmyslu toho není, jmenované interposicí v čem nejmenším se ujímati, a že jest se v tom i císaři náležitě omluvného učinil, maje k němu naději tu, že ho při jeho nejedné ohradě milostivě zůstaviti ráčí, jakž se tu vše z psaní kurf. saského patrně prokázati může. Odkudž že se nic jiného nemůže souditi nežli to, že i kurfirštové mohucký a falcký, když jsou se v tom předešle na kníže bavorské odvolávali, jmenované interposicí pro své jisté příčiny s těžkostí budou chtíti víceji ujímati: pročež že tou měrou byla by malá na-

děje k tomu, aby tak brzo měl se státi k ní jaký přístup 1619
skutečný aneb nětco užitečného a prospěšného při ní vyříditi.

Za tou tedy příčinou, poněvadž direktory došla toho jistá zpráva, kterak na zvláštní císařské nařízení hejtman markrabství moravského všechněm čtyrem stavům téhož markrabství obecný sjezd neb sněm ke 29. d. přítomného měsíce ledna do města Brna rozepsal a položil, že jsou to za potřebné uznali, aby z prostředku svého vypravili mezi ně svrchu dostavené osoby s tím přitom oznámením a ještě s jednou uctivou, přátelskou a služebnou žádostí: že považíce při sobě s pilností všeho toho, předně kterak by v příčině té interposicí nimi direktory ani stavy pod obojí naprosto nic nescházelo, za druhé a obzvláště přivtělení mark. morav. k koruně české, též starých i nových mezi nimi kompaktat a smluv, podlé nichž Moravané vždycky každého času stavův král. čes. ku podobné pomoci napomínávali, stavové pak kr. čes. k nim stavům moravským ustavičně v příčinách takových věrně a upřímně chovati se hleděli, jim v čas nastalé jich potřeby a nátiskův s pomocí svou na retuňk přispívali a nebezpečenství valící se na ně dle své nejvyšší možnosti, žádných v tom nákladů a outrat nešetřice, od nich odvrátili, jakž se to vše i v některých týchž Moravanův psaních zřetedlně nachází; v nichž se prohlašují k stavům kr. čes., že oni podlé starožitných kompaktat a závazkův král. českému tím povinni jsou, item že jsou hotovi v tom se jim zamluviti a přiřknouti, proti všechněm těm, kteříž by král. českému a obyvatelům jeho v čem škoditi a je proti řádu, právu a svobodám jejich v nětco neslušného a nepokojného uvésti usilovali, a to tím vším spůsobem, jakž jsou to předešle i stavové kr. čes. jim Moravaněm prokazovati hleděli, na dokázání vděčnosti své povinné jakožto věrní, upřímní a nejbližší jich sousedé a přátelé beze všeho dalšího odkladu a meškání dle nejvyšší možnosti své co nejdříveji s patrnou, podstatnou a vzáctnou pomocí a retuňkem svým jim přispěti a jich chrániti a obhajovati a až do svého nejposlednějšího přemožení napomáhati; — ovšem pak a předně aby sobě tu svou v posledním jich psaní učiněnou zakázku k srdci svému zdravě připustili a podlé nich i spolu s nimi proti dotčenému lidu válečnému za jednoho člověka se spolčili, sebe i je před dokonalou záhubou s pomocí boží zastávati a přichraňovati nápomocni byli. V čemž aby se Moravané tím, což by jim snad od některých proti tomu namítati se chtělo, se nic nerozpakovati ani mysli své kormoutiti nedali, totiž předně a nejprvé že jmenovaná kompaktata a přivtělení vztahovala by se ouhrnkem na všecky tři stavy král. čes. a proti J. M. C. jakožto králi a pánu nevztahovala by se nikoli, a

1619 snad za druhé i tím, že by tou měrou činila se veliká překážka té od J. M. C. povolené interposicí neb jednání přátelskému.

I ačkoli že tomu se neodpírá, aby jmenované přivtělení a kompaktata na všecky ze spolka stavy v král. českém vztahovati se nemělo; přitom však toho se také nenachází, aby tuto v příčině této o samé toliko stavy pod obojí běžeti mělo, nýbrž jest všechněm vůbec vědomé a známé, že jsou se také mnozí z stavův pod jednou v příčině nařízené defensí, kteráž se na obhajování a zachování svobod a privilegií zemských vztahuje, spolu s stavy pod obojí sjednotili a dotčenou defensí při obecném stavův pod obojí i pod jednou zjevně rozepsaném sjezdu nebo shromáždění obapolně svolili, při ní stáli a kontribucí a sbírky všelijaké tu, kdež by náleželo, na ni odvozovati a vypravovati připověděli.

K tomu také že direktoři byli by tak dobře stavům pod jednou pokoje milovným, jako i všechněm stavům pod obojí povinností zavázáni. Nápodobně že i sám skutek to patrně doličuje a ukazuje, že jmenovaný lid válečný, kterýž tak nepřátelsky do král. čes. vpadl, týmž stavům pod obojí i pod jednou beze všeho rozdílu nábož. jejich mordováním, loupením i pálením a to proti zápovědi jemu od císaře učiněné znamenité škody a zkrácení zdělal a ještě do dnešní chvíle činiti a prokazovati nepřestává.

A byť krásně i to tak bylo, že by tato věc samých toliko stavův pod obojí se dotýkala, tedy že táž pomoc Moravanův, k žádné jich ouhoně, ujmě a zkrácení vztahovati se nemůže; poněvadž i přirozené právo i spravedlnost sama to s sebou přináší, že každý ten, kdožkoli všechněm stavům ouhrnkem pomocí a retuňkem zavázán jest, povinen jest tím také i jednomu každému z nich obzvláštně, mnohem pak více většímu jich počtu — poněvadž při velikých obecních jednáních větší počet stavův táhne na sebe jmeno a titul všechněch dle oné regule právní „Ab actione fit denominatio, od jednání pochází titul a jmeno“ —, aby ho náležitě přichraňoval a zastával.

Dále že zůstává také Moravanům i to v čerstvé paměti: když na onen čas v létu 1611 lid ten Pasovský do kr. čes. vpád během nepřátelským udělav, svobodného passu do markr. moravského žádal, že tehdáž stavové v Starém městě Praž. pospolu shromáždění nic se neohlédajíce na to, že císař Rudolf slavné paměti v tu dobu též z ponoukání rad zlých týmž stavům pod obojí v Starém a Novém městech Praž. pospolu zůstávajícím vzkázal a to na nich dokonce míti chtěl, aby lid svůj zemský s týmž lidem Pasovským v hromadu srazili a skrze města Praž. do mark. mor. svobodně propustili a po-

kudž se toho od nich nestalo, i nemalé pohrůžky jim činil, 1619
i to ještě jim oznámiti poručiv, že všickni ti, ješto z stavův pod obojí byli, s oné strany řeky Vltavy na zámku a na Malé straně spolu s stavy pod jednou k takové jeho milostivé žádosti přistoupili a na tom se vespolek jednomyslně snesli; kterak jsou stavové pod obojí, jichž na počet bylo mnohem víceji nežli stavův pod jednou a v ty časy svůj vlastní lid válečný po hotově měli, císaři Rudolfovi do toho jíti nechtěli a nešli a neměvše k tomu žádné slušné příčiny, aby svrchu jmenovaná starožitná a mezi oběma zeměmi řádně ztvrzená kompaktata a smlouvy protrhnouti měli, s svým znamenitým a patrným nebezpečenstvím, ano i s útratami a náklady nemenšími tomu všemu předsevzetí náležitou překážku učinili a tou měrou týž lid Pasovský jakořka hřbetem svým, že jest skrze kr. čes. do markr. mor. násilně nevpadl, s pomocí božskou zdrželi.

Jakož tedy přátelství to jim od stavův pod obojí tehdáž prokázané bylo příjemné a vděčné, tak také že by byla věc slušná, aby i nyní Moravané stavům kr. čes. pod obojí podobnou měrou odměniti se hleděli, nedopouštějíce přijíti k tomu, aby mezi nimi a stavy českými k nějaké nedověrnosti a roztržce příčina a podnět dáván býti měl.

Že pak proti císaři, králi a pánu svému nejm. stavové pod obojí nikda nic před sebe nebrali a neberou, to že přinášejí s sebou netoliko rozličná psaní k císaři v příčině té od obojích stavův moravských i českých činěná, v nichžto ustavičně přiznávají se k tomu zřetedlně, že jeho věrnými a poslušnými poddanými vždycky stále zůstávati chtějí, ale i sám skutek potvrzuje toho s dostatkem. Nicméně že i kurf. a knížata sv. římské říše, jako i jiné slavné země jim v tom při císaři hodnověrné vysvědčení dávají. Předně pak a obzvláštně že knížata a stavové slezští to při sobě uznali, že stavové pod obojí v příčině té jináč činiti a chovati se nemohli, nýbrž že túž defensí pro obhajování privilegií a svobod svých nařiditi musili; a tou příčinou spolu s nimi se sjednotili a tudy i Moravanům ku podobné jednotě dobrý příklad na sobě dali a ukázali.

Aby pak tím Moravanův s stavy král. čes. pod obojí sjednocením té od císaře povolené interposicí, pokudž by se k ní již jednou skutečně přikročilo, jaká nejmenší překážka a přítrž státi se měla, že direktoři viděti a rozuměti tomu nemohou, jak by z toho následovalo; jakož pak že knížata a stavové slezští, když jim tatáž příčina v císařské proposicí při pominulém sjezdu jich knížecím předestřína byla, nedali se kommissarům jeho od svého intentu neb úmyslu dobrého odvésti a odvrátiti, anobrž že jest to věc povrchu ležící a makavá, že

1619 jmenovaná interposicí nižádným prostředkem lépeji a snázeji fedrována býti nemůže, jako takovým Moravanův s Čechy sjednocením. Proto že Moravané vědí o tom dobře, že dotčená knížata a stavové slezští dotud a tak dlouho nikda lidu svého s lidem českým nespolčili, až teď teprva, když k též interposicí bylo od císaře povoleno.

Z čehož již mohou snadno souditi, když mimo to ještě i moravský lid k českému i slezskému vojsku se přirazí, že tu teprva strana jich odporná k dotčené interposicí dokonale přikročí, a rádcům zlým, kteříž celou svou naději k vrchovaté zkáze a záhubě zemí těchto na samotném jich rozdvojení sobě založili, všecky jich praktiky oukladné klesnou a v nivec obrácené býti moci budou; anobrž že tu táž interposicí rovně tak dobře, anobrž mnohem lépeji a bezpečněji po tom jich sjednocení společném beze všech všudyž překážek svůj průchod volný míti bude rovně jako i předtím, kdyby byli jmenovaní rádcové zlí a neupřímí J. M. kurfiršta věrného a upřímého mínění byli nehindrovali, kterážto intencí ještě vždy dosavad z již oznámených příčin, rovně jako předešle, v nejistotě zůstává. Mezitím pak že ti zlí lidé, kteříž císaře svými nešlechetnými a oukladnými obmysly velmi hluboko zavedli a království českému k znamenité záhubě posloužili, ustavičně potom toliko dychtí a vší snažnosti svou k tomu směřují, aby jen čas sobě vyziskali, se zsílili a potom teprva opravdově svou zlobivou vůli nad obyvateli kr. čes. i jinými zeměmi okolními vychladiti a provésti mohli.

Z těch tedy příčin jestliže by Moravané často jmenovanou interposicí živě a opravdově fedrovati mínili, že by k skutečnému téhož intentu jich vyřízení nepozůstávalo jim žádného příhodnějšího prostředku, jako aby též sjednocení s stavy kr. čes. co nejdříve na konec skoncovati hleděli. Nebo že to vše, dá pán Bůh, k znamenitému užitku a pohodlí a zvelebení neřkuli samého kr. čes. a knížectví slezských, ale ovšem k vysoceknížecího markr. moravského platně sloužiti, předně pak ta stará dověrnost a srozumění dobré mezi již řečenými zeměmi nyní i napotom zdržáno, Moravané pak svému přiřčení a zakázání zadosti učiní a všelijakým stížnostem, kteréž sobě buď z strany nab. buď v věcech politických pokládají, zpomoženo a, budeli vůle boží, v krátkém čase stálý a trvanlivý pokoj, J. M. pak cís., krále a pána jich všech nejm., císařský a královský trůn náležitě utvrzen a upevněn bude.

A kdyby budoucně na stavy mark. mor. jaké tomu podobné nebezpečenství přijíti mělo, že budou moci zase ústavně od direktorův, knížat a stavův jak kr. čes. tak i knížectví

slezských odměnnou a konečnou pomocí ujištěni býti. Proti tomu pak, pokudž by stavy král. čes. v této nynější žádosti oslyšeti a opustiti měli, že z toho nic jiného, jediné dokonalé mezi obojími stavy a zeměmi dověrnosti upřímé vyzdvižení a umoření, nepojde, stížnosti jejich že nikda nebudou k slušné a náležité nápravě přivedeny, pokoji obecnému že stane se překážka, a když by Moravané budoucně v jaké nebezpečenství upadnouti měli, že by jak od stavův král. čes. tak i od knížat a stavův slezských dokonce opuštěni byli. 1619

A protož že direktorové jmenem a na místě všech tří stavův kr. čes. týchž stavův moravských ještě jednou úctivě, přátelsky a služebně za to prosí: aby podlé svrchu dotčených a již prvé tou měrou nejednou k nim prošlých psaní také i toto jejich dověrné napomenutí v své bedlivé považení vzíti, nepřátel obecných lahodným řečem příliš mnoho nevěřiti a v tom z Čechův — kteříž na onen čas za panování cís. Rudolfa slavné paměti mimo to, kdež byli tím, že ten Pasovský lid i hned zase od Krumlova zpátkem ven z země české vytáhnouti má, s velikou přísahou podstatně ujištěni, vždy předce v tom nad míru uspíšeni a oškrábáni byli, tak že jmenovaný lid neřkuli ven z země vybyt nebyl, alebrž den po dni vždy dáleji se odtud do země podával a mnohých král. měst až naposledy i Menšího města Praž. násilně se zmocnil, a tu teprva císař Rudolf týž lid za svůj vlastní uznal a, jakž již svrchu dotčeno, na stavích kr. čes. toho, aby se s týmž jeho lidem spolčili, výslovně žádati se nezpěčoval, — příklad dobrý sobě vzíti ráčili; a když jsou se předešle v mnohem špatnějších příčinách s Uhry a s Rakušany, ješto k nim přivtěleni nejsou, ještě za živobytu cís. Rudolfa sjednotili, aby podobným spůsobem i nyní v příčině a potřebě daleko důležitější s týmiž stavy kr. čes. i s knížaty a stavy slezskými *jakožto spoluoudy jednoho těla,* a zvláště poněvadž Čechové od své nejmilostivější vrchnosti ustoupiti nikda nemyslili a posavad nemíní, ani toho čeho při Moravanech nevyhledávají, alebrž spolu s nimi v J. M. C. věrné a poddané poslušnosti vždy předce stále zůstávati a setrvati chtějí, se spolčiti a lid svůj s lidem jejich v hromadu sraziti a jisté osoby z prostředku svého mezi ně do měst Praž., kteréž by podlé vyslaných rad, knížat a stavův slezských jim v tom, jak by tak dobře Moravanům jako i jiným okolním zemím buďto skrze správdovou, konečnou interposicí, buď jinými slušnými a snesitedlnými prostředky a spůsoby z takové nouze a nebezpečenství dalšího aspoň již jednou zcela a zouplna zpomoženo a trvanlivý a bezpečný pokoj a mír s dostatkem utvrzen býti

1619 mohl, nápomocny byly, neprodleně vypraviti ráčili. Na to že od nich příznivé, přátelské a užitečné odpovědi očekávati budou. —

Kteráž dána jim zase neprodleně 31. d. ledna, t. j. ve čtvrtek před hromicemi v smyslu tom: Že všickni čtyři markrabství moravského stavové nyní při sněmě v Brně pospolu shromáždění vyrozuměli sou jak z psaní jim odeslaného tak ovšem i z ústního přednešení vzáctných vyslaných žádosti a obšírnému napomenutí jejich přátelskému a sousedskému. A jakož sou se již předešle skrze několikeré psaní a vyslané své direktorům a stavům kr. čes. zřetedlně pronesli, ano i bez všeho ohledu na svou nepříležitost o to náležitou péči a starost měli, aby jim z takových a těch podobných obtížnosti a těžkostí, v nichž na ten čas pohříženi jsou, věrně a upřímně, jak táž věc dalece na nich záleží, zpomoci mohli; pročež že i ještě dosavad nepomíjejí, jakožto jejich věrní přátelé a sousedé žádných k tomu slušných a zřízených prostředkův pohledávati. Ale že přitom také vědí v tom konečně, že s té interposicí vzáctné, kteráž mezi císařem i nimi předsevzata býti má, ještě až posavad dokonce nesešlo a neschází, a naděje jistá vede, žeť ještě, budeli v tom boží vůle, k takovému jednání přátelskému šťastně přijde, jakož pak že oni v té příčině opět poznovu k císaři, králi a pánu svému nejm. ve vší hluboké pokoře a poddanosti psali, snažně ho za to prosíce, aby túž věc tak milostivě fedrovati ráčil, aby k jmenované interposicí, jak nejdříveji možné, přistoupeno bylo a tudy jak stavům kr. čes. tak i jim spolu se všechněmi zeměmi okolními ten vinšovaný a pohodlný pokoj a oddechnutí spůsoben a utvrzen býti mohl.

Poněvadž pak tato jejich nynější žádost srovnávala by se ve všem znění svém s onou prvnější, a věci ty, o nichž tam zmínka se činí, všecky v týchž mezech a spůsobu, jako prvé, ještě posavad postavené jsou, na něž jest jim již od Moravanův při pominulém sněmě přátelská odpověd odeslána: z těch příčin že na ten čas všeho toho při též předešlé resolucí své zanechávají, jich přitom přátelsky a sousedsky žádajíce, aby netoliko dotčené interposicí stále se drželi, nýbrž i sami také toho při kurfirštích a knížatech sv. říše žádostivě a živě vyhledávali, aby se neřkuli jí nevzdalovali, ale co nejdříveji před sebe vzíti ráčili.

Dále že toho také před nimi netají, kterak jest se císař před nimi v tom milostivě ohlásiti ráčil, pokudž by mimo všecku naději jeho skrze tu kurfirštův a knížete bavorského interposicí věci té skutečně zpomoženo býti nemohlo, aneb že by s ní příliš dlouho bylo odkládáno, tedy že sám císař s jistými osobami, k tomu ze všech jeho království a zemí zřízenými,

na tu věc zasednouti a ji s pilností považovati chtíti ráčí, 1619
jak by co nejrychleji těm nedorozuměním a nevolem v cestu vkročino a ten vinšovaný pokoj dosažen býti měl a mohl. Že tedy jsou k nim té celé naděje, že tyto tak snesitedlné, slušné a na díle od nich samých předtím vysoce žádané a vinšované, jakož pro jich vlastní užitek a pohodlí, tak ovšem i pro tu, kterouž sou učinili za ně, pokornou a poslušnou přímluvu, od J. M. C. oblíbené prostředky z rukou svých nepustí a za hřbet jich nezaloží; nýbrž mnohem raději, co tu na jejich osobách bude záležeti, ke všemu tomu také sami věrně a opravdově napomáhati a i napotom ještě J. M. C. věrnými poddanými a upřímnými vlasti své milovníky zůstávati budou. —

A poněvadž mimo toto společné psaní, všem čtyrem stavům mark. mor. svědčící, bylo učiněno ještě jiné obzvláštní k samým toliko Moravanům pod obojí v tentýž smysl; pročež jmenovaní stavové pod obojí odepsali jim na ně podobně téhož dne, děkujíce jim napřed z té laskavé a příznivé, kterouž k nim jakožto k svým spoludomácím víry prokazují, affekcí a dověrnosti, jakož z těch přípisův a kopií, o něž se s nimi sdílejí, s zakázáním proti tomu zase svých všelijakých příjemných a líbezných přátelství a služeb. Co se pak žádosti jich poslední tkne, kterouž na všecky čtyry stavy ze spolka psaním i vzkázáním ústním vzkládají, poněvadž v ničemž nedělí se od žádosti té, kterouž jim samým po straně přednášejí, tudy že i oni všeho toho při té společné odpovědi, o kterouž sou se stavy pod jednou jednomyslně snesli, na ten čas zůstávají, nemohvše toho žádné důležité příčiny při sobě vynajíti, pro niž měli by se v odpovědi své od společné všech čtyr stavův odpovědi děliti.

Pokudž by však budoucně s té interposicí dokonce sešlo aneb k ní přikročeno, aneb skrze ni nic platného a užitečného vyřízeno a skoncováno nebylo, tedy že tu teprva, budeli v tom vůle boží, túž žádost jich v své bedlivé uvážení vzíti nepominou a jim ve všem tom věrně nápomocni býti chtějí, což by k trvanlivému a vinšovanému pokoji, tak dobře král. českého jako i mark. mor., budoucně sloužiti mohlo, jsouce k nim jakožto k svým zvláště milým pánům strejcům, ujcům, švagrům a přátelům té přátelské naděje, že s touto jich slušnou a podstatnou omluvou výborně spokojeni býti a na ní přestati ráčí; s tím je v laskavou protekcí a všemohoucnosti božské ochranu poroučejíce. —

Již také navštívíme i armády vojenské a pošetříme, jak sou se k sobě při začátku roku nového chovaly. Času sice zimního, jak pro nepříležitosti cest a zimy kruté tak ovšem pro veliký

1619 mor, kterýž se po všech kvartýřích lidu českého převelice rozmohl, tak že sotva polovice vojska stavův čerstvého a zdravého byla, nemnoho co platného dovozovali, kromě kde jedni druhé buď v kvartýřích nenadále přepadnouti aneb na pícování podskočiti mohli, že sou sobě nahlídali statečně do růžků, jakž se toho nětco dostalo císařským soldatům blízko Vodňan od dvou kompagnií nejv. leitenanta Mansfeldského regimentu Jana Jiřího hraběte z Solmsu, kteréž 200 mušketýrů na jednom zámku k tomu ohněm a dýmem přinutili, že sou se mu poddati a tak dlouho v Vodňanech zajati zůstávati musili, až se mu obyčejným rancionem vyplatili, však bez hejtmana svého, kteréhož hrabě až do navrácení se k armádě hraběte z Mansfeldu od knížete safojského z Piemontu při sobě zanechal.

Direktorové tedy vidouce, že jim morem tím prudkým velmi mnoho síly ušlo, starali se všelijak o to, aby týž nedostatek v lidu jinými čerstvými a zdravými rejthary i pěchotou sobě doplniti mohli, davše na mnoha místech je najímati. Kteřížto zvěděvše, že stavové čeští potřebují vojáků, se všech stran k službě jich pospíchali, tak že v krátkém čase vojsko jich zase se zotavilo a vzrostlo.

Třetího neb 13ho pak dne ledna císařští učinivše z kvartýrů svých výpad k zámku Hluboké, vypálili městečka dvě blízko Budějovic a vyvábivše sobě tím posádku zámeckou, kteráž nenadála se, aby nepřítel tak silný býti měl a tou příčinou pustila se za ním nevelikou hrstkou jízdy a mušketýrův dosti plaše a neopatrně přes jakousi hráz rybničnou, tak že od nepřátelských dvou kompagnií rejtharstva v zálohách ležícího byla nelibě přivítána; při kterémžto šermiclu byv s kompagnií rytmistra Assenburgera i Joachim Karpizon, jinak Kyrbicer z Kyrbic, nejv. vachtmistr regimentu Mansfeldského, když na utíkání kleprlík jeho s ním padl, jest od císařských dostižen, jat a v Budějovicích 3 měsíce v zajetí držán, až naposledy 500 zl. z něho sobě pomohl.

Po dvou dnech, totiž 15ho d. ledna, v noci mezi 8. a 9. hodinou vyšel veliký oheň na předměstí Budějovickém, k Krumlovu jdouc, neopatrností soldatskou, od něhož celé předměstí zkaženo. Na ráno pak lid český vykundšaftovav nepřítele, že sobě na 20 vozích municí a profianty do Budějovic vézti dá, tak dlouho čekali na ně, až mu je všecky odňali. Nic méně Bukvoj a jiní nejvyšší císařští vyhledali sobě v horách českých v tu stranu ku Pasovu jiný nový pass, osadivše šance při něm vzdělané silnou stráží, tak že již silnicí tou měli svobodný průjezd s profianty od Dunaje až do Budějovic, jak mnoho by jich potřebovali.

Zatím 18. d. ledna trefivše Čechové ve 4000 lidu nedaleko Krumlova (k němuž v tu dobu neměli štěstí, aby jej vyňali z moci Bukvojovy, jakž to sice potřeba veliká vyhledávala, protože Uhři v něm ležící činili z něho ukrutné výpady do okolních míst) na Bukvoje s 1000 jízdy a pěchoty, svedli s ním tuhou bitvu, kteráž několik hodin trvala, nerozžehnavše se vespolek v místě tom, až jim z obojí strany do 500 jonáků na place zůstalo. 1619

Devatenáctého d. ledna preláti kapitoly hradu Pražského i jiní okolní duchovníci byli povoláni do direkcí, a uložena na ně kontribucí jistá, ano i statkové jich pošacováni.

V tutúž dobu Henrich Otta Fugker, zverbovav sobě 2000 knechtů v kraji švabském, pustil se s nimi po Dunaji ku Pasovu a odtud přivedl je, ač dosti pracně, Zlatou stezkou až do Krumlova podlé ordinancí jemu od Bukvoje dané. A poněvadž ten čas, dokudž papež uvolil se císaři dávati na válku českou pomoci peněžité na každý měsíc po 10.000 dukátů, již byl vyšel, pročež císař vypravil k němu dva kapuciny do Říma, žádaje ho skrze ně snažně, aby ještě dále jemu toho dobrodiní popřál. Kteříž obdrželi to při něm, přinesvše s sebou zpátkem císaři milost tu, aby ode všech duchovních lidí v říši desátky duchodův jejich vyhledávati a takové peníze na samu českou válku vynakládati mohl.

Císařští pak netoliko s gryfy vojenskými proti Čechům zacházeli, ale chytili se i žhářství oukladného. Z těch paličův jeden, osoba dosti onaká, postižen byv v šatech sedlských v Rudolfštatu, kdežto z návodu hraběte Bukvoje nejvyššího Oldřicha Vchynského a rytmistra hraběte Šlika kvartýry zapáliti měl, jest oběšen v širém poli při posledním šildvachu právě proti Budějovicům. Jiní pak spoludruhové jeho, jichž prv mělo býti do 60 osob od papežencû nastrojených, jak jinde tak i v Starém a Novém městě Pražsk. na kolika místech ohně zakládali, pročež i těžce byli ztrestáni. Tou příčinou stalo se nařízení v týchž obcech, aby jeden každý z měšťanův měl na to pozor pilný, koho by do příbytkův svých přijímali, a co by takové osoby neznámé buďto u nich aneb tu v Praze na vyřízení měly, opatřiv pod tím domy své vodou a jinými potřebami ku přetržení ohně náležitými.

V tytéž časy z vojska českého, kteréž na ten čas zůstávalo v Rakousích, přitáhl praporec jeden pěchoty před město Vejtrah na úsvitě. Ti měvše zprávu a vědomost o tom dostatečnou, že ve zdech městských jedna brána velmi těžce byla by zazděna, prorazili ji tiše a dostali se skrze ni do města beze vší škody. A jak postavili se zde do šlachtordnuňku a udeřili na buben, tedy i hned převeliký strach neb

1619 bázeň přišla na měšťany, že se žádný z nich k bránění nepostavil, ale poddali se našim. Úředník pak hraběte z Firštenberka, kterýž zůstával nahoře na zámku, nevěděl sobě jak jináč než utečením odtud pomoci, dav se spustiti v koši přes zdi dolů, a tak lid český zmocnil se i hradu; obyvatelům však nestalo se násilí ani příkoří žádného.

S druhé strany markrabě z Jegerndorfu, pokusiv se 28. dne ledna o přední šance před Budějovicemi, netoliko rukou brannou opanoval je, ale i přes 90 vojáků císařských pomordoval v nich, sám neztrativ nic více než 19 osob. Hraběte pak Dampíra rejtharstvo hospodařilo také velmi nepříjemně v Rakousích a zvláštně na gruntech stavův evangelických. Nebo 29. d. ledna ztekvše jednomu přednímu obyvateli rakouskému pod obojí, z Gillesu po rodu, sídlo jeho i městečko Sonnenberk, vyplundrovali je dočista s jinými dvěma vesnicemi; faráři pak jeho evangelickému všecky knihy popálili a s samou osobou velmi ukrutně zacházeli. O čemž zvěděvše stavové evang., kteříž v tu dobu zůstávali ještě pospolu v Vídni při sněmě, domlouvali se o to znamenitě, pohnuvše se mimo jiné příčiny jim k tomu od strany druhé poskytnuté, aby se od sněmu bez vyřízení žádosti císařské rozjeli.

Okolo téhož času přivezeno do měst Pražských 6 vozův těžce naládovaných, kteříž náleželi paní Pruskovské. Svrchu na nich bylo všelijaké vaření kuchynské, pospodu pak leželo několik kusů střelby větší, jako falkenety, moždířové a jiná municí vojenská, měvše sobě formané poručeno, aby dotčené fůry uvezli na hrad Pražský a tam věci ty složili. I poněvadž to její smělé předsevzetí dávalo direktorům hrubé rozmýšlení, aby se i od jiných neupřímých synův vlasti nětco více tomu podobného nedálo na pouhé stavův pod obojí nebezpečenství, pročež rozkázali ty věci v rathouze Staroměstském složiti a i jinde po domích papeženských pokoje a sklepy bedlivě přehlídati, zdaby se ještě kde co toho více vyhledalo.

Téhož dne, jak se to stalo, chtějí tomu, že v tu chvíli, když direktorové seděli pospolu v soudné světnici při uvažování věcí obecných spadl mezi ně do prostředku s hůry s klenutí kámen, žádnému však z nich neubliživ, a totéž že státi se mělo s druhým kamenem i na velikém paláce před touž soudnicí. Z čehož pošli mezi lidmi soudové divní.

Při skonání pak měsíce ledna Dampír opanovav a osadiv lidem svým klášter Waithofský, jehož Čechové lonského roku zanechali neosazeného, nadál se, že tudy založí Čechům pass mezi Světlým a Vejtrahem. Ale nemnoho co platného tím svedl. Nebo i na straně císařské mor velice se rozmáhal mezi vojáky, zvláště v Budějovicích, kdežto nejen samu chasu

Marsovou nelitostivě dusil, ale i měšťanův drahně zprovázel 1619
z světa, tak že jich dost málo zvláště onačejších pozůstávalo na živě; pročež při obnově rady nemohli jich tak mnoho vyhledati, aby nimi úřad konšelský náležitě osadili.

A jakož již předešle bylo toho dotknuto nejednou, kterak císař vyhledával všudyž při všech křesťanských potentátích pomoci veliké proti Čechům a zvláště náb. římského se přídržících: pročež při začátku roku tohoto docházely stavův pod obojí zprávy nemarné, kterak hišpanský král rozkázal po královstvích svých v Hišpanii všecky přespolní šífy kupecké, žádného národu v tom neušanovav, obstaviti pro to, aby na nich, co nejdříveji bude možné, lid svůj válečný přes moře přepraviti mohl v místa ta, kam jej rozeslati v své tajné radě sobě umínil. Mezi jinými věcmi k takové věci potřebnými v království sicilském byla pohotově veliká summa biškotu neb chleba dvakráte pečeného, kterýž potom do Sardinie odvezen. V krajině biskajské blíže Frankreichu proti irlandským břehům měli zhotovených do 40000 mušketů a v Medioláně 185 kusů střelby v nově slitých. Kníže pak Florentské a obec Genuveská ve Vlaších fedrovali Hišpana svými galérami k rychlejšímu lidu jeho do země vlaské převezení. A aby dotčený mladý král byl tím víceji rozpálen a zjitřen proti všechněm věrným křesťanům, pročež papež při pominulých svátcích vánočních odeslal mu po poslu svém v dar drahý meč posvěcený a manželce jeho zlatou růži též s obzvláštními ceremoniemi od něho požehnanou aneb spíšeji okouzlenou. Což obé bylo jim s divným prachtem a pompou presentováno. V Římě pak nařídil i držel hlučné processí proti Čechům.

Ano i biskupové němečtí, jako Augšpurský, Aichštetský, Wircpurský, Bamberský i jiní duchovníci, shledavše nemalý počet lidu, odeslali jej císaři do Pasova. S podobnou pomocí lidu chystali se i arciknížata v Nidrlantu, v Elsasích i v Tyrolu. Což vidouce i o tom slyšíce Holandeři, povolali zase zpátkem domů všech šífův svých, jež vypravili do outiskův mořských, vůbec stretto di Gibraltar řečených, proti Korsarům neb loupežníkům mořským, aby nimi lid svůj domácí náležitě zsílili a nepříteli svému, mínilli by pod tím zámyslem někde něco nenadálého proti nim před sebe bráti, s náležitou podstatou a mocí odpírati mohli.

Král také englický, vzav sobě příklad z Hišpana, arrestoval též všecky přespolní šífy, potřebami a municí válečnou je opatřiv, lidem osadiv a proti nenadálému outoku nepřátelskému se vším dostatkem se přichystav.

Nadto výše ani Benátčané té veliké hotovosti španělské po zemi i po moři nevěřili naprosto nic, ale zásobovali se také

1619 všudyž i lidem i potřebnou municí; města pak svá a passy přednější zpevňovali šanci, vše k tomu cíli, kdyby ten lid císaři od Hišpana ku pomoci hotový k hranicem jich přitáhl a jmenovaných passův, skrze něž zbraňovali se dosavad týž pomoc do říše pustiti, se jim zmocniti usiloval, aby mu v tom tím silnější překážku a přítrž učiniti mohli.

Mezi tím zběhla se veliká nevole a pozdvižení obce evang. v městě Mostě v kr. čes. proti úřadu na větším díle náb. římského z příčiny té: poněvadž úřad před bouřkou českou činil měšťanům pod obojí znamenité příkoří a překážky při nábož.; jich obec tedy, znajíc to dobře, že nyní takové moci a svobody ku potřásání se nad ní nemá, aniž pro direktory osobovati sobě smí, ujala se sama regimentu obecného a zavřevši papežencům kostel a i důchodův obecných i zádušních se ujavši, požádala od úřadu, aby jim za předešlá léta z týchž důchodův pořádný počet učinil; větší pak díl konšelův složila s povinností, to za příčinu sobě kladouc, že dotčení důchodové obojí tak dobře jim evangelitským z záduší jejich jako papežencům přináležejí. Když pak osoby ty z povinnosti propuštěné utekly se k direktorům pod ochranu, direktoři pro přetržení nětčeho horšího učinili poručení obci, aby konšely s úřadu ssazené zase do míst jich dosadila, kostel jim odňatý k užívání svobodnému pustila; co se užívání důchodův obecných tkne, o to že neprodleně kommissí nařiditi chtějí, a když se to náležitě vyhledá, komu by ty vlastně příslušely, že také při tom zůstaveni býti mají. Podtím pak aby se obě dvě straně sousedsky, pokojně a přátelsky chovaly. A aby od obce nebylo řečeno, že direktoři byli hrubě na ruku úřadu papeženskému, jest od nich přitom nařízeno: aby císařský richtář Melichar Štecher, mistr Jiří Štýn z Štýneku primas a ještě dvě osoby radní na ten čas do dalšího jich uvážení povinnosti svých prázdni byli.

V Jindřichově pak Hradci dovolili direktorové obci evangelické, aby se ujala zase kostela předměstského, kterýž Vilém Slavata, pán jejich, nedávno předtím jezuitům přivlastnil, a vykonávala v něm služby duchovní řádem obyčejným církve pod obojí.

A poněvadž v Glackém hrabství té doby protulovalo se sem i tam cikánův nemálo, a vojáci, kteříž okolo sta osob leželi na zámku, zpěčovali se vykonati povinnost stavům pod obojí: z těch příčin direktoři, znajíce to, že na dotčené pevnosti a passu jim pro Moravu a Slezsko mnoho záleží, vypravili do Glacka z Prahy jednoho hejtmana se 300 mušketýrů, aby se dotčeného zámku zmocnili. Což když se stalo, a hejtman odbyv preč soldaty císařské, pěchotou svou jej

sadil a ty tuláky zemské v krátkém čase ven z země vy- 1619
savil a vyhnal. V tom po málo kolikasi dnech přijela jedna osoba neznámá s několika vozy těžce naládovanými před Glacko, nevědouc nic, aby se v posádce zemské jaká proměna státi měla, a žádajíc na hejtmanu, aby jí zámku k opatrování postoupil, poněvadž byl by jí od císaře k správě poručen. Hejtman postaviv se na oko, jako by tomu nařízení cís. odporen býti nemínil, oznámil tomu vyslanému, aby měl malé strpení a posečkaje v hospodě při obědě až do poledne, že potom, spravě své věci, zámku mu postoupí; mezitím že s svými vozy může vtrhnouti do zámku pro lepší bezpečnost. Podtím pak vzkázal hejtman tiše ouřadu, aby dotčenému vyslanému poctu odeslal a jeho do určité chvíle při truňku zdržel. Dal také v té chvíli vozy ty prohledati a nalezl v nich všelijaké municí drahně. Tou příčinou porozuměv, co by se tím obmýšlelo, netoliko municí tu obstavil, ale i vyslaného oficíra cís. po dobré vůli na zámek do arrestu vzal.

Zatím, když hrabě Dampír zsílil se nemálo pomocí tou, kteráž byla odeslána z říše od biskupův německých i od jinud, a Dolejší Rakušané nejsouce s ním dobře spokojeni pro tyranské lidu jeho s ubohými obyvateli nakládání, nebo nemajíce ohledu žádného, kdo by nábož. jakého byl, všecky na pořád sužovali nemilostivě, nechtěli se již déleji tomu skrze prsty dívati a jeho v zemi své trpěti: pročež Dampír dostav od císaře ordinancí, vytrhl s týmž lidem svým z předešlých kvartýrův města Kremže, Šteinu, Dlouhého Loysu a z jiných okolních míst a rozložil jej sobě okolo Waithofu po městečkách a vesnicích oumyslem tím, aby se městečka a kláštera Svátelského zase zmocniti a lid český z něho vyprati mohl. Ale že Čechové dostali o tom jeho intentu časně zprávy, i očekávali na příjezd jeho v místě příležitém i setkavše se s ním tak vlídně jej s soldaty přivítali, že jest se s nemalou hanbou, ztrativ v šermiclu tom přes 500 jonáků, zase zpátkem v místo své navrátiti musil. —

(Orig. d. VIII. str. 1292.)

Knížata a stavové v Slezsku k Augš. konfessí se přiznávající, na čem sou se teď nedávno při pominulém sněmě Vratislavském 20. d. ledna drženém z strany žádosti na ně od direktorův vzložené jednomyslně snesli, nepominuli uvésti jim to v známost schválním psaním 10. d. února v níže-psaném spůsobu a smyslu:

Jakož knížata a stavové z psaní těch, kteráž jim direktoři v čas obecného jich sněmu do Vratislavě rozličných dnův schválně odsílali, poznávají hojně jejich velikou a opravdovou

1619 péči a starost o obecné dobré a i k nim knížatům a stavům příchylnou mysl a dověrnost obzvláštní: tak také že knížata a stavové na odměnu jim za tu volnost přátelskou velice děkují a o to všelijak se zase proti tomu přičiniti chtějí, aby jako věrní jich spolubratří a konfederanti všecko dobré a líbezné přátelství jim každého času prokazovati mohli. Dále že jsou konečně na tom, aby již jisté vyslané k nim do měst Pražských vypravili, kteřížto, dáli Bůh, 26. d. února nejprvé příštího na cestu se vydají a mezi ně v místo již řečené se dostaví netoliko proto, aby věci potřebné jejich a knížectví slezských při nastávající interposicí náležitě fedrovali, ale i stavům kr. čes. v jejich důležitých a těžkých potřebách věrně a živě rádni i nápomocni byli, jsouce k nim stavům té přátelské, příznivé, služebné a sousedské naděje, že i oni týchž vyslaných jejich podlé přikázání jim vší dobré a sousedské přívětivosti a vůle radou svou v ničemž neopustí, nýbrž o všecko všudyž s nimi dověrně a potřebně se sdíleti, za jednoho člověka státi a je sobě ve všem tom laskavě poručené míti budou.

Zdali by pak knížata a stavové na ten čas měli dle psaní jejich povoliti k tomu, aby neřkuli stavův mark. mor. a arciknížectví rakouských buď skrze schvální k nim vyslání buď toliko psaním napomenouti a požádati měli, aby se s nimi obojími v této tak vysoce a všech jich zároveň se dotýkající potřebě nevyhnutedlné za jednoho člověka spolu sjednotili, ale nad to výše aby jim stavům kr. čes. i s druhou pomocí vojenskou na retuňk přispěli: že mají v tom znamenité rozmýšlení a to více pro tu nastávající interposicí, při níž ta obecní věc neb rozepře přátelsky vážena a porovnána býti má, aby potom nebylo řečeno, že oni sami tou jednou i druhou příčinou témuž jednání přátelskému svévolné překážky zavalovati chtějí aneb žádné opravdové chuti a příchylnosti k němu nemají. K čemuž že i tato třetí příčina, proč se to vyslání k výše dotčeným stavům obojím na ten čas dobře trefiti nemohlo, přistupuje, že stavové mark. mor. sněm také svůj právě v tu dobu jako Slezáci drželi, k němuž jim s týmž vysláním pro zaměstknání jich pilná dostačiti nijak možné nebylo. Nicméně co se té konjunkcí tkne, že jsou té ku pánu Bohu i k obojím stavům dověrnosti, že se ještě najde dobře příležitost vinšovaná k skoncování konjunkcí té, a snad sama ta interposicí jim ji do rukou poskytne.

Z strany pak odeslání jim pomoci druhé, ačkoli knížata a stavové měli by srdečnou útrpnost nad král. čes. a stavy jeho, jak pro ty ustavičné škody a zhoubu, kteráž se jim od lidu císařského děje, tak i pro jeho den po dni větší se sílení,

ovšem pak pro to morní nakažení, kterýmž armáda jich pře- 1619
velice jest ztenčena a zemdlena; přitom však že nemají v tom o stavích pochybnosti žádné, aby neměli jakožto lidé vysoce rozumní toho také při sobě bedlivě rozvažovati, jak by země jich téměř na 60 mil dokonce otevřená a prostranná stála, a kdyby v tyto časy měla se z strany lidu válečného docela obnažiti, že by musela tou měrou zůstávati v znamenitém nebezpečenství. Pročež že jich za to žádají, aby je v příčině té, když takovým spůsobem i na zadní kola se ohlédati a také i sebe samé s vlastí svou na bedlivém pozoru míti musejí, při sobě výmluvné měli. Ačkoli zajisté knížata a stavové neobávali by se žádné války otevřené od celé koruny české; s tím však se vším že mají v tom více než potřebí dosti zpráv dostatečných, a to z míst onakých, kterak polský král uvolil se císaři přehlídnouti to, aby jemu k ruce v zemi lid válečný se verboval, a byl by k tomu velice příchylný, aby císaři, jak moha, podtají pomoc proti Čechům, jejich pomocníkům, učinil. K tomu že rozmanití dvořané a služebníci císařští chovají divné praktiky s stavem duchovním v Polště, tak že Slezáci pro příčinu tu nebyli by sebou ani jediné hodiny bezpečni, v níž by je když tedyž nějaké těžké nebezpečenství a neštěstí přikvačiti nemohlo.

Přes to však všecko že na tom jest mezi nimi skutečně postaveno, poněvadž vyrozuměli tomu, že nemalý počet lidu jejich slezského v král. čes. od rány morové pomřel, místa ta prázdná jiným zdravým a čerstvým lidem doplniti dáti: jako nicméně i k tomu že rádi jim platně posloužiti se zakazují, co se tkne odeslání psaní jejich králi polskému i k stavům téhož království nyní pospolu při sněmě v Varšavě shromážděným, dadouce poslu přitom zprávu dostatečnou, jak by se dále při té věci náležitě, prozřetedlně chovati měl, jakož pak že v ničemž tom, což by stavům pod obojí k dobrému prospěšně sloužiti mohlo, až posavad osobami svými nic scházeti nedali; zůstávajíce jim ve všem dobrém i upřímém přátelství i k službám líbezným každého času hotoví a volní. —

Ale nežli kommissaři neb plnomocníci knížat a stavův slezských k interposici do města Hba jmenovaní vydali se na cestu, tedy den předtím Jan Kristian kníže Lehnické a Břehské, nejvyšší hejtman v Slezsku, odeslal direktorům psaní z města Břehu 25. února, čině jim v něm zprávu, kterak císař psaním svým, ač 20. dne datovaným ale teprva 24. února jemu dosti pozdě dodaným, toliko to jemu v známost uvedl: co se tkne jistého místa a dne k uložení interposicí, na to že jest ještě žádné místné odpovědi od interpositorův neb prostředkův nedostal; ale také přitom takové nařízení učinil, aby osoby

1619 od knížat a stavův slezských k dotčené traktací zvolené ještě doma se pozdržely a na velikou obtižnost země daremného pojezdu nečinily, nýbrž očekávaly na vzkázání císařské a, kdyby toho čas byl, k tomu jednání se dostavily. I ačkoli kníže pamatoval by se v tom dobře, na čem jest při pominulém sjezdu věc ta postavena, i co o tom direktorům od knížat a stavův psáno bylo, jakož pak i ještě uznával by potřebu toho býti, aby tíž plnomocníci jich tím dříveji do měst Praž. se vypravili a spolu s nimi o všecky potřebné věci, kteréž při dotčené interposicí přednášeny a řízeny býti měly, za času se uraditi a na něčem jistém zůstati mohli; avšak poněvadž direktorové tomu dle zvláštní své prozřetedlnosti výborně rozumějí, že tím způsobem, když ještě to, aby jmenovaná interposicí svůj dokonalý průchod míti měla, zůstává u veliké pochybnosti a nejistotě, a dotčení plnomocníci jich, jsouce v dosti hojném počtu osob k tomu zvoleni, přivozovali by jen tudy vlast svou již bez toho prvé převelice podobnými náklady obtíženou k závadám a outratám daremním, a pod tím činili by i sami sobě nepříležitosti a zaneprázdnění veliké: z těchto příčin že kníže na svrchu postavené poručení císařské, jako i pro tuto neposlední, poněvadž ho jisté zprávy docházejí, že i oni pronesli se v tom kurf. saskému, kterak z mnohých podstatných příčin musejí s výpravou vyslaných svých ve dni určitém do města Hba k témuž jednání o zavěšení zbraní a běhu válečného ještě trochu prodlíti, jmenované vyslané slezské ještě doma zdržel, mezitím to při nich dostatečně nařídiv, aby ústavně se všemi věcmi svými na hotově byli, a jak by jim další vzkázání od něho došlo, i hned s pomocí boží na cestu se vydali a přijdouce do Prahy při direktořích ohlásiti se nemeškali. A jakož kníže má k nim naději tu, že jim toto jeho návěští neb oznámení stížné nebude, nýbrž že je mnohem spíše za dobré a potřebné při sobě uznají: tak zase nazpět aby tím jisti byli, jak nejdříve dostane jaké konečné zprávy, že táž interposicí svůj průchod a začátek neomylný míti má, že vyslaní jich direktorův meškati nebudou, ale časně se mezi ně najíti dají. Tož že vidělo se mu pro zprávu jim uvésti v známost, zůstávaje jim všelikým přátelstvím a vůlí příznivou ve všem dobrém každého času hotov a povolný. —

Direktorové, dostavše od knížat a stavův slezských svrchu psané resolucí, a uznavše za slušné, aby i na to tuhé psaní kurfiršta saského 24. d. ledna jim odeslané svou šetrnou omluvu jemu učinili, zachovali se tak, když 16. d. února odeslali mu ji spolu s přípisem resolucí slezské v ten rozum:

Že mimo všecku naději jejich v tolika nedělích vyslanému kurfirštovému Jakubovi z Grüntálu žádné místné odpovědi na

jeho předešlé psaní dáti a jeho s dobrým vyřízením k němu 1619
od sebe propustiti nemohli; což nejvíce tou příčinou se stalo, že sou až do této chvíle od knížat a stavův slezských na svou žádost žádnou dokonalou resolucí zpraveni nebyli.

Nad tím že v pravdě žádného zalíbení nemají, jakž jim v tom i sám vyslaný jeho dobré svědectví vydati může, těšíce se vždy ještě, začež ho již i předešle poslušně žádali, tím, že toho obmeškání a průtahu ne jim direktorům, ale vzdálenosti od nich jejich spolusjednocených a předně spěšnému uplynutí času, kteréhož zase nabýti nelze, a kterýž obyčejně v takových vysoce důležitých jednáních lidem nepatrně z rukou se vykrádá, milostivě připisovati ráčí. Poněvadž pak teprva dnešní chvíle od jmenovaných knížat a stavův nějaké resolucí, jakž tomu kurfiršt z přiloženého přípisu gruntovněji vyrozumí, k rukoum svým dostali, v níž dokládají toho, že sou z prostředku svého jisté deputaty, assistenty a rady obrali a nařídili, kteříž by vypravice se mezi ně do měst Praž. netoliko věci jejich slezské při budoucí interposicí fedrovali, ale i stavům kr. čes. v jejich těžkostech a potřebách věrně radni a nápomocni byli, i ačkoli v dotčené resolucí neděje se žádná výslovní zmínka o štilštandu neb příměří; však že direktorové toho přitom bedlivě šetří a považují, že sou se teď nedávno týmž knížatům a stavům v zvláštní dověrnosti tak dalece otevřeli, že by oni po své straně neb od osob svých nikoli proti tomu nebyli, aby toho jim vyvrženého, bezpečného, upřímého a těžkými pokutami vysoce obmezeného štilštandu neb příměří na jisté a vysoce důležité výminky i do času určitého užíti neměli, a příčinou tou že za jiné nemají, že páni spolukonfederanti jejich podlé nich a spolu s nimi také sobě toho zle libovati nebudou, aby pak mezi tím pro šťastnější k věci té přístup, pro uvarování větších škod a záhuby až i pro vyziskání času mohlo se trochu blížeji k ní přikročiti a k dotčenému jednání všelijaká dověrná příprava přihotovena býti. Pročež, co se toho punktu, totiž složení zbraní, tkne, že direktorův jisté a dokonalé mínění neb vysvětlení o něm jest takové, kteréž také jemu, jehožto milostivou affekcí neb náklonnost k král. čes., vlasti jich milé, vždycky každého času zřetedlně poznali, příležitě ve vší poddanosti odsílají s tou přitom žádostí poslušnou, aby kurf. milostivě a zdravě při sobě to uvážiti a rozsouditi ráčil, jakými prostředky a spůsobem takové nastávající příměří neb štilštand aneb zavěšení zbraní mohlo by jim dostatečně zjištěno a v spis uvedeno býti, tak aby i to slavné kr. čes., vlast jich milá, i evangeličtí páni stavové, páni principalové jejich, spolu s jinými okolními zeměmi v tom, že jim takové příměří v celém svém znění i ve

1619 všech jeho klausulech a punktech pevně a upřímně držáno bude a oni z něho žádné škody ani zkrácení pocítiti nemají, náležitě a se vším dostatkem ujištěni a ubezpečeni byli; poněvadž sice to celé a dosavad trvající nedorozumění a nepokoj z ničehož jiného nevyplynulo a nepošlo, jediné z nezdržení toho, cokoli jim kdy slibováno a potvrzeno bylo, teď pak nedávno pominulého času že proti patrnému J. M. C. otcovskému a pokojnému psaní, kteréž J. M. netoliko k kurf. saskému i k jiným kurf. a knížatům sv. římské říše ale i k nim samým učiniti ráčil, J. M. general-kommissař směl vyjedti na plac s jakýmisi patenty, kteříž světle a neukrytě k jakémusi obzvláštnímu nepřátelství směřují a se vztahují.

Nad to nejvyšší polní hejtman hrabě Bukvoj že jest cizozemec, kterýž vědomím jejich v sv. římské říši matrice nikda zapsán není, mnohem méně v ní jaké své zakoupení má a osedlý jest a tou měrou ani k žádnému právu též sv. říše nepřináleží, tak že, kdyby se pod týmž příměřím proti nim neb proti komukoli jinému jakého výstupku scestného dopustil, nemohl by býti nikdež k žádnému právu dosažen a dodržán, jakož pak že jest již předešle proti zřetedlným J. M C. zápovědem a rozkazům v zemi české ohněm i mečem znamenité škody a tyranství svévolně provozovati dal.

Druhý pak hrabě z Dampíru že též na onen čas při pominulém pozdvižení v Rakousích pod smluveným příměřím pánu z Kinsperku na grunty jeho s lidem svým vpadl a tudy příměří to protrhl, nebyv netoliko proto leč ňákou lehkou domluvou od žádného potrestán, alebrž ještě skoro větším úřadem a povinností vojenskou proto poctěn. Tak že direktoři takovou měrou mimo kurf. samého, k té věci od císaře dožádaného prostředka, vysoce vzáctné ujištění a assekurací, kterýž by nad stranou tou, ješto by témuž příměří dosti činila, rukou ochrannou držel, proti tomu pak rušitele jeho ztrestal, žádné jiné lepší, jistší a podstatnější assekurací, na kterouž by bezpečně spolehnouti mohli, na ten čas dokonce nevědí a ji rozumem svým při sobě vynajíti nemohou. A protož že sou k kurfirštu té poslušné naděje, že netoliko toto jich ohlášení sobě milostivě oblíbiti, alebrž i příměří s nastávající interposicí pro snadší dosažení a navrácení užitečného a trvanlivého pokoje podlé možnosti své co nejdříveji živě a ochotně fedrovati ráčí. S tím že kurfiršta ochraně božské, sebe pak v jedné i v druhé věci jeho milosti a přízni poroučejí a od něho odpovědi milostivé, kterouž by se náležitě zpraviti mohli, očekávati budou. —

Kurfiršt vyrozuměv jak resolucí knížat a stavův slezských tak i dalšímu úmyslu dokonalému direktorův a stavův král.

čes. pod obojí z psaní jich jemu $^{11}/_{21}$ d. února dodaného, 1619
odepsal jim na ně zase třetím dnem $^{14}/_{24}$ d. února:

Jakkoli nebylo by mu nic milejšího jako to, kdyby byli direktoři hned před 10 nedělmi na jeho poselství a přednešení takovou odpověď od sebe dali, jakéž jsou teď teprva v psaní tom jemu pronesli, pro uspoření času a spěšnější k hlavní věci přístup, ovšem pro uvarování mnohých nepříležitostí škodlivých; poněvadž však vidělo se jim za dobré, o věc tu, za kterouž sami císaře tak snažně žádali, a k níž i mnozí kurf. a knížata sv. říše spolu s přivtělenými k král. čes. i jinými okolními zeměmi věrně radili, s týmiž kurf. a knížaty a zeměmi ve věrnosti se sděliti a v ní zdání jich dobrého požádati, pročež že i on musil, ač dosti nerad, s tím odkladem býti spokojen v naději neomylné té, že ho všickni vůbec při sobě v tom dobře výmluvného míti a, co se as pod tím dlouhým odkladem sem i tam zběhlo, jemu toho nepřičítati budou, vždy při sobě jsa v tom domnění postaven, kdyby byla táž interposicí před desíti neb jedenácti nedělmi začátek svůj vzala a oni se v témž úmyslu svém byli časně pronesli, že by byly strany s pomocí boží a s věrnou interponentův prací a snažností něco blížeji k tomu představenému cíli pokoje milostného přivedeny a proti mnohým nepříležitostem těžkým náležitě vkročeno v cestu.

I poněvadž tedy hlavní věc na tom záleží a s požehnáním pána Boha všemohoucího i s jeho snažnou starostí tak dalece přivedena jest, že císař k dotčené interposicí již dávno povolil, jmenovaným interponentům to vše v moc dal, předešle vyvržené místo i čas sobě oblíbil, jisté osoby za kommissaře své k ní zřídil a na tom ještě dosavad stále stojí a, co nejpilněji může, za skutečný fedruňk jí žádá, páni pak interponenti také spolu s ním tu věc na sebe přijíti a pro vzdělání obecného dobrého tím se zaměstknati dáti se uvolili, kromě že někteří s prvopočátku z strany svobodného příjezdu a místa, totiž města Hba, počali míti rozmýšlení nějaké, čemuž naděje vede, že jistými a příhodnými prostředky snadno se vzhoditi moci bude; též direktoři sami tu interposicí poddaně sollicitovali i dosavad o ni stojí, knížata a stavové slezští též také ke všemu tomu povolení své dávají a již i jisté vyslané k ní obrali, nadto i stavové mark. mor. a Dolejších Rakous jim direktorům a stavům král. čes. pod obojí k takové interposicí, aby jí nepobíhali, věrně a opravdově radí, jakž se z psaní jich 15. a 31. d. ledna to vše vynachází, a tou měrou již nic jiného nepozůstává, jediné aby táž hlavní věc před sebe vzata, co nejrychleji fedrována a jiný termin k začetí jednání toho položen byl, v čemž že ani kurfiršt osobou svou

1619 [illegible] dal: z těch tedy příčin že psaním tímto pro
další fedruňk věci té hlavní a interposicí jemu a jiným kurfiršt-
ským a knížecím interponentům svěřené jim direktorům 14. dne
m. dub. dle starého kalendáře neb 24. dne dle nového posta-
vení se k ní do Hba jmenuje a pokládá, poněvadž pro vzdá-
lenost sídel a cesty pánův interponentův, a druhé pro nastá-
vající z obojí strany hody velikonoční bližšího terminu uložiti
možné nebylo; přitom jich milostivě v tom napomínaje, aby se
k času určenému skrze své pokoje milovné a dostatečným plno-
mocenstvím opatřené vyslané do města Hba najíti a k jme-
nované interposici a jednání s náležitou pilností podlé jiných
dostaviti nepomíjeli, poněvadž kurfiršt totéž jak císaři tak i
jiným kurf. a kníž. interponentům netoliko podobným spů-
sobem i hned v známost uvésti chce, ale také že jest k nim
té celé a dokonalé naděje, že i císař i oni k tomu milostivě,
přátelsky a dobrotivě přistoupí a podlé něho i jiných kurf.
a knížecích interponentů s dostatkem napomenou, aby již
aspoň jednou to těžké a nebezpečné nedorozumění s pomocí
božskou způsobem přátelským porovnati a dobrý mír a pokoj
bezpečný koruně české přivésti mohli.

Co se pak složení zbraní tkne, že by kurfiršt sobě toho vinšoval, aby i k tomu také brzo přivedeno býti mohlo. Poněvadž však výminky, kteréž mu direktoři odeslali, byly by veliké, těžké a daleko patřící, tak že musejí nejdříve sem i tam na dobré uvážení se rozeslati, k čemuž bude jistě potřebí drahně času; pod tím pak že hlavní věc odpočívati a na to na všecko větší outraty jíti, jiné ledajakés nepříležitosti odtud vyplývati musejí, k čemuž by však kurf. od osoby své nerad příčinu jakou dával, nýbrž mnohem raději hlavní věc, pokudž by jen nejvýš možné bylo, všelijak fedrovati chtěl: pročež že podlé jeho zdání mohl by týž punkt do jmenovaného terminu dobře odložen a tu potom jeden s druhým, an se vespolek sebe dotýkají, jednou prací zároveň předsevzat a takovým způsobem uvážen býti, jakž by to páni prostředkové za nejpříhodněji uznali a k věci samé nejlépeji by se šikovati mohlo; jakož pak že jest již kurfiršt císaři i jiným interponentům to vše s přípisem psaní jich v známost uvedl, aby i oni vyslaným i radám svým z strany punktu toho dostatečnou instrukcí a plnomocenství dáti mohli. On že má ku pánu Bohu všemohoucímu tu silnou naději, když k hlavní věci přijde, že s pomocí jeho všemohoucnosti božské a snažnou prací a prostředkováním kurfir. a knížecích interponentův táž věc tak šťastně a zdárně pod rukou jim půjde, že oni budou moci míti větší příčinu k mluvení o dokonalém a dávno žádostivém abdaňku a rozpuštění všeho lidu válečného, ano i

o skutečném na místě a konci všeho toho postavení nežli 1619
toliko o sprostém zavěšení zbraní a příměří. K čemuž aby všemohoucí p. Bůh svého svatého a štědrého požehnání a milosti otcovské uděliti ráčil.

A jakož jest císař teď nedávno pominulých dnův toho při něm milostivě vyhledával, aby vyslaným jeho plnomocníkům k jednání Hebskému dostatečný glejt odeslán byl, že kurf. neuznal býti toho jakou důležitou potřebu, poněvadž J. M. jakožto volený římský císař a korunovaný český král sám z moci své cís. a král. dotčeným glejtem je dostatečně opatřiti může, a sice také bez toho, podlé vyměření obecného práva všechněch národův, legati přede vší násilnou mocí jsou výborně a podstatně ohraženi a i tuto opatřeni býti mají: pročež že jest se v tom císaři poslušně omluvil, jim pak direktorům pro lepší toho vědomost že jest to v známost uvésti chtěl, aby se i oni v příčině té se všelijakou náležitostí k císaři jak zachovati věděli. —

A poněvadž mimo tu obecnou pověst, kteráž o veliké pomoci španělské ze Vlach císaři přihotovené mezi lidmi vzešla, direktorové měli o tom dobrou zprávu, že se o to přemýšlí, aby týž lid cizí skrze Tyrol a přiležící jemu krajiny do Rakous byl proveden: tou příčinou pohledávali toho schválním psaním 19. d. února datirovaným při všech 19.ún.
čtyrech stavích knížectví štýrského, korutanského a gránského, aby takovému lidu cizímu svobodného průchodu a průjezdu nedopřívali, odvolávajíce se s prvopočátku psaní toho na své mnohé spisy, v nichž jak císaři tak i vzáctným a předním sudům sv. římské říše nevinu pře své dosti patrně a podstatně přednášeli i také z jaké nevyhnutedlné potřeby defensí a veřejnou hotovost vojenskou mezi sebou nařiditi musili; z nichž jmenovaných knížectví stavové mohli by gruntovně tomu vyrozuměti, bylili by stavové kr. čes. pod obojí čili rady císařské některé nepokojné a jich stavův dokonalé záhuby zlostně vyhledávající vinni netoliko tím, že to nedorozumění až posavad tak, jakž oni byli toho ustavičně žádostivi, k svému upokojení nepřišlo, tak ovšem i těmi nevymluvitedlnými škodami a tyranstvím nekřesťanským, kteréž lid císařský, když sobě ti zlí rádcové císaře na to lstivě namluvili, v věrném jeho kr. čes. sobě bezuzdně provozuje, krev nevinnou nelitostivě vylévá, z mnohých lidí vdov, sirotkův a ubohé chudiny již nadělal, a že toho všeho i ještě mnohem hroznějších neřesti bylo by se obávati, pokudž by mimo předešlou sílu již v království jich českém se zdržující ještě větší moc lidu přespolního skrze země jejich provedena a propuštěna býti měla. Odkudž takovou měrou že by jmenovaná knížectví, vlasti jich,

1619 všelijakého nebezpečenství, nehod a záhuby znamenité jistotně a dříve, nežli stavové král. čes., nazbyt zakusiti a pocítiti musela.

I poněvadž pak předsevzetí týchž stavův král. čes. žádnou měrou proti vlastní J. M. C. osobě, králi a pánu jich nejmil., v ničemž nejmenším začato ani miněno nebylo a není, alebrž toliko proti neslušné a bezprávní moci a násilí nepřátel jejich, aby předně majestatu svého jim na svobodné náboženství jich pod obojí provozování od císaře Rudolfa daného a přitom i všech jiných svých privilegií zemských starobylých náležitě hájiti a zastávati mohli, při čemž však že stavové spolu s direktory nikda od toho nebyli a nejsou, aby táž nevole přátelským prostředkem pěkně a pokojně spokojena býti neměla, když by jen oni mezi tím nyní i na budoucí časy v tom, že se jim napotom žádných takových a těm podobných nátisků a příkoří v náboženství díti nebude, náležitě a podstatně ujištěni a ubezpečeni byli: z těch příčin že mají k dotčeným stavům tu neomylnou naději, že jim toho nynějšího jejich smutného spůsobu a losu nikoli přiti nebudou, nýbrž mnohem raději jakožto ti, kteříž mnoho svých zvláště milých přátel, strejcův, ujcův a švagrův a jiných blízkých přátel krevních mezi nimi v koruně české mají, na všecky možné cesty a prostředky za času pomyslí, předně pak a obzvláštně Jeho královské Msti krále Ferdinanda, jejich milostivého krále, svého pak arciknížete a pána dědičného, ve vší poddané poníženosti pronikavě a opravdově poprositi sobě nestíží, aby dotčený durchcug aneb provedení téhož lidu cizího skrze země jejich na konec změněn a zastaven býti mohl.

Dále že i za to jich všech šetrně a služebně prosí, aby proti nim jakožto jejich milým spolukřesťanům a spolubratřím žádných pomocí a fedruňků žádnému nesvolovali a potřebovati se nedávali. Což že tak dobře jim samým a vlasti jich milé jako i stavům král. čes. ku patrnému užitku, pohodlí a zdárnému toho dávno vinšovaného pokoje fedruňku neb vzdělání sloužiti a vztahovati se bude; a oni direktoři spolu s stavy pod obojí že se jim zase za jich přátelství a laskavou volnost, kterouž jim v té věci prokáží, ve všelijakých příležitostech, kdyby jim jen co líbezného, služebného a přátelského prokázati mohli, dle své nejvyšší možnosti a hotovosti vždycky každého času rádi a volně odsluhovati a odměňovati zakazují. S tím je i sebe v ochranu pána Boha všemohoucího poroučejíce, že od nich láskavé a přátelské odpovědi na tuto žádost svou očekávati budou. —

Ale jaká jim dána odpověd, najíti sem nyní nemohl. Za tou také příčinou jako i proto, že generalové císařští nic se

na interposici nastávající neohlédajíce, na rozličných místech 1619
ohněm, mečem i zájmem čím dále tím větší škody stavům a obyvatelům ubohým dělati nepřestali, často jmenovaní direktoři byli přinuceni k tomu, aby i po domácku takovému násilí s náležitou podstatou a mocí válečnou odolávali. Za kteroužto příčinou ve středu 27. dne února níže psaný patent netoliko 27. ún.
v městech Pražských ale i po všech krajích publikovati dali:

Že jest všechněm stavům a obyvatelům kr. čes. dobře vědomé a známé, kterak direktoři dle povinnosti své na ně od nich vložené jistými patenty, všudyž po krajích rozeslanými, týmž stavům obecný sjezd ku pondělímu po neděli postní Judica nejprvé příštímu na hradě Pražském položili a rozepsali, při němž byli by úmyslu toho, jim o tom o všem, což dosavad od nich vyřízeno a spraveno jest, a na čem by ty již pominulé věci v jedné i druhé příčině na ten čas zůstávaly, dokonalou zprávu učiniti a jako i o to, jakým by spůsobem i budoucně kr. čes., vlast jejich milá, před nepřátely svými obhajována a v celosti zachována, i jak by tomu zlému co nejdříveji v cestu se vkročiti a ten jednou vinšovaný a stálý pokoj s pomocí božskou zavříti a ustanoviti se měl, spolu s nimi náležitě rozmlouvati a uraditi se mohli. Čehož všeho že při týchž patentích vyšlých a jejich znění zcela a zouplna zůstavují a zanechávají.

Mezi tím pak že nemohli toho pominouti, aby jim z jistých a nevyhnutedlných příčin tímto patentem svým oznámiti a na vědomí dáti neměli: ačkoli sou jináč nikoli nemínili dle srdečného vinše a žádosti pokoje, než k té interposici dobrovolně a volně přistoupiti, jakož pak i k tomu cíli podali od sebe již artikulův jistých, podlé nichž by k štilštandu neb příměří přijíti mohli, a toho i při J. M. C. i při obou dvou kurfirštích, falckém i saském, aby takové jednání skutečně a co nejdříveji možné předsevzato bylo, poddaně a poslušně netoliko hned tam s prvopočátku, ale ještě i nyní až dosavad vyhledávali a žádali; avšak že s tím se vším pod vyhledáváním obojí strany takového štilštandu a příměří lid nepřátelský neřkuli se všech stran a končin se více a více sílí, alebrž také i spůsobem tyranským, nic se neohlédaje na císařskou zápověď psanou, kteráž prošla k generalům a nejvyšším nad týmž lidem, aby ohněm i jináč země jeho nehubili, přes to všecko předce drahně městeček, sídel, vesnic, a kde jen k čemu přijíti mohl, sem i tam plundruje a pálí a k takovému žhářství ledajakous lůzu ničemnou, z nichž někteří zchytáni a přísně ztrestáni jsou, najímá a užívá, jim za takové nešlechetné oučinky a pálení jistý žold a plat dává, jako i jinými mnohými spůsoby tyranství své před se béře a vykonává. Odkudž i z jiných

1619 všelijakého nebezpečenství, nehod a záhuby znamenité jistotně a dříve, nežli stavové král. čes., nazbyt zakusiti a pocítiti musela.

I poněvadž pak předsevzetí týchž stavův král. čes. žádnou měrou proti vlastní J. M. C. osobě, králi a pánu jich nejmil., v ničemž nejmenším začato ani míněno nebylo a není, alebrž toliko proti neslušné a bezprávní moci a násilí nepřátel jejich, aby předně majestatu svého jim na svobodné náboženství jich pod obojí provozování od císaře Rudolfa daného a přitom i všech jiných svých privilegií zemských starobylých náležitě hájiti a zastávati mohli, při čemž však že stavové spolu s direktory nikda od toho nebyli a nejsou, aby táž nevole přátelským prostředkem pěkně a pokojně spokojena býti neměla, když by jen oni mezi tím nyní i na budoucí časy v tom, že se jim napotom žádných takových a těm podobných nátisků a příkoří v náboženství díti nebude, náležitě a podstatně ujištěni a ubezpečeni byli: z těch příčin že mají k dotčeným stavům tu neomylnou naději, že jim toho nynějšího jejich smutného spůsobu a losu nikoli příti nebudou, nýbrž mnohem raději jakožto ti, kteříž mnoho svých zvláště milých přátel, strejcův, ujcův a švagrův a jiných blízkých přátel krevních mezi nimi v koruně české mají, na všecky možné cesty a prostředky za času pomyslí, předně pak a obzvláštně Jeho královské Msti krále Ferdinanda, jejich milostivého krále, svého pak arciknížete a pána dědičného, ve vší poddané poníženosti pronikavě a opravdově poprositi sobě nestíží, aby dotčený durchcug aneb provedení téhož lidu cizího skrze země jejich na konec změněn a zastaven býti mohl.

Dále že i za to jich všech šetrně a služebně prosí, aby proti nim jakožto jejich milým spolukřesťanům a spolubratřím žádných pomocí a fedruňků žádnému nesvolovali a potřebovati se nedávali. Což že tak dobře jim samým a vlasti jich milé jako i stavům král. čes. ku patrnému užitku, pohodlí a zdárnému toho dávno vinšovaného pokoje fedruňku neb vzdělání sloužiti a vztahovati se bude; a oni direktoři spolu s stavy pod obojí že se jim zase za jich přátelství a laskavou volnost, kterouž jim v té věci prokáží, ve všelijakých příležitostech, kdyby jim jen co líbezného, služebného a přátelského prokázati mohli, dle své nejvyšší možnosti a hotovosti vždycky každého času rádi a volně odsluhovati a odměňovati zakazují. S tím je i sebe v ochranu pána Boha všemohoucího poroučejíce, že od nich láskavé a přátelské odpovědi na tuto žádost svou očekávati budou. —

Ale jaká jim dána odpověď, najíti sem nyní nemoh tou také příčinou jako i proto, že generalové císařští

na interposicí nastávající neohlédajíce, na rozličných místech 1619
ohněm, mečem i zájmem čím dále tím větší škody stavům a obyvatelům ubohým dělati nepřestali, často jmenovaní direktoři byli přinuceni k tomu, aby i po domácku takovému násilí s náležitou podstatou a mocí válečnou odolávali. Za kteroužto příčinou ve středu 27. dne února níže psaný patent netoliko 27. ún.
v městech Pražských ale i po všech krajích publikovati dali:

Že jest všechněm stavům a obyvatelům kr. čes. dobře vědomé a známé, kterak direktoři dle povinnosti své na ně od nich vložené jistými patenty, všudyž po krajích rozeslanými, týmž stavům obecný sjezd ku pondělímu po neděli postní Judica nejprvé příštímu na hradě Pražském položili a rozepsali, při němž byli by úmyslu toho, jim o tom o všem, což dosavad od nich vyřízeno a spraveno jest, a na čem by ty již pominulé věci v jedné i druhé příčině na ten čas zůstávaly, dokonalou zprávu učiniti a jako i o to, jakým by spůsobem i budoucně kr. čes., vlast jejich milá, před nepřátely svými obhajována a v celosti zachována, i jak by tomu zlému co nejdříveji v cestu se vkročiti a ten jednou vinšovaný a stálý pokoj s pomocí božskou zavříti a ustanoviti se měl, spolu s nimi náležitě rozmlouvati a uraditi se mohli. Čehož všeho že při týchž patentích vyšlých a jejich znění zcela a zouplna zůstavují a zanechávají.

Mezi tím pak že nemohli toho pominouti, aby jim z jistých a nevyhnutedlných příčin tímto patentem svým oznámiti a na vědomí dáti neměli: ačkoli sou jináč nikoli neminili dle srdečného vinše a žádosti pokoje, než k té interposicí dobrovolně a volně přistoupiti, jakož pak i k tomu cíli podali od sebe již artikulův jistých, podlé nichž by k štilštandu neb příměří přijíti mohli, a toho i při J. M. C. i při obou dvou kurfirštích, falckém i saském, aby takové jednání skutečně a co nejdříveji možné předsevzato bylo, poddaně a poslušně netoliko hned tam s prvopočátku, ale ještě i nyní až dosavad vyhledávali a žádali; avšak že s tím se vším pod vyhledáváním obojí strany takového štilštandu a příměří lid nepřátelský neřkuli se všech stran a končin se více a více sílí, alebrž také i spůsobem tyranským, nic se neohlédaje na císařskou zápověď psanou, kteráž prošla k generalům a nejvyšším nad týmž lidem, aby ohněm i jináč země jeho nehubili, přes to všecko předce drahně městeček, sídel, vesnic, a kde jen k čemu přijíti mohl, sem i tam plundruje a pálí a k takovému žhářství ledajakous luzu ničemnou, z nichž někteří zchytáni a přísně ztrestáni jsou, najímá a užívá, jim za takové nešlechetné oučinky a pálení jistý žold a plat dává, jako i jinými mnohými spůsoby tyranství své před se béře a vykonává. Odkudž i z jiných

1619 Předtím pak koliko málo dnův, totiž 15. a 21. února, direktoři, dostavše toho konečnou zprávu, že by někteří měšťané a obyvatelé měst Praž., kteříž jsou se bez vší jim od stavův k tomu dané příčiny nad povinnostmi a závazky svými zapomenuli, z měst Praž., od statečkův a jmění, též manželek a dětí svých zběhli a dokonce ven z země král. čes. jinam do cizých zemí se odebrali a tam proti stavům se rotili a puntovali, všecko zlé o král. čes. a stavích pod obojí obmýšlejíce, nyní zase tajně a skrze divné praktiky do měst Praž. se navracovati měli, z nichžto jeden Staroměstský obyvatel Michal Peček a druhý Novoměstský, jmenem Jan Chrysostom Šrepl, někdy císařský notář v témž Novém městě Praž., že by se i s jinými mnohými jim rovnými nepochybně tolikéž tajně v Praze zdržovali: i nechtěli z slušných, hodných a dobře uvážených příčin takových již jednou nad povinností měšťanskou se zapomenulých a ven z král. českého zběhlých lidí netoliko v městech Praž., ale ani také v celém království na ten čas trpěti. A aby to všem vůbec bylo známé, učinili o ně zvláštní dekret z direkcí pod svrchu jmenovaným datum úřadu Starého a Nového města Praž., to ním podlé moci od stavův jim dané a povinnosti své při týchž Pražanech nařídivše, aby oni dotčených Michala Pečka a Jana Chrysostoma Šrepla ano i jiných všech jim rovných a v té věci podobných — an by se jich, že sou se zase v tom do měst Praž. jakýmkoli spůsobem navrátili a v nich se buď tajně neb zjevně přechovávají a zdržují, uptati mohli — před sebe povolajíc, při nich i při jiných to skutečně nařídili a opatřili, aby i hned ven z měst Praž., ano i dokonce z král. čes. se odebrali, s tím přitom doložením dalším, aby takových lidí vlasti zpronevěřelých žádný tejně neb zjevně v král. čes. přechovávati ani žádným jiným spůsobem fedrovati nemohl a nesměl.

Mezi tím král Ferdinand spraviv v tajné radě císařské, jejižto direkcí v rukou jeho samého zůstávala, věci vojenské i jiné nedorozumění českého se dotýkající, a na dobré míře sobě je postaviv, odjel z Vídně při začátku měsíce února, totiž 1. d. do Grácu, chtěje sám životně sněmu stavům štyrským rozepsanému přítomen býti a, jaké i tam mezi týmiž stavy v příčině náb. nevole a různice povstaly, ty mocí a přítomností svou za času ututlati a přetrhnouti; a co ještě kde sám po kvartýřích pozůstávalo lidu služebného, ten také odtud vyzdvihnouti a proti Čechům k hlavní armádě císařské vypraviti uminil. —

Ačkoli pak vojsko císařské nemálo se ssílilo jak lidem Dampírovským tak i těmi dvěma tisíci mušketýrův nejvyššího Otty Henricha Fukara; avšak jedno pro zimu, druhé pro

v lidu císařském nakažení morní, od něhož již i Fukarovské 1619
pěchoty nemálo sešlo z světa, nic onakého v měsíci tomto neprovozovalo, kromě že statky Švamberské, Malovcův a jiných okolních stavův ohněm, zájmem a na díle i mečem překrutně hubilo, obzvláštně pak s pohlavím ženským nad míru násilně a hovadsky zacházelo. Někteří také lehcí šermiclové před Budějovicemi a v tom vůkolí mezi Čechy a císařskými v tu dobu procházeli, zvláště 3. d. února, kdežto hraběti z Hollachu do 70 osob zhynulo a nejvyššímu Oldřichovi Vchynskému rapír od boku ustřelen.

Proti tomu co generalům českým přibývalo z říše lidu čerstvého, ten rozkládali sobě do nových a čerstvých kvartýrův, obávajíce se, kdyby příkladem neopatrnosti vůdcův císařských týž lid zdravý uvozovali do nakažených míst, že by jim podobně, jako oněmno se to dálo, v nich všecek zneduživěl a zemřel. Kteří pak regimentové z armády české zůstávali v Rakousích, ti také podlé dané sobě k tomu příležitosti dáleji do země štrafovali a statky duchovních i jiných nepokojných papežencův spůsobem vojenským navštěvovali, aby vždy ňáká veta za vetu byla.

Šestého pak dne února přivezen do Prahy za ruce i nohy ukovaný a vězením opatřený hejtman opata Broumovského, protože všecko zlé jak o direktořích, tak i o všech stavích zjevně mluviti a roztrušovati i divné praktiky proti straně evangelické konati směl. Po něm 9. d. února postižen v městech Pražských služebník dvorského kazatele císařského Patera am Ende s některými psaními z Vídně k osobám papeženským svědčícími; nebo slyšeti se dal někde v tom, že v krátkém čase bude se v Praze divně díti, až všecko všudyž na ruby státi bude.

Dvanáctého dne opět polapen v Rudolfštatu jeden palič, jehož po seznání útrpném, že by od Bukvoje k tomu 10 zlatými byl najat, ztrestali šibenicí.

Že pak při konci měsíce února nahnalo se z ležení česk. do Prahy velmi mnoho soldatův vyšších i nižších, pročež direktorové obávajíce se, kdyby jim to tak přehlídáno bylo, aby potom ležení hlavní již prvé morem nemálo ztenčené v nějaké těžké nebezpečenství od nepřítele k škození jim přespříliš bedlivého nebylo uvedeno; i dali všudyž po městech Praž. skrze bubeníky 28. dne února provolati, aby všickni 28. ún.
naskrze vojenští lidé, an k hlavnímu ležení náležejí, ještě toho téhodne z měst Praž. vyhnuli a k regimentům svým najíti se dali, pod ztracením svého dobrého jmena. Nicméně nepřátelé obecní stavův pod obojí a všech jejich věrných a upravdových pomocníkův přemýšlejíce o to všelijak, jak by

1619 je nej[illegible] generalův a oficírův válečných zbaviti, a [illegible] jináč možné, aspoň císařským achtem od služby [illegible] a [illegible] a odvésti mohli: tou příčinou popudili císaře [illegible] Arnoštovi hraběti z Mansfeldu, kterýž lonského roku [illegible] stavům pod obojí v službu s jistým počtem lidu a [illegible] Páně jím k ruce brannou rukou se zmocnil, že jest [illegible] an v tu dobu v říši ani v Čechách se nezdržoval, ale zůstával u knížete safojského v Piemontu za jistými příčinami, do achtu císařského dal a takový patent 19. d. února v Vídni vůbec publikovati rozkázal, kterýž však hned následující noci mrzutě pokálen ano i z místa výsadního docela odtržen byl. Summa jeho byla ta:

Ačkoli v jeho a sv. římské říše zříz. zem. na rozličných místech to s dostatkem opatřeno jest, aby žádný, jakého by ten koli řádu, stavu aneb povolání byl, předně pak a obzvláštně žádný nejvyšší ritmistr, hejtman, befelichshaber až i ti obecní a sprostí vojáci a summou žádný z lidí těch, kteříž těm podobných shromažďování a verbuňkův a pšteluňkův vojenských původové a podnětové jsou a komukoli v takových věcech potřebovati se dávají, žádné vojny a nepokojných předsevzetí a handlův nezačínali a před sebe nebrali, jak proti vlastní osobě císařské tak ani proti komu jinému z poslušných stavův sv. říše, bez jeho aneb vrchnosti své vědomí a dovolení, obzvláště těchto náhlých a nebezpečných časův aby se k službám vojenským namlouvati nedali, jakž potom posléze v snešení sněmovním sv. říše l. P. 1559 pro to samé, aby v sv. říši národu německého mír, pokoj a svornost tím stáleji zdržána a zachovávána býti mohla, pokuta ta v předešlém sv. říše zříz. zem. na takové lidi vyměřená jest zvětšena a rozšířena v tom, aby totiž všichni takové císařské zápovědi a obecného sv. říše ustanovení přestupující podlé té i nad tu předešle uloženou pokutu ještě i v pokutu sv. říše achtu tím samým skutkem a přečiněním svým beze všeho dalšího uznání právního konečně upadli, jakž se to vše v týchž zřízeních zem. a sv. říše snešeních sněmovních, kteráž potom v následujících sněmích léta Páně 1564 a 1566 poznovu opáčena a potvrzena jsou, šíře obsahuje a zavírá; k tomu také ačkoli císař již prvé z otcovské své péče a náchylnosti zjevnými patenty a mandaty, totiž posledního dne měsíce června a 27. d. října léta pominulého, výš jmenovaná zřízení zemská a snešení sněmovní z říše všechněm vůbec i jednomu každému obzvláštně s dotčenými pokutami k výstraze a pro uvarování se škody odtud nastávající v známost uvésti a před oči představiti jest ráčil, s tím přitom přísným rozkazem a doložením, aby se všickni podlé nich poslušně chovati a proti nim nic nejmenšího před

sebe nebrati hleděli, pod uvarováním pokut výš jmenovaných: 1619
— s tím však se vším že jest věc vůbec po vší sv. říši vědomá a známá, a čehož i sám císař skutečně pokusil a pocítil, kterak Arnošt z Mansfeldu netoliko předtím se o to pokusil, že jest nemalý počet lidu válečného bez jeho císařské vědomosti a dovolení, ovšem beze všech výminek, ve výš dotčených zříz. zem. a snešeních sněmovních specifikovaných, a tak proti zřejmému týchž chvalitebných a užitečných nařízení obecných vyměření a zápovědi v sv. říši verbovati a s největší škodou a záhubou mnohých pánův a vrchností skrze země jich o své ujmě provésti, ale nad to nade všecko ještě i roku pominulého opět poznovu drahně lidu válečného sobě shledati, do království jeho českého a tak proti císaři a proti jeho poddaným jej uvésti a tam s týmž lidem během nepřátelským věrné město Plzeň oblehnouti, mocí vzíti, z peněz šacovati i jinými mnohými spůsoby, týmiž právy a zříz. zem. vysoce a těžce zapověděnými, s již připomenutými jeho poddanými nakládati i proti lidu jeho verbovanému, kterýž císař tam tehdáž pro obhájení téhož král. měl, se postavovati směl; a tou měrou podlé moci a vyměření svrchu psaných zřízení zemských a snešení sněmovních sv. říše beze všeho dalšího vyhlášení neb rozeznání právního tím samým oučinkem svým v pokutu jeho a sv. říše achtu a psanství jest upadl.

A protož že císař tím samým listem otevřeným mocí svou císařskou pro ochranu jmenovaných zříz. zem. a snešení sněmovních sv. říše již dotčeného Arnošta z Mansfeldu z výš oznámených příčin vůbec za takového zjevného psance a škůdce zemského vyhlašuje a vyznává, jej z pokoje obecného vynímá a do nepokoje přenáší, dávaje všechněm vůbec i jednomu každému z stavův a obyvatelův sv. říše, věrných svých milých, nad ním tu moc, svobodu a právo, aby každý mocí svou vlastní i na osobu jeho sáhnouti i v statky jeho jakékoli se uvázati a je sobě přivlastniti mohl. —

V týtéž době t. j. 12. února prošlo jedno latinské psaní mezi dvěma dobrými a dověrnými přátely, v kterémžto autor jeho dokazuje mnohými důvody druhému toho: že v tomto příběhu vojenském nebylo by nic potřebnějšího ani platnějšího všechněm těm, kteříž se koli tyranství papežského křesťanskou a udatnou myslí již zhostili, jako aby, spolčíce se v jedno jak úmysly a radami tak i hotovostí vojenskou, sobě proti témuž tyranství a všem náhončím biskupa římského vespolek věrně a upřímě pomáhati a před ním obhajovati se snažili; a že dle zdání jeho v příčině té nesluší žádnému pobožnému a hrdinskému člověku toho se vzdalovati aneb nějakými slibnými na oko výmluvami z toho svazku se vyta-

1619 hovati, vida, an strana odporná se všech stran proti straně evangelitské, kde a jak může, se puntuje a na ni všemi způsoby nepřátelskými jakořka již k bitvě se chystá a strojí.

Co se tedy pomáhání stavům král. čes. pod obojí proti nepřátelům jich tkne, že na tom zhola nic nezáleží, bylili by Čechové náboženství obnoveného čili Luteráni aneb jakékoli jiné konfessí se přidržící, kteráž by se s vírou římskou nesrovnávala; nýbrž že v příbězích takových, kde potřebí jest časně se uraditi o to, jak by obecné nebezpečenství, ouhrnkem na všecky všudyž evangeliky od papežencův se valící, od šíji svých odvrátiti a vlast svou před dokonalým pádem a vyvrácením náležitě obhajovati měli, mají se všickni zapomenouti na rozdíl ten, kterýž se mezi nimi v příčině náboženství jich nalézá, a nedati sobě v obecných radách naprosto nic překážeti.*) —

Aby pak proti Čechům a jiným knížatům přibylo ještě viceji statečných rytířův římské církve; tou příčinou vyjevil
8. břz. se dne 8. března v Vídni nový řád rytířský, o němž rozprávělo se mnoho již od několika let, pod titulem a zámyslem tím, jako by se ti proti Turkům potřebovati dáti chtěli. Shromáždivše se tedy pospolu na svrchu řečený den někteří přední páni při dvoře císařském, vyjeli všickni s náležitou pompou za město a přijevše na ladách na most, tu sestoupivše dolů s koní svých, klekli všichni kolem na koberec rozprostřený a říkali modlitby. Po modlení pak, postavivše se zase na nohy, udělali jeden každý kříž v povětří nahými meči svými a na to na všecko vykonali povinnost jazykem latinským, položivše prsty dva na sv. čtení, že v tom svém řádu rytířském všecky nevěřící pleniti a hubiti, náboženství pak katolické římské zastávati a zvelebovati chtějí. Po tom po všem jeli zpátkem do města a uchýlili se do kostela a přijali tam znamení rytířstva svého, kříž zlatem řemeslně krumplovaný a uprostřed něho obraz Marie panny, aby jej na pláštích přišitý vždycky z povinnosti nosili.

Přední původové téhož bratrstva byli: Karel Gonzaga kníže z Neversu, Francouz; kníže Radziwil, Polák; kníže z Sasů Lauenburské linie, Němec; hrabě z Althaimu a hrabě z Bucheimu, Rakušané; hrabě z Archy, Vlach, a někteří jiní více v počtu 10 osob. Dále snesli se na tom, aby se jmenovali vůbec Cavallieri di santa militia, rytíři sv. války.**)

---

*) Orig. d. VIII. str. 1304.
**) Orig. d. VIII. str. 1317.

(Orig. d. VIII. str. 1324.)

Jakož jsou direktorové, správcové a rady zemské, od stavův království českého nařízení, podlé moci a plnomocenství předešle jim od stavův daného skrze otevřené patenty 13. d. února po všech krajích rozeslané všem těm stavům jistý sjezd ku pondělímu po neděli smutné, t. j. 18. d. března léta tohoto na hrad Pražský rozepsali a položili — doloživše v týchž patentích toho výslovně: poněvadž by vyhledávaly toho mnohé a vysoce důležité potřeby obecné, kdežto cti a slávy boží, spasení duší, svobod a opatření vlasti jejich milé i jich všechněch s manželkami, dítkami i s statky jejich vlastně se dotýče, aby se direktorové s týmiž stavy shledati a o ty všecky věci náležitě a neprodleně uraditi mohli; protož že jich všech dle povinnosti své k tomu s dostatkem napomínají, od osob pak svých služebně a přátelsky žádají, aby nedadouce sobě ničímž, leč mocí boží, v tom překážeti, co v nejsilnějším počtu jim možné, a to zbrojně a oupravně k témuž dni do měst Pražských se vypravili a sjeli: — pročež stavové, pamatujíce na svou povinnost a připověd týmž direktorům učiněnou, že jich v žádných potřebách obecných radou a pomocí svou opouštěti nechtějí, zachovali se tak, a sjevše se do měst Pražských ten den předtím u velikém množství, nedavše sobě jakož žádným jiným nepříležitostem v tom překážeti, tak ovšem ani přílišnou zlostí cest, kteréž pro velikost a neobyčejnost sněhů v ty časy postní — neb místy i v rovinách dobře do pasu jich napadlo — pokazily se na nejvyšší, na ráno 18. d. března v osm hodin na půl orloji shromáždili se všickni nižší i vyšší na díle na paláce, na díle v soudnici hradu Pražského, kdežto na dokonalé shromáždění, jak stavův tak i direktorův, na dobré půl hodiny přítomní očekávali; mezi tím jedni druhým při tom prvním shledání a uvítání přátelském svůj bídný a strastný los vypravujíce, kterak nepřátelé nelitostiví, hrabě Bukvoj s Dampirem a Eusebiusem Khánem, generalním kommissařem císařským, těch tří ourodných krajův, Čáslavského, Bechynského a Prachenského, ohněm, mečem, zájmy lidí i dobytkův dobrý díl zhubili a v pustinu uvedli, ano ponoukajíce sebe vespolek, aby pro neupřímnost a lest rozmanitou, jak domácích tak i přespolních tajných i zjevných protivníkův svých, kterýchž satan vida, ano království jeho ztenčuje se nemálo, tehdáž veliký uzel rozvázal, všickni se náležitě opatrovati a proti nim s předu i s zadu prozřetedlností i zmužilostí užívati hleděli.

1619

18.břz.

K témuž také sjezdu i páni „Neutrales“ a na obou ramenou nosící — kteříž předtím dosti syroví byli, a na očištění to-

1619 liko sebe při předešlých sjezdích se postavujíce, podtím předce proti stavům věrným s nepřátely jich praktikovali — navětřevše, co se již s některými nevěrnými syny vlasti díti má, najíti se dali a velice pokorně proti všemu obyčeji předešlému sobě počínali, doslýchajíce od spolukrajanův svých blíž nepřítele bydlících, totiž od Prachatických, Píseckých, Vodňanských, Pelhřimovských a jiných noviny smutné, kterak nepřítel nekřesťansky s ubohými lidmi i s statečky jich, nešanuje v tom žádného, ani těch nemluvňat, sobě počíná a provozuje, tak že by člověk nad tím splakati musil.

Když pak již všickni stavové byli pospolu přítomní, tu Václav Vilím z Roupova, president direkcí, učinil promluvení k stavům v smyslu tom: že direktorové děkují náležitě a šetrně všechněm třem stavům, že sou se v tak vzáctném a hojném počtu na poručení i žádost direktorův v to slavné a výsadní místo postaviti ráčili k uvažování tak těžkých a důležitých věcí, celého království k dobrému, užitečnému i spasitedlnému se vztahujících, vinšujíce jim přitom srdcem i ústy upřímnými všelikého požehnání i ochrany božské v těchto nebezpečných a zarmoucených časích; doloživ dále i o příčinách, pro kteréž jest tento hlavní sjezd rozepsán, že by byly hodné a podstatné, kteréž direktorové pro lepší vyrozumění a přeslechnutí jich dali v spis uvésti, a že stavové z přečtení jich, co v sobě obsahují, porozuměti ráčí. Ale poněvadž všeliké jednání lidské od vzývání jmena p. Boha všemohoucího začínáno a všelijaká práce pobožně započata, řízena i dokonávána býti má, napomenul stavův, aby sobě na kolena všickni pokleknouti a velebnosti božské skroušenými srdci i rty za pomoc a požehnání v tomto svém jednání, pro ochranu náboženství a vlasti předsevzatém, požádati nestížili. Což se i hned od nich ochotně stalo, a za dobrou chvíli, když se každý sám v sobě mlčečky pánu Bohu modlil, též modlení trvalo.

Po vykonání modliteb čtena z rozkazu direktorův z katedry proposicí od sekretáře Beniamina Fruveina, kteráž obsahovala v sobě summovně věci tyto:

Kterak sou se direktorové od času předešlého sjezdu až dosavad o to se vší pilností, nelitujíce v tom žádné práce, dnem i nocí starali, aby král. čes. a všem obyvatelům jeho stálý a bezpečný pokoj spůsoben a lid ten vojenský pod jmenem J. M. C. krále a pána našeho proti stavům do království uvedený z země vybyt, těm všem věcem dokonale zpomoženo i také pro lepší přístup k té nastávající interposicí Jich Mil. kurfirštův a knížat sv. říše příměří bezpečné do jistého času učiněno býti mohlo. Ale že jest kurf. saský, jmenovav k té interposicí 14. d. měsíce dubna nejprvé příští do města

lība, i nadepsaného příměří do toho času odložiti ráčil; z té příčiny že sou direktorové na místě všech stavův toho při tom zůstaviti musili. A ačkoli o J. M. C. králi a pánu nás všech žádná pochybnost není, že on z přirozené své cís. a kr. dobrotivosti k té interposicí, a aby všem těm zašlým neřestem mírnými a slušnými prostředky zpomoženo býti mohlo, upřímně nakloněn býti ráčí: avšak se to patrně poznává, že zlé rady, kteří jsou ho k tomu ponukli a přivedli, aby na král. čes. a obyvatele jeho mocí válečnou a způsobem nepřátelským saženo bylo, tomu podlé vší své možnosti překážejí; anobrž že týž lid nepřátelský, provozujíc od dávního času v zemi jejich veliké tyranství, mordy, loupeži a ohněm ji hubíc, ani císaři v žádné poslušnosti nestojí, nýbrž i proti nejedněm, jakž toho jisté zprávy jsou, témuž lidu i jeho nejvyšším od císaře učiněným poručením v tom neulevuje, nýbrž, kde kteří z nich mohou, zámky, městečka i vesnice pálí a na to se vynasnažují, aby se čím dále tím více pevných míst zmocňovati a odtud svou zlostnou vůli proti stavům provésti mohli. I podali toho direktorové týmž stavům k uvážení, jak by podtím, dokudž k interposicí té nepřijde, i také dokudž ta interposicí, přijdeli k ní, trvati bude, aneb když by s ní sjíti mělo, aneb nic platného a užitečného král. čes. způsobeno býti nemohlo, stavové a obyvatelé král. čes. s manželkami, dítkami i statečky svými před takovým lidem nepřátelským a jeho tyranstvím v bezpečnosti zůstávati mohli, jakž táž proposicí to vše v sobě šíření obsahovala a zavírala, již celého přípisu dostati sem nemohl. 1619

Po přečtení proposicí ano i psaní císařského — kteréž posledního dne m. prosince roku pominulého k stavům učinil, ale direktorové dosavad ho neotevřeného zanechali za sebou, v němžto nenacházelo se podpisu vlastní ruky císařské, ale toliko jmeno jeho kolkem k tomu naschvále přistrojeným vytisknuté — opět Václav Vilém z Roupova promluvil k stavům slovy těmi: že sou ráčili moci dobře již porozuměti z těch věcí přečtených, v jakém by způsobu a terminích spolu s vlastí svou milou postaveni byli; a poněvadž takové důležité věci brzkého a rychlého uvážení a opatření potřebují, že direktoři stavův z povinnosti své napomínají a od osob svých žádají, aby to vše k srdcím svým křesťanským a vlastenským připustili a v bedlivé považení vzali podlé přípisův proposicí jednomu každému stavu odvedených, a to ještě toho dne, pokudž by jen nejvýš možné bylo, poněvadž táž věc žádných dlouhých odkladův a rozmyslův trpěti nemůže. K čemuž že jim direktorové vinšují od pána Boha daru ducha sv. a hojného požehnání, tak aby mezi nimi láska, svornost a

1619 jednomyslnost, vše k dobrému a užitečnému král. čes. a jich všech, průchod a místo své volné míti mohla.

Stavové, vyslechnuvše napomenutí to, vešli v potaz, zdali by i hned toho dne na přednešení direktorův nastoupiti čili sobě toho do dne zejtřejšího odložiti měli, a snesli se jednosvorně na tom, což i skrze Štefana Jiřího z Šternberka direktorům oznámiti poručili: poněvadž se čtením jak proposicí direktorův tak i psaní císařského nemálo prodloužilo a den se hrubě nachýlil, že stavové k uvažování věcí jim předložených do dne zejtřejšího hodiny osmé německé odklad sobě činí. Na čemž i direktoři obvykli, přitom ještě požádavše stavův, aby nestěžovali sobě přeslechnouti některých psaní Jana z Klenového a z Janovic, nejvyššího písaře kr. čes., z nichž vyrozumějí, jak upřímné a naklonné mysli byl by ten starec k stavům, a čeho by se od něho všickni budoucně nadáti mohli.

I povoleno k čtení psaní těch na skrze směšných, utrhavých a jízlivých, což na takovou starožitnou, v zemské povinnosti postavenou osobu naprosto nenáleželo. V prvním Divišovi Černínovi, hejtmanu hradu Pražského, ujci jeho svědčícímu (v němž ho svým milým Korbelíčkem a Adama z Šternberka, nejv. purkrabího, starým Korbelem právě plzáckým štrychem a zdvořilostí nazývá) činil veliké pohrůžky stavům, že v těch ďábelských neřestech kordy na obě strany broušené ne vždycky se hodí, ale na jednu toliko stranu zbroušený že bude lépe vyložen. On, ač nyní pro svou věrnost statkův svých se vzdálil, však že na to nic nedbá a netoliko lidí ale ani čerta se nebojí a ještě to někomu na hlavu vsadí, žádnému pak k vůli lotrem nebude, ale to dobré staročeské jmeno zachová, byť měl někomu i nos utříti. Toli jest lepší správa: kdo lotrem býti nechce, aby se mu statkové plundrovali a na katolické statky lidé se kladli, kacíři pak se šanovali? To že jest příčina k svornosti a k dobrému srozumění? On že žádnému nic neublížil a proto pokoje užíti nemohl, když bylo poručeno o něm, aby vzat a na hrad Pražský dodán byl. Jestli však kdo tak dobrý a poctivý, aby ho sám a sám vzal, ten že zví, že více ho ani žádného bráti nebude. Co jest to svornost, co to není pro náboženství? Z toho ušetřování že dobře se vyrozumí. Kde jsou obleženy Domažlice, Klatovy, Sušice, Stříbro i jiná města? Toliko že z lásky Plzeň a Budějovice. Nicméně že všecko časem půjde. A ač mu statky a jeho synu za mnoho tisíců zplundrovali a jako zloději sobě osobili; však věří p. Bohu, že se mu triplem zaplatiti musí a snad někdo i svou koží; nebo že ne každý sám tak srdnatý, jako že na jiné hřeší. — Mezi tím žádal Černína, aby na dům jeho pozor měl

a do něho vojáků kvartirovati nedal, proto že tam má věci 1619
některé zemské, jako i pečeť.

Druhé vztahovalo se k Plzenským. V tom dával jim výstrahu i naučení, když přijedou k nim kommissaři od stavův, jak se mají míti k nim opatrně, a že bude jim potřebí pořádku od nich na ně vydanou rozumně uhodnouti. Protož aby tuto opatrnou a chytrou odpověď týmž kommissařům od sebe dali: že proti stavům nejsou a žádnému škoditi nemíní, než že město pro obhájení sebe, manželek a dítek svých zavřeli.

V čtvrtém a pátém týmž Plzenským odeslaném předně těšil je, že jest to při obou dvou opatích Chotěšovském i Plaském již obdržel, aby jeden 3000 a druhý 2000 kp. miš. proti jeho a purkharta Točníka na místě císařském jim té summy dostatečnému zjištění zapůjčili a jim Plzenským na vypravení vartgeltu neb laufgeltu knechtům od nich verbovaným a v městě jich zavřeným odvedli. Potom domlouval se na ně, že ho s Točníkem v té půjčce i stíhati chtějí, jako by se od nich tomu zadosti nestalo. Co se pak dalšího vyjednání jim peněz od obyvatelův okolních kraje Plzenského tkne, že víceji nad to objednati, ovšem pak jim, aby bezděk půjčovali, rozkázati nemohou; bráti pak sami jim, nesmí ani nechtějí. Ale poněvadž dochází ho jistá zpráva, že sou sami po domácku ňáký nemalý poklad vyzdvihli, protož aby k němu v tak důležité potřebě sáhli, lid na něj verbovali a z něho lidu platili, oznámice o tom císaři, že císař jim to vší milosti svou budoucně platně vzpomene.

V šestém, kteréž svědčilo direktorům 5. d. září 1618, obsahovala se příčina odjezdu jeho do Vídně: 1. kdyby byli kommissaři kraje Plzenského jemu pohrůžek nečinili, že naň od stavův bude saženo, že by byl nikam z země neujel, nicméně že to učinil na poručení císařské jakožto komorník a služebník jeho; 2. ač o žádném lotrovství nevěděl a z toho před trůnem božím, že v zlé radě nikda nebyl, odpovídati chce, avšak že proto předce bylo mu dopuštěno, aby jemu i synu jeho statkové od vojákův se plundrovali; 3. že hrabě z Mansfeldu nabrav se dobře a zbohatv z statků jeho, již ne na plechových, jako to činil, když nejdříve ku Plzni přitáhl, ale na stříbrných a pozlacených nádobách jídá, čehož mu prý řehnej čert; 4. že ten lid z psí krve pošlý Mansfeldský statky jeho mu vydrancoval, v kostelích kalichy, pacem i konvičky pokradl, pročež že on zase nad něčím neštěstím, když čas přijde, těšiti se bude; 5. že kommissaři kraje Plzenského v tom ve všem po své vůli vládli a jako blázni sobě provozovali. Nenili tak, že dá to na rozeznání filosofův.

1619 Proti kteréžto klausuli direktoři dali také přečísti poručení své, kteréž jmenovaným kommissařům učinili, mezi jinými věcmi doloživše v něm vyměření takové: aby oni všecky ty, kteříž sou upřímí k stavům a majestatu i svobod zemských obhajovati pomáhají, zastávali a chránili; k těm pak neupřímým jako k nepřátelům božím a vlasti slušně a náležitě vedlé jejich zasloužení se zachovali a vší mocí na ně sáhli. Čímž poraženo to Klenovského kommissařův obviňování, že nic o své ujmě před sebe nebrali.

Ve sedmém psaní opakoval své předešlé stížnosti s další žádostí tou na stavy vzloženou: aby to zlé hospodaření na statcích jeho bylo od nich přetrženo, jestli se toho nestane, že se za sebe obává, aby naposledy něco zlého před sebe vziti nemusil, a že bude věděti všecko to časem u koho hledati, a než proti císaři co učiní, že radši hrdlo ztratí a krev vyleje; kdo pak ho stavům ošklivi, že kromě duše horší jest nežli pes, a z své matky vylhati se musil.

V osmém Majdaléně Malovcové svědčícím totéž opakoval o těch, kteříž poddané proti němu k neposlušnosti pozdvihují; a když časem svým bude svého zase hledati, že k tomu nebude mu potřebí žádných kommissařův, než že mocí svého dosáhnouti chce, byť měl někomu v oči pohleděti. Jestliže někteří o poctivost jako v kostky hrají, on že hráti nebude. Čeho žádají, než tomu málo času mine, že zvede se jim podlé jejich žádosti. —

Zatím nejvyšší profiantmistr přednesl stavům rozvržení své po jistých artikulích, jak by profiantové lidu jich válečnému snázeji a časněji i v jaké hojnosti dodáváni, též z kterého kraje kolik tisíců strychů odvozováno býti by mělo. Kteřížto byli mu odloženi ku považení do času toho, až před ně věci v proposicí na místě se postaví.

Naposledy direktorové dali stavům přečísti i psaní na poště odeslané od kommissařův kraje Prachenského, v kterémž oznamovali, že by hrabě z Dampíru již až k předměstí města Písku harcovati a od Krumlova k Vlachové, odtud až k Týnu nad Vltavou přes 200 vesnic vypáliti a tou měrou nejpřednější díl téhož kraje poplundrovati měl. Nad čímž byli všickni zarmouceni přenáramně, odloživše sobě s tou novinou smutnou obecného jednání v 21 hodin na celém orloji do
19.břz. rána 19. d. března k osmé hodině německé. V kteroužto když se všickni sešli opět, přede vším jiným začali jednání své od modliteb zkroušených, pokleknuvše na kolena a prosíce pána Boha podlé napomenutí direktorův za šťastný jednání jich společného prospěch i za pokoj dokonalý, což dobře čtvrt hodiny trvalo.

Po modlení, dříve nežli zasedli na proposicí, přečteno od 1619
sekretáře stavům v ten den ráno na poště přinešené psaní jedno, od hraběte z Turnu, Leonharta Kolona z Felzu a Pavla Kaplíře jakožto generalův vojska jejich podepsané a sekryty jich upečetěné, jehož datum v Rudolštatě 17. d. března, v němž ohlašovali se: že by rádi při tom sjezdu býti a spolu s stavy v tak hojném počtu shromážděnými shledati se chtěli; ale poněvadž nepřítel nyní se všemi fortely zachází, kterémuž s pomocí boží dle svých nejvyšších možností odpírati musejí, že to jim učiniti možné není; dále oznamujíce, že po pomoci božské pomoc lidská také nepřestává a to v tom, že kurfirštové a knížata sv. říše hotovi jsou, stavův také zastávati, v čemž sou se skrze psaní své zjevně otevřeli, načež se všickni svobodně bezpečiti moci budou. K tomu že již i Hořejší Rakušané nařídili mezi sebou veřejnost a s ní stavům ku pomoci přispěti chtějí, jakž z psaní jich k generalům odeslaného se najde; pročež že za to stavův od osob svých žádají, aby se též podobně pro dojití brzkého a stálého pokoje zachovali, nebo že se tu nic proti císaři nebude před sebe bráti, jako i předešle nikdy se nebralo, než proti nepřátelům a zhoubcům země. A tak jsouce věrní a upřímí synové vlasti a to staré české jmeno a víru obhajujíce příkladem předkův svých milých, aby hrdinsky sobě spolu s nimi počínali, v té naději, že Bůh, poněvadž se to pře jeho svaté dotýče, s nimi se všemi býti ráčí.

Zatím byla opáčená stavům proposicí summovně vytažena; a když zůstáno na tom, aby se všickni popořád k ní přimlouvali, tu Václav Vilím z Roupova jakožto president direkcí začal přímluvu svoji: poněvadž jistí kundšaftové jsou, že Dampier chce do země s jistým počtem lidu v nově verbovaného vtrhnouti a opět jinou stranou některá města a místa sobě opanovati, jakož pak že již lid Fukarovský napřed k Novým Hradům poslal, kterýžto také s pomocí boží od našich vojákův přivítán, poražen a přemožen jest; protož že jest veliká potřeba pro lepší odporu nepřátelům činění, aby předně od stavův na to nastoupeno a o tom puváženo bylo, co se nebezpečenství země tkne; s jinými pak artikuli aby se poodložilo.

Na tu jeho přímluvu Jiří Fridrich hrabě z Hohenloe, jeden z generalův vojska českého, byv tehdáž mezi stavy přítomen, doložil jazykem německým toho: že nebezpečenství veliké valí se na král. české., a o tom že také má sobě od hraběte z Turnu poručeno, aby stavům přítomným o tom oznámil, aby to v bedlivé své uvážení vzali, kterak by sobě i své milé vlasti z téhož nebezpečenství pomoci mohli; a tak

1619 že přímluvu pana z Roupova sobě všelijak oblibuje; přitom na sebe samého také nezapomenuv, poněvadž se stavům k službě dal a ještě o žádném svém žoldu neví, aby to též v uvážení své vzali a s ním o něj se snesli.

Po nich potom přimlouvali se ostatní všickni k tomu, zvláště Vác. Vil. z Roupova, aby mimo 20. člověka z vesnic a 16. z měst nad to výše ještě i veřejnost v zemi se vyzdvihla. A poněvadž to v skutku se nachází, že nepřítel sedm regimentů pěchoty a 6000 jízdy pospolu shromážděné má; protož, kdyby toliko 20. a 16. člověk proti tomu měl býti vyzdvižen, že by s lidem verbovaným dosti těžce a nebezpečně takové síle nepřátelské odpírati se mohlo, a rovněž by outrata veliká na to jíti musila. Kdyby pak na ten čas s tou veřejností bylo obmeškáno, že by mohla pomoc španělská, o kteréž jistá zpráva jde, že již táhne, v tom čase lidu císařskému přispěti na retuňk. Tu pak že by bylo již pozdě k veřejnosti přejíti; a tak, dokud jest čas a nepřátelé ještě zhotoveni nejsou, aby se stavové k veřejnosti měli bystře, tím že nepřátelé jich budou přestrašeni a od plundrování země nětco poulevi. Potom když tak všickni ve jmenu Páně shromážděni budou, že potáhnou na pomezí moravské a české a tu ležení zarazí, z prostředku pak svého vyšlí k Moravanům s psaním svým, to jim uvedouce v známost, že k nim jedou, ne jako nepřátelé, ale jako přátelé pro vyzvědění na nich, chtějíli se podobně s nimi srovnati a veřejně táhnouti; nebo že jistá věc jest, že to na nich obdrží, protože mezi týmiž stavy moravskými toliko čtyry osoby nacházejí se, které je proti Čechům posazují a rozpakují. Oni však že sice bez toho povinni budou spolu s Rakušany, kteříž již v hotové veřejnosti stojí, podlé psaní generalův též veřejně táhnouti, jakž se k tomu smlouvou v létu 1608 s Rakušany učiněnou zřetedlně zavazují. K tomu ke všemu lidu že připojí i Slezáci veřejnost svou, jakož pak i hned, když jen oni stavové svou nařídí, v tom také napomenuti budou; an i nyní že pomoc druhá od Slezákův se očekává a již na cestě jest, než že pro nepříležitost času a cest tak pojednou přitáhnouti nemůže, totiž 1000 koní a 2000 pěchoty. A tak, když všickni jednomyslně potáhnou a vespolek se strhnou, bohdá že sobě ustavičný a stálý pokoj do 6 neděl, ať tak dí, pořád zběhlých spůsobiti mohou.

Radslav pak mladší ze Vchynic napomínal stavův v přímluvě své, aby se v tomto těžkém nebezpečenství příkladem slavných a heroitských předkův svých chovali, kteřížto beze všech průtahův, když co takového na ně a král. čes. se valívalo, nepotřebujíce v tom pomocí cizích, sami u velikém počtu se sbírali, na nepřítele časně táhli, jeho přemáhali, někdy

i vně z země pohledávati ho sobě nestěžovali. Nebo že teh- 1619
dáž jest železo kovati, když jest rozpálené. Pročež aby v té veřejnosti neprodleně nařízené všickni, chudí i bohatí, mladí i staří, pěší i jízdní táhli, a v tom však ve všem aby rovnost, láska i svornost svatá zachována byla; poněvadž i Rakušané v tom se tak zachovali, kteříž toho jsou žádostivi, aby aspoň nohou jednou na sucho vytrhnouti mohli. Když se to tak stane a takový svazek lásky a svornosti mezi týmiž zeměmi zdržán a zachován bude; tedy byť sám čert se vším peklem proti němu se postavil, že nebude ho moci roztrhnouti, mnohem pak méně že španělská a vlaská praktika, jakkoli chytrá a obmyslná, co způsobiti moci bude.

A Jan Albín hrabě Šlik dostavil v přímluvě své slov těch: poněvadž se to již na oko vidí, kterak strana pod jednou se opatřuje, protož aby jí tak mnoho věřeno nebylo, nýbrž aby k ní jako k nepřátelské bylo přikročeno, jakož i nyní opět že sobě nejistou traktací ve Hbě, nemohouc již jinak praktikovati, vymyslila, aby aspoň tudy stavy pod obojí mohla podtrhnouti; aby tedy stavové k tomu přijíti nedali, nýbrž náležitě se zhoubcům svým zemským tou veřejností opříti a jim takové škody zastaviti se vynasnažili.

V tom, když tyto přímluvy tak vůkol šly, přiběhl kurýr z Vídně a psaní místodržícím a stavům pod obojí od císaře svědčící přinesl, s tím přitom oznámením: že by již císař v pondělí jminulé umříti měl, a že samy rady jeho jmenem císařským takové psaní odsílají, ale však podtají. Což potom na den střední přivedeno jest.

K výš dostaveným přímluvám z Roupova a Vchynského všecka obec stavu panského a rytířského přistoupila. Stav městský, sstoupiv se do potazu a o týž artikul potřebně vespolek rozmluviv, dal jej vynésti a oznámiti stavům vyšším skrze Jana Jezberu v smyslu takovém: Poněvadž to Pražané, Horníci a jiní vyslaní z měst dostatečně poznávají a tomu jak z proposicí tak i z psaní generalův přečteného vyrozumívají, že stavové vyšší právě otcovskou péči o král. české mají; to že jest jim milé a vděčné, dověřujíce se pánu Bohu cele, když se ty věci všecky jistým jeho řízením dějí, že jim také takových prostředkův poskytovati a do rukou dodávati ráčí, skrze kteréž mohli by nepřátelům božím a vlasti odpírati a v témž království bezpečný pokoj učiniti. Co se tkne veřejnosti a vypravování 20. a 16. člověka, že sobě totéž oblibují a k tomu ke všemu přistupují, však s výhradou takovou, aby v té obojí věci dobrý řád zachován a to nařízeno bylo, kterak by taková hotovost předsevzata býti měla, tak aby

jeden kraj neb dva zplundrováni nebyli, a jiní aby toho všeho byli prázdni.

Za druhé, aby k stavům pod jednou, na něž se to čím dále tím víceji shledává, že ještě s nepřítelem proti stavům pod obojí praktikovati nepřestávají, vyslání se stalo a z nich se vyzvědělo, jsouli upřímí či ne, přátelé či nepřátelé stavův. Pražané však, majíce takových lidí v obcech svých velmi mnoho, že obzvláštně těší se tím, že v příčině té i v jiných od stavův vyšších budou opatřeni, an proti tomu oni v svých příčinách nejdůležitějších k městům Pražským největší zřetel a útočiště svá mívají i nyní mají; netajíce ani toho před týmiž stavy, kterak vyslaní z města Písku a jiní blíže Budějovic přísedící dožádali se Pražanův a jiných poslův z měst, aby jim oznámili to, že nepřítel již až k samému městu Písku štráf učinil, prosíce, aby to časně opatřili a jim ruky pomocné a ochranné v tom udělili za času, dříve nežli by ten městům Praž. po vodě pohodlný kraj k dokonalé záhubě a spuštění přišel.

Při zavření toho prvního artikule byli napomenuti stavové ještě i v tom od Václava Viléma z Roupova, aby se při té veřejné hotovosti spravedlivě zachovati hleděli, větší pozor majíce na své dobré svědomí nežli na šacuňk statkův svých léta 1596 stalý; poněvadž se to vše od nich činiti má pro čest a slávu jmena velebnosti božské, pro nábož. jich křesťanského obhajování, jako i svobod, vlasti a majestatu chránění a zachování v celosti.

K tomu předložení ozval se mezi jinými Krištof Fictum, muž vzáctný, prozřetedlný a v putování světa hrubě zběhlý: když stavové snášejí se na tom, aby ouhrnkem všickni do pole táhli, pročež že by nebylo zle, také i to náležitě opatřiti a postaviti na místě, kterak by krajové pusti a obyvatelé v nich ostatní s manželkami a s dítkami stavův, proti nepříteli v zbroji zůstávajících, beze vší ochrany a opatření zanecháni nebyli.

Na to dána mu odpověd od Václava Viléma z Roupova: poněvadž veřejnost tato nařízená ven z země nepůjde, pročež že se to opatřiti musí, kterak by krajové s obyvateli doma pozůstalými měli býti ujištěni; k čemuž bude zapotřebí osob jistých, které v jednom každém kraji zůstávati budou, tak aby, kdyby jaké nebezpečenství na některý kraj valiti se chtělo, o tom všem třem stavům veřejně shromážděným v známost uvésti a oni na pomoc témuž kraji časně přitáhnouti mohli. O to o všecko snesvše se pěkně za jedno, zvolili k spisování prvního toho artikule Václava Viléma z Roupova, Václava Budovce, N. z Talmberka, Racka Vchynského, Fri-

dricha z Bilé, Bohuslava z Michalovic, Mikuláše Gerštorfa, 1619
Krištofa Fictuma, Václava Magrli, Valentina Kochána a Martina Fruveina a jiné, aby to v Zeleném pokoji zhotovili.

Po odchodu jich ohlásil se v plném shromáždění Rudolf Trčka jak od osoby své tak i jmenem a na místě všech jiných od nepřítele zloupených a znuzených osob panských i rytířských, že není jim možné, aby oni měli tomu snešení jiných stavův nepoplundrovaných zadosti učiniti pro ty škody nenabyté, jichž sou na statcích svých v tom čase pocítili od nepřítele. Na to dáno jim od stavův za odpověd: že jim to všecko, což se takkoli škod skrze kommissaře k tomu zřízené na týchž statcích vyhledati a sčísti moci bude, dá pán Bůh, při budoucím sněmu vynahraženo býti má.

V týtéž době Diviš Černín, hejtman hradu Praž., vyslán byv mezi stavy do soudnice od Adama Šternberka nejv. purkrabího a Matouše Děpolta z Lobkovic křižovníka, místodržících císařských, oznámil jim, stoje na katedře jmenem jich: poněvadž jmenovaní dva místodržící chtěli by jim psaní od císaře přede dvěma hodinami z Vídně přinešené dodati a přitom také o některé potřebné věci oustně s nimi promluviti, pročež aby jisté osoby z prostředku svého k nim na kancelář českou vyslali; avšak, pokudž se jim to učiniti vidí, že to při vůli stavův a direktorův zůstavují.

Stavové vzavše to vzkázání jich v svůj potaz a povolavše zase mezi sebe Černína, dali jim na ně po něm odpověd tu, že všickni tři stavové nyní pospolu při sjezdu obecném shromáždění uznávají za slušné to: poněvadž od císaře, krále a pána jich psaní jim svědčící za sebou mají, aby je do shromáždění jich odeslali aneb sami mezi ně přišli a je přinesli; i co dále osobně jim v známost uvésti míní, to také přednesli; aby pak oni do kanceláře pro tu věc choditi měli, že z slušných příčin a zvláště pro příklad zlý i tak vzáctného shromáždění nezlehčování toho učiniti nemohou.

Černín odcházeje z soudnice s tou odpovědí, podal Beniaminovi Fruveinovi sekretáři přípisu odpovědi své, kterouž dal Janovi z Klenového, nejv. písaři král. čes., ujci svému na to jeho korbelářské psaní 16. d. listopadu roku pominulého, ohlašuje se přitom, cokoli v ní obsaženo jest, že to vše s dobrým rozmyslem a svědomím svým jemu psal, žádaje, aby stavům přečtena byla. Z níž vyrozuměli, když se čtla, že ten jeho odjezd z země jemu neschvaloval, nýbrž soudil, kdyby byl s starým panem Korbelem a jinými místodržícími, jsa také jedním, doma při své povinnosti zůstal, na stará kolena po světě se netoulal a daremně neutrácel, že by bylo jemu to i za vzáctnější věc i k neumírající památce při-

1619 čteno. Tu zajisté že by byl osobou svou mohl mnoho dobrého při obci spůsobiti. Nebo kdo pokoje nemiluje a ubohé chudé lidi zavozuje, že není možné, aby pána Boha aneb pán Bůh jeho miloval. Kdo pak těmi velikými a hroznými neřestmi vinen jest, že bude míti časem svým záplatu od pána Boha, kterýž nenechá bez pomsty nic. Kord pak ten na obě straně broušený že jest nyní velmi potřebný, on aby jej sobě také dobře nabrousiti dal. Pakli by mohl dostati toho velikého meče předka svého, o němž Hájek činí zmínku v kronice své na listu 403, když Stříbra města sám desátý dobyl a od jedné brány až k druhé — neb blízko sebe byly — ním dosáhl, a lidi na poly přetínal, ten že by byl pro něho lepší; aby tedy raději přičinil se o časné těchto neřestí upokojení, aby ubohá česká země naposledy třebas popelem nelehla. Nebo že by ani to jemu nebylo na škodu, někdy Korbelíčka poslechnouti a ne všecko na své neústupné hlavě zavírati.

Z čehož mnozí udělali sobě smích. A dále, aby zatím se nezahálelo, čteno vůbec opět psaní krále Ferdinanda k Bukvojovi odeslané do Budějovic, kteréž Fabian Holub, registrator desk zem., chtěje se tudy zase u stavů pro předešlý odjezd svůj z král. čes. očistiti a do země vlouditi a maje sobě je k donešení Bukvojovi svěřené, místo něho direktorům do Prahy přinesl; ani jemu byli raději nežli (dle pronešení jich) dvoum tunám zlata, protože jest též psaní proti reversu jeho patrně čelilo. Nebo doložil v něm slov těch patrných: že se lidu jeho na místě císařském ujímá a jeho napomíná, aby sobě jako poctivý soldat vedl, jemuž nyní ku pomoci odsílá šest praporcův lidu pro osazení ním passův některých potřebných.

V tom po nedlouhé chvíli přišel do shromáždění stavův nejvyšší purkrabě s křižovníkem a postaviv se na katedru k stavům řeč učinil, řka: že císař, král a pán jich nejm. odeslav jim psaní poroučí v něm, aby druhé psaní jeho stavům svědčící dodali a napomenuli jich k obrání prostředků těch, podlé nichž by již jednou aspoň ten vinšovaný pokoj spůsoben a k interposici přistoupeno býti mohlo, k níž by i oni také jisté plnomocníky své vypraviti nepomíjeli; pročež že jim je k rukoum a k bedlivému uvážení dodávají.

Stavové, poděkovavše jim z práce té, dali je sobě po vystoupení ven místodržících nahlas přečísti. Kteréžto v Vídni v pondělí po neděli postní Laetare psané, ale toliko kolkem jmena císařského vytištěného a perem opravovaného, též podpisem ruky nejvyššího kancléře utvrzené, znělo samo v sobě takto:

Že císař, maje nad velkými škodami a záhubou poddaných svých v král. čes. jakožto křesťanská vrchnost,

král a pán jejich srdečnou lítost, učinil jim stavům právě 1619
z otcovské lásky po několikráte milostivé napomenutí, aby lid svůj verbovaný rozpustili, že i on lid svůj tolikéž rozpustiti, a co by tak na nedorozumění býti chtělo, to že od něho dožádaným kurfirštům sv. říše v moc dáti chce; jakož pak že jest před několika měsíci to vše, co se rozpuštění lidu válečného dotýče, kurf. saskému beze všech výminek v moc dal. Kterýmžto způsobem že by těm všem nepříležitostem a obtížnostem, kteréž nyní obyvatelé král. jeho českého bolestně pocítovati musejí, zpomoženo býti a s těch velikých útrat a nákladův sjíti mohlo. Ale poněvadž takoví věrní prostředkové od nich přijati nejsou, že jest na vzáctnou radu a přímluvu téhož kurf. saského, ano i na poníženou žádost stavův mark. mor., též na vyhledávání knížat a stavův slezských příměří do dvou měsícû, aby tím snazeji k dalšímu pokoji přijíti mohlo, ještě minulého léta m. listopadu povolil a to beze všech výminek kurf. saskému v moc dal, k němu Adama z Waldšteina, nejv. hofmistra král. čes., vypravil i jim o tom milostivé a otcovské psaní posledního dne prosince učinil. Ale že ani to místa svého míti nemohlo, nýbrž mnohonácte neděli vyslaný téhož kurfiršta bez odpovědi v Praze zdržován, s tou omluvou, jako by se na knížat a stavův slezských radu a dobré zdání očekávalo; ješto že vědomé jest, jak jsou táž knížata a stavové, byvše společně shromážděni, již dávno při něm toho příměří sami vyhledávali. A naposledy že bez dobrého zdání jich stavové král. českého kurfirštu odpověď s doložením v ní některých důtklivých slov teprv nedávno minulých dnův dali. Nyní pak že z těžkých a daleko patřících k ní přiložených výminek v příčině od císaře povoleného příměří snadno souditi se může, kdo těch tak škodlivých průtahův příčinou jest, ješto mezi tím průchod práva a spravedlnosti s velikým lidí křivdu trpících, obzvláště pak vdov a sirotkův naříkáním zastaven jest, služba lidu válečného ze všech stran roste, mnozí z stavův i jiní z obyvatelův nebývalými způsoby a prostředky, což jsou nikdy od vrchnosti a pánův svých nepocítili, se sužují, jich důchodové a registra s obsíláním do Prahy úředníkův a písařův, též nařizováním k tomu kommissařův škodným příkladem se přehlídají, na lidi také veliké a nemírné kontribucí, kteréž sou nikdy prvé proti úhlavnímu všeho křesťanstva nepříteli Turku v častě otevřené války dávány nebyly, nad možnost jich se ukládají, lid válečný jak v král. čes. tak jinde se verbuje, nové pomoci ven z země se vyhledávají i rozličné praktiky sem i tam procházejí. Kudyž i císař k dalšímu sebe opatření přinucován a k velikým útratám a škodám přivozován jest,

1619 okolní pak země také s znamenitou obtížností lid svůj válečný déleji chovati musejí.

I jakkoli výš psaná mnohá napomenutí jeho dosti malou platnost dosavad přinesla, však aby vždy jeho přirozenou dobrotivost a otcovskou péči v skutku seznati mohli, že chtěl výš dotčené psaní od místodržících jeho již dávno dodané, čehož příležitě přípis odsílá, znovu ku paměti jim přivésti a jich stavův ještě na konec s milostivou výstrahou napomenouti, aby na povinnost tu, kterouž jemu králi a pánu svému zavázáni jsou, co ona s sebou přináší, dobrý pozor měli, a co by z toho horšího ještě dáleji, kdyby žádná upřímá rada při nich místa svého neměla, v král. jeho čes. pojíti mohlo, sobě představili a k srdci svému připustili. A poněvadž již od kurf. saského k té od něho povolené i od nich samých žádané interposicí den jmenován jest, aby k ní osoby mírnost a pokoj milující s dokonalým plnomocenstvím tak, aby sem i tam posílati potřebí nebylo, vypravili, toho všeho, co by k dlouhým průtahům a novým nesnázem sloužiti mohlo, zanechajíc a věrných poddaných jeho, obyvatelův král. čes., nesužujíc, k tomu příčinu dali, aby již jednou těm neřestem zpomoženo býti mohlo; neb že i císař kommissaře své tam časně vypraviti chce a nic sebou k dosažení ode všech vinšovaného pokoje sjíti dáti neráčí. —

Stavové přeslyšavše psaní to, povolali zase mezi sebe nejv. purkrabího a Matouše Děpolta z Lobkovic a požádali od nich i originalu psaní toho, které jim při psaní stavům náležejícím od císaře odesláno. K čemuž obadva povolili s ochotností, však tak, aby jim zase po přečtení týž original se navrátil. Přitom oznámeno jim od Václava Viléma z Roupova, když stavové v takové psaní bedlivě nahlédnou a je s dostatkem pováží, že nepominou císaři na to dostatečnou odpověď, ano i na vznešení jich dáti.

Po odchodu místodržících přehlídli stavové list ten, jehožto summovní znění bylo to: že císař má lítost nad škodami, kteréž se obyvatelům král. česk. skrze mordy, zhoubu a pálení činí, pročež aby místodržící podlé svých povinností osoby ty, kteréž tomu příčinu daly, napomenuli a je k tomu pěknými slovy přivedli, aby již aspoň sobě usmyslily a k dalším těžkostem král. česk. nepřivozovaly, on že již beze všech výminek k interposicí povolil, pročež aby jim to též uvedli v známost, a oni aby to sobě oblíbili.

Téhož dne po vykonání všech těch věcí dali direktorové přečísti stavům některé potřebné artikule, podlé kterýchž chtěli jmenem a na místě jich nedávno před tím k štilštandu neb příměří přistoupiti a je za 4 neděle s císařem zavříti:

I. Jakož jest J. M. C. král a pán náš nejm. kurfirštu 1619 saskému bez výminek to v moc dáti ráčil, aby upřimný a bezpečný, pod velikými pokutami utvrzený štilštand neb příměří mezi obojím ležením, lidu J. M. C. válečného z jedné a lidu válečného stavův pod obojí v král. čes. najatého z strany druhé, do jistého času uložil a nařídil: proti tomu direktorové dle plnomocenství jim od stavův daného tolikéž nejsou, nýbrž v tom se ohlašují, kdykoli od kurfiršta saského vysoce vzáctným slovem jeho v tom ubezpečeni budou, že při straně té, která by to zdržela, státi, proti pak té, kteráž by nezdržela, býti chce, že to při svých nařízených generalích i lidu válečném, jízdném i pěším, nařiditi chtějí, aby pravý, šlechetný a bezpečný štilštand v ležení i v kvartýřích jich zjevně skrze trubače vyhlášen byl.

II. A jestli kurfiršt od generalův císařských psané ubezpečení a revers na dokonalé a jisté toho všeho zdržení k rukoum svým dosáhne, tedy že pod týmž způsobem taková assekurací od generalův stavův státi se a jemu odvedena býti má.

III. Za vysoce potřebnou věc přitom se býti poznává, aby při takovém štilštandu to nařízeno bylo, aby J. M. C. lid válečný v těch místech a tak toliko na těch gruntech, kdež nyní v král. čes. jest a zůstává a tu se jim i jich kvartýry rozšířiti nezapovídá, přestal a dále nesáhal. Proti čemuž lid zemský týmž způsobem v těch místech, která jest v Rakousích vzal, bez dalšího dobývání zůstávati má; však v Rudolštatě a jiných kvartýřích zůstávajícím soldatům stavův proměna kvartýrův aby na svobodě zůstávala.

IV. Co se zjevně a patrně vyměřuje, aby pod trvajícím příměřím lid válečný císařský, kterýž nyní před rukama jest aneb před týmž příměřím ještě by přitrhnouti mohl, do pomezných zemí, jako Moravy, Slezska, Lužic, Rakous a v jiná stýkající se místa mocně vpádu nedělal; tolikéž durchcugy, mustrplaci ani žádným jiným způsobem škod a ublížení nečinil: k tomu také direktorové svolují.

V. Také to slušně opatřeno býti má, aby jak vyšší tak nižší befelichshabrové, nadto pak soldati obecní pod trvajícím příměřím z jednoho ležení do druhého pod velikým trestáním se nesjížděli, nescházeli a neshledávali; poněvadž z těch a takových shledání a jedněch s druhými obcování všelijaké neřesti pocházejí, i také snadně k tomu by příčina dána býti mohla, že by příměří mohlo k zrušení přijíti.

VI. Za nevyhnutedlnou potřebu se býti uznává, aby ti všickni buď duchovního neb světského stavu, mužského i ženského pohlaví, kteří jsou koli z král. čes. odjeli, odešli neb vybytí byli, i také prvé s počátku v těchto věcech v král.

1619 čes. nebyli, nýbrž při svých službách dvorských neb obchodech v cizích zemích zůstávali, v týchž místech svých krom král. čes. tu, kdež by je příměří zastihlo, tak dlouho, dokud to příměří trvati bude, odtud se nehýbajíc, zůstávali. Ti pak, kteříž mezitím bez povolení tejně zase do Čech se vloudili, mají se i hned pod přísným trestáním zase z král. čes. odebrati.

VII. Též aby se všickni a všelijací noví pěteluňkové s cizí pomoci v trvajícím štilštandu dokonce s obou stran zapověděli; však starých před příměřím verbovaných kompagnií doplňování potud a nic výše, než pokudž předešlý verbuňk se vztahuje, v tom se rozuměti nemá.

VIII. I hned po vyhlášeni skrze trubače příměří aby s obojí strany všeliká zpevňování byla zastavena.

IX. Poněvadž pak často a velmi snadno se přihází to, že k spěšnému lermu příčiny se podávají, kudyž by příměří ku protržení přijíti mohlo; pročež za věc vysoce potřebnou se uznává (začež i direktorové poníženě prosí), aby kurf. J. Mst. pod trvajícím příměřím ráčil v příležitém místě blíž obojího ležení jistého kommissaře míti, kterýž by všecky a všelijaké stížnosti a žaloby každodenně přihodilé, připoje k sobě generaly s obojí strany, když by koli potřeba to ukazovala, pokojil, tak aby tedy to jisté právo stálého a pevného téhož příměří zdržení upevněno býti mohlo. —

Ač tedy direktoři, jak již nahoře dotknuto, byli toho celého úmyslu, na výminky ty a jináč nic k jmenovanému příměří přistoupiti; ale poněvadž pod tím nepřítel předce vpády, zájmy, ohněm, plundrováním i mečem stavům a obyvatelům král. čes. přenáramně škoditi nepřestával, tou příčinou s týchž artikulův i celého příměří dokonce sešlo, jakkoli mezi tím nejedna psaní o nastávající interposicí mezi kurfirštem saským a direktory procházela, kteráž již napřed ode mne připomenuta a dne tohoto stavům pro lepší tomu vyrozumění též přednešena jsou.

Naposledy při rozpuštění stavův z shromáždění sněmovního okolo 22 hodiny na celém orloji napomenuti byli všickni, aby nazejtří ve středu 20. d. břez., dadouce se v místo obyčejné v plném počtu najíti, na ostatní punkty k uvažování předložené zasedli a žádný z nich před zavřením snešení obecného do krajův k statkům svým se nerozjížděli. Když
20.břz. tedy v hodinu určitou do soudnice přišli a modlitby své společné spůsobem obyčejným vykonali, tu Bohuchval Berka, direktor přední, v nepřítomnosti presidenta direkci, kterýž spolu s jinými v tu dobu při dskách zemských artikul o vyzdvižení veřejnosti a defensí země další dle snešení stavův

spisoval, napomenul stavův přítomných: poněvadž dotčené 1619
snešení, kteréž v pravdě velikého uvážení potřebuje, ještě k svému zhotovení nepřišlo a času mezi tím neslušelo by ostatním mařiti; pročež že jest potřebí, aby stavové některé jiné artikule v proposici obsažené v povážení své vzali, poněvadž i na těch mnoho král. českému i všechněm jim záleží.

Ale prvé, nežli přistoupili k nim, tožt jedna osoba rytířská z obce, N. Dobřanský po rodu, učinil dotázku v plném shromáždění stavův na ně: kterakto Janovi Rudolfovi Trčkovi od nich váženo bude, poněvadž jest nepříteli zemskému, jej veda, cestu do král. čes. ukazoval, jeho všelijak fedroval i na grunty své kvartiroval a jemu návěští dával, což vše činil skrze Buriana Chuchelského, člověka nad míru povětrného, jenž v tu dobu faktorem a jako regentem byl. Té otázky doslýchaje v uši své týž Jan Rudolf Trčka velikým hněvem popuzen jsa, s zuřivou tváří ozval se témuž Dobřanskému slovy těmi: že v hrdlo lže jako nepoctivý; on že tomu, aby bylo pravda to, co mluvil, zjevně odpírá. Ale Dobřanský neulekv se nic řeči a odporu jeho zuřivého, doložil proti ní zase to: že sám jako nepoctivý mluví, neb že jsou tu přítomní jiní více lidé poctiví, kteřížto též spolu s ním o něm mluviti budou a mluví a to naň s pomocí boží jako poctiví lidé všickni dokáží. K tomu i hned ozývali se mnozí v obci jedním hlasem, že jest tak, a to že ukázati mohou. Zatím doložil Dobřanský ještě slov těch: „My,“ prý, „nebozí, o všecky statky své sme přišli, nám nepřítel je vydrancoval a naposledy vydrancované i zapáliti dal. Tys toho všeho byl příčinou; ty's mu na statky naše ukazoval, a jehos všemi prostředky a profianty, i do ležení mu je vozíc, fedroval.“ Kteroužto důtkou tak patrnou Trčka byl v svědomí svém předěšen a zkormoucen, že nevěděl, jakž se vůbec říká, kudy kůži svou dýchá a kolik husí doma má.

Když pak ten svár jiní mezi nimi trochu poupokojili, nastoupeno bylo od přítomných stavův na čtyry punkty obecné: 1. jak se k těm zachovati, kteříž podlé předešlé výpravy jedné ani druhé žádných koní ani lidí do pole neposlali; 2. o vypravení zadržalých berní; 3. o svolení peněžité pomoci z poddaných po 30 gr. miš.; 4. o opatření a pošacování škod od nepřítele stavům dosavad zdělaných. O čež když se dosti snadně a brzo snesli, v tom po malé chvíli osoby k spisování snešení obecného volené přišly do soudnice, jimž oznámeno od Radoslava z Vchynic, na čem sou se v té době stavové snesli. Což vše také sobě osoby ty oblíbily. Dříve pak, nežli sešli mezi stavy do soudnice, vyslali k stavu třetímu z prostředku svého M. Valentina Kochána, Martina Fruveina, Vá-

1619 clava Magrli a Jana Oršinovského s žádostí tou: aby týž stav třetí v tak důležité potřebě zemské 400 koní do pole vypravil a za 3 měsíce na svůj náklad choval.

Pražané sstoupivše se do potazu spolu s Horníky a jinými posly z měst, dali vyslaným od sebe za odpověď: že k této žádosti direktorův přistoupiti stavu třetímu možné není pro hlavní příčinu tu, že prvé města na nejvyšší zchuzena jsou, a s takový náklad býti by nemohla; žádajíce v tom od nich ušetřenu býti.

Po malé chvíli přišly zase též osoby s jinou žádostí: poněvadž stav třetí maje sobě to za věc nemožnou, aby měl vychovati 400 koní, aby aspoň ke dvoum stům přivolil. Ale i v tom jsou odbyty šetrně: poněvadž tak pojednou na tu žádost odpovědi své dáti nemohou, tedy že sobě ku považení jí odklad na rathouz Staroměstský berou do zítřka do hodiny dvanácté německé; tu na čem se snesli, že nepominou vyslané jistou odpovědí zpraviti.

Dáleji vyslani od stavův k stavům pod jednou — kteříž jim uvedli v známost, na čem se tíž stavové jak o veřejnost tak i vyzdvižení 20. a 16. člověka i jiné věci snášejí, a proti tomu zase požádali od nich také zdání jich, co by k témuž snešení říkati chtěli — přinesli jim od nich ohlášení takové: že jmenované osoby pod jednou na to vzkázání stavův pod obojí pamatovati a, když je v své považení vezmou, na ně mírnou a šetrnou odpověď od osob svých dáti chtíti se zakazují.

Že pak mezi tím zhotovila se odpověď stavův na to poslední psaní císařské, pročež byla přečtena stavům také v dobu tu v slovích těchto:

„Psaní dvoje V. C. M. nám všem třem stavům a obyvatelům král. čes. nyní pospolu na hradě Praž. shromážděným učiněná, jichž datum v Vídni prvního v pondělí po slavnosti narození p. Krista 1618 a druhého v pondělí po neděli Laetare léta přítomného, sme s náležitou šetrností a poddaností přijali i tomu všemu, nač se jedno i druhé vztahuje, vyrozuměli. Na kteréžto oboje psaní V. C. M. ve vší ponížené poddanosti zase oznamujeme: že, přivedvše my sobě při tomto našem sjezdu společném předně to ku paměti, co sme V. C. M. předešle při sjezdu minulém připsali a čehož sme při V. C. M. vyhledávali, přitom nahledvše se vší bedlivostí i do toho, co jest posléze V. C. M., též Jich M. kurfirštům a knížatům sv. říše, tolikéž i knížatům a stavům Hořejšího i Dolejšího Slezska od direktorův našich v příčině interposicí, příměří a dojití zase neprodleně stálého a trvanlivého pokoje připsáno, a co zase od V. M. C. i od nich na to za odpověď dáváno bylo, na-

cházíme, že jak hned s počátku této roztržitosti tak od sjezdu minulého až do nynějšího času žádných zřízených prostředkův k dojití téhož žádostivého pokoje od nás ani od direktorův pominuto není. Ale proti tomu sme s žádostí naší, kdež sme toho ve vší poníženosti při V. C. M. vyhledávali, aby ste lid svůj vojenský milostivě zase z království tohoto povolati, zemi tuto a nás stavy i obyvatele v ní mordy, loupeží i ohněm hubiti nedopouštěti ráčili, oslyšáni. 1619

Jakkoli pak bylo jest od V. C. M. k interposicí na nejednu přímluvu Jich M. kurf. a knížat sv. říše i okolních zemí, též naši poníženou žádost v času prodlouženém na díle povoleno; avšak přitom těžké a nebezpečné výminky nepochybně vše příčinou a původem rad neupřímých nám se podávaly. Až teprva když naposledy od dotčených výminek upuštěno, tu kurfiršt saský ráčil milostivě již po dvakráte čas a místo k témuž jednání uložiti. Ale aby ode všech jiných kurfirštův a knížete bavorského jakožto V. C. M. za prostředníky a interponenty volených jeden neb druhý čas i místo přijato býti mělo, to ze všech těch věcí ani z posledních dvou psaní V. C. M. nenacházíme: nýbrž proti tomu jest málo před tímto naším shromážděním od knížete Jana Kristiana Břehského, vrchního hejtmana v Slezích, direktorům našim psaní učiněno, v němž toho doloženo jest, že ste ráčili milostivě psaním svým 20. febr. 1619 jemu znáti dáti, že V. C. M. z strany dne a místa, kde by ta interposicí předsevzata býti měla, od kurf. sas. neb prostředkův ještě další odpovědi očekávati ráčíte, poroučejíc přitom to osobám těm, z knížetství slezských k interposicí voleným, neprodleně v známost uvésti, tak aby před časem na cestu se nevydávaly, nýbrž jistotu toho, když od V. C. M. o ni knížeti připsáno bude, dosáhly, an před tím bylo od kurf. sas. čas a místo jmenováno i od direktorův na místě našem ujato.

Odkudž snadno souditi, že námi ani direktory to nescházelo a neschází, jakž by se to V. C. M. od týchž neupřímých rad v mysl vkládati chtělo, že až posavad k interposicí přistoupeno ani příměří učiněno a těm věcem zpomoženo není, ale těmi neupřímými zlými radami, kteříž pro své vlastní interesse nám cestu k dojití žádostivého pokoje při V. C. M. i jinde všelijak zastupovali a V. M. C. k tomu ponukli, aby ste mocí vojenskou ráčili dáti král. čes. hubiti, za prodloužený čas k interposicí a jednání nepovolovati, zatím pak aby ste toliko na díle a to ještě pod výminkami těžkými k ní povoliti ráčili. Naposledy když jste ráčili milostivě bez těch těžkých výminek k ní svoliti, tu milostivé vůli V. C. M. i Jich M. kurf. a knížat sv. říše hledí překážeti, když to čas i místo, kde

1619 a kdy by býti měla, v nejistotu uvozují. Skrze což že milostivá poručení V. C. M. jim o to činěná, aby víceji ohněm země české nehubili, za hřbet zakládají a na ně nic nedbají, slavné důstojenství a reputací V. C. M., nad čímž my jakožto věrní poddaní V. C. M. srdečnou lítost máme, vysoce zlehčili a podlé toho na další škodu V. C. M. a nábož. našeho i čas, v němž by se zsíliti mohli, získati usilovali a usilují.

Jakož pak pod tím jednáním o příměří a interposicí na dokonalejší zkázu král. čes. veliké množství lidu válečného do něho uvedeno bylo jest, kteříž mordy, loupeží a ohněm den po dni škody dělají, osoby z stavův jímají, je podlé vůle své na veliké summy šacují, též více lidu vojenského, vše pod jmenem V. C. M., proti témuž král. se verbuje a pomocí cizých vyhledává; vidouce my tedy, že týž lid V. C. M. v poslušenství nestojí, poručení V. C. M. sobě neváží a svou vůli nad námi provozovati všelijak se vynasnažuje: pročež pro ochranu předně V. C. M. a potom samých sebe, manželek, dítek a statečkův našich, majestatu na nábož. i jiných svobod a privilegií zemských sme při tomto sjezdu veřejnost na jistý spůsob nařídili. Protož V. C. M. za to ve vší ponížené poddanosti žádáme: poněvadž ta veřejnost není proti V. C. M. králi a pánu našemu nejm. nařízena — od čehož nás milosrdný pán Bůh uchovati rač —, ale pro vlastní dobré a zdržení reputací V. C. M., též pro obhájení naší milé vlasti a samých nás, tak, jestliže by týž lid V. C. M. dáleji v poslušnosti státi nechtěl, v tom čase, nežli by táž interposicí předsevzata byla, nám škodil aneb té interposicí překážel, abychom mohli V. C. M., sebe, manželky, dítky a statečky naše hájiti, že tolikéž též snešení naše milostivě sobě oblíbiti ráčíte.

Co se pak často dotčené interposicí tkne, velice sme nad tím potěšeni, že se V. C. M. v tom k nám tak milostivě ohlašovati ráčíte, že ráčíte chtíti kommissaře své tam časně vypraviti a nic sebou k dosažení zase ode všech vinšovaného pokoje sjíti nedáti; však obáváme se, kdyby předtím mezi pány interponenty o čas a místo, od kurf. sas. k tomu obrané, jisté a dokonalé snešení se nestalo, že by opět i nějaký další průtah těm věcem na škodu V. C. M. i naší učiněn byl, an, jaký veliký náklad s obojí strany na lid verbovaný jde, to V. C. M. sami psaním svým milostivě vyznávati ráčíte, a netoliko nákladu, ale i jiných velikých škod a dalšího nebezpečenství musili bychom se obávati. A protož V. C. M. i za to poníženě prosíme, že ráčíte milostivě o dotčené místo a čas, posléze od kurf. sas. uložený od V. M. C. i od nás ujatý, s jinými pány interponenty dokonale se snésti a podlé

toho, dříve nežli k té interposicí přistoupeno bude, ty osoby, 1619
kteréž na místě nás všech k ní vypraveny býti mají, jistým bezpečným a dostatečným glejtem ubezpečiti, při lidu pak svém v Čechách zůstávajícím to vždy dále nařiditi, aby víceji mordy, loupeží a ohněm království čes. a obyvatelův v něm nehubili a dále neškodili. Což když se stane, bude toho p. Bůh V. C. M. zde časně a potom věčně odplata hojná, naříkání a úpění i volání ubohých lidí na pomstu přestane, a my všickni, když toliko všem těm věcem skrze to jednání šťastně zpomoženo bude, jakž se důvěřujeme a důvěrně za to pána Boha prosíme i žádostivě na to očekáváme, chceme jak předešle tak i na potomní časy V. C. M. králi a pánu svému v věrnosti, poslušnosti a poddanosti zůstávati a V. C. M. krví i jměními svými ochotně a rádi sloužiti. Jsouce k V. C. M. té ponížené a poddané naděje, začež také tuto pokorně žádáme, že to vše k srdci svému cís. a král. připustiti a naším nejmilostivějším císařem, králem a pánem býti a zůstávati račíte; v čemž ve všem V. C. M. se poručené činíme.“ —

Po publikování psaní toho čtli se artikulové od profiantmistra nejvyššího stavům k uvážení podaní, v nichž obsahovalo se, co by každý kraj měl od obilí do profianthauzu odvésti. K čemuž voleno 24 osob ze všech tří stavův, aby sejdouce se nazejtří hned v pět hodin německých ráno do Zeleného pokoje, tu věc na místě postavili, dříve nežli by stavové na uvažování proposicí zasedli.

Zatím stav městský dne čtvrtečního, 21. d. března, shro- 21. břz.
máždiv se na rathouze Staroměstském k uvážení žádosti stavův vyšších z strany vypravení do pole 200 koní a vychování jich za tři měsíce, byl mu předně učiněn vinš přátelský v radní světnici od Zikmunda Celestýna, spoluradního Staroměstského, na poručení purkmistra Jana staršího Petráčka, přitom poděkování, že sou se tak podlé snešení včerejšího ochotně zachovali, s tím dalším oznámením: co se toho podání vyšších stavův tkne, aby poslové z měst, kterak by ta věc před sebe vzata býti měla, Pražanům všech tří měst radou svou v tom nápomocni býti sobě nestížili. Kteřížto veškedvše o to v potaz, zase jim od sebe skrze Bohuslava Stryala z Pomnouše, primasa města Žatce, po podobném vinši a poděkování úctivém oznámiti dali: když dobrému zdání jich Pražanův poslové z měst nejprvé vyrozumějí, že potom také dobré zdání své jim přednésti nepominou.

Na tu odpověd Pražané opět ohlásili se po znovu, že sou se na tom společně a jednomyslně všecka tři města snesla, aby týmž vyšším stavům svou šetrnou omluvu přednesli a žádali, aby v to stav třetí, poněvadž nad možnost jeho věc

1619 ta jest, nepotahovali; v jiných příčinách slušných že chtějí pro zachování lásky a svornosti ve všem s týmiž stavy se srovnati a podlé šacuňku, co jednomu každému městu vypraviti přijde, podstoupiti. I schválili vyslaní z měst to snešení Pražanův, požádavše jich za to, aby při shledání se s týmiž stavy v soudné světnici jmenem celého stavu třetího túž resolucí neb mínění své jim se vším dostatkem přednesli, sami pak také v příčině toho šacuňku měst král. ušanovali a tak nesmírné summy na ně, jakž se to sice předešle dávalo, neukládali.

Když tedy táž odpověd byla dána stavům vyšším, jsou při ní stav třetí zůstaveni.

Mezi tím, když se to konalo na rathouze Staroměstském, svrchu připomenuté osoby k uvážení spisu o profiantech v Zeleném pokoji shromážděné nemnoho co vyřídily, proto-že všickni vesměs rozprávějíce, tím křikem sobě překáželi a žádný žádného slyšeti nechtěl, k tomu také, že na větším díle tu věc na samý stav městský opět vstrčiti chtěli; a tak nic nespůsobivše, se rozešli.

Dále stavové, sešedvše se do soudnice k času určitému a modlitby svaté vykonavše, vyslali z prostředku svého jisté osoby k všechněm pánům pod jednou, a to k jednomu každému obzvláště, co by k snešení jich obecnému kteří říkati chtěli. V tu chvíli přinešeno do shromáždění psaní od Zikmunda Šventle, primasa města Písku, že nepřítel do předměstí jejich vskočil, je vydrancoval a vesnic 12 vyplundroval; za nímž jeden kommissař krajský pustil se v padesáti koních, aby naň toliko přístrach pustil a od dalšího vpádu jej zdržel. Podobná zpráva činěna i od Václava Prachatického z strany města Prachatic, že jim též do 13 vesnic od nepřítele vypáleno, i lidé poddaní nejdříve zloupeni a naposledy i pomordováni.

A když osoby ku pánům pod jednou vyslané obmeškávaly s příchodem svým, tedy Radslav a Oldřich, bratří vlastní ze Vchynic, vyvstavše z míst svých, učinili k stavům řeč, a v ní omluvu úctivou s vinšováním ve všech jednáních a prácech hojného božkého požehnání, žádajíce, aby jim to na zlou stranu pokládáno nebylo: poněvadž bratr jich nejstarší Václav ze Vchynic, kterýž před lety čtyrmi z vězení Kladského pryč ujel, odeslal jim psaní ke všem třem stavům svědčící, že je nyní jim přednésti za dobré uznali, kteréž přijmouce od nich, aby v plném shromáždění svém přečísti sobě dáti a téhož bratra jejich laskavými patrony býti ráčili, za to že stavův služebně a úctivě prosí. Stavové vzavše o to potaz mezi sebou radili se, co by s tou věcí činiti měli; a na čem bylo

tak snešeno, to skrze Václava Vilíma z Roupova týmž bratřím předložiti poručili: že totiž takové psaní Václava, bratra jejich, se přijímá a v shromáždění jich plném neprodleně přečteno býti má; protož, poněvadž jim ho ani dalších přímluv o ně doslýchati nenáleží, aby nestižili sobě na malou chvilku z soudnice vystoupiti. Načež Vchynští ohlásili se, že to rádi učiniti chtějí; mezi tím však že té naděje k stavům jsou, že zase tím dříve povoláni budou. Nežli pak vystoupili, ohlásili se stavům obadva rozdílně ústy svými: Racek předně, že direktorův i stavův všech šetrně žádá, aby takové psaní v bedlivé považení vzali a laskavou resoluci vynesli; jestli že to stane se, tedy že připovídá podlé své nejvyšší možnosti, snažnosti a rozumu vším dobrým toho se stavům i celému království v těchto velikých nebezpečenstvích odměňovati a odsluhovati. A po něm Oldřich totéž mluvil s doložením tím: pokudž lásky té bratr jeho milý užije, že chce proti nepřátelům stavův, jakož již prvé, tak se chovati, neoblevuje, do nejvyššího svého přemožení a poslední krůpěje krve vylití hrdinsky bojovati, stavům věrně a upřímně sloužiti, při své vlasti stále státi a toho se vším dobrým do smrti odměňovati. 1619

Jak vystoupili, tak hned čteno psaní, jehož v městě Cáhlově 6. d. března datovaného smysl z větší částky byl takový: S prvopočátku obsahovalo v sobě vzkázání mnohých přátelských služeb s vinšem požehnání božího a zdraví prodlouženého při jednání věcí obecných král. čes. Zatím činil zprávu, kterak jest původem kardinala Glezle i jeho pomocníkův do takové těžkosti přiveden proto, že na sněmě Budějovickém proti čtyrem artikulům, kteréž stavové pod obojí podali, býti a s odporníky jich za jedno státi nechtěl, nýbrž při stavích držel a s nimi týchž artikulův zastával. V kteréžto strasti své že dosti s velikou žalostí a odporností již ode čtyr let původem nepřátel svých zůstávati musí, jako i nyní stavové příčinou týchž protivníkův svých mnoho zlého zakoušeti musejí. Z té příčiny že žádá služebně stavův, aby ohlednouce se na platné služby jak nebožtíka otce tak i strýce jeho milého, kteréž jsou platně král. čes., obzvláště pak stavům činili, jako i to k srdci svému připustice, že jeho nižádné proti stavům přečinění se nenachází, na ty prostředky pomyslili, kterými by mohl jakožto věrný patriota zase do král. čes., vlasti své milé, přiveden a statkové jeho zcela a zouplna jemu navráceni býti. Jestliže toho užije, že chce a připovídá věrným a upřímým služebníkem stavův až do hrobu zůstávati.

I šly na též psaní přímluvy mezi stavy pořád, a na tom zavříno, aby odpověď, která má se dáti týmž bratřím Vchyn-

1619 ským, v spis se uvedla a při povolání jich od sekretáře jim přečtena byla. Pročež napomenuti byli Vchynští od z Roupova, aby odpovědi stavův v spis uvedené, když ji sekretář jim čísti bude, bedlivě poslouchali. Kteráž zněla sama v sobě takto: Ačkoli by stavové nyní pospolu shromáždění toho povděčni byli, aby mohl Václav ze Vchynic žádosti své zcela a zouplna užíti; ale že tento sjezd pro samo defensí nařízení proti nepřátelům jejich jest rozepsán, že by bylo nebezpečno stavům při témž sjezdu o těch věcech jednati. A byť i k tomu povolili, aby do král. čes. přijel, že by hrdlem svým bezpečen býti nemohl. Pročež že toho do nejprvé příštího sněmu generalního odkládají a jim bratřím Vchynským se zakazují, při témž sněmě dostatečně se o to přičiniti i ty prostředky nařiditi, kterými by mohl týž bratr jejich žádosti své skutečně užíti.

Vchynští poděkovavše stavům z tak laskavého zakázání, žádali dále, aby takový spis odpovědi při snešení jich sněmovním nazad vytisknouti a publikovati dali pro budoucí paměť, na ten čas pak aby výpis toho jim dán byl. Ale stavové k vytištění nepovolivše, výpisu jim užíti nebránili. Z strany pak originalu nařídili, aby při registratuře desk zem. zůstaven a pilně schován byl.

V tom vyslaní od stavův ku pánům pod jednou, vrátivše se do soudnice, učinili relací, co při nich zjednali, a předně při nejv. purkraběti. Ten dávaje jim odpověď na vzkázání stavův, že ohlásil se ústy svými: poněvadž uznává býti sebe povinným, aby majestatu, privilegií a svobod zemských byl nápomocen obhajovati spolu s nimi; pročež že k defensí té přistupuje, ale k veřejnosti povoliti nemůže. Vilém pak Slavata že oznámil jim to: poněvadž pamatuje se v tom výborně, jaký jest revers stavům od sebe dal, podlé kteréhož míní se také do smrti chovati a nic, co by proti němu čelilo, před sebe nebrati; z té příčiny že ke všemu tomu, což stavové nařiditi ráčí, přistupuje, a zvláště když již to zná, že nepřítel žádnému, jak z strany pod obojí tak i pod jednou, neodpouští. Chtějí tomu pak někteří, že Bukvoj měl danou sobě od krále Ferdinanda ordinancí takovou: aby žádného z obyvatelův kr. čes. nešanoval a mezi stavy rozdílu žádného z strany náboženství nečinil, nýbrž netoliko zájmem, mečem i ohněm jim škodil, ale také, pokudž by mohl, i všecko království to v nic obrátil. Ostatní katolikové, jako Matouš Děpolt z Lobkovic a Diviš Černín, srovnali se ve všem tom s oněma předními dvěma.

Naposledy čteno a opáčeno snešení sjezdu předešlého a přiložen k němu artikul o zpronevěřilých synech vlasti, kteří ven z země utekli, aby na věčné časy jí prázdni a statkové jejich na zaplacení lidu verbovaného a dluhův zemských

obraceni byli. — A když ty všecky věci toho dne řízeny byly 1619
až do 23. hodiny; tedy při rozpuštění stavův stalo se napomenutí od V. V. z Roupova, aby ráno, dáli Bůh, hned v 7 hodin německých zase se v též místo shromáždili a ostatní artikule o profianty a interposicí na místě a konci postavili.

Při uvažování tedy artikule o profianty zběhl se tudy spor 22. d. března, v pátek po neděli Judica, mezi vyššími 22. břz.
stavy a stavem městským. Když zajisté stav panský a rytířský vedli k tomu, aby Pražané, Horníci a jiná města královská mimo svolení 1 věr. žita a 2 v. ovsa z každého poddaného člověka, nepotahujíc v to týchž lidí poddaných, předně jedno každé město obzvláště po 200 str. žita a 200 str. ovsa a potom ještě společně 500 str. ječmene aneb ovsa aneb místo toho obilí na penězích podlé taxy učiněné, co by za též obilí přijíti se dostalo, od sebe v této tak důležité potřebě zemské odvedli; tedy stav městský replikoval na to podání stavův skrze Jana Jezberu a opřel se dosti tuze, aby oni měli k tomu povoliti, že jim to nijakž možné a podobné není a to pro příčiny ty:

Jedno, poněvadž vyšší stavové o svých dvořích popložních žádné zmínky nečiní a z nich v nic k odvedení obilí se nepodvolují. — Za druhé, že vědí o tom dobře, že dvorové stavu městského sou statkové šosovní a, chtějíli je obce dáti sobě náležitě zdělati, obilím osíti, žíti, kliditi i omlátiti, že od toho duplem nádenníkům platiti musejí, protože k takovým dílům poddaných vlastních mají na mále, tak že někdy víceji vydání nežli příjmů se nachází a užitkův nad vydání žádných. Proti tomu pak stav vyšší že mají hojnost poddaných, kteříž jim z povinnosti poddácké všecko zdělati, zasíti, sežíti i vymlátiti musejí a tím také povinni jsou, tak že o to snáze dvorův svých užíti mohou. — Třetí, že jakož jiná města tak obzvláště Pražané, nemajíce jiných pozemských statkův a důchodův, od stavův vyšších obilí rozličné na trzích kupovati musejí, chtějíli, aby města Pražská jak chlebem tak i nápojem s dostatkem opatřili. V krajích pak a předně v městech landfridních že se též toho dostává, a na trhu od nich a od lidí poddaných jejich takové obilí kupovati se musí. Tu potom že v městech jest jako nějaká komora a obilnice zemská pohotově, jak pro přespolní lid vojenský tak i jim samým, když jsou jací kde durchcugové a mustrplacové položeni, na kterouž se stavové vyšší bezpečí. — Čtvrté, že obzvláštně ti ohlašují se k té nemožnosti, kteříž blíž nepřítele bydlejí, že již téměř ze všeho obilí, žit totiž, ovsů i ječmenů se vydali, a ležení zemské dle své nejvyšší možnosti fedrovali; měliliby pak přes to všecko več takového se uvoliti, čemu by potom

1619 zadosti činiti nemohli, že raději při svém ohlášení zůstavení býti žádají.

K kterémužto promluvení Jezberovému ohlásili se všickni Pražané i vyslaní z měst, že sou mu to vše tak jmenem a na místě všeho stavu městského přednésti poručili; nebo on bezpochyby obával se, aby se to naposledy na něho nesvezlo. —

Proti tomu stavové vyšší ozvali se skrze Pavla z Říčan, že se tomu vynadiviti nemohou, poněvadž sou k tomu včerejšího dne stav třetí povolili, dnes že se teprva v tom zase rozpakují, pročež že jich žádají a napomínají, aby již jednou snešené věci nejinačili. Ale stav třetí nechtěl pamatovati se v žádném přivolení dokonalém, ale že toliko odklad ku pomyšlení z strany punktu toho sobě vzal. I pošlo z toho veliké reptání a hlahol mezi stavy, kteréž aby bylo přetrženo, vyvstavše z míst direktorských Pavel z Říčan a Radslav z Vchynic, z obce pak Ernfrid Berbisdorf, šli mezi stav třetí a všelikterak je k tomu namlouvali, aby to na sebe přejali, předkládajíce mnohým z nich, jako Žateckým, Lounským, Litoměřickým a Slanským, že v dobrém a obilném kraji sedí a dědiny s poplužím veliké mají, a to v této tak vysoce důležité potřebě aby se nedělili od stavův vyšších pro budoucí příklad zlý a pro ujití nějaké roztržitosti a nedorozumění škodného.

Načež dáno jim za odpověd to: kdyby k tomu nad možnost svou povoliti měli a potom nemohli tomu učiniti zadosti, že by to bylo k jich veliké potupě a hanbě, a k tomu že by potom budoucně bralo se to vždycky za reguli a za zvyklost. Čemuž odepřeli prostředkové, zakazujíce se, že ta věc opatřena bude náležitě, aby od stavův vyšších ani od žádného za stálý zákon brána nebyla.

Naposledy stav městský sstoupiv se o to poznovu do potazu, dal oznámiti skrze Jezberu: poněvadž vždy k té věci tak tuze se napomínají, nyní však hned tak na kvap nemohlo by se jim dobře trefovati, aby místnou odpověd svou od sebe dáti měli; pročež že žádají stavův vyšších za lhůtu do dne zejtřejšího, aby o to na rathouze Starom. volně vespolek rozmluviti mohli, a na čemkoli se snesou, že chtějí jim úctivě a šetrně to vše uvésti v známost.

V tom osoby k spisování snešení sněmovního obrané vstoupily od desk mezi stavy a ukázaly jim koncept svůj z strany přistoupení k interposicí, i kteří by plnomocníci a s jakou instrukcí do Hba vysláni býti měli, i v příčině jiných artikulův sněmovních; což se potom vše níže na svém místě v snešení obecném připomene.

A když spis o interposici k stavům [illegible] a uvážení místnému přišel, bylo [illegible] v povážení stavův veliké přestoupení Plzenských a Budějovských měst [illegible] královských, celému král. čes. zpronevěřilých, co by dále s nimi činěno býti mělo. O Plzenských a městu jich bylo od stavův vyšších směřováno k tomu: poněvadž město jich i oni bylo by brannou rukou a mocí [illegible] stavův pod obojí dobyto a v moci jich zůstává, tak že s ním [illegible] činiti, co chtějí: protož aby z gruntu zbořeno a na věčnou památku nevěrnosti k vlasti vyvrácené zůstalo. Obyvatelové pak jeho aby všickni na věčnost z země vypověděni byli. Někteří zase přimlouvali se, aby se město v podstatě své sice zanechalo: než obyvatelé toliko aby z země vyhnáni byli a privilegium [illegible], kteréž na škodu straně pod obojí sobě vyjednali, aby žádný pod obojí tam osazovati se a trpěn býti nemohl, [illegible] a v nic obráceno bylo. 1619

Ale stav městský vedl k tomu skrze řeč Jana Jezbery: Ačkoli z hlasův stavův vyšších vyrozumívají, jak se snášejí o město Plzeň a obyvatele jeho; oni však že k tomu mínění jich zcela a zouplna přistoupiti nemohou, protože v témž městě dvojí věc, dobrá i zlá, se nachází. Dobrá: pěkné položení města, kteréž v král. čes. neposlední jest, a též vystavení jeho nákladné; k tomu také že jest pevností hraniční a kromě měst Pražských a Hory Kutny na velikost a bohatství jemu v celém král. čes. podobného města že není, aniž městu může přičítati se to, což jsou koli obyvatelé brali před sebe. Zlá pak věc proti tomu že jsou obyvatelé jeho, zpronevěřilí král. českému a vlasti své synové, proto že se k stavům neupřímně chovali. Aby tedy město samo v sobě v celosti i při privilegiích svých starobylých a spravedlivě nabytých zůstalo krom toho posléze na ouhonu a zkrácení strany pod obojí vyjednaného, to že může k zrušení přijíti. Měšťané pak jeho zlí aby ven z země vypověděni, statkové jejich pošacováni a rozprodáni byli, k nimž najdou se lidé dobří, a to pod obojí, kteříž je kupovati a v témž městě osazovati se budou. Co se řadů městských dotýče, na ty aby žádný z strany pod jednou, ale sami toliko pod obojí se dosazovali. — Ale potom i s té přímluvy sešlo a Plzeňští v své váze předce zůstali.

O Budějovských snášeli se všickni jednomyslně, že ještě soudu a snešení svého o kůži tu, v kteréž dosavad medvěd běhá, vynášeti nemohou.

S tím sněmu odloženo do soboty 23. d. března. Kdežto [illegible] [illegible] ním jitrem stav městský, sešedy se na rathouz Staro[illegible] měl sobě přednešené některé artikule od Pražanův, [illegible] to: poněvadž veliká gravamina neb stížnosti stavu

1619 městského se nacházejí, veřejná i specialní, aby tedy každá obec měst svobodných královských, majíli jaké stížnosti buď z strany duchovních neb politických nátiskův a příkoří, aby je sobě zhotovili a Pražanům přednesli, že oni svá jim přednesou a, budouli která obzvláštní, že je dohromady spojí, tak aby potom mohly se při interposicí předkládati. Za druhé: co se těch profiantův dotýče, o něž včerejšího dne takový spor tuhý mezi vyššími stavy a nimi vznikl, aby města vždy pro zachování lásky a svornosti obecné i budoucí lepší a snadnější fedruňk všech věcí stavu třetího, nemohouli zouplna aspoň k nějaké částce přivolili, že i Pražané podlé své nejvyšší možnosti jistou summu jmenovaného obilí odvésti připovídají.

Poslové z měst, poděkovavše zase Pražanům z vinše přátelského, přitom také ohlásili se, když nejdříve zdání jejich o tom punktu vyrozumějí, že také v úmyslu svém se jim pronésti neopominou, nechtějíce Pražanův v tom předčíti. I vynesli jim potaz svůj:

Co se svolení toho za lidi poddané tkne, toho že při jeho váze zůstávají. Než z strany obzvláštní jich sbírky obilní že sou, ohlédajíce se na to, v jakých terminech a těžkostech král. čes. vězí a pro snadší zpomožení mu z týchž neřestí, že se na tom ustrnuli, aby z měst Starého a Nového po 100 str. žita a po 200 ovsa, z Menšího pak města Praž., protože táž obec žádných dvorů poplužních nemá, 50 str. žita a 100 str. ovsa do profianthauzu Praž. odvedli, však na způsob ten: aby jim to na budoucím sněmu generalním na kontribucích a berních jejich zase se porazilo aneb hotovými penězi zaplatilo. Artikul pak z strany stížností, poněvadž pro krátkost času uvažován býti nemůže, aby do jiné příležitosti neprodloužené byl odložen.

Poslové z měst, vystoupivše poznovu z rady, měli to vše v svém bedlivém považení: někteří, jak Písečtí, Vodňanští, Čáslavští, Prachatičtí, Sušičtí a Horníci vymlouvali se nemožností svou, protože již předešle do ležení stavův nemalou summu obilí dodávali a až dosavad dodávají; ostatní pak města na větším díle 50 str. ovsa a 20 str. žita dáti se uvolila, uvedvše to vše v spis, ač potom na žádost Pražanův některá polepšila počtu obilí, jako Žatec, Litoměřice, Lounští a jiní.

Naposledy dali Pražané poslům z měst přečísti své stížnosti v artikulích 20 a sice: 1. Aby Pražané s jinými městy a vším třetím stavem statky pozemské jako stavové vyšší na jednu relací ke dskám zemským učiněnor ti mohli. — 2. Aby obyvatelé v městech, válečı novědomí,

každého půl léta neb roku v tom cvičeni a mustrováni bývali. — 3. Řemeslníci národu německého neb jiní cizozemci, dokudž by dobře česky neuměli a v stavu městském rovni jiným nebyli, na žádné přímluvy neb rozkazy odkudkoli pošlé, jakž se to prvé dálo, ne za měšťany dokonalé, ale toliko za obyvatele se přijímali a nic méně povinnosti měšťanské předce vykonávati povinni byli. — 4. Aby Pražané při audiencí na komoře neb kanceláři české bezpotřebně zdržováni nebývali. — 5. Aby ani hejtmané měst Praž. ani richtářové cís. proti privilegiím Pražanův je v nic nepotahovali a jim jich neprotrhávali. — 6. Odoumrti na krále připadlé aby sobě žádný vyprošovati nemohl, nýbrž ty zcela za města k opravě zdí městských připadly. — 7. Pro volení osob konšelských aby nejprvé volenci, lidé dobří, poctiví, rozumní a všech spolusousedův svých povědomí, zřízeni byli, a ti hlasy osobám k témuž úřadu spůsobným svobodně dávali, i podlé nich potom nejv. úřed. a soud. zemští radu osazovali. — 8. Kancléře Staroměstského aby ne kancléř neb komora česká, ale obec Praž. Starého města volila. — 9. Aby do měšťanství přijímali se lidé dobří, poctiví, pokojní a příkladní a to nejvíc pod obojí a Čechové rození. — 10. Hejtmané měst Praž. aby Pražanům v jurisdikcí jich nesáhali a, když se drží rada, jinými věcmi je nezaneprázdňovali, což mnohdykráte z dosti špatné příčiny se stávalo, že konšelé z rady vyvstati a k hejtmanům choditi musili. — 11. Podobně císařští richtáři; majíce toliko na pozoru věci ty, kde se interessu královského dotýče. — 12. Aby z revisí sešlo a bylo přestáváno toliko na domácím a vrchním právě. — 13. Aby Pražané ani jiná města z ledajakýchs příčin špatných ani na kancelář ani na komoru obsíláni a k útratám daremným přivozováni více nebývali. — 14. Práva přespolní, jako Magdeburské neb Saské, aby minula. — 15. Aby duchovní lidé v městech Pražských i jinde všemi těmi povinnostmi, které k kterému městu buď platem stálým neb šosem, ovšem pak berněmi i jinými případnostmi k záduším pod obojí neb osadám náležejí, byli povinni. — 16. Dvořané a služebníci císařští, jak osedlí tak neosedlí, práva městského požívající aby též povinnosti měšťanské vykonávali a úřady svými se nezastírali. — 17. Z rukojemství za císaře aby sešlo. — 18. Do appellací aby se dosazovali lidé v právích zběhlí. — 19. Aby židé dokonce z země vybyti byli, a pakli by měli se déle v ní trpěti, aby nikdež handlů svých neprovozovali, než v svém městě a na tarmarce. — 20. Aby při zdech městských v Praze ti domkové zlopověstných lidí vybořeni byli, a zdi tím lépeji opravovati se mohly. 1619

1619 Po publikování artikulův těch oznámeno od Pražanů poslům z měst, majíli i oni jaké své stížnosti před rukama, aby jim je také přednesli. Ale že ne všickni byli nimi zásobeni, odloženo všeho toho do čtvrtka po neděli Provodní, aby v tom čase jedna každá obec stížnosti své sobě zhotovila a potom k již oznámenému dni Pražanům je odeslala, že oni je k svým stížnostem připojí a s nimi srovnajíc dále, kde toho potřeba bude, ukazovati a náležitě přednésti nepominou.

Při shromáždění pak stavův v soudné světnici, nežli snešení jich obecné publikováno a tak ten celý sjezd dne toho sobotního zavřín a rozpuštěn byl, předně byla přednešena kopie psaní od stavův kurfirštu saskému učiněného, v němž dávali mu zprávu, že císaři odeslali přípis instrukcí plnomocníkům svým zhotovené, podlé níž by k interposicí přistoupiti mínili i jakou veřejnost mezi sebou nařídili, ale ne tím oumyslem, aby proti císaři vztahovati se měla, ale toliko pro lepší země české a sebe obhájení; jako i druhého psaní k Slezákům o odeslání jim neprodleně pomoci druhé.

Theobald také Hok, zůstávaje již od drahního času v těžkém vězení příčinou nářku toho, nímž byl stížen od některých osob, kteréž pravily se míti bližší právo k statkům Rožmberským nežli rod Švamberkův, jako by kšaft nebožtíka Petra Voka z Rožmberka zfalšovati měl, podal stavům supplikací ponížené, žádaje v ní vězení svého osvobozen a na poctivosti opatřen býti, též aby mu nětco peněz bylo dáno, aby sebe v nedostatku zdraví opatřiti mohl. Načež dána mu zase odpověď: poněvadž byl by vězněm císařským, že se to stavům dobře trefiti nemůže, aby osoby jeho nyní se ujíti a žádost naplniti měli; ale aby až do příštího generalního sněmu ztrpení měl, že stavové v tu dobu naň laskavou paměť míti chtějí. Mezitím však vězení potupného mu polehčeno s tím přitom dovolením dalším, aby manželka s dětmi i s přátely jeho jej v témž vězení navštěvovati a naležité opatření mu prokazovati mohla.

To když bylo odbyto, Vilím starší z Lobkovic učinil zmínku před stavy o Purkhartovi Točníkovi, podkomořím král. čes., přimlouvaje se, aby byl z počtu neupřímých synův vlasti vymazán, poněvadž týž z Lobkovic o tom žádné vědomosti nemá, aby v čem proti zemi a stavům proviniti měl. I vytrhl se stav rytířský před panským s přímluvou svou a žádal také, aby týž Točník toho užíti mohl. Ale stav panský i městský odepřeli tomu silně, že to býti nijakž nemůže, a to pro hlavní příčinu tu, že jest jmenovaný podkomoří při obnovování úřadu konšelského v městech král. stav městský v tom, aby se mezi stavy vyšší nesjížděli a s nimi nedrželi, i sám

osobně i skrze hofrichtýře rozpakovati, anobrž i od některých 1619
měst na to reversů obzvláštních požádati směl, což vše že proti majestatu velice čelilo; a tak že hoden jest, aby takovým zůstal, za jakého již jednou vyhlášen jest. Viléma pak mladšího z Lobkovic na Bílině a Kosti vymlouvali všickni, že jest s povolením direktorův z země vyjel a pro opatření zdraví svého do Vídně k doktoru císařskému se vypraviti musel.

Když tyto věci tak od stavův váženy byly, tedy připomenuli sobě také ohlášení nejv. purkrabího, skrze Štefana Jiřího z Šternberka bratra jeho učiněné, v ten rozum, že týž nejv. purkrabí nemůže k veřejnosti povoliti pro příčiny ty: jedno, že povinnost jeho to s sebou přináší, jsa on druhý po králi, kdyby jaké mezi králem a stavy nedorozumění povstalo, aby se v to vložil a k spokojení přivedl; druhé, že jest mu již také od císaře navrženo, že k interposicí volen, potřebován a na místě jeho vyslán bude; přitom že má též sobě poručeno, aby stavy ku pokoji a svornosti napomenul. Z těch tedy příčin aby stavové jeho v tom výmluvného měli.

Na to z snešení nejvíce stavu rytířského skrze Ernfrida Berbisdorfa učiněna otázka na stavy taková: poněvadž se to poznává z ohlášení od Štefana Jiřího z Šternberka přednešeného, že císař bratra jeho nejv. purkrabí Praž. k dotčené interposicí na místě svém voliti a potřebovati chce; budeli bezpečno stavům povoliti k tomu, poněvadž týž nejv. purkrabě jest také jeden z neupřímých synův vlasti a za takového v katalog těch, kteříž do smrti povinnosti prázdni býti mají, postaven; aby toho stavové považili. I šly na to přímluvy pořád, z kterýchžto naposledy snešeno a od V. V. z Roupova vůbec oznámeno to: Aby jmenovaný Adam z Šternberka, nejv. purkrabě Praž., byl v tom od stavův napomenut, aby, jsa dosti věkem a pracemi obecnými sešlý, raději sobě pokoj učinil a již od prací svých, v nichž několik let trval, poodpočinul, pod tím pak netoliko nikam z země, ale ani z měst Praž. nevyjížděl dotud, dokudž by těmto neřestem jistá přítrž se nestala. Co se pak veřejnosti tkne, v té také aby se s stavy srovnal; pokudž by toho neučinil, že stavové budou věděti k osobě jeho jak se zachovati a summou ke všechněm těm, kteříž proti té veřejnosti budou. Přišloli by pak kdy na koho z těch osob odporných cokoli protivného, že stavové jich obhajovati nebudou. Dále, co se omluvy jeho dotýče — to bylo doloženo od Racka Vchynského — kdež se svého povolání podstatou zastírá, to že by bylo od stavův slušně a vzáctně pochváleno, kdyby byl hned při počátku, když tato neřest chtěla vzniknouti, to mezi stavy a králem přetrhl a tak da-

1619 lece k tomu přijíti nedopouštěl; ale že toho všeho pominul a tomu zlému, věda o všem dobře a v radě té také sedaje, rozmoci se dal, tu že jest již tu moc úřadu svého sám potratil a chtěl by teprva nětco přetrhovati a pokojiti, an již jest příliš pozdě. Protož aby se v té příčině spokojil. Jinak že jsou povinnosti purkrabské předešlí nejv. purkrabové Praž., jako Vilím z Rožmberka a Jan z Waldšteina, zadosti činili. — Takové pak vzkázání aby se nejdříve uvedlo v spis a jemu od osob k tomu volených z spisu téhož přečtlo proto, že by snad vyslaní, kdyby měli též snešení stavův oustně přednášeti, buď nětčeho zouplna nedoložili aneb vícejí, než by jim poručeno bylo, k tomu přidati mohli.

I stalo se tak, že dotčené snešení i bedlivě uváženo i v spis opatrně přivedeno bylo, aby se ten starý chytrák neměl čeho uchopiti. K přednešení pak jemu mínění toho obráni Radslav Vchynský, Maximilian z Kolovrat, Rudolf Berka, Erenfrid Berbisdorf, N. Doupovec, Václav Magrle a jiní z stavu městského, v počtu 9 osob. Což přijali k sobě ochotně. Kteréžto osoby přijavše spis zhotovený a z míst svých již vyvstavše, jednou, po druhé a po třetí dotázku na celé shromáždění stavův skrze Vchynského učinily: znajíli se ve všem vůbec k takovému spisu čili neznají? Odpovědíno po každé ode všech, že znají.

Po přiznání tedy šli i hned z soudnice, a Racek Wchynský jda, řekl ta slova: „Pane Bože, dejž ať nic víc nepromluvím mimo to, což mně poručeno jest!“

Po odchodu jich Pražané jmenem svým i na místě všech jiných poslův z měst ohlásili se před stavy, na čem sou se podlé zakázání svého včerejšího v příčině obilí a profiantu k snažné žádosti stavův vespolek snesli, a co dle možnosti své v příčině té jedna každá obec učiniti by mínila. Načež dána jim odpověd od stavův vyšších taková: že Pražanům z takové povolnosti, kdež sou mezi sebou 250 str. žita a 500 str. ovsa svolili, děkují; města pak jiná, poněvadž svolení jich příliš špatné jest, z toho propouštějí.

V tom vrátili se vyslaní zpátkem od nejv. purkrabího s oznámením tím, že zase stavům své povolné služby vzkazuje a přitom jich žádá, poněvadž již pro krátkou paměť nemohl toho všeho, což mu tak z spisu čteno bylo, pochopiti, aby mu buď v originalu takový spis aneb výpis z něho vydán byl, že jej bedlivě uvážiti a jistou odpověd stavům naň dáti chce.

Na to dály se opět přímluvy a nalezeno z nich to: že na ten konec takové oznámení v spisu nejv. purkrabímu se nestalo, aby stavové měli se tu jakou odpovědí jeho zaneprázd-

ňovati aneb jemu výpis jeho dávati, poněvadž to žádná věc 1619
právní není, ani se o ni jaký spor stal. Než když se to stalo, ss z nějakého postranního a neobecného místa, než z společného všech tří stavův shromáždění a místa vzáctného, aby tedy nejv. purkrabě na oznámení jednou mu přednešeném přestal a je sobě pamatoval, zachovaje se tak skutečně, jakž mu již jednou vzkázáno. Na ten čas pak aby k němu o to víceji posíláno nebylo.

Dáleji opáčili sobě stavové včerejší ohlášení osob zpronevěřilých a do rejstříku poznamenaných, připojivše k nim ještě některé, na něž se pozapomenulo, jako mezi jinými Adama Václava Ondřejovic, jinak Andreae, písaře radního Nového města Praž., na něhož jakožto ještě nevyhoštěného a poddaného člověka Jan Albin Šlik hrabě, jsa poručník sirotkův po Karlovi Libšteinském z Kolovrat a na Libořicích pozůstalých, že on poddaný jejich jest, na místo týchž sirotkův připověď učinil a žádal vůbec všech, kdo by koli a kdekoli ho napadl, aby ho svobodně vězením opatřiti a jemu hraběti o tom oznámiti dal.

Když tedy všecky potřebné věci zemské, pro jejichžto časné a místné opatření direktorové všem třem stavům král. čes. ten obecný sjezd položili, byly s pomocí božskou na dobré míře postaveny a snešení jich obecné se vším dostatkem se zkorrigovalo a na čisto přepsalo: pročež direktorové s povolením stavův dali je ještě toho dne v soudné světnici vůbec nahlas v ten rozum přečísti a vyhlásiti:

1. Že měvše stavové pospolu na hradě Praž. shromáždění to vše, co jim koli od direktorův v spisu obzvláštním k uvážení přednešeno jest, v svém pilném a bedlivém uvážení a nahlédvše do těch všech psaní, kteráž jsou od J. M. C. k kurf. saskému, k knížatům a stavům slezským, též i k direktorům a stavům dosavad procházela, a co zase na to J. M. C. od kurf. sask., knížat a stavův slezských i také od direktorův za odpověď dáváno bylo: z toho všeho našli to, že jest tu nadepsanými direktory od nich nařízenými v tom, což by k dojití bezpečného pokoje a téhož příměří se dotýkalo, nic nesešlo; nýbrž že sou ty zlé rady J. M. C. i to chytře spůsobili, když jsou Jich M. kn. a stavové Hořejšího i Dolejšího Slezska jakožto v příčině náb. sjednocení podlé svého na obecném sjezdu snešení z prostředka svého volili jisté osoby, které by do Prahy přijedouc spolu s direktory to vše, co by k té interposicí a příměří náleželo, uvážily, a ty osoby volené již na cestu se vypraviti chtěly, že jest se od J. M. C. knížeti Janovi Kristianovi vrchnímu hejtmanu slezskému, takové poručení stalo, aby ještě do Čech nejezdily, dokudž by jim od J. M. C. připsáno

1619 nebylo, neb že z strany místa a času ještě nic jistého není. Odkudž se snadno souditi může, kdo tím, že sou se věci až posavad protáhly, vinen jest. Mezi tím pak že ten lid nepřátelský, neohlédaje se na to nic, že táž interposicí uloženého dne předsevzata býti má, nepřestává tyranství svého proti stavům a obyvatelům král. čes. mordy, loupeží a ohněm provozovati, s tím zjevným ohlášením, jakž toho jisté zprávy docházejí, by jim to i od J. M. C. zapovědíno bylo, že oni na to nic dbáti nebudou. Jakož pak jakých sou hrozných nenabytých škod mnozí z stavův a obyvatelův král. čes. pocítili a posavad pocitují a pocitovati musili, též kterak se tíž nepřátelé den ode dne sílí a jmenem J. M. C. v rozdílných zemích víceji lidu vojenského proti stavům se verbuje a pomoci cizích vyhledává, to všem vůbec až příliš jest vědomé; však že jsou stavové té interposicí vždycky žádostivi byli a posavad na ni očekávají. Protož aby v té věci nimi dokonce nic nesešlo, že volili z prostředku svého osoby tyto:

Karla Mrackého z Dubé a na Pyšelích J. M. C. radu, Jana staršího z Říčan na Staré Červené Řečici a Novém Rychnově, Ladislava Zejdlice z Šenfeldu a na Encovanech J. M. C. radu, — z pánův; Jiříka Audrckého z Audrce a na Třebivlicích, Zikmunda Belvice z Nostvic na Beřkovicích a Střemách, Bernharta Elsnice z Elsnic a na Kobylnicích, — z rytířstva; Václava Magrli z Sobišku, J. M. C. služebníka, z Starého, Jiříka Zýgle z Chocenic, primasa Nového, a Jiříka Néhera z Menšího měst Praž. — z stavu městského; davše jim při tom sjezdu k tomu plnou moc, aby spolu s direktory těmi, jenž doma zůstanou a k té interposicí vypraveni nebudou, všecky artikule, o něž se při té interposicí na místě všech stavův jednati má, a o něž stavové se nyní při sjezdu snesli, jako i jiné, co takkoli k dobrému král. čes. slouží, sepsali, je v spis uvedli a na místě stavův kommissařům, k interposicí voleným a níže dotčeným, instrukcí, co by při ní dále jednati a čeho vyhledávati měli, pod pečetmi svými dali. Kterážto instrukcí má tak pevná býti, jako by ode všech stavův byla specetěna.

Za kommissaře pak dotčené interposicí že nařídili osoby tyto:

Z direkcí: Václava Vilíma z Roupova na Trnovanech, Žitenicích, J. M. C. radu a komorníka; Joachima Ondřeje Šlika z Holejce, hr. z Pasounu a z Lokte a na Svijanech, J. M. C. radu; Václava Budovce z Budova na Hradišti, Klášteře, Zásadce, vše nad Jizerou a Kocňovicích, J. M. C. radu; Jana Albína Šlika z Holejce, hrabě z Pasounu a z Lokte, na Falknově a Doupově.

A z prostředku svého: Jana staršího z Talmberka na Smilkově a Prčici, J. M. C. radu, Jindřicha Slavatu z Chlumu a z Košmberka a na dolejších Počernicích, z pánův. 1619

Též z direkcí: Prokopa Dvořeckého z Olbramovic na Vršovicích a Kystře, J. M. C. radu, Fridricha z Bílé na Řeblovicích a Chotomiři, J. M. C. radu, Bohuslava z Michalovic na Novém Sedle a Rvenicích, J. M. C. radu a místokancléře král. čes., Jindřicha Ottu z Losu a na Komárově, J. M. C. radu.

A z prostředku svého: Krištofa Fictuma z Fictum na Novém Šumburce a Klášterci, J. M. C. radu, Haubolta Štaršedle z Štaršedl a na Anjelském dvoře, z rytířstva.

Tolikéž z direkcí: Daniele Škrétu Šotnovského z Javořic, J. M. C. zřízené komory v král. čes. sekretáře, Jana Oršinovského z Firštenfeldu, Beniamina Fruveina z Podolí.

A z obce: Leandra Rypple z Ruppachu, Jiříka Hauenšilda z Firštenfeldu, Štefana Ilgéna, z měst.

Kteřížto k též interposici, však pod jistým a bezpečným glejtem J. M. C., ke dni a místu od J. M. kurf. sas. uloženému se vypraviti a, jakž instrukcí jejich ukáže, na místě všech stavův, jako by tu všickni sami osobně přítomni byli, to vše k dobrému a užitečnému král. čes. jednati a přitom obzvláštně mezi jinými artikuli toho s pilností šetřiti měli:

Předně: aby všickni sjednocení stavové pod obojí při tom majestatu, od slavné paměti cís. Rudolfa II. jim na svobodné provozování náb. jich křesťanského pod obojí daném, tolikéž při tom porovnání, mezi stranou pod jednou a pod obojí jako i mezi stranou pod obojí samou učiněném a jakož snešením sněmovním tak i od J. M. C. nynějšího krále a pána jich předešle znamenitě potvrzeném, skutečně beze všech těch výkladův, kteříž se předešle od strany pod jednou scestně činili, zůstaveni byli. Ta pak všecka poručení, kteráž jsou proti témuž majestatu a porovnáním od J. M. C. a strany pod jednou vycházela, nimiž se stavům sjezdové, též stavení kostelův zapovídali, a rozkazové, aby se kostelové bořili a pečetiti dali, aby kassirováni a zrušeni byli, a na budoucí časy nic tomu podobného nevycházelo. Tolikéž aby jezuitové, kteříž již předešle od nich stavův z společného jich při sjezdu obecném snešení za příčinami, v patentích tehdáž vyšlých doloženými, jakožto rušitelé obecného pokoje z král. čes. na věčnost vypovědíni jsou, nikda zase pod žádnou barvou neb vzetím na sebe jakéhokoli jiného řádu do země české uvozováni a v ní trpíni nebyli; nýbrž aby při témž předešlém jich vypovědění to zcela a zouplna zůstaveno bylo.

1619 Item, od těch čtyr artikulův, kteříž sou při sněmu Budějovickém do budoucího sněmu odloženi, a potom při sněmě na hradě Praž. léta 1615 držaném původem málokoliks osob z strany pod jednou na škodu a nebezpečenství všeho království tak, jakž náleželo a býti mělo, vyřízeni nebyli, aby žádným spůsobem neupouštěli, nýbrž aby ti znovu přednešeni a tak, jakž sou stavové toho žádali, utvrzeni byli.

Item, poněvadž žádná naděje býti nemůže, kdyby osoby ty, kteréž sou stavům ten majestat i jiné svobody zemské skrze své znamenité praktiky rušily, užívajíce v tom zle svých míst a úřadův, při těch úřadech a povinnostech zůstati, do král. čes. se navrátiti, ano i úřady na sobě míti měly, aby jaký stálý a bezpečný pokoj spůsoben býti mohl, nýbrž že by předešlým spůsobem nad stavy pod obojí se vymstívati a všecken dobrý řád a pokoj zrušiti se vynasnažovaly; protož aby tyto osoby víceji v zemi trpíny nebyly:

Zdeněk z Lobkovic, nejv. kancléř; Jaroslav Bořita z Martinic jinak Smečanský; Václav z Vřesovic, nejv. mincmistr; Zdeněk Lev Libšteinský z Kolovrat; Albrecht Šebestian Leskovec z Leskovce; Jan z Klenového a z Janovic, nejv. písař; Přibík Ženíšek z Újezda, písař menších desk zemských; Ferdinand Rudolf Lažanský z Bukové; Pavel Michna, sekretář při kanceláři české, s dědici a s budoucími svými; Jiří Michna, bratr jeho, tolikéž s dědici a budoucími svými; Fabius Maximus Ponzon z Ponzonu; M. Filip Fabricius, sekretář; Jan Trebenius, sekretář Kladský; Jan Albrecht z Trmice, J. M. richtář na Starém m. Praž.; Jan Chrysostom Šrepl, J. M. C. richtář Nov. m. Praž., s dědici a s budoucími svými; Krištof Šrepl, bratr jeho, též s dědici a budoucími svými; Andres Lainhaus; Samuel Kolín; Jakub Hořický z Tepence; Zikmund Turnovský z Turnšteina, hejt. Krumlovský; Benedikt Maiskönig, úředník arcibiskupa; Gregor z Hornsfelzu; Samuel Albin z Weisenblutu; Leonhart Korka Cholovský, někdejší hejtman panství Jindřichova Hradce; Adam Václav Andreae; Severin Táhlo, písař radní Menšího měst Praž.; Mistr Jan Zagel; Jan Chroust Planický, vážný; Michal Rychteršic; Jiřík Praetorius, úředník Broumovský; Jan Lohelius, arcibiskup Praž.; Wolfgang Zelender, opat Broumovský; Kašpar Kvestenberger, opat Strahovský, a k těm podobní, kteříž se ještě vyhledají.

Tyto pak osoby aby v úřadech a službách královských, zemských ani městských víceji nebývaly:

Adam z Šternberka, nejv. purkrabě; Václav Slavata z Chlumu a z Košmberka; Fridrich z Talmberka, president nad appel.; Henrich Libšteinský z Kolovrat; Heralt Václav

Libšteinský z Kolovrat; Sezima z Vrtby, hejtman Nov. měs. 1619
Praž.; Heřman Černín z Chudenic, hejtman Star. m. Pr.; Petr z Libentálu; Purkhart Točník z Křimic, podkomoří; Krištof Vratislav z Mitrovic, hejtman Malostranský; Mates Prekl, hofrichtýř; Jan Plateys, sekretář; Krištof Zrad z Grynperku; Franc Osterštok, radní v Star. m. Praž.; Jan Sferýn, radní v Nov. m. Pr.; Florian Libochovský, též z Nov. m. Praž.; Jan Hogner, J. M. C. richtář v Menš. m. Pr.; Jan Cáp v Menším měs. Praž.; Matiáš Šiška a Mikuláš Mrázek, oba z Litoměřic; Bartoloměj Kolénius, úředník Doksanský; Jakub Vilím Achlar, Fabian Holub, oba registratoři při dskách zemských; Jan Vopice, Jan Španmüller, Jan Eberhart, Ondřej Plumštein, Jan Muk, Jan Horštat, Melichar Štecher, Martin Wagner, M. Jiřík Šín z Šineku, Jiřík Walter, vše z města Mostu, a k těm podobní, kteří se ještě vyhledají. I dále co by k dojití zase stálého, trvanlivého a bezpečného pokoje sloužilo, aby tíž kommissaři podlé instrukcí a dalších artikulův do ní položených sobě to vše veřejně a upřímně poručeno měli.

Za druhé: že prohlédajíce stavové k nenabytým škodám, kteréž se v král. čes. mnohým mimo zasloužilost všech od lidu nepřátelského dály a posavad dějí, a že nepřátelé den po dni se sílí, víceji lidu vojenského proti stavům do král. uvozují i v rozdílných místech ještě verbují, proti čemuž kdyby stavové pod tou již povolenou interposicí zase se náležitě neopatřili, že všecken svět souditi může, v jakém by znamenitém nebezpečenství s manželkami, dítkami a statky svými zůstávati a od téhož lidu nepřátelského dokonalé zkázy a záhuby národu českého očekávati musili: pročež že v té tak veliké nevyhnutedlné a důležité příčině, an se předně cti a slávy pána Boha našeho, též spasení duší našich a zachování majestatu a svobody v provozování náboženství našeho křesťanského pod obojí, ano i zdržení a zachování všech jiných privilegií a svobod všech stavův král. čes. pod obojí i pod jednou i také dojití stálého a bezpečného pokoje dotýče, na tom sou se, — však ne tím oumyslem a k cíli tomu, aby tudy interposicí, kteréž jsou vždycky žádostivi byli a posavad jsou, jakou nejmenší překážku činiti chtěli, než z příčin nadepsaných a pro opatření své milé vlasti — ve jmenu pána Boha všemohoucího jednomyslně jak sami od sebe tak ovšem i na místě nepřítomných snesli a níže psanou veřejnost po všem král. čes. i jiné artikule potřebné nařídili a sobě se vespolok pod pokutami zříz. zem. D. 48 vyměřenými v tom zavázali:

I. Aby jeden každý ze všech tří stavův i obyvatelův, jakož sám osobně s koňmi a s čeládkou dobře vyristovanou

1619 se vší mocí svou, tolikéž se všemi lidmi poddanými svými v hotovosti stál.

II. Z té veřejné hotovosti nařízené, aby jakož hejtmané a purkrabové z panství královských a králové, tak ovšem stav panský, rytířský, osedlí i neosedlí, jako i měšťané, statky pozemské mající, též ti, kteříž erbu užívají a do žádného stavu dosavad přijati nejsou, žádného nevyjímajíc kromě osob níže vyminěných, se vší mocí svou podlé velikosti statku a nejméně podlé duplovaného šacuňku l. 1596 učiněného, zachovajíce v tom dobré svědomí a dadouce k šesti koním nejméně jednu osobu z vyšších stavův, a k tomu z lidí poddaných se dvacátým člověkem, města pak s šestnáctým, vše s ručnicemi dlouhými neb muškety a k tomu s dostatkem olova a prachu v pondělí po neděli Provodní, nejprvé příští, do všech měst krajských se najíti, kommissařům krajským se zmustrovati dáti a odtud v místa ta, kdež by jim od direktorův neb generalův oznámeno bylo, strhnouti se a táhnouti mají. Ostatní pak lid pěší, stojíc v takové hotovosti, doma pro opatření krajův zůstati má dotud a tak dlouho, dokudž by se toho od direktorův neb generalův potřeba neuznala, aby buď na díle neb všecken zmustrovaný vyzdvižen a v jiná místa, kdež by toho potřeba ukazovala, obrácen byl. V čemž se žádný z týchž stavův nevyjímá kromě ti, kteříž v povinnostech zemských zůstávají, k správě zemské, též za kommissaře krajské a k jiným potřebám obecným nařízeni jsou neb dále budou, jakož i kteříž se předešle ku potřebě zemské verbovati dali. Však nic méně povinni jsou a budou ti všickni a jeden každý na místě svém osobu hodnou s jízdou svou jako i lid pěší k mustruňku vypraviti, i kdež by dále potřeba byla. Tolikéž osoby z stavu panského, rytířského, též erbovní lidé, do žádného stavu nepřijatí a neosedlí, kteříž v správách statkův a službách stavu panskému neb rytířskému až do tohoto času zůstávali a zůstávají, ti v své službě zůstávati moci budou. Avšak kteří z nich jaké peníze na úrocích neb statky pozemské a dvory mají, ti že vedlé šacuňku dvojnásobně touž svou výpravou a jízdou i dvacátého člověka vypraviti povinni budou pod pokutami výše doloženými.

III. Města pak z statkův pozemských a z peněz na úrocích, též hejtmané z panství král., lidé duchovní, mistři, kollegiati, svobodníci, dědinníci, nápravníci, svobodní rychtářové, handléři, kupci a jiní všelicí obyvatelé z handle a z peněz na úrocích mají a povinni jsou místo osobného tažení podlé starobylého šacuňku dvojnásobně jízdu vypraviti, tolikéž vdovy, též poručníci z statkův sirotčích pozemských i z peněz na úrocích jízdu i pěchotu vyslati.

IV. Jestliže by pak kdo pro sešlost věku svého nemohl sám se vypraviti a měl syna dorostlého při sobě, kterýž by ještě dílem statku odbyt nebyl, že ten bude moci ho na místě svém vypraviti. Nemělli by a pro nemoc svou nemohlli by, aby se nemožnosti té listem pod pečetí osvědčil a takové osvědčení do direkcí odeslal, vypravě nic méně na místě svém při jízdě své osobu hodnou, též dvacátého člověka. A tudy že budou moci chudí, kteříž žádného statku nemají, jako i od nepřítele zplundrovaní fedrováni býti, přestanouce na mírném platu. 1619

V. Co se ritmistrů, hejtmanů, fendrichů a jiných oficírů tkne, ti aby od kommissařův krajských, však osoby zkušené a hodné, k těm prácem obíráni byli, a na koho by takto od nich podáno bylo, aby každý byl povinen, pod nadepsanými pokutami to k sobě přijíti.

VI. K správě pak a opatrování krajův za kommissaře nařízeny osoby tři v každém kraji ze všech tří stavův.

VII. Aby tím lepší řád při takové veřejnosti a výpravě zachován býti mohl, volili stavové k témuž lidu jízdnému i pěšímu za kommissaře jednu osobu panskou a druhou rytířskou, totiž: Rudolfa Štumbergera z Štumberku a Jana staršího Bukovského z Hustiřan nad lidem z krajův Boleslavského, Hradeckého, Kouřímského; Krištofa Haranta z Polžic, Vodolana Pětipeského nad lidem z krajův Slanského, Litoměřického, Žateckého a Rakovnického; Karla Krakovského z Kolovrat a Ladislava Vostrovce nad lidem z krajův Plzenského, Prachenského a Podbrdského; Jana Jiřího z Wartenberka, Viléma Konecchlumského nad lidem z krajův Čáslavského a Chrudimského. Kteřížto kommissaři aby při témž lidu jak v ležení tak i tehdáž, kdebykoli táhl, zůstávali, na oficíry jeho kommando měli a na to pilný pozor dali, aby obyvatelům král. čes. žádných škod nečinili, nýbrž všickni v řádu a v poslušnosti stáli.

VIII. Jestliže by pak z vyzdvižení dvacátého člověka sešlo, aneb že by po vyzdvižení ho dřívejí projití tří měsíců propuštěni byli, tu že aby místo 20. člověka za ten toliko čas, za který by v poli nezůstávali, od jednoho každého z obyvatelův za každý měsíc z každého 20. a 16. člověka po 4 kop. miš. dáváno a do berně na hrad Praž. odvedeno bylo.

IX. Co se placení lidu válečnému verbovanému tkne, k té potřebě aby předně všickni staří restantové jakýchkoli sbírek zadržalých a nevyplněných časně se k úřadu berničnému vypravili pod pokutou pro nevypravení sněmem l. 1615 nařízenou. Nad to výše, jak hejtmané na panstvích královských

1619 tak také všickni stavové i lidé duchovní, kteříkoli jaké lidi poddané mají, aby z každého gruntu neb poddaného osedlého, jeho v to nepotahujíc, z vlastních měštcův po 30. gr. miš. odvedli; proti tomu Pražané a jiná města král., jenž třetího stavu užívají, v jedné summě 18750 kp. miš. Svobodníci pak, dědinníci, nápravníci, svobodní rychtářové, a kteříkoli jaké svobodné grunty neb dvory buď dskami buď handfešty se řídící mají, každý z týchž dvorův a gruntův svých po 3 kp. miš.; a z peněz na úrocích, kdokoli v král. čes. bydlící jakéhokoli řádu, stavu a povolání, duchovní i světský, žádného nevymiňujíc, z každého tisíce kop miš. 6 kp. miš. a to vše od zavření sjezdu tohoto v osmi nedělích pořád zběhlých do berně aby odvésti povinni byli.

X. Nicméně a poněvadž někteří podlé snešení obecného, na hradě Praž. v úterý po sv. Bartoloměji 1618 zavřeného, toho pominuli a ani sami do pole s jízdou svou netáhli, ani 5. neb 4. člověka nevypravili ku pomoci lidu verbovanému proti škůdcům těm zemským, nad čímž ti, ješto dotčené defensí nařízené zadosti tehdáž učinili, nemalou obtížnost nesou: pro zachování tedy mezi stavy a obyvateli rovnosti snešeno na tom, aby každý ten, kdož sám nejel ani na svém místě žádného neposlal aneb lidu svého nevypravil, byl povinen místo té výpravy, co jí naň přijde, dvojnásobně na penězích hotových vyplniti, totiž z jednoho každého koně za 3 měsíce 120 zl. rýnských a z každého pátého člověka 60 kp. miš.

XI. A poněvadž jak předešlá defensí tak i tato veřejnost pro obhájení před dokonalou zkázou všech stavův a obyvatelův král. čes., jak pod obojí tak pod jednou, a zachování privilegií jejich zemských i vlasti milé z tak nevyhnutedlné potřeby nařízena jest, a stavové pod jednou tak dobře skrze patenty k témuž sjezdu obesláni byli jako pod obojí, z nichžto mnozí předešle k oné defensí na díle oustně, na díle pak s podpisy rukou svých vlastních se přiznali, lid také ten nepřátelský tak dobře některým z nich jako straně pod obojí škody znamenité činí, a kdyby sobě proti témuž lidu a tyranství všickni statečně nápomocni nebyli, tedy že by celé království v největší nebezpečenství uvedeno a k záhubě dokonalé přivedeno bylo: protož že všickni stavové jak pod obojí tak pod jednou budou povinni, tomu všemu svolení obecnému ve všem zcela a zouplna zadosti učiniti. Pakli by se cokoli toho a od kohokoli pod obojí neb pod jednou nestalo, aby se k takové každé osobě protimyslné jakožto k nepříteli zemskému hledělo, statek pak jeho jakýkoli buď od direktorův neb od osob k tomu od nich nařízených prodán neb jinak

k obecnému dobrému země a zvláště na zaplacení lidu vojenského stavův obrácen byl, a ten každý, kdož by co tak koupil, toho užíti má. A chtělli by potom kdo je stavy všecky neb kohokoli z nich z čeho takového, že by se mu to státi nemělo, viniti, že takovému ani dědicům a budoucím jeho žádný nebude povinen odpovídati z toho. 1619

XII. Aby osoby z stavův a obyvatelův od nepřítele zplundrované z míst těch, kdež se jim jaké takové škody zdělaly, ani lidu pěšího vypravovati ani svolené kontribucí od toho toliko času, když se zplundrování stalo, dávati povinny nebyly. Ty pak, jimžto statkové jich dokonce zpuštěni jsou, ani lidu vypravovati ani sbírek dávati ani sami do pole jedti nemají; při budoucím pak sněmu aby to uváženo bylo, jaká by se takovým osobám znuzeným a odkud náhrada státi měla. Protož aby mezi tím kommissaři krajští takové škody spatřili a zprávu svou při budoucím sněmu učinili.

XIII. S Chebskými, Loketskými i s Kladskými aby se o pomoc náležitou také jednalo; nebo že se spravedlivé stavům vidí, aby ti všickni obyvatelé v této všech jich vesměs se dotýkající potřebě také spolu s stavy jednostejnou rovnost nesli.

XIV. Židé aby předešlé kontribucí zadržalé ve dvou nedělích všecky zouplna odvedli a mimo to ještě z každé hlavy 20 let stáři po 5 kop. a z mladších až do desíti let po 2 kp. miš. na dva terminy odvedli.

XV. A jakož jsou někteří zpronevěřilí synové vlasti beze vší příčiny z král. čes. utekli a nad ním zradili, i proti stavům radou i skutkem pomáhali a ti na díle v Apologii zejmena položeni jsou: protož aby víceji v království trpíni nebyli nyní i na časy budoucí; statkové pak jejich jacíkoli, mohovití i nemohovití, kdekoli a za jakýmkoli zůstávají, ti k dobrému vší země a na zaplacení lidu obráceni býti mají. Napřed však dluhové spravedliví, jimiž by komu povinni byli, z nich vedlé vyměření zříz. zem. aby se zaplatili.

XVI. Z strany profiantů snešeno, by všickni svrchu několikráte jmenovaní, kteří jaké poddané mají, z každého gruntu neb poddaného osedlého do profianthauzův půjčkou odvedli žita 1 v., ovsa 2 v. aneb místo ovsa ječmene tolik, vše míry Pražské, aneb pro dalekost cesty a jinou svou nemožnost místo obilí za každý str. žita 1 kp. 15 gr. míš., za str. ječmene 48 gr., za 1 str. ovsa 40 gr. míš.; Pražané pak všech tří měst dle svolení svého 500 str. ovsa, 250 str. žita; svobodníci, dědinníci, nápravníci, rychtářové svobodní, každý po 15 st. žita, po 30 str. ovsa aneb peníze za ně a to do kteréhokoli profianthauzu zemského: 1. v městech Praž. v kollegi u mostu, 2. v Hoře Kutné, 3. na Táboře, osobám, ku přijímání dotčeného obilí i peněz schválně

1619 nařízeným a stavům povinností zavázaným, jmenovitě na dva terminy. Pokudž by pak kdo chtěl a mohl dotčenou pomoc všecku pojednou odvésti, to že se při jeho dobré vůli zanechává. A ta pomoc obilná i peněžitá že po spokojení toho rozbroje domácího stavům zase buď zaplacena aneb na bernách poražena býti má. Za peníze do profianthauzů místo obilí odvedené aby se nejvíce ovsa, žita pak dle uznání generalprofiantmistra na trzích skoupilo. V té však pomoci vyhraženi jsou krajové, Čáslavský, Bechynský a Prachenský, pro zpuštění jich od nepřítele dokonalé. A kdyby k tomu přišlo, že by stavové dle nařízení veřejnosti s lidem verbovaným v hromadu se strhli a pospolu zůstávali, tedy aby generalprofiantmistr to znamenitě opatřil, aby jednomu každému v té ceně jako lidu verbovanému za hotové peníze chleby a obroky se prodávaly.

XVII. A co takkoli od stavův dobrovolně snešeno, to že jsou sobě věrně a právě, jakž na poctivé lidi náleží, vše pod pokutami nadepsanými zdržeti a nad tím ruku ochrannou míti připověděli. Čemuž všemu aby Hospodin svrchovaný milostivě žehnati ráčil.

A když to všecko jednání a snešení obecné na místě postaveno i zjevně vyhlášeno bylo, tu V. Vilím z Roupova všechněm třem stavům přítomným z takové povolnosti vlastenské jmenem direktorův vážně poděkoval i přátelsky jich napomenul ku pobožnosti, svornosti a modlitbám vroucím za pokoj král. čes., tak aby p. Bůh všecko ráčil jim dáti, aby pobožnost a spravedlnost v něm již svůj průchod míti mohla a regiment jeho v lepší způsob zase uveden byl, žádav přitom, aby stavové na svolení své bedlivě pamatovali a jak direktorův tak i osob k interposicí volených, jestliže by budoucně na někoho co odporného dokročiti chtělo, na vzkázání jich ani radou ani skutečnou ochranou neopouštěti ráčili; zavřev řeč svou vinšem křesťanským na dobrou cestu a ochranu p. Boha všemohoucího přede všemi jich nepřátely tajnými i zjevnými i ve všelijakých případnostech nebezpečných. —

A jakkoli stavové dříve, nežli toto snešení své dokonale zavřeli, zvěděli s dostatkem o smrti císařské, protoť sou však od předsevzetí svého a opatrování sebe i vlasti své před násilím i lstmi nepřátelskými v ničemž nejmenším neupustili, rozumějíce tomu výborně, že tou smrtí císařskou zlost týchž protivníkův jejich a obzvláštně nenávist k nim direktora předního všech těch těžkostí teprva tím živěji se rozpálí a tím silněji proti nim plápolati bude.

Král také Ferdinand neobmeškal o tom napsati místodržícím v král. čes. z Vídně ve čtvrtek po neděli postní Judica

slovy těmi; Že nečiní jich tejna, kterak p. Bůh všemohoucí 1619 jest krále velikým zármutkem navštíviti a J. M. římského císaře Matiáše, pana otce a strejce jeho nejmilejšího a pána jejich nejmilostivějšího, včerejšího dne středního, mezi osmou a devátou hodinou před polednem prostředkem smrti časné z toho světa do věčné slávy, jak o tom nepochybuje, povolati ráčil. Poněvadž pak již dokonalá správa království českého a zemí k němu vtělených jemu jakožto králi českému korunovanému přináleží, pročež jich, kteříž jsou od J. M. C. slavné paměti za místodržící nařízeni byli, vedlé předešlé instrukcí jejich při té správě až do dalšího nařízení svého zůstavuje a přitom milostivě jim poroučí, aby i jiným nejv. úřed. a soud. zemským, radám soudu dvorského a komorního, ano i osobám z obce přítomným i nepřítomným, též Pražanům i jiným městům takovou zarmoucenou novinu o sjití s toho světa všech jich pána v známost uvedli a všech rad i předních osob z obce, aby vedlé předešlých chvalitebných příkladův v smutku chodili, napomenuli a to jim oznámili, že maje král na paměti a pozoru revers svůj, který jest stavům král. čes. při korunování svém od sebe dal, všecka obecná zemská privilegia potvrditi a nejvyššímu purkrabí Praž. takové potvrzeni odvésti, ano i pomocí p. Boha všemohoucího na to všelijak mysliti a k tomu se přičiňovati chce, aby dotčené kválovství v dobrý a mírný způsob zase uvedeno býti a jeho obyvatelé v pokoji, lásce a svornosti zůstávati, též řád a právo průchod svůj míti mohlo. O čemž o všem Adam z Waldšteina, nejv. hofmistr téhož král., po svém mezi ně příjezdu obšírnější zprávu jim dáti moci bude. Jakož pak že král k již jmenovaným osobám i k všem jiným obyvatelům téhož král. čes. tolikéž nic jiného se nenaděje, poněvadž on tomu všemu, co jest stavům přiřkl, zadosti učiniti hotov jest, že i oni na svou povinnost a přísahu pozor dají a k němu skutečnou poddanost a poslušnost zachovají.

Takové psaní nejv. purkrabě uvedl vespolek direktorům a stavům v známost, kteříž nebyli s ním dobře spokojeni a nedali na ně odpovědi žádné.

Podobná psaní prošla od krále i do Slezska, do Moravy i k Lužičanům, na něž nemnoho podstatnější odpovědi dosáhl od těch zemí v tu dobu.

Direktorové pak 29. d. března uvedli v známost vůbec 29. břz. všechněm, že cís. Matiáš, král pán jich, od p. Boha z světa povolán jest, jemuž také po vší Praze zvoněno. Na ráno pak nařídili jisté kommissaře k zinventování všech věcí a pokladů královských, kteréž ještě na hradě Praž. složeny pozůstávaly. —

1619 Císař Matiáš toho jmena I., římský císař, uherský a český král, 20. d. března dle nov. kalend. mezi 8. a 9. hodinou na půl orloji ráno divným řízením božským, ale s nemalou škodou a záhubou král. čes. a pokoje obecného ujmou běh života svého v městě Vídni u přítomnosti Ferdinanda krále, syna jeho zalíbeného, a mnohých potentatův křesťanských poslův a rad svých tajných dokonal v letech věku svého 62 a dnech 15. Což zběhlo se velmi rychle. Nebo toho dne připraviv se do šatu, chtěl z ložce svého povstati a k stolu se posaditi, aby pro posilnění těla mdlého polívky kapounové trochu pojedl. Ale jak z lože vycházel, tožt šlak ho porazil, až netoliko omdlel, ale i v krátké chvíli umřel, byv však málo předtím olejem posvěceným naposledy pomazán. Jak brzo skonal, tak hned všecky věci jeho u přítomnosti krále, nejv. komorníka a jiných pánův byly zpečetěny. Tělo pak jeho mrtvé po poledni radou lékařův otevříno a drahými mastmi vonnými namazáno, v němž našli srdce, slezinu, játra a ledviny celistvé a zdravé, žaludek však poněkud zašlemovaný, ale plíce porušené, mozek pak téměř do polovice shnilý a zřídlý.

Zatím od 21. až 24. d. března tělo to přípravně ukazovalo se lidu v jedné světnici na zámku, ležící na černém sukně, zlatohlavem černým přistřené pod aksamitovým birytem. Při hlavě po pravé straně stála koruna římská s sceptrum, po levé česká a uherská, pod nimi rouno zlaté s černým nápisem a titulem, vše na černých zlatohlavových polštářích. V rukou spatřovalo se rosarium a zlatý krucifix. V nohách stál oltář malý, a na 4 rozích jeho paruňkové svíce v svícních stříbrných hořely. Z té světnice vynešeno též tělo mrtvé 25. d. března v 6 hodin u večer skrze klášter mnichův řádu Augustinova od komorníkův u přítomnosti kněžstva, poslův, rad a stavův rakouských do kláštera panenského, Králové řečeného, aby tam odpočívalo, dokudž by castrum doloris a jiné pompy pohřební nepřihotovili. S čímž když byli na hotově, tedy 24. d. dub. jmenovaní komorníci postavili máry s tělem cís. do toho smutného hrádku; služby pak pohřební za duši mrtvého začaly se konati ve 3 hodiny, což trvalo každodenně až do 27. d. dubna, na díle v přítomnosti krále Ferdinanda. Po vydržení takových služeb zazdili truhlu s tělem při zdi po pravé straně velikého oltáře v jmenovaném kostele právě proti hrobu cís. Anny, manželky jeho, kteráž podobnou měrou ležela zazděna po straně levé.

Podobná čest a vigilie dála se též témuž mrtvému tělu netoliko v Hišpanii a v Nidrlantu od jeho přátel krevních, ale i v hlavním městě koruny franské Paříži od Ludvíka XIII.,

franského krále, a to v kostele blahoslavené panny Marie 1619
s znamenitou pompou, u přítomnosti mnohých knížat, soudcův zemských parlamentu Pařížského a jiného panstva a fraucimoru vzáctného. Jmenovaný kostel byl všudyž všecek suknem černým obestřín, na němž nemálo erbův císařských na černém aksamitě vytkávaných se spatřovalo. V kůru stála kaplička též suknem a aksamitem černým přikryta a u prostřed ní truhla umrlčí s podobným prostěradlem. Svíc hořících po všem kostele bylo rozstaveno do 4000. Mši nad tělem mrtvým sloužil jeden arcibiskup, kázání pak učinil ozdobné biskup jeden, v němž nebožtíka císaře vychvaloval veleslavně. Lidí chudých, z štědroty královy smutkem přiodilých, bylo přitom do 400 osob. Z nichž každý nesl v rukou rytířskou svíci s erbem císařským dvou liber s tíži.

Tento císař podobně jako bratr jeho nejstarší, císař Rudolf II., pošel jest z otce Maximiliana II., císaře, a matky Marie hišpanské, cís. Karla V. dcery, narodiv se jim v Vídni léta 1557, 24. d. února, d. sv. Matěje apošt. Páně, něco málo před 11. hodinou na půl orloji v noci. Byl jim pro svou líbeznou sličnost hrubě milý syn, a poodrostv učil se rád, preceptorův svých poslouchaje povolně. Když pak k letům dospělým přišel, povolali ho stavové nidrlantští k úřadu místodržícího hišpanského krále, v němž však netrval dlouho. Od té pak doby jaké věci řídil a kterak se mu v nich štěstilo až právě do té doby, když nejdříve za živobytu cís. Rudolfa, bratra svého, k království uherskému i českému, po smrti pak jeho i k důstojenství císařství římského přišel, o tom jest již na svých místech dosti obšírně připomenuto.

Přitom pánu, jakž dr. Jessenius o něm kratičce napsal, spatřovala se v důstojné tvářnosti podivná přívětivost, kterouž mysli lidské k sobě velmi mocně naklonoval a vábil. Pročež byl také hoden toho, aby byl lepších a pokojnějších časův v správě zastal, jakož pak byl by bezpochyby mnohem pokojněji mohl kralovati, kdyby ho Bůh dle své tajné rady a pro ztrestání hříchův našich k těmto smutným a bouřlivým časům na nás Čechy i na jiné okolní národy byl nedochoval a upřímnějšími a pokojnějšími radami obdařil. Ale musiltě i tento dobrý pán osobou a během života svého potvrditi oné staré latinky: „Nemo hisce in terris omni ex parte beatus“ t. j. že na tomto světě žádný z lidí není naskrze ve všem dokonalý a blahoslavený, aby se při něm vždy nedostatku nějakého nenalézalo. A čím vyšší věže tím častější a nebezpečnější bouře a hromobití zakoušeti musejí. Kteří o něm trochu svobodnější soud vydávají, jistí to, že jest v předsevzetích svých dal příliš mnoho vládnouti sebou manželce

1619 své a kardinalovi Glézlovi, pak bláznu že folkoval nemálo. Ten však nejednou dle svobody té, kterouž měl u něho, mnohé věci mu pod spůsobem žertovným dosti pravdivě vyleštil; ale to vše nesmyslnosti jeho bylo přičítáno.

Smrt jeho znamenaly tři slunce a tři duhy, kteréž koliks málo dnův předtím na obloze spatřiny.*)

(Orig. díl IX. str. 1.)

S nečasným císaře Matiáše vyjitím z tohoto světa zhasla hned také a jako do studnice upadla ta interposicí do města Hba položená, jakkoli stavové král. českého pod obojí spolu s knížaty a stavy slezskými pilně se chystali. Nebo Ferdinand král, nechtěv míti s ní nic činiti, ani žádné zmínky po smrti císařské o ní nikdež neučiniv, ujímal se hned mocně celého regimentu královského i všech zemí dědičných, rozeslav psaní svá rozličná z města Grácu 23. d. března i z Vídně, jak k stavům král. česk. tak i k Moravanům, Slezákům, Rakušanům a Uhrům, v nichž celý a dokonalý úmysl svůj jim v známost uvozoval.

A předně stavům král. česk., věrným svým milým, oznamoval o smrti p. strýce a otce svého nejmilejšího, někdy krále a pána jejich milostivého, kdy se zběhla. Druhé připomíná, dříveji nežli jest z Vídně od nebožtíka císaře Matiáše, tehdáž však ještě v dobrém spůsobu zdraví zůstávajícího, pro mnohé a důležité příčiny do města svého Grácu odjel, při poselství svém tam v Vídni u císaře po odjezdu jeho zůstávajícím, co by takkoli v tom čase a v nebytu jeho případně přišlo, aby mu v známost uvedeno bylo, to nařiditi ano i stavům o tom o všem v známost uvésti.

Poněvadž pak všem jim dobře vědomé jest, kterak jistým uložením božím, též s vůlí a vědomím císařským, pana strýce a otce svého nejmilejšího, jako i s svobodnou a dobrou volí jich všech tří stavův král. česk. pořádně vedlé privilegií a vyměření zřízení zemského i snešení jich společného na sněmě tehdáž na hradě Pražském vedlé starobylého spůsobu držaném volen a korunován jest; též že i předtím jeho korunováním jistý revers na všecky svobody, privilegia, práva, výsady, majestaty, tolikéž i na týž majestat v nově na náboženství se vztahující od cís. Rudolfa II. slavné paměti, p. strýce jeho nejmilejšího daný, od něho jest dán, v němž toho

---

*) Po tomto životopise Matiášově uvádí P. Skála na konci dílu VIII. ještě některé diškursy z němčiny přeložené o příbězích českých r. 1618 a 1619. Red.

doloženo jest, kdyby pán Bůh cís. Matiáše z toho světa prostředkem smrti povolati ráčil, aby on do král. čes. příkladem předešlých králův v též a v podobné příčině a moci téhož reversu svého přijel a na stolici král. česk. na hradě Praž. dosedl: pročež že na tom jest, nejprv dnův těchto vyslané své do král. česk. k stavům, věrným svým milým, s plnomocenstvím a s instrukcí svou, co by jim dáleji od něho jakožto krále a pána jejich přednášeti měli, neprodleně vypraviti. Čemuž vyrozumějíc, aby k tomu všemu přistoupiti neměli, že o nich jakožto věrných svých milých pochybovati neráčí. 1619

Ale co stavové dali králi na to zase za odpověd, toho jsem se doptati nemohl.

Téhož také dne přišlo schvální poručení z Vídně jménem královským k Adamovi z Šternberka, nejv. purkrabímu: Poněvadž jsou toho některé vysoce důležité a pilné příčiny, protož že o tom jemu jakožto věrnému svému milému poroučí, aby, ničímž se nezastíraje kromě moci boží, do města Jihlavy, co nejdřívěji možno bude, sám osobně se vypravil, však k kterému by dni v jistotě tam přijedti měl, krále o tom po schválním kurýru i hned neprodleně psaním svým zpravil, tak aby král věděti mohl, k kterému by dni, poněvadž nyní mnohými a velkými prácemi a téměř každé hodiny zanášín bývá, na cestu se vypraviti a do výše dotčeného města svého Jihlavy přijedti měl, a tu dáleji že s ním obzvláštně v příčině postoupení jemu jakožto králi a pánu jejich od místodržících, v král. česk. za živobytu císaře Matiáše nařízených, regimentu a regalií království jeho česk., jemu jakožto králi a pánu jich náležejících, volně a příhodně rozmluviti a porovnati se chce. Na čemž že vůli jeho cís. naplní.

Podobným spůsobem napomínal Moravanův psaním svým, téhož dne 23. března, v úterý po neděli Květné, v Vídni datovaným: Poněvadž po smrti cís. Matiáše jak správa král. česk. tak ovšem i markrabství moravského i jiných k témuž král. přivtělených zemí již zouplna a dokonale dle snešení sněmovního na něho jakožto na korunovaného českého krále a markrabě moravského přišla a jemu náleží; z té příčiny jsa on k stavům a obyvatelům téhož markrabství moravského pro jejich jakož k nebožtíkovi císaři slavné paměti tak i k králi prokázanou věrnost, poslušenství a poddanou lásku zvláštní svou královskou milostí příchylný, že jest toho dokonalého úmyslu, v krátkém čase do jmenovaného markrabství osobně přijedti a všecko to, čímž jest se jim stavům při svém za pána země přijetí milostivě zamluviti ráčil a co s sebou starobylé a chvalitebné zvyklosti a řádové a obyčejové jich přinášejí,

1619 skutečně splniti ano i regiment svůj s pomocí pána Boha všemohoucího takovou měrou zříditi, aby se jeho věrní poddaní z toho těšili a ve všelikých slušných a náležitých příčinách spravedlivého fedruňku a ochrany při něm užíti mohli. Mezitím pak že jest vůle jeho v tom: aby v dotčeném jeho markrabství moravském řád a právo svůj volný průchod míti a všecko na dobrém způsobu postaveno býti mohlo; pročež že hejtmanův i všech jiných nejv. úř. a soud. zem. téhož mark. mor. v tom, aby při povinnosti, kteráž na ně od J. M. C. slavné paměti předešle vložena byla, až do dalšího jeho nařízení a příjezdu nejprvnějšího setrvali, milostivě napomínati a jim stavům všechněm vůbec i jednomu každému z nich obzvláště o tom, aby v čas nastalé potřeby věděti mohli, k komu by se na místě jeho utíkati měli, tímto listem svým v známost uvozovati ráčí. Čehož že jest je pro lepší správu tajiti chtíti neráčil. —

Když mezitím hrabě Arnošt z Mansfeldu tři neděle před velikonočními hody dostal se do Plzně, vyřídiv kommissi svou, s níž byl vypraven k Emanuelovi, knížeti safojskému za jistými příčinami (na kterémžto cestě zůstával u velikém nebezpečenství života pro zálohy od náhončích španělských na rozličných místech naň vzdělané, jichžto však zvláštním řízením a opatrováním božským a prozřetedlností úřadu Basilejského příhodně znikl, byv v noci z města vypuštěn, čehož se žádnému v té slavné a starožitné obci nedostalo užíti od paměti lidské, a na skrovném člunu po Rejnu až do Štrasburka odvežen); tedy Fridrich kurfiršt falcký, jemužto spolu s jinými kurfiršty, knížaty a stavy sjednocenými sv. říše to dání do achtu dotčeného hraběte naprosto se nelíbilo, učinil mu o to z Heidelberka 19. d. března psaní takové:

Že nepochybuje kurfiršt, aby o tom dobrou vědomost míti neměl, kterak dnův pominulých císař Matiáš původem a nabízením některých rad svých mandaty vztahující se na osobu jeho v rozdílná místa do měst sv. říše rozeslati a publikovati dáti ráčil, kterýmiž osobu jeho netoliko do achtu dává, ale i o tom, aby mocí na něho od jednoho každého saženo bylo, všechněm vůbec poroučí, příčiny toho pokládaje ty, že jest do král. česk. císaři vlastně náležejícího lid cizí vojenský uvedl a týmž lidem města Plzně dobyl, jakž týž mandat to vše v sobě šířej obsahuje a zavírá. Což že kurfirštu jest v pravdě s nemalým podivením, že císař na obšírné psaní od kurfirštův a knížat sjednocených, léta 1618 v Rotenburku nad řekou Tauberou měsíce listopadu společně shromážděných, učiněné pamatovati neráčí, proč a z kterých příčin jsou sobě týž sjezd položili a jeho za nejvyššího generala nad lidem

vojenským do král. česk. vypravili, když se na dotčené krá- 1619
lovství veliké nebezpečenství valilo, a potomně i na knížata a města říšská a summou na všecky stavy evangelitské bylo by následovalo, jakž toho začátek dobrý léta 1594 při Achu, Milheimu a Wezlu pod zástěrou rebellie s jistým J. M. C. povolením cizí vrchnosti a úhlavnímu všech stavův evangelitských nepříteli učiněn jest, a to vše bez vůle a vědomí kurfirštův sv. říše; což se státi nemělo. Nebo že v takových příčinách, co se do achtu dávání dotýče, bez vědomí kurfirštův nic před sebe bráno býti nemá, čehož že příklad mají na cís. Rudolfovi II. slavné paměti léta 1594 při městě Donaverdu, že ne cizí vrchnosti, nežli knížeti sv. říše, totiž bavorskému, podlé nejbližší příležitosti exekucí s vědomím kurfirštův na sněmě téhož léta v Řezně držaném poručena byla. Což že týmž spůsobem i při městě Achu, pokudž toho hodné příčiny byly, kráčeno býti mělo. Z čehož poznává se, že tu začátek na zkázu všech stavů a krajin evangelitských, bez ušetření koho z nich, byl učiněn. Nebo že město Wezel nikda proti císaři nic neprovinilo, nad to výše domu rakouskému nikda nenáleželo, nýbrž v moci knížat Julichských jako i celé knížectví Klevské zůstávalo, ale toliko pro samé náboženství evangelitské že téhož léta obleženo a v moc cizí vrchnosti uvedeno jest. A kdyby tehdáž to zlé předsevzetí nebylo zastaveno, že úmysl strany odporné byl, dáleji do sv. říše vtrhnouti.

Že pak léta pominulého 1618 na stavy evangelitské král. česk. pro samé náboženství mocí válečnou na zkázu jejich sáhnuto býti mělo; pročež že od týchž kurfirštův a knížat slušně a spravedlivě podlé moci práva přirozeného i práv všech národův týmž nepřátelům jich vstříc vkročeno, a pro obhajování téhož král. česk. jakožto nejpřednějšího sloupu sv. říše a summou všech stavův vyšších i nižších náboženství evangelitského netoliko od stavův král. česk. pod obojí, alebrž ode všech kurfirštův a knížat sjednocených a společné jich konfederací hrabě Arnošt za nejvyššího generala nad jistým počtem lidu válečného nařízen a s ním do království českého vypraven jest.

A protož že též bannum aneb acht, klatba a psanství, na osobu jeho vyšlé, na překážku téhož nejvyššího předsevzetí pro obhájení strany evangelitské a odvrácení všeho nebezpečenství na ni se valícího s vědomím a dle moci jemu od společné jich konfederací dané nijakž býti nemůže: nýbrž poněvadž se tu žádné urážky důstojenství císařského v ničemž nejmenším nenachází, pročež že ho kurfiršt napomíná, aby v povinnosti své podlé dané moci kráčeti nepřestával; nebo když pře spravedlivá jest a velebnosti božské se do-

1619 týče, že sám pán Bůh také dáleji k vyvrácení rad nešl
ných a obhájení pravdy prostředky a pomocí přispěti
Čímž hrabě v předsevzetí svém hrubě se posilnil
těšil, jemuž to málo před tím svrchu dotčené kníže s
za jeho věrné a platné služby vzáctné markrabství v Pie
Castelnuovo a Buteigliere řečené, z něhož 14000 zlatýc
doročně důchodův vychází, k dědičnému vládnutí a n
daroval. —

V tutúž dobu direktoři vydali vůbec patent, v něm
zovali v známost všechněm stavům a obyvatelům smrt
skou, přitom jich dostatečně napomínajíce, poněvadž
telé král. čes. již teprva by se na ně živě rozsápali a
království, vlast jich milou, se všemi obyvateli jeho sk
válku do gruntu vyhladiti usilovali, shledajíce sobě se
stran mimo ten lid válečný, kterýž již předešle v zem
menité škody mečem, ohněm i zájmem dělá, ještě jin
moc a sílu vojenskou velikou: pročež aby stavové jakožt
milovníci cti a slávy boží, duší svých spasení i vla
milé s veřejností nově teď nařízenou pohotově byli, a k
koli chvíle neb hodiny bylo jim dáno znáti, kde by s
dem svým hnouti měli, aby se ve všem volní a hotoví
dali, rozvážíce při sobě pilně to, že jistě již žertu ž
není, nýbrž že nevyhnutedlná potřeba jim nastává, ab
a vlasti své náležitě a srdnatě obhajovali.

A jakkoli pouštěl se vůbec hlas, jako by král Fer
opatřil to psaním svým dostatečně při Bukvojovi, ab
sobě k správě svěřenému takové škody v zemi prov
zapověděl a jej v poslušnosti držeti hleděl, poněvadž
těný lid válečný z návodu něčího jeho za pána svého
vati nemínil, dokudž by od něho zaplacen, z povinnost
vazku předešlému císaři učiněného propuštěn a zase n
pšteluňk přijat nebyl, a pokudž by se toho nestalo
zjímajice nejvyšší a oficíry své, Čechům je dodali
k službě jejich se zakázali, že tudy snázeji k záplatě s
jíti moci budou; avšak v krátkém času vše jináče se
že i týž veškeren lid v službě králi Ferdinandovi zů
hrabě Bukvoj s ním z Budějovic i z Krumlova do ok
míst dosti daleko štrafovati a hrozné škody na s
stavům pak a obyvatelům král. česk. veliký strach p
počal. Také generalové musili Oldřicha Vchynského
1000 koní a s 500 muškctýrův proti těm škůdcům vy
aby jim to předsevzetí zlé zastavil. Kterýžto trefiv ne
od Polné 400 hejduků, z větší částky je tu pobil a
nemalé jim odňal.

Dampir také s druhé strany, dostav se na statky Švam- 1619
berské, vyplundroval v ty časy městečko jedno, Sviny Trhové
řečené. Když pak soldati naši odpírali mu silně z zámku a lid
jeho nechtěl se ven z domův v témž městě mezi rejthary Vchyn-
ského vydati, pročež zapálili naši městečko na čtvero, a tím
způsobem vypudili je odtuď, přivedvše s sebou Fukarovských
knechtův, vše Švábův, do ležení 140 osob velmi ničemných.
Brzo potom totiž téhodne druhého, dastavše naši kundšaftu,
že Rudolf Lažanský verbuje v Rakousích 500 koní, vydali se
po něm a trefivše naň nenadále v jistém místě, netoliko 1500
tolarův hotových peněz i jiné věci při něm nalezené dočista
mu pobrali, ale i samého druhého do ležení před Budějovice
generalům přivedli, kdež od generalkvartirmistra silnou vartou
opatřen. V tutúž dobu k hraběti z Solmsu, nejv. leitnantu nad
lidem Mansfeldským, přirazilo se také do 700 sedlákův od
nepřítele zplundrovaných a na nejvýše zchuzených, zakázavše
se mu hrubě: poněvadž sice svět je pro velikou jich nouzi
mrzí, že věrně jemu proti nepříteli pomáhati a naposledy
aneb hrdel svých odvážiti se aneb nad lidem císařským křivd
a škod svých vrchovatě se pomstiti chtějí.
A jakkoli hrabě Dampir ještě za živobytu cís. Matiáše
měl sobě o tom dostatečně poručeno, aby se za času městečka
pomezního na hranicích moravských Hornu zmocnil a nále-
žitým lidem osadil, však, když byl škodlivě zraněn kamenem
při vyplundrování jednoho městečka Švamberského, Gracen
německy řečeného, tou příčinou nemohl dosavad ordinanci
té učiniti zadosti. V tom lid český, kterýž zůstával v Rakou-
sích, dověděv se toho, předešel Dampíra a opanoval je sobě
25. d. března beze vší nesnáze a krveprolití, zanechavše
v něm několik kornetů rejtharstva. I potom hned na ráno
pustili se štrafem dále na některé duchovní statky a uvedv-
še je sobě pod moc s jedním městečkem, při Dunaji ležícím,
mínili je náležitě zpevniti, jakož pro zavření passu na Du-
naji tak ovšem i proto, aby jiné prelaty na oné straně Dunaje
bydlící sobě pod kontribucí přivésti mohli. Dampírovská pak
chasa podobně hospodařila na gruntech a statcích rakouských
pánův evangelitských, tak že jedněm i druhým stavům s tou
loupežnou zběří věrně se již stýskalo. —

(Orig. díl IX. str. 19.)

Zatím při začátku m. dubna, totiž 3. dne, přijeli do měst 3. dub.
Pražských plnomocníci knížat a stavův slezských k interpo-
sicí Hebské, předešlým sněmem nařízení, na dvanácti vozích
ve 200 osobách. Proti nimž vyjeli nejpřednější direktorové

1619 s hrabětem z Hollachu na 16 vozích komorních a v 150 koních, přivítavše je za městem asi půl čtvrti míle s náležitou vlídností; také měšťané všech tří měst Pražských, byvše s praporci a zbraněmi svými po ulicích jednoho každého města, kudy jeli, jako i soldati najatí na jistých placích rozlosováni a postaveni.

4. dub. Na ráno pak 4. dubna přinešeno na direkcí psaní od krále Ferdinanda, kteréhož oni pro některé jisté příčiny, jakož i pro nedostatečný nápis ani přijíti ani otevříti nechtěli, nýbrž odeslali je zase nehýbané Adamovi z Waldšteina, nejv. hofmistru král. česk., jemuž od krále k expedicí poručeno. O čemž měv sobě král oznámeno psaním od Waldšteina, učinil o to zase jiné psaní ke všechněm místodržícím z Vídně 6. dubna t. j. v sobotu po velikonoci, v němž oznamoval jim na počátku, že podlé své předešlé zakázky ano i reversu stavům král. čes. při korunování svém odvedeného všecka jich privilegia zemská v spůsobu tom a ve všech všudyž klausulech, punktích a artikulích tak, jakž jsou na onen čas od krále Matiáše, jeho nejmilejšího pana strýce a otce slavné paměti, potvrzena byla, podobně konfirmoval a teď takovou konfirmací svou in originali nejv. purkrabímu Pražskému odsílá a k rukoum odevzdává. V čemž že on bude se věděti dále podlé sněmovního snešení jak spraviti a zachovati; přitom také i všechněm jiným místodržícím svým poroučeje o tom milostivě, aby to těm ze všech tří stavův král. jeho česk. nyní v Praze pospolu shromážděným obyvatelům (k nimžto že také odsílá týmž místodržícím list věřící s přípisem tohoto psaní) v známost uvedli a jich jmenem královským v tom napomenuli, poněvadž král od osoby své všemu tomu, což náleželo naň, již zadosti učinil a to vykonal, aby i oni také proti tomu podlé moci přísahy a závazku svého své poslušné poddanosti i všeho toho, což věrným poddaným králi a pánu svému prokazovati náleží, od sebe skutečně dokázati hleděli, tak aby i on (nejsa žádného jiného úmyslu a vůle než tak učiniti) mohl míti zase příčinu k nim, netoliko jakožto král jejich alebrž jako otec se chovati a ukazovati.

Dotčená pak konfirmací zněla sama v sobě takto:

„My Ferdinand oznamujeme vůbec listem tímto všechněm, že slíbili a přiřkli jsme, korunu českou držeti, hájiti a zůstaviti se všemi pány, rytířstvem, Pražany a s jinými městy a tak všecku obec též koruny české při všech jejích právích, řádích, majestatích, privilegiích, svobodách, výsadách a obdarováních zemských, jak na náboženství tak i na jiné politické věci se vztahujících, též při zříz. zem., sněmovních snešeních, zvlášť pak při srovnání léta 1608 a 1610 mezi oběma stranama pod jednou i pod obojí, jako i pod obojí samou

v témž království, nicméně i při té konjunkcí mezi stavy pod obojí s knížaty a stavy v knížetstvích slezských léta pominulého 1609 na sněmu obecném v příčině náboženství učiněné, poněvadž proti víře katolické pod jednou přijímajících míněna býti nemá, i při všech slušných starých a jiných zvyklých dobrých obyčejích a pořádcích, zvláště slavné paměti krále Otakara, krále Jana, císaře Karla, krále Václava, císaře Zikmunda, krále Albrechta, krále Ladislava, krále Jiřího, krále Vladislava, cís. Ferdinanda, cís. Maximiliana, cís. Rudolfa a cís. Matiáše, našeho nejmilejšího pana strýce a otce, Jeho lásky, též všecky zápisy od J. M. dané a vyšlé držeti bez odporu a zmatku všelijakého i v skutku zachovávati a obhajovati. 1619

Item přiřkli jsme, hradu Karlšteina, koruny, klenotův všelijakých zemských i také desk a privilegií neporoučeti ani nesvěřovati žádnému bez vůle a rady panstva, rytířstva král. česk. i měst Pražských, pokudž k tomu právo mají.

Item přiřkli jsme, řádu a zvyklosti starodávní kr. čes. zachovávati, žádných cizozemců duchovních ani světských na úřady zemské, dvorské ani městské ani duchovní nesázeti, než Čechy, ani nimi zámkův a měst koruny české osazovati a jim jich svěřovati; a to máme vše s radou týchž stavův činiti. Což i v okolních zemích k král. čes. přivtělených drženo býti má tím vším spůsobem, jak jest se to za císaře Karla i jiných králův a předkův našich držívalo a zachovávalo.

Item přiřkli jsme, že nemáme žádných zemí, knížetství, měst, zámkův, hradův, manův i jiných všelikterakých zboží k české koruně příslušejících od koruny odtrhovati ani odcizovati nižádným obyčejem a spůsobem; nýbrž což by od koruny odtrženo neb odcizeno bylo, to máme zase k ní připojiti a vyplatiti.

Item přiřkli jsme, mince české žádnou měrou neztenčovati bez vůle vší země, ale tak se v té věci chovati podlé výsad a privilegií koruny české, jakž v zemi za právo jest.

Item přiřkli jsme, co jsou koli předkové naši, císařové neb králové čeští, komu dali neb zapsali, stavům, osobám neb osobě buď na království, na duchovenství neb na manství, že to máme a chceme zdržeti a v celosti zachovati, však což by nebylo proti milostem a obdarování, kteréž král Vladislav slavné paměti dáti ráčil všem stavům král. tohoto.

Item přiřkli jsme, každý stav obzvláště při právích, řádích, privilegiích, svobodách, výsadách, zvyklostech a obdarováních, což kterému stavu toho náleží, zachovati a obhajovati.

Tomu na svědomí pečet naši královskou k listu tomu přivěsiti jsme rozkázati ráčili, jenž jest dán v městě Vídni léta a dne svrchu psaného.“

1619 Po třech dnech 9. dubna došla Adama z Waldšteina, nejv. hofmistra, odpověd od krále Ferdinanda na jeho předešlé psaní, kterouž svou vlastní rukou psal v rozum ten:

Že psaní jeho pod datum 3. d. dubna králi opěti učiněné přijal a z něho jeho poslušnou pilnost s dostatkem poznal, jsa k němu té konečné dověrnosti, že v tom setrvá, a co by králi i království českému k dobrému se vztahovalo, jako i co by sice mimo to potřebného a platného se zběhlo, to aby jemu rychle a častěji v známost uvozovati, jako i dále ještě všeliké dobré a k zpomožení těch zemských obtížností prospěšné služby jemu prokazovati nápomocen býti hleděl. Co se dotýče stížnosti té, že by se král ještě za živobytí jeho milého pana strýce a otce cís. Matiáše slavné paměti správy neb regimentu ujímati a lidu císařskému jisté ordinancí dávati měl, že jest jemu z Waldšteina samému to jináč vědomé. Ale že jest při uvažování v radách přítomný býval a rozdílné věci vyřizovati napomáhal, to že se vše na císaře J. lásky žádost a poručení, jemuž se on slušně v tom na odpor stavěti nemohl, dálo; a tak tedy že to za žádné regimentu obecného se ujímání pokládati a odtud bezděky vymoci se nemůže. Z strany pak rad jeho že bude uměti budoucně regiment svůj tak příhodně sobě zříditi a spraviti, jak toho další potřeba vyhledávati bude, věda, díka Bohu, sám od sebe dobře, co by činiti neb čeho na straně nechati měl. A že nedá sobě žádným radám, nechť si jsou kdokoli, žádného vyměření činiti ani jaké instrukcí o čem tom předpisovati. Že pak vůbec jest veliké naříkání na to ustavičné pálení a plundrování, o tom že on žádné vědomosti nemá, ano že pro tu samu příčinu Uhři z ležení královského jsou zpátkem povoláni. Pokudž by pak stavové král. česk. od veřejnosti své neupustili, městečka a vsi v Rakousích tak, jakž nedávno se to stalo, se plundrovaly, pass byl založen, profiantové se zastavovali, aneb sice jinší nepřátelství od nich před sebe bráti se chtělo; tedy že sám rozum káže, že by se tomu zlému a škodám takovým odpírati musilo. Protož aby stavové ještě přátelsky a s pilností v tom napomínal, aby, zanechajíce na straně všelijakých nesnází a rozmyslů bezpotřebných, jiných zemí okolních lidem vojenským neobtěžovali a lidí ubohých sužovati nedopouštěli, nýbrž všecko to za času přetrhnouti a zastaviti hleděli. —

Direktorové pak, vyrozuměvše celému úmyslu krále Ferdinanda z rozličných psaní k místodržícím a stavům učiněných, k čemu by směřoval, utekli se časně o to psaním svým 3. dubna k oboum dvoum kurfirštům, falckému i saskému, jakožto na ten čas k vikařům neb místodržícím sv. římské

ře, oznamujíce jim: poněvadž až posavad vždycky měli k nim 1619
v tom celém nedorozumění a v těžkostech největších své pokorné a dověrné útočiště a dostávali od nich všelijaké věrné rady i pomoci účinlivé (začež jim také pokorně a úctivě týmž psaním děkovali); z té příčiny že ani v této nastávající potřebě své důležité nechtěli toho zatajiti před nimi, kterak král Ferdinand teď nedávno pominulých dnův učinil schvální psaní k těm od nebožtika cís. Matiáše, krále a pána jich nejm., na onen čas zřízeným nej. úř. a soud. zems. a místodržícím v král. česk. jako i obzvláštní psaní k Adamovi z Šternberka, nejv. purkrabímu Pražskému, mezi jinými věcmi i to v známost jim uvedv, že je všecky při předešlé jim vydané instrukci, úřadech a správě král. čes. až do dalšího svého nařízení zůstavuje a zanechává a jim přitom, aby se tak poslušně zachovali v tom ve všem, milostivě poroučí, jakž tomu z přiležícího přípisu týchž psaní dotčení kurfirštové šířeji vyrozuměti moci budou. Odkudž že direktoři nic jiného souditi a zavříti nemohou, než že král beze všeho předcházejícího naplnění a na místě postavení věcí potřebných i upokojení rozbroje přítomného mínil by se regimentu král. česk. i k němu přivtělených mocně a o své ujmě ujíti, a to poněvadž mocí jmenovaného psaní veřejně neb generalně zkopírovaného osoby ty, kteréž na větším díle těchto neřestí, roztržitostí a tak přehrozného země české zpuštění i nevinné krve v ní prolévání hlavní původové jsou, proti jednomyslnému všech stavův pod obojí snešení i vší naději jich, jen z pouhého nabádání spoludruhův svých, kteříž se na ten čas při dvoře královském nacházejí, do svých předešlých úřadův a povinností zemských se potahovati a dosazovati chtějí.

Přitom že museji také kurfirštům poslušně i toho potoužiti a požalovati, že i po tom nečasném cís. Matiáše z toho světa odchodu nic méně ten lid nepřátelský jednou i druhou měrou předce v zemi české zůstává a ji na nejvyšší hubiti a pleniti dosavad nepřestává. K tomu že direktory den ode dne z hodnověrných míst jisté zprávy a výstrahy docházejí, že jak v říši tak i jinde, nejvíce pak ve Vlaších a v Nidrlantu silně se lid verbuje a jiné všelijaké zásobení a preparací vojenské chystají a hotoví; jakož pak i některý málo den po smrti císařské že jsou rozliční officírové a nejvyšší, mezi jinými zejmena nejvyšší Fux a vyslaní knížete Lotaringského v příčině z Lichtenšteina, preč z Vídně s novými patenty k najímání jízdy i pěchoty se odebrali: což vše že proti stavům a království čes. směřuje.

A protož že direktoři z té poddané dověrnosti, kterouž k oběma kurfirštům mají, nemohli toho před nimi zatajiti,

1619 v té poslušné a neomylné naději, že oni pro tu svou, kterouž k nim a k stavům pod obojí až posavad mnohonásobně prokazovali, veleslavnou náklonnost kurfirštskou svrchu dotčených ustavičně trvajících i podlé učiněné jim zprávy ještě budoucně na ně se valících obtížností a nebezpečenství jim nikoli příti nebudou, začež jich také tímto psaním svým poslušně a poddaně žádají a prosí: aby kurfirštové jakožto nynější vikařové, místodržící a opatrovníci sv. římské říše jich i toho vysoce potištěného král. česk. jakožto předního kurfirštství sv. říše stálou svou milostí i vysoce platnou radou a pomoci skutečnou opouštěti neráčili, jsouce hotovi jim se toho dobrodiní velikého všelijakými svými poslušnými a líbeznými službami každého času poddaně odsluhovati. —

Kurfirštové, vzavše tu slušnou žádost direktorův v své milostivé a bedlivé uvážení, nepominuli v tom žádné pilnosti, nýbrž učinili o to dostatečné psaní králi jeden i druhý z residencí své, napomínajíce ho ku pokojnému a milostivému toho celého rozbroje porovnání a k ujetí se správy koruny české; jakž se to vynachází z psaní kurfiršta saského, kteréž mu 20. d. dubna odeslal v ten rozum:

Poněvadž kurfirštové říše sv. mají danou sobě v tom zprávu dokonalou, kterak by krále někteří cizozemci, ješto nad lidem válečným od nebožtíka císaře v létu 1618 verbovaným za generaly a nejvyšší nařízeni jsou, k tomu nabízeli, aby k dosednutí na stolici království čes. s mocí válečnou podlé spůsobu a běhu léta minulého vtrhl a tudy stavy král. čes. ku poslušenství svému král. přivedl: pročež že kurfiršt spolu s jinými podlé té náklonnosti, kterouž k králi mají, i podle jich společného snešení schválně k králi toto psaní činí a jeho v tom upřímně napomínají, aby takových zlých a neupřímých rad, kteréž ne pro vzdělání jeho královské důstojnosti, ale pro samý vlastní zisk, užitek a kořist, jeho pak dokonalé zavedení jemu se naskytují, nepřijímal a sobě ne oblíboval, nýbrž jinými prostředky, které by ku pokoji a ne k většímu roznícení a podpalu všeho zlého těžší příčinu dávaly, v tom kráčel. Nebo i v tom ho tajiti nemohou, že jsou kurfirštové z společného snešení svého na tom zavřeli, aby se v ty všecky věci vložili a to celé nedorozumění spokojili, na ten a takový způsob:

Předně, aby to, co jest se již stalo, žádnému s jedné i s druhé strany nyní i na časy budoucí a věčné ničímž zlým připomínáno nebylo; nýbrž aby jedna každá strana z stavův vyšších i nižších v dotčeném král. čes. při všech svobodách, privilegiích, majestatích, nadáních, též i při tom majestatu, v nově na provozování svobodné náboženství křesťanského

od slavné paměti cís. Rudolfa stavům král. čes. daném, zcela 1619
a zouplna ve všech punktích, klausulech bez dávání jim jakých postranních výkladů zanechaní byli. A pokudž by po tom jich porovnání v král. česk. učiněném v časích budoucích buď z strany pod jednou proti straně pod obojí, aneb zase z strany pod obojí proti straně pod jednou kdokoli se puntoval a něco toho, což by k zrušení obecného pokoje bylo, před sebe bral aneb k tomu příčinu dával, tedy aby takový každý bez ušetření řádu a povolání svého na hrdle k výstraze jiným ztrestán byl. Však aby též porovnání v městě Špeiru při komoře sv. říše zapsané na časy budoucí a věčné zůstávalo. A tak že ještě jednou krále žádají, aby takových od zlých nepřijímal, nýbrž toto jich napomenutí a přednešení věrně sobě oblíbil a čas vyčekal; nebo když se to od něho stane, tedy že snázeji od kurfirštův ty všecky věci k spokojení přivedeny budou, s tím ho ochraně božské poručeného činíce. —

Brzo potom, totiž 9. dubna, vyhledávali direktoři i při 9.dub.
knížeti bavorském mezi jinými věcmi šetrně a žádostivě toto: poněvadž se jistotně proslýchá, že by drahná pomoc lidu španělského k hranicem jeho se blížiti a tudy do král. česk. proraziti chtěla, aby toho pro sousedství dobré a jiné vysoce důležité příčiny nedovoloval a takové síle válečné žádného svobodného passu a průjezdu nepropůjčoval, znaje to výborně dle prozřetedlnosti své vznešené, že by tou měrou dala se veliká příčina a příležitost k znamenitým nepříležitostem nebezpečným a k prolévání hroznému nevinné krve křesťanské, nejenom v samé koruně české a v zemích k ní přivtělených i teď nyní v nově s ní sjednocených, ale nad to výše i ve všech okolních kurfirštův a knížat a stavův římské říše, až i v jeho samého knížetstvích a zemích.

Ale kníže z té veliké náklonnosti sousedské, kterouž k stavům pod obojí měl a dle příčiny sobě k tomu dané vždycky ji k nim prokazovati hleděl, dal jim teprva 29. d. dubna na tuž žádost odpověd takovou:

Ačkoli jest za to nebožtíka cís. Matiáše poslušně prosil, aby ho v tom durchcugu neb provedení lidu toho cizího skrze země jeho milostivě ušetřil a země i poddaných jeho ušanoval; však že jest jakož na císaře taktéž posléze na krále Ferdinanda přátelské a snažné toho při něm vyhledávání, zvláště poněvadž by nebylo mu možné passu toho v místech těch, jimiž dotčený lid do země jeho vtrhl, pro jeho prostrannost otevřenou zavříti a takového průjezdu mocí válečnou jemu zabrániti, jím toho nijakž odepříti nemohl bez znamenité škody, zkrácení a nepříležitosti celé země i lidí svých pod-

1619 daných. Nebo že sou ho císař i král v tom durchcugu podlé vyměření zříz. zem. a snešení sněmovních sv. říše proti všelijakým škodám a nebezpečenstvím náležitě a dostatečně ujistiti a opatřiti nepominuli, an podobné lidu cizího skrze sv. říši propouštění a průjezdové i od jiných kurfirštův, knížat a stavův se dáli a posavad dějí; sice že by byl kníže hned s prvopočátku toho nedorozumění jako i potom dále vždycky každého času předně a obzvláštně rád to viděl, aby týmž nevolem za času zpomoženo bylo, a tak dobře oni stavové pod obojí žádostivého pokoje a pohodlí v vlasti své dojíti, jako i jiní okolní sousedé jejich, kteříž toho nepokoje a cizích handlův a svárův beze vší viny a zasloužení svého dosti perně zakoušeti musejí, i mnohých nepříležitostí a příkoří obtížných zbaveni býti mohli. Jakož pak i ještě nyní mohlo by se to vše příhodně státi, kdyby jen stavové své od Boha jim představené a od nich korunované hlavě, králi a pánu poslušně a šetrně se kořili a poddali, ano i to, čímž takkoli poslušní a pokoje milovní stavové a poddaní vrchnosti své právem povinni jsou, od sebe jemu prokazovati chtěli.

Z kteréhožto psaní mohli již snadno direktoři i stavové souditi, jak laskavého souseda a prostředníka na knížeti bavorském by měli, a čeho by se dále od něho nadáti mohli.

A jakkoli i strejc jeho Fridrich, kurfiršt falcký, v krátkých dnech potom napomenul ho také s dostatkem psaním svým, aby lidu cizího vojenského pod žádným způsobem v knížetství svém nepřechovával a trošty nejistými kojiti se nedal, nýbrž všecky befelichshabery, kteříž na pštelunky hišpanského krále, Leopolda arciknížete a některých jiných biskupův v zemi jeho očekávají, neprodleně ven z knížetství svého bavorského vybyl a tudy příčiny kurfirštům sv. říše, na ten čas regiment a správu sv. říše držícím, k nějakému nedorozumění nedával a neposkytoval, nebo pokudž by se toho nestalo, že by se s větším, těžším, čehož by on jemu jakožto strejci svému nikoli nepřál, od týchž kurfirštův potkati musel; a kníže po tom napomenutí sice hned dotčené nejvyšší a officíry z země své vybyl, kteřížto odebrali se na chvíli do Passova k arciknížeti Leopoldovi: však, jak jest ta věc stálá byla při něm a jak mnoho sobě téhož jich napomenutí a výstrahy vážil, to velmi brzo sám skutek vyjevil a ukázal. —

Málo výše vytknuto o slavném příjezdu do Prahy plnomocníkův slezských. Poněvadž pak teprva na cestě dozvěděli se o smrti cís. Matiáše a tou příčinou instrukcí a plnomocenství jich přišlo již v nic, za tou příčinou knížata a stavové slezští položili sobě nový sjezd do Vratislavě ku pondělku po neděli

velikonoční Jubilate, t. j. 21. d. dubna, aby se o to vespolek sradili, jak by dále v té věci postupovati měli. 1619

Mezi tím časem dotčení vyslaní, aby času v Praze nemařili daremně, vyžádavše sobě vstoupení mezi direktory 4. d. dubna, od nichž byli přijati vzáctně, a ztrávili v direkci v pilném jednání tři i čtyry hodiny. A poněvadž již od mnoha let pozůstávali někteří pilní artikulové na nedorozumění mezi obojími stavy, totiž král. čes. a knížetství slezských; pročež majíce sobě o nich poručeno s dostatkem jmenovaní vyslaní od svých principalův, aby je přede vším jiným jednáním při této příležitosti postavili s direktory na místě, i učinili tak a podali o ně týmž direktorům v spisu memoriala takového:

I. Punkt o hlas při volení českého nového krále. Co se toho artikule tkne, že není k víře podobné, když ta země slezská, byvši v tu dobu ještě pod korunou polskou, měla hlas svobodný k volení krále, aby potom, přikázavši se dobrovolně k koruně české, jeho se samoděk zhostiti měla; an pominutí její v té věci bylo mezi jinými příčinami přední, proč sou se Slezáci od koruny polské odtrhli a připojili se k koruně král. českého. Mnohem pak více že té svobody jich dotvrzuje i bulle zlatá cís. Karla IV., kterouž tehdejší biskup Vratislavský a jiná knížata v Slezích, a to po šesti letech, jak sou se knížetství slezská na větším díle všecka s korunou českou sjednotila, pomohli na císaři vyjednávati, že neřkuli samotní toliko stavové král. česk., ale také i jiné k němu přivtělené země při volení krále českého hlasy své svobodné míti mají. To pak že by čelilo proti všemu rozumu zdravému, aby knížata slezská měla vyjednávati takové a vzáctné privilegium jiným k dobrému, samým pak sobě nic; majíli zajisté Čechové a jiné k nim přivtělené země i věrné spoluoudy i jednoho a téhož krále a pána míti, tedy musejí ho sobě také podlé přirozené povahy a takového sjednocení i ze spolka voliti a jeden oud druhému proti jeho vůli pána a vrchnost na hrdlo neuvozovati.

A byť stavové král. čes. krásně měli na to i nějaká obzvláštní privilegia a výsady; jest však jistá věc, žeť jsou je sobě vyjednali a spůsobili s pomocí celé jednoty, a tak právu a spravedlnosti třetí strany, totiž knížat a stavův slezských, k žádné ujmě a zkracení se vztahovati, mnohem pak méně jim ho mořiti a vyzdvihovati nemohou, a to tím slušněji, že spůsob král. čes. tím Slezákův s ním se sjednocením jest patrně změněn a to tím, že připojením k němu tak onakých knížetství slezských jest převelice rozšířeno, zvětšeno, ano i králi samému

1619 titule hojněji přibylo, když se vrchním knížetem v Slezích jmenuje a píše.

Nad to nade všecko že knížata a stavové slezští vždycky každého času toho privilegium a svobody své řádně beze vší přítrže užívali a zachovávali. Nebo dokud na onen čas císař Karel IV. ještě žádných dědicův mužského pohlaví neměl, tedy vyhledával toho při knížatech a stavích, pokudž by bez týchž dědicův řádných z toho světa sešel, aby Jana markrabě moravského za krále českého přijali, k čemuž tehdáž také povolili. Ale poněvadž císař Karel potom zanechal po sobě dědicův pořádných, tu již nebylo potřebí volení žádného v příčině krále Václava, Zikmunda, Albrechta a Ladislava, protože ti prvé bez toho již dědicové byli.

A když všickni jmenovaní králové zemřeli, a stavové král. česk. pokusili se o to, že jsou bez povolení knížat a stavův Jiřího z Kunštátu a z Poděbrad za krále sobě zvolili: tedy Slezáci proti tomu na slavném a obecném sněmu nebo sjezdu svém pro zachování sobě v celosti práva a privilegium svého zvolili sobě za českého krále Matiáše, uherského krále, nic se na to neohlídajíce, že po smrti krále Jiřího císař Fridrich chtěl je dohnati k tomu zvláštním svým listem kompulsorialním, aby Ladislava za krále přijali. A tak král Matiáš, dokud živ byl, byl předce držán od Slezákův za krále proti stavům českým; po smrti pak jeho tu teprva že Slezáci Vladislava a po něm Ludvíka, syna jeho, za krále české uznali a přijali. A jakkoli někteří potentati okolní usilovali o to silně, aby krále Vladislava jakožto pána mladého od dotčené koruny odtiskli a odstrčili, utekvše se v tom k Slezákům o pomoc skutečnou, s tím se vším že knížata a stavové nedali se jim navésti na to.

Po smrti krále Ludvíka že kněžna Anna, sestra jeho, žádala opět Slezákův, aby Ferdinanda, arcikníže rakouské, za krále svého přijali, což i sám Ferdinand podobně učinil, dav knížatům a stavům od sebe revers, že jest toho při nich hned na počátku nevyhledával.

Dále, když cís. Ferdinand přednášel za krále českého syna svého Maximiliana, že opět utíkal se v věci té k knížatům a stavům. A ač potom Max. byl od stavův král. čes. při obecném sněmě na hradě Pražském za krále vyhlášen; však že knížata a stavové domlouvali se o to na ně dosti horlivě. Toho také že žádný zapříti nemůže, když cís. Rudolf slavné paměti koruny české dosáhl, že knížata a stavové práva a privilegium svého v té příčině s náležitou protestací a rekognicí její opět dobře hájili a zastávali.

Přes to že direktoři mohou se v tom výborně pamatovati, že při přijimání za krále nebožtíka cís. Matiáše knížata a stavové také hlas svůj při obecném sněmě skrze vyslané své dali. Ale poněvadž vyslaní pánů Slezáků proto samé se na ten čas s direktory nesešli, aby se o to i o jiné potřeby v nějakou nesnáz a spory vydávati měli, nýbrž toliko proto, aby se o to všecko pěkně a přátelsky porovnali a snesli; pročež že jmenem a na místě principálův svých podávají jim toho k uvážení jich bedlivému, zdali by tento první punkt budoucně k místnému porovnání a vyřízení přiveden býti mohl. 1619

A poněvadž sice to věc zřejmá a povrchu ležící jest, že ti obecného jich pokoje nenávistníci a rady zlé zlým a nešlechetným úmyslem všecky země k koruně české přivtělené jakož od svobodného krále volení, tak ovšem i ode všech jiných rad a jednání obecných, kteréž k celému tělu neb obci koruny české vlastně přináležejí, dokonce odstrčili a odmrštili: pročež že žádají vyslaní, aby při budoucím hlavním neb obecním sněmě stavové král. čes. na to pamatovati a o tom takové snešení mezi sebou učiniti ráčili, aby do té doby na časy budoucí i věčné, kdybykoli jaká taková případnost a příčina jim se naskytla, ježto by se celého království i všech k němu přivtělených zemí vysoce a platně dotýkala, předně pak a obzvláštně když by sobě nového krále a pána obádáti a přijímati měli, aby bez přítomnosti všechněch zemí přivtělených žádná proposicí sněmovní ani činěna neb přednášína ani od stavův doslýchána, mnohem pak méně uvažována nebývala.

II. Poněvadž direktorové z přiležících přípisův a allegat mohou tomu gruntovně vyrozuměti, že knížetství Opavské od 600 let pořád k knížetstvím slezským přináleželo, a ani Čechové ani Moravané neměli k němu nikda práva a spravedlnosti žádné, mimo to samé, že jest k koruně české jako knížetství v Slezích přivtěleno bylo: pročež knížata a stavové za to žádají, při témž právě svém i napotom zůstaveni býti, a aby stavové král. čes. v té tak spravedlivé při se jim za dobré přátely a zástupce postavili.

III. Aby direktorové pomyslili na to za času, aby kancelář česká v lepší řád uvedena a netoliko jiným kancléřem ale i místokancléřem, sekretáři i jinými osobami přísežnými náležitě opatřena byla, tak aby jedné každé země privilegia, práva, řádové a zvyklosti starobylé v slušné šetrnosti a na pozoru bedlivém zůstávaly, a žádný proti slušnosti v ničemž od ní potiskován a stěžován nebýval. Na jaký by pak způsob to vše státi se mělo a mohlo, že knížata a stavové nepominou stavům král. čes. o tom svého dobrého návěští a zdání udíleti.

1619 IV. Cokoli nalézalo by se na zámku Karlšteině mezi jinými privilegiími zemskými starých majestatů a svobod zemím slezským k dobrému, že žádají, aby jim všeho toho hodnověrný vidimus pro budoucí země jich potřebu vydán byl.

V. Poněvadž již předešle rozličnými resolucími císařskými to jest dostatečně vyměřeno a opatřeno, aby na žádného z obyvatelův zemí přivtělených v král. čes. obstavuňkův a repressalií dopouštíno nebývalo, an bez toho vyměření čelila by táž věc proti sjednocení jejich společnému; tedy nadějí se vyslaní, že při tom nařízení nyní i na budoucí časy zůstaveno bude, aby jich nikda žádný proti spoluoudům jich neužíval.

VI. Poněvadž nejednou obyvatelé knížetství slezských s tím se potkávali, že dědičných nápadův svých v král. čes. užíti nemohli, an proti tomu v knížetstvích slezských toho všudyž se obyvatelům král. čes. svobodně dostávalo, že taková dědictví do koruny české se propouštěla: z té příčiny aby beze všeho ohledu na jaká a čícoli privilegia a zvláštnosti ze všech měst i z statkův pozemských, nic ovšem nevymiňujíc, jakákoli dědictví a nápadové dědiční do knížetství slezských a zase z Slezska do Čech podobnou měrou mohli se propouštěti a vyzdvihovati.

VII. Nové clo u Budějovic Českých městům, v Slezích a obzvláštně v knížetstvích Svidnickém a Javorském ležícím na velikou ujmu a zkrácení vyzdvižené aby se složilo a dotčená města při svém starobylém privilegium a obdarování cís. Karla IV. i při konfirmacích na ně se vztahujících zcela a zouplna zůstavena a zachována byla, tak aby skrze vyzdvižení takových cel nových k prvé nebývalým obtížnostem se nepřivozovala a obchodové i handlové z jedné země do druhé se neztenčovali. —

Direktorové, vzavše to přednešení vyslaných v své povážení bedlivé, dali jim na ně zase 22. dubna odpověď neb resolucí pod sekryty svými takovou:

22.dub.

Jakož jsou slavní páni knížata a stavové v Hořejším i Dolejším Slezsku v své zvláštní, veliké, příznivé, přátelské a sousedské náklonnosti i na časté a snažné jich v tom pohledávání a žádost, považujíce těch největších nebezpečenství, jimiž král. čes. již drahný čas skrze otevřenou válku se nepokojí a kormoutí, své veleslavné a vzáctné pány vyslané do měst Pražských k tomu cíli předně vypravili, aby podlé a spolu s stavy král. čes. pod obojí a na místě jich s direktory od nich zřízenými a s posly splnomocněnými při nařízené kurfirštské a knížecí interposicí a jednání ty obou dvou zemí obecné i jedné každé obzvláštní důležité v příčině náboženství jich stížnosti, a což více k tomu náleží, skrze již oznámené

prostředky k vynšovanému a slušnému vyřízení jednomyslnou radou a s pomocí boží přivésti a fedrovati nápomocni býti mohli; avšak když jmenovaná traktací před samým terminem uloženým zhasla a zmizela, že nic méně svrchu jmenovaní páni vyslaní s týmiž direktory v příčině všech těch punktův, kteříž k obojí země a stavův jejich obecnému dobrému, pohodlí a vzdělání, předně pak k dokonalejšímu utvrzení předešlého jejich zpříznění, sjednocení a konjunkcí, též náboženství jejich evangelitského a věcí k němu náležejících pevnějšímu zjištění podlé moci a znění instrukcí jim dané platně a prospěšně se vztahují, dobré srozumění vzali a toho všeho mezi sebou s náležitou pilností povážívše, jmenovitě těchto nížepsaných artikulův týmž direktorům k přátelskému a sousedskému vysvětlení a na místě postavení jsou podali: — pročež že direktoři po bedlivém při sobě rozvážení jakož důležitosti samé věci i všech jejích cirkumstancí a okolostojících příležitostí, tak ovšem i toho, kterak jmenovaná knížata a stavové slezští v nynějším koruny české vysoce souženém spůsobu a losu vzáctnou válečnou pomocí dle znění výš dotčeného sjednocení i jinými užitečnými radami a službami stavům král. českého platně na retuňk přispěli i posavad v ničemž tom neoblevují, nýbrž až do šťastného té věci skončení to vše od sebe rádi a ochotně činiti sousedsky se zakazují, ano i pro mnohé jiné slušné i podstatné příčiny na již připomenuté punkty podlé moci jim ode všech tří stavův dané, a jak daleko se táž moc vztahuje, jmenovaným pánům vyslaným svou dokonalou odpověď a vysvětlení, na další však týchž všech tří stavův král. čes., principalův jejich, při zjevném a obecném sněmu ratifikací, v následujícím spůsobu jsou od sebe dali a k rukoum jich odvedli. 1619

I. Co se tkne toho prvního punktu z strany volení českého krále: poněvadž sice bez toho prvé pro nejednostejné mínění a překážky jisté některých rad zlých a pokoje i svornosti obecné nenávidících knížata a stavové v Slezích od volení i jiných obecných rad a jednání, kteráž se celého a neroztrhaného těla koruny české vlastně dotýkala, byli odloučeni, a táž věc vždycky k dalším průvodům se odkládala a protahovala; z té příčiny že budoucně, kdyžby se kdykoli co tomu podobného přitrefilo, an by se celého království a všech k němu přivtělených zemí, předně pak a obzvláštně volení a přijímání nového krále a pána dotýkalo, bez přítomnosti týchž knížat a stavův poslův vyslaných žádná proposicí sněmovní činěna, slyšána, ovšem pak uvažována, a tak dotčení knížata a stavové od volení královského nižádným spůsobem odloučeni býti nemají.

1619 II. Z strany toho sporu o knížetství Opavské, poněvadž vyslaní sami se k tomu v memorialu svém znají i hodnověrnými pamětmi to ztvrzují, že ono k král. čes. tím způsobem jako jiná knížectví slezská vždycky příslušelo, pročež že direktoři při tom ohlášení všeho toho zanechávají, neuznávajíce za věc potřebnou býti, aby se o túž věc s knížaty a stavy v jaké další spory vydávati, mnohem pak méně buď od osob svých aneb i na místě svých principalův jim v tom jakou překážku činiti měli, nýbrž že zakazují se jim v tom, co na nich bude, že oni je v té příčině fedrovati a jim nápomocní býti chtějí, aby ta rozepře mezi stranama sepřenýma zašlá buď při obecném sněmě buď jakýmkoli jiným způsobem přátelským vyzdvižena a porovnána byla.

K ostatním také pěti artikulům povolili direktorové na způsob výše oznámený zcela a zouplna tak, jakž toho vyslaní žádali, tím přitom zakázáním přátelským, že při nejprvé příštím sněmě obecném chtějí je všem stavům k ratifikaci dokonalé přednésti. —

Když pak předtím král Ferdinand vyhledával toho mimo jiná knížata a stavy slezské obzvláště i při obci Vratislavské, aby ho za svého p na a vrchnost přijala a uznávala, tedy dotčená obec učinila před ním na místě svém ohlášení šetrné, kteréž 12. d. dubna v spis uvedené bylo do Vídně odesláno v rozum ten:

Vyrozuměvše z jeho milostivého psaní, v jak velikém zármutku král i jiní jeho krevní přátelé pro nečasnou císaře Matiáše smrt byli by postaveni, a že tou příčinou svatá římská říše a podlé jiných veleslavných království a knížetství také i stavové král. česk. s jinými k němu přivtělenými zeměmi hlavu celého křesťanstva i svého jim od Boha pořádně představeného císaře, krále a pána ztratily: z té tedy příčiny že oni také jakožto nejvěrnější a nejposlušnější poddaní nad takovým císařským a královským prostředkem časné smrti z toho světa odchodem slušně se rmoutí. A na dokázání toho svého smutku že jsou to nařídili po celém knížetství Vratislavském, v kraji i v městech, listem otevřeným, aby všickni obyvatelé téhož knížetství smrti J. M. C. opravdově litovali, život pobožný, pokojný a střízlivý vedli a pána Boha svrchovaného na svých skroušených modlitbách za milostivé všech jiných nad hlavami jejich vznášejících se metel a pokut svých odvrácení pokorně prosili.

Poněvadž pak nebožtík císař Matiáš nerkuli o to přemýšlel, kterak by svou císařskou a královskou berlou za svého živobytu a správy dobře a chvalitebně vládnouti, ale i po jeho blahoslaveném z prostředku živých vystoupení království a země jeho jistým náměstkem opatřeny a tou měrou i tím lé-

peji a příhodněji v dobrém míru, pokoji a svornosti zdržány 1619
býti mohly: že by tedy byla vinšovaná věc, aby ty v král. českém vzniklé nevole a rozbrojové před jeho smrtí náležitými a příhodnými prostředky byli mohli se upokojiti, a tudy král na jistý revers a výminky koruny české se všemi zeměmi k ní přivtělenými se ujíti a od stavův jejich slib člověčenství přijíti a beze vší starosti a zaneprázdnění ku pokojné jich správě přistoupiti mohl. Jakož pak že oni v těchto nynějších srdečného politování hodných a nebezpečných časích pána Boha všemohoucího, jenž časy i hodiny mění, krále a vrchnosti světa z stolic jich ssází a jiné zase na místo jich dosazuje, lidem moudrým a rozumným moudrosti a prozřetedlnosti udílí, a skrze něhož samého králové a mocnářové velicí panují, ze vnitřnosti srdcí svých za to skroušeně prosí a toho sobě vinšují, aby on královské i všechněch jeho rad srdce, mysli, rady a mínění tak milostivě říditi a spravovati ráčil, aby král s pomocí a přítomností ducha jeho sv. při nynější, kteréž mu Bůh zázračným svým řízením před oči předstírá, příležitosti dobré takových prostředků se ujal, skrze něž by to všecko neštěstí a nebezpečenství do gruntu přetrženo a jinam odvráceno, pokoj pak jakož v náboženství tak i v obci král. česk. i v zemích k němu přivtělených zase vzdělán, utvrzen a zdárně zvelebován, jeho pak počáteční správa a regiment královský tak upevněna a ujištěna býti mohla, aby netoliko král. čes. s zeměmi k němu přivtělenými pod jeho milostivou ochranou královskou z toho trvanlivého míru, pokoje a podpory v své, kterouž k veleslavnému domu rakouskému již od drahně let měli, náklonnosti neb affekcí a šetrnosti dobré čím dále tím hojněji se rozžíhati a rozmáhati mohli, berouce sobě z toho tím žádostivěji a vroucněji příčinu a podnět k tomu, aby jeho královskou berlu budoucně ještě důstojněji zvelebili a zvýšili, a v čem takkoli nad paměť lidskou dotčený slavný dům rakouský na tomto světě v celém křesťanstvě nad jiné potentaty jest zdůstojněn, to také vše aby na něho pokojně přijíti mohlo, a to vše aby k neumírající téhož slavného domu pochvale, památce, vzrostu a rozmnožení se vztahovalo, království pak uherské a české spolu s zeměmi rakouskými aby jakožto pevné a čelní zdi všeho křesťanstva proti tomu uhlavnímu nepříteli Turku i proti jiným národům barbarským s pomocí ochrany božské skrze to tím větší pomoci a zastoupení neb assistencí v čas potřeby nastalé užíti, on pak král dle své milostivé zámluvy, za niž oni jemu děkování činí, s skutečným reversu svému dostiučiněním a s potvrzením všech privilegií dobrý a šťastný začátek a přístup k trvanlivému pokoji učiniti mohl.

1619 A poněvadž v zemi slezské ten starobylý a chvalitebný obyčej se zachovává, že při takových příbězích předně jmenované země slezské všecka a všelijaká privilegia hlavní, jak z strany náboženství tak i na jiné politické věci se vztahující, předně vůbec a zároveň všechněm stavům ze spolka, a potom i jednomu každému stavu obzvláštně rozličná jich nadání a výsady řádně se potvrzují: pročež že oni nemají o tom pochybnosti žádné, aby při nastávajícím sjedzu k neděli Jubilate do města Vratislavě uloženému knížata a stavové o to o všecko vespolek náležitě se uraditi a potom všickni ze spolka králi vysoce důležité potřeby vší té věci pokorně přednésti neměli.

Co se obce a úřadu jich městského jakožto věrných spoluoudův dotčených stavův dotýče, a jak mnoho jim při též věci podlé povinné jich lásky a příchylnosti ke cti a chvále božské, k jeho královské velebnosti a i k vlasti jich milé činiti přísluší, to vše že chtějí s pomocí milosti boží dle svědomí dobrého i povinnosti své od sebe vykonati, poslušně a poddaně krále za to prosíce, aby podlé chvalitebného předkův svých slavných příkladu i jejich poslušné i neomylné k němu dověrnosti je, obec jejich s celým Vratislavským knížetstvím i se vším a všelijakým k němu příslušenstvím sobě milostivě a laskavě poručené míti ráčil. Čehož že se králi zase vší svou povinnou pokorou, věrností a poslušenstvím vždycky každého času rádi a poníženě odsluhovati zakazují, s tím ho se vším jeho královským spůsobem zdárným v ochranu milosrdného pána Boha upřímé a věrně poroučejíce. —

V tom přiblížil se termin sjezdu Vratislavského, totiž v pondělí po neděli Jubilate t. j. 11. d. dubna, kdežto když knížata a stavové Augšp. konfessí se přiznávající sjeli se v hojném a vzáctném počtu, uradili se a snesli vespolek o jistou defensí a obhajování vlasti své proti pohrůžkám rozmanitým a vpádu nepřátelskému, jak krále polského tak i lidu císařského, svolivše mezi sebou znamenitou pomoc peněžitou ku potřebě té, i jiné platné věci, jich i stavův král. čes. pod obojí se dotýkající, na místě sobě postavivše. Král pak Ferdinand, vypraviv mezi ně za kommissaře Karla, arcikníže biskupa Nisského, bratra svého, presidenta komory slezské Mikuláše z Burghauzu a D. Ottu Melandra, vyhledával skrze ně při nich toho, aby opustíce stavy pod obojí král. čes. jemu jakožto svému pořádnému králi náležitou poddanost a poslušenství prokazovali, poněvadž jim beze všeho jejich při něm toho vyhledávání dostatečnou konfirmací všech jejich privilegií starých i nových po týchž kommissařích svých příležitě odsílati ráčí.

V kteréžto konfirmací, pod datum ve Vídni 16. d. dubna, 1619
obsahovali se artikulové tito v pořádku takovém:

Předně dával týmž listem svým na vědomí vůbec všechněm: jakož byl by k tomu z své přirozené dobroty a štědroty královské nakloněn, aby všechněch vůbec i jednoho každého obzvláště z svých věrných poddaných cti, stavu a užitku, vzrostu a zvelebení fedroval a vyhledával; však že byl by mnohem volnější v tom k lidem těm, kteříž jsou se k němu i k jeho radám věrně a hotově beze všeho postyskování v službách svých volných přede všemi jinými pronášeli a ještě dále na budoucí časy totéž od sebe činiti a prokazovati chtějí, aby jim tu volnost jich svou královskou milostí zpomínal.

I poněvadž pak jest se již předešle v tom svým zvláštním reversem zamluvil a zapsal, že dle moci a znění jeho vysoce důstojným, osvíceným, vysoce urozeným, svým přátelsky milým bratřím, ujcům a knížatům, též i ctihodným, vysoce urozeným, statečným, slovútným, poctivým a opatrným, svým milým věrným nejv. knížatům a stavům knížetství svých v Hořejším i v Dolejším Slezsku hned, jakž by nejdříve správy týchž knížetství se ujal, všecky jejich svobody a obdarování a tak všecka stará i nová privilegia, veřejná neb obecná i obzvláštní, majestaty, smlouvy, nadání i dobře nabyté řády a obyčeje starobylé ve všech jejich punktích a klausulech, nic ovšem nevymiňujíc, tím vším způsobem, jakž jsou sobě to vše od předešlých králův českých, Maximiliana, Rudolfa a Matiáše nadáno a potvrzeno měli a mají, potvrditi a ujistiti chce; a přitom také dobrovolně toho šetřiti a považovati ráčí, jaké věrné a povolné služby jmenovaní knížata a stavové Hořejšího a Dolejšího Slezska i s předky svými králům českým, nešanujíce přitom začasté nic hrdel, statkův ani krve své, upřímě a platně prokazovali, ano i jemu napotom ještě prokazovati hotovi jsou: — a protož že král s svým dobrým úmyslem, s jistým vědomím a předešlou radou věrných svých, mocí královskou v Čechách a listu tohoto týmž knížatům a stavům všech jejich svrchu jmenovaných privilegií, kterýchžkoli, společně neb rozdílně, od jeho předkův, králův českých, jsou dosáhli a obzvláštně toho, kteréž pod datum v Budíně před sv. Ondřejem, apoštolem Páně, léta od narození K. pána 1498 týmž knížatům a stavům ze spolka od někdy Vladislava krále dáno bylo, a přitom také všech a všelijakých privilegií, jichž jsou od předešlých císařův a králův, Ferdinanda, Maximiliana, Rudolfa a Matiáše, jeho milého pana strýce a pana otce, všech slavné a svaté paměti, tak dobře v duchovních jako i v politických věcech poctivě sobě dobyli a došli, zejmena pak konfirmací té knížatům a stavům společně pod datum ve

1619 Vratislavi 11. d. měsíce června léta 1577 dané, jako i knížatům a stavům Augšpurské konfessí obzvláštně udělených majestatů, totiž majestatu na úřad nejvyššího hejtmanství a volení biskupa (jehož jest datum v Praze 20. d. měsíce srpna l. 1609), též majestatu druhého na náboženství pod týmž datum, ve všech všudyž jejich artikulích, punktích a klausulech, jiných neméně a ne jináče, než jako by ti všickni slovo od slova do tohoto listu pojati byli, podobně i té mezi stavy koruny české pod obojí s jedné a knížaty a stavy v Slezích Augš. konf. při obecném sněmě léta 1609 učiněné konjunkcí, však tak a pod výminkou takovou, že takové sjednocení proti straně katolické ani proti náboženství jejímu míněno býti nemá, a naposledy i té všechněm knížatům a stavům ze spolka pod datum ve Vratislavi 17. d. října léta 1611 odvedené konfirmací, a což více nad to od nebožtíka cís. Matiáše sobě nadaného a nadarovaného mají, jakožto český král a vrchní kníže v Slezsku milostivě obnovil, potvrdil a konfirmoval a mocí listu toho, též mocí královskou v Čechách obnovuje, potvrzuje a konfirmuje jim i dědicům a budoucím jich; ustanovuje a chtěje tomu konečně, aby i oni i dědicové a budoucí jich týchž svrchu psaných privilegií a nadání ve všech punktích, klausulech a artikulích užívati a požívati mohli a moc měli s tou přitom další klausulí a doložením patrným, pokudž jest se kdy co od koho proti kterémukoli z týchž starých neb nových předešle dotknutých spravedlivých privilegií, dobrých a chvalitebných řádův, obyčejův a zvyklostí i majestatů stalo a při komkoli objednáno bylo, buďte ona poručení, zápovědi, privilegia aneb cokoli tomu podobného, aneb že by ještě budoucně někdo proti čemu tomu zjevně neb tejně, přímě neb nepřímě, nemaje k tomu práva podstaty a spravedlnosti žádné, něco sobě vyjednávati aneb očkoliv se pokoušeti chtěl, že to všecko, což by takkoli sobě vyjednal aneb ještě budoucně vyjednati mohl, neplatné, zmařené, neužitečné a zprosta ničímž býti a za takové ode všech vůbec držeti se má. Nebo že král knížata a stavy, jakož i jeden každý stav obzvláště při jejich svobodách, majestatích, milostech, landfridu, správě, pravích, výsadách, zříz. zem. a snešeních, též při dobrých, chvalitebných nařízeních a spravedlnostech beze všeho ztenčení a zjinačení vždycky každého času zůstavovati a je také při tom všem chrániti, zastávati a nad tím nade vším ruku ochrannou upřímě držeti chtíti ráčí. A pro lepší všeho toho potvrzení a jistotu že k témuž listu sám svou královskou pečet přivěsiti rozkázal. —

(Orig. díl IX. str. 38.)

Mezi tím, když Rakušané Hořejší sjeli se k 4. d. dubna 1619
do Lince a to ze spolka všickni čtyři stavové, totiž preláti, panstvo, rytířstvo i města, aby se uradili vespolek, jak by se k žádosti krále Ferdinanda z strany král. čes. pod obojí porovnati mohli; tedy král vypravil mezi ně posly své.

Direktorové pak poslali k nim z prostředku svého Radslava mladšího z Vchynic a Petra Millera z Milhauzu, aby věci principalů svých s dostatkem říditi a dotčené stavy na svou stranu přemluviti mohli. V čemž poslové stavův měli lepší štěstí. Nebo vyziskavše jim dotčené Rakušany, přinesli jim s sebou při šťastném domů se navrácení od nich resolucí 15. d. dubna psanou takovou:

Předně, že stavům pod obojí na pánu Bohu upřímě vinšují, aby předloženého sobě v tom svém předsevzetí cíle pro dosažení míru, pokoje a svornosti trvanlivé dle vinše a žádosti své dojíti mohli. Co jsou pak vzáctní jich vyslaní podlé listu věřícího dále vznesli na ně oustně i v spisu, což vše zavříno bylo v tomto trojím punktu: předně aby jmenovaní Rakušané straně jejich odporné všecky prostředky po vodě i po zemi zamezili a přestříhli, aby se proti stavům pod obojí cizím lidem čerstvým ssíliti nemohli, druhé aby tu na onen čas s stavy král. čes. začatou konfederací fedrovati a k místnému dokonání přivésti, a naposledy aby podlé sebe i jiné s nimi sjednocené země k témuž svazku a sjednocení namluviti hleděli; že jsou všemu tomu z téhož přednešení jich rozšafného s dostatkem vyrozuměli. Jakož tedy Rakušané Hořejší stavům pod obojí z té sousedské a dověrné korrespondencí neb srozumění dobrého přátelsky, služebně a poslušně děkují, tak zase přitom že mají nad tím jejich prodlouženým a obtížným losem, jehož i oni také podlé jiných okolních zemí ne namále dosti perně zakoušeti musejí, zvláštní lítost a spoluútrpnost srdečnou, majíce mezi tím ku pánu Bohu všemohoucímu tu naději a doufanlivost neomylnou, že ráčí časem svým, jakž jsou tomu vyrozuměli z vyslaných krále Ferdinanda, že by král po stálém pokoji vroucně dychtil, tu věc tak milostivě říditi a spravovati, aby se z obojí strany pomýšlelo na to, jak by k tomu vinšovanému pokoji a k utišení přivedeno býti mohlo.

Co se tedy té navržené konfederací a sjednocení s stavy král. čes. dotýče, ačkoli stav duchovní v Hořejších Rakousích z jistých příčin a z rozmyslu dobrého svého, obzvláště pak proto, že direktorův psaní k samým toliko evangelitským stavům a ne zároveň neb ze spolka i k stavům pod jednou patří a svědčí, a za druhé, že se jim vidí, že by taková vy-

1619 soce důležitá věc s vědomím a s povolením královským i s přičiněním vůle a zdání dobrého jiných s nimi sjednocených království a zemí předsevzata býti měla, ještě na ten čas k ní by přistoupiti nemohl — což však jakož od téhož stavu duchovního jináče se nemíní, než upřímě beze všeho direktorům protimyslnosti tím činění, tak také nazpět že jsou k direktorům a stavům té přátelské naděje, že oni stavu duchovnímu toho při sobě na zlou stránku vykládati a za ňákou urážku svou ujímati nebudou —; avšak že ostatním třem stavům politickým, jmenovitě pánům, rytířům a městům hořejšího arciknížetství rakouského, an mnozí z spoluoudův jejich své pozemské a nemohovité statky v koruně české mají a tak skutečnými obyvateli v ní jsou, to náleží, aby na direktorův a stavův snažné toho na nich vyhledávání o dokonalém svém úmyslu a affekcí k nim oble a zřetedlně se pronesli a, co by tu mínili činiti, obapolně sobě na rozum dali, jakož pak že k tomu právo, moc a svobodu dobrou mají, nečiníce sobě v příčině té pochybnosti žádné, aby jejich jednomyslné mínění, neřkuli samé koruně a všechněm okolním a sousedským krajinám (pokudž jen samy sobě váhavostí svou v cestě nebudou, aby sebe za času náležitě opatřily a ten dávno vinšovaný všeobecný pokoj trvanlivý sobě spůsobily), ale také předně i slavnému domu rakouskému a tak i jejich budoucímu arciknížeti a pánu k zřetedlnému užitku, pohodlí a zvelebení sloužiti a vztahovati se nemělo. Z těch příčin že se jim v tom ohlašují a pronášejí dotčení tři političtí stavové, páni, rytířstvo a města v Hořejších Rakousích listem tím categorice neb zprosta na konec: že oni tu předešle v létu 1615 na vlastní nebožtíka cís. Matiáše slavné paměti jim k tomu dané návěští tak snažně vyhledávanou, dávno vinšovanou a nyní opět poznovu často žádanou konfederací, sjednocení a smlouvu neb svazek s slavnými stavy koruny české jakožto s svými milými pány ujci, švagry, přátely a sousedy pro obojí strany, jich i svých potomkův, jejich spolusjednocených přátel a vzáctných korrespondentův veřejné neb všeobecné ubezpečení a opatření upřímým srdcem všelijak sobě oblibují, přijímají a k ní přistupují, nic víceji na pánu Bohu všemohoucím sobě přitom nevinšujíce, jediné to, aby tomu spravedlivému, dobrolíbeznému a obci křesťanské spasitedlně prospěšnému a za času a paměti předkův jejich milých nikoli neobyčejnému neb neznámému sjednocení zemí jmenovaných k již oznámenému a dobře míněnému křesťanskému cíli, předně pak a nejvíce ke cti a slávě jmena jeho nejsvětějšího učiněnému, svého hojného božského požehnání, pomoci a ochrany udíleti ráčil.

Z strany jiných specialních punktův, kteréž bylo by zapotřebí do té konfederací zejmena vložiti, ti potom že budou moci se dobře a příhodně vysvětliti a postaviti na místě, když se jen Rakušané Hořejší nejdříve s stavy Dolejších Rakous na přítomném sjezdu jich ke dni 15 m. dubna rozepsaném o to o všecko podlé potřeby uznalé náležitě rozmluví a od stavův pod obojí (před nimiž nevidí se jim za slušné v věci té se vytrhovati) jak o jiné platné věci tak ovšem i o místo, kdež by se taková traktací konati a vyříditi měla, dalšímu úmyslu a mínění jich na konec vyrozumějí. 1619

Z strany ostatní žádosti stavův pod obojí že Hořejší Rakušané nepominou také s jinými s nimi sjednocenými královstvími a zeměmi o túž věc, jak nejlépeji věděti budou, jednati, aby i oni podobnou měrou podlé nich a spolu s nimi na všecky možné prostředky a cesty pomýšleli, jimiž by obecný mír, pokoj a bezpečnost fedrován a na dobré míře postaven býti mohl. A jakož jsou direktoři a stavové král. česk. až dosavad, jakž ta naděje vede, v skutku a v pravdě to od nich Rakušanů poznali, že sou se dotčení všickni čtyři stavové jim nikdy v ničemž na odpor nepostavili, nýbrž mimo předešlá mnohá k nim z prostředku vyslání i teď opět poznovu snesli se ze spolka na tom, aby pro snadší takového vinšovaného pokoje dosažení jisté vyslané z prostředku svého do Vídně k králi a k Dolejším Rakušanům poslušně a poddaně vypravili a to vše dle nejvyšší možnosti své fedrovati nápomocni byli: tak zase proti tomu že dověřují se cele k direktorům a k stavům, že od své sousedské a upřímé příchylnosti, kterouž jsou se jim zakázali, nikoli se neuchýlí a nepromění se v ní; s tím je i sebe v milostivou ochranu božskou poroučejíce. —

Král, dověděv se resolucí té, byl vzhůru a učinil jim o to psaní pohrůžčivé 17. d. dubna. Ale stavové, nedavše sobě ani tím nic překážeti v úmyslu svém, na němž již jednou dokonale ustrnuli se, opatřili se v tom z společného snešení protestací neb ohlášením náležitým, složivše je v Linci 18. d. dubna buď před vyslanými královskými, aneb kde se jim nejpříležitěji vidělo, v smyslu tomto:

Jakož jest jim všechněm stavům evangelitským Hořejších Rakous, nyní pospolu v městě Linci shromážděným, od krále Ferdinanda psaní s pohrůžkou, jehož datum v městě Vídni 17. d. dubna, učiněno a 18. d. téhož měsíce dodáno a publikováno; i poněvadž jak předešle léta 1618 minulého hned při počátku toho v král. čes. příčinou některých lidí nepokojných, duchovních i světských, zběhlého zbouření toho jsou všelijak při J. C. Msti, již prostředkem smrti z světa sešlé, slavné paměti proti některým, kteříž jeho Mil. toho času

1619 k tomu jízlivě a popudlivě měli, aby válku zdvihl proti stavům evang. král. čes., jmenujíce je rebelles a zpronevěřilé J. M. králi a pánu jejich, protože jsou v tom, sahvše na místodržící jeho zřízené, v pokutu mu upadli (což i skrze patenty J. M. vyhlášeno bylo) — poníženě vyhledávali, aby moci válečné proti týmž stavům evangelitským král. čes. vyzdvihnouti neráčil, nýbrž jinými prostředky takové pozdvižení v témž král. čes. pro ujití jiných škodlivých nebezpečenství, kteréž by i jiným okolním krajinám ku podobnému zbouření příčinu daly, v cestu vkročiti a to všecko, co nejdříveji možné, spokojiti ráčil, ohlašujíce se i v tom J. M. C., že sami se v to vložiti podlé blízkého sousedství a přátelství krevního, aby to spokojeno bylo, se vší pilností chtějí: však že taková jejich J. M. C. upřímě daná rada a ohlášení učiněné jest zavrženo a nad to výše dotčení stavové rakouští ještě i za rebelly a proneveřilé J. M. C. vyhlášeni byli, tak že tou příčinou byli přinuceni na veřejnou defensí pro obhájení předně cti a slávy boží, potom poctivostí, hrdel, manželek, dítek a statkův svých, kteříž se již jiným rozdávali a zamlouvali, nastoupiti a jistý počet lidu vojenského, jízdného i pěšího, verbovati, s ohlášením se však v tom J. M. C. šetrným a náležitým, že pak takové pohrůžky těžké jim se jak předešle potutedlně, tak i nyní již zjevně činí, tedy, pokudž by co toho na ně jakým pak koli spůsobem na zkázu jejich valiti se chtělo, a cokoli odtud zlého následovalo, že oni stavové tím vinni nejsou a nebudou, v tom že nyní před Bohem i přede vším světem toto ohlášení své a protestací činí. Nebo že na jiném nejsou, nežli vedlé stavův evang. král. českého, sousedův, švagrův, ujcův, strejcův a přátel svých milých, v předsevzetí spravedlivém, ani v nejmenším punktu urážky J. M. C. dostojnosti tehdáž za živote i nyní po smrti jeho se nedotýkajícím, pro obhájení cti a slávy boží, svobod vlasti své milé do přemožení a poslední krůpěje krve vyliti za jedno státi a v tom ve všem proti nepřátelům svým tajným i zjevným mocí válečnou s pomocí boží odpírati a životů svých vynasaditi.

(Orig. díl IX. str. 49.)

Když ty věci mezi králem a stavy jak království českého tak i arciknížetství rakouských obapolně se konaly, mezitím vojska jejich také processem svým válečným proti sobě postupovala. V sobotu zajisté po slavném hodu vzkříšení Kr.
6.dub. pána, t. j. 6. d. dubna, trefilo se, že Oldřich Vchynský, nejvyšší nad pěti kompagniemi jízdy stavův pod obojí, maje toho jistou zprávu, že nepřítel ve dvou stech muškétýrův a se dvěma sty rejtharstva, majících při sobě vozův spížných 24, z Budějovic

za panství Švamberské štrafem vytrhl, i hned s týmiž kom- 1619
pagniemi svými po nepříteli se pustil. A postihv z nich díla nějakého míli za Budějovicemi, postínal jich do 40, a tři osoby pro další kundšaftu jistého po nepříteli se doptání zajal na živě. Ti měli sobě od něho učiněnou naději tu: nepovědíli dobrovolně o ostatku tovaryšův svých, kde by se obrátili a co činiti míní, že s nimi hůřeji zajíti dá, nežli druhům jejich se již stalo. Čehož ulekvše se, vyznali všecko upřímě, že chtějí některé vesnice a dvory Švamberské drancovati a za tou příčinou že se čtyrmecítma vozy vyjeli, pročež pospíšili nejvyšší za nimi k Libějovicům, že je tam konečně dostihne.

Po takovém oznámení zachoval se Vchynský tak, a pustiv se po nepříteli dohonil ho v šírém poli a udeřil naň dvěma stranama. Nepřítel vida k bránění nepříležitost, vskočil do vsi Borovanek s rejthary i s pěchotou; muškétýři dali se ve dvořích pod krovy, a rejthaři zůstávali v nich dole, a stří-lejíce z toho fortele svého na rejtharstvo Vchynského brániti se chtěli. Jsouce však ze všech stran obskočeni, nemohli jim nikam ujíti, zvláště protože Jan Jiří hrabě z Solmsu, nejv. leitnant hraběte z Mansfeldu, maje tu blízko kvartýry své a dověděv se, v jaké příležitosti nejv. Vchynský zůstává, s půl druhým stem muškétýrův přispěl mu právě v čas na pomoc, a tu zdadva s pomocí boží nepřítele přemohli, čtyřiceti jich v té druhé bitvě zmordovavše, kapitána pak de la Tour, Francouze, se dvěma officíry královskými a 40 muškétýrův i jízdy se všemi 24 vozy zajali a do Rudolfštatu přivedli s sebou. Z našich vojákův toliko devět zůstalo na místě, zraněných pak našlo se patnácte.

V týtéž době generál vojska českého hrabě z Hollachu položil se s celým táborem svým před Budějovice, ale dosti opodál od města, nezavřev ho mocí válečnou ze všech stran; což vida Bukvoj zašancoval se zase v poli proti němu velmi silně, přiblíživše se tím šancováním k sobě vespolek tak blízko, že jedni k druhým z muškétů dostřelovati mohli, nad to pak střelbou velikou. Ale nemnoho co platného vyřízeno obléžením takovým, nebo ani všech štrafův nepříteli zasta-viti ním nemohli, nýbrž toliko čas a nákladové převelicí da-remně se mařili.

Zatím 18. d. dubna vzešla pověst v ležení obojím, že 18. dub.
královští v Budějovicích podskočili jednu ženskou osobu, která měla při sobě listy, některým hejtmanům evangelitským nad císařským lidem svědčící, ale od koho, toho se zejmena nedokládalo; v nichž předně napomínali se k tomu, aby přední šance u Budějovic Čechům postoupili, pročež byli ztrestáni na hrdle. Mnozí pak kladli tu pověst za věc od papežencův

1619 smyšlenou, aby jen měli vždy ňáký zámysl a zástěru slibnou toho svého oučinku neslušného, když jsou dotčené osoby ne pro zrádu, kteréž na ně žádnými patrnými a dostatečnými průvody prokázati nemohli, ale pro samé toliko náboženství sprovodili z světa.

Po dvou pak dnech počali se krajové zdvihati dle snešení sněmovního, a těch dnův následujících táhli skrze Prahu k ležení hlavnímu před Budějovice krajové tři: Litoměřického pěchoty 600, rejtharstva 170 s vozy 36, Slanského 400, pěchoty a jízdy 150, Žateckého 600 pěších a 160 jízdných; jinými pak stranami krajové ostatní. Sedmecítmého d. dubna rejtharstvo nepřátelské vypadvši z města na naše, svedli vespolek šermicl dosti tuhý, v němž královští utrpěli nemálo. Z této pak strany prostřelen byl Fridrich hrabě z Hohenloe, přítel krevní generalův, až hned s koně dolů spadl.

Nicméně rána morová zmáhala se v Budějovicích čím dále, tím více. Nemajíce pak soldati stavův na otevřeném nepříteli dosti, hledali sobě ještě jiného, kterémuž by oni víceji nežli on jim škodili. Nebo dověděvše se rejthaři generala hraběte z Hollachu, že někteří kupci Pražští vracejí se s zbožím svým z jarmarku Lineckého, učinili na ně outok v místě jistém a zloupili jim vozů nemálo. Ale mnozí z nich dosti málo kořisti té užili, nebo general, domakav se některých, beze vší milosti zvěšeti je rozkázal. —

Proti tomu ačkoli stavové evangeličtí král. uherského nesli to velmi těžce, že nebožtík císař Matiáš proti vší vůli jejich několik tisícův krajanův jejich z země vyzdvihl a jich proti stavům král. čes. pod obojí, spoluoudům a domácím víry jejich, dosavad potřeboval a tou měrou nepříteli celého křesťanstva Turku všech zámků a pevností pomezních obnažených zanechal, a pod velikou pokutou povolavše zase zpátkem všech domů, kteřížto 2. d. dubna táhli s loupeží v Čechách nakradenou (neb hejtman Ebenberger učiniv na ně při městě Světlé zálohy, odníti jim ji nemohl) v šesti praporcích hejdukův a se třemi kornety husarův mimo Vídeň až do Švechtu, nebyvše mnoho přes 5 set silní (nebo ostatní všickni onde i onde v Čechách na díle od vojákův, na díle od lidu sedlského byli pomordováni): — přes to však všecko druzí stavové pod jednou, zakázavše se králi Ferdinandovi pomocí novou, že pod správou nejvyššího Šumodí a Palffyho chtějí mu odeslati neprodleně 6000 jonáků branných, hned na to uprostřed měsíce dubna poslali jich po Dunaji na čajkách do Kremže 200. —

Nazejtří pak 28. d. dubna královští, vydavše se opět z Budějovic v osmi stech osob na picování až k Táboru,

byli od našich přivítání velmi nepříjemně, když jich do čtyř 1619 set zůstalo na place i se všemi profianty a pící. —

Poněvadž stavové markrabství moravského, byvše v tom nejednou pokojným a přátelským způsobem od direktorův a stavův král. čes. pod obojí oustně i skrze jisté psaní pohledáváni, aby příkladem Slezákův, Lužičanův, ano i Rakušanův jakožto jeden spoluoud koruny české v této jich vysoce důležité potřebě a při, všech jich společně se dotýkající, s nimi se za jednoho člověka sjednotili a toho vinšovaného pokoje jim i sobě dobývati napomáhali, až posavad se k tomu nijakž nakloniti nechtěli původem některých málo osob, kteříž ostatní stavy v tom divně rozpakovali: z té příčiny direktoři dali ordinancí dokonalou hraběti z Turnu, aby přivezma k lidu svému verbovanému všecek lid krajský, co ho koli druhý jejich general hrabě z Hollachu v ležení svém před Budějovicemi nepotřebuje, s pomocí boží do téhož markrabství moravského s týmž lidem vtrhl, a když dobrou měrou nelze těch některých rozpačlivých hlav k sjednocení jejich přivésti, aby je aspoň tou mocí k němu přivedl, aby jiných upřímějších stavů svým přílišným mudrováním nezavozovali a obecného dobrého nehindrovali.

Kterýžto, zachovav se tak ochotně, 20. dne dubna hnul 20. dub. se vším vojskem svým, jež někteří na 16000 jiní na 10000 pokládají, a přitáhl k městu Jihlavi druhým dnem, vzkázav úřadu a celé obci slovy přátelskými: poněvadž o tom zprávu jistou má, že by celý úmysl byl hraběte z Dampiru tudy mimo město do markrabství moravského s lidem královským táhnouti, že jest tedy k nim proto dříveji přijel, aby je před mocí násilnou téhož lidu přichránil. Pokudž by tedy s stavy král. čes. za jedno držeti a sebe před jmenovaným Dampirem přichrániti chtěli, že by je pod ochranu svou přijal a některý praporec pěchoty pro lepší bezpečnost v městě dotud jim zanechal. Na to aby ho brzkou a dokonalou odpovědí zpraviti hleděli.

Obec, vzavši to vzkázání v své uvážení bedlivé, snesla se na tom v krátké chvíli, což i hraběti po jistých osobách uvedla v známost: poněvadž jsou se již předešle za času všickni jednomyslně ustrnuli na tom, která strana dříveji k nim přitáhne, aby té brány městské otevřeli a s ní přátelsky se porovnali; pročež, když jest Bůh to štěstí hraběti dal, že od toho nejsou, aby jemu k žádosti jeho povoliti a pod ochranu stavův král. čes. pod obojí a tak i jeho jakožto generala jejich dáti se neměli.

Nato hned hrabě, poděkovav úřadu i obci z volnosti takové, osadil město jejich třími praporci knechtův, sám pak

1619 s ostatkem vojska nemeškav se tu, pospíchal hlouběji do Moravy k Moravským Budějovicům, do nichž dostal se 27. d.
27.dub.dubna. Tu zůstav přes neděli Cantate, t. j. d. 28. dubna, očekával na více lidu, kterýž se při témž městě s ním strhnouti měl.

29.dub. V tom nazejtří došlo ho psaní z Brna od Ladislava Popela z Lobkovic na Šternšteině, hejtmana mark. mor., v němž dotazoval se ho, poněvadž ho jisté zprávy z míst rozličných docházejí, že by hrabě s lidem vojenským z král. čes. netoliko na hranice moravské přijedti, ale i do země vtrhnouti měl, i maje on zemi od krále, pána svého milostivého, sobě svěřenou, že nechtěl pominouti jemu toho psaní učiniti, žádaje ho, aby, za jakou příčinou jest do země moravské vtrhl, oznámiti a odpovědí místnou ho zpraviti ráčil.

Hrabě přitáhv do města Znojma — kteréž ho mnohem volněji přijalo nežli předtím Dampiera, když před málo kolikasi dny ležev od něho nedaleko se 3000 lidu pokoušel se o ně, ale nadarmo, potom chtěv to prosbou obdržeti, aby jen skrze město byl puštěn, ani toho dosáhnouti nemohl, a tak na to s týmž lidem svým zpátkem odtáhnouti a u Récu položiti se
30.dub.musel, obávaje se síly české — dal odtud 30. d. dubna dotčenému hejtmanu moravskému odpověd na dotázku jeho takovou:

Jakož hejtman skrze schvální psaní na něho dotázání činí, za jakou by příčinou do mark. mor. s lidem vojenským král. česk. vtrhl, že není pochybné, než že on dle svého vzáctného rozumu toho dobrou vědomost má; on pak hrabě že učinil toho z poručení a má s sebou všecko rytířstvo král. čes., kteříž své vysoce vzáctné a blízce zpřízněné pány strejce, ujce, švagry a bratry přátelským spůsobem a dobrým míněním navštěvují, zakazujíce se při těch, ještě s nimi z upřímého srdce dobře míní, hrdlo, životy, jmění i statky své vynaložiti; vedlé toho pak úmyslu toho jsouce, na ty, kteříž ten svatý svazek lásky, jednoty a spojení až posavad mezi námi roztrhnouti se vynasnažovali, též k tomu, aby král. čes. pohanským a barbarským spůsobem, loupeží, mečem i ohněm na mnoha místech pohubeno a poplundrováno bylo, pomoc a fedruňk činili, žalovati, v tom zřejmě a patrně se otvírajíce, že těch, kteříž jejich nepřátelé jsou, nenávidí a je podlé své nejvyšší možnosti s pomocí p. Boha všemohoucího tříbiti budou a chtějí. Poněvadž pak správa země témuž Ladislavovi Popelovi poručena a svěřena jest, pročež aby to také opatrovati a spravovati hleděl, aby mohl z toho jak čest a pochvalu tak i od země poděkování míti. —

Slezáci zvěděvše, že hrabě z Turnu byl by již v Moravě, vypravili také druhou stranou tam 6000 lidu, kteřížto od

Opavy podali se do kraje Olomouckého k tomu cíli, aby Moravané, se všech stran zaneprázdnění majíce, lidu svého, jenž pro veliký strach na něj přišlý nikam z kvartýrův svých se nehýbal, strhnouti nemohli a tudy snázeji k konfederací přivedeni byli. 1619

Podobně Hořejší Rakušané položili lidu svého 8000 u Lince při Dunaji dolů k Vídni, s všelikou municí válečnou dobře armirovaného, očekávajíce na Čechy, co dále před se bráti budou.

Téhož 30. dne dubna sjelo se do města Znojma k hraběti z Turnu velmi mnoho panstva a rytířstva moravského, aby ho předně přátelsky přivítali a potom odtud ze spolka všickni do Brna k sněmu uloženému se obrátili. Ale hrabě dověděv se v jistotě, co jejich dva nejvyšší moravští, totiž Albrecht Václav Eusebius z Waldšteina a Jiří z Náchoda v úmysle mají proti stavům evang., když by se v Brně shromáždili, radil jim věrně, aby té cesty své do Brna aneb za některý den poodložili aneb, neviděloli by se jim toho učiniti, aspoň silným průvodem sebe opatřiti hleděli, a tu také vyvrhl jim zmínku z strany konfederací s stavy království českého pod obojí, za kteroužto jedinou příčinou takový valný příjezd jeho s panstvem a rytířstvem českým k nim se stal. Dal také přitom hrubě po celém vojště svém provolati, aby žádný pod ztracením hrdla obyvatelům vyšším i nižším mark. moravského v ničemž neškodil a neubližoval, čímž vyzískal sobě hrubě mysle všechněch Moravanův.

To když dálo se tak ve Znojmě, tedy jmenovaný nejvyšší z Waldšteina, navětřev nětco o tom, vyvázl za času z Olomúce s regimentem svým pěchoty 30. d. dubna spůsobem nížepsaným. Po obědích povolal k sobě nejvyššího vachtmistra, dal mu ordinancí, aby, spravě sobě věci své rychle, ještě toho dne s devíti praporci z Olomúce vytáhl, desátého pak zanechal při něm v městě; míniv s týmž lidem táhnouti na hranice uherské mezi Skalicí a Lubany, aby pomoci uherského lidu, kterýž se tam králi Ferdinandovi ku pomoci od katolikův shromažďoval, v místech těch zachoval otevřený pass z Uher do Moravy, k němuž potom měli se tam také přiraziti hrabě z Dampieru a pán z Náchoda s tisícem koní moravských, aby odtud s pomocí uherskou valně do Moravy vtrhnouti a oboudvou měst předních, Olomúce i Brna, i se stavy v Brně shromážděnými pospolu nenadále se zmocniti mohli.

Když pak nejv. vachtmistr vytrhl do pole s těmi devíti praporci, a nejvyšší s desátým praporcem tak, jak již byl mu oznámil, jeho nenásledoval, nýbrž zdržoval se dlouho v Olomúci; tedy připadlo mu hned na mysl, že by tu nětco jiného

1619 pod tím leželo, zvláště poněvadž neměl sobě dané žádné další ordinancí, kdeby se s tím lidem obrátiti a kvartýr svůj zdělati měl. Za tou příčinou obrátil se zase zpátkem do Olomúce, jsa toho úmyslu, tu noc v městě přeležeti. Ale nejvyšší, popudiv se na něho proto převelice, netoliko ho rapírem probodl, až dolů s koně spadl, ale i povinnost jeho jinému poručil s tím přitom nařízením, aby i hned s jmenovanou pěchotou ven z města v místo sobě vykázané odtáhl.

Zatím mezi 9. a 10. hodinou na půl orloji k věčeru nejvyšší z Waldšteina, přišedv do příbytku buchaltera neb depositora zemského se čtyřicíti mušketýry, požádal od něho klíčův od obecné pokladnice. A když on zpěčoval se mu toho učiniti bez vědomí a povolení stavův, tu on přinutil ho jedno dobytým tulichem, potom i pohrůžkou oběšení k tomu, že mu vol neb nevol dotčené klíče vydati musel. Jimiž zodmykav truhly, v nichž leželo na hotově 96000 tolarův širokých zemi náležejících, rozkázal je všecky v rychlosti na vozy naložiti a odvezl je s sebou ještě noci té preč z Olomúce, maje při sobě ten jediný praporec knechtů. A ač stavové dověděvše se toho, vyslali za nimi komissaře se dvěma kornety rejtharů poručivše jim, pokudž dostihnou regiment ten pěchoty, aby hleděli jej s sebou zase zpátkem přivésti; však mimo šesti praporců nemohli jich více dostihnouti, kteříž se s nimi k předešlé službě navrátili, ostatní čtyři dostali se předce na hranice uherské.

Nejvyšší pak z Waldšteinu pospíšil sobě do Vídně a odvedv králi Ferdinandovi celou tu summu peněz v té naději, že králi tím veliké zalíbení učiní. Ale král nechtěl jich sobě přivlastniti, nýbrž nařídil to, aby na ten čas v domě zemském byly složeny. Potom pak vzav dokonalou zprávu od kardinala z Ditrichšteina, že by summa ta byla na větším díle vdovám a sirotkům přináležející, kteréž stavové vyručili z deposicí k své potřebě zemské, rozkázal je zase zcela a zouplna do města Olomúce dovézti a navrátiti, komu by vlastně příslušely.

Podobné věrnosti dokázal vlasti své jednoho a téhož dne i Jiří z Náchoda, nejvyšší nad tisíci koní verbovaných. Nebo vyjel také z Brna s týmž regimentem svým podobným úmyslem. Když pak nejvyšší jeho leitnant Stubenfoll navětřel o mínění jeho zlém, zastavil se v šírém poli s týmž rejtharstvem a učinil otázku na nejvyššího, jak sám od osoby své tak i spolu s tovaryšstvem svým, maje ho v kole: máli jakou ordinancí danou sobě od stavův mark. mor., v kteréž by se obsahovalo, kdeby táhnouti s ním měli, aby jim ji ukázal. On však neměl jim co jiného předložiti, jediné prosté poru-

čení hejtmana zemského. Nejvyšší však leitnant ani rejtharstvo nechtělo přestati na tom, ohlásivše se všickni jedněmi takřka ústy, že jest jich hejtman zemský pro sebe nenajímal, a oni jemu také žádné povinnosti nedělali, ale všechněm stavům moravským. A poté naspílavše mu do vůle šelem a zrádcův, opustili ho všickni a navrátili se týmž nejvyšším leitnantem zpátkem do Brna. 1619

Nejvyšší pak z Náchodu sám třetí jel upřímo do Vídně k králi, maje s sebou Adama Licka sobě podobného tovaryše.

Stavové dosavad v Znojmě pospolu zůstávající, vzavše dokonalou zprávu o tom o všem, čeho se tu nejvyšší jejich dva proti nim i celé vlasti své dopustili a jakého nebezpečenství tudy znikli, poděkovali za to pánu Bohu a radili se vespolek, co by dále před sebe bráti a jak s hrabětem z Turnu příhodně srovnati se měli. Kterýžto chtěje direktorům uvésti ve známost, jak by daleko s lidem svým se dostal, a co dobrého v tom čase zřídil, učinil jim 1. d. máje z města Znojma 1. kvt. psaní obšírné, v němž oznamoval, jak se do Znojma dostal, že v něm proboštství Peltenberské 400 mušketýrů osadil, protože vrch ten, na němž dotčené duchovenství leží, byl by vrch městu převelice škodlivý, rozkázav jej hned té hodiny jistému počtu lidu nádenního rozvožovati. Což od něho dálo se s znamenitou ochotností, protože rozuměli tomu dobře, že to pro dobré jich všech děje se, a věděli také v jistotě, že Dampir s lidem svým toliko míli od Znojma se zdržuje, maje danou sobě ordinancí, aby, jak bude moci, do Brna se vloudil a nastávající sněm na stranu katolickou a jí k dobrému zavříti nápomocen byl. Byl též úmyslu toho, tu noc jmenovaný vrch Peltenberk opanovati a lidem svým osaditi, jako i bohaté opatství Brukské neb Mostské, kterážto dvě místa kdo v své moci má, že po ubohém Znojmě veta jest.

Tomu všemu že hrabě zvláštním řízením božským právě v čas v cestu vkročil a Dampierovi šiky jeho zmátl, tak že on proto i pro jinou potřebu jemu tehdáž nastalou zpátkem k městu Hornu postoupiti musil. Čehož hrabě jedním toliko dnem zmeškal, že jest mu průvodu náležitého dáti nemohl.

Co se hlavní věci tkne, kteráž jest jemu od direktorův k vyřízení svěřena, že sám pán Bůh tak podivně říditi ráčí, že na všecky protivníky jich jaksi náhle co příval nějaký jakási bázeň a choulostivost spadla, tak že téměř nevědí, komu by se obrátiti a co činiti měli. Protož že porozumívá ze všech cirkumstancí, že všickni již chtějí rádi se s Čechy sjednotiti, jak sami jen žádají, a to tím víceji, vidouce k čemu jsou se i Hořejší Rakušané podvolili; to toliko sobě

1619 Moravané vyhražujíce, aby jim to nebylo nyní i bud
od stavův král. čes. pod obojí vykládáno, jako by t
z dobré vůle ale z velikého strachu učinili, aneb na cíl
aby krále, svého pána, zavrci a zhostiti se měli. Co pak h
dal jim na to za odpověď, že mohou direktorové sami od
dobře uhodnouti.

Karel kníže z Lichtenšteina že poslal k hraběti jed
vzáctného, upřímého a k hlavní věci obecní velmi d
příchylného muže náboženství pod obojí, ano i skrze
slava Velena z Žerotína to jemu přednésti dal: aby h
opatřil stavy katolické glejtem náležitým, na nějž by n
směle a bezpečně do Brna k sněmu přijedti, a aby se s
armádou svou v nynějších kvartýřích pokojně zdržoval;
kudž přistoupí k tomu, že beze všeho dalšího odkladu c
dotčenou unii neb konfederací s Čechy a jinými okolním
měmi na místě postaviti. Pročež že hrabě vinšuje sob
Boha plnomocníky a vyslané z prostředku jejich takové, k
by neřkuli to, což jim k vyřízení bude poručeno, dobře z
alebrž i principalův svých tajná myšlení jemu vyjevili.
vyšší z Náchoda, jenž jest úhlavní stavů pod obojí ne
a rušitel pokoje obecného a pohodlí, chtěje s lidem
z Brna do Olomúce ujedti, že rejtharstvo jeho mu v to
voliti nechtělo, nad čímž že všickni upřímí synové vla
přenáramně zradovali. Město Olomúc že se kaje přikl
Plzenských a Budějovických, vidouc patrně, jaký zisk
by z předsevzetí svého a z vojákův císařských, tak že
mnohem volnější k vyvarování se neštěstí podobného,
aby do něho samoděk lézti mělo. Těm pak vzáctným a h
ským lidem pánům Slezákům aby Bůh volnost tu jejich
mou vším dobrým bohatě odměniti a odplatiti ráčil, že
k druhé pomoci povolili. Tato věc že teprva kartí papežen
všecky heble jejich strašlivě, tak že hrabě ví o tom v jis
že ti nejpřednější principalové počínají divné vrtochy mí

Co se tkne toho svobodného glejtu, ten že jest sta
katolickým dán a slíben od něho náležitě potud a tak da
co se jeho lidu a správy vojenské dotýče. A kdyby sta
pod obojí chtěli rady jeho uposlechnouti, že by jim
k tomu, aby oni od strany pod jednou ničehóhož toho nežá
na důvod toho, že oni bez takového jich ujištění, díka B
dobré svědomí a srdce nelekavé v té při mají. A tou m
že dotčený sněm Brněnský předce svůj průchod míti h

Dále že stavové pod obojí pozůstavili sobě při témž s
také výminku: pokudž by počet jejich skrovný byl, že b
mnozí z stavův pod obojí pro nynější nepříležitost a přek
divné k sněmu tak naspěch najíti dáti nemohli, aby je

tomní stavové k témuž jednání rychle obeslati mohli a nebyli 1619
povinni bez nich naprosto v nic uvolovati se k vůli většího počtu papežencův. Z těch tedy příčin že radí direktorům, aby i oni z prostředku svého při tom pěkném počasí a cestě dobré dnem i nocí k témuž sněmu vypravili vzáctné poselství, a ti aby jeli k Jihlavě, tam že hrabě oznámí jim všecko řiadyž, na čemž podstata věci té záležeti a co jim věděti zapotřebí bude.

Naposledy vychvaloval mysl heroickou stavův pod obojí Dolejších Rakous, jakou zmužilou resolucí dali od sebe stavům katolickým, aby totiž v jistém čase jim často vinšovanou odpověd kategorickou na dotázku jich od sebe dali, a pokudž by se v tom uloženém terminu toho od nich nestalo, že potom po projití jeho jich, byť krásně co toho učiniti mínili, již více slyšeti ani žádné odpovědi přijíti nechtějí.

Odkudž že jeden každý může zřetedlně viděti podivný skutek nebo dílo boží; on že v pravé pravdě to říci a psáti může, kterak až dosavad nikdež toho znamenati ani vyskoumati nemohl, aby která živá duše, buď žena neb dítě malé, mnohem pak méně kdo z mužského pohlaví ze všech stavův a obyvatelův mark. mor. měl prokázati na sobě nejmenší znamení strachu a lekání, že by se příjezdu jejich tak valného děsiti měli, nýbrž že všickni vesměs jemu i vojsku jeho všeho dobrého i hojného božského požehnání v předsevzetí jejich vinšují, žádají a všelijak se z toho těší a radují. A že mimo ono tažení do Uher v létu Páně 1566, když Siget byl obležen, nebylo žádného nikda (jakž se on v tom pamatuje) v něm takového osobného z král. čes. tažení, jako toto nynější. Nad čímž že srdce jeho v něm pleše a směje se, když očima svýma patří na to přemilé rytířstvo, které při sobě má, jemuž toho věrně přeje a na milém Bohu žádá, aby ho před všelijakou nešťastnou příhodou chrániti a ostříhati ráčil; poněvadž až dosavade všickni chovají se pokojně, šlechetně a stojí mu v řádu dobrém, že nejde na ně žaloba a naříkání žádné, což že ho víceji těší a obveseluje, nežli by ústy svými vypraviti aneb pérem vypsati mohl.

Naposledy že ani toho psáti jim nesmí, jak přenebezpečný začátek toho předsevzetí a díla se ukazoval; ale nyní že všecko jde již co po šňůře, a že zdá se mu to jednání velice býti podobné bitvě hlavní, při níž lidé srdce bázlivého obyčejně schovávají se za jiné udatnější a lezou ledakams v kout, ale když největší nebezpečenství pomine, aneb že strana jich šťastné vítězství nad nepřítelem obdrží, tak že i ti choulostiví vycházejí teprva na plac a chtějí věru také při tom býti neposlední a míti i částku svou v kořistech. Za čež

1619 za všecko budiž pánu Bohu samému čest, chvála i díkův činění vzdáváno od nás.

Na zavírku že hrabě činí o věci té si myšlení takové, že se to všecko povede podlé mnohých předpovědění starých, že totiž Bůh učiní v správě obojí, duchovní i politické, proměnu znamenitou a ztresce přehrozně všecky nešlechetníky zlobivé a odpůrce své. Víceji veselých novin že nyní pro krátkost času a pro své unavení veliké psáti jim nemůže, pročež aby na tom, co teď píše, přestali, pánu Bohu z tak hojné milosti děkovali a za další pomoc a přítomnost ve všem tom jednání velebnosti jeho božské zkroušeně prosili. —

2. květ. Zatím 2. d. máje stavové pod obojí mark. mor. v Znojmě pospolu zůstávající, vzavše dokonalou zprávu o odjezdu z Brna obou dvou nejvyšších jejich, i co přitom více se zběhlo, vyjeli odtud všickni společně do Brna, vzavše k sobě pro ochranu Petra Sedlnického z Choltic, nejvyššího nad počtem koní zbrojných zemských, aby je s osmi sty rejtharstva svého sem doprovodil a pro lepší ochranu jich při nich s tou jízdou zůstával, ostatní pak dvě stě z téhož rejtharstva zanechali v Znojmě pro všecko. Přijevše k Brnu, zanechali v poli sedm kornetů jízdy své moravské a s jedním kornetem Kozáků vjeli předce do města. A ssedavše všickni s koní šli upřímo do domu pana Austrlického, aby tam drželi radu, kteráž přes hodinu netrvala déleji.

V tu chvíli Ladislav Velen z Žerotína z společného stavův snešení, postaviv se v okně téhož domu, učinil otázku na hlas na měšťany tu na ulici před domem přítomné: chtěliliby s vyššími stavy nyní i napotom za jednoho člověka státi a držeti s nimi, čili ne? Načež ozvali se vesměs všickni, že chtějí a budou.

Tu hned po tom ohlášení rozkázali stavové trubačům svým lermo troubiti, napomenuvše obec, aby i ona také zbraně své uchopila. Kozákům pak bylo poručeno, aby rozjedouce se všecky brány městské opanovali, což se všecko v skok vykonalo.

Mezi tím ostatní jízda moravská, kteráž dosavade očekávala vně za městem, vjela také do Brna. Když tou měrou brány městské pilně se uzavíraly, i všickni placové a ulice přední náležitou vartou osadili; tedy stavové šli pospolu všickni napřed a měšťané Brněnští za nimi na Uhelný trh neb rynk a sstoupivše se do jednoho velikého kola pod šírým nebem, zavázali se sobě vespolek s zdviženými prsty přísahou obzvláštní, že při sobě do posledního přemožení věrně a neproměnlivě státi a jedni druhých zastávati chtějí.

V tom právě byli puštěni do města vyslaní z Jihlavy; 1619
kteréž jak stavové spatřili mimo sebe na voze jedoucí, zastavili je a poručivše jim sstoupiti s vozu dokola, požádali podobné přísahy od nich. Po přísaze stavové šli vskok do příbytku Františka kardinala z Ditrichšteina a biskupa Olomúckého, dotazujíce se ho: poněvadž byl by od stavův v létu 1618 na sněmě obecném, v městě Brně při památce na nebevzetí panny Marie držaném, za polního generala nade vším lidem jich válečným ustanoven, máli jakou vědomost o té nejvyššího z Waldšteina a nejvyššího z Náchoda zradě, které jsou se proti vlasti své milé a jim stavům dnův pominulých dopustili. Domlouvajíce mu velmi přísnými slovy, anobrž hrozíce mu, že ho po česku dokonce ven z okna vyhodí, přitom skládali s něho povinnost dotčeného generala polního.

Čehož kardinal ulekl se přenáramně, že sotva v kůži své dýchal, vymlouvaje se stavům, jak nejlépe v tom strachu uměl a mohl, že on o té zradě jejich na mnoze ani na mále, sprosta nic neví a ničímž tím vinen není. Co se pak úřadu generalského tklo, prosil jich velmi snažně, aby jen některý málo den s tou věcí prodleli a jemu posměchu toho nečinili, že on sám to generalství s sebe rád složí, ovšem pak aby nad osobou jeho žádného kvaltu neprovozovali; s tím zakázáním, že v jedné i v druhé příčině podlé nich a spolu s nimi za jedno státi a upřímě držeti chce.

I rozmyslili se stavové k té jeho tak pokorné prosbě a zanechavše ho tehdáž při pokoji, ubírali se od něho upřímo k Karlovi staršímu z Žerotína, jenž byl pán náboženství pod obojí z řádu jednoty bratrské, a předstírali mu podobné věci jako kardinalovi z strany zrady té vlasti jich; kterýž jednostejnou měrou tuhým záporníkem dělal a před stavy se kořil.

Naposledy navštívili týmž oumyslem Karla kníže a vladaře domu Lichtenšteinského. Ale ani ten o tom zrádcovském oučinku nechtěl žádné vědomosti míti, nýbrž hned té chvíle sám od sebe vším dobrým stavům se zamluvil a, že s nimi živ i mrtev býti, podlé nich statku i krve své vlastní vynaložiti chce, rukou dáním vlastními ústy připověděl.

Brzo po té zpovědi, když byl úřad i obec města Brna povolán před stavy, učinili dotázku na úřad, jaké k tomu příčiny měl, že jest bez vůle a vědomí stavův mark. morav. půl druhého sta soldatův na groš obecný najal a nimi pevnost Brněnskou Špilberk osadil. Na to odpovídaje úřad, hájil se tím, že to učinil s volí a s vědomím obce Brněnské; kteráž tomu hned tu z oust v uši úřadu patrně odepřela. Pročež dostavše purkmistr a osoby radní za ten klam dobré domluvy

1619 od stavův, rozkázali hned stavové nahoru na pevnost, aby všickni soldati před ně přišli. Což když se stalo, bylo poručeno úřadu, aby je z povinnosti předešlé jemu vykonané propustil. Proti tomu stavové přijali je zase všecky na svůj pštelunk a osadili nimi poznovu pevnost dotčenou. Požádavše od úřadu klíčův nejen od pevnosti, ale i ode všech bran městských, svěřili oboje nejvyššímu leitnantovi Štubenfulovi,
3. kvt. kterýžto 3. d. máje s tisícem rejtharstva Náchodského dostal se zase do Brna. V tu dobu také o málo chybělo, že jsou stavové v tom rozhněvaní se na úřad purkmistra s písařem městským nenaučili, ven z okna po hlavě lítati.

Téhož dne 3. k večeru mezi 9. a 10. hodinou na půl orloji vyslali stavové z počtu svého osob dvanácte, mezi nimiž byl také Vilém z Roupova, nejvyšší komorník mark. mor., k kardinalovi, aby týmž vyslaným jmenem a na místě stavův rukou dáním slíbil, že z města Brna bez vůle a vědomí stavův naprosto nikam odjedti nechce a neodjede. Což kardinal s pláčem vykonal a vyslaným takový slib a závazek na sebe učinil. Odtud uchýlili se poslové k Karlovi z Žerotína a vzali ho do podobného arrestu neb zatčení, davše každého v příbytcích jejich jednou kompagnií rejtharův dnem i nocí vartovati. Někteří připojují k nim i třetího, totiž Ladislava Popela z Lobkovic, nejvyššího hejtmana zemského, kladouce toho přísného k nim přikračování příčinu tu, že sou oni tři vždycky ve všem všudyž stavy moravské, aby s stavy král. česk. v těchto nynějších případnostech nic činiti neměli, k nim nepřistupovali, nýbrž při králi Ferdinandu, pánu svém, jako věrní poddaní stále zůstávali, rozpakovali a jim v tom divné pohrůžky činili.

Nazejtří sešli se opět stavové pospolu do domu zemského
4. kvt. a snesli se jednomyslně na tom: aby všecky úřady zemské a obecní proměnili, ano i nové nejvyšší nad lidem svým jízdným i pěším sobě zřídili, úřad Brněnský, protože byli v něm všecko papeženci, obnovili, sektu jezuitskou příkladem Čechův ven z země vypověděli; ujmouce se sami kostela sv. Jakuba, aby v něm o nastávajících svatodušních svátcích služby boží řádem evang. se konaly. Zůstáno i na tom, aby neodkládajíce sněmem obecným ve jmenu Páně ku považování věcí obecných ze spolku přistoupili a vyslanému od stavův rakouských volné a přátelské audiencí neb slyšení popřáli, což se i stalo; očekávajíce také s radostí i na šťastný příjezd kommissarův z král. čes., k témuž sněmu vypravených.

V tu dobu král Ferdinand učinil palatinovi, Humanágovi a Nitrskému biskupu psaní, aby lidu uherského, hejdukův a husarův, co nejvíceji mohou, sebrali a v Prešpurku do dálšího

nařízení položili se s ním. Na kteréžto psaní palatin spolčiv se s Humanágem a biskupem, a sebravše divné směsice Ráců̊v, Charvátů̊v, hejdukův a husarův do 6000, drželi je ledakdes v rozdílných místech v dolejších Uhřích, k nimž den ode dne ještě více podobné luzy přibývalo. Zvěděvše o tom hořejších Uher stavové pod obojí, odeslali o to psaní palatinovi, napomínajíce ho, by ten lid, kterýž takkoli sebral, i hned zase rozpustil; nebo jestliže by se toho nestalo, aby hleděl, aby se s větším nepříjemným nepotkal a příčiny k zbouření království celého nedával. Protož i hned v hořejších Uhřích veřejnost hotovou, jakž obyčej, sobě vyzdvihli, kterouž na 16000 pokládali; nebo docházela stavy jistá zpráva, že taková zběř vojenská měla by býti vedena do Moravy a tu spolčivše se s Janem Dampírem, Don Baltazarem, aby do král. čes. vtrhla. 1619

A když roznesla se pověst o hraběti z Turnu, že by již s lidem českým zůstával v Moravě, a stavové mark. mor. že by k stavům království českého přistoupiti mínili, tedy to mínění papežencův uherských všecko na ten čas minulo. Proti tomu Moravané, obávajíce se takového vpádu do země své, směřovali k tomu, aby 2000 lidu svého jízdného osadili passy platnější na hranicích uherských, k nimž hrabě z Turnu z nařízení direktorův přidati měl 800 koní; sám pak s ostatní armádou svou zarazil sobě ležení dvě míle od Znojma na moravském a rakouském pomezí, očekávaje na to, až by táž konfederací mezi Čechy a Moravany byla na místě postavena.

Zatím stavové moravští porozumívajíce tomu dobře, žeť jim již den ode dne bude přibývati starosti a zaneprázdnění dosti, jak v zemských a domácích případnostech tak ovšem i při běhu vojenském, přitom pak aby všickni ze spolku vždycky a ustavičně v městě Brně zůstávati měli, že by ani možné ani užitečné nebylo; pro ty tedy příčiny nařídili mezi sebou také jisté osoby ze všech tří stavův za direktory, správce a rady zemské, aby obecného dobrého vlasti své věrně a bedlivě vyhledávati, rušitele pak pokoje a zpronevěřilé syny vlasti dle zasloužení jich jiným ku příkladu přísně ztrestati a zpokutovati hleděli. A poněvadž i to také v skutku a v pravdě vyhledalo se na jezuity, v mark. mor. na rozličných místech obývající, že jsou tak mnoho proti stavům a vlasti jich zavinili, jako spolutovaryši jejich v král. čes., pročež 6. d. května vydali proti nim v městě Brně nížepsaný mandat, jímž je na věčnost ven z markr. mor. vypovídali slovy těmi:

„My N. N. N. páni, rytířstvo a osoby z měst, z stavův a obyvatelův markrabství moravského náb. evangelického, tělo a krev pána a spasitele našeho Jež. Kr. pod obojí přijímající, nyní v městě Brně pospolu shromáždění, známo činíme

1619 tímto listem vůbec přede všemi, kdež čten neb čtúcí s
bude, a zvláště tu, kdež náleží: Kterak majíce sobě od p
stavův král. čes. to netoliko skrze apologii tištěnou ale
mnohá rozličná psaní a důvody v známost uvedeno, ano
prvé to již světu známo jest, jaké znamenité praktiky p
dem sekty jezuitské jak v dotčeném král. českém tak i
ných zemích a krajinách jsou se vždycky všelijakými
soby dály, tak že mnozí potentatové o hrdla svá přišli,
znamenitých válek a krve nevinné prolévání ustavičně
původové bývali; nad to docházejí nás také podobné a
zprávy, že od týchž jezuitův k těmto nynějším pozd
ním, skrze něž markr. mor., vlast naše milá, netoliko do
velikých dluhův a závad zapletena, ale také hned na
nalou záhubu přivedena jest, příčina se dala, a tou mě
my držíce je též za podobné praktikáře a buřiče a lid
kteříž od dodávání jiným rad zlých nijakž přestati by
chtěli: z těch tedy příčin na tom jsme se jednomyslně s
abychom již psané jezuity z jmenovaného mark. na vě
vypověděli a vybyli. A protož vám, rektorové, mistři a s
cové školní, kteří se koli v tomto mark. mor. buď v měs
městečkách neb v kterýchkoli místech zdržujete, o tom
statečně poroučíme, abyšte pánům kommissařům, od nás k
vypraveným i hned neprodleně beze všech výmluv dobro
klíče od kostelů i od kollejí odevzdali, odtud se preč po
hlášení patentu tohoto odebrali a ve třech dnech mar
ství tohoto moravského, vlasti naší milé, prázdni byli, a ž
z vás ani z sekty a řeholy vaší na časy budoucí a v
více se pod jakýmkoli spůsobem neb barvou v témž m
mor. nacházeti nedávali.

Pakli by se přes to naše společné k vám ohlášení v
této kdekoli který z vás najíti dal, ten každý, od kte
by koli z nás postižen byl, beze vší milosti a právního
slyšení na hrdle ztrestán býti má. V čemž vědouce j
vůli naši tak a nejinak se zachovati hleďte, aby napotom
přísnosti k vám užívati nebylo. Pro lepší toho všeho ji
a důvěření my s počátku psaní páni, rytířstvo, též vy
z měst sekryty naše vlastní k tomuto listu a patentu na
sme přitisknouti dali. Jehož datum ut supra."

Jezuiti vidouce, že jim nelze u stavův jaké milosti
než že jinam vandrovati musejí, odebrali se všickni v
minu sobě vyměřeném z celého mark. mor., a to ne
češtì se vším svým nejlepším jměním, ale jen zprosta p
a s hůlkami jako praví poutníci nábožní.

Toho pak dne, když jezuiti vyšli z Brna, vyšel na p
městí oheň převeliký, nímž přes 100 domů na díle pokaž

na díle popelem dočista lehlo. Že pak mnozí sčítali tu příhodu nešťastnou na mstitedlné a zlobivé srdce jezuitův, pročež stavové vypravili za nimi vskok 50 rejtharův, kteřížto dohonivše některé z nich, přivedli jich s sebou zpátkem 32 osob, kteréž vězením rathouzním opatřili. Ale že nemohlo se na ně nic toho v jistotě provésti a prokázati, byli zase propuštěni za jinými s pokojem. 1619

Potom po 2 dnech, 8. d. máje, stavové přivítavše před tím do Brna velmi slavně hrabě z Turnu s vyslanými od stavův král. čes. pod obojí k sněmu Brněnskému, dopřáli jim vstoupení do plného shromáždění sněmovního. Kteřížto po oznámení stavům vinše přátelského a sousedského přednesli jim jmenem a na místě direktorův i stavův pod obojí král. čes. žádost tu, aby jmenovaní stavové mark. mor. s principaly jich i s jinými zeměmi, s král. českým nyní opět v nově sjednocenými, v podobnou konfederací přistoupiti, lid svůj válečný s vojskem jejich českým spolčiti a, co dále na pilném a platném vyřízení s jinými okolními zeměmi pozůstávati bude, v tom ve všem týmž stavům král. čes. říditi a skoncovati nápomocni býti ráčili, tak aby s pomocí pána Boha všemohoucího všickni společně toho vinšovaného trvanlivého a bezpečného pokoje a stížností svých přetěžkých skutečného spomožení tím dříveji dosáhnouti mohli. 8. kvt.

I učiněna týmž vyslaným českým při dání jim odpovědi šetrné a přátelské naděje dobrá, že stavové moravští, vezmouce neprodleně přednešení to jich v své bedlivé uvážení, principaly jich skrze ně brzkou, příjemnou a užitečnou odpovědí zpraviti chtějí.

Téhož dne stavové, přivedvše sobě ku paměti předsevzetí mnohá proti vlasti kardinala z Ditrichšteina, Karla staršího z Žerotína a Ladislava Popela z Lobkovic, stížili jim to převelice, byvše toho dokonalého oumyslu, aby s nimi podobně jako Čechové před rokem skoro v tytéž časy s Smečanským a s Slavatou a s M. Filipem zašli, kdyby se byli nedali hnouti a ukrotiti v prchlivosti své přímluvě hraběte z Turnu a pana z Roupova (nedokládá se, bylli V. V. z Roupova český čili strejc jeho moravský), kteříž na ně, jižjiž ruce na jmenované osoby vztahující, zvolali a zkřikli, aby se v tom pamatovali, že pán Bůh neoblibuje sobě oběti takové, než milosrdenství, a zvláště, poněvadž se k tomu, co sou koli proti nim provinili, ústy svými přiznávají a za odpuštění pokorně prosí. Karel z Žerotína již z okna vykoukal, kardinal pak klekv na kolena pro milosrdenství boží prosil, že jim chce všech statkův postoupiti a do Říma ku papeži neb do Polska odjedti a tam z hříchův svých pokání činiti, aby aspoň sobě

1619 habitu jeho duchovního a posvěceného ušetřili. Načež vzkřikli vesměs hlasitě, že oni k osobě hledí a ne k habitu; habit že neprohřešil nic, než osoba. Ale tou přímluvou jmenovaných kommissarův českých s toho vyhození jich, ač dosti těžce, sešlo. Nicméně zanecháni jsou všickni v svém arrestu až do dalšího stavův uvážení.

Na místo pak těch dvou zpronevěřilých nejvyšších, z Waldšteina a z Náchoda, vystavili stavové mark. moravského lidu svému za nejvyšší správce 1000 rejtharstva Fridricha z Tifenbachu a 2000 pěchoty Ladislava Velena z Žerotína.

Naposledy, na jaký spůsob jsou k té od nich žádané konfederací s stavy král. čes. přistoupili, to hned po zavření ji s hrabětem z Turnu a vyslanými jich uvedli v známost direk-
11.kvt. torům do měst Pražských 11. d. máje psaním schválním v smyslu tomto:

Jaké jsou direktoři stavům mark. mor. opět k přítomnému sjezdu jejich psaní přátelské učinili, i čeho dále skrze vzáctné vyslané své při nich ve 3 artikulích — jmenovitě, aby dotčení stavové mor. předně s nimi a s všemi stavy král. čes., též i s jinými zeměmi přivtělenými a s stavy král. čes. prvé již sjednocenými v ten svatý a dávno vinšovaný spolek a v dokonalejší sjednocení vešli; druhé aby lid svůj vojenský s lidem jejich českým spolčili; a třetí aby jisté osoby z prostředku svého zvolili, kteréž by podlé instrukcí a plnomocenství od stavův jim daného o zpomožení těm v král. česk. a mark. mor. i v jiných okolních zemích zašlým neřestem s nařízenými a vyslanými z týchž všech zemí k tomu osobami týž svatý spolek a sjednocení dále učiniti a stvrditi mohli — vyhledávati ráčí, tomu že sou, jak z téhož psaní tak obzvláště z ústního nadepsaných vyslaných přednešení s dostatkem vyrozuměli.

I přivedvše sobě stavové ku paměti nejedna v příčině té od direktorův předešle jim učiněná psaní, i mnohá vzáctná poselství a majíce nad nynějším žalostivým spůsobem král. čes., v němž již od dávního času postaveno a ohněm, mečem, čehož pánu Bohu politováno buď, hubeno jest, srdečnou lítost, ano také porozumění, že by původem některých zlých a nevlastenských lidí i na jich slavné mark. mor. nemalé nebezpečenství valiti se chtělo; k tomu připomenuvše sobě i zámluvu svou, direktorům a stavům král. čes. skrze psaní, z sněmu obecného léta 1618 v sobotu po sv. Tomáši direktorům prošlé, učiněnou, kdyby s interposicí sešlo, že na ty cesty a prostředky stavové moravští pomysliti chtějí, kterými by jak sebe tak i král. čes. v slušné a náležité bezpečnosti postaviti mohli: protož znajíce svou povinnost, kterouž vlasti své milé zavá-

zání jsou, jako i království českému, k němuž slavné markr. mor. jest přivtělené a v němž mnozí z stavův jsou zrozeni i posavad tam statky své mají a s pány stavy českými v krvi spřízněni jsou, aby se déleji na zkázu jich nedívali, že se jim podlé dotčené již předešlé zámluvy v tom zjevně a otevřeně pronášejí, že nadepsané sjednocení a spolčení, k jehožto učinění předešle od nebožtíka cís. Matiáše slavné paměti povoleno bylo, s týmiž stavy král. čes., beze vší však ujmy privilegií a svobod jedné i druhé země, ujímají, k němu přistupují a lid svůj vojenský s lidem jejich spolčují, tak a na ten spůsob, kdo by koli stavům král. česk. pod obojí neb jim Moravanům škodil a škoditi chtěl, aby týž lid jejich a lid český společně tomu každému se vší mocí odpíral, král. čes. a mar. mor. před všelijakou záhubou s pomocí pána Boha všemohoucího obhajovati nápomocen byl; toto však přitom sobě znamenitě vyměňujíce a v moci své zanechávajíce, aby dílu téhož lidu svého jízdného i pěšího podlé uznalé potřeby země jich, pro lepší ubezpečení a opatření stavův, manželek, dítek a statkův jejich sobě zanechati mohli. 1619

Nicméně aby to sjednocení jich dokonale na místě postaveno býti mohlo, že volili sou z prostředku svého Viléma z Roupova na hradě Znojemském, nejv. komorníka mark. mor., Krištofa z Říčan, z pánův, Jana Čejku z Olbramovic, nejv. písaře téhož mar. mor., Jindřicha Medického z Jemník, z rytířstva, a Abrahama Kolikraitera z Znojma a Martina Leopolda z Jihlavy, z měst; davše jim k tomu jistou instrukcí a moc plnou, aby oni přijedouce ve dvou nedělích pořád zběhlých mezi direktory do měst Pražských podlé tohoto jejich s nimi učiněného snešení a s jinými přivtělenými i také s stavy král. čes. již prvé spolčenými zeměmi na místě jich všech stavův a obyvatelův mark. mor. v takový svatý spolek a sjednocení vjíti a, co by dále k učinění těm všem zemím stálého a bezpečného pokoje prospěšného bylo, jednati a zavírati mohli, nejinak než jako by oni všickni stavové a obyvatelové moravští totéž učiniti moc měli. Což vše aby svrchovaný pán Bůh ráčil k zvelebení jmena svého svatého a k vzdělání církve Kristovy i k zachování vlasti jich milé sám říditi a spravovati. Čehož že sou direktorův na psaní k nim učiněné i oustní přednešení vzáctných vyslaných jejich za odpověd tajiti nemohli; s tím je i sebe obostranně ochraně božské poroučejíce. —

Direktorové král. čes., jak brzo vypravili do Moravy s dílem lidu válečného Henricha Matesa hr. z Turnu, učinili i hned o tom dokonalou zprávu kurfirštům a knížatům sjednoceným v říši, a předně kurfirštu falckému, přitom ho snažně

1619 prosíce, aby spolu s okolními knížaty a stavy sv. říše stavy král. čes. pod obojí v své laskavé paměti míti a tomu burgundskému lidu, kterýž na ně sebrán jest a co nejdříve do král. čes. na dokonalou jeho záhubu uveden býti má, žádného průjezdu dopouštěti neráčil. Kterýžto odepsal jim zase na to v krátkých dnech v ten rozum:

Že vyrozuměl z rozličných psaní, měsíce dubna 13., 24. a 30. dne jemu od direktorův učiněných, k jakému cíli jsou dobrý díl lidu svého válečného do mark. mor. vypravili a čeho přitom na něm vyhledávají; pročež že předně děkuje jim z té volnosti, když se s ním tak o všecky věci své důležité sdílejí, nemaje o tom pochybnosti žádné, aby neměli míti k té výpravě vojenské vysoce důležitých a podstatných příčin, kteréž by se dobře trefovaly k jejich hlavnímu cíli, jejž sobě dosavad ve všem tom předsevzetí svém měli představený, jmenovitě k obhájení a v celosti sobě zachování náboženství pod obojí i jiných privilegií a svobod svých starobylých, a tou příčinou že mají se také slušně a jistotně čím těšiti, že se jim dotčené tažení dobře zvede a vinšovaného skončení dosáhne. Kurfiršt však od osoby své že by nemohl jim v věci té ničehož víceji a raději vinšovati, jako aby mohli přijíti na prostředek ten, skrze nějž by vzáctný a milostný pokoj v tom starožitném království ustanoven a utvrzen byl, protože on velice nerad to vidí, že jeden tak přední a převzáctný spoluoud sv. říše od přespolního neb cizího lidu válečného tak přenáramné svízele a příkoří snášeti a divnými způsoby stěžován býti má, jsa hotov podlé své největší možnosti, kdyby jen ňák platně mohl, mu z toho neštěstí pomoci aneb od něho je odvrátiti. Co se toho durchcugu tkne, že dobře ví, v čem se k ním předešle z strany toho pronesl a zakázal. Ale to tažení dotčeného lidu v dolejších zemích burgundských a v Lucemburku verbovaného bylo by tak opatrně nařízené, že téměř žádného evangelického stavu sv. říše zemí a gruntův v ničemž nejmenším nezasáhne a přes Rejn, skrze Černé lesy do Šváb atd. se povede. A ač mohliby o některá evangelitská města v říši něco zavaditi; podtím však děje se jim znamenité zakázání, by se od téhož lidu naprosto žádných škod ani nebezpečenství neobávala. Čehož že kurfiršt na svém místě zanechává.

Odtud již že každý snadno souditi může, kdyby se mělo proti tomu mysliti na to, aby dotčenému lidu takový svobodný průjezd a tažení bylo zastaveno, že by sobě pass svobodný potom mocí a rukou brannou vzíti a udělati chtěl. I ačkoli i na to bylo všelijak přemýšleno, avšak k tomu žádný příhodný prostředek dosavad se vynajíti nemůže, leč by se

muselo s velikou silou lidu do jiných pánův zemí vtrhnouti, 1619
z čehož by s těžkostí kdo jak těm pánům tak i jiným okolním stavům práv býti mohl....

Stavové katoličtí nedají se žádnou měrou navésti na to, aby takovým silným durchcugům vojenským jakou nejmenší překážku činiti měli. Čehož že kurfiršt na ten čas před direktory tajiti nechtěl. —

A poněvadž direktorové nemohli se dočkati dosavad na tutuž žádost svou z strany zastavení takového durchcugu od knížete bavorského žádné odpovědi, i opáčili ji zase poznovu 8. d. máje psaním jiným; a v tom, když již dotčené psaní bylo vypraveno, dostalo se jim odpovědi, na ně 29. d. dubna datované, z níž vyrozuměvše dokonalému úmyslu jeho, odepsali mu na ni hned 10. d. máje, žádajíce ho znovu důtklivěji než předešle, aby lidu španělskému průtahu skrze zemi svou nedovolil.

Zatím král Ferdinand, nemoha se dočkati žádné místní odpovědi na jedno i druhé psaní, direktorům odeslané po smrti císaře Matiáše z strany přijetí ho za krále dokonalého,
dopisoval se o to 16. d. máje, t. j. ve čtvrtek po neděli Exaudi, 16. kvt.
k nejv. úřed. a soud. zemským, též místodržícím král. česk.: Ačkoli nadál se, že na jeho jedno i druhé psaní, osobám ze všech tří stavův téhož království jeho českého na hradě Pražském shromážděným, věrným jeho milým, dobrým míněním pro zpomožení těm neřestem učiněné, odpovědi dostane; ale že srozumívá z psaní místodržících, že se tím opět odkládati chce, což králi obtížné přichází, poněvadž takovými průtahy čím dále k tím větším škodám, záhubě a krve vylévání (což by král rád předjíti chtěl) příčina se dává: pročež že místodržícím milostivě poroučeti ráčí, aby se k tomu všelijak přičinili, aby mu co nejdříveji na předešlé psaní jeho odpověd dána a bez dalších průtahův již aspoň jednou těmto velikým obtížnostem zpomoženo býti mohlo; neb že král tolikéž v tom a co by k vzdělání král. jeho čes. prospěšného bylo, sebou konečně nic sjíti dáti neráčí, vědouce, že na tom jistou a neomylnou vůli jeho královskou naplní.

Podtím pak hned pátého dne po vypravení svrchu dotčeného psaní odeslal hraběti Bukvojovi do Budějovic ordinancí takovou: Jakož jest mu dnův nedávno pominulých psaní učinil a přitom ho napomínal, aby v povolání svém všelijakou bedlivost vynaložil a města jeho Budějovic nepřátelům jeho nepoddával, obzvláštně pak poněvadž na ten čas dosti veliký počet lidu vojenského v témž městě k správě jeho svěřeného jest, nad to též s municí válečnou i profianty za dost dlouhý čas vytrvati může, až větší síla a moc k témuž městu Budě-

1619 jovicům lidu vojenského, kteráž v brzkých dnech připravena bude, bez prodlení přitáhne; kterýžto lid aby pass svobodný a otevřený od Krumlova k Budějovicům měl, aby se mezi Budějovicemi a Krumlovem položil, že jest mu od krále ordinancí dána na to: a protož aby i hrabě se všemi oficíry a befelichshabery na to bedlivý pozor měl a dotčené město jeho Budějovice, na kterémž králi vysoce mnoho záleží, se vší bedlivostí opatroval. Nebo pokudž by nepřátelům jeho skrze nerozšafnost hraběte — čehož však že král o něm jakožto v věcech válečných soldátu zkušeném nesmýšlí — v moc přivedeno bylo, tedy že by již velmi nepříležitý přístup do král. jeho čes. lidu jeho vojenskému byl, an by všickni passové zavříni byli a nejznamenitější brána zamezena, obzvláště pak že již tíž nepřátelé jeho i do Rakous vtrhvše, nemalé škody králi tam činí, a mnoho měst i zámků opanovali a osadili lidem svým. Pročež že král za tou samou příčinou z Nového města do Vídně se vypravil, a po ten čas v témž městě zůstávati chce a pomoci válečné z měst rozdílných každodennně očekává. Kteréžto pomoci, jakž pán Bůh dá, že v hromadu se strhnou, že se vší silou a mocí k Budějovicům, toliko aby ty před nepřátely jeho obráněny byly, vtrhnouti nepominou. A protož že hrabě tak vedlé poručení tohoto v ničemž osobou svou scházeti nedá a práce žádné litovati nebude, zvláště v těchto jeho i všeho domu rakouského velice důležitých potřebách, pro jeho se témuž hraběti skutečnou milostí královskou odměnění že té naděje k němu býti ráčí. —

A když ani na to poslední krále Ferdinanda skrze místodržící direktorům učiněné napomenutí nedali mu direktoři žádné odpovědi místné na tolikeré jeho psaní, tedy král udělal jiné psaní 31. d. máje v sobotu po sv. Trojici ke všechněm třem stavům a obyvatelům král. čes., věrným svým milým:

Nepochybuje, než že jim prvé dobře vědomé jest, co jest hned po sjití z světa toho slavné a sv. paměti cís. Matiáše, pana strejce a pana otce jeho nejmilejšího, když jest na něho jakožto korunovaného krále čes. dokonalá správa téhož kr. a zemí k němu přivtělených přišla, nejv. úř. a soud. zemským, též radám soudu dvorského a komorního, ano i osobám z obce přítomným i nepřítomným, též Pražanům a všem městům z strany milostivé a otcovské péče jeho, kterouž o dotčené král. čes. má, aby v dobrý a mírný spůsob zase uvedeno, a jeho obyvatelé v pokoji a lásce a svornosti zůstávati jako i řád a právo průchod svůj míti mohlo, v známost uvésti dáti ráčil; a kterak jest, maje na paměti připověď a revers svůj, stavům již jmenovaného král. čes. při korunování jeho daný, po naschvální osobě konfirmací všech obecných a zemských

privilegií v ten spůsob a v těch klausulích, punktích a artikulích, jak jsou od výš jmenovaného cís. Matiáše potvrzena byla, zhotoviti, nejv. purkrabí Praž. odeslati a obyvatele téhož království z stavu panského, rytířského i městského toho času v městech Pražských přítomné, odeslav jim věřicí psaní své milostivé, napomenouti dáti ráčil: poněvadž jest od krále to vše, což jemu přináleželo vedle dotčeného reversu, vykonáno, aby i oni naproti tomu vedlé přísahy a povinnosti své poddanost a poslušenství i to vše, což věrným poddaným králi a pánu jich činiti přísluší, v skutku a tak prokázali, aby král, jakž pak posavad žádného jiného oumyslu a vůle býti neráčí, k nim se netoliko jako král ale jako otec jich ukázati a zachovati příčinu měl. Kterážto konfirmací privilegií že od nadepsaného nejv. purkrabího Praž. časně, před vyjitím času v témž reversu dotčeného, t. j. čtyr neděl od smrti J. M. C. přijata jest a za ním dobře opatřená zůstává. Ale že osoby z týchž stavův tehdáž v městech Praž. přítomné dotčeného psaní jim svědčícího ani přijíti sou nechtěli, tak že jest zase králi zpátkem odesláno býti musilo. 1619

Mezitím pak že král dal znovu též psaní jim obnoviti a vedlé toho z obzvláštní péče a starosti o dobro téhož království a obyvatelův jeho, chtěje, aby těm nynějším škodlivým, záhubným a lítostivým roztržitostem co nejdříveji zpomoženo a vše zase v pokojný a všem obyvatelům prospěšný spůsob uvedeno bylo, té cesty podati ráčil, aby z prostředku svého jisté osoby k němu vypravili, tak aby se král nimi o spůsobu namluviti mohl, jaký by začátek k uspokojení těch velikých a těžkých neřestí s pomocí boží i šťastné skončení státi se mohlo. A k tomu konci že jest slovem svým královským osoby ty, kteréž by tak k králi vypraveny byly, dostatečně ubezpečiti a glejtem svým opatřiti se zakázal, vždy se ohlašuje, že sebou, co by k vzdělání obecného dobrého sloužilo, nic sjíti dáti neráčil.

Nad to výšeji že hned při začátku správy své vysoce urozenému Karlovi hraběti z Bukvoje, svobodnému pánu z Mauxova, zlatého rouna rytíři, nejvyššímu polnímu generalleitnantovi a komorníku svému věrnému milému, aby s lidem válečným pod správu jeho náležejícím nic nepřátelského před sebe nebral, jest milostivě poručiti ráčil. O čemž že od krále osobám ze všech stavův v Praze zůstávajícím a od dotčeného hraběte lidu jich válečnému, tak aby podobným spůsobem nic nepřátelského před se nebrali, v známost uvedeno jest. Ale že takové dobré mínění jeho žádné plastnosti při nich neneslo, nýbrž oni přijavše dotčené psaní před mnoha nedělmi, králi žádné odpovědi až posavad, ačkoli jim o tom

619 mezitím několikkráte připomenuto jest, nedali, ano i officírové lidu jich výš dotčeného jim podaného příměří nepřijali, než hned na lid královský v rozličných místech sáhli, passy jemu zamezovali a profianty odnímali.

Podtím tolikéž že v král. jeho čes. s velikým utiskováním mnohých obyvatelův a lidu chudého naříkáním, kteříž k tomu velikými pohrůžkami donuceni jsou, veřejnost jest vyzdvižena, mnoho lidu vojenského cizího do téhož království uvedeno a ještě se uvozuje, do mark. pak morav. nemálo lidu verbovaného i krajského vypraveno, a obyvatelé téhož mark. na díle skrze divné praktiky k tomu přivedeni, na díle pak násilně a mocí přinuceni jsou, že se s nimi a lid svůj s lidem jich spolčiti připověděli. Brzo pak potom do arciknížectví rakouského že vpád od nich učiněn, město Láb obleženo, též jiným městečkům a vesnicem veliké škody zdělány jsou.

Nad to výše že sjezdy již a generalní sněmy v Praze rozpisují a s jinými zeměmi okolními nové závazky činí, poddané královské v jiných královstvích a zemích jeho proti němu posazují a tak sobě počínají, jako by žádné dokonce vrchnosti neměli, ježto že sou kr. le na milostivé výš jmenovaného J. M. C. sněmovní přednešení na sněmě obecném za krále a pána svého přijali, vyhlásili, korunovali a obyčejnou přísahu jemu vykonali.

Z kterýchžto hmotných a bezelstných příčin, nemoha král žádných pokojných prostředkův od nich poznati a dosáhnouti, nýbrž vida, že v předešlém nepřátelském předsevzetí svém vždy dále a dále kráčejí, že jest proti vůli své přinucen pro zachování důstojenství a moci své královské, též zemí a věrných poddaných svých, ovšem pak pro skutečné přetržení takových nesnesitedlných nátiskův a bezpráví lid válečný J. M. C. v službě zdržeti, též lidem uherským i předešle od nebožtíka císaře nařízenými verbuňky a pomocmi se zásobiti, a ty že již do král. svého česk. i vypravovati ráčí.

Nicméně, neohlédaje se na svrchupsané veliké jemu dané příčiny, že zůstavuje toho ještě při předešlém svém ku pokoji a mírnosti směřujícím otcovském úmysle a vůli, i ráčil jest nadepsanému hraběti Bukvojovi poručiti a moc dáti, aby on jednoho každého, kterýž by po ukázání jemu tohoto mandatu královského neb hodnověrného výpisu jeho i hned při něm osobně aneb, kdeby sám bezelstně nemohl, skrze jinou osobu se ohlásil, aby takového každého jmenem královským na milost přijal.

Protož že jich všech i jednoho každého obzvláštně milostivě a na konec napomínati a jim poroučeti ráčí: aby po-

vinnosti své, jimiž králi, pánu svému, zavázáni jsou, též zá- 1619
hubu obecného dobrého, samých sebe, manželek, dítek i poddaných svých, kteráž obyčejně z války pochází, sobě ku paměti přivedli, to bedlivě uvážili, a tuto jeho právě otcovskou a milostivou výstrahu k srdcím připustice, svrchu psaným spůsobem časně při výš jmenovaném hraběti Bukvojovi se ohlašovati a sobě ze všelikých takových obtížností, kteréž by je následovati mohly, sami pomohli.

Pokudž by pak kdo mimo vši naději takové jeho obzvláštnosti a milosti veliké skrze skutečné k králi poslušnosti dokázání účastna se učiniti nechtěl, tedy že ten, vezma budoucně škodu ňákou, žádnému jinému nežli sám sobě vinu v tom dávati nemá. Čímž se jeden každý spraviti moci bude.*)

Knížata pak a stavové Augš. konfessí obojího Slezska, uváživše bedlivě mezi sebou proposicí krále Ferdinanda, skrze zvláštní komissaře jim přednešenou, dali na ni zase 2. d. máje odpověd svou takovou:

Jakož jest král skrze vyslaného svého D. Ottu Melandra, radu nad apellacími a lenní neb manskou, ano i dvojím psaním svým, Janovi Kristianovi knížeti Lehnickému a nejvyššímu hejtmanu v Slezsku učiněným, jim některé věci přednésti dal, pročež že jsou knížata a stavové všech těch věcí společně a zdravě při sobě povážiti a o ně se vši pilností se uraditi nepominuli....

Jakož pak knížata a stavové mohou se v tom sami od sebe dobře upamatovati, že sou pominulých časův s vděčným poděkováním přijali to k sobě a za zvláštní štěstí i pohodlí od pána Boha a nebožtíka císaře Matiáše, pána jejich nejm., slavné a svaté paměti, těmto zemím prokázané uznali, že jest J. M. svou celou císařskou a otcovskou myslí k tomu směřoval, aby království a země jeho jistou hlavou a náměstkem neb nápadníkem za jeho živobytu opatřeny byly a tou mërou nebylo potřebí tak hrubě rozbrojův a roztržitostí obávati se v nich, nýbrž aby dokonce stálého a trvanlivého pokoje v Čechách utišených s srdečným potěšením a s radostí nadáti a dočekati se mohly; nicméně jakož i to sobě ku paměti čerstvé přivozují, když potom taková sukcessi a posloupnost na krále Ferdinanda šťastně připadla, jakým spůsobem knížata a stavové krále za náměstka neb sukcessora v král. čes. a za vrchní

*) Jakou odpověd král Ferdinand od stavův na toto psaní dostal, P. Skála prý nenalezl. Red.

1619 kníže v Slezích přijali, a co jim tehdáž od něho připovědíno a co zase proti tomu jim, mocí povinnosti a závazku jemu jednou i po druhé vykonaného od sebe činiti náleželo a dosavad ještě náleží: tak také že by sobě nic víceji a srdečněji nevinšovali jako toho, aby byl jmenovaný císař Matiáš mohl se rozžehnati tenkrát s tímto světem, kdyžby byly dotčené země v dobrém míru, pokoji i svornosti postaveny, a v takovém spůsobu pohodlném beze všech obtížností a nevolí svých dobře nabytých privilegií, práv a spravedlností zcela a zouplna požívati, císař pak svého vzáctného intentu, míněni, kteréž sobě skrze tu sukcessí v mysli své uložil, skutečně dojíti a král jakožto ten, na něhož dotčené čekanství neb designací přišla, tím zdárněji a dokonaleji z tétéž sukcessí těšiti a radovati se mohl. Tu teprv že by knížatům a stavům neleželo nic v cestě a ku překážce, aby oni proti přijetí od něho konfirmací psané všechněch a všelijakých jejich generalních i specialních privilegií neméně jako předešlým králům českým i hned s svou povinnou a poddanou poslušností jemu vstříc vyjíti a hotově ji dokazovati neměli; jakž pak že nicméně předce to s náležitou vděčností při sobě uznávají a od krále přijímají, že se nyní v tom svém reversu, kterýž jim od sebe na onen čas dal, jako i v ústním zakázání milostivě pamatovati a v skutečném toho obého plnění již nemalý začátek učiniti jest ráčil.

Přes to však všecko že knížata a stavové, kromě samého Karla arciknížete a biskupa Vratislavského, nemají o tom pochybnosti žádné, že král i bez toho napomenutí jejich představí sobě s dostatkem před oči ty všecky přetěžké a nebezpečné nevole, roztržitosti a zmatky, v nichž dotčené země od cís. Matiáše zanechány jsou a posavad v nich, jak se vůbec říká, pod uši vězí, a kterak násilně ten zňatý plamen na všecky strany již plápolá, že uhasiti jej dokonce čím dále tím tížeji a nebezpečněji všechněm přichází; též podobně jak převeliká proměna a rozdíl spatřoval by se mezi nynějšími časy a příběhy a spůsobem neb během onímno, v němž se ta designací krále Ferdinanda v Čechách a v jiných král. čes. přivtělených zemích vykonala, když totiž dotčené země z pokojného času v otevřenou válku a k těm všeobecným stížnostem a naříkáním přivedeny jsou, tak že již žádná ta, jež dotčené země sice v rukou a v moci své mají, jak v příčině náboženství tak i z strany jiných politických věcí privilegia a konfirmací proti takovým obecným zmatkům a roztržkám žádné platnosti jim nenesou, anobrž že i ta skutečná, mezi týmiž zeměmi pro dokonalejší náboženství jich assekurací a zjištění vyzdvižená a od cís. Matiáše povolená a potvrzená defensí skrze jakési nové prvé nikda neslýchané spory, ne-

obyčejné a nevím kde vyhledané neb vyštárané glossy a výklady i premování, též i skrze nebezpečné týmž zemím a stavům povinností a privilegií jich vyzdvihování a potracení, až i skrze zjevnou a otevřenou moc válečnou a nepřátelské zemí dotčených pohubení a sužování ze vší moci, oučinku a platnosti své se vyvozuje, moří, v nic obrací a z rukou jich dokonce vydřena jest, *tak že již nyní jim s žádným takovým planým a prostým papírovým týchž privilegií jich potvrzením naprosto nic zpomoženo býti nemůže*; nýbrž mělyli by často jmenované země spolu s stavy a s obyvateli svými k opravdovému pokoji a ku pořádnému i trvanlivému regimentu přijíti, tedy že by všecko to, ačkoli jim slovy připovědíno a listy s pečetmi potvrzeno bylo a bude, hned zároveň nejen některé z týchž zemí samotné, ale vesměs všechněm skutečně a dokonale se splniti, zadosti státi a přitom všecky a všeliké překážky, příkoří a nátiskové jich dočista zastaveni býti a v skutku i v pravdě ta ochranná ruka a zastávání všech jich privilegií, jíž se král v dotčené konfirmací zamlouvá, prokazovati by se muselo. 1619

A že ještě i v tom knížata a stavové nemají o králi pochybnosti žádné, aby sobě toto ku paměti přivésti neměl, s jakým milostným řádem a pokojem neřkuli vždycky prvé za předešlých králův českých takové jednání z strany sukcessí a korunování náměstkův a potomkův jejich vždycky se vykonávalo, ale i při jeho vlastní designací teď nedávno pominulých časův, a kterak nynička, když král k správě království a zemí svých přistupovati míní, z takového chvalitebného spůsobu a pořádku příliš daleko vystupovati se chce; i jak by také jedné i druhé zemi pro uvarování se všelikých těžkých důmyslův, ujmy, roztržitosti a nedorozumění mezi týmiž zeměmi společného, též rozličných odtud následujících nepříležitostí, jichž jest se konečně obávati, velmi mnoho na tom záleželo, aby jak při ujetí se obecného nového regimentu, tak ovšem a hned i při první designací neb volení krále nového velikou bedlivostí šetřilo, aby se z řádu a starobylé zvyklosti chvalitebné, které se od paměti lidské z strany toho prvního sjednocení a přivtělení jmenovaných zemí vždycky šetřívalo, v ničemž nejmenším nevykračovalo, nýbrž při tom při všem zcela a zouplna zůstaveno a zanecháno bylo.

Z toho ze všeho že nejen knížata a stavové, alebrž i sám král ano i jeden každý z lidí rozumných bezpochyby vynacházejí to: že ačkoli král roku pominulého od knížat a stavův slezských z jich svobodné vůle a ne zprosta pro samý ohled a pozor na designací od stavův král. česk. stalou, což vztahuje se toliko k samému práva a svobodného jich hlasu

1619 při volení krále českého v celosti zachování, za vrchní kníže zemí slezských vyhlášen a přijat byl; aby však proto knížata a stavové v příčině skutečného té designací vyplnění před jinými zeměmi v nětco toho se vydati měli, zvláště v tomto nynějším spůsobu nepokojném, že mají v tom jisté rozmyšlení veliké a to z hodných a slušných příčin. Čemuž že i sám král z svrchu oznámených věcí nenesnadně porozuměti může, že těm nynějším převelikým rozbrojům a nevolem, a co příčinou jich v obecném regimentu změněno jest, ovšem tomu, cožkoli dotčeným zemím, předně pak a obzvláště stavům král. čes. a knížatům a stavům slezským pod obojí neb evangelitským v příčině náboženství jich a privilegií i assekurací k němu vlastně náležejících odňato, tím samotným listovním dotčených privilegií a majestatův potvrzením bez skutečného a účinlivého všech již připomenutých zmatkův a neřádův napravení a ubezpečení nepromčnitedlného žádnou měrou příhodně a podstatně zpomoženo býti nemůže, a že již časové tu nastali, *kteříž více a více splnění těch věcí skutečného a dokonalého nežli prostého přiříkání a zámluv vyhledávají.*

A protož že jsou k králi té celé dověrnosti, začež ho i poslušně žádají, aby jim v tom za zlé míti neráčil, že oni ty náhlé a nebezpečné příběhy dále na bedlivém a pilném pozoru míti museji, a uznávají toho důležitou potřebu býti, aby vyčkali, až by netoliko král v jiných přednějších zemích správy královské se ujíti, ale i tyto nepokojné časy k takovému pohodlnému spůsobu přivésti moci ráčil, jakéhož privilegia jejich vyhledávají, a v nichž by oni té jeho konfirmací volně a bezpečně užíti mohli, jakož pak, že se to obé od něho stane, že k němu tu dokonalou naději mají.

Když tedy král to válečné zaneprázdnění s sebe docela složí a v pokoji jedné i druhé zemi to, oč jsou v příčině svobody jejich náboženství, a co více a vlastně k tomu přináleží, skutečně připraveny, zase zcela a zouplna navrátí a místo tak velice zviklané sjednocení jejich společného assekurací takovým zjištěním je opatří, aby se ním podlé šťastného a dostatečného všech jejich privilegií potvrzení nyní i na časy budoucí a věčné těšiti a na ně bezpečně spolehnouti mohli, k čemuž nebylo by ani potřebí žádného naprosto zaneprázdnění a rozmyslu velikého aneb něčí cizí interposicí, poněvadž se tu od něho ničehož jiného nevyhledává, jediné skutečného a konečného zámluv a přiřčení předešlých vyřízení a zadostičinění privilegiím těm, o něž nikda žádného sporu nebylo: tedy že to bude ten jediný prostředek nejpříhodnější a nejplatnější, skrze nějž král bude moci neřkuli pokojně a povlovně k šťastnému regimentu a

panování svému přikročiti, jeho se ujíti, ale i na budoucí časy v náležité váze a podstatě beze vší proměny a zmatku jej udržovati. 1619

To vše když od něho stane se a při ujetí se dotčeného regimentu na knížata a stavy slézské pořádek náležitý přijde: tedy že knížata a stavové podlé povinnosti a závazkův svých k králi povolně a poslušně se ukázati, pod tím pak k úřadu vrchního hejtmanství tak, jakž to starobylá zvyklost země jich v takových příbězích a časích s sebou přináší a ne podlé té v nově jemu vydané povinnosti, což spolu s hlavní věcí knížata a stavové na jednostejném rozmyslu měli a dosavad mají, náležitou šetrnost a povolnost prokazovati chtějí; nicméně i z strany jistých dluhův císařských vyvazení k domácím věřitelům císařským a sic jináče ve všech a všelijakých případnostech k králi tak se chovati nepominou, aby budoucně vždycky ze všeho toho tu, kdež by slušelo, dobře a chvalitebně práva býti a odpovídati mohli. Čehož že před králem místo odpovědi své na žádost jeho tajiti nechtěli, tím se mu k jeho královské milosti a přízni poroučejíce. —

Při témž sněmě knížata a stavové slezští snesli se pro opatření země své, samých sebe, manželek, dítek, statkův a poddaných svých, ano i k dobrému stavův král. čes. pod obojí o jistou sbírku peněžitou, ano i o generalní veřejnost, což vše potom 6. d. máje od Jana Kristiana, knížete Lehnického a Břehského, jakožto nejvyššího hejtmana v Slezsku zvláštním patentem jest vůbec publikováno a v známost uvedeno.

Aby pak tím jistší řád v ročních mustruňcích, v cvičení lidu vojenském, v hotovosti a v jiných k tomu přináležejících potřebách nařízen býti mohl, protož uloženo:

Předně takový popis aby se stal od jednoho každého knížete v zemi jeho, též pána, stavu a úřadu na gruntech jich, co by kdo z nich pod správou svou na ten čas měl lidí usedlých anebo sice tu bydlících, buď poddaných neb přístavných, kteříž však obecné ochrany země, práva a svobod užívají, buďto že by ti byli prelati, kommendatorové, páni zemané v zemi aneb v městech neb obcech duchovních bydlící, faráři, školní služebníci, zvoníci, písařové kostelní; v městech pak měšťané, cechmistři, spoluobyvatelé, neusedlí advokáti, jubilírové, faktorové, Nidrlanderové, Šoti, boudní kramáři, překupníci, i předměstští lidé; ve vsech pak dvořáci, manové, svobodní i dědiční rychtáři, krčmářové, svovodníci, nápravníci, usedlí sedláci, dědiční mlatci, zahradníci svobodní i usedlí, chalupníci, domovníci, vesničští řemeslníci, dědiční i nájemní mlynářové, ratajové, nájemníci, lidé statky pronajaté mající, ovčáci, pískařové, hudcové a t. d., a to s dobrým jedné každé vrchnosti

1619 svědomím a v šesti nedělích od zavření sněmu, totiž 25. d. příštího m. června, t. j. na den sv. Víta, aby takoví popisové k úřadu nejvyššího hejtmanství s listy přiznávacími se odvedli bez všelikého nedostatku, jakž to vše notule stará při sjezdu obecném, sjezdu knížecím léta 1578 sepsaná v sobě šířeji obsahuje a zavírá.

Za druhé, poněvadž předsevzatá defensí a veřejnost bez nákladu peněžitého nikdy fedrována býti nemůže, že sou se dále o nížepsanou sbírku beze vší všudyž stavův a zvláště lidu chudého obtížnosti snesli na způsob takový: aby každé kníže 100 tolarů, svobodný pán z stavů 20 tol., prelat, opat, abatyše, převor, převora, kommendator 10 tol., svobodný pán nejsa z stavů 2 duk., rytíř 1 duk., sirotci rytířští všickni ze spolku 1 duk., pán s svou výpravou, na zboží rytířském sedící 1 duk., neusedlý zemanín v službě panské 1 duk., chudý zeman v městě bydlící podlé možnosti buď 1 tol. aneb 36 kr., prostý farář 18 kr., školmistr 18 kr., zvoník neb kostelník 6 kr., přední měšťan 1 tol., neusedlý advokát 1 tol., neusedlý jubilír a handléř 1 duk., neusedlý faktor 1 duk., neusedlý Nidrlander 1 duk., neusedlý Šot 1 duk., neusedlý boudní kramář dle možnosti 1 tol. aneb 36 kr. neb 18 kr., překupník 1 tol., obecní řemeslník užívající cechu v městě 36 kr., obyvatel v městě 18 kr., předměstský 9 kr., putnář svíčky nosící 6 kr., dryáčník v zemi zůstávající toliko jednou podlé přiznání 1 tol., žid v zemi handlující též podlé přiznání toliko jednou 1 tol., žid usedlý přes 20 let stáří 1 tol., přes 10 let stáří 36 kr., dvořák, man, dědičný neb svobodný rychtář, krčmář, svobodník 1 tol., nápravník 36 kr., usedlý sedlák 18 kr., dědičný zahradník 9 kr., usedlý zahradník 5 kr., chalupník 5 kr., prostý chalupník neb podruh 3 kr., veský řemeslník 9 kr., mlynář přední 1 tol., tovaryš mlynářský 36 kr., úředník neusedlý 1 tol., neosedlý úřední neb dvorský krejčí 1 tol. aneb 36 kr., nájemník 1 tol., v zástavě držící statek rytířský 1 tol., v zástavě mající statek sedlský též 36 kr., ovčák 26 kr., písař 36 kr., hudec 36 kr. složili a od sebe odvedli, a to do nejprvé příštího sv. Jana křtitele, to jest 24. d. června, při generalním úřadě berničném ve Vratislavi, k tomu obzvláštně nařízenému, proti jisté kvitanci a to pod uvarováním pokuty neproměnitedlné, kteréž polovice komoře královské a polovice zemi přijíti má.

Třetí, poněvadž i na tom dosti není, aby osoby obyvatelův země v popis a poznamenání pořádné uvedeny byly, pročež že i to za dobré uznáno a na tom snešeno jest: aby ve vší slezské zemi na jeden den, jmenovitě po odvedení popisu hlavního všech všudyž obyvatelův země, ve třech nedělích, totiž v pondělí po šesté neděli po sv. Trojici aneb 8. d.

července veřejný neb generalní mustruňk všech v zemi osedlých obyvatelův (neb neosedlí k mustruňku nepřináležejí), lidu 1619
pěšího v městech i ve vesnicech, obzvláště pak z jednoho každého města, vrchnosti a panství tu v zemi držán byl; a co by takkoli v každém městě a ve vsi usedlých lidí poddaných a s jakými zbraněmi shledáno býti mohlo, aby tu hned od každé té vrchnosti aneb pána obzvláštní poznamenání neb cedule mustrovní, v níž by jmeno každého města, vsi i také usedlých poddaných křtěné jmeno a příjmí s vlastním vypsáním zbraní doloženo bylo, dle dobrého svědomí a pod propadením toho, což by takkoli se zamlčelo, se zhotovila a hned na druhý den po mustruňku té země knížeti, stavu, pánu aneb úřadu a odtud zase bez meškání k nejvyššímu úřadu hejtmanskému odeslána byla.

Co se pak stavu rytířského a jízdy dotýče, takový generalní jich mustruňk aby byl také po vší zemi od každého knížete, pána, stavu a úřadu na gruntech jejich 12. d. m. července držán a s jak mnoha koňmi, s jakou zbrojí a zbraní každá osoba rytířská v zemi usedlá se postaví a ukáže, aby opět vše to dle svědomí dobrého v dostatečné poznamenání uvedeno a i hned k úřadu vrchního hejtmanství odesláno bylo. Každý pak rytířský člověk a zemanín v zemi usedlý aby byl povinen tak dobře a oupravně k témuž mustruňku se vypraviti, jak vlast svou, sám sebe, manželku, dítky, statek a jmění své umínil sobě obhajovati, bez zdráhání, a to pod uvarováním trestání přísného, o kteréž se knížata a stavové za takové lidi neposlušné společně snesou.

Kterémužto knížat a stavův snešení obecnému aby se již oznámeným spůsobem zadosti stalo, a aby žádný z týchž stavův a obyvatelův nevědomosti se vymlouvati aneb sice obmeškáním nějakým zastírati nemohl; pročež že dotčenému knížeti Lehnickému jakožto nejvyššímu hejtmanu knížetství slezských vidělo se to za slušné a potřebné býti, aby dotčené snešení obecné všechněm vůbec v známost uvedl, nic o tom nepochybuje, že všickni vůbec i jeden každý obzvláště podlé stavu, místa a povolání svého na to knížat a stavův snešení bedlivý pozor míti budou, aby všemu tomu, což se svrchu píše, zadosti se stalo, a že jeden každý z nich v tom se tak držíc, aby bylo na nich uznáno zjevně to, že jim na tom nejvíce náleží, aby v příčině té svědomí své čisté a neporušené ku pánu Bohu, lásku pak opravdovou k své milé vlasti a povinnou věrnost k nejvyšší vrchnosti, k samému sobě, i vlastní manželce, k dítkám i k statku a jmění svému, při opatrování jich v časru potřeby budoucí zachovati hleděli,

1619 pod uvarováním neřkuli nejvyššího posměchu a hany věčné ale také i svrchu dotčené pokuty a skutečného trestání.

Mezitím přibývalo králi z Uher k armádě jeho hejdukův a husarův nemálo, kteréž při konci m. dubna a začátku máje nahoru proti Dunaji na čajkách přiváželi od Komárna až k Kremži. Ale poněvadž v Rakousích neměli puštěné sobě svobody takové k loupežnictví a drancování země, jako družina jejich v Čechách, nýbrž musili s prvopočátku dle ordinancí jim dané, čehokoli potřebovali, penězi hotovými vymáhati; pročež nechtěli tu déleji se živiti, nýbrž po dvou dnech podali se zase zpátkem k hranicem uherským, vyhledávajíce toho při těch pánich uherských, ješto je králi k ruce shledali, poněvadž musejí na svůj vlastní groš v Rakousích tráviti, tedy aby se jim platu měsíčného přivětšilo, sic že by takovým spůsobem při té službě královské právi ostati nemohli.

V tytéž časy oboje vojska před Budějovicemi v poli proti sobě ležící čím dále tím blížeji šancovaly se k sobě a tudy den po dni nemalou škodu na lidu v tereších aneb příkopích sobě činily; nebo, jakž to od některých bedlivějších lidí bylo vyšetříno a zaznamenáno, z ležení českého v jednom téhodnu vystřílelo se do ležení a šancův nepřátel do 20 tisícův kulek mušketových a 15 cent. prachu. Co pak kulí rozmanitých z kusův velikých vypotřebováno, z nichž sečteno do sta ran! Proti tomu z ležení Bukvojova učiněno v témž téhodni do táboru českého do tří set ran a s nepříliš velikou škodou, neb mimo 6 koní a osoby 2 víceji střílením tím lidu pobito nebylo.

Čechové také v tom čase vyvrhli v místech příhodných šanců šest, a královští toliko dva, z nichž přední stál na jednom vrchu vysokém, ale tak platně, že jsou officírové čeští, kteříž šancování rozuměli dobře, vzdali o nich svědectví to, že hrabě Bukvoj pro ten fortel, kterýž měl z těch šancův na ležení české mnohem víceji oblehl je, nežli oni jeho a město Budějovice. Což se i samého nepřítele v krátké chvíli doneslo skrze zrádce, jichž bylo v ležení našem hojně; a tím chlubil se sám hrabě před některými officíry zajatými z strany naší. —

V tom, když stavové evangeličtí a katoličtí obojích Rakous mezi sebou a onino pak samotní s králem Ferdinandem rozmanitými spisy se potýkali, Henrich Mates hrabě z Turnu, postaviv konfederací stavův král. čes. pod obojí s stavy mark. mor. na dobré a bezpečné míře, nedlouho meškal s lidem v Moravě na stížnost stavův a obyvatelův, ale [illegible] bě

jistou částku lidu moravského, vtrhl s ním do Dolejších Ra- 1619
kous a zmocniv se nejdříve dvou klášterů Egenfurtu a Berneku, dále požádal od úřadu a městečka Lábu, jednomu katolickému pánu náležejícího, aby mu svobodného passu neb průjezdu skrze městečko dopřáli a lid jeho profiantem opatřili. Ale že dotčené místo bylo již prvé obsazeno 130 mušketýrův Waldšteinských (jiní kladou hrab. Firštenberka), tou příčinou úřad netoliko tomu podání hraběte odpřel, ale i z města buď sami toliko vojáci buď podlé nich i obyvatelé nad lid jeho oheň zhusta dávati se neostýchali. Pročež hrabě rozhněvav se na ně nemálo, umínil se brannou rukou toho místa zmocniti; ale že sám pro pilnější své vyřízení předce dále táhnouti musel, zanechal tu s dílem lidu nejvyššího leitnanta hrabě Šlika, aby on tu zpouru k slušné nápravě přivésti hleděl. Kterýž nejdříve pokusil se o to, aby se s pomocí petardy do města dostati mohl; ale že se mu mínění to nepošťastilo, snažil se o to všelijak, aby jinou cestou sobě je podmanil, až naposledy buď tuhými pohrůžkami buď slovy přívětivými přivedl k tomu, že lid královský z téhož městečka na jisté výminky vytáhl a postoupil ho hraběti. Kterýžto osadil je dvěma prapory pěchoty české a jedním rakouské pod výminkou takovou, když stavové evang. Dolejších Rakous odešlou tam víceji lidu svého, tedy že on ty dva praporce své odtud vyvésti a jim dotčené městečko k opatrování postoupiti chce.

Tou novinou v městě Vídni rozhlášenou předěsili se všickni měšťané a obyvatelé Vídenští tak přenáramně, že neměli za jiné, než že již Čechové před samými branami harcují.

Podobný strach a zděšení města zběhlo se málo předtím téhož 5. d. máje, když v domě Jiřího Teyfle, jehož král Ferdinand tehdáž vypravil v poselství do Lince mezi hořejší Rakušany evangelické, nedaleko vysokého mostu ležícím oheň nenadále vyšel a do 16 domů do gruntu popelem položil a čtrnácte jich z větší částky zohavil a pokazil; nebo papeženci za jiné neměli, než že ta nešťastná příhoda stala se původem měšťanův a obyvatelův pod obojí, jako by ti měli s hrabětem z Turnu nějaké potutedlné srozumění, aby v tom hluku zmocnivše se bran, jeho s lidem do města uvedli. Pročež hned od toho dne bylo to tak opatřeno, že netoliko varta pěší byla zvětšena, ale ještě mimo to každé noci musila při ní ponocovati a projížděti město jedna kompagnie rejtharstva. Nad to vyslali také v skok tři kornety husarů a čtyry praporce hejduků, ješto měli táhnouti za Dampírem k Kremži, aby nimi některé passy na moravských hranicích zavřeli.

1619 Vně pak u mostu předního zdělán na hbito šanc a osazen třemi praporci Firštenberské pěchoty. Po předměstí rozloženo bylo sto rejtharův německých a vně před městem jistý počet Uhrův. Brány také všecky silně uzavírány, zasypány a zatarasovány kromě dvou. Most před zámeckou branou svržen, brána zasypána a mimo předešlý lid ještě 4 praporce knechtů a několik kornetů jízdy do města uvedeno. Bašty pak všecky střelbou velikou opatřeny, tak aby ze všech stran k bránění se nepříteli přihotoveni byli.

Dříve však, nežli Lábští poddali se hraběti z Turnu, tedy stavové tři evangeličtí Dolejších Rakous, nebyvše ještě v tu dobu s stavy katolickými z strany té odpovědi porovnáni, učinili poctivé vyslání z prostředku svého, z každého stavu po pěti osobách, k hraběti z Turnu, davše mu skrze ně přednésti mimo vinš přátelský zdraví dobrého a jiných k tomu náležejících věcí tyto dva punkty:

1. Za jakými příčinami jest s tak velikou silou lidu válečného do země jich nevinné vtrhl, na statky jich jej rozložil, an sou oni stavové evangeličtí nikda nic nejmenšího proti stavům král. čes. neprovinili a před sebe nebrali; přitom ho snažně prosíce, aby týž lid svůj ven z země neprodleně s pokojem odvedl.

2. Že pak dotčení stavové na to dvoje psaní, jim od direktorův král. čes. 5. d. března a 24. dubna učiněné, odpovědi žádné až dosavad nedali, příčina toho obmeškání že jest ta: poněvadž jsou od stavův pod jednou byli tak dlouho tou odpovědí kategorickou zdržováni; ale poněvadž není naděje, aby ji kdy od nich dosáhnouti mohli, z té příčiny že nejsou od toho, aby neměli oblíbiti sobě konfederací tu, kteréž jim stavové král. čes. tak přátelsky podávají, zvláště poněvadž nebožtík císař Matiáš slavné a svaté paměti v létu 1614 na sněmě obecném, v městě Budějovicích českých držaném, týmž stavům k tomu obzvláštním dekretem dokonalé povolení dal, aby oni k budoucímu sněmu obecnému léta 1615 na hrad Pražský položenému své plnomocníky vyslati a dotčenou konfederací s stavy král. čes. obapolně zavříti a skoncovati mohli. Na to tedy že tři stavové evangeličtí v Dolejších Rakousích v instrukci své týmž vyslaným svým plnou moc a právo jsou dali, aby s hrabětem jmenem a na místě stavův král. čes. jmenovanou konfederací skutečně zavřeli, však na ten a takový spůsob, aby se k žádné ujmě a k zkrácení domu rakouského ani na potlačení stavův katolických a náboženství jejich nevztahovala.

Hrabě vyrozuměv z přednešení poslův úmyslu přátelskému dolejších Rakušanův evangelických, odbyl je zase přívětivě,

a zůstav s nimi z strany konfederací na jisté věci, i před 1619 lidem svým je, statky i lidi jich poddané tak náležitě opatřil, že neměli sobě co do něho právem stěžovati.

Po vyslaných stavův evangelických přijeli k hraběti z Turnu do ležení 10 d. máje kommissaři Rakušanův dolejších pod jednou, jejichžto potřebu přednesl mu hrabě z Buchheimu, maje vše poznamenáno na cedulce, co by k němu mluviti měl. S tím však se vším, předstoupiv spolu s jinými vyslanými před hrabě, tak náramně zbledl a ulekl se před ním, že velikou mdlobou a strachem ponejprvé ani slova promluviti nemohl. Až po chvíli, když přišedv zase sám k sobě, předložil mu, ale vždy s třesením žádost stavův pod jednou v artikulích těchto:

1. Poněvadž jsou dotčení stavové katoličtí nikda nic jak proti hraběti z Turnu, tak ovšem ani proti stavům král. čes. pod obojí před sebe nebrali, ani jim v čem jakou protimyslnost a nepřátelství prokazovati úmyslu neměli, nýbrž že jsou vždycky každého času ku pokoji obecnému věrně a opravdově radili; pročež že hraběte za to přátelsky a snažně prosí, aby lid svůj válečný do města Světlé a Lábu odvedl. 2. Co se pak konfederací tkne, kteréž páni Čechové na stavích rakouských žádají, že nejsou ještě sice s svými spolustavy pod obojí v tom nedorozumění, kteréž se urodilo mezi nimi, dokonale porovnáni; avšak že nebylo by mezi nimi již činiti o nic více kromě o jediný punkt, ale že musejí a mají se i v tom co nejdříveji ve spolek umluviti. Z té tedy příčiny že žádají hraběte, aby jich mezi tím ušetřil a, maje je u své laskavé paměti, na ně nic odporného nedopouštěl.

Hrabě vyslechv řeč Buchámovu, odpověděl mu na ni zase slovy téměř těmi:

Co jsou tu koli páni Čechové před sebe vzali a učinili, že sou byli ke všemu tomu donutkáni, on také hrabě že by od osoby své nechtěl rád proti někomu nětčeho bez slušné příčiny před sebe bráti; avšak kdekoli jaký verbovaný lid nepřátelský najde a jeho se doptá, po tom že táhnouti musí, sic jinak že do země jejich přijel a vtrhl toliko proto, aby pokoj a svornost mezi stavy v celosti své zdržel a lidem ubohým souženým z bídy jich pomohl. Ale na nepřátely stavův král. čes. že opravdově doléhati aneb dotírati chce, byť je krásně v Jerusalemě najíti a dostihnouti měl, velikou přísahou že se přitom zavázav; poněvadž jest se v té věci milému Bohu již jednou dokonce poručil, pročež že musí mezi stavy evangelickými a katolickými rovnost býti, a strana pod jednou že žádnou měrou nemusí býti nětco více nežli strana pod obojí. Katolíci že sou tak dobří jako evangelikové, a zase

1619 evangelikové rovněž tak dobří, poctiví a vzáctní jako katolici. Nebo ačkoli katolikové již dosti drahný čas rovně jako olej splývali na vrchu vody, evangelikové pak proti tomu vždycky se od nich potlačovali, potupovali a divná příkoří snášeli, avšak že se to dobře a spravedlivě nedálo. Pročež že strana pod obojí již déleji k tomu mlčeti a toho od strany pod jednou trpěti nemůže, a tak aby páni katolikové nemyslili na to, aby jim evangelikové podtud více v čem na vlas ustoupiti měli, nýbrž že musí mezi nimi rovnost býti beze všeho náboženství jich rozdílu. Co jedna strana má, to také aby i druhá měla a tou měrou stálý a trvanlivý pokoj a svornost mezi nimi spůsoben byl, aby budoucí pán a kníže jejich mohl nad nimi s tím větší reputací panovati a nepřišel k němu opět ňáký nový Klézl aneb jezuitská hlava, kteráž by opět takový rumrejch a všecko neštěstí v zemi jeho ztropila. A nechť přijde komukoli a jakákoli chce pomoc buď z Uher, ba třebas z těch nejzadnějších ostrovův indických; že on na to zhola nic nedbá, nýbrž aby věřili o něm cele a neomylně to: že se on již jednou pánu Bohu v té věci oddal a poručil a chce téhož milého Boha srdcem zkroušeným vroucně a věrně za to prositi, aby jeho křesťanskému, spravedlivému a slušnému předsevzeti svého svatého požehnání a pomoci uděliti, pochvalu jeho přitom v celosti zachovávati, jeho ramenou posilňovati a jemu zmužilého srdce a mysli hrdinské propůjčovati ráčil. On že musí to v pravé pravdě říci a vysvědčiti, že jest nikda ani na to nepomyslil, aby měl co toho proti městečku Lábu začíti, kdyby byl v něm lidu nepřátelského nezastihl a oni sami jemu k tomu ke všemu příčiny nedali, jakž jest se o tom i hraběti z Trautsamu skrze jisté osoby pronesl a zakázal: pokudž tam žádného lidu neb posádky vojenské nenajde, aneb obyvatelé na odpor se jemu v ničemž nepostaví, že jim ani ten nejmenší vlásek zkřiven býti nemá.

Proti té odpovědi hraběte z Turnu ohlásili se zase vyslaní stavův pod jednou, že chtějí se při králi přičiniti, aby neřkuli z Lábu, alebrž ze vší země rakouské lid válečný, kterýž v ní leží, dočista vyveden a vypraven byl.

Na to ozval se opět hrabě, když z Lábu lid vojenský vytáhne, brány městské zanechají se svobodné a otevřené a osadí se lidem ne nepřátelským, ale pánův stavův rakouských, že on se vším tím bude výborně spokojen a nechce dáleji nic nepřátelského proti nim předse bráti. Z strany pak ostatního lidu v zemi jich zůstávajícího že on jim v tom žádného vyměření činiti nechce. A s tím oznámením odjeli vyslaní zase od hraběte v dobrém srozumění a přátelství. —

(Orig. díl IX. str. 100.)

Zatím při začátku měsíce června, 1. d. junii, hrabě z Turnu 1619
osadil město Láb lidem náležitým, protože leží v místech 1. čvn.
bahništných, na jednom passu tak příhodném, že, kdyby byl
nepřítel měl týž pass silně osazený, byl by mohl z něho, jak
sám hrabě o tom soud dal v psaní svém k direktorům z před-
městí Vídenského 10. d. června do Prahy odeslaném, jak
Moravu tak i Rakušany nevypravitedlně a stále tribulirovati
po vší své vůli. Hned nazejtří táhl upřímo k Vídni se vším
vojskem svým i moravským, tak že dobře do 12000 silen
byl. A prvé, nežli to tažení před sebe vzal, považoval sice
při sobě sám to bedlivě, v jakém způsobu nyní Dolejší Ra-
kousy postaveny jsou, tak že dle jeho vlastního přiznání
srdce jeho v něm předsevzetí toho se zhrozilo a hrůzou veli-
kou v těle jeho se třáslo. Nebo věděl o tom dobře, předně
že rady tajné královské jsou ti nejhorlivější a nejtužší kato-
likové, které by člověk pod nebem najíti mohl; druhé měl i
o tom vědomost dokonalou, že král Ferdinand jest pán vysoce
rozumný, řeči přívětivé, štědrý, na všecko všudyž bedlivý a
neleni; třetí, že má v městě Vídni při sobě do 2000 lidu ver-
bovaného mimo veliký počet domácích obyvatelů a nejvyšší
nad ním bojovníky zkušené a udatné, město samo v sobě že
jest neřkuli výborně všelijakými potřebami vojenskými opa-
třené, ale také že na všecky tajné praktiky a obmysly strany
odporné znamenitě pilný pozor má, tak že měšťané a obyva-
telé v něm evangeličtí nesměli by se pro papežence ani jako
říkaje svobodně hnouti, protože oni sami veškeru munici
jako i pokladnici obecní s mnohokráte sto tisíci peněz hoto-
vých v své moci a opatrování mají.

Přes to však všecko, poníživ se v tom ve všem pánu Bohu
a jeho za pomoc a přítomnost mocnou požádav, pustil se 2. d. 2. čvn.
junii s dobrou a veselou resolucí k Vídni, měřiv pravou a rov-
nou silnicí k šifbruku městskému, kterýž přes Dunaj byl udě-
lán, stavěje se před královskými, jako by nejbližší při něm
šance s lidem svým opanovati chtěl. A hned noci té vypravil
tiše dva nejvyšší moravské Fridricha z Tiffenpachu a Ladi-
slava Velena z Žerotína s regimenty jich, aby dolů podlé
Dunaje k městečku Višovu neb Fišamindě, tři neb čtyry míle
pod Vídní, táhli a toho spolu s přívozem při něm, jakkoli
budou moci, se zmocniti hleděli. Kteřížto zachovavše se tak,
položili se s lidem svým mlčečky nedaleko odtud v jakési
chrastině husté, a officírové jejich někteří, přicházejíce k pří-
vozu v oděvu sedlském neb nádenníkův viničných s šesti

1619 s sedmi i osmi jonáky srdnatými, dávali se převážeti na druhou stranu pokojně, žádnému z lidí tu přítomných nic neříkajíce.

Když pak porozuměli, že sou již na oné straně Dunaje přívoznému i jiným domácím dosti silni a budou se moci v té nenadálosti netoliko přívozův a prámův, ale i samého městečka příhodně zmocniti; i vyjevili se, kdo by byli, a proč jsou v to místo se dostali, jaká síla lidu za nimi z druhé strany Dunaje jest na poskoku, napomenuvše jak přívozníka tak i Višovských, aby se moci té s svou dokonalou záhubou neprotivili. A tak dostavše s malou prací a úsilím prámů čtyr a jiných menších lodí více, ještě toho dne něco rejtharův a pěchoty moravské přes Dunaj přeplaviti dali.

O čemž zvěděv hrabě, sám také v patách za nimi s ostatní armádou pospíšil a s přepravováním lidu svého třetí i čtvrtý den června ztrávil; nebo mu to velice pracně přišlo pro prudkost vody, malý počet prámův a lodí, pro množství bagaží aneb vozů. Mezitím, než přes Dunaj byl přepraven, opanoval sobě hrabě v skok jedno městečko hražené, Veliký Enzersdorf řečené a toliko jednu míli od Vídenského mostu vzdáli, osadiv je 600 pěchoty a něco málem rejtharstva. Vozův však vojenských nedal všech převézti s lidem, ale zanechal je v jednom pevném a příhodném místě proti Višovu mezi dvěma vodami, a to proto, jedno aby s obojí strany měl Dunaj v své moci ano i díl kraje blíže Dunaje, druhé aby Vídenským profiantův dodávání po vodě i po zemi s té strany zavřel, a třetí, kdyby se měl zase vraceti zpátkem, aby tím snázeji přes Dunaj se přepraviti a tím dříveji, totiž o tři dny, do Čech se dostati mohl.

Právě pak v tu dobu, když se to převážení lidu dálo, strojili jezuiti na zámku komedii; ale jak se ta novina dostala do města, že hrabě již s lidem na druhé straně Dunaje jest a k městu se přibližuje, tak hned všickni diváci rozprchli se z zámku do příbytků svých, a mezi papeženci pošel z toho strach tak hrozný, že nevěděli, co by sobě počíti měli; pročež tu celou noc ustavičné lermo v městě trvalo. Jezuiti pak, netroufajíce sobě ani tu při králi sebou bezpečni ostati, na větším díle z Vídně odvandrovali jinam.

4. čva. Čtvrtého dne června Ladislav Velen z Žerotína, udeřiv na kvartýr uherský, kteříž se v nemalém počtu strhnouti a cestu svou za jinými k Vídni vzíti mínili; z nichž okolo 60 pošavlováno, 10 zajato a přes 60 koní odňato, ostatní pak obráceni zpátkem na utíkání. A tak tím vpádem nenadálým na Uhry přivedeno k tomu, že ta síla lidu uherského okolo 5000 v počtu, ješto byla již za Vídní protáhla a do král. čes. poslána byla, již zase zpátkem k Vídni jest povolána a

obrácena, kteréž hrabě raději tu před sebou nežli v král. čes. 1619
viděl.

Šestého a 7. d. vtrhl hrabě s armádou svou do předměstí 6. a 7.
Vídenského. A tu hned někteří z rejtharův a mušketýrův mo- června.
ravských, natrefivše před Novou branou při břehu dvě čajky hajdukův, udeřili na ně; něco jich postříleli a ostatní na druhou stranu Dunaje jim uplouli. Pročež v městě všecky všudyž bašty lidem silně obsadili, brány zatarasovali kromě samé Červené brány, kterouž otvírali časem, aby mohli něco profiantu do města dodati a lid předměstský s nábytky jeho poulěti. Rozkázal také hrabě i střelbu svou polní proti zámku zasaditi a několik ran k němu udělati. Díl ležení neb tábora českého zašancoval se na hustých ladách neb pastvištěch (auf der Gänseweide), proti nimž položil se zase lid královský v místě Brachter řečeném. Odkud ustavičně mezi nimi půtky a střílení se dálo.

V tom 8. d. června stavové evangeličtí, kteříž na ten čas 8. čna.
zdržovali se v Vídni, byvše požádáni v tom od krále, učiniti vyslání k hraběti z Turnu do ležení, dotazujíce se ho přátelsky, jakou příčinu a od koho měl by sobě danou k tomu, aby před město Vídeň přitáhl a k němu se tak nepřátelsky ukazoval; pokudž by pak našlo se v tom nedorozumění nějaké, na jaké prostředky a výminky mohlo by se mu zpomoci.

Kterýžto vyslyšev poselství jich, dal jim zase na ně svou odpověd pěknou, kterouž stavové evangeličtí nepominuli i hned také králi v spisu uvésti v známost, odeslavše mu v témž spisu i přípis instrukcí té, kterouž dali vyslaným svým, oznamujíce mu v témž spisu, kterak hrabě vyslyšav přednešení jejich, podivil se přenáramně, doloživ přitom s nemalým pohnutím mysle své slov těch: že mu s velikým podivením přichází dotázka ta, kterouž mu stavové evang. po vyslaných svých činí, skrze jaké prostředky příhodné a snesitedlné mohlo by se to nedorozumění v Čechách vzniklé přátelsky a pokojně porovnati; poněvadž on od osoby své naprosto neví o žádných takových prostředcích dobrotivých a pokojných, kteréž by stavům předložiti mohl aneb měl, považuje při sobě toho, jaká znamenitá síla lidu nepřátelského stavům král. čes. do země na hrdla uvedena jest, kteráž loupeženstvím, mordováním, pálením a jinými oučinky nenáležitými tak přebroznou svévolnost v zemi jich provozuje, že by ani tomu úhlavnímu a dědičnému jmena křesťanského nepříteli nebylo možné, aby se větších nešlechetností, svévolností a násilí dočiňovati mohl a směl. Nebo že dotčený lid ani těch nemluvňátek v životě matek jich naprosto nic nešanuje, poctivým ženám — jejichžto manžely některé na díle pošavloval, na díle za nohy i za

1619 ruce, aby se nikam z místa nemohli hnouti, jako do kozla svázal a je k tomu, aby se na to pohanění manželek svých bezděk dívali, mocí přinutil — a pannám šlechetným násilí činí, ani vdov ani šestinedělek chlipností svou neušetřuje. Nad to že Čechové ještě i toho zakoušeti i pocitovati musejí, že ještě mnohem víceji lidu cizího, od něhož nelze se jim ničehož lepšího a počestnějšího nadáti, na sebe očekávají, tak že na to ani nijakž pomysliti ani tomu žádnou měrou místa při sobě dáti a věřiti nemohou, kterak by čisté a křesťanské srdce na takové přehrozné a nelidské myšlení přijíti mohlo, aby své spoluoudy a křesťany tak nemilosrdně, nekřesťansky a tyransky sužovati mělo a mohlo, že ta sama od přirození člověku vštípená náklonnost, kterouž jeden tvor boží k druhému sobě podobnému má, anobrž samo obecné přirození takových nešlechetných skutkův se zhrozí a děsí a právem děsiti a lekati by se mělo; zvláště pak poněvadž ta zběř bezectná žádného dokonce ohledu a rozdílu ani mezi jedním i druhým náboženstvím, ani mezi jedním neb druhým stavem, ba hned ani na žádné kostely a chrámy boží nemá, ale všecko všudyž vesměs a zároveň plundruje, hubí, kazí a z gruntu vyvrací. Dále že před rukama sou i toho jisté zprávy, kterak strana stavům král. čes. pod obojí odporná o to všelijak se snaží a stará, aby tomu dílu té svaté konfederací jakož tam předešle tak ovšem i nyní překážku učinila. S tím přitom doložením dalším: pokudž by se toho nestalo, a jak ten uherský lid tak i všecek jiný ven z král. čes. i z Rakous preč dočista se nevyvedl a podtud více žádný jiný do jmenovaných zemí se neuvozoval, nýbrž ten všecek lid cizí v místech těch, v nichž na ten čas leží a pozůstává, se nezanechal, a jmenovaná konfederací k svému místnému a dokonalému skoncování přivedena nebyla, že dotčení stavové král. čes. pod obojí podobnou mincí, jakkoli rádi by, co by na nich bylo, toho na straně zanechati a zhostiti se chtěli, z nevyhnutedlné nouze protivníkům svým se opláceti a v cestu vložiti musejí.

A proto také že dotčený hrabě žádal toho na vyslaných jejich, aby při svém navrácení se domů měli stavy k tomu, aby se mu v tom, co by tu dále činiti minili, i hned beze všech rozmyslův a odkladův dalších pronesli a resorvirovali; pakli toho neučiní, tedy že samoděk přinutí k tomu stavy král. čes. a jeho, aby místo nich sami učinili a vzali před sebe resolucí takovou, kteráž by jim příjemná nebyla.

Z té tedy jich zprávy že král může již patrně vyrozuměti, že neřkuli samo to přerozkošné král. čes. ale i všecky ouhrnkem země k němu přivtělené tou měrou zhubeny a zpuštěny budou; Čechové pak, jakž se to z mnohých důvodů a

potahův vyskoumati může, že k tomu jedinému cíli toliko 1619
směřují tím vším předsevzetím svým, jak by jmenované země všecky zároveň při správě a opatrování domu rakouského náležité zůstati a zdržány býti mohly a měly.

A protož že stavové evang. krále za to prosí poslušně, aby ráčil míti na pilném pozoru předně svou vlastní královskou osobu, potom pak arciknížete Albrechta, jejich budoucího milostivého pána a arciknížete, nic méně i celého slavného domu rakouského důstojenství a reputací, jako i všecky obyvatele katolické sem tam po zemi rakouské bydlící, a tak summou všecky ouhrnkem stavy pod jednou i pod obojí dotčeného arciknížectví rakouského, ješto takového pádu a zhouby dokonalé nikda ani na něm ani na kom jiném nezasloužili, s tou vojnou naprosto nic činiti nemají, ani k ní příčiny nejmenší žádnému neposkytli, a to vše k svému král. srdci zdravě připustil a pro nesmírné milosrdenství boží té přehrozné křesťanským lidem zatopené lázni krvavé — z čehož by před trůnem Krista pána Ježíše, spasitele nás všech a vykupitele, v onen poslední den soudný, kdežto všechněch lidí srdce, myšlení a obmyslové všelijací vyjeveni býti musejí, s těžkostí práv býti a náležitě odpovídati mohl — všemi způsoby, pokudž nejvýše možné, přítrž a překážku dokonalou učiniti a již oznámených prostředkův neprodleně ujíti se neobmeškával. Nebo nestaloli by se toho, že odtud nic jiného nepojde, jediné dokonalá všech zemí záhuba a zavedení. Oni pak stavové evang. že budou museti pro ubezpečení a opatření jak svých vlastních osob, tak ovšem i svých milých manželek, dítek a lidí poddaných takovou nevyhnutedlnou defensí, z níž by časem všudyž práví býti mohli (v čemž se tímto spisem svým za času poslušně a s náležitou slavností před králem, před celým slavným domem rakouským, anobrž i před samým pánem Bohem a celým světem ohradné a omluvené činí), mezi sebou nařiditi a před sebe vzíti. A poněvadž v těch místech následovalo by jim znamenité nebezpečenství, kdyby se s touž věcí déleji odkládati a obmeškati mělo, a hrabě z Turnu ještě dnešního dne záhy chtěl by od nich dokonalou kategorickou odpověd na to míti, pročež že stavův a krále prosí poslušně, aby se i hned na toto jich přednešení na konec milostivě pronésti a resolvirovati ráčil. —

Toho tedy dne hrabě zapověděl všelijaké střílení v lidu svém. Ale když stavové nemohli tak rychle místné resolucí od krále dostati, kterouž by hrabě dle žádosti jeho dokonalé zpraviti mohli, pročež hrabě rozkázal pouštěti zhusta střelbu jak z polních kusů tak i z mušketů, což celé dny i noci trvalo.

1619 Proti tomu král Ferdinand dal povolati spěšně od Kremže a z jiných měst víceji lidu, z něhož některé položil do Vídně a ostatním pak vykázal kvartýry v Brachteru. A tak poněvadž v tu dobu bylo uvedeno do města 3000 lidu přespolního, tou příčinou stavové i obyvatelé evangeličtí zůstávali tam v nemalém strachu a ouzkostech, a zvláště když viděli, že ani po vodě nelze jim někam se odebrati, protože všecky čajky a lodě při Vídni z rozkazu královského byly roztřískány a rozsekány na kusy, oumyslem tím, aby Čechové uvedouce je sobě v moc k svému forteli a pohodlí užívati jich nemohli. Kteroužto škodu šacovali sobě měšťané na několik tisíc zlatých. Posledního dne června Jan Jiří markrabě z Jegerndorfu, general nad lidem slezským, přijel s artelerií do ležení českého, a za ním brzo následoval veliký počet stavův uherských, kteříž s hrabětem z Turnu rokovali o pilné věci a předně z strany zavření konfederací mezi stavy evangelickými obojího království, uherského a českého. Čemuž přední vypovězenci z král. čes., na ten čas v Vídni při králi zůstávající, obávajíce se, aby o to poslední své útočiště nepřišli, hrubě odporovali, aby Rakušané a Uhři s hrabětem se nespolčovali.

Přitom také dotčení vyslaní uherští omlouvali stavy při hraběti, že netoliko to partikulární předsevzetí některých osob katolických v král. uherském z strany odeslání králi pomoci neschvalují, ale nad to výše že všecky ty, ješto stavy evang. až posavad za nos vodili, ne z oken vyházeti, než dokonce k nim tak přistoupiti chtějí, aby oni jim více škoditi nemohli, ani potom po nich někdo jiný tak snadně smělý nebýval a na šlak jejich nenastupoval. V čemž přítomnost hraběte a vojska jeho dosti dobře Uhrům pod obojí mysle i srdce přidávala.

Po vyřízení věcí svých při hraběti sjeli také týž vyslaní uherští i k králi do Vídně, toto při něm vyhledávajíce, aby pro snadší veřejného země uherské pozdvižení přítrž stížnosti jich zemské co nejdříveji jim k dokonalé nápravě a náhradě přivésti nepomíjel, ač chtělli by, aby stavové v něco jiného jemu nehrubě příjemného se nevydávali. Nad kterýmžto přednešením příliš smělým a srozumitedlným král užasl se nemálo. —

Navrátíce se zase k běhu vojenskému, pošetřme dále, jak jest se král s vojskem svým o to staral, aby hrabě netoliko od obležení Vídně odvésti, ale dokonce z celých Rakous vypuditi mohl. Dříve tedy, nežli se to stalo, sráželo se mu odevšad lidu nemálo a předně lid uherský, kterýmž ho fedrovali preláti a stav duchovní v Uhřích proti vší vůli ostatních stavův. Hejduci a husaři, dostavše se do Rakous, chtěli sobě při počátku měsíce června zaraziti kvartýr v Bruku neb Mostě

nad řekou Lejtou. Ale když měšťané zavřeli před nimi brány, 1619
pročež na vymstěnou skočivše do předměstí, nejdříve je do-čista vyplundrovali a potom i zapálili, provozujíce sobě s uherskými sousedy předměstskými nad míru nevážně a nelitostivě. A ač hrabě z Turnu již výše oznámeným spůsobem zapudil jich větší díl nazpět; s tím však se vším předce jich 2500 porazilo až k Dampírovi a spolčivše se s jinou jeho zběří, zmocnili se městečka Elišova, dvě míle od Cáhlavy, města v Hořejších Rakousích, blíž hranic českých ležícího, v němž všecko mužské pohlaví pošavlovali, na pěti místech domy zapálili, ženám těhotným plod z života jejich vyřezávali, dětem malým ruce a nohy utínali a místo peří za klobouky a maděry sobě strkali, tak hovadské tyranství se všechněmi provozujíce, že nikdy od Turkův nic tomu podobného slýcháno nebylo.

S druhé pak strany a právě v ty dny, když hrabě z Turnu před Vídeň přitáhl, to již od dávného času v Burgundii, v Lotaringii na onen čas pro cís. Matiáše a již nyní pro krále Ferdinanda zverbované a v krajině Elsaské rozložené vojsko počalo také hýbati se z kvartýrův svých zimních, a přetáhvši přes Rejn, vzalo cestu svou k Brýzachu, k Frýburku, k Ulmu a Gynsburku, a dostavši od Ulmských a okolních jich sousedův hojnost šífův a vozův pouštělo se odtud předce dolů po Dunaji až k Rejnu, k němuž první z téhož lidu regiment Don Baltazara de Marradas, Španiele, 7. d. června a na ráno opět 19 šífů rejtharstva a pěchoty, též 49 vozů soldatů hraběte z Oettinga připloulo, a ti všickni odtud hned k Štraubingu dolů pospíchali; jízda pak po zemi táhla za ním. To dálo se více, skůro ten celý měsíc, že jedni po druhých táhli dolů až ku Passovu.

Ale Řezenští, dostavše od Nornberčanů ku pomoci tři praporce pěchoty, opatrovali se bedlivě před tím lidem, zatarasovavše pevně brány městské kromě dvou; proti Dunaji pak vyvrhli pevný plochauz a osadili jej lidem. Podobně kurfiřt falcký při Sallern dal vyhoditi šance prostranné a mocné, opatřiv je střelbou i soldaty svými dle uznalé potřeby.

Z čehož šel strach nemalý na Bavořany. A ačkoli dotčený lid zdržel se od všelijakého příkoří a škod na gruntech knížat a stavův evangelitských v říši, kde jich minouti nemohl, kromě toho, že plavcův evangelitských při sobě trpěti a jim se dověřovati nechtěli, chtěvše, aby jim papežence k službě té objednali; proti tomu však v Bavořích mezi sobě novými papeženci tak hanebně hospodařili, že se Bavořanům s nimi spravedlivě již stýskalo.

1619 Jízda měla o sobě chválu tu, že byla dobře vymustrovaná a mužná, ale v pěchotě na větším díle nacházeli se mladí a nezkušení holobrádkové, tak že někteří ani muškety vládnouti nemohli, ale musili s sprostými toliko ručnicemi mustruňk procházeti. Nicméně spatřovala se při nich tak slepá a nesmyslná horlivost, že co zšílení hotovi byli pro obhájení římské víry a náboženství životů svých vynasaditi, čehož potom bezpochyby se jim i dosti snadně dostávalo. Nebo hned na šífích, nežli nepřítele viděli, drahně jich pomřelo. Všeho toho lidu podlé zprávy královských bylo okolo 13000.

Když tedy hrabě Bukvoj zsílil armádu svou takovým lidem čerstvým, i uznal býti toho potřebu důležitou, aby pro snadší lidu toho vychování kvartýry sobě rozšířil, pak nepříteli svému fortelu a zvůle tudy ujal. A ač pak general vojska hrabě z Hollachu, stavům král. čes. pod obojí náležejícího, spolu s jinými officíry a pomocníky svými všelijak se o to snažil, aby se Zlaté stezky a toho celého passu, od Budějovic až ku Passovu skrze české hory vedoucího, dokonale zmocniti a neřkuli dodávání profiantu Bukvojovi zastaviti, ale i tomu lidu burgundskému volný průchod k Budějovicům zameziti mohli, dovedvše sobě toho, že nedávno pominulých dnův těch 1000 kyrysarův nejvyššího z Waldšteina, kteříž od Passova chtěli dotčeným passem k Bukvojovi proraziti, zpátkem zase vrátiti se musilo; avšak jakož pro jiné v těch pustých a nepřístupných horách nepříležitosti, tak i pro nedostatek potrav nebylo mu lze jmenovaného passu zdržeti, ovšem pak zabrániti lidu tomu novému, aby se s Bukvojem v hromadu nestrhl.

A tak Bukvoj, maje již takovou sílu přihromadě, vytrhl z ležení svého v noci 8. d. června s knížetem z Sasů-Lavenburským, s Dampirem i s jinými předními nejvyššími, maje při sobě do 5000 jízdy a pěchoty, a to na větším díle Walonů a Uhrů, míniv města Tejna nad Vltavou a jiných okolních míst se zmocniti. A dostav na cestě zprávy, jakž autor akt Mansfeldských jistí, z vlastní kanceláře Mansfeldské dva dni před tím, nežli hrabě z Mansfeldu s lidem svým se z kvartýrů hnul, že dotčený hrabě dle dané sobě ordinancí od generala českého, aby se s houfy svými k němu do hlavního ležení obrátil, jízdu i pěchotu svou z Vodňan, z Prachatic, z Winterberka a Netolic vyzdvihl a v Netolicích toliko 30 zdravých a 20 nemocných mušketýrův zanechal, jsa toho úmyslu, na poručení tak se zachovati, jakož pak byl již přitáhl s nimi až do Záblatí, chtěje tu dočekati ještě k sobě 3 kompagnií rejtharstva Henricha Viléma hraběte z Solmsu:

— pročež Bukvoj, byv od sedlákův z vesnic Budějovských 1619
skrze lesy proveden, pustil se k Netolicům a rozkázal je Uhrům zapáliti a, co pak natrefiti mohli lidu, to vše, až i malé děti, pošavlovati a vmetati na oheň. O kterémžto příhodě zvěděv hned na ráno hr. z Mansfeldu, že těch jeho padesáte mušketýrův, nedbajíce nic na oheň, na krchov se salvirovali a tam ještě do té doby se udatně brání, očekávajíce na jeho pomožení; avšak nechtěv věci tak důležité sám o své ujmě opatřiti, vzkázal rychle do hlavního ležení k Budějovicům hraběti z Hollachu, co nepřítel s Netolicemi začal, a co bezpochyby i proti němu dále předsevzíti míní, žádaje, aby s pomocí dostatečnou prodlíváno nebylo.

Mezitím vzav k sobě 400 mušketýrův a 200 jízdy, nebyl na jiném, než s pomocí boží soldaty své v Netolicích z nebezpečenství tóho vymoci. Ale bylo již příliš pozdě, nebo nežli skůro čtvrt míle byl od Záblatí, kvartýru svého, ukázali se mu za jakýmsi passem bahništným dvě kompagnie Uhrů, které Bukvoj poslal napřed, ne proto aby na Mansfeldské ostok učinili, ale aby jim cestu k Vodňanům a ku Protivínu zalehli. Pročež obrátil se hrabě zase zpátkem k Záblatí, aby sobě ostatní lid svůj k bitvě náležitě a za času spravil a uspořádal, poslav opět druhého kurýra do ležení, aby mu ku pomoci přispěli; a jak přijel do kvartýru, rozkázal vskok jednomu inžinýrovi svému dotčenou ves vozy spížnými otočiti a zašancovati, osm pak praporcův pěchoty své do šlachtordnuňku a nedalcko od nich 4 kornety jízdy na dvé rozdělené napřed postavil, očekávaje na nepřítele s veselou myslí i tváří.

V tom přiblížil se k němu nepřítel s ostatními houfy svými a okazoval se mu po dvacíti, třicíti i více rejthařích v jakémsi doliku u rybníka, aby lid jeho k bitvě spořádaný s stanoviště jeho tam vyvábiti a v nepořád uvésti mohl. Ale že Mansfeldští, nehýbajíce se nikam z šiku svého, na dobrou hodinu s Budějovickými šermiclovali, z té příčiny nechtěl nepřítel již déle v štěstí svém se meškati, nýbrž udeřil na ně rychle s celou svou kavalerií, tisíc Uhrů šlo jim po dolejší straně vsi, jiné jizdy kompagnii několik po druhé straně, kudy se k Tejnu chodí, a prostředkem neb čelem 1000 kyrysarů Waldšteinských. Což jak rytmistr Daniel spatřil, předně prosil velice hraběte, aby, vida takovou moc, na pilném pozoru sebe měl a do neštěstí bezpotřebně se nevydával, poněvadž na osobě jeho záleželo by víceji, nežli na tom všem lidu jeho, a pak vskok obořil se s jízdou svou na Uhry; ale neminula malá chvile, tožť kůň jeho pod ním postřelen, a on upadv s ním nohu sobě zlámal, tovaryšstvo pak jeho, co ho nebylo

1619 pobito a nezutíkalo, zjímáno všecko. Mezi jinými fenrich neb kornet Mikuláš z Linstau choval se s kornetem svým, na němž byla napsána slova ta „Pro libertate" dobře a udatně. Nebo dříve, nežli koně i kornetu pozbyl, dostal rány tři v hlavě, a po čtvrté v čele udělané s koně teprva na levou a kornet jeho na pravou stranu spadl a spolu s ním Uhrům do rukou se dostal.

V tom, když tito v levém křídle tak vespolek se zatáčeli, tedy druhý houf jízdy Mansfeldské měl také dosti činiti s ostatními Uhry na pravém křídle, mezi nimiž hrabě z Štýrum bez zbroje i hermelínu, beze vší škody na těle svém, ku podivu rytířsky bojoval dosti dlouho, až vida, že kurasirům, naň ze dvou stran také dotírajícím, nebylo by mu možné s houfem svým odolati, nejprvnější začátek ustoupání před nepřítelem mezi Mansfeldskými udělal úmyslem tím, aby se za pěchotu ukrýti a, jsa převelikým vedrem a pachtováním těla nad míru unaven, sobě trochu pooddechnouti mohl. Dostav se tedy pěšky do nějaké stodoly a tu jiného koně sobě lapiv, časně na bezpečnější místo z bitvy vyvázl.

Poněvadž pak pěchota Mansfeldská, z omylu domnívajíc se, že jízda k ní se přibližující byla by nepřátelská, dávala zhusta na ni oheň a víceji jich sama postřílela, nežli nepřítel, jakkoli officírové z toho omylu velmi pilně ji vyvozovati hleděli: pročež hrabě, spatřiv to, snažil se všelijak dotčenou jízdu zase sobě v hromadu sraziti a na nepřítele s ní se obrátiti; ale neměl ji sobě v tom povolnou, protože někteří k Frauenberku, po česku k Hluboké, již před očima měli, jiní k Tejnu, ostatní pak, a to na větším díle, ku Písku vydali se na utíkání, tak že při hraběti nezůstalo přes patnácte koní. Kteří přijeli ku Písku, protože v noci nechtěli žádného pustiti do města, z těch okolo několika dvaceti koní přebředli v noci řeku a vandrovali upřímo k Plzni, ba mnozí až do říše, zvláště z rejtharův Štýrumských, kteříž sice, co se loupeže a manzování tklo, byli dosti udatní a hrozní na sedláky, jako by čerta sežrati chtěli; ale když viděli, že jim na opravdivou přichází, divnými zámysly ukrádali se hned z kvartýru preč, dříve nežli bitva se začala.

Při prvním trefuňku hrabě poručil piksmistru svému drahně ran udělati z polovičného feldšlaňku mezi jízdu nepřátelskou, ale potom dali jej odvézti do zahrady, kdež ostatní municí stála. A nežli k druhému potkání přišlo, tedy hejtman nepřátelský Meróde rozkázal z dolejšího konce vsi Záblatí na rohu jedné ulice příční k rybníku a potom i blížeji municí na kolika místech zapáliti, očekávaje sám s lidem svým tu ve vsi, co Mansfeldští dále před sebe bráti budou.

Hrabě z Mansfeldu, nemohv jedno pro wagenburk neb šance vozové, druhé pro to silné pěchoty své střílení k ní z předu přijíti, pustil se s těmi patnácti koňmi jinou stranou do vsi, chtěje k nim se dostati po zadu a tu umříti při nich poctivě. Ale ani to ho potkati nemohlo pro velikou haldu dříví, které mu v cestě leželo. V tom spatřiv ve vsi hejtmana Meróde bez kabátu s partyzanou a okolo něho mušketýrův drahně, neměl za jiné, než že lid jeho jest, a Meróde také jináče se nedomníval, než že někdo z královské jízdy k němu se přibližuje. Brzo však poznali se lépeji. Nebo když jeden z jeho rejtharův dojev na jeho pěchotu, hlásal se, že Mansfeldský jest, hned jat a tu před očima hraběte koně i pistol zbaven; tedy hrabě porozuměv, kdo by to byli, obrátil koně svého španielského spěšně zpátkem a ubíral se ze vsi. Meróde to spatřiv, a teprva po tom koni hrabě poznav — neb měl sobě dané návěští, po čem by hrabě poznán býti mohl — zkřikl tuze na mušketýry, aby po tom z kurvy synu čacký oheň dávali. Což však hraběti málo ublížilo, kromě že dva rejthary okolo sebe postřelené tu v štichu nechati musel. 1619

Když tou měrou Bukvojovští čtyry kompagnie jízdy Mansfeldské s pole dokonce sehnali a na díle potloukli, zatím očekávali v šírém poli, co pak pěchota jeho samotná v té zahradě s municí dále dělati bude. Že pak nebylo jí již dále možné, jedno pro velkou palčivost ohně, čím dále tím více před nimi se rozmáhajícího, druhé pro nenadálé prachu a vší municí skrze neopatrnost jednoho mušketýra, když se jim po druhé prach a kulky rozdávaly, zapálení, od něhož mnoho jich opáleno a poraněno, mezi vozy a v zahradě té setrvati: pročež, jak kteří mohli, jednak pod vozy jednak přes ploty lezli, až sobě všickni pomohli z toho nebezpečenství, a dostali se ven do šírého pole, na němž před sebou spatřili celou a silnou jízdu nepřátelskou, za sebou veliký zástup hejdukův a mušketýrův, ano i ten hrozný oheň a vlastní střelbu svou, kteráž se od ohně sama zapalovala a spouštěla na ně. Naposledy nevědouce zbytí, tři kompagnie z pěchoty té podávaly se z pole na pravo cestou ku Protivínu a mínili se tam v jakési zahradě uložiti; ale že nebylo jim lze tak snadno dostati se do ní, položili se v ouvoze před samou vsí, aby potom odtud tím spíšeji lesa dosáhnouti a v něm před jízdou nepřátelskou se rozschovávati mohli. Ale ten úmysl zkartili jim vskok dvě kompagnie Uhrův po bocích a jedna kompagnie Valonův za hřbetem na ně udeřivše, nebo rozrazili je na různo, a velmi nemilosrdně, zvlášť Uhři, s nimi nakládali, nedávajíce žádnému z nich kvartýru, ani těm, které od kurasírův zajaté natrefili, a ani dětí ani žen nešanujíce,

1619 z nichž 17 dětí a žen 18 na díle postříleli, na díle na poli roztínali a do ohně vmetali.

Ostatních pak pět praporův pěchoty Mansfeldské potkalo lepší štěstí. Nebo napracovavše se v tom rovném poli do vůle s nepřítelem, dostali se po levé straně do jakési zahrady, uhasivše sobě vodou v ní nalezenou plot, kterýž již také hořeti začal; a tou měrou byli sebou trochu bezpečnější před jízdou, že na ně doskočiti a s nimi podobně jako s spolutovaryši jich mordovati se nemohla.

Hrabě pak z Mansfeldu vida očima svýma, kterak celá ta rovina lidem nepřátelským naplněna, kvartýr jeho Záblatský jemu odňat, čtyry kornety rejtharstva a tři praporce pěchoty potlučeny, samému také s těmi ostatními pěti praporci bez velikého nebezpečenství života nepříteli z rukou ujíti nelze, uposlechl naposledy snažné prosby svých věrných officirův a soldatův a pustil se s těmi 15 rejthary ostatními zpátkem k jedné vsi ku Protivínu ležící a odtud potom v levo k Tejnu, jednak sem, jednak tam Uhrům a Valonům, kteří se za ním dosti daleko honili, an po dvakráte skrze ně zmužile se propral, pomocí toho výborně rychlého koně španielského, kterýž za 1500 pistoletů byl šacován, kliky metaje, až předce s pomoci boží jim sám sedmý z očí ujel a toho večera do Tejna se dostal. Ale tu potkalo ho nové a mnohem nebezpečnější neštěstí, nežli kdy před nepřítelem. Nebo lid krajský, kterýž tu v městě ležel, domnívaje se, že lid nepřátelský jest, velmi silně po něm střílel, tak že kulky před ním do vody i pod koně padaly, ba i okolo samých uší mu hvizdaly, nic nedbaje na jeho návěští a kloboukem točení, až právě trefil se k tomu na jeho veliké štěstí jeden soused Prachatický, Šebestian Glaser, kterýž znaje ho zkřikl na soldaty, že general z Mansfeldu jest, aby střelby té přestali.

Vozové spížní, jichž bylo do 300, dostali se téměř všickni nepříteli do rukou, kromě generalového vozu komorního, kterýž podivně Uhrům z rukou vyšel s kazatelem polním a komorníkem nad stříbrem, s písařem kuchynským, s calmistrem a se dvěma pacholaty; na němž bylo peněz a klenotů hraběcích dobře za 30000 zlatých s registry vojenskými. Jiných něco málo vozův odvezeno do Vodňan a do Protivína, jakkoli sedláci Protivínští skrze ves s velikou nouzí do Písku je pustili, a kdyby bylo nebylo tu jednoho soldata mezi nimi, kterýž kazatele polního poznal, byli by s těžkostí odtud odjeli v cele.

Na ráno přijel sám hrabě za vozem svým na Písek s velikou radostí dvořanův svých. Po odjezdu jeho ostatní praporce pěchoty zdržely se v té zahradě až do západu slunce;

a když Dampir chtěl pustiti na ně Uhry, aby je pomlátili, 1619 tu oni přivítali je s tak udatným a silným střílením, že neměli více chuti, aby se měli pokusiti o ně.

Že pak dokonce žádná pomoc Mansfeldovi z ležení hlavního nepřišla, příčina toho byla ta. Ačkoli Oldřich Vchynský byl již na cestě se 2 tisíci mušketýrův a s 1000 koňmi; však potkav se s hrabětem z Stýrum, kterýž, jakž nahoře dotknuto, brzo po rozplašení jízdy z boje ujel, a vyrozuměv z něho, jak se s lidem jejich děje, a jak nepřítel silen jest, musil se zase zpátkem obrátiti. Jiní pak píší, jako i on sám Oldřich, když nepřítel vracel se od bitvy k Budějovicům, že Vchynský postihv Bukvoje s houfy jeho míli od Záblatí Velikého, dvěma stranama naň udeřil, chasu tu na různo mu rozehnal a vozy s loupeží odňatou všecky jim pobral, ač že z obojí strany do 400 jonáků na placu zůstalo. A kdyby táž pomoc byla hraběti dříveji na pomoc přišla, že by mohl nepřítel na hlavu poražen býti; ale, kdo tím vinen byl, to že čas sám ukáže. Potud jsou slova Vchynského.

Mezi jinými kořistmi, co bylo věcí hraběcích nalezeno a od Uhrův pobráno, chtěji tomu, že to vše stálo za 100000 zlatých. Když pak vínem také tu okolo zahrady postiženým dotčení Uhři uzdravovali se, někteří officírové Mansfeldští poručili mušketýrům svým dávati na ně z zahrady oheň, a pomohli mnohému od toho veselého cechu na onen svět.

Naposledy, nevidouce již žádné lidské pomoci okolo sebe, vyslali bubeníka k Bukvojovi a žádali ho za kvartýr, ač bez vůle a povolení officírův; jehož také velmi snadně užili. Nebo sám Bukvoj s Dampirem, s knížetem z Sasů, s nejvyššími Levlem a Waldšteinem přišel až před zahradu, v níž těch pět praporců pěchoty leželo, a přislíbil jim ústy vlastními dobré a příhodné kvartýry dáti i také proti složení měsíčného žoldu všecky zase svobodně propustiti, pochváliv jich přitom, že jsou se jako zmužilí a poctiví lidé rytířsky bránili. Což trvalo od 12 hodiny až do 6 na půl orloji. Na to hned musili zbraně své všickni skládati.

Takovým způsobem královští s zřetedlnou pilností, opatrností a zmužilostí hraběte Bukvoje, jsouce daleko silnější nežli Mansfeldští, pole a vítězství obdrželi, dostavše při něm ten jeden kus polní střelby, 3 kornety, 8 praporců se 1300 soldatův zajatých, které Uhři dostali, s těmi velmi nemilosrdně nakládajíce. Ano i jiným královským dávali Mansfeldští vinu, že jsou jim víry a připovědi nezdrželi. Nebo předně že je namluvili slovy pěknými, aby se dali potřebovati králi Ferdinandovi, a když oni bránili se učiniti toho, že jsou je v Krumlově a v Budějovicích do smradlavých vězení vmetali,

1619 lidem hraběte z Mansfeldu a lidem nepřátelským při vsi Velikém Záblatí v kraji Prachenském, v němž z obojí strany lidu nemálo zhynulo; ale aby se tak veliká porážka Mansfeldských, jakž se to od nepřátel stavův přespolních i domácích náramně zveličovati chce, státi měla, toho že se, díka Bohu, tak v skutku a v pravdě nenachází. Že pak z obojí strany lidé takoví, ješto ubohým lidem potřebným, jež byli povinni přichraňovati, znamenité příkoří a nátisky činili a nepříkladný a nepokojný život vedli, v dotčeném potkání zhynuli, to že se bezpochyby jistým a spravedlivým soudem neb připuštěním božským jim přitrefilo, když jest tudy nevážnost jejich nekřesťanskou slušně ztrestati, nás pak k dobrému ponapomenouti ráčil, abychom zkroušeným srdcem pokání pravé z hříchův našich za času učinili, k němu cele a opravdově se obrátili, a tím stáleji a zmužileji nepřátelům našim odpírati a před lstí i jich násilím živěji opatrovati sebe i vlasti své se snažili.

Jakož pak že za těmi příčinami direktoři uznali to za dobré a vysoce potřebné, aby jim to vše patentem přítomným v známost bylo uvedeno; pročež že všechněch stavův a obyvatelův král. čes. dle povinnosti své k tomu s dostatkem napomínají, od osob pak svých přátelsky žádají: předně aby svatých modliteb pilni byli; za druhé, poněvadž nepřítel stavův čím dále tím víceji se ssílí, aby všickni vůbec i jeden každý obzvláště, kteřížkoli doma při statcích a živnostech svých zůstávají, i hned, jak je týž patent dojde, se vší svou mocí dle předešlého obecného jich snešení a jak s jízdou tak ovšem i s desátým i s pátým člověkem svým vzhůru a pohotově byli a, pokudž by to další potřeba ukazovala, s takovým lidem jízdným i pěším pro obhajování král. čes., manželek, dítek i statkův svých v místo to, kteréž jim od direktorův oznámeno bude, najíti se dali; jsouce k stavům té celé naděje a dověrnosti, že se jeden každý z nich v tom, jakož na poslušné milovníky vlasti náleží, tak a nejináče zachovávati hleděti budou.

A poněvadž hrabě z Turnu s jistým počtem lidu českého, moravského i jiného z jistých i důležitých příčin na ten čas v Rakousích se zdržuje, pročež že sou totéž jemu stejně v známost uvedli a jeho napomenuli, aby beze všech všudy odkladů s lidem svým, jestli že ne dokonce se vším, ale vždy s dobrou částkou jeho, a obzvláště s lidem stavům náležitým co nejdříve domu zpátkem se obrátil a nepříteli s pomocí pána Boha náležitý odpor podlé stavův činiti napomáhal.

Odtud autor akt Mansfeldských zavírá, že stavům král. čes. na té porážce Mansfeldské musilo příliš mnoho záležeti,

s velikou pompou a slávou, byv přivítán od posádky městské 1619
s hlučným střílením.

Ačkoli pak nepřítel za jiné neměl, než když jest hraběcí lid tak znuzil, že již i Prahu i Plzeň v rukou svých konečně má, a hrabě nebude se moci zase tak brzo zotaviti; však v jednom i druhém byl velice zmýlen, jakkoli sice hned po té bitvě Vodňany, Prachatice, Winterberg a Hluboká se mu poddaly, Horaždějovice vyplundrovány a vypáleny. Strakonicím pak a Blatné, že náležely pánům pod jednou, kromě zloupení měšťanův odpuštěno. Nebo hrabě z Mansfeldu v krátkém čase shledav sobě nemálo lidu svého, Plzeň ním osadil, hranice k Bavorům opatřil a nepříteli, štrafy k Zelené hoře a k Rokycanům činícímu, tu svévolnost zastavil, dostav přitom od stavův pod obojí nového pšteluňku na regiment pěchoty a 600 koní, kteréž s podivením mnohých ve dvou měsících netoliko shledal, ale i předešlý regiment svůj u Záblatí znuzený čtyrmi novými kompagniemi pěchoty sobě opatřil.

Když pak novina ta smutná přišla nejprvé do měst Pražských, někteří posměváčové papeženští nemohli radosti té, kterouž nad tou porážkou měli, zatajiti v sobě; nobrž dali se po straně slyšeti v tom, že by bylo snad slušné a náležité, aby hrabě z Mansfeldu dal opět nové kázání a poděkování z toho vítězství v Plzenském kostele učiniti. Ale on nic sobě toho posměšku nevážil, nýbrž s tím se vším předně to nařídil, aby bylo tam drženo kázání kající a lid napomenut ku pokání pravému. Při čemž kazatel jeho polní vzal sobě za základ téhož kázání a napomenutí pobožného z pláče Jeremiášova kapitoly 3. vr. 22, a 23. „Veliké jest milosrdenství hospodinovo, když jsme dokonce nevyhynuli; nepřestávajíť zajisté slitování jeho, ale nová jsou každého jitra.“ A po kázání přisluhovalo se i svátostí večeře Páně velikému množství lidu. —

Za tou Mansfeldskou porážkou následovalo hned tak hrozné kraje Prachenského a Bechynského od té uherské zběře plundrování, že z samého panství Rožmberského a Malovcův do 3000 kusů dobytka většího i menšího do Budějovic v ty dny přihnáno, a kráva za 8, 10, vůl za 34 a ovce za 2 groše míš. prodávána byla. Na zámku pak Hluboké, na nějž okolní obyvatelé a sousedé všecky své nejlepší věci pro bezpečnost sobě svezli, když mocí byl vzat, tak mnoho kořistí bohatých se nabrali, že měli co za tři dny do Budějovic voziti.

O čemž dozvěděvše se direktorové, vydali 15. d. června v městech Pražských veřejný patent, ano i po všech krajích rozeslali jej, netajíce v něm všechněch stavův a obyvatelův král. čes., jaké potkání dnův pominulých zběhlo se mezi

1619 stné potkání, neřkuli dosti málo co platného v těch pěti čtvrtech léta jest od druhého generala hr. z Hollachu vyřízeno, s obležením města Budějovic do 6 měsiců jest ztráveno a nic nespraveno, ale nad to výše že ani svého vlastního touž armádou skůro obhájiti před mocí nepřátelskou nemohou, přicházeli tudy na divná myšlení a dyškursy rozmanité, kým a jak by to vše scházelo, tak že hrabě z Hollachu, dověděv se o sobě takové pověsti, vypravil se sám osobně do Prahy mezi direktory, aby se z toho domnění před nimi vyvedl, ale jak podstatně a pravdivě to se od něho stalo, čas potom s sebou to vše přinesl.

V tom král Ferdinand, učiniv opět nové psaní k direktorům a stavům, napomínal jich milostivě, aby nezpěčovali se již déle poslušnosti jemu jakožto pánu a králi jich korunovanému povinné prokazovati, ale majíce na pilném pozoru povinnost a závazek svůj ku pokoji směřovali. Načež není mu dána žádná odpověd dokonalá, ale odloženo všeho toho k společnému stavův při nejprvnějším sněmu jich obecném uvážení. —

25.čva. Dvacátého pak pátého d. června hrabě Bukvoj, nezaháleje s lidem svým, přitrhl s 17000 jízdy a pěchoty a se dvěma kusy střelby před zámek a město Nové Hrady, pánu z Švamberka náležející, a požádal skrze trubače svého na hejtmanu, který tam ležel, aby mu obého dobrovolně postoupil. Kterýžto, maje při sobě do 300 soldatův branných, vzkázal mu, že toho učiniti a, leč mocí bude k tomu přinucen, místa sobě svěřeného postoupiti mu nemíní. Na to puštěni hned Valoni k šturmu, aby se zámku zmocnili; kteříž však s ztrátou 80 osob kromě 200 poraněných nic nezřídivše, zase zpátkem ustoupiti musili. Ale v noci Uhři naházevše do příkopů plno sudů a jiného doraždí, nebyli na jiném, než pokoštovati lepšího štěstí. Pročež naši vidouce, že odolati síle jejich nemohou, dali se s generalem v rokování, a zůstáno s ním na tom, aby s filci a rancemi svými, též s poboční i svrchní zbraní za větším houfem odvandrovali. Což když se stalo a hejtman jejich nadáv se, že mu smlouva bude zdržána, rozkázal vůz svůj špížní napřed vyvézti, tedy bylo mu toho zbráněno s oznámením tím, že dotčený vůz nebyl by v akkordu vyminěn, nýbrž aby tak dobře hejtman jako i jiný soldat prostý věci své sobě na hřbetě toliko odtud odnesl a více nic. S podobným ouskokem potkal se od královských i fendrich; nebo praporce svého jim musel zanechati.

Na to hned Bukvoj podal se k městu Vejtrachu na pomezí rakouském, a opanovav je jako i jiná mnohá okolní místa otevřel sobě zase svobodný pass do Rakous, nejprvé

trefivše naši nidrlantští rejthaři na tu konvoj uherskou a ne- 1619
věděvše, kde sou se tu a za jakou příčinou vyskytli, a když
Uhři chtěli jim uvésti v známost, že jsou přátelským během
jmenovaného rytmistra doprovázeli, oni jazyku jejich rozuměti
neuměli, tou příčinou udeřili na Uhry tak zuřivě, že je na
větším díle mezi sebou pobili, a ostatní s skrvacenými hlavami
s sebou do ležení k Soběslavi přivedli.

Téhož dne nejvyšší Vchynský měl také tuhou půtku
s královskými u Tábora, zanechav jich na place do 300, ne-
ztrativ proti tomu z tovaryšstva svého nic více, kromě jedi-
nou osobu rytířskou a dva prosté pacholky. —

Jedenmecítmého a 22. d. června direktorové nařídili to 21. a 22.
při Pražanech, aby ve všech třech městech svých hlavní mu- června.
struňk drželi, okolo Prahy v místech potřebných a příhod-
ných nové šance zdělány byly. A poněvadž Adam z Wald-
šteina, nejv. hofmistr král. čes., až dosavad zdržoval se v Praze
za příčinou krále Ferdinanda, pročež těch dnův vzat jest od
direktorův do arrestu a v domě svém silnou stráží opatrován.
Proti tomu, aby hraběti z Mansfeldu byla škoda jeho jakž
takž vynahražena, vykázali mu direktoři k užívání celé opat-
ství Chotěšovské; kurfirštům pak a knížatům sjednoceným
říše uvedli v známost, jak barbarsky lid ten krále Ferdinanda
v koruně české sobě počíná a všecko všudyž, nač jen přijde,
hubí a kazí. A aby lid jejich služebný měl lepší chuť k od-
pírání nepříteli, odeslali jim do ležení k Soběslavi 24. d. čer-
vna platu za jeden měsíc.

Moravští direktoři a správcové zemští, vidouce takovou
potřebu obecní, vyzdvihli veřejnost mezi stavy vyššími z strany
jízdy zemské a desátého člověka pěšího. Že pak od toho času,
co naši od Budějovic odtáhli, nepřítel devět měst a městeček
a vsí do 50 sobě opanoval, zloupil a popálil, a nedbav na to
nic, že po vrácení se hraběte z Turnu s ostatní armádou če-
skou každodenně 1000 koní a 2000 pěchoty vysílalo se sem
tam po kraji, aby lidu tomu loupežnému ta svévolnost zasta-
vena byla, dosti blízko měst Praž. škodlivé štráfy činil; pro-
čež direktoři byli přinuceni k tomu, aby za času korunu
s jinými klenoty a privilegiemi zemskými z hradu Karlšteina
na hrad Pražský přenésti dali.

Mnozí tedy prozřetedlní patriotové, považujíce toho při
sobě s pilností, že ačkoli vojsko jich české hned od začátku
války té až do chvíle přítomné bylo a jest daleko silnější ne-
přítele, pod tím pak že mezi ním velicí neřádové a nekázeň
se očitě spatřuje, k tomu že mimo to tažení hraběte z Turnu
do Moravy a do Rakous, markraběte z Jegrndorfu některé
šarmicle hrdinské a hraběte z Mansfeldu onehdejší ač nešťa-

1619 stné potkání, neřkuli dosti málo co platného v těch pěti tech léta jest od druhého generala hr. z Hollachu vyř s obležením města Budějovic do 6 měsíců jest ztráve nic nespraveno, ale nad to výše že ani svého vlastního armádou skůro obhájiti před mocí nepřátelskou nemohou cházeli tudy na divná myšlení a dyškursy rozmanité, k jak by to vše scházelo, tak že hrabě z Hollachu, dověd o sobě takové pověsti, vypravil se sám osobně do Prahy direktory, aby se z toho domnění před nimi vyvedl, al podstatně a pravdivě to se od něho stalo, čas potom s to vše přinesl.

V tom král Ferdinand, učiniv opět nové psaní k d torům a stavům, napomínal jich milostivě, aby nezpěč se již déle poslušnosti jemu jakožto pánu a králi jich ko vanému povinné prokazovati, ale majíce na pilném p povinnost a závazek svůj ku pokoji směřovali. Načež mu dána žádná odpověd dokonalá, ale odloženo všeho k společnému stavův při nejprvnějším sněmu jich obe uvážení. —

25.čva. Dvacátého pak pátého d. června hrabě Bukvoj, nezah s lidem svým, přitrhl s 17000 jízdy a pěchoty a se d kusy střelby před zámek a město Nové Hrady, pánu z Š berka náležející, a požádal skrze trubače svého na hejtm který tam ležel, aby mu obého dobrovolně postoupil. Kter maje při sobě do 300 soldatův branných, vzkázal mu, že učiniti a, leč mocí bude k tomu přinucen, místa sobě s ného postoupiti mu nemíní. Na to puštěni hned Valoni k štu aby se zámku zmocnili; kteříž však s ztrátou 80 osob k 200 poraněných nic nezřídivše, zase zpátkem ustoupiti m Ale v noci Uhři naházevše do příkopů plno sudů a ji doraždí, nebyli na jiném, než pokoštovati lepšího štěstí. čež naši vidouce, že odolati síle jejich nemohou, dali se neralem v rokování, a zůstáno s ním na tom, aby s fi rancemi svými, též s poboční i svrchní zbraní za větším fem odvandrovali. Což když se stalo a hejtman jejich n se, že mu smlouva bude zdržána, rozkázal vůz svůj š napřed vyvézti, tedy bylo mu toho zbráněno s oznám tím, že dotčený vůz nebyl by v akkordu vyminěn, nýbr tak dobře hejtman jako i jiný soldat prostý věci své na hřbetě toliko odtud odnesl a více nic. S podobným skokem potkal se od královských i fendrich; nebo pra svého jim musel zanechati.

Na to hned Bukvoj podal se k městu Vejtrachu na mezí rakouském, a opanovav je jako i jiná mnohá o místa otevřel sobě zase svobodný pass do Rakous, ne

ták všecko vyplundrovav dočista. Po vzetí pak Nových Hradů naši dostavše některé z vojákův královských, vyrozuměli z nich: že měli sobě poručeno od Bukvoje aneb od kteréhokoli nejvyššího, aby ten veliký rybník Rožmberský u Třeboně, kterýž na délku za tři a na šířku za půl druhé míle táhne se, prokopali. Což kdyby se bylo zběhlo, byli by dobrou částku armády české u Soběslavě zatopili a netoliko v tom revíru okolo Vltavy řeky, ale předně a nejprvé potom i městům Pražským znamenité škody zdělali. Čehož by napośledy i obyvatelé při Labi jak v král. českém tak i v Míšni a jinde dosti perně zakusiti musili. Pročež generalové opatřili místo to, v němž takové prokopání díti se mělo, silnou vartou, že nepřítel ničehož toho dovésti sobě nemohl. 1619

Na skonání měsíce června jízda slezská, natrefivši v jistém městě Uhry sem i tam po kraji škody mečem, ohněm i lájmem činící, svedla s nimi tuhou bitvu, v níž Uhrův do 300 a Slezáků okolo 140 osob zůstalo na place. —

Po odtažení hraběte z Turnu s armádou českou od města Vídně, někteří papeženci v Rakousích složili o něm dosti obšírný paškvil v spůsobu modlitby k Bohu a dali jej v Vídni zjevně vytisknouti a prodávati s nápisem takovým: „Rytířského neb hrdinského hraběte Henricha Matesa z Turnu modlitba, ano i zpráva kratičká, jaký slavný triumf v Praze, v Budějovicích a v Lábu s černým volem a s svými dřevěnými děly neb kusy polními vzáctně držel, a obzvláště jak znamenité vítězství obdržel, před město Vídeň přitrhl, je 6. d. června 1619 oblehl, a kterak ten slavný vítěz s svým lidem válečným pěkně a zjevně o půlnoci mlčečky od něho odtáhl preč, nevzav žádného odpuštění od krále Ferdinanda, ani se s ním nerozžehnav; též jak jest zase přes Dunaj se přeplavil, přes nějž ho sám satan a jeho náhončí převezli, začež on Bohu věrně děkoval.“

(Orig. díl IX. str. 119.)

S druhé pak strany král Ferdinand, nemoha ani od direktorův ani od stavův král. čes. pod obojí na některé psaní své k nim o to, aby pokoj sobě oblíbili, království jeho českého a vlasti své hubiti a plundrovati nedali, nýbrž jeho jakožto krále a pána svého za vrchnost svou přijali, učiněné žádné odpovědi místné dostati; i učinil o to stížné psaní 23. června z Vídně k hraběti Bukvojovi, naříkaje v něm na dotčené stavy a je za sobě jakožto králi a pánu svému zpronevěřilé pokládaje, protože neřkuli těmi psaními jeho sami pohrdli, ale nad to výše ještě i jiné mnohé krajiny a země netoliko

čův dosti najdou, a sjednotíce se v tom s Slezáky, s Moravany i s Rakušany, aby z těch všech provincií jednu obec svobodnou a mocnou udělali, passy nejonačejší do Uher a do Elsas jako i do Nidrlantu lidem svým a pomocníkův svých opanovali a zavřeli. To když stane se, a král nebude moci míti z Nidrlantu fedruňku žádného, že bude po něm veta; stavové pak sjednocení že s pomocí kurf., knížat a stavův evang. v říši Hollanderů i jiných potentátův, kteříž s domem rakouským nejsou na jednom stání, čím dále tím víceji růsti a zmáhati se budou. 1619

Proti tomu stavové katoličtí, ješto na ten čas s stavy pod obojí za jedno drželi, ano i nejedni z stavův pod obojí že směřovali k tomu, aby s Ferdinandem králem stala se přátelská smlouva, však na dosti tuhé výminky, a to proto: že by bylo se obávati, kdyby král nad stavy zvítěziti měl, že by je již teprva o všecka a všelijaká jich privilegia a svobody dočista připravil; druhé že přitom slušelo by zdravě považiti i toho, byť krásně Čechové mohli s to dobře býti, aby tu válku začatou za dosti dlouhý čas vedli a dostatečné pomoci od okolních potentátův dostávali, však že vždy nebude jim možné toho celého domu moci a síle za mnoho let odolati, nýbrž, stůj to na dlouze neb na krátce, že vždy předce s velikou ujmou a ztrátou svobod svých přemoženi a převálčeni budou, zvláště že důchodové král. čes. tak daleko se nevztahují, stavové sami mezi sebou jak v náboženství tak i v jiných příčinách politických dokonale jednosvorni nejsou. Na okolní pak země a sousedy v takové těžké a nebezpečné příčině všelijak se spoléhati, že jest věc nejistá, poněvadž ani těm nebylo by možné a podobné dlouho přitom setrvati a tak veliké náklady vystáti; nýbrž, když země česká i jejich budou na nejvyšší zhubené a dědiny dělati se nebudou, že potom naposledy na pořád všecky králi v loupež a v otroctví se dostanou. Což vše pro zprávu direktorům že odesláno jest.

(Orig. d. IX. str. 131.)

V tytéž časy kníže Vladislav, polského krále nejstarší syn, přijev do města Nisy k arciknížeti Karlovi, biskupu Vratislavskému, zůstával u něho drahný čas; z čehož stavové a knížata slezská Augš. konfessi dělali sobě divné myšlení, aby se tu o nich ňáká piksa potutedlná neskládala. V tom trefilo se v Nise, když knížecí piksenmistr neb puškář, chtěje kníželi polskému udělati kratochvil, spouštěl raketle, že jedna z nich vletěla do lozumentu toho, v němž jezuiti polští by-

1619 dleli, a spůsobila v něm oheň náhlý, od něhož mezi jinými věcmi věci jejich jim shořely.

Potom vydali se obadva ti páni na projíždku a na myslivost až do hrabství Kladského ku pomezím českým. O čemž zvěděvše direktoři a nadávše se, že se to od nich děje buď Čechům na vzdůru aneb pro vyhlídnutí sobě passův některých platnějších, i učinili přátelské psaní biskupu, žádajíce ho, aby v tyto tak nebezpečné a podezřelé časy spolu s hostem svým takového podezřelého projíždění po hranicech českých na straně zanechal a příčiny k nějakým dalším nepříležitostem jim samoděk nedával. —

O sněmě slezském, jejž položili knížata a stavové v Slezích k Augš. konfessí se přiznávající do Vratislavě ku pondělku po neděli velikonoční Jubilate, mezi jinými mnohými snešeními sněmovními snesli se jmenovaní knížata a stavové 21. a 24. d. června o tuto dvojí věc:

I. Pro dokonalé zpomožení jakož všechněm již dávno zašlým v příčině náboženství jich evangelického stížnostem, s nimiž sou se potkávali od strany odporné všelijací jejich spoluoudové a domácí víry v rozdílných městech, městečkách i po vesnicech knížetství slezských jak z strany zavírání jim kostelův a škol a služeb církevních zastavování, tak ovšem i z strany záhubného odnímání jim všech živností městských i řemesel poctivých proti patrnému a výslovnému znění majestatu, těm knížatům a stavům na svobodné náboženství jich provozování od cís. Rudolfa daného — tak obzvláště teď posléze v knížetství Těšínském v městech Kořanech a Černé Vodě, tudíž i ve vsech Paucenově a v Délově — nařídili zvláštní kommissí mocí, týmž majestatem jim propůjčenou, poručivše všechněm pánům, rytířům a obyvatelům dotčeného knížetství k Augš. konfessí se přiznávajícím, aby, zvolíce z prostředku svého osoby jisté za kommissaře, je do jmenovaných míst neprodleně vypravili a v dotčených městech i vesnicech kostely i školy zavřené a týmž obcem z moci a užívání vyňaté jim zcela a zouplna k svobodnému nab. evangelického v nich provozování a mládeže křesťanské vyučování ve všech svatých ctnostech a umění svobodném navrátili, dle výslovného textu a znění majestatu císařského a královského; i to také dostatečně přitom opatříce, pokudž by jmenované obce pro tu příčinu od kohokoli budoucně chtěly se sužovati, aby jich slušně a náležitě proti každému takovému kvaltu a násilí chrániti a zastávati hleděli, tím se neomylně ujišťujíce, že dotčená knížata a stavové Augš. konfessí je dotčené stavy i kommissaře jich ve všem tom předsevzetí proti všelikému člověku na ně se proto nutkajícímu náležitě zastati a zastoupiti chtějí.

Jsouce ke všechněm jmenovaného knížetství stavům a obyvatelům té důvěrné naděje, že se v příčině té, an se o rozšíření cti a slávy boží, evang. křesťanského náboženství v čistotě a v celosti zachování a obhájení majestatu jim nadaného a tak jednoho každého z nich domácího pohodlí a vzrostu vlastně dotýče, věrně, bedlivě a upřímě budou hleděti zachovati, i majíce bedlivý pozor předně na to, aby pod tím zámyslem od žádného nic scestného, a z čehož by právi býti nemohli, před sebe se nebralo, a lidé poddaní z povinné poslušnosti vrchnosti své se nevytrhovali, i pro snadší a bezpečnější kommissi té fedruňk a vyřízení — že jsou obrali týmž stavům a kommissarům za pomocníka urozeného pána p. Jana Jiřího hrabě z Vysokého Collernu a dědičného pána na Kynigsberce, jakožto svého v Hořejším i Dolejším Slezsku nařízeného nejvyššího, aby jim, když by mu den k tomu od nich byl jmenován, v té exekuci skutečně se potřebovati dal a dotčenou věc k dokonalému a místnému vyřízení pokojně a povlovně podlé nich a spolu s nimi přivésti se neliknoval. 1619

II. Poněvadž pak takovými nátisky a příkořími, straně evangelické v knížetstvích slezských od drahně let činěnými, největší původové byli jezuiti, z té příčiny knížata a stavové svrchu jmenovaní vynesli na ně podobný ortel, jako předtím stavové král. čes. a uherského; kterýž potom pod jmenem a titulem Jana Kristiana knížete Lehnického a Břehského jakožto vrchního hejtmana královského v obojích Slezích v městě Břehu $^{14}/_{24}$ d. června zhotoven, pečetí jeho knížecí upečetěn a vůbec vyhlášen jest.

Ale když v málokolikasi dnech po vyhlášení snešení toho vzešel v městě Břehu nenadále prudký oheň, od něhož do tří set domů městských popelem položeno, naposledy vyhledalo se to z vyznání žhářův tří, kteříž byli v tu dobu jati a tázáni právem, že jsou byli najati na to od jezuitův polských, aby oni aspoň tou škodou potupy té své pomstiti mohli, i to přitom doloživše, že jim podobných paličův bylo by ještě víceji nastraženo, aby stavům a obyvatelům evang. v Slezsku tou měrou škoditi a, pokudž by bylo možné, třebas celé země a panství jejich zohaviti a znuziti se snažili.

Zatím 29. d. června trefilo se ve Vratislavi, když měšťané, v počtu 5000 jonáků branných, oupravně vyristovaní se mustrovali, že úředník kapitoly Vratislavské s jinými některými druhy svými a s čeládkou pánův papeženských, zdali s opilství či z pouhé všetečnosti, projížděli se sem i tam mezi praporci jejich, nadávajíce měšťanům psů a berenhayterů luteriánských a povolávajíce na ně: co se strojí katolikům krky 29. čvn.

1619 srážeti, že se nyní tak silně mustrují; ale aby myslili, jim toho může dříveji od katolikův dostati.

Měšťané doslýchajíce v své uši takových důtek, a jmenovaní všetýčkové přestati nechtějí, i učinili outok a zbili jak úředníka tak i družinu tak neurázně, že z nich od toho zbití na ráno duši vypustil, ostatní pak s placu s zkrvácenýma hlavama odvandrovati domů. Úřad vznesl túž výtržnost úředníka jejich na kapitolu, kter pro ni neřkuli z služby propustila, ale i úřadu vydala v aby ho dle zasloužilosti ztrestati rozkázal.

V tom u večer, když brána Písecká podlé jiných již uzavírána a varta městská rozcházela se, potkal se nějaký žebravý mnich z kláštera od sv. Albrechta, který u svých druhův v klášteře sv. Vincence hned dobře podr a vydal se v to z ožralství, že některým z těch soldatův poboční zbraně od boku odpasovati, divnými slovy haně přitom, a neměv na tom dosti potahoval se i za svůj jejž skrytý pod kapí měl. To spatřivše mnozí z měšť kteříž ještě po mustruňku měli zbraně při sobě, chtěli b toho mnicha vzíti do kola a zachovati se k němu podlé nosti. Ale že byl z číhokolí poručení hned vzat a s o veden, tím se ta rumrejška přetrhla; sic jinak, kdyby s dostal do kláštera, strach, aby byla chasa obecní nepusti po něm a jak toho kláštera tak i jiných tu v městě ne a nepoplundrovala. Prozřetedlností však úřadu vkročeno v tomu za času v cestu.

Poněvadž pak taková pohroma násilná valila se se stran na jezuity, našli se hned dvojí lidé, jedni, že ne jich opravdově litovali, druzí, že se jim vysmívali.

Direktorové a správcové zemští v král. čes., učinivše konalou námluvu skrze jisté vyslané a prostředky své s markrabství morav., s knížaty a stavy Augš. konf. v ob Slezsku, též v markrabství Hořejších i Dolejších Lužic, méně i s obojích Rakous stavy evangelitskými, aby se v nebezpečné časy dokonale sjednotili a považujíce toho sobě bedlivě, že nyní již těm všechněm zemím na tom v záleží, aby dotčenou a dávno žádanou konfederací, k prvé nebožtík cís. Matiáš povolil, vjíti a potom spole radou sebe před přítomnými i jinými, kteříž by jim budoucně nastati chtěli, nepřátely svými opatrovati a sv i svého náboženství starožitného udatně obhajovati moh to tím dříveji, nežli by se volení nového římského krále konalo, kteréž by tak snadno Ferdinanda krále, proti stavům a zemím náramně zjitřeného, jako koho jiného z

žat Říšských neb okolních potentatův potkati a tudy dotčeným zemím v jmenovaném sjednocení velikou překážku a přítrž učiniti mohlo: z těch příčin dožádali se jmenem a na místě všech tří stavův král. čes. sjednocených svrchu psaných zemí, aby k místnému vyřízení věci té vzáctné plnomocníky své mezi ně do měst Pražských neprodleně vypravili a jmenovanou konfederaci již aspoň s pomocí pána Boha dobrotivého na místě a konci sobě postavili. 1619

Což když se stalo a dotčení vyslaní a plnomocníci z okolních zemí v dobrém spůsobu zdraví při začátku m. července do Prahy se sjeli, tedy z společného jich na tom zůstání obrán k začátku šťastnému jednání toho přátelského den 8. m. 8. čvc. července; na kterýžto často psaní direktorové spolu s pány posly moravskými, slezskými a lužickými ráno okolo půl osmé hodiny na půl orloji uchýlili se přede vším jiným s slavným komonstvem a průvodem lidí všelijakého řádu a stavu do kostela německého, sv. Trojici na Menším městě Pražském na Újezdě vystaveného a posvěceného, aby v něm služby boží s srdci vroucími vykonali a od velebnosti božské k témuž jednání vysoce důležitému a těžkému požehnání a pomoci jeho nejsvětější uprositi mohli.

Při kterémžto shromáždění církevním byly nejdříve sezpívány mimo jinou musiku vzáctnou tyto dvě písně německé: „Eine feste Burg“, item „Wär' Gott nicht mit uns diese Zeit“ aneb žalmy 46. a 124. Potom učinil jim křesťanské kázání a napomenutí o pravé a bohumilé jednotě M. Daniel Henichen, kazatel dvorský Petra z Švamberka, vzav sobě za základ řeči své slova žalmu 133. a rozděliv je na částky čtyry: 1. odkud taková jednota původ svůj má; 2. co sama v sobě jest a obsahuje; 3. na čem vlastně záleží; 4. jakých užitků a pohodlí týmž zemím i církvi Páně z ní nadáti se sluší.

Po vykonání pak služeb církevních když direktoři vracelí se zase na hrad Pražský spolu s vyslanými, mezi nimiž Henrichovi Václavovi Minsterberskému a knížeti Olešnickému podlé stavu jeho první místo dopříno, tedy jedouce na vozích i na koních přes Hradčany, okázal se jim nenadále div v oblacích. Nebo pěkný a veselý okolek bílý obklíčil se všech stran slunce, právě nad zámkem jasně svítící, jako nějaká duha neb věnec, tak že všickni, ještě na ten veselý úkaz očima svýma patřili, ujímali jej za zvláštní milostivé boží pomoci a ochrany znamení a vyřízení šťastné jednání nastávajícího, poněvadž takový věnec neb halo okolo slunce v podobné případnosti tam léta Páně 1609, když stavové král. čes. pod obojí o majestat na náboženství při sjezdu Novoměstském se starali, spatřín byl téměř v tutúž hodinu na

1619 nebi nad rathouzem Nového města Pražského. Direktoři tedy, uvedvše jedné každé země posly do obzvláštních pokojův zámeckých, jmenovitě Slezáky do světnice té, v níž předtím za panování cís. Rudolfa a Matiáše držívala se dvorská rada říšská, hořejší Lužičany do pokoje krále Ferdinanda, dolejší do rytířské světnice a Moravany do zeleného pokoje, a vykázali jim místa ta 'k tomu, aby tam radu svou drželi a věci uvažovali.

Zatím jmenovaní poslové skládali v direkcí listy své věřicí a plnomocenství, předně Moravané, po nich Slezáci a naposledy Lužičané. Proti tomu zase direktoři odvedli jedněmkaždým z nich přípis proposicí, v níž byla obsažena summa toho celého jednání, pro něž se toto stavův král. česk. i okolních zemí vzáctné hnutí a shledání stalo.

Následujících pak dnův poslové stavův obojích Rakous, přijevše do Prahy s nemalou pompou a byvše od direktorův i stavův přítomných úctivě přivítáni, podobnou měrou jsou k témuž jednání připuštěni.

Dotčená proposicí týmž vyslaným k uvážení podaná i s artikuli zněla sama v sobě takto:

Že jest všemohoucí pán Bůh stavům král. česk. i lidu vojenskému jich při té osobné výpravě, podlé snešení při sjezdu na hradě Praž. v pondělí po neděli Smrtedlné léta 1619 vykonané a od jiných národův vysoce schválené, i svou milostí a ochranou přítomen býti, předsevzetí a dobrému úmyslu požehnati, i šťastnému a vinšovanému cíli a tak k dobrému král. českého i jiných okolních spolčených a přivtělených zemí dobrotivě přivésti, týmž stavům zase v dobrém spůsobu a zdraví domů se navrátiti a podlé rozepsání tohoto sjezdu do měst Praž. najíti se dáti ráčil: z toho ze všeho buď jeho božské milosti nyní i na věky věčná čest a chvála. Nad kterýmžto vzáctným a prospěšným král. českého, naší milé vlasti, i jiných okolních přivtělených a spolčených zemí vyřízením, též nad dobrým spůsobem a zdravím stavův direktoři jsouce velice potěšeni, jim z vedené přitom práce a péče vlastenecké přátelsky a služebně děkují, žádajíce na věčném pánu Bohu, aby jeho božská milost ráčila z dobroty a lásky své takovou snažnou práci a přitom outraty vynaložené svým hojným a štědrým požehnáním jim stavům odměniti a vynahraditi.

Zvláště že touž při dotčeném sjezdu minulém nařízenou veřejností, vzáctnou osobní výpravou a zmužilou heroitskou udatností stavův slavného národu českého král. českému i jiným okolním přivtěleným a spolčeným zemím proti vší vůli nepřátel požehnáním božím, bez provozování tyranství, jakž nepřátelé zlostní nad spůsob pohanský činí, mnoho dobrého

vyřízeno a spůsobeno jest, když to pán Bůh všemohoucí ráčil řízením svým dáti: že předně stavové samého mark. mor., 1619
majíce touž výpravou pomoc sobě učiněnou, ráčili sobě to, což jest předtím skrze vzáctné poselství i jinak bylo jim podáváno, však od mnohých se jim zhaňovalo, a na čem po ochraně boží nejvíce těmto zemím ku postavení jich v bezpečnosti před všelijakými praktikami a mocí nepřátelskou k dosažení zase žádostivého, stálého a trvanlivého pokoje záležeti má, oblíbiti a psaním svým v tom se patrně ohlásiti, že takové sjednocení a spolčení, k jehož učinění předešle od cís. Matiáše slavné paměti povoleno bylo, s stavy král. čes. beze vší ujmy privilegií a svobod jedné i druhé země ujímají, k němu přistupují a lid svůj vojenský s lidem jich spolčují, tak a na ten spůsob, kdobykoli stavům král. česk. neb mark. mor. škodil neb škoditi chtěl, aby týž lid jejich spolu s lidem stavův král. čes. a zase lid český s lidem moravským tomu každému se vší mocí odpíral a král. čes. i mark. mor. před všelijakou záhubou s pomocí pána Boha obhajovati nápomocen byl. Nicméně, aby též sjednocení a spolčení dokonale na místě postaveno a stvrzeno býti mohlo, ráčili sou z prostředku svého vzáctné osoby voliti, davše jim k tomu jistou instrukcí a moc plnou, aby ony, přijedouc do měst Pražských, podlé téhož stavův mark. morav. s stavy král. čes. učiněného sjednocení, i s jinými přivtělenými ano také i s týmiž stavy král. čes. již prvé spolčenými zeměmi, na místě jich všech stavův a obyvatelův mark. mor. v takový spolek a sjednocení vjíti a, co by dále k učinění těm všem zemím stálého a bezpečného pokoje prospěšné bylo, jednati a zavírati mohli, nejináč, než jako by všickni stavové a obyvatelé mor. totéž učiniti moc měli. Čehož potom také i skutkem dokázali, když lid svůj vojenský hned s lidem českým spolčili, jej předně s stavy král. čes. do Dolejších Rakous, jimž se tolikéž v jich těžkostech podobná pomoc z nevyhnutedlné příčiny pro spolčení se s nimi učiniti musila, a zatím do král. čes., k dobrému a k obhájení vlasti naší, odeslali i také vzáctné své vyslané do Čech vypravili.

Z kteréžto slavné výpravy obecné do Rakous hned tento druhý užitek pošel, že jsou stavové pod obojí arciknížetství Hořejších i Dolejších Rakous mohli snázeji z svého soužení povstati, lid vojenský k ochraně své z král. čes. verbovati dáti a tolikéž s stavy král. čes. se spolčiti, sjednotiti a k dokonalému stvrzení toho vzáctné osoby z prostředku svého s plnomocenstvím do Prahy vypraviti.

Dále ještě i to odtud dobrého povstalo, že i stavové král. uherského, byvše od krále Ferdinanda k tomu napomenuti,

1619 aby všickni proti stavům král. čes. osobně táhli, toho učiniti nechtěli; nýbrž majíce nad nimi utrpení velikou sílu lidu vojenského, hejduků, kteříž do král. čes. z nařízení krále Ferdinanda na dokonalou zkázu jeho uvedeni býti měli, zastavili a to tak opatřili, že takový lid žádnému více se verbovati a proti stavům král. čes. se potřebovati nedá, s ohlášením přitom takovým, že chtějí předešlým mezi král. uherským a král. českým učiněným smluvám a spolčením ve všem zadosti činiti.

Nad to výš z tétéž veřejnosti nařízené a vzáctné výpravy stavův král. čes. i to s pomocí boží jest dovedeno, že od stavův českých, kteříž vedlé ordinancí pro ochranu vlasti své v zemi zůstali, lidem jich domácím i verbovaným lidu nepřátelskému, v král. čes. zůstávajícímu, větší tyranství, kteréž by sice, co na nich jest, rádi sobě provedli, zbráněno a tudy s pomocí boží moci jich odepřino jest.

Nicméně zvěděvše slavní potentatové i jiní národové takovou zmužilou resolucí a předsevzetí stavův král. čes. a měvše k sobě od direktorův obzvláštní poselství o to vypravené, aby, majíce sobě král. čes. poručené, neráčili ho pomoci opouštěti; na to ráčili se milostivě a laskavě resolvirovati a nejen pomocí se zavázati, ale také i hned peněžitou pomoc učiniti a odeslati.

Z kterýchžto všech věcí patrně viděti, že táž nařízená veřejnost a výprava stavův král. čes. nebyla daremní ale velice užitečná.

Že pak mezitím z dopuštění božího pro hříchy naše, mimo prvnější lid vojenský nepřátelský, král Ferdinand velikou sílu lidu vojenského do král. čes. na dokonalou jeho záhubu a vyvrácení řádu, práva, privilegií, výsad, svobod *až i slavného národu českého* vypravil a naši milou vlast ohněm, mečem, loupeží i jinak mimo zasloužilost stavův, nemaje sobě k tomu příčiny dané, hubiti dává a, jakž týž lid nepřátelský sám vyznává, jim král. čes. v preis a v loupež vydal: tím ani direktorové ani generalové, jakž by se to od některých lidí z nabádání a návodu odporné strany jim podtají přičítati chtělo, vinni nejsou. Nebo aby král Ferdinand měl to spanilé království hubiti a kaziti dáti, kdož jest na to kdy mysliti mohl? Aniž možné bylo, takovou sílu lidu nepřátelského zdržeti, jakž by byli sice rádi direktorové i generalové to viděli; neb nedali, bez chlouby to píšíc, svou pilnou snažností a prací s vynaložením přitom zdraví i jmění svého nic scházeti, nýbrž jakž sou o témž lidu nepřátelském uslyšeli, neopominuli i hned Jich Mil. předním dvoum kurf. jakožto vikařům a místodržícím sv. říše psáti a jich za to žádati, aby takovému nepřátelskému lidu neráčili dopouštěti skrze říši na záhubu král.

čes., předního ouda sv. říše, do země protáhnouti, nýbrž aby 1619
králi Ferdinandovi o to psali a jeho k tomu z povinnosti své napomenuli, aby předně lid nepřátelský Bukvojovský, kterýž již po smrti cís. Matiáše nemá čeho v král. čes. vyhledávati, odtud vybyl, cizího vlaského a španielského lidu neverboval aneb prvé zverbovaného se neujímal, do říše neuvozoval nýbrž raději sv. říši a těmto zemím ku pokoji napomáhal; s tou přitom další žádostí, aby Jich M. kurfirštové tu věc v příčině verbuňku lidu cizího a durchcugův při knížeti bavorském i při jiných knížatech a stavích bavorských, a kdež by toho potřeba okazovala, podobně milostivě opatřiti ráčili. Ale že pro dalekost a nepochybně i pro krátkost času, zvláště že lid týž nepřátelský skrze ty Jich M. kurfirštův země netáhl, nýbrž passy a průchod skrze grunty lidí duchovních a vrchností římských katolických již předešle sobě povolený měl, tak že jemu to zbráněno a zastaveno býti nemohlo; nýbrž lid nepřátelský, v nově zverbovaný a do král. čes. uvedený, strhv se s jiným lidem, prvé v Čechách při Budějovicích a Krumlově zůstávajícím, svou zlostnou vůli provozoval, a udeřiv nenadále s velikou mocí na lid vojenský, pod správu Arnoštovi hraběti z Mansfeldu náležející, s ním bitvu svedl, kdežto z obojí strany drahně lidu zůstalo, větší však díl hraběcího se zachoval, kterýž zase se vracuje a k svému nejvyššímu dostavuje.

Z kteréhožto potkání pošlo to, že jsou generalové a nejvyšší čeští, tu tehdáž v ležení při Rudolfštatu přítomní, vědouce o tom, že nepřátelé příliš se ssílí, oni pak k odpírání jim lidu málo při sobě mají — nebo stavové král. čes. s lidem svým domácím i ostatním verbovaným toho času ještě v Rakousích zůstávali —, po bedlivém uvážení umínili si, od Rudolfštatu ustoupiti a takto sebe i lid svůj před jistou záhubou zachrániti.

Neboť kdyby ten lid při Rudolfštatu tehdáž se zdržující byl měl od nepřátel (čehož Bůh uchoval) obležen a dříve, nežli by se stavové s jiným lidem z Rakous zase navrátiti mohli, poražen býti, že by byla z toho dokonalá zkáza král. čes. i stavův následovati musila. Pro ujití tehdy toho a zachování naší milé vlasti že jsou generalové a nejvyšší z bedlivého svého společného uvážení týž lid od Rudolfštatu z ležení vyzdvihnouti a v bezpečnější místo k městu Soběslavi obrátiti musili.

Odkudž každý rozumný snadně souditi může, že jest tu ani direktory ani generaly stavův nic nescházelo, a ty škody, kteréž některým obyvatelům od lidu nepřátelského skrze štrafy

1619 od loupežné luzy, jíž se tak málo jako nenadalým zlodějům takoví outokové v rozdílných místech zbrániti mohli, dály se, že se z oumysla na ně nedopouštěly; nýbrž sami někteří direktorové podobného většího nebezpečenství a škod okusili, a jiní téhož na sebe očekávati musili. Než jak jsou se stavové s lidem svým domácím i verbovaným zase z Rakous šťastně navrátili, tedy takoví štrafové a škod činění nepřátelům dle nejvyšší možnosti se zbraňují.

Dále i v tom direktoři stavům se netají, kterak mezi tím časem od zavření minulého sjezdu král Ferdinand dvoje psaní zapečetěné předešlým úředníkům zemským a místodržícím v král. čes. vypravil, kteráž sou direktorům od nich do direkcí odeslána; však když se z nápisu a titule tomu porozuměti nemohlo, aby stavům aneb direktorům svědčiti měla, nepominuli sou direktorové to v svém bedlivém uvážení míti, majíli táž psaní otevříti a přečísti. A uživše v tom zdání vyslaných Jich M. pánův knížat a stavův slezských, tehdáž mezi direktory k radě vypravených, po bedlivém toho uvážení sou táž psaní otevřeli; z nichžto se našlo, že král Ferdinand tomu chtěl, aby i hned a dříve, nežli by lid nepřátelský z země byl povolán neb vybyt, stavům jak král. čes. tak i jiných přivtělených a s nimi spolčených zemí dokonalé napravení toho, což se jim posavad nevinně ublížilo, se stalo, pokoj stálý a trvanlivý spůsoben a tyto země v dokonalé bezpečnosti postaveny byly, — regimentu a správy král. čes. se ujíti a v jeho držení vjíti, i také předešlé nejv. úřed. a soudce zemské, též místodržící v král. čes. bez rozdílu, tak dobře ty, kteříž sou nepřátelé zemští a toto zlé ztropili, jako i jiné při jich úřadech a povinnostech a tak při předešlém zlém regimentu všeho toho zůstaviti mohl.

Kterážto věc jsouci sama v sobě veliká a netoliko k král. čes. ale i k jiným k němu přivtěleným a spolčeným zemím patřící, zvláště že nejen ten lid nepřátelský v zemi české se zanechává, ale ještě od krále Ferdinanda mnohem více proti témuž království a stavům se ho verbuje, nad to že mimo knížetství slezská i s mark. mor., též s hořejšími i s dolejšími Lužičany, nicméně s hořejšími i dolejšími Rakušany i s jinými zeměmi tehdáž ještě dokonalé sjednocení bylo se nestalo, nýbrž že ty všecky země teprva z prostředku svého jisté osoby s plnou mocí k uvažování toho, jak by se ta dokonalá konfederací státi mohla a čehož jest k tomu potřebí, do měst Pražských vypraviti měli — kteréžto všecky věci slušně pro bezpečnost král. čes. a jiných zemí předjíti mají —: protož nemohli direktoři po bedlivém toho uvážení při sobě najíti, aby tehdáž jaká odpověď králi Ferdinandovi dána býti mohla

prvé, než by ty všecky věci předešly, a dokavadž by se ty všecky země o to, co by se králi za odpověď dáti mělo, společně neshledaly, nenamluvily a nesnesly. Než jest od direktorův šetrná ústní omluva králi skrze některé z týchž nejv. úř. a místodržících učiněna a za to žádáno, aby král ráčil milostivé strpění míti. 1619

Mezitím majíce direktoři o tom dokonalou zprávu, že by kurfiršt Mohučský měl krále Ferdinanda k sjezdu do Frankfurtu k 20. dni m. července, k volení římského krále uloženému, vedlé jiných kurfirštův svaté říše tolikéž povolati; kterážto věc poněvadž daleko patří a proti zlaté bulli cís. Karla IV. čelí, kterážto v sobě patrně obsahuje, v jakém způsobu král český, ač máli hlas při volení římského krále míti, nacházeti se má, totiž aby netoliko byl volen a korunován, ale že má tolikéž v pokojném země své držení a užívání zůstávati — čehož také i příklad před rukama jest, že, ačkoli na onen čas slavné paměti král Ludvík králem českým byl, však že regimentu a správy v užívání nebyl, protože ještě svých let dospělých neměl, nemohl on ani tehdejší polský král jsa strejcem jeho a chtěv na místě krále Ludvíka svůj hlas k volení římského císaře dáti, tedy král spolu s stavy vzáctné poselství k tehdejšímu sjezdu, léta 1519 k volení římského krále rozepsaném, s plnou mocí vypravili a svůj hlas králi římskému dali, což od kurfirštův přijato bylo, a císař Karel V. tu tehdáž na království volen jest —: aby tedy král. čes. o tak vzáctné a vysoce vážené svobody nepřišlo, nepominuli direktorové jisté osoby k témuž sjezdu do Frankfurtu při Mainu vypraviti a po nich protestací v spisu, proč dotčení stavové král. čes. času tohoto, kdyžto posavad král Ferdinand regimentu a správy král. čes. v držení není, při volení římského krále pominuti býti nemají, kurfirštům odeslati. Načež se posavad odpovědi očekává. —

Nyní pak přijevše šťastně do měst Pražských vzáctní páni vyslaní z mark. mor., z knížetství Dolejšího a Hořejšího Slezska, z Lužic obojích, též i z arciknížetství rakouských, tu jest od direktorův, na další však uvážení všech tří stavův král. čes., týmž pánům vyslaným ze všech dotčených zemí v spisu k uvážení podáno, a stavové král. čes. nejvíce za tou příčinou sou do měst Pražských povoláni, aby o těch všech věcech, co se tak s týmiž zeměmi jedná a jednati bude, vědomost měli, to spolu s direktory a s dotčenými vyslanými uvažovati pomáhali, i na ty cesty a prostředky pomyslili, jak by král. českému i jiným k němu přivtěleným a s ním spolčeným zemím z jich od dávných let těžkostí a soužení zpomoženo,

1619 ty všecky země na budoucí časy v bezpečnosti a v stálém i trvanlivém pokoji trvati mohly.

Jest pak týmž vyslaným ze všech těch zemí, aby tím dříveji takovým věcem vyrozuměli, na další však toho uvážení stavův s direktory, toto v spisu přednešeno a k povážení podáno:

Že direktorové předně na místě stavův, principalův svých, i sami od sebe týmž stavům mark. mor. i jiným za to s pilností přátelsky a služebně děkují, že sou v tomto zarmouceném a nebezpečném čase, v kterémž král. čes. postaveno jest, podlé žádosti na ně vložené k tomuto sjezdu na hrad Pražský tak vzáctné své vyslané vypraviti a tudy svou upřímou věrnost a lásku k koruně české a k stavům jejím dokázati ráčili. A jakož týchž pánů vyslaných tajno není, když sou stavové král. čes. na onen čas k milostivé žádosti a přímluvě slavné paměti cís. Rudolfa II., krále a pána svého nejmil., vedlé privilegium a svobod svých, z své svobodné dobré vůle, arciknížе Matiáše rakouského, pana bratra jeho, nejprvé za čekance, potom i za krále a pána svého volili, přijali a korunovali; tu že jest král k tomu milostivě povoliti i revers svůj na to dáti ráčil, aby stavové král. čes. a země k němu přivtělené s jinými zeměmi jeho, totiž s stavy král. uherského a s stavy arciknížetství rakouských jistou konfederací učiniti mohli. Což se vše stalo a státi mělo k tomu cíli, aby předně ten svatý, tehdáž v příčině náboženství učiněný a králi Jich Milostmi dostatečně potvrzený pokoj zachován, a každá země svých privilegií a svobod užívati a tak pánu Bohu a vrchnosti své s pokojem sloužiti mohla; ti pak lidé zlí, kteříž všech časů vrchnost naši milostivou proti stavům a obyvatelům těch království a zemí k nemilosti ponoukali, svobody a privilegia rušili, k válkám a nepokoji příčiny hledali, nýbrž nejen země a obyvatele jejich, ale i samé vrchnosti k znamenitým nepříležitostem a k vylévání mnohé nevinné krve přivozovali, aby se tak snadno o to více pokoušeti nesměli. K čemuž, aby táž konfederací mezi zeměmi vykonána byla, měl jest býti od krále, podlé milostivého jeho zakázání a reversu, stavům sněm generalní položen, k němuž by i jiné země všecky byly povolány.

Avšak ti zlí a škodliví lidé, zvláště pak někteří z nejv. úřed. a soud. zemských král. čes. náboženství římského pod jednou, svými lstivými chytrostmi a praktikami jsou netoliko tomu, aby se táž konfederací vykonati nemohla, překáželi; ale zrušivše při sněmě i jiné týmž reversem císařským přiřčené a král. čes. i jiným zemím užitečné artikule a postavivše se stavům pod obojí za zjevné nepřátely a všecku moc královskou na sebe potahovavše, nejen ten majestat, od cís.

Rudolfa stavům na svobodné provozování náb. našeho křesťanského pod obojí daný, neohlédajíce se ani na těžké pokuty v něm doložené, tolikéž porovnání mezi stranama učiněné rušili, lidi pro náb. rozličně trápili, je k náboženství svému proti zjevné zápovědi mocí přinutkávali, s jinými se za dlouhé časy věželi, kostely bořiti a pečetiti dali, pohrůžky těžké činili, defensorům s povolením krále nařízeným jako i stavům sjezdy o takové útisky zapovídali, je k těžkým pokutám nevinně odsuzovali a naposledy stavům pod obojí všecko slyšení při císaři a králi zamezili, jakž jest to vše šířeji skrze jednu i druhou vyšlou apologii všemu světu v známost uvedeno, tak že sou stavové, nemohouce příčinou a původem týchž zlých lidí žádného napravení v svých stížnostech dosáhnouti a majíce sobě od nich všecek přístup k císaři zamezený, musili se z tak nevyhnutedlné potřeby k některým z nich jako k rušitelům obecného pokoje zachovati a vědouce, že ti jako i jejich tovaryši a společníci skrze takové majestatův a privilegií rušení a lidí utiskování příčiny k nepokoji a válce dávno hledali a hledají, a že nepominou císaře proti království českému k válce ponoukati, defensí pro zachování svých svobod, manželek, dítek i statkův svých nařídití. 1619

A ačkoli jsou stavové i hned tehdáž císaři to do Vídně skrze psaní uvedli v známost, že táž defensí proti němu míněna a nařízena není, nýbrž pro vlastní dobré Jeho Mti. a král. českého, proti každému tomu, kdož by jemu a král. českému škoditi chtěl, a stavové že císaře věrní poddaní zůstávati chtějí, prosíce poníženě, aby on proti nim k něčemu jinému se namlouvati dáti neráčil: avšak jest to opět žádného místa míti nemohlo, nýbrž tíž nepřátelé jsou císaře i k tomu přivedli, že jest skrze velikou sílu lidu vojenského nepřátelského veliký díl král. čes. popáliti, plundrovati a mnohé obyvatele jeho až i ty malé dítky nevinné zamordovati a tak v něm hrozné tyranství provzovati dal. A kdyby předně ochrany boží a té od stavův nařízené defensí jako i pomoci od knížat a stavův slezských, tolikéž i od stavův mor. spolčení lidu jejich válečného s lidem českým i jiných od pána Boha k tomu propůjčených prostředků a pomocí nebylo, byli by ti nepřátelé již dávno snadně svou zlost nad král. čes. i jinými okolními zeměmi dokonale vykonali.

I poněvadž týž lid nepřátelský i po vyjití cís. Matiáše skrze smrt z toho světa v král. čes. zůstal a zůstává i také se skrze krále Ferdinanda den ode dne sílí a hrozné tyranství, kde jen může, mečem, ohněm a loupeží ještě mnohem hůřeji nežli za živobytí cís. Matiáše provozuje, ano i to zjevně mluví, že sobě to od krále Ferdinanda tak činiti poručeno

1619 a, nemaje žádné záplaty, král. české v loupež sobě dané má, kterýmžto lidem nepřátelským se nejen král. čes. ale i jiným přivtěleným a okolním zemím hrozí, ano těm všem zemím na tom vysoce záleží, aby spolu v tu svatou a dávno žádanou konfederací, k níž i prvé od císaře povoleno, vjíti a potom společnou radou sebe před týmž i jinými nepřátely svými opatrovati a obhajovati mohli: protož direktorové na místě všech tří stavův král. čes. pánův vyslaných z výš oznámených zemí za to přátelsky a služebně žádají, aby spolu s nimi to, jak by předně táž konfederací buď podlé artikulův těch, kteříž se jim příležitě k dalšímu uvážení podávají, nebo jinak učiněna a ztvrzena, též co by po zavření jí králi Ferdinandovi psáno a na svrchu připomenutá psaní za odpověd z společného jich snešení dáno, a dále k dosažení stálého a bezpečného pokoje i zachování svobod a privilegií činiti se mělo, uvážiti ráčili; zůstávajíce direktorové, správcové a rady zemské přitom jmenovaným pánům vyslaným ke všelijakým přátelským a příjemným službám hotovi a volni. —

12.čvc. Zatím direktorové 12. července rozeslali po všech krajích král. čes. patenty, oznamujíce v nich všem třem stavům, kterak jsou toho vysoce důležité a nevyhnutedlné příčiny, pro něž by bylo zapotřebí a direktorové toho přenáramně žádostivi jsou a sobě srdečně vinšují, aby se se všemi stavy — čehož konečně do nich se nadějí — shledali a spolu s nimi jak o obecný způsob zdárný jejich milé vlasti a zachování jí před další záhubou a pádem, tak ovšem i o dosažení zase tím spíše s pomocí boží vinšovaného stálého a trvanlivého pokoje rozmluviti a uraditi se mohli. Což aby se beze všech dalších odkladův co nejdříveji státi mohlo, že jsou direktoři k dotčenému shledání jich společnému jistý den neb termin sobě obrali, jmenovitě v úterý po památce Maří Majdaleny nejprv příští, t. j. 23. d. m. července.

Z těch příčin že stavův podlé povinnosti od nich na ně vzložené v tom napomínají, od osob pak svých přátelsky a služebně žádají, aby se všickni, dáli Bůh na jmenovaný den a nejdéle ten pondělí před Maří Majdalenou na noc do měst Pražských sjedti, a té král. čes., naší milé vlasti, se dotýkající potřeby nevyhnutedlné podlé nich a spolu s nimi bedlivě považiti i s pomocí pána Boha svrchovaného to vše k vinšovanému konci a cíli dovésti se nezpěčovali; jsouce ke všechněm té celé a neomylné dověrnosti, že se v případnosti té tak volně a hotově zachovají a v čas i místo určité najíti se dají.

Když tedy stavové, zachovavše se tak ochotně netoliko na napomenutí a žádost direktorův, ale i podlé náklonnosti

povinné k vlasti své i k samým sobě, na jmenovaný den 23. 1619
m. července ráno v osm hodin na půl orloji sjeli se a sešli 23.črc.
v znamenitějším počtu předně na paláce hradu Pražského a potom vstoupivše do soudné světnice mezi direktory a správce zemské: tu stalo se jim jmenem a na místě direktorův od Václava Viléma z Roupova náležité a šetrné poděkování, a to jim vysoce schváleno, že jsou se v tak vzáctném počtu na vzkázání jich a patentův po krajích rozeslání, jako věrní milovníci Boha a vlasti své milé, v místo to výsadní a důstojné najíti a shromážditi ráčili. A poněvadž naše milá vlast nyní v největším nebezpečenství a nejhlubších těžkostech a neřestech postavena jest, že sou toho důležité a veliké příčiny, pro kteréž jsou sobě direktorové se všechněmi stavy král. čes. jakožto s principaly svými shledati se uložili, a kteréž také v jistý spis již napřed položený uvésti dali, a co by v sobě týž spis obsahoval, že z přečtení jeho stavové porozuměti ráčí.

A poněvadž všecky věci naše od vzývání jmena pána Boha všemohoucího a žádání pomoci jeho svaté začínány býti mají, pročež aby stavové nestížili sobě na kolena svá pokleknouti a za prospěch i požehnání v tomto jednání, celého království i jiných zemí se dotýkajícího, velebnosti jeho božské poprositi. Což se i hned od všech vykonalo, když poklekvše všickni na kolena dobrou chvíli tiše pánu Bohu se modlili. Po vykonání pak modliteb zkroušených sezpíván byl žalm 23. hlasem veselým a zvučným ode všeho množství shromážděného.

Zatím čtena nahlas proposicí zcela a zouplna, tak jakž sem ji již nahoře připomenul, i s artikuli, jak předně všechněch zemí sjednocených obecně, tak potom i samého král. čes. obzvláště se dotýkajícími. Při zavírce pak její byla také dvojí otázka doložena: 1. měloli by se a co by se mělo králi Ferdinandovi psáti? 2. poněvadž lid verbovaný před dojitím stálého a trvanlivého pokoje rozpuštěn býti nemůže, jaké by se měly kontribucí a berně na splácení ho svoliti?

Dále po přečtení proposicí Václav Vilém z Roupova promluvil k stavům: že sou z publikovaného spisu všickni mohli dobře tomu porozuměti, v jakých terminích král. čes., vlast naše milá, na ten čas zůstává a čeho by potřebovala; protož že sou direktorové poručili tři exempláře dotčené proposicí zhotoviti, z kterýchžto každému stavu jeden pro bedlivější celé té věci a gruntovnější přečtení, pochopení, uvážení, ano aby i snázeji, dáli Bůh, dne zejtřejšího zdání své dobré vynésti mohli, dán býti má.

Tu hned Štefan Jiří z Šternberka, sedě na předním místě v obcí, vytrhl se s řečí z ponuknutí některých svých tova-

1619 ryšův a obojetníkův, jemu v humoru křivolakém podobných, nezapomenuv na příklad svůj při sjezdu pominulém, léta 1618 v úterý po sv. Bartoloměji drženém, a ohlásil se v slova ta: že stavové z obce direktorův žádají, aby jim original proposicí té vydali, že chtějí jej v své bedlivé považení, tak jakž to právo bývalo, vzíti a na ni i jistou svou resolucí vynésti. Na to zase direktoři skrze z Roupova dali oznámiti: poněvadž toho textovně v patentích doloženo jest, že společně ode všech tří stavův král. čes. takové jednání konáno a řízeno býti má, a zvláštně že jsou všickni povinni vlast svou milou obhajovati a za jednoho člověka proti každému nepříteli státi, že se to bez přítomnosti direktorův státi nemůže.

A po té učiněna otázka na obec: máli se proposicí uvažovati s direktory společně čili od samých toliko stavův z obce obzvláštně. Obec s velikým křikem ohlásila se a žádala, aby se to dálo společně, a to proto nejvíce, že direktorové byli by těch všech věcí obecných nejpovědomější. A tak Štefan Jiří z Šternberka s svou žádostí a ohlášením náhlým spolu s jinými musil se spokojiti.

Naposledy dne toho prvního učiněna byla zpráva stavům od Václava Viléma z Roupova: poněvadž veliké nebezpečenství na hrad Karlštein, kdež koruna, privilegia a jiní klenotové zemští složeni jsou, od lidu nepřátelského valiti by se chtělo, pročež že sou direktorové to všecko skrze jisté kommissaře k tomu zřízené odtud časně vyzdvihnouti a ke dskám zemským dodati poručili; což až posavad tam zůstává a skrze jistou vartu se opatruje a dále ještě opatrovati bude, dokudž by na jiné místo bezpečnější ty věci přenešeny nebyly. A byvše potom stavové napomenuti, aby se na ráno, budeli vůle boží, ještě u větším počtu dali najíti, pro nejlepší a nejrychlejší jednání přítomného vyřízení, s tím toho dne byli od direktorův z soudnice rozpuštěni.

24.čvc. Ve středu 24. d. m. července shromáždivše se opět v místo a v hodinu obyčejnou, měli sobě oznámeno od N. N. z Roupova z uvážení direktorův: poněvadž dne včerejšího tomu gruntovně vyrozuměli, co by v sobě artikulové přečtení obsahovali, pročež že dnes a chvíle přítomné na ničemž jiném nepozůstává, nežli aby v uvážení jisté po jednom každém obzvláště vzati byli. Což aby snázeji řízeno býti mohlo, aby v tom za svatou pomoc pána Boha požádali, pokleknouce na kolena svá.

Po dokonání modliteb stavové na promluvení z Roupova ohlásili se, že se takových artikulův nachází na mnoze, tak že by veliký čas v považování jich, kdyby to jíti mělo po artikulích pořád a obzvláště, zmařen býti musil, a zatím ne-

přítel mohl by větší díl země zplundrovati: tou příčinou že 1619
se jim vidí za nejlepší, aby na ty věci generalní bylo nastoupeno, předně totiž, co se má a pokud se má aneb máli se králi Ferdinandovi psáti. Artikulův pak považení že může býti doněkud odloženo.

Proti tomu zase direktorové dali promluviti: že takové zdání stavův dobré jest, a pro uspoření času aby na ten prostředek se nastoupilo a z každého stavu osoby čtyry se zvolily, kteréž by hned ke dskám zemským práci vážily a tam takovou věc generalní uvážily a ji v spis uvedly; mezitím pak že by se i artikulové mohli uvažovati. Na čemž když zůstáno, osoby byly k tomu obrány: z stavu panského Henrich Mates hrabě z Turnu, Rudolf Štumberger, Václav z Budova a Jan Albin Šlik hrabě; z stavu rytířského Bohuslav z Michalovic, Petr Miller z Milhauzu, Erenfrid Bernsdorf a Václav Štampach; z stavu městského Martin Fruvein, Jan Oršinovský, Petr Máček a Václav Magrle. Ti vyvstavše z míst svých, šli upřímo přes katedru ke dskám zemským.

Zatím stavové zasedvše s direktory na artikule obecné, podlé nichž se zemí všech přivtělených konfederací státi měla, a vedlé nichž sobě všickni přiřknouti měli, že sobě žádného za pána vzíti nechtějí, kdo by nechtěl jim potvrditi artikulův takových, pořád každý uvažovali s pilností náležitou; z nichž k některým i hned beze vší přímluv roztržitosti bylo přistupováno, některých pak odklad se stal.

V tom Pražané s jinými městy královskými žádali za odklad artikule v proposicí, jenž se na větším díle stavu městského dotýkal; ale k artikuli, kterýž zněl na neuvozování jezuitův do král. čes. na věčné časy, statkové pak jejich aby byli obráceni k dobrému země, ohlásili se Pražané Starého města Pražského, za něž se i Novoměstští a Malostranští s Horníky i s jinými vyslanými z měst k vyšším dvěma stavům s dostatkem přimlouvali, v té dvojí věci:

I. Aby stavové kollej jezuitskou k akademii Pražské se vším a všelijakým k ní příslušenstvím odevzdali, domy pak okolo ní, kteříž ještě pobořeni nejsou, k obci jich Staroměstské připojiti ráčili, tak aby je Staroměstští mohli lidmi poctivými a řemeslníky umělými ku pohodlí lidskému osaditi.

2. Poněvadž snešení stavův bylo by takové, aby všelijaká privilegia týmž jezuitům svědčící z desk zemských vymazána byla, aby se i to v snešení a v rellací sněmovní stalo a kassírovalo.

Žádosti té Pražanův a přímluv stavu městského odloženo do dne následujicího pro nepřítomnost osob těch, kteréž při dskách to, co se králi Ferdinandovi psáti mělo, uvažovaly,

1619 s tím přitom zakázáním, že odpovědi laskavé na žádost svou a přímluvu stavu městského dosáhnouti mají.

Po uvážení dotčených artikulův obecných, když se již k hodině páté německé schylovalo, Bohuchval Berka z Dubé, přední direktor, ohlásiv se, uvedl stavům v známost, že jest mu dne včerejšího nejvyšší a dědičný maršálek král. čes. Pertolt Bohobud z Lipého, švagr jeho, připsal, oznamuje, kterak jest jemu král Ferdinand psaní učinil a v něm ho napomenul, aby, nedada sobě ničímž překážeti, za ním do Frankfurtu přijedti pospíšil a ku povinnosti své při shromáždění kurfirštův před ním meč nesl: pročež že za to stavův skrze osobu jeho žádá, aby mu v příčině té, jakby se chovati měl, rady dobré udělili, on že se jim zakazuje, že bez vůle jejich nic před sebe vzíti nechce. Přitom týž Bohuchval Berka pro gruntovnější zprávu stavův doložil i toto: že sou direktoři již jednou učinili protestací svou v říši a ji skrze své vyslané s příčinami, proč král Ferdinand hlasu při volení krále římského míti nemá, přednesli tu, kdež náleží; v čemž že se direktorům vidí, aby ještě při tom zůstaveno bylo. Přes to však co se i stavům v té věci za slušné vidí, aby také zdání své od sebe oznámiti nepomíjeli.

Načež dáno za odpověď: že se stavové v jedné i v druhé věci s direktory za jedno snášejí, a to aby nejvyššímu dědičnému maršálkovi se napsalo, že stavové radí jemu to, aby nikam nejezdil, nýbrž doma zůstal a raději vlasti své proti nepřátelům obhajovati napomáhal. S čímž toho dne odloženo obecného sněmování do hodiny 10 německé ke dni čtvrtečnímu.

Pražané pak dožádali se vyslaných z měst, aby ráno v 10 hodin na rathouz Staroměstský k považení některých platných a stavu jich vlastně se dotýkajících věcí najíti se dali.

25.čvc. Že pak toho dne čtvrtečního, 25. d. července, později o dvě hodině, nežli sice jindy, stavové měli se sjíti do sněmu, příčina toho byla ta, že trefil se svátek apoštolský sv. Jakuba velikého, pro nějž držely se všudyž po kostelích služby boží a kázání církevní; stav tedy městský sešedv se místo kostela na rathouz v Starém městě Pražském, uvažovali mezi sebou některé artikule odložené, co se puštění Pražanům druhé částky odoumrtí tklo, při čemž vyslaní z měst ponapomenuli Pražanův, že diví se tomu, kterak sou jiná města od direktorův při spisování artikule toho, co se tkne druhé částky odoumrtí, pominuta a toliko města Pražská do něho pojata. Nadto i v těch artikulích, ješto se samého stavu městského dotýkají a od něho sepsány jsou, se vypouštějí docela; žádajíce za to Pražanův přátelsky, aby se v příčině té od jiných měst královských samoděk nedělili a neodtrhovali, nýbrž toho,

co je Pražany dobrého potkati má, i jiným městům přáli, 1619
opravice v tom artikuli, kdež psáno jest „Pražanům pak druhá polovice odúmrtí na opravu zdí městských,“ aby bylo doloženo „Pražanům pak i jiným městům třetího stavu užívajícím.“

I učinili se Pražané vyslaným z měst v tom omluvené, že se to pouhým omylem státi musilo, a to proti všemu chtění Pražanův, zakázavše se, že to dnes v plném shromáždění stavův vynésti a za napravení toho omylu požádati chtějí. A s tím ubírali se všickni vesměs z rathouzu na hrad Pražský, kdežto, shromáždivše se po kázání slova božího i stavové vyšší, přede vším jiným nejdříve dály se od nich v soudnici modlitby svaté. Po vykonání jich Radslav, Vilém a Oldřich, bratří vlastní ze Vchynic a z Tetova, ohlásili se před stavy s náležitou úctivostí: poněvadž jest jim Václav ze Vchynic, bratr jich nejstarší, psaní odeslal a při něm druhé psaní všem třem stavům král. čes. svědčící; pročež aby od nich laskavě přijato a v plném shromáždění jich přečteno, i na ně jistá resolucí a odpověd účinlivá dána býti mohla, že za to se k stavům přimlouvají a, staneli se to, mnohými službami svými král. českému a stavům se zakazují.

Načež dáno jim za odpověd od stavův skrze Štefana Jiřího z Šternberka, že ta žádost Václava Vchynského a přímluva zaň bratří jeho místo své míti, dotčené psaní přijato i přečteno býti má, když jen nejdříve některé věci, kteréž odkladu trpěti nemohou, v své považení přijdou.

A na to hned nastoupeno od stavův, co se má králi Ferdinandovi dáti za odpověd a dobřeli jest koncept zhotoven, kterýž Martin Fruvein z rozkazu jejich na katedře četl nahlas v smyslu tom:

Nejprvé dával se mu titul královský „Nejjasnější a velikomocný králi,“ však bez doložení těch dalších slov „Pane, pane náš nejmilostivější.“ A mezitím i dříve, nežli se čísti začalo, poručeno vší čeládce i těm, kteřížkoli k sjezdu nepřináležejí, jako i všechněm osobám náboženství papeženského, ven z soudnice vystoupiti. Dáleji stálo: že J. M. královská ráčí tomu dobře rozuměti, že tu veliká nedůvěrnost poddaných k králi býti musí, když se nad tím, co se od krále připříká, ruka ochranná nedrží a tomu se zadosti nečiní; a také že z toho nemůže nic jiného nežli veliké roztržitosti, nevole a nedorozumění pocházeti, a to takové, kteréž až posavad král. čes. i jiné země zakoušejí a zakoušeti s dosti velikými těžkostmi musejí. Třetí, že sou stavové nikda o tom smýšlení takového neměli, aby král Ferdinand měl na přísahu svou se zapomenouti a, co jest při korunování svém připříkal, to zjina-

1619 čiti, z Tyrolu lid válečný do král. čes. na záhubu jeho povolávati, nade vší armádou unie katolické za nejvyššího generala se vystavovati, ordinancí, jak by lid proti království čes. bojovati a tyransky se chovati měl, dávati, lid a obyvatele jeho lidem nepřátelským přemožené a na nejvyšší zhubené přísahami obtěžovati, lid cizí španielský, vlaský víceji a víceji do země uvozovati, a den ode dne nad Turky a pohany tyranství horší v ní provozovati, statky obyvatelům ohněm a loupeží plundrovati, osoby ty, které sou nebožtíka cís. Matiáše proti král. čes. a vlasti své ponoukaly a k těmto neřestem příčinu daly, zastávati, jich se ujímati a je za místodržící, an ještě král. čes. neujal, potvrzovati: tak tedy z těch věcí že snadno souditi se může, že by na předešlý regiment král. českého, v němž pouhá nespravedlivost a nevěra svůj veliký průchod měla, ještě horší povstati chtěl, a stavové král. čes. jako i jiné země k němu přivtělené, kdyby ti a takoví k svým vyvýšenostem přivedeni býti měli, sebou bezpečni by býti nemohli. A tak pro uvarování takového zlého že sou se na tom jak král. čes. tak i jiné země k němu přivtělené snesly, aby mezi sebou jistou konfederací učinily, podlé kteréžto by se mohly proti všem a všelijakým vpádům nepřátelským hájiti a pomocné ruky sobě dávati.

Po přečtení akcessu toho Martin Fruvein promluvil k stavům, aby toho bedlivě mezi sebou povážili, jak by se závěrek toho psaní učiniti měl. Na to šly přímluvy rozdílné.

Někteří z stavu panského snášeli se na tom, aby bylo k vyslaným z zemí okolních o to posláno a přezvědíno na nich, co k takovému psaní říkati budou. Jiní, že to býti nemůže, nýbrž aby sami stavové tu věc nejprvé postavili na místě a potom teprva týmž vyslaným snešení své uvedli v známost; nebo poněvadž král. čes. jako hlava jiných zemí sjednocených jest, aby tedy nejdříve sami stavové král. českého to uvážili a úmysl svůj přednesli jim, očekávajíce na dobré zdání jejich, sice že vyslaní s těžkostí ve věci té před stavy král. čes. vytrhovati se budou.

Stav rytířský dával přímluvu takovou: aby dříve, nežli by se o tu věc snešení stalo, jak smlouva o král. české španielská tak i jiná psaní a krále Ferdinanda revers, i co dále k tomu náleží, čteny byly, tak aby se vědělo k čemu přimlouvati a bezpečně raditi.

Stav pak městský šel na to v přímluvě své: aby podlé obyčeje starobylého, jehož se vždycky při generalních sněmích šetřívalo, páni vyslaní z zemí sjednocených mezi stavy byli povoláni, a tu v přítomnosti jich aby to vše přednášíno a

uvažováno bylo. Z strany přečtení smlouvy španielské, aby 1619
čtena byla, přistupoval k tomu hlasu a zdání stavu rytířského.

A tak oblíbivše sobě i páni přímluvu rytířskou, zůstali všickni ze spolku na tom, aby všickni spisové ti k tomu potřební čtli se vůbec. Což dálo se pořádkem tímto.

Nejprvé čtli smlouvu hišpanského krále s králem Ferdinandem, po ní plnomocenství hraběte z Ognate, legata španielského, potom konfirmací dotčené smlouvy nebožtíka cís. Matiáše, jakž všickni tři spisové jsou ode mne v létu 1617 na svém místě slovo od slova připomenuti a do historie mé vepsáni. Mimo ně čtla se také psaní některá k místodržícím, k nejvyššímu purkrabímu, stavům, vše od Ferdinanda krále, o postoupení mu regimentu v král. čes., o povinnosti od místodržících vykonávání do Čech poslaná. Naposledy dali přednésti sobě i revers krále Ferdinanda, v němž nebylo doloženo, že majestatu na svobodné provozování náboženství obhajovati přiříká.

Když to vše se přečtlo, obec šla na to: poněvadž již každý odtud porozuměti může, kterak by se k zavírku psaní králi Ferdinandu náležejícího přimlouvati mohl, tedy aby na to i hned bylo nastoupeno a o tom snešení společné se stalo. Ale direktoři ozvali se na to, že k těm věcem ještě reversové předešlých králův při dskách zem. vyhledati a o to s úředníky menšími desk zem. jednati se musí; což však tak na hbito státi se nemůže, i protož že se toho odkládá do dne zejtřejšího.

Po učiněném odkladu bratří Vchynští opáčili žádost bratra svého i přímluvu zaň učiněnou, i také v čem jsou se jim stavové zakázali. A tak hned bylo čteno psaní Václavovo, v Přehořících 12. června datované, s katedry; v kterémž obsahovalo se to:

Že sou stavové slavného král. čes. jemu z společného snešení svého na sjezdu předešlém na psaní jeho a vyhledávání toho při nich šetrné odpověd svou 6. d. m. března léta tohoto dáti a se zakázati ráčili, že na ty prostředky pomysliti při budoucím sněmě chtějí, kterak by zcela a zouplna k své důstojnosti i k statkům přiveden býti mohl. Ale že to zná, že pro nynější roztržitost tak brzo k sněmu takovému přijíti moci nebude, a on s těžkostí živobytím svým toho dočeká, nýbrž že by musel v takové své těžkosti umříti; protož že žádá, jestliže jiné věci, kteréž se při sjezdích stavův nynějších nařizují, svou platnost míti (jakož to pán Bůh dá) budou, aby i z moci a podstaty a poctivosti nynějšího sjezdu jeho na osobě opatřiti, do země povolati a statky jeho mu navrátiti ráčili. Což jestliže stane se, že připovídá v pokoji zůstávati a s pány stavy jako věrný syn vlasti ve všem dobrém se srovnati.

1619 V tu dobu také publikovala se přímluva stavův mark. mor., kterouž učinili zaň z Brna 16. d. června.

Na to oznámeno týmž bratřím Vchynským jmenem panského stavu, aby nestížili sobě povystoupiti; což i hned učiniti chtěli. Ale rytířstvo bránilo toho, žádajíc, aby nejprvé hlavní věci k svému vyřízení přišly, kteréž dříve nežli tyto postranní přednešeny a publikovány jsou; potom že i ta věc ku považení svému bude moci přijíti. A tak Vchynští posadili se zase na místa svá a žádali, aby stav rytířský bratra jejich v své paměti měl. Což se učiniti zakázal.

Po té neprodleně zasednuto ode všech přítomných na artikule neuvážené. O artikul pátý, podlé něhož Pražané s jinými městy žádali stavů, aby kollej jezuitská k akademii, domové pak při ní nezboření k obci Staroměstské připojeni byli, zběhl se tuhý spor mezi stavem rytířským a městským; protože, ač ku postoupení kolleje akademie stav druhý povoloval, ale aby ti domové obci Starého města Praž. darovati se měli, k tomu povoliti nechtěl, pravě, že by se s lepším všech stavův užitkem rozprodati a peníze k dobrému země obrátiti mohly, až naposledy direktorové vložili se v to, oznámivše, že táž věc náležitě opatřena bude. A když stav rytířský vždy na svém stál, tedy s křiknutím to doložili: poněvadž jim obec větších věcí věří, tedy aby se jim i v té chatrné dověřovali.

Druhý tuhý spor mezi rytířstvem a stavem městským vznikl tehdáž o 25. artikul, chtěv, aby v něm byla doložena slova ta, aby stav městský mohl užívati všech svobod svých, kteréž by nečelily proti výsadám stavův vyšších. Nebo prý že tomu porozumívá se dobře, kterak by stav třetí šel na to, aby mohl stavům vyšším zameziti laduňky obilí, vaření piv a soli kupování. Načež že jest sobě nedávno vyjednal patent z kanceláře české, a podlé toho města již i některým z stavův vyšších laduňkův takových zbraňovati počínali.

Proti tomu zase městský stav s horlivostí ozval se: jestliže kdo chce stav městský z jeho privilegií a výsad vyvozovati a viniti jej aneb i jej lehčiti, že s tím každým pořád práva trpěti a jemu z toho odpovídati hotov jest, aniž tak snadně a lehce dá se komu z nich vyvésti. Čímž stav rytířský ještě víceji se zdráždil. Avšak stav panský opět napomínal rytířstvo k svornosti s dostatkem.

Mezi takovou roztržkou právě vyslaní z mark. mor. vzkázali stavům do soudnice po Pavlovi z Říčan, kterýž při traktací s nimi zůstával, že chtějí stavům jednu pilnou věc přednésti, pokudž jim audiencí, za niž šetrně prosí, dopříti chtějí. I nařídili stavové jisté osoby, kteréž by je pro poctivost mezi

stavy přivedly, totiž Pavla z Říčan, Jana z Říčan, Prokopa 1619.
Dvořeckého a M. Jana Toboleciusa z Králové Hradce; kteřížto po malé chvíli přišli s nimi a doprovodili je na katedru. A oni po učiněném stavům vinši přátelském, též poděkování za volné slyšení, oznámili jim jmenem principalův svých množství služeb přátelských a sousedských. Zatím uvedli v známost, že přede dvěma aneb asi třemi hodinami přiběhl k nim schvální kurýr z Moravy a jak jedno psaní jim vyslaným, tak druhé stavům král. čes. s sebou přinesl, kteréhož žádají za přijetí a přečtení.

Po dotazu stavův oznámeno vyslaným, že takové psaní s vinšováním mnohého zdraví a služeb se od nich přijímá, na něž, když bude přečteno a uváženo, jistou odpověď dáti se zakazují. A tak Moravané odcházejíce z soudnice, jsou zase do lozumentův svých doprovozeni.

Dotčené pak psaní přečtené obsahovalo v sobě to: Poněvadž stavové mark. mor. mají toho jisté zprávy i kundšafty hodnověrné, kterak hrabě z Dampíru s desíti tisíci lidu válečného, jejž sobě v nově zverboval, mínil by do Moravy vpád učiniti a města Brna s zámkem Špilberkem se zmocniti, král také že se den po dni víceji sílí a lidu z říše, ze Vlach i z Hišpanie ku pomoci očekává; pročež že stavův v tom netají, přitom jich žádajíce, aby jak radou, co by tu činiti měli, tak ovšem i pomocí válečnou, kterak by takovému nepříteli odpor náležitý učiniti mohli, je fedrovati a ruky pomocné jím podati neobmeškávali. Jestliže by pak se toho nestalo, nevědouce co jiného činiti, že by musili se nepříteli k věčné své lehkosti a hanbě a s záhubou země i svobod svých poddati a v moc uvésti.

I bylo to psaní moravské, 22. d. julii psané, všechněm přítomným stavům nad míru podivné, že tak Moravané pojednou smějí, jsouce příliš choulostiví, o pomoci božské i lidské pochybovati a na samý kundšaft nepřítele tak nesmírně se lekati. Zatím zvolili z prostředku svého osoby k spisování odpovědi na též psaní, poručivše jim, poněvadž rychlého opatření věc ta potřebuje, aby k desáté hodině dne zejtřejšího, jenž byl pátek, den památný sv. Anny, t. j. 26. julii, s ní na 26. čvc.
hotově byly.

I zachovaly se tak osoby zvolené a přinesvše ji s sebou do sněmu, dali ji po modlení přečísti s katedry Janovi Oršinovskému v smyslu takovém:

Že sou stavové král. čes. takové noviny žalostivé, o níž v psaní svém páni Moravané píší a oznamují, z přečtení jeho vyrozuměli s dostatkem, nemohouce při ní dosti nadiviti se tomu, že jmenovaní stavové mark. moravského tak pojednou

1619 a na samou toliko zprávu a kundšaft lidský, an ještě nepřítele v zemi není, jakž psaní jich to vysvědčuje, směli se uleknouti a o pomoci i vysvobození z nebezpečenství toho pochybovati, ješto mají lidu svého před rukama zase již v zemi 6000, kteréhož sou na čas stavům král. čes. propůjčili, a při tom jistý počet lidu českého. S těmi že by mohli neřkuli těm desíti tisícům, ale i větší síle nepřátelské s pomocí boží odolati. K tomu také že jim brzy pomoci slezská a uherská přispějí na retuňk, na kterémž se ubezpečiti mohou. A což nejpodstatnějšího jest v příčině té, že mají a mohou důvěřovati se konečně pánu Bohu všemohoucímu, že on jim jak v množe tak i v mále nápomocen býti ráčí. Naposledy, kdyby k nejtěžšímu přijíti mělo, že by nařízenou defensí a hotovost sobě vyzdvihnouti mohli, stavové pak, přišloli by k tomu, že jim také osobně na pomoc přispěti se zakazují.

Co se těch dalekých pomocí v psaní doložených dotýče, že Čechové, spoléhajíce na samé rámě božské, se jich naprosto ani toho strachu, kterýmž je nepřátelé jich již strašiti a ztěžovati obvykli, nic nebojí; nebo jsou se ve všem tom již jednou pánu Bohu, církvi a vlasti své milé oddali, nechť se jim děje přitom, jakž Bůh o nich uložiti ráčil. Protož že jich napomínají, aby tak pojednou rukou nespouštěli, jiným mdlejším nežli jsou sami ku příkladu choulostivosti nebývali a tudy nepřítele na sebe samé jako neponoukali. Jestliže by se toho nestalo, aby se na to rozmyslili, jakého by potom od těch, jimž sou jako za sloupy vystaveni, poděkování dosáhli a musili by jim z toho přetěžce odpovídati. A přes to, byť se i nepříteli poddali, že by sobě tím málo zpomohli, nýbrž by k věčné potupě a lehkosti své, na ujmu svobod a privilegií svých, toho velmi perně zažívati musili. —

Jak se ta odpověď spravila, navrátili se stavové k uvažování artikulův ostatních. Mezitím však stav rytířský, vně již dobře na stav městský, nemohl se v zjitření svém upokojiti, nýbrž ohlásil se původem a poštváním jednoho Vlka po rodu, že jest zapotřebí navrátiti se ještě k artikuli 25. a povážiti ho bedlivě, poněvadž se tu výsad a svobod stavu městského dotýče, aby ty nebyly na ujmu stavův vyšších. Té řeči ujav se i Vilém z Lobkovic, jemuž také stavu městského štěstí a vzdělání nebylo milé, mluvil také k tomu dále: že by se tu chtělo zapovídati od stavu třetího, aby stav panský a rytířský spolu s lidmi chudými, poddanými svými, ladovati a jiné obchody vésti nemohli, což že by se vztahovalo na to privilegium, kteréž sobě třetí stav nedávno vyjednal na ujmu vyšších stavův; toho pak že žádný činiti a na zkrácení druhého nic vyžadovati nemá, an takové privilegium nebylo

jim na žádném sněmě dáno, nýbrž toliko z kanceláře české vyšlo. 1619

Proti tomu stav městský hlásil se: kdo by je chtěl z privilegií jejich, jakž sou sobě to včera protestací obzvláštní vyhradili, vyvozovati, že s tím každým na pořád práva se odvolávají; a protož když se tu svobod jejich dotýkati chce, že žádají, aby mohli všickni z stavu městského spolu v to promluviti, povolení od stavův vyšších. A po té nevyčkavše ani odpovědi na to, sešli s katedry své a zavolavše i na direktory z stavu městského i na vyslané z měst, aby mezi ně vstoupili, shlukli se všickni do potazu, v němž velikou chvíli, dobře za půl hodiny, trvali. Po potazu pak učiněném dali mluviti skrze Jana Jezberu v rozum ten:

Že stav městský a všickni, kteříž užívají ho, litostivě toho doslýchali, že původem toliko některých málo osob proti nim stavové vyšší a proti jich svobodám povstávati a artikulem tím, kterýž již uvážen a na místě postaven jest, znovu hýbati smějí, ješto hned od počátku a zvláště Pražané, jakž se tato roztržitost v zemi začala, vždycky to všecko, což na věrné syny vlasti náleží, od sebe činili a větších svobod proti zakazování stavův vyšších, jak na rathouzích tak i v tomto místě, se nadáli. Nyní pak že porozumívají tomu, jak by původem některých osob k tomu se schylovati chtělo, aby nejenom nových nedosáhli, ale aby i o předešlé přišli. Pročež že sobě v tom pána Boha za svědka berou, kdyby k tomu přijíti mělo, že by nechtěli víceji svolených kontribucí odvozovati a v tom ve všem, v čemž až posavad trvali, setrvati, a budoucně na J. M. budoucího krále to vznášeti.

Stavové vyšší, vyslechvše ohlášení, poručili je pro budoucí paměť zaznamenati, ale stav takového poznamenání bránil, háje se tím: staneli se to, že se v skok všickni rozjíti chtějí, protože tomu povoliti nemohou, aby mělo býti nětco poznamenáno na ujmu svobod jejich. I dotekli jich na to stavové vyšší, že sou tak neslibovali. Ovšem, ozvali se druzí, že ani stavové vyšší jim se v tom takovou měrou nezakazovali, aby stav jejich chtěli o svobody jeho připravovati. K tomu z Roupova doložil ještě slov těch: co páni třetího stavu tím dobrého způsobí, to že čas ukáže. Odpověděli zase, že se v tom pánu Bohu poroučejí. Nad kteroužto zmužilostí měst stavové vyšší drobet pozastavili se, a zvláště stav panský, a to ti, kteříž ještě nětco dobrého stavu třetímu přáli, a nětčemu více nad jiné prchliky rozuměli, kteříž minili, že s svými chlapy činiti mají, omlouvajíce se stavu třetímu, že se to proto nečiní, aby se tu mělo nětco dokonale zavírati a, byť i táž věc ku poznamenání přišla, přitom zůstaveno býti, než pro sa-

1619 mou toliko paměť stavův vyšších že se to poznamenání stane. Ale stav třetí, že to žádnou měrou býti nemůže a nemá, vždy hájil se.

Naposledy, když stavové vyšší ozvali se, že sobě to aspoň privatim jeden každý z nich pro sebe zapíše, a stav městský aby totéž pro sebe učinil, na čemž také i obvykl, tedy tím ta nevole od Vlka zbouřená vzala tehdáž svou přítrž. A po té uvažovali se jiní artikulové, někteří pak odkládali se do budoucího sněmu generalního.

V tu dobu také dle znění artikule 43. v psaném, a v tištěném sjezdu 59. volení defensorové král. čes. předešlí, ovšem na živě pozůstávající, při svých povinnostech zůstaveni a jiní na místa z světa sešlých dosazeni jsou. Z strany pak jiných zemí defensorův poodloženo dotud, až by se o to s nimi rozmluvilo. Čteno také po uvážení artikulův některých v spis uvedené porovnání českých direktorův a moravských vyslaných na místě stavův obojích o jisté artikule politické, o nichž při vyznamenání snešení obecného dotkne se.

Dále uvažoval se i od stavův recess, na onen čas 22. d. dubna léta přítomného od direktorův knížatům a stavům slezským v některých příbězích politických vydaný, poněvadž vyslaní jich ohlásili se v tom stavům, že podlé něho a výminek v něm dostavených k konfederací české přistoupiti míní.

A když se ty věci moravské a slezské postavily na místě, vzali stavové ještě toho dne některé své vlastní artikule obecné na pováženi. Při artikuli třetím Pražané Nového města Praž. žádali stavův, za něž se ostatní Pražané s posly z měst také přimlouvali, aby se k tomu naklonili a k obci Novoměstské klášter slovanský se vším a všelijakým k němu příslušenstvím i s platy komorními, poněvadž nedávního času, čehož pamětníci ještě se nacházejí, že tu stolice administratora konsistoře pod obojí bývala, zase připojiti a navrátiti odporni nebyli. Přitom na místě obce Vyšehradské ohlásili se též Novoměstští, aby kostel Vyšehradský sv. Alžběty též obci Vyšehradské, an fundací jeho od strany pod obojí jest, odevzdán byl. Vyslaní z měst Kadaně a Mostu prosili též stavův za hlavní kostely, kteréž strana pod jednou užívala až posavad. Jan pak Albin Šlik, hrabě, učinil přímluvu za sousedy své milé a upřímé Loketské a Kynšperské, poněvadž v kraji Loketském dva kněží pod jednou utekli z far a ty prázdné zůstávají, aby takoví kostelové k kolaturám strany pod obojí a jim puštěni byli. Podobně rektor a universitas Pražská žádali stavův v spisu za kollej jezuitskou. Kteříž ke všechněm těm žádostem povolili.

A po témž povolení ohlásili se opět bratří ze Vchynic, 1619
aby bratr jich žádosti, oni pak přímluvy své též účastni býti
mohli. I odloženo jim do rána v sobotu 27. d. července, proto- 27. čvc.
že již toho dne se schýlilo hrubě k večeru, a to do hodiny
osmé, že přede vším jiným jednáním na tom popracovati chtějí.

Kdežto stavové, měvše sobě to po modlení obyčejném připomenuto od bratří Vchynských s tou přitom žádostí, co takkoli u věci té nařídí, aby to vše v spis uvésti a do snešení sjezdu tohoto slovo od slova vložiti dali, — zasedli na uvažování toho, poručivše jmenovaným bratřím na chvíli vystoupiti ven z shromáždění stavův. Zatím šly přímluvy popořád, v nichž všickni jednomyslně přimlouvali se k cíli tomu: poněvadž sou se stavové nikda nad neštěstím lidským neradovali a radovati nemají, protože lidská věc jest, upadnouti v hřích, andělská z něho povstati, ale ďábelská setrvati v něm, a takový pád nešťastný i na Václava Vchynského a to z jistého přepuštění božského dokročil, obzvláště proto, že jest od pravdy boží poznalé a vyznalé odstoupil a k bludům papeženským se přivinul: pročež že se stavům tak vidí, aby se mu také milost stala, na ten však způsob a výminku, aby jistý revers, že chce po tom do vlasti své se navrácení pokojný život vésti, nad žádným z lidí těch, kteříž sou se na onen čas proti němu na slavném soudu zem. potřebovati dali, se nevymstívati, majestatu zadosti činiti a lidi poddané k víře římské nenutiti. A tak podlé toho když připoví, aby přijat byl, však tak, aby se to jeho přijetí nevztahovalo na urážku a protržení nálezu slavného soudu zemského většího. Po přímluvách zvolili mezi sebou osoby k spisování toho dvého: předně co se má a na jaký spůsob do sjezdu o přijetí Václava ze Vchynic položiti; druhé, jaký revers měl by od sebe dáti.

V tom povolali stavové zase do soudnice bratří jeho a oznámili jim, že žádost bratra jejich i přímluva zaň stavův mark. mor. i jich samých bratří místo své při stavích míti a zcela a zouplna pod jistými výminkami vyřízena býti má; a podlé čeho by týž bratr jich do země uveden býti a jaký revers od sebe dáti měl, osoby již k tomu spisování že jsou volené. Načež aby dotčení bratří očekávati sobě neobtěžovali. Za to stalo se stavům od nich poděkování úctivé s tím přitom jich doložením patrným, jestliže by sobě bratr jich té lásky pánův stavův na potomní čas vážiti nechtěl, že by sami první ti býti chtěli, proti bratru svému při pánich stavích král. čes. státi a pomáhati.

Dále Kašpar Kaplíř z Sulevic, jeden z direktorův, učinil ohlášení v sněmu jmenem a na místě celého stavu rytířského z strany nějakého nedorozumění mezi stavem panským z jedné

1619 a rytířským z strany druhé, že by se to na ujmu svobod a výsad téhož rytířstva velice vztahovati mělo; a poněvadž jsou sobě to v zvláštní spis uvedli, že jeho za přijetí, považení a brzkou odpověď, dříve nežli by tento sjezd k zavření svému přišel, naň stavu panského žádají. Kterýž dal jim na to odpověď takovou, že takoví artikulové od stavu rytířského jim podané se přijímají, a když v ně nahlédnou a jich považí, že jim na ně zase odpovědi dáti nepominou a to ještě před zavřením sjezdu, toliko když nejdříve podstatné a pilné věci na místě postaveny budou.

Přitom také osoby některé z stavův vyšších, které se k veřejnosti daly potřebovati a člověka také dvacátého podlé nařízení obecného vypravily, ozvaly se s žádostí takovou: aby z toho tažení mohly býti propuštěny, poněvadž veliká nerovnost se v tom od stavův zachovala, tak že chudší musili do pole táhnouti, bohatší pak že doma, vymluvivše se nemocemi zůstali, ješto hned po odjezdu jiných na druhý den zdrávi byli, jakž sou v tom od jistých lidí usvědčeni; jestliže se tedy toho propuštění nestane, že na statky těch doma zůstalých vtrhnouti chtějí a karnety složí, dokud jim to od nich nahrazeno nebude, co sou v tom čase v poli utratili.

Na to jim odpověděno od direktorův, že se to nijakž trefiti nemůže, aby oni o své ujmě s pole strhnouti měli, protože nyní druhá pomoc Slezákův táhne a Uhři s pomocí svou také dlíti nebudou, pročež kdyby oni v to se vydati měli, že by bylo obávati se, aby obojí stavové v odeslání pomoci takové rozmyšlení nějakého neměli. Avšak jak by sobě to k náhradě přivésti mohli, že direktoři k tomu zdání své dávají to, aby se totiž osoby k tomu zřídily, které by to v své uvážení vzaly. I obvykli na tom vynešení direktorův.

Zatím když stavové, navrátivše se k uvažování artikulův svých obecných, přišli na artikul 16. a 17., v tištěném 15. 16., aby města Pražská podtud více hejtmanův žádných nemívala ani spolu s jinými městy rychtářův císařských, též aby komorou královskou nesloula: tu opět stav rytířský vytrhl se na města s rozumy svými, že by to na žádnou škodu Pražanův nebylo, kdyby krásně hejtmané v nich zůstávali, když by jen pod obojí bývali. V čemž zastal se mimo jiné Pražanův i jiných měst podstatně hrabě Joachim Ondřej Šlik s podstatou náležitou, pověděv: že jest slušná a spravedlivá věc, aby hejtmané a rytířové císařští dokonce minuli, a titul ten měst královských aby z zřízení zemského, v němž komorou královskou se nazývají, byl vymazán, protože sou původem nepřátel stavův k takovému pádu za krále Ferdinanda přivedeni byli; a kdyby ten titul na sobě déleji zdržovati měli,

že by v podobných příbězích k těmto neřestem svobodně 1619
k stavům vyšším se budoucně připojovati nemohli. Co se pak od předešlých hejtmanův a rychtářův císařských v městech Pražských i jinde roku pominulého dálo, to že jest všechněm vůbec patrné a známé.

Jemuž stav městský za takové laskavé zastoupení jako i celému stavu panskému šetrně a služebně poděkoval.

Téhož dne znikla rozepře také i mezi samými Pražany Starého i Nového měst Pražských z strany volení purkmistra, což sobě sami Staroměstští osobovali. Novoměstští pak vedli k tomu, aby aspoň v tom měli společnost s Staroměstskými, aby písař purkmisterský byl z Nového města dosazován. Ale Staroměstští ani k tomu přistoupiti nechtěli; pročež odloženo toho k dalšímu jich o to porovnání, kteréž potom po straně sob po domácku mezi sebou učinili.

Před rozpuštěním stavův čten naposledy spis o nařízení defensí od pánův Slezákův; na kterýžto spůsob aby bylo nastoupeno i od stavův král. českého, dály se od některých přímluvy. Ale nebyla tehdáž na ničemž jistém táž věc postavena.

Naposledy napomenuli se stavové, aby se z měst Pražských ještě nerozjížděli, nýbrž posečkali až do dne pondělního, že tehdáž konfederací zemí s král. čes., kteráž se pro veliké zaneprázdnění a na místě postavení některých pilných věcí dnes státi nemohla, s pomocí boží konečně vykonána a k svému místnému vyřízení přivedena bude. Ale pro nahodilé překážky ani na tento den ještě se to státi nemohlo. Nebo když stavové, shromáždivše se do soudnice 29. julii, po vy- 29.čvc.
konání modliteb na Moravany, Slezáky i jiné vyslané z zemí přivtělených a sjednocených na tři hodiny očekávali, a mezi tím nařízené osoby k nim a od nich zase k stavům vysílány byly; k tomu však přivedeno býti nemohlo, aby se toho dne mezi stavy najíti dalí pro příčinu tu, že ještě věcky věci k konfederací náležející zhotovené nebyly. Pročež v tom čase ostatní artikulové samého král. čes. se dotýkající byli uvažováni.

A když přišlo na artikul 21. a 26. z strany Plzenských a Budějovických, aby ta dvě města v moc stavův uvedena byla, tak aby mohli všickni tři stavové tam domy své sobě kupovati, všemi právy a svobodami kromě těch majestatův, na ujmu strany pod obojí vyžádaných, říditi se a spravovati, k tomu cajkhauzy v nich vystavěti pro potřebu zemskou: k tomu stav třetí ohlásil se, že žádá, aby dotčení artikulové do dne zejtřejšího byli poodloženi a jemu k tomu povoleno, aby se o ně na rathouze Staroměstském sjíti a volně vespolek promluviti mohl. Čehož užil.

1619 S druhé strany opět stav rytířský ohlásil se: poněvadž stav třetí žádá, aby ve všem všudy přednešení a vyhledávání svého, co se rozmnožení svobod jeho tkne, od stavův vyšších užíti mohl, že na druhou stranu stav rytířský také toho žádá, aby týž stav městský stavům vyšším v některých příčinách podobně nějaké dobrodiní prokázal a od sebe učinil; a čeho tak od něho vyšší stav žádá, že sobě to nepomine v jistý spis uvésti a jemu ještě dnes, nebudeli moci jinde, ale aspoň Janovi Jezberovi v domě jeho přednésti chce. I povolil k tomu stav městský, a když takového spisu dostane a do něho nahlédne, že chtějí jej v považení své vzíti.

Zatím někteří obyvatelové kraje Bechynského a Prachenského podali stavům ku považení artikulův těchto, kteříž se s katedry čtli:

1. Zpronevěřilí synové vlasti aby ztrestáni a statkové jich pobráni byli. 2. Aby škody těm, kteříž od nepřítele škodu vzali, se vynahražovaly. 3. Aby nějaký prostředek v tom se obral, kterak by na ten čas ti zplundrovaní opatření svého dosáhli. 4. Passové přední aby, lidem Fraňkovým okolo Strakonic, Písku, a zámkové Klenové a Opalka s jinými místy platnými osazeni jsouc, nepříteli se zalehli.

Pražané pak, pamatujíce na svou zámluvu a odklad z strany artikule 24. a 26., shledali se ráno v úterý po sv. Maří Maj-
30.čvc. daleně, 30. d. července s vyslanými z měst na rathouze Staroměstském a uvažujíce vespolek všecky ty věci, zakázali se sobě, že je stavům vyšším se vším dostatkem přednésti nepominou. Jakož se tak i stalo, že hned po modlení Bohuchval Berka, přední direktor, sám o tom zmínku učinil, a zakázání Pražanův i vyslaných měst jim připomenul, a co přednášeti mají, aby stavům vyšším svobodně přednesli, jich napomenul. Kteřížto poděkovavše za takovou volnost, dali jim přednésti nížepsanou žádost skrze Jana Jezberu:

Co se města Plzně a Budějovic dotýče, že se za ně stav třetí přimlouvá u stavův vyšších a za to šetrně žádá, aby k tomu povolení své dali, kteříkoli obyvatelé chtěli by se budoucně v týchž dvou městech (ač o městě Budějovicích, poněvadž ho v moci své ještě nemají, nic jistého nařizovati nemohou) osazovati, ti aby všech všudyž svobod a privilegií starodávních v své podstatě a váze obdrželi a při nich zanecháni býti mohli. Ta pak privilegia v nově vyžádaná, a zvláště to, kteréž se vztahuje na škodu a ublížení majestatu strany pod obojí, aby v nic obráceno a zrušeno bylo. Nebo aby to stavové vyšší uvážili bedlivě, kdyby taková města na zkázu a záhubu dokonalou měla se přivésti, kteráž sice pomocí a kontribucí berničných dosti velikou summu odvozo-

vala, že by se to vztahovalo na ujmu a ztenčení kontribucí 1619
a berní, a jiná města k vynahražení ujmy takové berničné
byla by budoucně beze vší pochybnosti potahována. Zpronevěřilí pak synové vlasti, kteříž se ještě v městě Plzni a Budějovicích zdržují a od stavu třetího tuto se nemíní, aniž se za ně jako za zrádce přímluva jaká děje, aby z země vypověděni, statkové jich pošacováni, prodáni a k dobrému země obráceni byli.

K tomu přednešení stavu městského stavové vyšší činili také popořád přímluvy své. Stav panský radil, aby města v své podstatě zůstala, privilegia stará v celosti zanechána, ta pak v nově vypraktikovaná v nic obrácena byla; jako i stav rytířský snesl se s nimi v tom, toto toliko v zdání svém nad to výše přidav, aby všechněm stavům zároveň v týchž místech dvou zakupování dopříno bylo, a ti aby všemi řády městskými i svobodami se řídili a spravovali. Kteréhožto zdání původové přední z direkcí byli: Kašpar Kaplíř, Prokop Dvořecký, a Otta z Losu, přimlouvavše se k tomu, aby dotčení obyvatelé v těch dvou městech z stavův vyšších i várky tam činiti, pivováry sobě stavěti a odtud do svých vesnic piva vystavovati moc a svobodu měli.

To uslyšev stav městský, žádal za potaz; k němuž povoleno, a do něhož i defensorové z stavu městského přijíti, byvše od Pražanův zavoláni, musili, a trvajíce v něm přes dobrou hodinu, potom skrze Jana Jezberu jej vynésti poručili:

Že stav městský proti slibům stavův vyšších, jak na hradě Praž. tak i na rathouzích při vykonávání přísahy učiněným, nadál se od nich zvětšení a upevnění svobod svých, ale nyní že tomu porozumívá, že by se jim ty svobody jich neřkuli nezvětšovati, alebrž i mnohem spíšeji umenšovati aneb v nic přivozovati chtěly. Protož že to nemohou než litostivě nésti a žádajíce vždy stavův vyšších, aby od takové své pretencí upustili, nebo aby rozpomenuli se na to zdravě a toho posoudili při sobě s pilností, co by je potom následovati musilo, jmenovitě že by podlé chvalitebného způsobu a obyčeje ve všech městech práva městského žádati, povinnost k němu činiti, sousedská břemena snášeti i v úřadech měšťanských též se potřebovati dáti a bezelstně do nich potahováni býti musili, tak že by to vše proti svobodám jejich, dostatečně a velice dskami zemskými utvrzeným, vysoce čelilo a víceji k lehkosti a hanbě nežli k jaké pochvale stavu jejich sloužiti mohlo.

Co se pak artikulův stavu rytířského tkne, že podlé zůstání na tom dne včerejšího měli Janovi Jezberovi dodáni býti, ale toho že se nestalo, až teprva dnes v hodinu 8. na

1619 celém orloji; kteříž také v považení stavu městského přišli. Z nichž vynacházejí to: že ti artikulové víceji k roztržitosti nežli k svornosti se vztahují, a stav třetí není úmyslu toho, aby se s stavy vyššími v jaký spor dávati měl, a také k tomu cíli sjezd tento rozepsán není; než toliko proto, aby se konfederací s zeměmi přivtělenými nařídila a nepřítel mohl ven z země vypraven býti. Protož že stav městský dokonce takových artikulův nepřijímá; nýbrž je zase, poněvadž se stav rytířský s nimi daremně zanáší, a zvláště že není naděje, aby větší počet rytířstva o tom nějakou vědomost míti měl, než toliko někteří z nich, od sebe navracují a za to vždy ještě žádají, aby od takové pretensí upuštěno bylo. A tu zavolav, kdo mluvil, na komorníka, aby ty artikule vzal a panu Berkovi dodal aneb na stůl položil. Co se toho nedorozumění dotýče, jež sobě stav rytířský do stavu třetího pokládá, že sobě též pánem Bohem osvědčují, že oni o žádném nevědí, nýbrž že v dobrém srozumění s nimi zůstávají, za příklad svornosti té berouce sobě Mikuláše z Bubna a N. z Hozlaura, kteříž domy své v Hradci Králové mají, jimžto oboum od Hradeckých všeliká úctivost přátelská donáší se vždycky. K čemuž ti obadva lidé rytířští, jsouce přítomni, se přiznali a, že s týmiž Hradeckými v dobrém přátelství a sousedství zůstávají, vysvědčili.

Za artikul ten, aby komorou královskou více nesluli, že jsou města nikda direktorův nežádali aniž jej jim přednášeli; než oni sami že sou jej ovšem z bedlivého uvážení, doložiti mezi jiné rozkázali. Přes to přese všecko že stav městský nic na to nedbá, byť i komorou královskou slouti měl, byť by i rychtářové císařští v váze své předešlé zůstali; nebo ne bez příčiny král sobě to v moci zanechal a nařídil, aby ovšem věděl se v čas důležité potřeby k čemu utéci. A budouli komorou královskou zůstávati, že tím nesnázeji k stavům vyšším v podobných případnostech země přistupovati moci budou; vždy žádajíce, podlé zakázání stavův opatřeni býti.

K tomu oznámení stavu městského Vilím starší z Lobkovic ozval se spůsobem svým foukavě: „Tehda vyšší stavové budou stavu městského lháři? Připovídali sme tak, pokudž co slušného a náležitého vyhledávati budou.“ Zase na to oznámeno: že tato věc jejich jest slušná a náležitá, kteréž stav městský vyhledává.

On pak jsa rozhněvaný ušel z shromáždění stavův. Odkudž vznikl veliký hluk a hlahol lidu obecného, jak tu v soudnici tak i na paláce přítomného, tak že se jistě k ničemuž dobrému neschylovalo. A jeden z obce jmenem Jiřík Kubín zkřikl na Jana Jezberu, aby s gruntem doložil, jestliže stav

vyšší od té své pretensí dokonale neupustí, že dokonce obec 1619
stavu městského k ztvrzení konfederací povoliti ani svých
pečetí skovati nemůže a nechce. — K té řeči stavové vyšší
stáli jako ohromeni. Bohuchval pak Berka vida, že vždy větší
a větší roztržka a nevole roste, napomínal pěkně všecky ku
pokoji a svornosti, slibovav obojím, že všecko to nedorozumění
bude spokojeno příhodně s pomocí boží.

Mezi tím časem legati od stavův nařizovali se často a
vysílali ku pánům vyslaným z zemí okolních za příčinou postavení na místě a konci konfederací začaté. Až potom po nevelíké chvíli, když tato různice poutichla, V. V. z Roupova od vyslaných se navrátil s oznámením tím, že již z požehnání p. Boha dobrotivého k tomu přivedeno jest, ač s dosti velikou těžkostí, tak že se i tam mnohem víceji k nesvornosti nežli k sjednocení schylovalo. A s týmiž zeměmi okolními snjednáno o artikule tyto:

I. Co se volení krále tkne, aby k tomu měli moc defensorové král. čes. jiné země do Prahy povolati a to řiditi ze spolku, ale nikdež jinde kromě toliko na hradě Praž.

II. Aby měli Čechové moc, i osobu jmenovati, která by se jim za krále hodila, a všelijaké příčiny a ctnosti její i bohatství, pro něž by byla hodna království, předstírati. A to aby byl hlas přední, druhý hlas Moravanův, třetí Slezákův, čtvrtý Lužičanův hořejších, pátý dolejších a šestý zase stavův král. čes.; a tak aby Čechové měli hlasy neb vota dvě, denominativum et conclusivum.

Potom doloženo o Rakušanech obojích, že se to musí bedlivě povážiti, kterak a na jaký spůsob konfederací s nimi měla by se zavříti, poněvadž oni nejsou země svobodné, než domu rakouského dědičné.

Naposledy nařízeno, aby po všech farách zejtřejšího dne bylo poručeno, aby správcové církevní lidu obecného k modlitbám svatým napomenuli, tak aby jak této konfederací, kteráž se zítra vykonati má, tak všemu ostatnímu jednání stavův po učiněné konfederací, zvláště v tom, co se zavírky odpovědi na psaní krále Ferdinanda tkne, svou svatou milostí a pomocí pán Bůh dobrotivý přítomen býti ráčil. V čemž zachovali se všickni kněží a farářové v Praze evangeličtí poslušně. Nebo ráno ve středu 31. d. července, davše při všech koste- 31.čvc.
lích ve všecky zvony hlučně zvoniti a svolavše tím zvoněním veliké množství lidu do kostelův, netoliko případné k času a nařízení direktorův přítomnému kázání posluchačům svým učinili, ale i všechněch k horlivému modlení napomenuli, aby pána Boha prosili srdcem zkroušeným za šťastný prospěch a požehnání v takovém tak vzáctných zemí sjednocení, tak aby

1619 to vše vztahovalo se ke cti a slávě jmena jeho nejsvětějšího, vzdělání církve Kristovy i obecného pokoje a utišení vlasti naši milé i k ní přivtělených a vnově s ní spolčených zemí okolních.

Když pak stavové shromáždili se po těch službách církevních na hradě Praž. v místě obyčejném, očekávajíce na příjezd vyslaných od hodiny osmé až do desáté na půl orloji, přede vším jiným zvolili jisté osoby ze všech tří stavův, kteréž by měly jíti pro jedny každé vyslané obzvláštně a uvésti je s náležitou slavností do shromáždění stavův. A tak nejprvé přivedli do soudnice Moravany v pěti osobách; po nich Henricha Václava kníže Minsterberské a Olešnické spolu s jinými posly slezskými; naposledy Lužičany hořejší a potom i dolejší, též z každé země po pěti osobách. Jimžto všechněm bylo připraveno místo na tom sedění neb pořádku, kdež obyčejně direktorové sedávali, protože štok neb tabule jejich dlouhá a stolové v hromadu sražení byli vynešeni pro větší prostranství na palác. Moravané usadili se na lavicech svých z pravé strany, Slezáci proti nim (ale pro kníže byla postavena stolice obzvláštní) a Lužičané též na místě jim vykázaném.

V tu dobu byli také přítomní v soudné světnici i obadva generalové čeští, totiž hrabě z Hollachu a z Turnu, ano i Jan Jiří markrabě z Jegerndorfu, general nad lidem slezským, jedno kníže z Weimaru, Arnošt hrabě z Mansfeldu, doslýchajíce všeho od počátku až do konce, co se tu tehdáž dálo a přednášelo.

Když se to množství panstva přítomného všecko náležitě usadilo, a hluk v obci, jížto soudnice tu prostranná plna byla, poutichl; zatím vyvstali z míst svých všickni, a Václav Vilém z Roupova učinil k nim promluvení vzáctné v smysl ten, začav od vinše úctivého a křesťanského, a jednomu každému z nich dav titul náležitý:

Poněvadž pán Bůh všemohoucí tomu jich předsevzetí obecnému tak milostivě poštěstiti a jim požehnáním svým svatým v něm přítomen býti i to způsobiti ráčil, že jest tak dalece k tomu přivedeno, a ten svatý svazek svornosti a sjednocení s pomocí jeho velebnou mezi všechněmi zeměmi dostatečně nařízen i potvrzen dnešní chvíle býti má, a jak stavové král. čes. tak i mark. mor., též Slezsko a Lužice na místě svých principalův se již na tom snesli; že na ničem jiném nepozůstává: nežli aby předně artikulové, podlé nichž se má dotčená konfederací nařiditi, a kteříž až posavad po ty dny všickni ad partem, po straně a privátně, s pány vyslanými ze všech zemí s dostatečnou pilností a prozřetedlností uvažováni byli, znovu se publikovali a opáčili; druhé, aby

pečetmi všech tří stavův král. čes. a vyslaných ze všech zemí se upečetili; třetí, když se to vše vykoná, i přísahami všech zemí se potvrdili. A protož že skroušeným srdcem sluší pána Boha prositi a na kolena pokleknouti, aby tomu jednání ráčil žehnati, tak aby ta svatá konfederací trvanlivá a stálá až do světa skonání byla, od žádných nepřátel náboženství a vlasti naší, zvláště těchto nebezpečných časův, rušena nebyla. A poněvadž ne všickni z přítomných jazyka českého povědomí jsou, že se také to vše německou řečí v podobném smyslu přednese. Tu hned hrabě Joachim Ondřej Šlik, povstav z místa svého, velmi ozdobně a pronikavě, neodchýliv se daleko od řeči Václava V. z Roupova, míněni jeho opáčil a přednesl. 1619

Po dokonání promluvení českého i německého všickni přítomní na kolena svá nábožně padli a pánu Bohu dobře přes půl druhé čtvrti hodiny mlčečky se modlili. A když povstali zase vzhůru a posadili se na místa svá, hned zatím čtli se artikulové, jichž v počtu sto jest, nejprvé česky od Beniamina Fruveina, sekretáře direkcí, a to dobře dvě hodině pořád; po druhé od doktora Kašpara Luka, též sekretáře direkcí německého, v jazyku německém, kterýž čtení svého proto, že hbitěji četl, nětco dříveji odbyl.

Dále po přečtení jich V. V. z Roupova doložil: že již všickni přítomní porozuměti mohli, co by v sobě přečtení artikulové konfederací jejich obecné obsahovali a zavírali; a když na jiném ničemž již na ten čas nepozůstává, než aby se přísahy vykonaly, pročež ve jmenu pána Boha aby se to stalo. A poté vskok stalo se snešení společné, jak by se táž přísaha vykonati mohla, a přišlo k tomu, že stavové král. čes. a mark. mor. jazykem českým, zdvihvše jedenkaždý z nich prsty dva, přísahu tu vykonali podlé následující notule slovy těmi: „My N. N. N. N. přisaháme pánu Bohu všemohoucímu, berouce to na své, principalův našich a dědicův i budoucích jich duše, že toto stalé snešení a od nás i vyslaných ze všech zemí spečetěné a stvrzené sjednocení i artikule v něm obsažené, na všecky země veřejně i na jednu každou obzvláště se vztahující, nyní i na budoucí časy věčné, stále, pevně, a neporušitedlně zdržeti, všemu tomu, což se nařizuje, věrně a pevně zadosti učiniti, a od toho se žádnému člověku vyššího neb nižšího stavu, též žádné milosti ani nemilosti, přízni ani nepřízni, darům neb slibům ani jakým jednáním a tak nižádným spůsobem, jakž by to lest lidská vymysliti mohla, odvésti nedáme a nedají. Tak nám toho i jim dopomáhej pán Bůh všemohoucí."

1619 Po nich Slezáci s podobnou slavností a v těch i v týchž slovích, jazykem však německým, túž povinnost učinili, a to právě mezi druhou a třetí hodinou na půl orloji.

Když se pak přísaha měla konati, poručeno, aby se všecka okna i dvéře při soudnici otevřely do kořán. V tutúž chvíli spadl deštík hojný, ač dlouho nepršel, avšak nebe mračny hustými černými se zasmoušilo, že sekretář artikulův jednoty té dobře čísti pro velikou tmu nemohl: což mnozí za zlé znamení ujímali. Ale brzo zase se vyjasnilo.

Po vykonané pak přísaze střelcové hned jednou vypalovali z kusův, a mušketýři, kteříž pod dvéma praporci, s jedním na place zámeckém a s druhým na Malostranském rynku, stáli, též z ručnic svých salve dávali; potom po druhé i po třetí. Za střílením zvonilo se ve všecky zvony po celé Praze i na hradě Pražském na veliký zvon při kostele sv. Víta.

A jak se to vše skoncovalo, tedy stavové byli rozpuštěni od sjezdu s napomenutím takovým, aby se nerozjížděli, nýbrž, zůstanouce ještě pospolu, zjítra k uvážení některých věcí potřebných k osmé hodině německé najíti se dali. Ale mnozí z nich, nedbavše na to nic, ujeli předce domů. Pročež direk-
1. srp. torové na ráno 1. d. srpna, spatřivše ztenčení počtu jejich a dověděvše o odjezdu mnohých, naříkali na nepovolnost jejich a že spatřují na oko, jakou takoví lidé lásku a upřímnost k vlasti své mají. S těmi tedy tu ještě pozůstávajícími nařídili to při osobách jistých, již před některým dnem k tomu obraných, aby spisovaly artikul ten, kterak by výprava do pole nařízena a s veřejnosti osobné stavův sjíti mohlo. Což bylo u desk zem. považováno. Obec pak očekávala naň dole s dosti velikou teskností až do tří hodin německých, protože se tak dlouho sepsati a nařiditi nemohl. Až potom spisovatelé přinesvše týž spis zhotovený, dali jej vůbec přečísti. O čemž níže dotknuto bude.

2. srp. Nazejtří v pátek po sv. Petru v okovech, 2. d. srpna, po vykonání modliteb Arnošt hrabě z Mansfeldu, vyžádav sobě vstoupení do shromáždění všech tří stavův král. českých, přišel mezi ně s V. V. z Roupova, s Radslavem a Oldřichem bratřími ze Vchynic, a s dosti vzáctným komonstvem a požádal jich úctivě skrze téhož z Roupova za to: poněvadž je to všechněm jim již vůbec vědomé, že on hrabě svými mo- nými službami v vojenských příbězích všem třem stavům král. čes. se potřebovati dal, a to věrně a upřímě, jakž na věrného a upřímého soldata náleží, vykonávati, což by k dobrému král. čes. sloužiti mohlo, připověděl a připovídá; že zase tedy týchž stavův toho slavného král. čes. šetrně a úctivě žádá, aby mu tak mnoho lásky prokázali a jeho za obyvatele

zemského přijali, na připověd jeho a zakázání jeho takové, 1619
že se všemi řády a právy král. čes. říditi a spravovati rád chce.

Proti té žádosti hraběte dali stavové také přednésti to: poněvadž bylo by zapotřebí přednešení toho povážiti, protož aby hrabě s přátely svými nestížil sobě povystoupiti. Což když stalo se, tu stavové z jednosvorných přímluv svých na tom postavili a při povolání ho zase do soudnice jemu též snešení své v známost uvésti poručili: i poněvadž se toho příkladu nenachází, aby kdo při takových sjezdech za obyvatele zemského krom sněmu přijímán býti měl, že se hraběti toto též do nejprvnějšího sněmu generalního odkládá; však s tím přitom zakázáním, aby na ten čas tomu obvykl, že žádost jeho stavům v paměti zůstávati bude, a on při ní zcela a zouplna zůstaven býti má. Na čemž on s poděkováním přestal; ač někteří chtějí tomu, kdyby byl mu v tom hrabě z Hollachu překážky přímluvou svou neučinil a stavův poněkud nerozpáčil — pověděv, když jest jeho to přijetí na onen čas stálo přes tři sta dukátů, že se jemu nevidí přimlouvati se k tomu, aby hr. z Mansfeldu tak lehce na první žádost svou přijat býti měl —, že by byl té žádosti své hned nyní užil. —

Zatím vyslaní od stavův k legatům zemí sjednocených o to vypravení, co by mělo se králi Ferd. psáti, po mnohém stavův na ně očekávání, navrátivše se do soudné světnice, učinili jim o tom relací takovou: poslové moravští že zpěčují se přistoupiti k povážení věci té pro nedostatek plnomocenství, kteréž na ten punkt dokonce se nevztahuje, nýbrž, jako i instrukcí jim vydaná, svědčí na samou toliko konfederací; žádajíce přitom stavův, aby jim kurýr schvální byl propůjčen, jehož by pro takové plnomocenství ku principalům svým vypraviti mohli. Z strany Slezákův a Lužičanův oznámili, že obojí přistupují ke všemu, co sobě Čechové oblibují, nechtíce od nich v ničemž se děliti.

Stavové tedy, vzavše v povážení své výmluvu Moravanův, po rozličném o to diškursu zůstali na tom: aby žádosti a ohlášení jich povolilo se, a netoliko kurýr jim propůjčen, ale také jisté osoby z prostředku stavův za kommissaře zvoleny a k sjezdu moravskému do města Brna vypraveny byly, kterýž tam 6. d. srpna držán bude; kteříž by zcela zouplna, na čemž ty věci záležejí a pozůstávají, v plném shromáždění jich přednesli. A že v té věci nic dále do navrácení se zpátkem kurýra říditi a koncovati nemohlo; z té jediné příčiny odloženo zavírky sjezdu tohoto do čtyr neděl, k kterémužto času vyslaní jich do Moravy že také budou moci volně se

1619 vrátiti, s tou přitom výminkou stavům učiněnou, že direktoři vyšli ještě jednou o ten termin a odklad sjezdu tohoto k vyslaným moravským, pokudž by se s nimi o kratší čas téhož odkladu narovnati nemohli.

Nařízeno také, aby s posly hrabství Kladského jednalo se skrze zvláštní kommissaře, poněvadž sou přítomní konfederaci zemské nebyli, že se k ní pod jistou excepcí připouštějí.

Takový spis, jenž měl se jim přednésti, byl z katedry
3. srp. publikován v sobotu 3. d. srpna v artikulech těchto: 1. aby byli povinni podobným způsobem jako Slezáci a Lužičané skrze své vyslané nejdéleji ve 3 nedělích direktorům na místě stavův přísahu k též konfederaci vykonati; 2. aby kontribuci zemské zadržalé zouplna odvedli a budoucně svolené dávali; též jakou by ještě nad to pomoc na splácení lidu válečného stavům král. čes. od sebe učiniti mínili, v tom aby se na konec ohlásili.

Po přečtení toho spisu hrabě Albin Šlik učinil ohlášení před stavy na místě Chebských a Loketských: poněvadž na onen čas původem purkmistrův týchž měst, kteříž pod jednou až posavad vždycky bývali, k majestatu dotčené obce připuštěny nejsou, že se k stavům za ně přimlouvá a, jsa od nich v tom požádán, na místě jich za to žádá, aby stavové je jak předně k majestatu pod oboji tak i k této konfederaci v nově s zeměmi zavřené připustiti ráčili.

K ohlášení tomu zakázali se stavové, že žádost jejich a přímluva hraběte místo své míti bude. Přitom četl se také spis, podaný stavům od obyvatelův kraje Plzenského, v němž pokládali sobě stížnosti některé, jako i kommissaři v témž kraji zřízení: 1. Z strany hraběte z Mansfeldu, že veliké dílo na šancích okolo města Plzně začal a obyvatele kraje Plzenského, aby lidi své poddané na též šance vysílali, obtěžuje s pohrůžkou tou: nebudouli chtíti to dobrovolně činiti, že k tomu přivede, aby musili. 2. Aby zámek Opalka a Klenové lidem se osadili, což nestaneli se, že jest se obávati, aby nepřítel dáleji do kraje se nepustil, a opanuje místa ta, přitom více některá města sobě nepodmanil. 3. Že osoby některé pod jednou kommissařům krajským pohrůžky činí, jestliže je k něčemu dáleji napomínati a potahovati budou, že je z oken vyházejí; pročež že žádají stavův, když jmenované osoby jim v poslušnosti státi nechtějí, aby je z toho povolání propustili.

Načež, a zvláště na dva poslední artikule, dostali od direktorův a stavův resolucí té: 1. Z strany osazení jmenovaných pevností že jim pro zprávu oznamuji to, že netoliko ti dva hradové ale i město Písek, Strakonice a Kestřany s šesti praporci knechtův od generalův osazeny budou. 2. Co se těch pohrů-

žek tkne, aby kommissaři pro některých pohrůžky jalové, 1619
kteréž se lidem těm časem svým budou moci dobře hoditi, v povolání svém pracovati sobě neztěžovali, vezmouce sobě příklad trpělivosti z direktorův a majíce ku pánu Bohu silnou naději tu, že s pomocí jeho svatou to všecko přemoženo a věci všech upřímých vlasti na dobré míře postaveny budou.

Téhož dne vyslaní k Moravanům snesli se s nimi dokonale na tom, co se uvážení odpovědi na psaní krále Ferd. tklo, chtělili by na místě principalů svých s Čechy, s Slezáky i s Lužičany se s dobrým zdáním jich srovnati. Načež dali jim od sebe resolucí takovou: že sou sobě to již rozvrhli, tak že kurýr, kterýž včerejšího dne z Prahy do Brna vyjel, od 6. augusti až do 13. dne, totiž ode dne památného proměnění Krista pána až do úterého po sv. Vavřinci dostačiti, zase se navrátiti i takové plnomocenství od jich principalův přinésti moci bude; pročež že žádají aby do téhož času nejdéleji, totiž do úterého v témždni takového jednání stavové poodložili, jestliže by pak v tom čase principalové jejich dotčeného plnomocenství neodeslali, tedy že se stavům v tom ohlašují, že by nemohli hlasům pánův Čechův, Slezákův a Lužičanův odolati, nýbrž chtěli by se s nimi v tom za jedno snésti.

A tak stavové, vyrozuměvše úmyslu Moravanův, přidali jim lhůty k témuž času, jejž sobě Moravané uložili, ještě za dva dny, totiž od 8. d. srpna až do 15., odloživše sjezdu svého do toho terminu, tak aby i stavové, ješto se na statky své do krajův rozjeli, tím volněji a v větším počtu, zvláště kteří sídla svá opodál od Prahy mají, sjedti se pak mohli.

Naposledy toho dne sobotního osoby rytířské i z stavu městského, kteréž vzaly škodu na živnostech svých od nepřítele, prosily stavův, aby to nařídili, poněvadž se na ten čas k čemu jinému utéci nemají, odkudž by vyživení své dostávati měly. I zůstáno na tom, aby statek Smečanského a statkové ku purkrabství Pražskému náležející dotud, dokudž by nejv. purkrabí zvolen nebyl, do sekvestru vzati, a z důchodův týchž statkův aby opatrovníci jich každého téhodne týmž osobám zhubeným stavu obojího jistou summu na vychovávání dávali. K čemuž obrali se hned osoby, aby tu věc spisovaly, jakým řádem by takové vychovávání jíti mělo.

S tím rozjeli se ostatní stavové z měst Praž., jeden každý do příbytkův svých. Ti pak artikulové, podlé nichž a na něž dotčená konfederací mezi král. čes. s jedné a mezi mark. mor., Hořejším i Dolejším Slezskem, též Hořejšími i Dolejšími Lužicemi při témž sjezdu zavřína a ztvrzena jest, takto znějí:

„Jakož jest pán Bůh všemohoucí, v jehož rukou všech potentatův, knížat a vrchností toho světa srdce zůstávají, a

1619 od něhož všeliké proměny v zemích pocházejí, to způsobiti ráčil, že sou se země moravská, slezská, Hořejší i Dolejší Lužice na díle z své svobodné vůle dobré, na díle pak z jiných důležitých příčin počátečně k král. čes. beze vší dědičnosti, kteráž by z toho králi pojíti neb náležeti měla, připojily a potom skrze tehdáž J. M. panujícího římského císaře a všecky kurfiršty říše učiněné přivtělení tak se spolčily a jako věrní spoluoudové mezi sebou v takový spolek a bratrské sjednocení vešly, že slušně žádné naděje k nějaké roztržce býti nemělo: což vše z dotčeného přivtělení jako i z některých zlatých bullí a mnohých zvláštních smluv i předcházejících jednání známé a zjevné jest.

Avšak se všech časův lidé nepokojní nacházeli, kteří často za dosti lehkými příčinami z zlých a vysoce škodlivých začátkův zlou svou radou všelijaká nedorozumění, zjitření a roztržky činiti se snažovali, čehož jsou též země s velikou škodou svou okoušeti a pocitovati musily; až i léta 1618 již hrubě se k tomu schylovalo, že jest to celé tělo roztrženo býti mělo, ano i v tomto zarmouceném a žalostivém spůsobu totéž se praktikovalo. Pročež sou výš oznámené země společně již před několika lety za nevyhnutedlnou potřebu uznaly, aby ještě bližší a to takové sjednocení a svazek mezi sebou učinily, skrze kterýž by všechněm nepřátelským neupřímým praktikantům to zastaveno, naproti tomu pak dobré a stálé srozumění mezi vrchností a poddanými, jako i mezi zeměmi samými vzděláno, všecko v pokojný spůsob uvedeno, jednostejná ochrana nade všemi zeměmi, stavy a obyvateli jich, bez rozdílu náboženství držána býti a spravedlnost dle jedné každé země práv, svobod, privilegií a starobylých dobrých pořádkův svůj průchod míti mohla, a to ve všech nastalých potřebách, zvláště pak, když by takoví rušitelové obecného pokoje buď v příčině náboženství aneb správy světské zase povstati chtěli, aby jedna země druhé skrze dostatečnější spolčení tím lépe ku pomoci přispěti mohla. K jakémuž cíli bylo toho při slavné paměti J. M. C. léta 1611 jako i potom při sněmě Budějovickém, aby se taková konfederací státi mohla, poddaně vyhledáváno i také obdržáno, že jest léta 1615 sněm generalní k tomu rozepsán byl.

A poněvadž ti, kteříž až posavad ve všech těch zemích tak mnohých útiskův a soužení původové byli, a o potlačení evangelitského náboženství vedlé své nejvyšší možnosti usilovali, skrze svou lest tehdáž k tomu přivedli a tak mnoho zlého spůsobili, že taková vysoce užitečná věc minula a nevyřízena zůstala; odkudž a mezi tím ty země k tomuto zarmoucenému a žalostivému spůsobu, kterýž se očima spatřuje,

přivedeny jsou, tak že každý ten, kdož by nad tím křesťanské lítosti nenesl a těchto daleko patřících věcí, kteréž se k žádnému jinému než toliko k tomu samému a jedinému konci, aby evangelitské náboženství potlačeno bylo, nevztahují, pro něž již země a obyvatelové jejich na nejvyšší jsou zhubeni a mnoho zemí zkaženo, věrně se ujímati žádostiv nebyl, nejen beze vší lítosti by býti, ale jako kamenné srdce míti musel; toto také království a jiné země bez opravdového a horlivého se spolčení v budoucích časích před podobným a větším neštěstím v bezpečnosti zůstávati by nemohlo: — z těch a jiných mnohých vysoce důležitých příčin sou při tomto generalním sjezdu všickni evangeličtí stavové král. čes. a mark. mor., knížetství slezských, též mark. Hořejších a Dolejších Lužic tuto konfederací neb sjednocení učinili a je také dotčení stavové král. čes. všickni, jiné pak země skrze vyslané své, osobnými přísahami podlé již prvé připomenuté notule sobě stvrdili. Při čemž však to před Bohem a vším světem osvědčujeme, že toto vysoce potřebné sjednocení a zavázání naše nižádnému k nějakému neslušnému neb nespravedlivému potlačení neb ublížení míněno není, než toliko k vzdělání cti a slávy boží a k stálému zachování a ostříhání privilegií a svobod jedné každé z týchž zemí, tak aby též sjednocené země vedlé svých práv, privilegií a svobod spravovány jsouce, svobodu v provozování náb. dle českého a slezského na to daných majestatův míti a, kdyby mimo naději dále turbirovány býti chtěly, jedna země druhé věrně přispěti mohla." *) 1619

A jakož jsou direktorové, správcové a rady zem. král. českého před tímto sjezdem pro obecné dobré a lepší fedruňk výše dotčených konfederací a spolčení s vyslanými Moravanův, Slezákův a Lužičanův jisté smlouvy učinili i také týmž vyslaným na jisté artikule zvláštní recessi odvedli; stavové tedy to vše při sjezdu přítomném schválili a při dotčených smlouvách, recessích a artikulích v nich obsažených toho všeho zcela a zouplna zanechali i pro lepší bezpečnost jedné každé země je do obecného snešení svého pojíti a vůbec vytisknouti dali.

V smlouvě a recessu Moravanům odvedeném obsahovali se artikulové tito:

I. Aby při všech shledáních, chozeních a představováních, v psaních slušně nejprvé nejvyšší úředníci král. čes. přední

---

*) Všecky artikule tehdejšího sjezdu vytištěny jsou v gen. sjezdu r. 1619; viz v Mus. kn. pod sig. 60 C 1. Red.

1619 místa drželi, totiž nejv. purkrabí Pražský napřed, po něm hejtman mark. mor., a tak vždy dále jedna osoba z Čechů a druhá z Moravanů, jak kteří úřadové zemští vyšší i nižší po sobě jdou v stavu panském i rytířském, aby místa a sedění svá měli, zachovávajíce v tom pořádek starobylý z strany rodův starožitných.

II. Jak a pokud by se kanceláří českou říditi měli, o to že se stane porovnání při společném shledání všech sjednocených zemí skrze vyslané jich.

III. Aby všickni listové neb reversové, na jakoukoli ujmu a ztenčení svobod mark. mor. se vztahující a mezi privilegiími zemskými král. čes. se nacházející, dočista kassirováni a Moravanům navráceni byli, a že žádnému proti týmž Moravanům ku pomoci za důvody neb příklady nějaké nižádným od lsti lidské vymyšleným způsobem potud více postačovati nemají, nyní i na časy budoucí a věčné; nýbrž mocí snešení tohoto že se umrtvují a v nic obracejí.

IV. Že stavové král. čes. od pretensí své předešlé na knížetství Opavské, aby k koruně české náležeti mělo, dokonce upouštějí s tím přitom zakázáním, že buď při sněmu generalním neb při jiné příležitosti stavové král. čes. o to se přičiniti chtějí, aby všickni odporové v té věci mezi Moravany a Slezáky mírnými a přátelskými prostředky spokojeni býti mohli. —

Recess pak Slezákům odvedený jest již výše položen v příbězích měs. dubna, s nímž téměř ve všech punktích kromě, co se tklo knížetství Opavského, srovnávali se i recessové obojím Lužičanům daní. V recessu pak na dolejší Lužičany svědčícím zakázali se direktorové jmenem i na místě stavův král. čes., že týmž stavům budoucně k dosažení majestatu na svobodné provozování náb. jejich v té formě a smyslu, v jakémž ho knížata a stavové slezští dosáhli, všelijak, jak na spolusjednocené přísluší, skutečně nápomocni býti chtějí.

Dále, jakož jest Václav ze Vchynic a z Tetova na všecky tři stavy král. čes. při dvojím obecném sjezdu, nejprvé v pondělí po neděli Smrtné a po druhé při tomto, vše na hradě Pražském držaném, jak sám skrze svá psaní tak i oustně skrze vlastní bratry své žádostivě vznášel, ano i od direktorův mark. mor. vzáctné přímluvy za sebe užil, aby též stavové při tomto nynějším sjezdu svém jemu tu milost učinili a k tomu povolili, aby zase do vlasti své se navrátiti a statkův jemu odňatých navrácení užíti mohl: pročež stavové, majíce na pozoru, že se tu obecného s J. M. C. jakožto s králem českým všech tří stavův snešení a na slavném soudu zemském vyměření dotýče, a že nemohou na ten čas k žádosti

jeho zouplna povoliti, však prohlédajíce přitom také k jeho 1619
pokoře a snížené žádosti a vážíce sobě znamenité za něj vzáctně učiněné přímluvy, též jmenovaných bratří jeho království českému až posavad činěných platných služeb, s tím se vším nížepsanou milost, beze vší ujmy již dotčeného sněmu a vyměření, též urážky slavného soudu zemského, témuž Václavovi ze Vchynic učinili a povolili k tomu, aby do král. čes., vlasti své, se navrátil i panství Chlumeckého jemu předešle od cís. Matiáše postoupeného s jeho příslušenstvím (vymíně však to, což se při něm statku stolního neb zemského nachází, a což také od toho času od panství Poděbradského k němu připojeno jest a jemu od kommissařův při postupování to vše se vykáže) v držení a užívání až do nejprv příštího generalního sněmu zůstával a na další žádost svou při něm dokonalejší resolucí očekával, na ten však a takový spůsob, že on především bude povinen jistým reversem všem třem stavům se zavázati a zapsati:

1. Že nechce a nemá nad žádným z týchž stavův ani nad lidmi poddanými, kteříž sou proti němu buď na onen čas z nařízení všech tří stavův potřebovati se dali buď svědomí vydávali, ani nad žádným jiným nižádným spůsobem sám ani skrze jiného se vymstívati, nýbrž pokojně k jednomu každému skutkem i řečí se chovati.

2. Že nechce a nemá v žádných radách, puntích, jednáních proti stavům pod obojí a svobodě v provozování náb. evang., též proti jiným privilegiím, majestatům a svobodám zemským i konfederací zemí sjednocených a tomu, což by na tomto neb budoucích sjezdích neb sněmích zavříno bylo, nižádným spůsobem bývati ani se potřebovati dáti.

3. Že lidem poddaným, kteříž mu postoupeni býti mají, v náboženství jich křesťanském pod obojí nejmenší překážky činiti, kněží pod obojí z konsistoře Pražské dolejší na fary a správce školní pro vyučování mládeže do škol bráti a dosazovati brániti a týchž lidí poddaných mimo povinnost jich obtěžovati a sužovati nemá.

A poněvadž jsou nadepsaní bratří jeho přede všemi těmi stavy v plném sjezdu jisté své ohlášení učinili, pokudž by týž Václav ze Vchynic takovému reversu svému v čem zadosti učiniti nechtěl, že by sami chtěli nejprvnější býti, kteříž by proti němu pomáhali; pročež také stavové při témž jich ohlášení je zůstavili a dále k tomu povolili: když týž bratr jejich takový revers, jehož koncept jim bratřím ze Vchynic dán a odveden bude — v němž bylo doloženo mezi jinými věcmi i slov těch, že on Václav to vše, což se nadpisuje, bedlivě na pozoru maje, stavům král. čes. té obzvláštní

1619 jemu prokázané milosti do nejvyššího svého přemožení s vynaložením přitom života i hrdla skutečně i věrně se odsluhovati chce, a pakli by čemu tomu, čehož jej Bože ostřez, za dosti neučinil, že nemá té na dotčeném sjezdu obecném jemu od týchž stavův prokázané milosti v ničemž dále užíti — pod pečetí svou s podpisem vlastní ruky direktorům odešle a odvede, aby ku postoupení jemu téhož statku na již oznámený způsob jisté kommissaře naříditi mohli. A jakož na témž statku Chlumeckém nemálo střelby a munici zůstává, takovou všecku střelbu větší i menší, též munici se všemi k tomu náležejícími potřebami a přípravami že stavové sobě v své moci ku potřebě zemské pozůstavují.

Ačkoli pak měsíce července přibyla do ležení českého lidu čerstvého nemalá síla, totiž druhá pomoc slezská a nejvyšší Freňk s 1500 mušketýrův hollandských; s tím však se vším ani toho celého měsíce ani nastávajícího nic platného a podstatného s takovou silou vojenskou spraveno, čemuž mnozí divili se velice. Proti tomu pak jak nepřítel tak ovšem i přátelé činili sem i tam v zemi lidem ubohým škody nenabyté, že se všech stran žalostivé upění a naříkání od znuzených se doslýchalo. Ale ani tím svévolnost a lakota soldatův nebyla do vole nasycena, nýbrž vždy předce ještě domlouvali se nezbedně o plat, činíce těžké pohrůžky jak generalům tak i direktorům, nebudouli v službě své spokojeni, že se zbouří a sami sobě platiti budou. A ač hrabě z Hollachu, ležev v tu dobu s armádou českou v městě Soběslavi, rozkázal z těch škůdcův 17 Nidrlanderův, že na vozy moravské útok učinivše je zloupili, zvěšeti; malého však strachu tou přísností ostatní zběři loupežnické nahnal, a nehrubou přítrž v plundrování země a obyvatelův při ní spůsobil.

Proti tomu nepřítel zašancovav se v těch místech a passích, kudy se za Budějovicemi do Rakous a do Bavor jede, a zvláště na stezce Zlaté tak silně, že by ho, jak sám hrabě z Turnu, jeda z ležení do Prahy k sjezdu, to za pravé některým hodnověrným osobám na Táboře jistil, z těch míst s těžkostí velikou, byť třebas deset tisíců lidu k těm šancům a zásekám přitáhnouti mělo, vyprati a jemu dotčený pass odníti mohli, — podmaňoval sobě blíže pomezí rakouských nejedna města, jako Prachatice, jež 400, a Vodňany, kteréž 500 mušketýrů osadil. Na Volini pak maje některou kompagnii lidu uherského, činil s ní časté vpády do okolních míst.

Když pak vůdcové rejtharstva kraje Plzenského dověděli se o tom Uhrův Volinských štrafování, měli na ně bedlivý pozor, zda by je kde místně podskočiti a jim takové dranco-

vání zastaviti mohli. I trefili naposledy na jednu kornetu té 1619
zběře uherské u vsi Strašeního, nedaleko města Sušice, a poprali je na hlavu. Na dosvědčení pak udatnosti své odeslali stavům do Prahy 26. d. července kornetu jejich s dřevcem v půli přelomeným barvy zelené, modré a červené; kterouž Ladislav Zeidlic přinesv do plného shromáždění stavův, jim ji na místě dotčeného rejtharstva přednesl s zakázáním jich dalších služeb rytířských a obhajování dotčeného kraje i okolních sousedův před podobnými vpády bedlivého. Což přijavše stavové od nich s vděčností, jim takový hrdinský skutek schválili a i k budoucím požehnání božského jim vinšovali.

Že pak dotčené zběře pomordované těla mrtvá zůstávala za nějaký den nepohřbena v poli, pročež nejvyšší dva uherští Jiří Čakalety a Jan Heřman učinili o to pohrůžčivé psaní z Volině, ve středu po rozeslání sv. apoštolův, k rychtáři, k konšelům a sousedům dotčené vsi Strašeního, oznamujíce jim: jak by jim bylo to za těžké, že sou oni v vsi své lid ten, bratry, sestry a přátely jich milé, kteříž tudy toliko táhnouti chtěli, žádnému ubližovati neminíce, hrozně a ukrutně pomordovati dopustili, a táž těla pobitá že až dosavad nepohřbena, nýbrž za pokrm psům a ptactvu nebeskému ohavně zůstávají; a přitom také jim poroučejíce, aby vezmouce sobě z jiných vesnic sedláky a sousedy na pomoc, taková těla zbitá pohřbiti sobě nápomocni byli a se v tom skutečně zachovali, jestliže by se pak toho od nich nestalo a jim nejvyšším to v známost uvedeno bylo, co by je potom pro tu nepovolnost od lidu jejich následovalo, z toho že by tíž nejvyšší jim odpovídati a práví býti nechtěli. Což bezpochyby dotčení sedláci, obávajíce se pohrůžky té, k skutečnému vyřízení přivésti nepominuli.

V tu dobu také Joachim Novohradský z Kolovrat, měv okolo sebe do pěti set těm podobných škůdcův zemských, z zámku svého při městě Winterberce ležícího do toho vůkolí s nimi štrafy dělal a obyvately téhož kraje po své vůli šacoval a šumoval. A poněvadž stavové král. uherského pod obojí nedávno předtím povolali listy otevřenými zase domů krajany své, kteříž bez vůle a vědomí jejich dali se potřebovati králi Ferdinandovi proti král. čes., pročež trefilo se, že dotčený lid buďto proto, aby se tak poslušně podlé těch patentů zachoval, aneb spíšeji aby to, což tak v Čechách a v Rakousích naloupil, za času sobě odvézti a ustraniti mohl, strojil se k odjezdu do vlasti své, anobrž někteří z nich byli již i odjeli z ležení královského dosti časně a příhodně i s kořistmi nad míru bohatými. Ale když ostatní díl téhož lidu uherského chtěl podobnou měrou odtáhnouti od generala Bu-

1619 kvoje, a v tom nejvyšší jeho Šumadi vešel skrze to s hrabětem u veliké nedorozumění, tak že se v tom svém unáhlení i za šavli na Bukvoje potrhl: pročež hrabě zkřikv na rejtharstvo své, rozkázal naň i na jízdu jeho silný outok udělati, tak že v tom potkání pro hrdinský Uhrův téměř rejtharstva odpor s obojí strany do 500 osob na place zůstalo a ostatek jich zjímáno. Šumadi také jat a těžkým arrestem opatřen. Kořisti pak po nich pozůstalé, kteréž šacovali se na 800,000 zlatých, jsou rozchvátány a rozebrány od lidu královského.

(Orig. díl IX. str. 200.)

Hrabě z Turnu sšikovav sobě 29. d. července celé vojsko své, jízdné i pěší, ku polnímu potkání a na čtyry houfy řádně je rozděliv, v němž mimo posádky v městech a místech rozličných jak v Čechách tak i v mark. mor. a v Rakousích našlo se jonákův branných čtyřiceti šest kompagnií neb kornetův rejtharstva a 48 praporcův pěchoty, byl toho celého úmyslu, aby s pomocí toho svrchovaného válečníka Bukvojovi bitvy hlavní podal a zmužilosti jeho i lidu nepřátelského v otevřeném poli zkusil. Za tou tedy příčinou v den určitý hnul se od Lomnice s armádou rozšafně spořádanou v místo to, kdež Bukvoje najíti se nadál. Ale on, porozuměv mínění jeho, nechtěl se vydati do pole z fortele svého, nýbrž zdržel lid svůj všecken v ležení.

I aby tedy hnutí to armády české dokonce daremné nebylo, obrátil se hrabě s ní k Tejnu nad Vltavou a rozkázav pěchotě své běžeti k šturmu, brannou rukou se ho zmocnil a, cokoli vojákův Bukvojových v něm zastiženo, ty všecky pomordovati rozkázal. Po vzetí pak města trefilo se v krátkých dnech, že někteří officírové nepřátelští, nemajíce vědomosti o tom žádné, co se zběhlo a kdo na ten čas v městě vládne, přijeli tam v drahném počtu, jsouce sebou bezpeční, jako mezi své a dostali se skrze tu neopatrnost lidu našemu do rukou. —

Po dokonalém konfederací stavův král. čes. s stavy mark. mor. i s jinými zeměmi přivtělenými zavření poznali Moravané vskok, v jaké nenávisti a ošklivosti byli by úhlavním náboženství evangelického a svobod jich starobylých nepřátelům. Nebo jak krále Ferdinanda tak ovšem i arciknížе Leopolda, s plnou mocí nařízeného v Rakousích gubernatora královského, posadili proti nim přenáramně, že sou je proto na konečnou mizinu a potření obadva přivésti usilovali. Jakož pak arcikníže Leopold v nepřítomnosti krále, uminiv, ovšem s volí jeho, Jindřicha hrabě z Dampiru s ne-

malým počtem lidu vojenského pro tu příčinu do Moravy vypraviti, zřídil mu k tomu jeho tažení za hlavní kommissaře Zdeňka Žampacha z Pottenšteina na Hodoníně, Adama Lva Licka z Rizenburku na hradě Pernšteině, obadva krále Ferdinanda komorníky, ale zpronevěřilé a odběhlé syny vlasti, jakožto míst a osob v témž mark. mor. dobře povědomé, učiniv jim o to z Vídně dekret obzvláštní 17. d. čce., v němž poroučelo se jim jmenem téhož arciknížete: jakož z jistého nařízení uherského a českého krále týž hrabě Dampír, nařízený nejvyšší, vysílá se s lidem válečným do jmenovaného mark. s tím přitom nařízením, aby žádnému z obyvatelův, kterýž by se, že královským věrným a poslušným poddaným zůstávati chce, ohlásil a to ohlášení své skutkem dokázal, na osobě ani na statku jeho žádného ublížení a škody se nedálo, prufiantové pak a obrok aby z panství a statkův okolních obyvatelův téhož mark. vedlé uznalé potřeby témuž lidu dodáváni byli; pročež aby hleděli to vše jmenovaní kommissaři s dobrým řádem a menší obyvatelův věrných, ovšem pak lidí chudých obtížností opatrovati a na další oznámení téhož generala v svrchu psaných příčinách jemu nápomocni býti. 1619

Čehož dověděvše se direktorové od stavův moravských zřízeni a na ten čas v městě Brně pospolu shromáždění, aby tak hroznou zkázu vlasti své milé předjíti a srdce královo i arciknížecí proti Moravanům zazlobené oblomiti a obměkčiti mohli, učinili mu o to 23. d. července psaní pokorné v smyslu tomto:

Že mu o tom oznamují, jaké jisté a hodnověrné zprávy z rozličných míst den po dni je docházejí, kterak se J. M. krále a pána jich všech nejmilejšího lid válečný blíže hranic a pomezí moravských v jistých místech položil, jsa toho celého úmyslu, do země dnův těchto konečně vpadnouti a mečem i ohněm, čehož sou se nikda nenadáli, během nepřátelským ji hubiti.

I poněvadž J. M. král, jakž tomu porozumívají, maje teď nedávno pominulého času ven z země vyjedti, arciknížeti pod tím správu a řízení všech věcí obecných svěřiti a poručiti jest ráčil; pročež že sou nemohli toho pominouti, aby jemu o tom lidu válečném tímto psaním svým poníženým oznámiti neměli, pokorně přitom ho prosíce, poněvadž oni direktorové o žádné příčině nevědí, proč by je a všecky stavy a obyvately téhož mark. mor. jakožto ty, kteříž v Jeho Král. M. poddanosti zůstávají, proti vší nadálosti jich to zlé potkati mělo, aby arcikníže jemu milostivě v cestu vkročiti a tomu podobný nenadálý vpád nepřátelský, z něhož by nic jiného jediné přehrozná země jejich zhouba a znamenité krve ne-

1619 vinné prolití následovati nemohlo, milostivě zastaviti ráčil. Kteréžto jich ponížené prosbě a žádosti to že arcikníže tím snázeji, jakž sou k němu té nepochybné naděje, povoliti ráčí, čím opravdověji k srdci svému to připustí, že J. Msti K. z takového země pohubení neřkuli žádný zisk a pohodlí nepojde, nýbrž že velikou škodu a ujmu nyní i na budoucí časy odtud pocitovati musiti ráčí; ať na ten čas o tom se mlčí — čehož buď Bohu žal —, že ti, ješto takovými neřestmi a zemí plundrováním jsou nejvinnější a věrně k nim radili, musejí ze všeho toho přetěžký počet velebnosti božské časem svým činiti. Ale že direktoři sou té nejponíženější k J. M. K. jako i k arciknížeti naděje a dověrnosti, že ze své přirozené dobroty a lásky k takovým nepříležitostem nijakž přijíti dáti neráčí. Čehož že se arciknížeti svými poddanými a pokornými službami vždycky každého času poníženě odsluhovati postarati chtějí; s tím jeho osvícenost v ochranu všemohoucího poroučejíce.

Načež dána jim zase neprodleně od arciknížete odpověd taková:

Že přijav a přečetv psaní jich, v němž osobují sobě titul direktorů, správců, rad zemských, od stavův a obyvatelův mark. mor. nařízených, milostivě vyrozuměl z něho, co by v sobě obsahovalo a zavíralo.

Co se pak toho od J. M. K. lidu válečného z Rakous do Moravy vypravení a vyslání dotýče, že mu to s nemalým podivením přichází, když direktorové v témž psaní svém toho dokládají, jako by o žádných příčinách výpravy té vojenské nejmenší vědomosti neměli, ješto že zůstává jim v čerstvé paměti, jak nenáležitě sou se regimentu neb správy mark. mor. ujali, jakou k víře nepodobnou měrou a processem neřkuli samého hejtmana zemského, ale i jiné věrné poddané a služebníky J. M. K. k tomu přinutili, mnohé pak z stavův a obyvatelův jednak násilně, jednak zase nerovnými a nedůvodnými zprávami na to namluvili, jako by to předsevzetí jich proti J. M. K. nijakž míněno a začato nebylo, naposledy i k tomu je přivedvše, že jsou k jistému snešení jejich povoliti, je chváliti a tak všechněch jejich oučinkův a předsevzetí účastné se učiniti musili.

Nad to nade všecko že sou se bez vědomí a vůle svého krále a pána s J. M. K. v království českém povstalými a zrocenými poddanými v zvláštní konfederací a sjednocení vydali, lid svůj moravský s lidem jejich spolčili, kterýž se také hned na to k J. M. K. residencí a dvoru s mocí zbrojnou podal, do předměstí Vídenského se položil, loupením, plundrováním i jináč, jak jen mohl nejnepřátelštěji, dle své největší možnosti

k obyvatelům se choval; anobrž že sou nyní opět poznovu 1619
větší díl téhož lidu moravského proti J. M. K. do Čech vypravili, k tomu desátého člověka a jistý počet jízdy, na jednoho každého z obyvatelův moravských uložené, týmž stavům a obyvatelům vyristovati poručili, lidu válečnému, kterýž proti J. M. K. táhl, jisté mustrplaci v zemi, čehož sice učiniti moci žádné neměli, povolili; aby na ten čas jiných jejich přetěžkých a od nich beze vší jim k tomu od J. M. K. dané příčiny předsevzatých oučinkův a jednání neslušných mlčením pominul.

To vše zdali by se s řízením a s pokojem zemským neb s landfridem jich srovnávalo, a toli by věrným poddaným proti pánu jejich činiti a předse bráti náleželo, to že každý snadno souditi a rozhodnouti může.

Nic však méně, poněvadž arcikníže nemá o tom pochybnosti žádné, že se najde drahně jak mezi stavy tak ovšem i v počtu samých direktorův osob takových, kteříž tím ničímž vinni nejsou, mnohem pak méně jaké zalíbení nad těmi věcmi neslušnými mají, k tomu poněvadž král i celý jejich slavný dům rakouský žádnému dveří milosti zavírati neráčí: proto pak že za tou jedinou příčinou hraběti Dampírovi poručení se stalo, aby žádnému tomu, kdož by se koli králi věrným a poslušným poddaným býti prohlásil a toho ohlášení skutkem dokázal, ani na osobě ani na statku a poddaných jeho témuž nyní při sobě majícímu, i kteréž by ještě budoucně k němu přitáhnouti mělo, vojsku žádného ublížení a příkoří činiti nedovoloval; kteříž by se pak jemu v čem tom na odpor stavěli a v své neposlušnosti urputně a svévolně setrvati chtěli, ty aby k poslušenství náležitému J. M. K. přivedl. Čímž že dotčený hrabě času daremně mařiti nebude.

Aby pak tomu neštěstí a záhubě mark. mor. co nejdřívěji a nejdokonaleji zpomoženo býti mohlo, že jest arcikníže jmenem a na místě J. M. K. učinil psaní k hejtmanu zemskému mark. mor., aby stavům sjezd obecný v městě jemu příjemném a k těmto nynějším časům příhodném neprodleně rozepsal a položil, jakž tomu všemu z přiležícího přípisu šířeji budou moci vyrozuměti. A aby táž věc tím spíšeji k svému skutečnému vyřízení přivedena a mnozí z nich před dalšími škodami a nepříležitostmi ubezpečeni a přichráněni býti mohli, z těch příčin aby sami také toho při témž hejtmanu, aby s dotčeným sjezdem neobmeškával, s pilností vyhledávati hleděli. K tomu pokudž oni to, o čemž sou se tak slovy v témž psaní svém pronesli, že J. M. K. v náležité poslušnosti a poddanosti zůstávati chtějí, i skutkem dokáží, hejtmanem zemským i jinými od J. M. K. potvrzenými nejv. úřed. zemskými

1619 říditi a spravovati se budou, od svého nezřízeného a nenáležitě osobeného regimentu a správy a tak i od jiných všech a všelijakých předsevzetí svých nových i neobyčejných i hned upustí a přestanou: tedy že ani arcikníže od toho nebude a není, aby oni k němu jakožto od krále splnomocněnému místodržícímu některé osoby z prostředku svého pro další s nimi se o to o všecko umluvení vyslati mohli; kterýmžto jich vyslaným že arcikníže také tímto svým listem bezpečný glejt, aby spůsobem přátelským k němu přijedti a zase od něho odjedti mohli, připovídati ráčí. Nebo že ani jemu samému to nic mílo a líbo není, že země moravská sebe sama k takovým škodám přivozuje, pokudž jenom sami k tomu žádné příčiny svévolně podávati nebudou. Což že nevidělo mu se na jejich psaní za odpověd pro lepší zprávu před nimi tajiti. —

Podtím pak místo toho sjezdu hrabě Dampír vpadl do Moravy s 10.000 lidu loupežného a barbarského, jízdného i pěšího, všecko všudyž, kudy koli táhl, mečem, ohněm i zájmem hubě a pleně, počav hned od pomezí rakouských a městečka Récu až k Niklšpurku a Bystrnici, tak že, byť byli krásně Turci neb Tataři tam vpadli, nebyli by mohli nelidštěji a ukrutněji jak s ubohými obyvateli a těly mrtvými, tak ovšem i s jměním a statečky jich nakládati. O čemž málo nížeji s dostatkem se připomene, když prvé dotknu, na čem sou se tři stavové mark. mor., totiž páni, rytířstvo a města (neb duchovní stav nedržel s nimi) při svém sjezdu obecném, v městě Brně ve středu po památce proměnění Krista pána 6. d. srpna zavřeném, jednomyslně snesli.

Přednější tedy artikulové snešení jich tehdejšího byli tito:

1. O konfederací. Jakož jest jistá konfederací mezi stavy
6. srp. král. čes. s jedné a stavy mark. mor. i jiných zemí přivtělených s strany druhé učiněna a přísahami ztvrzena, pročež stavové mark. mor. ji přijavše, ve všech jejich punktích a klausulech ji schvalují a na budoucí časy s pomocí pána Boha pevně a stále držeti a vedlé ní říditi se a zachovati chtějí.

2. O verbování lidu válečného. Poněvadž příčinou výš dotčeného lidu nepřátelského, v zemi moravské hrozné a veliké škody činícího i ukrutné tyranství provodícího, veliká a nevyhnutedlná potřeba toho jest, aby Moravané mimo ten lid svůj válečný, kterýž již v pštoluňcích svých mají, pro zastávání vlasti své milé a odpírání tak ukrutným nepřátelům svým ještě nětco více lidu verbovati dali; pročež snesli se jednomyslně na tom, aby ještě 1500 lidu pěšího přinajali. Nad nímž nařídili za nejvyššího Rudolfa Šleinice ze Šleinic proti jistému pštoluňku.

3. Z strany zjevných nepřátel i jalových synův vlasti. 1619
Jakož při minulém sjezdu obecném, ve čtvrtek po sv. Filipu a Jakubu léta přítomného tu v městě Brně držaném, Albrecht Václav Evsebius z Waldšteina, Adam Lev Licek z Rizmburka, Jiří z Náchoda a Vilím Bravanský, pro jejich nad stavy a vlastí svou zrazení a jiné zlé a nešlechetné praktiky, z země vypovědíni jsou, a, aby statkové jich k ruce stavův a obyvatelův pobráni i k dobrému země obráceni byli, zavříno jest; tedy že i nyní toho při témž zůstání se zanechává. Dále, jakož Karel z Lichtenšteina i jiní mnozí z obyvatelův, majíce reversy od sebe dáti aneb před direktory se postaviti, toho sou neučinili a posavad ani k tomuto nynějšímu sjezdu, jak prvé tak i nyní nemocmi, ješto se o některých jináč ví, a jinými planými výmluvami se zastírajíce, mezi stavy se nedostavují; pročež že ty všecky, kteříž by od času sjezdu tohoto ve čtyrech nedělích pořád zběhlých před direktory se nepostavili a, majíce od nich, jaké se sjednocení mezi král. čes. a zeměmi k němu přivtělenými stalo, sobě přednešeno, k témuž sjednocení, že je schvalují a vedlé něho s stavy zároveň státi a jako za jednoho člověka býti chtějí, se přihlásiti, přísahou v tom zavázati, rukou vlastní podepsati a tak tomu jejich jednomyslnému snešení zadost učiniti nechtěli, týmž spůsobem, jako nahoře psané osoby, ven z země na budoucí časy věčné vypovídají, jako Zdeňka Žampacha s Janem starším Kavkou z Říčan pro jich tolikéž ve vlasti své zpronevěření, ano i pohrůžky přetěžké; to přitom o statcích těch všech a jim podobných zrádcův a odpovědníkův zemských nařizujíce, aby direktoři v jednoho každého takového protivníka a nepřítele vlasti statek jmenem a k ruce stavův se uvázali, jej prodali a peníze k dobrému země obrátili.

4. O kardinala, kapitolu, prelaty a jiné nepřátely a praktikanty. Poněvadž se to netoliko doslýchá, nýbrž i v jistotě nachází, ano i v skutku toho kardinal František z Ditrichšteina dokázal, že zemi i vlasti jich milé nepřítelem jest, statky své lidem válečným osazuje, též kapitola Olomúcká, Brněnská i prelati v tom se zjevně prohlásili, že stavům pomáhati ani lidu posílati nemohou a nechtějí, a že to proti svědomí jejich jest: na tom tedy že stavové snesli se, aby všickni statkové biskupští, kapitolní, klášterští, mezi nimiž se i panenští rozumějí, ovšem pak dědičné kardinala z Ditrichšteina do sekvestru vzati, poddaní jich z povinnosti jim učiněné propuštěni a k ruce stavům a zemi v poddanost uvedeni byli. Takoví pak statkové aby od osob k tomu z každého kraje nařízených dle moci jim od stavův k tomu dané, kdož by koli který takový statek koupiti chtěl, prodáni byli, s tím přitom

1619 zápisem a závazkem, kdybykoli zase práva v zemi šla, že dotčeni kommissaři jim kupujícím takové statky jmenem stavů za dědičné do desk zemských vložiti povinni budou.

Co se opatův, proboštův, mnichův i jiných všech řeholníkův, jakékoli ti jmeno mají, tkne, těm ze statkův jejich duchovních náležité vychování, pannám pak klášterským, kteréž by se vdáti chtěly, věno jich poctivé (jmenovitě osobě řádu neb stavu městského 500 a panně vyššího stavu 1000 tolarů); ostatním pak, kteréž by na svobodě v řehole své zůstávati sobě umínily, též slušné zaopatření do smrti nařízeno. Což vše od těch, ješto by statky duchovní koupili, vydávati se a do smlouvy trhové potaženo býti mělo.

Nad to výše snešeno: aby všickni domové, příbytkové a klášterové, jak v městech tak ti, kteříž ven z měst po krajích jsou, bedlivě se přehlédali, z nich všelijaké zbraně, municí a správy vojenské, též což by se koli tam od peněz, zlata a stříbra našlo, to vše odtud se vyzdvihlo a k dobrému země obrátilo. Pro takovou týchž kardinalův a kanovníkův nevěrnost a proti zemi zjevné se vyzdvižení dotčení stavové kardinala samého ven z země na věčné a budoucí časy vypověděli, ale kanovníky všecky Olomúcké a Brněnské kapitoly do arrestu svého vzíti poručili.

Naposledy, poněvadž se to též našlo, že měšťané řeholy římské po městech v týchž praktikách podobně vězí, z té příčiny stavové za dobré uznali, aby všickni jich domové touž měrou přehlédáni a všelijaké zbraně a municí jim zodnímány a do jistého místa složeny byly, poněvadž stavové na ten čas nikoli se jim dověřovati nemohou. Kteříž pak koli z katolikův ještě by v starých i nových radách zůstávali, ti, učiníce kommissarům k tomu obzvláštně zřízeným pořádný počet z vladařství svého, aby pro příčinu tutúž z povinností svých se propustili a na ta místa lidé náboženství evangelického dosazeni byli.

5. Aby manové biskupství Olomúckého z přísahy, kardinalovi jakožto biskupu Olomúckému vykonané, propuštěni a statkové jich v dědictví obráceni byli; avšak budou povinni, aby se od tohoto sjezdu ve čtyrech nedělích pořád zběhlých před direktory postavili, jimžto direktoři další úmysl stavův z strany týchž statkův oznámiti a s nimi túž věc místně zavříti mají. Jestliže by se pak z těch manův kterýkoli před direktory postaviti, k svrchu psané konfederací sjednocených zemí, že ji schvaluje a vedlé ní s stavy a s jinými všechněmi obyvateli moravskými za jednoho člověka státi chce, se přihlásiti, přísahou v tom zavázati a rukou svou podepsati nechtěl; tedy aby k tomu každému direktorové tak, jakž

v svrchu psaném artikuli o nepřátelích a protivnících země 1619
vyměřeno jest, se zachovali.

Při témž sjezdu shledavše stavové při některých z direktorův a rad zemských, že by se v povolání svém k vlasti své neupřímě a nevěrně chovali, svrhli je z úřadu toho a jiné upřímější na místě jich zvolili. —

Mezitím hrabě Dampír byl toho celého úmyslu dle ordinancí sobě od krále skrze arcikníže Leopolda dané, aby aneb Moravany od konfederací odvedl, lid pak jich válečný od armády české odtrhl aneb, pokudž by jednoho ani druhého učiniti nechtěli, je všecky i celou tu krajinu úrodnou na nejvyšší poplenil, kdyby byl sám Bůh všemohoucí mínění a šiku jeho tyranského podivně nezmátl a naň s pokutou dávno zasloužonou mimo všecku jeho i úhlavních Moravanův nepřátel naději nedokročil, spůsobem a prostředkem tímto. Když zajisté Dampír, dostav ku posile vojska svého loupežného pomoci jízdné i pěší od Bukvoje, vtrhl s 10.000 (jiní kladou toliko 8000, někteří 9500) lidu do Moravy při památce sv. Jakuba, apoštola Páně, z té strany Rakous, kdež městečko a zámek Gracen leží, poplundrovav ním v tom vůkolí dočista panství šestero, a mezi jinými Nový Ungeršař, kdežto páni rakouští z Štrejnu pohřebnici svou dědičnou mají: tu když dostala se ta zběř do kostela, trefili na mrtvé tělo Jana Wolfa z Štrejnu nedávno ze světa sešlého, a vyvrhvše je ven z hrobu, prsty některé od rukou s prsteny mu zutínali, v městečku pak všecko všudyž zloupivše obyvatele mordovali na pořád, ani dětí malých neušanovavše, kteréž v hromadu za nohy svázané věšeli, a tak jich nechávali zadusiti.

Podobnou ohavnost provedli nad tělem mrtvým jedné paní z Šarfenberka, pochované v kostele na zámku Hiršbachu, jejž i s zámkem dočista vybili a zloupili, když ji z truhly ven vyhodili a neřkuli klenoty s ní pobrali, ale i s šatů a rubáše svlékli.

V městečku Vitisově neb Vítkově učinili též násilný outok na špitál i na kostel, v němž sakristii i jiné tajné i podzemní sklípky zotvírali, truhly hrobové vysekali, obrali, praporce panské a rytířské dolů se zdí strhali, štíty na drobné kusy roztřískali, kalichy i jiné okrasy chrámové, privilegia a paměti starožitné té obce s 35 truhlami, v nichž sirotčí peníze a jiné věci měšťanův nejlepší byly tam pro bezpečnost ukryté, s sebou preč pobrali a v kostele jako v nějakém chlévě nečistotně a bezbožně sobě provozovali, jako i při plundrování městečka s měšťany, šroubujíce jim palce do kohoutkův ručničných a hlavy provazy a knitly zatahujíce, tak že pro jejich barbarskou ukrutnost ten celý revír od

1619 Gracnova až do Švarcenavy všecka městečka i vsi pusté a prázdné stály, a lidem ubohým s manželkami a s dítkami jich nebylo nic víceji zanecháno, než co na hrdlech sobě zachovali.

Odtud podali se k městu Znojmu, a opominuvše ho s pokojem, obrátili vzteklost svou proti zámku a městečku Jaroslavicím i jiným okolním městům, z nichž mnohá náležela Pertoldovi Bohobudovi z Lipého, dědičnému maršálku král. čes., pánu evangelickému, ostatní vrchnostem rozličným.

Stavové tedy mark. mor., na díle očima svýma vidouce, na díle pak z hodnověrných zpráv doslýchajíce, jaké tyranství neslýchané lid ten královský v vlasti jich provozuje, co a jak mohli, naspěch lidu krajského i služebního povolavše, i pomoc svou z království českého sobě sebrali a položili se s ním u Niklšpurku, zmocnivše se k forteli a pro obranu svou bezpečnější hradu Plumlova, Dobičova a Mezeříče, jakkoli místa ta pánům papeženským náležela. Ale když nepřítel přitáhl a byl jim příliš silný, tou příčinou Niklšpurk opustili a jemu ho zanechati musili, ač nejprvé odehnán nemálo lidu tu ztratil.

V tom doneslo se stavův moravských, že by na zámku Selovickém, nejvyššímu Albrechtovi Václavovi Evsebiovi z Waldšteina náležejícím, mělo býti na hotově vojenských zbraní pro jeden regiment pěchoty a některý kus střelby, a Dampír věda o té zásobnosti, že by mínil ji odtud vyzdvihnouti, i vypravili tam spěšně kommissaře, aby ho v tom předešli; ale mladší páni dva jmenovaného z Waldšteina, nechtěvše se v tom k stavům zachovati povolně, byli vzati z zámku od kommissařův a přivezeni do Brna, munice pak, co se jí před rukama našlo, v místo bezpečné dopravena.

Zatím Dampír, hnuv se s vojskem svým od Niklšpurku 5. dne m. srpna úmyslem tím, aby ostatní díl země moravské stavům pod obojí náležející také mečem, ohněm i zájmem poplenil, dostal noviny konečné: že Fridrich z Tyfenpachu, nejvyšší moravský, nemaje při sobě lidu jízdného i pěšího nic víceji jediné 3500 (jiní píší o 4000) táhne proti němu upřímo, aby mu to plundrování země s pomocí boží přetrhl a zastavil.

Když pak jmenovaného dne celá armáda královská v počtu téměř desíti tisíců mužův branných přetáhla roviny, pole a lady Danovické a dostala se k městečku Bystrnici (jiní je jmenují Chvistonicemi), tedy i houfové moravští táhli tam nepříteli vstříc, a spatřivše sebe, s obojí strany usilovali o to, jedni i druzí opravdově, kdo by druhého předstihnouti a jmenovaného městečka dříveji se zmocniti mohl; až naposledy Bůh posilnil Moravanův, že sou se do něho bez ztráty jedi-

ného člověka dostali, nepřítele tak platného fortele zbavili, 1619
městečko lidem svým dobře osadili a zasadivše v rozích jeho střelbu velikou proti nepříteli, jej k tomu, že zastaviti musil, přinutili. Kterýžto spatřiv předsevzetí Moravanův, také se chystal na ně živě, dav vyvrhnouti proti nim násyp neb batterii a podal se z té roviny trochu výšeji skrze vinohrady se vší armádou až na Maidlberk. Kteréhožto místa nejvyšší z Tyfenpachu hájil za některou chvíli se 100 mušketýrův; ale když síla nepřátelská třela na ně tuze, naposledy museli opustiti je. V tom, jak Moravané vtrhli do městečka, tak hned Dampír rozkázal jim je nad hlavami jich zapáliti a tím přinutil je, že jsou z městečka ustoupili a přes most k Mušavertu podati se musili. Ale nežli dobře most přešli, tožť pozadu učinil na ně outok silný s pěchotou svou; rejtharstvo pak jeho, přepravivši se rychle přes vodu na několika místech, tak blízko a prudce doskočilo na moravskou pěchotu, až o málo chybělo, že by bylo jí pět praporcův odňalo, jakož pak táž pěchota počala nemálo již z ordnuňku utíkati nazpět. Poněvadž však jízda Moravanův přispěla jí právě v čas na pomoc, pročež teprva přišlo z obojí strany k tuhému potkání na jakýchsi lukách, že po čtyrykráte do sebe se živě vráželi, ale pokaždé musili královští ustupovati, ne bez ztráty svých, před Moravany.

Když tedy Dampír viděl, že, čím dále s Moravany se bije, tím víceji lidu svého tratí a nad nejvyšším z Tyfenpachu v té příčině zhola nic míti nemůže, i přesadil s jízdou svou zase na druhou stranu přes vodu a postavil se Tyfenpachovi s ní v šírém poli. Rejthaři moravští spatřivše to, ačkoli přes 1200 osob nebyli silnější, vrazili se rychle mezi jízdu Dampírovu s takovou zmužilostí a smíchali se s ní tak hrubě, že za dlouhou chvíli svůj svého poznati nemohl pro veliký dým a prach. A když se to obé rozehnalo na různo, že se mohli znáti, svedli vespolek přenáramně tuhou a dlouhou bitvu, až se obojí dokonce vystříleli, přivedv sobě z Tyfenpachu předtím nepřítele fortelným jízdy své ustupováním k jakémusi háji, v němž několik set mušketýrů skryl v zálohách, z nichž oni mu nemalou škodu na lidu zdělali. Naposledy, když to potkání trvalo mezi nimi od hodiny jedné až do šesté, a nemajíce již jedni ani druzí žádného prachu ani olova, samými toliko kordy a šavlemi bíti a brániti se musili; tu teprva Dampír s lidem svým ostatním, nevida zbytí, vydal se na plné a patrné utíkání přes jmenovanou řeku Táju k Danovicům, jehož Moravané velikou střelbou dosti daleko vyprovázeli. Že pak bylo se již smrklo hrubě a mnozí z téhož rejtharstva královského v tom předěšení nevěděli o brodu, tou také příčinou ztopilo se jich v řece nemálo.

1619 Nicméně nejvyšší z Tyfenpachu, nevěřiv Dampirovi, aby bez obmyslu ňákého lstivého opravdově utíkati měl, zdržel se s týmž houfem svým malým dobrou hodinu na bojišti, očekávaje na něho, zdali by se zase zpátkem navrátiti a mezi oči ještě jednou mu pohleděti chtěl. Ale porozuměv, že Dampír nežertuje, strhl také sám s pole a obrátil se s hrstkou svou k hradu Bauštromu a odtud až k Selebicům, kdež sobě s lidem svým pooddechl po té krvavé lázni, při níž po straně nepřátelské zůstalo na place do 2500 jonáků, mezi nimi nemálo udatných rytířů a vůdcův, jako rytmistři Krepi, Elkra, Gradýna, Frigana, jenž byl bohatý pán z Lotaringie, hrabě de Montecuculi, z Žežhulčí hory, Vlach, a jiní mnozí. Kníže pak Lavenburské z Sasů, nejvyšší Henrich Julius, dostav tři ran od kulek, jednu v rameně, druhou v boku a třetí v levé ruce, v málo kolikasi dnech 15. aug. od nich umřel. Poraněných pak odvezeno z bojiště na 85 vozích. Vítězové dostali od nepřítele tři nebo čtyry kornety rejtharské a praporec jeden pěší s znamenitými kořistmi, mezi nimiž našlo se nemálo kalichů a jiného roucha a klenotův kostelních, jež předešle královští v rozličných kostelích, klášteřích a místech lidem násilně pobrali; což vše za čtyry tuny zlata bylo šacováno. Největší škodu a pohromu vystála jízda Valdšteinova a Lichtenšteinská.

Mezi Moravany pak zhynulo též do dvou a tří set osob, a poraněno tolik, ač někteří kladou ztrátu jejich i s zraněnými na 700; ale přitom nepohřešili žádné osoby vzáctné ani kterého z vůdcův vojenských. Pročež nejvyšší jejich i jiní všickni slušně děkovali pánu Bohu z tak zázračného a nenadálého vítězství, jež s tak chatrnou hrstkou lidu proti tak silné moci nepřátelské obdrželi. Což potom i sám Dampír vyznati musil, mluviv o moravském lidu slova ta: že nevěří, než že tu proti němu sami čerti byli, když se tak statečně i sami bránili i na soldaty jeho doskakovali, čehož mu se ještě nikda nepřihodilo. Někteří chtějí tomu, že by byli tudíž i samého Dampíra živě do rukou dostali, než že časně preč z bitvy ujel.

V času toho ostrého potkání vyjevili se zřetedlně mnozí potutedlní sokové a nepřátelé domácí stavův mark. mor. pod obojí. Když zajisté lid moravský byl se již nemálo vystřílel, tožť vojáci kardinala z Ditrichšteina ještě v tu dobu zůstávali na Niklspurku a Manberku, v zámcích témuž biskupu Olomúckému náležejících, vypadvše z nich ven, oheň na něj silně dávali a nemalou škodu mezi nimi zdělali. Tou příčinou potom svrchudotčený hrad Bauštrom, z něhož moravský lid pochytil mnohé nepříležitosti, jest do gruntu vypálen, sám pak

kardinal s Albrechtem z Waldšteina a s jinými zpronevěřilými 1619
syny vlasti to sobě nevěrou svou vyziskal, že je stavové při tehdejším obecném sjezdu Brněnském za zjevné protivníky země vyhlásili, ven z ní na věčné časy vypověděli a statky jejich k dobrému obecnému přisoudili.

Po této první bitvě v 11 dnech svedli Moravané s Dampírem druhou rvačku nedaleko Niklspurku, v níž mu pobili opět do 1200 (jiní kladou 1500) lidu a něco zjímali. Sám pak Dampír dostal tu těžké rány stříbrnou kulkou od nejvyššího moravského Fridricha z Tyfenpachu, odkudž potom povstala vůbec pověst ta, ale omylná, že by byl zabit dokonce. Po straně pak moravské zůstalo na place do 400 jonáků.

Dampír tedy porozuměv, že na ten čas nemnoho na Moravanech vyhraje, musil poustoupiti před nimi, a sám odjel do Vídně k arciknížeti, aby při něm o novou pomoc sollicitoval.

O čemž dověděv se nejvyšší z Tyfenpachu, jako i toho, že by arciknížeti v krátkých dnech do 12000 čili do 1200 (neb obojí počet v jednom a témž psaní dotčeného nejvyššího k hraběti z Turnu odeslaném nacházím, bezpochyby jeden kterýkoli falešný omylem impressora) lidu čerstvého přitáhnouti mělo, vyhledával toho snažně při hraběti z Turnu, aby mu s dobrou a konečnou pomocí na retuňk přispěl, a to dříveji, nežli by se Dampír s týmž novým lidem v hromadu srazil; což kdyby mělo se státi, on jsa takové síle nepřátelské slabý, že by nemohl, než před ní aneb couvati aneb lid svůj rozložiti po městech. Ale jak by to potom k dobrému obecnému sloužilo, a zdali by skrze to mnohá choulostivá a bojácná srdce z stavův nepřistoupila k nějakému pozoufání a resolucí hanebné, aby hrabě sám to bedlivě při sobě rozvážil. Co se těch těšínských jablek a troštův jalových z říše dotýče, že jest se obávati, aby příliš pozdní nebyli a oni pod tím jedné země po druhé neztratili, čehož, Bože, uchovati rač.

Mikuláš Bellus, historicus císařský, dokládá, že před tou bitvou dva nejvyšší moravští Ladislav Velen z Žerotína a nejv. Štubenvoll zařekli se sobě, aby s pomocí božskou pro obhájení svých vlastních hrdel, cti, statkův, manželek a dítek raději rytířsky s nepřítelem bojovali a poctivě tu zemřeli, nežliby, jsouce od něho jati, na živě mrzutou smrtí potom z světa zprovozeni býti měli.

A tak bitva tato polní dvojí může se právem počítati mezi ony boje pamětné, v nichž malá vojska veliké a silné armády nepřátelské začasté přemáhala, jakž o tom Jiří Richter in Axiomatibus politicis Ax. 260. pag. 565 i jiní historikové zmínku činí. Nebo neníli to věc podivení hodná, že Moravané, vědouce o své mdlobě a nedostatečnosti, neřkuli nepřítele tak

1619 mocného nic se neděsili, alebrž proti němu do širého pole udatně vytáhli, směle se mu před nos postavili, z fortele jeho jej vytiskli a v něm sami s lidem jeho na dobrých šest hodin ustavičně a krvavě se potýkali, větší škodu na lidu jemu, nežli on jim, mnohonásobně zdělali, až naposledy i z bojiště vítězně ho zahnali a na utíkání zmatené obrátili.

Po té bitvě první přitáhl na pomoc Moravanům Purkhard z Sallerna, nejvyšší rakouský, s 14 praporci pěchoty, po 300 silnými, a se 300 jízdy, z čehož Moravané byli potěšeni.

S druhé strany general Bukvoj, dověděv se ztráty té lidu Dampírovského, aby ji vždy ňák králi vynahraditi a aspoň nad Čechy laskominy sobě setřiti mohl, přitáhv v tu dobu k Bechyni, zámku Adamovi z Šternberka nejv. purkrabímu náležejícímu, jejž stavové lidem krajským osadili, netoliko se ho zmocnil akkordem pro nedostatek municí, ale i městečko pod ním ležící s 15 vesnicemi okolními dočista vyplundrovati a potom i popelem položiti rozkázal; a zatím dostav jisté zprávy, že by nejvyšší Frenkýn táhl s 1200 mušketýrů, očekával na něho v jistém místě s 8000 lidu svého, aby ho přivítal. Ale Frenkýn byv časně vystřáhnut před těmi zálohami, uhnul se s regimentem svým k Táboru a tudy neštěstí toho ušel.

Po vzetí Bechyně pokoušel se o to Bukvoj, aby sobě osvobodil pass ku Praze a Plzni, jakož pak již počal štrafovati z Prachenska až k městu Berounu, čtyry míle od Prahy po silnici Plzenské a Nirmberské.

Za tou tedy příčinou direktorové, obávajíce se za Prahu, aby k ní nenadále nepřitrhl a s pomocí zrádcův domácích do města nějak se nevloudil, aneb i mocí násilnou nevtiskl, nařídili to při Pražanech, aby ve všech potřebných místech vně okolo města a zdí městských šance, bolverky a mosty zdvihací při branách zdělati dali. Z té také strany od Bílé hory na Hradčanech, jako i v místě tom na Újezdě, kudy Passovští před 10 lety do Malé strany vskočili, bylo všecko zavezeno a zatarasováno, jak čas a rozum inženirův k tomu postačoval. Nad to výše mimo předešlé dva praporce pěchoty Mansfeldské, hejtmanův Šmukera a Holcingera, povolali direktorové do Prahy ještě jiné čtyry hejtmany od regimentův dotčeného hraběte, jmenovitě Henricha hraběte z Ortenburku, Jana Kundrata hraběte Rejnské, Siracha a Tecle, a to právě v tu dobu, když měšťanům a obyvatelům všech tří měst Pražských papeženským zbraně zodnímali, o čemž málo níže oznámí se.

Mezitím, když se ty věci v mark. mor. tou měrou dály 1619
a vyslaní Moravanův podlé odkladu sjezdu obecného, na hradě Praž. 3. d. m. srpna od stavův král. čes. stalého, plnomocenství dostatečného k řízení věcí ostatních od principálův svých dosáhli: tedy direktorové a správcové zemští den předtím, nežli se stavové k jmenovanému jednání sněmovnímu zase do měst Pražských podlé patentu jejich 3. d. srpna datovaného a po krajích odeslaného sjeli, to jest ve středu po neděli jedenácté po sv. Trojici, 14. d. m. srpna, nařídili skrze zvláštní dekret, ke všechněm těm městům Pražským vyšlý, aby se po všech kostelích pod obojí modlitby a půst obecný ode všeho lidu skroušeně a nábožně držel, a to za příčinou tou, poněvadž se při tomto obnoveném všech tří stavů král. čes. s vyslanými z zemí přivtělených a sjednocených 'sjezdu a jednání obecném velikých a vysoce důležitých věcí dotýkati bude, pro něž se dotčení stavové sjedti mají, a na nichž celému království čes. i týmž zemím všecko datum štěstí a zpomožení jich budoucího záleží; aby lid pána Boha všemohoucího a svrchovaně dobrotivého za to veřejně s srdcem poníženým v postu a pláči prosil, aby on všemu tomu, což takkoli dobrého od týchž sjednocených stavův jednati se bude, šťastný prospěch dáti a lásku i svornost mezi stavy rozmnožovati a utvrzovati ráčil. Podlé čehož hleděli se všickni vesměs, vyšší i nižší, tak 14.srp.
poslušně zachovati, a obrátili se na jmenovaný den do kostelův k službám, k modlitbám a chválám hospodinovým, zanechavše na straně všech všudyž prací hmotných a obchodův tělesných, tak že ten celý den po celé Praze nejinak, než jako by nějaká výroční slavnost se držela, ticho i pokojno bylo, a nikdež nic se nedělalo ani nepracovalo.

Což direktorové učinili příkladem Fridricha toho jmena Pátého, kurfiršta falckého, kterýž podobně po celém Falcu obojím skrze správce církevní modlitby a půst veřejný lidem svým poddaným 1. d. srpna vyhlásiti rozkázal, úmyslem tím, aby Bůh, ukrotě se v prchlivosti hněvu svého proti hříchům našim, okem milosrdenství svého na národ český popatřiti, jemu ochranou svou v těchto těžkostech přenáramných přítomen býti a vítězství šťastného nade všemi nepřátely a odbojníky církve své svaté propůjčiti ráčil.

Na ráno pak ve čtvrtek 15. d. srpna stavové, shromáždivše se v hodinu obyčejnou u velikém počtu v světnici soudné, 15.srp.
očekávali na direktory až skoro do hodiny jedenácté; při kteréžto potom chvíli, přišedvše direktorové mezi ně, bez předcházejícího modlení dali promluviti k stavům skrze Václava Viléma z Roupova v rozum ten:

1619 Že jmenovaní direktoři jsou potěšeni nad tím nemálo, když je v tak vzáctném množství čerstvé a zdravé spatřují, děkujíce jim přitom služebně a přátelsky, že sou se s tou povolností a v hojnosti takové podlé včerejšího na tom zůstání v místo výsadní sešli, tak aby již jednou aspoň těch tak přetěžkých věcí podstata uvážena, a všemu tomu, na čemž ona záleží, s pomocí pána Boha radou zdravou jich stavův spomoženo býti mohlo. Oni direktorové byli by rádi stavům dnešního dne to, na čem ta podstata sjezdu tohoto záleží, oznámili a ve jmenu božím práci tu obecnou začíti a konati chtěli; ale poněvadž ještě to, což náleží k konfederací mezi stavy král. čes. a stavy mark. mor., knížaty a stavy obojího Slezska i Lužic obojích z jedné a stavy arciknížetství Hořejších i Dolejších Rakous z strany druhé, (ač sice v ní z požehnání božího tak dalece pracováno, že již na místě postavena jest) sepsáno a zhotoveno není, protož že se toho všeho jednání odkládá do dne zejtřejšího k hodině osmé; přitom dotčení direktorové stavův všech podlé povinnosti své napomínajíce, od osob pak svých přátelsky a služebně žádajíce, aby ještě v mnohem větším počtu, an se tomu srozumívá, že ještě někteří z nich na cestě jsou a sotva dnes do měst Pražských dostačiti moci budou, zejtra, dáli Bůh, v místo jim dobře povědomé najíti se dali.

Dále že i v tom jim napomenutí šetrné činí, aby netoliko tu v soudnici společně, ale ovšem i po domácku jedenkaždý obzvláštně po čeledích svých pána Boha modlitbami skroušenými za pomoc jeho svatou a za osvícení mysli jich dary ducha sv. žádati nepřestávali, tak aby se k těm nesnadným a podstatným věcem platně přimlouvati a jich uvažovati mohli.

Nad to výše že ještě i za tou příčinou odklad tento děje se, poněvadž psaní, které direktorové na místě všech tří stavů Jich Milostem kurfirštům sv. říše všechněm in genere spolu s příčinami, proč král Ferdinand k sessí neb do rady jich kurfirštské při volení císaře nového v městě Frankfurtě připuštěn býti nemá, a potom i jednomu každému z nich obzvláštně, do konce do němčiny přeloženo a zhotoveno, ano i jiné věci potřebné před rukama nejsou, zejtřejšího však dne že všecko to zhotoviti a publikovati se má konečně.

K tomu naposledy Bohuchval Berka doložil slov těch: aby stavové pamatujíce na své závazky společné z Prahy se nerozjížděli, nýbrž vezmouce sobě příklad z direktorův při nich se tu za některý den pozdržeti sobě neobtěžovali, a jim ve všem tom jednání věrně a platně radni a nápomocni byli.

I zachovali se v tom stavové poslušně a sšedvše se do
16. srp. soudnice ráno 16. d. srpna, nejdříve přede vším jiným jedná-

ním volili z prostředku každého stavu po dvou osobách, kteréž by pro každé pány vyslané sjednocených zemí práci vážily a je do shromáždění stavův s náležitou slavností uvedly. Což když se vykonalo a nejprvé Moravané, po nich Slezáci a potom Lužičané přivedeni byvše na svá místa, kdež před tím obyčejně sedávali, se posadili; naposledy postavili se mezi stavy i vyslaní rakouští, měvše vykázané sobě místo na katedře, červeným aksamitem a damaškem obestřené. 1619

Tu po malé chvílce u přítomnosti všech, jichž se vlastně dotýkalo, promluveno od V. V. z Roupova v jazyku německém k vyslaným Rakušanův, po učiněném jim předně vinši zdraví dobrého, na větším díle v slovích a smyslu takovém: poněvadž již s pomocí pána Boha k tomu přišlo, že ta svatá konfederací mezi král. čes. a zeměmi k němu přivtělenými z jedné a Dolejšími a Hořejšími Rakousy z strany druhé na místě postavena jest, tak že na ničemž jiném nepozůstává, než aby se předně publikovati dala a přísahami ode všech stavův a zemí skrze jich vyslané stvrzena byla; protož aby se to neprodleně vykonalo, a dříve, nežli se co před se vezme, aby veřejně všickni na kolena svá padli a velebnosti božské za prospěch a požehnání požádali. Což se i hned stalo, a dosti dlouhou chvíli modlení to tiché trvalo.

Po vykonání modliteb doktor Kašpar Luk, stoje na katedře, četl na hlas túž konfederací království českého a jiných přivtělených zemí s Rakušany dolejšími v jazyku německém sepsanou ve všech punktích a klausulech, tak jakž sama v sobě obsažena a potom i do snešení sjezdu tohoto obecného slovo od slova vložena jest. *)

Po přečtení té konfederací všickni vyvstali z míst svých a vyzdvihvše každý dva prsty a říkajíce v německém jazyku po témž D. Lukovi, přísahu na túž konfederací vykonali. Na to hned byla se všech stran z kusův i z muškeťův střelba pouštína; nebo dva praporce pěchoty byly postaveny na place zámeckém. Ale na zvony se nezvonilo jako při předešlé konfederací s Moravany, Slezáky a s Lužičany stvrzené.

Po vykonání střelby vyprovázeli se zase všickni vyslaní do hospod a příbytkův svých od osob k tomu nařízených. A když již odešli z soudnice, stalo se napomenutí ke všem třem stavům král. čes. skrze Bohuchvala Berku takové: že by direktorové chtěli rádi dnes spolu s stavy v věcech obecných víceji pracovati, ale že tomu všickni rozuměti mohou, jedno, že již k hodině druhé po poledni na půl orloji se nachýlilo

*) Tato konfederací vytištěna jest v Sněmích z r. 1619; viz v Museum kn. pod sig. 60 G I. Red.

1619 a čas k traktirování pozdní býti se poznává; druhé, že páni vyslaní osoby ty, kteréž je vyprovázejí, budou chtíti zdržeti u sebe, tak že se s těžkostí zase mezi stavy navrátí; třetí, kdyby se mělo všecko to, co před rukama jest, činiti, že by se do večera, anobrž do pouhé noci toho neodbylo: pročež že se toho odkládá do rána a hodiny osmé — jménem direktorův všech stavův z povinnosti napomínaje a od osob jich přátelsky žádaje, aby se nikam z měst Praž. nerozjížděli, nýbrž zjitra bohdá u větším počtu v místo obyčejné najíti se dali, tu že všickni uslyší, jaké svobody mají, a oč jsou chtěli je nepřátelé boží a vlasti připraviti, i v jakou porobu uvésti, tak že by byli hůřeji nežli nějací sedláci u věčné poddanosti a chlapství zůstávati musili; a tak, když jsou toho z nich žádný, co na světě jsou, neslyšeli a takových podstat král. čes. kde prvé neviděli, že budou moci a míti, čemu se s právem podiviti.

17.srp. To napomenutí pohnulo mnohých, že sou se na ráno 17. d. srp. dali do shromáždění stavův časně najíti, ješto byli by snad ledacos jiného před sebe vzali. Pročež po vykonání modliteb obyčejných čtena vůbec přede vším jiným nížepsaná paměť jako místo proposicí opáčené, co by stavové král. čes. spolu s vyslanými ze všech přivtělených zemí, totiž z Moravy, z Slezska a Lužic při tomto sjezdu uvažovati a na místě i konci postaviti měli, a to slovo od slova takto:

Předešlá proposicí teď pominulého sjezdu, stavům král. čes. jako i jiným zemím přivtěleným přednešená, vztahovala se na dva artikule: jedno, aby se konfederací mezi týmiž zeměmi vykonala; druhé, aby bylo uvažováno, máli se psáti králi Ferdinandovi, a co by se psáti mělo.

První artikul jest již z milosti boží nejen s zeměmi přivtělenými všemi, ale i s stavy neb s vyslanými z arciknížetství obojích Rakous vyřízen a dostatečně listy, pečetmi a přísahami utvrzen.

Ale druhý posavad vyřízen býti nemohl, jakož proto, že páni vyslaní z mark. mor. k tomu dostatečného plnomocenství ještě neměli, tak i pro jiné stavům vědomé příčiny; pročež jest to k dalšímu uvážení a vyřízení k tomuto času odloženo. Nyní pak, když Moravané od principálův již dostatečného plnomocenství jako i jiní vyslaní ze všech přivtělených zemí mají, ta tedy věc při tomto sjezdu ode všech již uvažována a na místě postavena býti má. A poněvadž podlé dobrého obyčeje starobylého i také vedlé znění té teď v nově zavřené konfederací stavům českým náleží nejprvé vespolek se o hlas svůj, který by dáti chtěli, snésti a potom, uvedouce to jiným v známost a přímluvám jejich vyrozumějíce, také

druhým svým hlasem zavírati; protož dříve, nežli by stavové 1619
království českého k takovému uvažování přistoupili a o to, máli se a co se psáti má králi Ferdinandovi, snesli se, slušně položiti jistý grunt a základ takového uvažování, kterýž jest tento:

Že toto král. čes. hned od toho času, jakž jest je slavné paměti Fridrich, císař římský, za království vyzdvihl, mělo jest a má od téhož císaře takové privilegium a obdarování, že stavové téhož království mohou a mají sobě voliti na budoucí časy za krále, koho chtějí. Neb mezi jinými stojí v té zlaté bulli slova tato: „Chtějíce, aby, kdokolivěk od nich za krále byl by volen, k nám neb potomkům našim se najíti dal a regalia spůsobem náležitým přijal,“ jakž se to bullí zlatou téhož cís. Fridricha, kteréž datum 1212, i jinými zlatými bullami jeho níže dotčenými, mezi privilegiemi zemskými zůstávajícími, prokázati může. Nebo nachází se druhá zlatá bulla téhož cís. Fridricha, kterouž dává povolení k volení krále Václava, syna Otakarova, jíž jest dat. 1216; item zlatá bulla téhož cís. Fridricha, kterouž potvrzuje téhož volení pod datum 1231; item zlatá bulla cís. Karla, jíž potvrzuje zvolení Václava, syna krále Otakara, na král. čes., v níž stojí, že se schvaluje to všecko, co se v bulli cís. Fridricha obsahuje, a toho všeho potvrzuje datum léta 1348; item list neb bulle téhož cís. Karla, jímž potvrzuje listu Richarta krále římského a volení krále Otakara, též připojuje jemu a domu jeho zemi rakouskou a štýrskou jakožto dědici, léta 1348, tolikéž dokládá, že Čechové mohou voliti sobě za krále, koho chtí; item listy dva téhož cís. Karla IV., jeden s zlatou bullí, druhý s majestatem, kterýmiž též potvrzuje, aby sobě Čechové mohli voliti za krále, koho chtějí, bez překážky císařův a říše, datum prvního v Praze léta 1348 a druhého 1370.

Čehož také potvrzuje i ta zlatá bulle, kteráž jest od dotčeného císaře Karla IV. svaté římské říši dána, v níž o všech sedmi kurfirštích v říši jisté nařízení, co k úřadu jednoho každého kurfiršta náleží, a když by který z nich bez dědicův umřel, na koho jeho země připadnouti má, učiniti ráčil. Nebo v sedmé kapitole též zlaté bulle týž cís. Karel IV., jsa tehdáž sám králem českým, takto mluví: „Jestli by se pak stalo, že by které knížetství, totiž jich kurfirštův, připadlo na říši, tedy má a může římský císař neb král, kterýž toho času bude, s tím učiniti, jakožto s věcí tou, kteráž na něho a na říši spravedlivě připadla; *však vymiňujíc vždycky privilegia*, *spravedlnosti a obyčeje král. čes. našeho*, kteréž mají na volení krále. Kdyžby království prázdné bylo, kteříž v tom království jsou, krále českého voliti moc a právo mají, dle znění

1619 jich privilegií a starých dobrých chvalitebných zvyklostí, od slavných římských císařův a králův dosažených. Kteráž my skrze toto císařské ustanovení nižádným způsobem nerušíme, nýbrž mnohem víceji, aby na budoucí časy věčné vedlé jejich znění nepochybně a pevně zdržány byly, ustanovujeme a potvrzujeme; — jakž táž zlatá bulle vůbec vytištěná, kteréž jest datum v Normberce léta 1356 to v sobě šířeji obsahuje a zavírá.

Ačkoliv pak cís. Karel IV., potvrdiv nadepsanou bulli cís. Fridricha, v listu svém léta 1348 přiložil výklad takový, že se tomu tak rozuměti má, kdyby z rodu královského a kmene mužského neb ženského pohlaví řádně zplozeného žádného dědice nepozůstávalo, aby svobodné volení krále čes. stavům téhož král. a zemím k němu přivtěleným a nejiným náleželo; však pokudž se toho v bulli zlaté cís. Fridricha nenachází, tehdy pro tu první příčinu to, což cís. Karel IV. v své konfirmací pro své a dědicův svých toliko dobré proti starším privilegiím připsal, proti té zlaté bulli cís. Fridricha místa žádného míti nemohlo a nemůže. Druhé, kdyby ta přiložená výminka i místo své míti mohla neb měla, tedy nevztahovala se dále, než na kmen jeho z domu lucemburského. A tak trvalo to toliko až do smrti dvou synův jeho, totiž Václava a Zikmunda, kteříž obadva byli císařové římští i králové čeští, a do smrti Alžběty, kteráž pojala sobě Albrechta kníže rakouské, jenž byl přijat za krále čes., a do smrti Ladislava syna jejího, s týmž Albrechtem knížetem rakouským zplozeného. Po smrti zajisté téhož krále Ladislava volili sobě Čechové podlé svých privilegií krále, kterýž nebyl ani z domu rakouského ani z domu lucemburského, totiž Jiřího z Kunštátu 1458. Čemuž dům rakouský nejen místo dal, ale císař Fridrich toho jmena III., jsa tehdáž císařem římským a z domu rakouského nejpřednější, potvrdil králi Jiřímu privilegií cís. Fridricha, jakož konfirmací mezi privilegiemi zemskými pod datum 1459 to v sobě šířeji obsahuje.

A tak s té výminky dokonce sešlo, a království české při žádném jistém rodu v nápadu nezůstávalo. A že tomu tak jest, potvrzuje toho následující druhý příklad. Nebo ačkoli král Jiří nechal po sobě synův, však Čechové opět nevolili žádného syna jeho, nýbrž volili sobě krále Vladislava polského z kmene knížat litevských, syna Kazimíra krále polského, léta 1471. A týž cís. Fridrich III. potvrdil toho a podal mu léna, jakž konfirmací jeho mezi jinými privilegiemi zemskými pod dat. léna 1480 to v sobě plněji obsahuje.

Když pak týž král Vladislav listem svým jedním, mezi privilegiími zemskými zůstávajícím, učinil pořízení o kněžně

Anně, dceři své, v kterémž praví, že jest král Ludvík syn 1619
jeho z svobodné vůle pánův, rytířstva i měst král. čes. korunován a přijat za krále, a dokládá, kdyby král Ludvík bez dědicův umřel, tedy dcera jeho kněžna Anna žeby zůstala pravá dědička král. čes.;— na to jest odpověd: poněvadž jest s té výminky, od cís. Karla IV. doložené, již nejednou dokonce sešlo a stavové volení svobodné měli, čehož svrchu dotčení příkladové potvrzují, že dům rakouský nedědil král. čes. před pořádně voleným králem Jiřím, ani synové krále Jiřího po otci svém; tedy že nebylo to v moci krále Vladislava, aby proti svobodám království mohl dceru svou po smrti Ludvíka krále za dědičku ustanovovati, tak aby ona, a to ne ještě po otci, ale po bratru svém, mohla býti dědičkou království. Jakož se pak žádného povolení stavův v dskách o tom nenachází, ano také v žádném skutečném kralování, ani dokudž k vdání nepřišla, korunována nebyla; než stavové opět z své svobodné a dobré vůle podlé svobod království volili sobě za krále Ferdinanda, infanta v Hišpanii, arcikníže rakouské, a ten byl králem a pánem jejich. A že se to tak stalo, že sou to volení učinili z své svobodné vůle, to jeho revers, jehož datum v městě Vídni 13. d. prosince léta 1526, i přísaha jeho ukazují.

A ač se při témž reversu, kterýž devatenácte let pořád beze všeho k němu připisování ve dskách zemských neporušený zůstával, věc velmi podivná a dosti nepotrefná zběhla, totiž že někdo připsal na straně naproti témuž reversu slova tato: „Tento list jest J. M. K. od stavův král. čes. na sněmu obecném v pondělí po památce na nebevzetí blahoslavené panny Marie léta Páně 1545 navrácen, a jiný list na místě něho od J. M. K. stavům téhož království v jazyku českém jest dán, kterýž do této knihy tak jest vepsán na listu, jehož datum na hradě Pražském ve středu po sv. Jiljí léta Páně 1545";— však aby se to tak v skutku státi a stavové takový revers na obecném sněmě králi navrátiti a jiný od krále přijíti měli, o tom se v témž sněmě, kterýž toho léta na hradě Praž. držán byl a posavad ve dskách zemských zůstává, jako ani v žádném jiném sněmu jediným slovem zmínky žádné nenachází. Z čehož se rozumí, že ten písař, kdo to koli připsal, musil to komu pak koli k vůli sám od sebe připsati; čímž se k tomu směřovalo, aby v budoucích časích stavové z svobodného volení a z privilegií svých vyvedeni býti mohli. Jakož pak ten list neb majestat, kterýž byl cís. Ferd. místo toho prvního reversu od sebe dal, mnohem jinačejší věc v sobě má; neb ten list, maje míti v sobě opatření král. čes. v příčině svobodného volení, i jest proti všem starým i posledním

1619 privilegiím, a obnovuje se v něm zase to, což byl cís. Karel IV. do té konfirmací své a král Vladislav v tom nařízeni o své dceři doložil, a s čehož již dávno více než jedním spůsobem sešlo a místa svého nemělo, vše k tomu cíli, aby stavové o svou svobodu připraveni byli. Neníli pak to víceji privilegia rušiti, nežli jaké opatření stavův činiti, to každý souditi může. Což však vždycky před stavy bylo zatajováno, protože nejv. úřed. a soud. zem. stavům privilegia zemská, jsouce nejednou i na sněmích za to žádáni, ukázati, výpisův vydati, ani přečísti dopustiti nechtěli.

A že král Ferdinand to sám znal, že království české dědičné není a synové jeho v něm děditi nemohou, ten pak svrchu dotčený list v časích budoucích místa svého míti nebude, toho jest důvod tento: že jest léta 1549 rozepsav sněm, na stavy král. čes. milostivou žádost vzložil, aby arcikníže Maximilian, nejstarší syn jeho, mohl po jeho smrti králem býti. Čemuž sou stavové na takovou milostivou žádost povolili, aby arcikníže titule a důstojenství královského užívati mohl, však aby se v kralování nevkládal, až po smrti otcově. Načež potom léta 1562 stala se korunovací téhož krále Maximiliana a králové Marie, manželky jeho, proti jistému reversu.

Podobně učinil cís. Maximilian z strany syna svého Rudolfa krále, kteréhož sou tolikéž stavové na milostivou žádost pod jistým spůsobem proti reversu za krále přijali a vyhlásili; ješto kdyby král. české a země k němu přivtělené byly země jejich dědičné, tedy nebylo potřebí stavův za to žádati, neb bez toho, přečkaje jeden každý otce svého živobytím, byl by dědil.

Kteréžto přijetí a vyhlášení za krále jich tehdáž dobře se tak státi mohlo, poněvadž byli obadva synové vlastní a nejstarší králův českých, a stavové k tomu dobrovolně také svolili, tak že nemůže býti řečeno, že by se stavové z své svobody vyvedli.

Ale když potom k tomu přišlo, že cís. Rodolf neměl žádného pořádně zplozeného syna, než toliko bratry, již se při volení krále těch samých slov, přijetí, vyhlášení a korunování neužívalo; nýbrž nastoupilo se zase na staré privilegium cís. Fridricha, cís. Karlem ztvrzené, totiž, že stavové mají svobodné volení krále. Což jim tak poznovu od samého krále a cís Rudolfa bylo dostatečně potvrzeno tím, když jest cís. Rudolf stavův za to milostivě žádal a za arcikníže Matiáše, pana bratra svého, se přimlouval, aby stavové podlé svých svobod a privilegií z své dobré a svobodné vůle nejprvé za čekance a potom i za krále ho volili. A arcikníže Matiáš, maje k tomu ještě i plnomocenství od jiných arciknížat bratří

svých, tolikéž těch slov užíval a volen býti žádal: tak že 1619
oba, i ten, který se přimlouval, i ten, jenž volen byl, tomu sou místo dali, že již tehdáž, když žádného dědice dolů sstupujícího nebylo, stavové svobodné volení měli.

Což vše nejen tou smlouvou, léta 1608 před Prahou mezi cís. též s zeměmi učiněnou, ale potom i sněmem obecným i reversy J. M. jest dostatečně utvrzeno, a přitom i pokoj o náboženství a porovnání jisté mezi stranou pod jednou a pod obojí, jako i mezi stranou pod obojí samou v král. čes. učiněno bylo. Odkudž všickni stavové již v té naději postaveni byli, že podlé takového obnovení týchž starodávných privilegií a pokoje o náboženství učiněného předně pánu Bohu a potom i své milé vrchnosti pokojně sloužiti moci budou.

Ale původem ďábla, ducha nepokoje, vyskytli se hned lidé někteří z těch, kteříž prvé všech časův usilovali, aby předně náb. křesťanské pod obojí v těchto zemích vyhlazeno, a země tyto o své svobody v příčině svobodného volení připraveny a králi španielskému v moc uvedeny býti mohly. Pročež zjevně se v tom pronášeli, že stavům jedno i druhé zrušiti chtějí; k čemuž i skutečně přistoupili.

A vědouce, že Ferdinand arcikníže rakouské, štýrské a korytanské, jest úhlavní nepřítel náb. evangelického křesťanského pod obojí, a že jest od jezuitův z mladosti své vycvičen, i že hned, došedv let svých a do regimentu svých zemí vstoupiv, všecky křesťany pod obojí, kteréž jest dobré paměti pan otec jeho v zemích svých trpěl, ven z nich vypověděl, s těly mrtvými, již v Bohu odpočívajícími, hrozně a neslýchaně nakládati dal, — na to sou cís. Matiáše navedli, aby ještě za svého živobytí stavy král. čes. i stavy král. uherského k tomu přivedl, aby po smrti jeho arcik. Ferdinand králem českým a uherským byl. V čemž když jest císař jich uposlechl, samým stavům král. čes. sněm rozepsal a v tom rozepsání toho doložiti dal, aby se při témž sněmě hned o nic jiného než o sukcessora a budoucího krále nejednalo; pročež mnozí k sněmu přijedti se ostýchali. Jiní pak, kteříž přijeli a k tomu, že jest to proti privilegiím a svobodám zemským, se přimlouvali, i to, že jiné země přivtělené přítomné nejsou, a že při sněmu pominulém s nimi na tom zůstáno jest, poněvadž ony to předkládají, že k volení krále také hlas mají, a že to prvé mezi zeměmi na místě a konci postaveno býti má, ukazovali, — těm se těžké domluvy a pohrůžky staly: budouli se jinak než tak, jakž naměřeno jest, přimlouvati, že takovému každému bude potřebí, aby dvě hlavy měl, a že se s nimi divně, jako předešlých let s některými, zacházeti bude.

1619 Těm pak osobám z nejv. úř. zem., kteréž takové pohrůžky činily, darové velicí za to nejen slibováni, ale i darováni byli.

Skrze což k tomu přišlo, že sou ani toho slova „volení" neužili, než proti všem svobodám a privilegiím i jmenem jiných, kteříž se toho vzdalovali, zavřeli, že král Ferdinand ne volen, než jen přijat, vyhlášen a korunován jest.

Ale i to vše stalo se conditionaliter a s výminkami jistými, tak že arcikníže dal stavům král. čes. od sebe revers, kterýž v sobě obsahuje to: předně, že to od stavův vděčně přijímá a to jim vší milostí svou královskou, nad čímž že své zalíbení míti a s ním dobře spokojeni budou, zpomínati a vynahražovati chce; druhé, že za živobytu cís. Matiáše v kralování, vladařství a panování sám o své ujmě se vkládati a bez vůle zvláštní císařské, a podlé toho s uvážením nejv. úř. a soud. zemských, též rad císařských soudu dvorského a komorního a po dvou osobách z stavu vyššího z obce každého kraje, z Pražan pak a vyslaných z měst šest osob týmž sněmem volených a nařízených se potahovati nemá; třetí, jestliže by přes to na sebe kralování a vladařství za živobytu cís. potahovati chtěl, tehdy stavové tou měrou že nemají jemu žádnou poddaností, poslušenstvím a povinností zavázáni býti; čtvrté, že ode dne sjití cís. Matiáše ve čtyrech nedělích aneb po přijetí na sebe správy král. čes. všecka privilegia, majestaty a obdarování, svobody, práva, starobylé dobré pořádky a zvyklosti v těch všech punktích a klausulech, nic ovšem nevyměňujíc, tak jakž cís. a král Matiáš a jiní králové čeští to učiniti ráčili, tolikéž potvrditi chce, jakž týž revers, jehož datum na hradě Pražském ve středu v vigilii sv. Petra a Pavla, apoštolů Páně, l. 1617 to v sobě šířeji obsahuje a zavírá.

Nad to výše že král Ferdinand stavům král. čes. při korunování učinil přísahu, že chce to vše, což k dobrému a poctivému téhož král. čes. jest, učiniti.

Proti čemuž obojímu co jest před sebe bral? On nejen správy a regimentu za živobytu cís. Matiáše se ujímal, direktora tejné rady, kardinala Glézla, skrze něhož císař všecky země spravoval, proti vůli císařské z úřadu jeho složil, do vězení vpravil, k válce proti král. čes. radil, ale i svůj vlastní lid z Friolu vyzdvihnouti, do král. čes. poslati, jim ordinancí dávati a král. české s obyvateli jeho mečem i ohněm hubiti, sněm v Moravě proti Čechům držeti dal, spolčení lidu moravského s lidem svým a císařským jako i durchcugu skrze týž zemi žádal a obdržel; po smrti pak cís. Matiáše ten všecken lid vojenský v službu svou přijal a ještě nad to mnoho tisíců lidu cizího španielského a jiného verbovati, do král. čes. uvésti a jemu mnohem hůřeji nežli za cís. Matiáše, nešanujíc

ani starého ani mladého, mužského i ženského pohlaví, ba 1619
ani těch dítek malých, z kterýchž mnohé ještě v životech mateří svých zavříny byly, v něm sobě provozovati dal a dává. Anobrž nevšedv ještě v držení král. čes. a zemí k němu přivtělených, místodržící v král. čes. a to ty, skrze něž prvé to všecko zlé pošlo, nařídil, některé z nich, jako i jiné král. čes. zpronevěřilé syny při sobě zdržuje, v radách a v poselstvích užívá a tímto na sobě patrně znáti dává, že to, co jsou oni posavad zlého na vyvrácení a zrušení privilegií a svobod král. čes. činili a činiti pomáhali, oblibuje, a těch osob více nežli celých království a zemí sobě váží.

Odkudž čeho jest se zlého neb dobrého nadáti, toho sluší stavům českým i jiným zemím sjednoceným bedlivě povážiti, obzvláštně pak artikule toho, co se tkne těch smluv, které jest král Ferdinand o král. čes. a země k němu přivtělené, jako i o král. uherské s králem hišpanským a to ještě před tím, nežli jest sám za krále českého přijat, bez vůle a vědomí stavův tejně a ukrytě učinil. Kteréžto smlouvy jsou teprva nyní jistým řízením božím se vyjevily, a vztahují se opěti na dokonalé vyvrácení a zrušení všech král. českého a zemí k němu přivtělených privilegií a svobod, kteréž na svobodné volení krále mají; nebo se v nich králi hišpanskému dědičné právo k témuž království a k zemím připisuje. Kteréžto právo své že král hišp. na ten čas králi Ferdinandovi postupuje, avšak jak by linie jeho sešla, tedy že to oboje království i země k nim náležející zase dědičným právem na krále hišpanského i na dědice a budoucí jeho připadnouti má.

Z čehož se srozumívá, jakým úmyslem jest král Ferdinand, zatajiv však tehdáž před stavy táž učiněná pakta, toho vyhledával, aby za krále přijat byl, totiž aby zatím byl v těch zemích jako nějaký místodržící králi hišpanskému, až by mu potom dokonale ty země v moc uvedené byly; ješto, kdyby byl král Ferdinand tehdáž, když žádal přijat býti za krále, stavům o těch smlouvách oznámil, byli by stavové nepochybně věděli, co proti tomu říkati. Neb to jest vůbec vědomé, která království dědičná nejsou, nýbrž volení svobodné mají, jako již o král. čes. jest dostatečně provedeno, tedy že král bez vědomosti a povolení stavův o to království neb země s jiným cizím pánem žádných smluv činiti nemůže, a takové smlouvy jsou samy v sobě ničímž.

Že se pak tuto od krále Ferdinanda to stalo, a to ještě tehdáž, když sám přijat nebyl, než teprva se o to jednalo; k čemu se tím směřovalo, to snadno rozuměti se může. Skrze což, kdyby ta smlouva měla místo své jmíti, netoliko král. českému a zemím k němu přivtěleným, ale i vší sv. říši by zna-

1619 menité nebezpečenství přijíti musilo. Nebo tím spůsobem učinil by se králi hišpanskému do říše přístup; a kdyby byl králem českým, z toho by následovalo, že by byl také jedním kurfirštem. Což by zjevně proti bulli cís. Karla IV. a proti přísaze a povinnosti všech jiných kurfirštův býti muselo; kteráž se na to vztahuje, a na to také vždycky znamenitý pozor od nich dáván býval, že žádný z cizích potentatův za krále a císaře římského volen býti aneb mezi kurfiršty sessí a hlasu k volení míti nemá. Tuto pak, kdyby to nyní předjíti se nemělo, a král Ferdinand přišedv skrze ta pakta s králem hišp. učiněná k tomu, že jest za krále čes. jakým pak koli spůsobem přijat, již by kurfirštové nevědomě právo to, které král hišp. pretendiruje, potvrdili. Protož především na to mysliti se musí, aby ta pakta kassirována a tomu překaženo bylo, k čemuž se v Frankfurtě od krále Ferdinanda vede.

Co jest pak v té věci do Frankfurtu všechněm kurfirštům duchovním i světským, až i některým obzvláště teď v nově psáno, ano i z toho psaní, kteréž při předešlém sjezdu na díle skoncipirováno bylo a králi odeslati se mělo, tomu stavové snadno vyrozuměti moci budou.

Z toho tedy ze všeho zůstává to na uvážení stavův král. čes. a zemí k němu přivtělených: máli se kr. Ferdinandovi psáti a co? Nebo budeli k regimentu připuštěn, z toho jest se obávati, že by toto zlé pošlo:

1. Že by stavové král. čes. i země přivtělené přišli o právo svobodného volení. A kdyby měl v říši býti připuštěn jako král český a kurfiršt k sessí a k hlasu, co by z toho zlého tomuto království pošlo! 2. Že by tím pakta španielská byla potvrzena a tudy by na věčnost dědičnì poddaní býti a inkvisicí španielskou podniknouti musili. 3. Musili by nejen svému ale i svého zjevného nepřítele lidu platiti, s ním se spolčiti a proti přátelům svým vlastním snad táhnouti. 4. Dali by jmeno boží v porouhání, že by nepřátelé řekli: „Ha, ha! kde jest Bůh jejich?“ 5. Odpadli by od stavův všickni přátelé a pomocníci jejich, zvláště kdyby rozuměli, že králi Ferd. něco se píše; neb měli by to za znamení vždy ňákého jednání a v traktací se s ním vydávání. 6. Byla by zrušená mezi zeměmi konfederací teď nedávno stvrzená. 7. Co by koli bylo připovídáno, nebylo by nic držáno, aniž by král Ferd. bez dovolení krále španielského, papeže a vší ligy katolické mohl smlouvu jakou činiti, mnohem pak méně držeti ji.

Co tedy stavové a země přivtělené tu činiti chtějí, aby ráčili se přimlouvati a zavírati. —

Po přečtení spisu toho byla publikována protestací, proč král Ferdinand k sessí připuštěn býti a k volení krále

římského hlasu jako kurfiršt míti nemá, totiž: 1. že nikda dokonale v správu království nevešel; 2. že na záhubu království, jehož králem býti chtěl, lid do něho uvedl, tyranství nad turecké ohavnější jemu v něm činiti poručil, a nemaje témuž lidu čím platiti, jemu je v preis, dle vlastního týchž soldatův jeho přiznání, vydal; 3. že dle zakázání svého reversu od sebe stavům nedal a privilegií jich jim náležitě nepotvrdil. Po ní čtla se psaní direktorův k kurfirštu Mohuckému 13. julii o túž věc učiněné, jako i k jiným všechněm kurfirštům, společně i obzvláštně v jednostejný smysl svědčící, jmenem všech tří stavův král. čes. přítomných i na místě nepřítomných 13. d. srpna na hradě Praž. sepsané, kteréž na svém místě při vypsání volení krále Ferdinanda na císařství římské zcela a zouplna připomenuto jest. 1619

Po těch psaních čtla se instrukcí, od direktorův na místě všech stavův vyslaným jich do Frankfurtu daná, kterak by se při všelikém jednání jmenem a na místě týchž stavův ne jináč, než jako by tam oni všickni přítomni byli, chovati měli. Dále publikovalo se psaní od sjednocených stavů generalních v Nidrlantu k stavům král. čes. učiněné, v němž velmi potěšitedlně napomínali stavův čes., aby v předsevzetí svém chvalitebném, pro čest a slávu boží a pro vlast svou milou začatém, — nedadouce se žádnému potentatu slibnými a úlisnými řečmi uchlácholiti, ani sliby ošemetnými podvésti, zvláště tomu, kterýžto, totiž Hišpan, byl by takové povahy, když chce některé země pod moc svou uvésti, divně jim lahoditi umí, a když je podtrhne, tedy tyransky s nimi zacházeje, v nejmenším tom, což jest jim přiřikal a sliboval, zadosti nečiní, nýbrž radou zlých rad naproti tomu všecko působí — neustávali; ale trvajíce v něm stále, na to se dokonce ubezpečili, že po božské pomoci pomoci lidské v hojnosti, jak v radách dobrých tak i v penězích a v lidu vojenském a v munici, neřkuli od nich stavův a Švejcarův sjednocených, ale i od jiných knížat sv. říše míti budou.

Přitom také vynešen na světlo a připomenut před stavy jeden patent krále Ferdinanda, kterýž byl dobrou příčinou k zapuzení ho, a jímžto týž král a tehdáž ještě arcikníže v Štýrsku a v Korytanech léta 1603 všechněm stavům a obyvatelům týchž zemí náb. evangelického na konec poroučel, aby všickni takoví lidé panští, rytířští i městští spolu se všemi kněžími téhož nábož. zemí jeho dokonale prázdni na budoucí a věčné časy byli, nařizuje to při velebných a vysoce důstojných otcích svých duchovních, aby to honosné a chlubné náboženství evang. všelikterak pleniti a náboženství katol. vzdělá-

1619 vati hleděli, tak aby sláva boží a svatá římská stolice svůj vzrůst bráti mohla.

Zatím také byl přečten z apologie větší paragraf pod N. 40 z spisu, pod titulem přátelského psaní denemarských a nordvegských študentův, s povolením arcibiskupa Pražského léta 1610 v Starém městě Praž. vytištěného.

Naposledy dali direktorové přednésti stavům artikulův drahně, podlé kterýchž král Ferdinand nemůže za krále přijat býti; ale autor relací Slanských nepoložil z nich v pamětech svých než toliko dva: 1. že jest hned z mládí mezi jezuvity vychován a všelijakým praktikám od nich vynaučen; 2. že jmeno jeho pro tu i jiné příčiny jest již i mezi lidem obecným u veliké oškllivosti, tak že o něm ani slyšeti nechtějí. Poněvadž pak buď titéž aneb těm podobní artikulové nalezají se vytištěni v jazyku německém, protož sem je zatím tuto pro vyrozumění položiti nepominul.

Kteříž znějí sami v sobě takto:

Co se krále Ferdinanda osoby dotýče, jestiť potřebí dobře a zdravě při ní povážiti toho, jak jest se on v správě své před korunováním, při i po korunování choval a k lidem ukazoval. Odkudž pozná se snadno, byloli by se pod ním jakého regimentu pokojného nadíti, čili mnohem spíšeji toho nejhoršího protivenství a tyranství, jak v král. čes. i v jiných k němu přivtělených zemích, tak i v Uhřích i v celé Říši.

I. Jaký byl před korunováním.

1. V věku svém mladém že tak náramné tyranství provozoval nad svými poddanými evangelickými v Štýrsku a v Korytanech i v Gránsku, že těla jich mrtvá právě nekřesťanskou měrou z hrobu jich vykopávati i všecku jich památku z kostelů vyciditi a vyprázdniti rozkázal. Nad to výše že v tehdejším patentu svém, jejž vůbec publikovati dal, v tom se zřetedlně pronesl a prohlásil, že jest se jednou těžkou přísahou stolici římské zavázal a na to i rozhřišení a svátost oltářní přijal, že do své nejdelší smrti žádného kacíře v zemi své trpěti, nýbrž všecky takové ven z země vyháněti chce a do gruntu vyhladiti; jsa toho celého a dokonalého úmyslu, při té své přísaze až do skonání života svého neproměnně setrvati. Proti tomu pak že pod zámyslem mnohých a velikých slibův, zakázek a troštování ty největší násilné skutky před sebe bral a pokoušel se o ně.

2. Že jest psal papeži, aby biskupu Bamberskému i jiným, k nimžto neb pod jejichžto ochranu vyhnanci a poddaní jeho evangeličtí byli se utekli, učinil v tom dostatečné po-

ručení, aby oni takových lidí na grunty a panství svá nijakž nepřijímali a jich pod sebou netrpěli. 1619

3. Že takoví nátiskové a příkoří jeho až dosavad trvají a proměny žádné neberou, nýbrž že den po dni v týchž zemích více a více se provozují.

4. To vše že v mnohých krajinách evangelických stavům, obzvláštně pak lidu obecnému v myslech a v srdcích jejich tak hluboce uvázlo, že pro to již ani krále Ferdinanda jmena rádi a s dobrou chutí připomínati a slyšeti nechtějí.

5. Tou také příčinou že král Ferdinand téměř vždycky toho přísloví v ústech svých užívati obyčej má: že volí sobě býti mnohem raději znuzeným nežli zatraceným pánem, pokládaje sebe takovou měrou za proklatého a zatraceného pána, kdyby nábož. evangelickému svobodu v zemích svých pustiti a přehlídati měl.

6. Že jest se král Ferdinand sám od sebe k tomu lize papeženské dobrovolně zamluvil a zakázal, že chce tu exekucí proti kacířům v létu Páně 1609 od ní nařízenou a zavřenou sám osobně vykonati nad nimi. Což se naň dostatečně provésti může.

7. A poněvadž nebožtík cís. Rudolf domu hišpanskému ne tak mnoho se dověřoval ani k sužování strany evangelické, nic se na to neohlédaje, že ho papež začasté k tomu ponoukával, přemluviti se nedal; tedy že král Ferdinand podlé jiných a spolu s jinými arciknížaty rakouskými umluvil se a ustrnul na tom, jak by cís. Rudolfa z stolice důstojenství jeho ssaditi mohli, zřídivše sobě k té věci za exekutora, a jemu to vykonati poručivše, nebožtíka cís. Matiáše, jakožto v témž domu rakouském pána nejstaršího.

8. Že pak král Ferdinand tehdáž viděl to dobře, že v příčině té exekucí od ligy papeženské usnované o vykořenění evangelikův mnoho na tom záleží, aby nejdříve Benátčané skukleni byli, a tudy Hišpanovi svobodný a bezpečný pass neb průjezd do zemí těchto udělán a otevřín býti mohl; za tou tedy příčinou že jest válku otevřenou proti nim vyzdvihl. K tomu také cíli ty španělské praktiky proti Benátčanům vyšly na plac neb na jevo, kteréž však dle vinše jejich se jim nikoli nezvedly, a tak, což v tu dobu mocí zjevnou vyřízeno a obdržáno býti nemohlo, toho že se nyní při Benátčanech skrze přátelskou prosbu a žádost vyhledává.

9. A když také Ferdinand to v svém úmysle měl, kdyby byl v král. čes. toho svého přijetí za krále potutedlnými praktikami, porušením mnohých osob předních, pohrůžkami i jinými prostředky a obmysly nenáležitými obdržeti nemohl, aby sobě toho mocí zjevnou dovedl; pro tu tedy příčinu že

1619 jest ustavičně lid svůj válečný sobě na poskoku choval, jistě k žádnému jinému cíli a intencí, jediné aby lázeň krvavou v král. čes. a v okolních zemích zatopil, jakž se tomu všemu z arciknížete Max. zdání dobrého patrně porozumívá.

10. Anobrž že jest něco málo předtím svým za krále přijetím s domem hišpanským takovou smlouvu učinil a zavřel, aby, po sjití z světa dědicův mužského pohlaví z linie Grácovské, týž král hišpanský k nápadu král. čes. a posloupně i k nejpřednějšímu kurfirštství sv. římské říše volný a svobodný přístup i právo měl. Což neřkuli proti patrnému zlaté bulle vyměření i proti všechněm hlavním i základním právům a zřízením zemským král. čes., alebrž i proti císaře Ferdinanda, Rudolfa a Matiáše reversům, v nichž oni k svobodnému stavův volení patrně se znali, oble čelí a tou měrou obecný spůsob téhož království dokonce vyvrací.

11. K čemuž někteří zlí a zpronevěřilí synové vlasti, nejv. úř. a soud. zem., obecně se potřebovati a velikými dary a halafanci porušiti se dali, že sou netoliko smlouvu takovou proti všechněm svobodám a privilegiím zemským sobě oblíbili, ale nad to byli by rádi stavy král. čes. a jejich volení svobodné, království pak pod jho španielské připravili a uvedli.

II. Co se od něho dálo při korunování.

1. Že k tomu jeho korunování dali se ti porušení a nevěrni patriotové velmi statečně potřebovati, fedrovavše dotčené volení pod zámyslem přijetí arciknížete Ferdinanda od cís. Matiáše za syna zalíbeného, a to opět proti zřejmým privilegiím a výsadám zemským, a právě v tu dobu, když viděli, že stavův pod obojí při tehdejším sněmě nejméněji přítomných se nachází.

2. Že bylo nejpřednějším pánům pod obojí jak jinými příklady politickými, tak ovšem i pohrůžkami tuhými na rozum dáváno, a jmenovitě když tehdejší nejv. purkrabě Praž. to k nim světle mluviti směl: kdo bude chtíti tomu korunování kr. Ferdinanda na odpor se stavěti, že musí nejdříve pomysliti neb postarati se o to, aby dvě hlavy na sobě měl; a oni tím ustrašeni že sou takovému předsevzetí obmyslnému na odpor se stavěti nesměli.

3. Nad to výše shledávali sobě, kde jen a jak nejvíce mohli, osoby katolické, až i ty, kteréž žádného práva a přístupu svobodného mezi jinými stavy k jednáním sněmovním neměly, jen proto, aby stranu pod obojí větším počtem hlasův převýšili, napomínajíce jich, aby také přímluvy své pro snadší téhož korunování fedruňk od sebe činily.

4. Že sou zemí přivtělených, an sice byla se jim v tom 1619
předtím konečná zámluva stala, k témuž krále Ferdinanda volení nepovolali a jim k němu přijíti nedali; proti těm pak, ješto se přimlouvali k tomu, aby dotčené země dříve, nežli by se k takovému volení přistoupilo, v právě a výsadách jich vyslyšeli, velmi nepřátelsky se stavěli, zuřivě na ně vzhlédali a jim proto na kanceláři české těžkou domluvu učinili.

5. Některé posly z měst královských proto samé, že sou v přímluvách svých doložili toho, dříve nežli by stavové Ferdinanda za krále přijali, aby se v náb. svém dostatečně opatřili a v příčině té na bedlivém pozoru měli, hned tehdáž povinností a úřadů jich městských zbavili.

6. Že při vyhlášení krále Ferd. jezuviti dali se směle najíti v soudní světnici, a to ještě na hoře na katedře blízko desk zem., místa toho výsadního, kdežto všelijaké tajné věci zemské se chovají a opatrují, čehož sice nikda prvé od nich se nestalo; davše tudy na rozum vůbec všechněm to, že oni již od té chvíle pána toho, jenž nyní za krále čes. vůbec vyhlášen jest, a podlé něho i všecky i všelijaké svobody zemské a privilegia král. čes. v moci a v rukou svých míti a nimi po své vůli vládnouti budou. Jakož pak, když se o tu jezuitův v místě tom výsadním přítomnost jeden přední pán pod obojí tehdáž tuze domlouval, byl hned na kancelář povolán, měv na hlavě svou velmi řemeslně a mistrovsky čackou kuklu skrojenou, to jest, dostav za to domluvy čacké.

7. Ano že i sám král Ferd. dal se v tom patrně a neukrytě slyšeti, že časem svým zpomene to dobře všechněm těm, kteříž to neradi vidí, že jest za krále přijat i korunován.

III. Jak sobě počínal po korunování.

1. Že brzo potom nejv. úř. a soud. zem. pod jednou pokoušeli se o to všelijak, aby jak stavy tak i kostely jich statečně reformovali, chtějice se tím králi novému jakožto slunci vycházejícímu zalíbiti. Nad to dali se bedlivě ptáti po tom, jakým právem a podlé čeho by ti v nově vystavení kostelové evangeličtí v městech Praž. byli založeni, zdali by mohli najíti k nim příčinku jakou, aby je stavům odňali. Na kazatedlnicech pak tak kněžstvo papeženské přenáramně stranu pod obojí hanělo a zlehčovalo, že nikda prvé tomu nic podobného od nich se nedálo, a to vše proto, že věděli o tom dobře, že budou míti již teprva krále takového, kterýž by po vůli jejich k činění nátisků a protivenství straně pod obojí příliš klopotný a příchylný byl.

1619 2. Jmenovaní nej. úř. a sou. zem., též místodržící v král. českém po dotčeném korunování hned nikda ani na malé okamžení nezaháleli a nedávali sebou nic scházeti v tom, jak by před ujetím se správy království od krále Ferdinanda aneb náboženství pod obojí příliš dobře potlačili, aneb při nejmenším aspoň majestat stavův na náboženství vydaný v takovou nejistotu a pochybnost přivedli a postrannými svými výklady a smysly zvrtali i zviklali, tak aby potom při ujetí se též správy zemské od Ferdinanda krále mohlo býti řečeno: poněvadž jest král všecky ty věci v pochybnosti a v sporích nalezl a zastihl, pročež že musí v nich ňáké vysvětlení a vyměření učiniti. Ale bylo by potom běda ubohým stavům pod obojí s takovou deklarací a vyjádřením královským.

3. Že se užívalo již všech prostředků nejpříkřejších proti straně pod obojí, jakž to stavové v obojí apologii své s dostatkem prokazují, tak že oni naposledy z nevyhnutedlné naskrze potřeby a nouze také zase ku podobným příkrým prostředkům sáhnouti a do tohoto přítomného díla, ač velmi neradi, vydati se musili.

4. Že Ferdinand král proti svému reversu hned brzo správy a regimentu král. čes. se ujal a kardinala Glezla, cís. Mat. tajnou radu, proti vší vůli císařské ode dvora odbyl a do arrestu vzal, pro tu samu příčinu, že jest proti Benátčanům raditi, a k tomu násilnému passu skrze panství jejich k ruce a k dobrému hišpanského krále jako ani k tomuto českému nepokoji a k nedorozumění nikda raditi a povolovati nechtěl; potom pak místo něho samého sebe za direktora tajné rady vystavil proto toliko, aby ty již pominulé a na dokonalou všech evangelikův zkázu a vykořenění se vztahující praktiky tím snázeji a živěji sobě provedl a skoncoval.

5. Ku kterémužto cíli týž král Ferdinand že jest proti své vlastní přísaze a reversu neb zápisu lid válečný, jejž v Štýrsku po hotově choval, do země povolal a místo přísahou zakázané ochrany sem do král. čes. na konečnou jeho záhubu a poplenění fedroval a uvedl, dle znění vlastní jeho ordinancí a psaní témuž lidu daného.

6. A nemaje na to pozoru žádného, že takové pálení, loupení a plundrování země skrze nebožtíka císaře Matiáše lidu vojenskému jednou, podruhé i potřetí přísně zapovědíno a zastaveno bylo, že jest král Ferd. všecko jináče té zápovědi na odpor při dotčeném lidu svém nařídil a, jak se naň prokazovati může, generalovi Bukvojovi poručil, aby s pálením a plundrováním předce dále kráčel a postupoval.

7. Že jest sám osobně ten durchcug lidu svého skrze Moravu fedroval a mark. mor. od král. čes. a jiných přivtě-

lených zemí proti všemu starobylému přivtělení a svobodám jich odtrhnouti velmi opravdově se snažil, ano také i předtím zvláštní sněm v Moravě král. českému k znamenité ujmě, škodě a zkrácení držel. 1619

8. Co nebožtík cís. Matiáš v radě své častokráte zavíral, a když on v čem mírných rad následovati hotov byl, to že král Ferdinand všecko po své hlavě jinačil, řídil a konal.

9. Že císařský prýsek neb jmeno ku podpisování v rukou svých míval a po své vůli a libosti, k čemu chtěl, jeho užíval. Nápodobně že nejpřísnější a skutečné komorníky císařské ještě za jeho živobytu přísahou sobě zavazoval a k tomu měl, aby na něho celý pozor a ohled ve všech příčinách měli a toliko jemu samému rady své udíleli.

10. Po vykročení z toho světa cís. Matiáše lid válečný přísahou sobě zavázal, jemu rozdílné ordinancí dával, maje jej raději i hned odbýti a rozpustiti.

11. Že jest až dosavad nikde na žádné náležité stavův pod obojí v náboženství jich ujištění, mnohem pak méně na skutečné stížnosti jich zpomožení neb napravení, jako ani na vybytí lidu válečného z král. čes. v ničemž nejmenším nepomýšlel.

12. Proti tomu pak že jest všudyž na všecky strany jak v sv. římské říši tak i krom říše o víceji lidu válečného na nejvyšší země české zkázu a vyvrácení, jak nejpilněji mohl, se staral.

13. Ano i že proti zřejmým zřízením zem. a snešením sv. říše cizí lid válečný skrze ni a na grunty a statky její vésti, a jedno celé kurfirštství dočista zhubiti se opovážil. Což sice vedlé moci a znění kapitulací císařské každému císaři vysoce zapovědíno a zamezeno jest.

14. Že sebou jezuvitům, poslu papežskému, legátům a radám španielským zcela a zouplna vládnouti dává, sebe jim tak velice v moc uvedl i přísahou zavázal, že již žádného prostředku k utvrzení pokoje stálého a k jednostejné obojí strany ochraně straně pod obojí ani nadáti ani domysliti se nelze.

15. Že rady duchem španielským nadchnuté a z král. čes. vypověděné musejí u něho ještě do dnešní chvíle ty nejlepší býti, a že král Ferd. naprosto na žádnou regimentu obecného nápravu a polepšení hned ani pomysliti nechce.

16. Že mnohem víceji a tomu všemu na odpor a na vzdůru předešlé místodržící v král. čes. zase poznovu v úřadu jich potvrditi se pokusil a skrze to v tom dosti zřetedlně pronesl, jaké by mysli a chuti k straně pod obojí byl.

17. Že ve všech psaních, která král Ferdinand kurfirštům a knížatům říše píše, musí mu stavové král. čes. rebellové

1619 býti a proto i k náležitému ztrestání přijíti. Když by se pak měl kdo zeptati na příčinu, proč by je za rebelly a trestání hodné býti soudil, na to jest na poskoku odpověď taková: že sou chtěli a dosavad chtějí, aby jim majestat jejich zcela a zouplna zdržán a v své celosti a podstatě zachován byl, a že sou se prostým papírem a planou konfirmací ukojiti a spokojiti dáti nechtěli.

18. Nebo že nyní i jiné všecky země také na to žalují a naříkají, že se jim žádné připovědi, nadání a kapitulací královské, císařské a arciknížecí již víceji nedrží; a kdyby byli chtěli v jedné každé zemi dotčená nadání a konfirmací stavům odevzdané na pilném pozoru míti a jim zadosti činiti, že by bylo nikda k takovým stížnostem a neřestem obecným nepřišlo.

19. Že jest nebožtík cís. Matiáš sám v spisech svých směl zastírati sebe a pře své tím základním a hlavním důvodem, kterýž jezuviti za nejpodstatnější mají, jmenovitě že žádný císař, král ani pán nemá moci té, aby v příčině náboženství jaká nadání neb svobody komu propůjčovati aneb pro příčinu tu v nějaké jednání a traktací s kým se vydávati a něco zavírati měl. A tak jezuviti drží to takovou měrou za pravé a neomylné, že, co se koli od vrchnosti neb moci světa v příčině náb. povoluje, nařizuje ano i přísahou potvrzuje, ona není povinna tomu v ničemž zadosti činiti.

20. Tou příčinou není lze na všem širokém světě na jaké prostředky pomysliti, jak by člověk s pánem takovým, kterýž by se jezuvitům cele oddal, bezpečně oč rokovati aneb namlouvati se, ovšem pak na něco toho stále se ubezpečiti mohl. I mělili by tedy stavové v ustavičné pochybnosti a nebezpečenství skrze takový handl trvati, aneb lid válečný bez přestání chovati, pročež bylo by daleko lépeji a užitečněji, aby se hned z prvopočátku dobře a náležitě v tom opatřili, nežli aby měli své milé potomky do tak hrozné bídy a neřesti, anobrž do nebezpečenství duší jich spasení samoděk uvésti.

21. Kdyby také král Ferdinand i k správě království přijíti a přitom i koruny císařské dosáhnouti měl, jest jistá věc, žeť teprva ty staré a potutedlné smlouvy a závazkové papeženců, kteréž oni o vyplemenění všech evangelikův již před mnoha lety mezi sebou zavřeli, právě na světlo vyjdou, a strana evangelitská v žádné zemi sebou bezpečna nebude. Z čehož bychom my našim milým potomkům na věky věkův právi býti nemohli, anobrž daleko lepší jest hrdel i statkův se opovážiti, nežli potomky ubohé do tak hrozného nebezpečenství nečilosti svou zavésti.

22. Nad to výše nemůžeme žádnému takovému pánu cele 1619
a upřímě se dověřovati, kterýž sobě reguli od sboru Tridentského nařízenou, že kacířům víra a připověd držeti ani plniti se nemá, oblibuje a tou měrou toliko s stranou jednou, totiž s papeženci, držeti a je v ochraně své míti chce, jakž se to až posavad z ponoukání rad pokoje nenávidících vůbec u nás dálo. Pročež ani o tomto králi Ferd. není se nadáti, aby on od té regule Tridentské upustiti a země sjednocené z strany náb. jejich evangelického dostatečně ujistiti a opatřiti chtěl.

23. Anobrž mnozí mají to za věc konečnou, že král se již v tom na konec resolviroval a pronesl, že žádné assekuraci stavům na tu povolenou konfirmací od sebe dáti nemíní, a že jezuviti jemu k ní povoliti nechtějí a nepovolí; mnohem pak méně že schválí a za slušné uzná tu konfederací a defensí od sjednocených zemí pro zjištění sobě náb. pod obojí nařízenou a ztvrzenou. A tak dotčeným zemím není pod nebem možné, aby se bez takových a těm podobných zjištění prostředkův pod nebezpečnou správu a regiment jeho uvozovati a poddati měli.

24. Že stavové arciknížetství rakouských, kteří sice domu rakouskému jsou mnohem tužšími závazky zavázáni, nežli jiné země sjednocené, píší i mluví to světle a neukrytě o vrchnosti své: cokoli jim kdy připovídáno neb listy upečetěnými pojišťováno bylo, že nikda ničemuž tomu nečinilo se zadosti.

25. I kdož by tedy chtěl na potom tak mnoho v příčině těch velikých, proti zřejmým povoleným zápisům, listům a pečetěm ve všech zemích předsevzatých nátiskův a příkoří prostým listům a pečetěm věřiti a nimi se pokojiti dáti?

26. A poněvadž také král Ferdinand skrze vyslané své jako i arcikníže Leopold v psaní svém kurfirštům zprávu učinili takovou, jakž již o tom výšeji při 17. příčině neb motivě dotknuto, že ten verbovaný lid, jenž se v Elsasích shromažďuje, zprosta a proti samotným toliko rebellům jejich v král. čes. v hromadu sveden a užíván býti má; i tedyť musíme také věděti slušně, kdo jest králi Ferd. i arciknížeti Leopoldovi moc a svobodu tu dal, aby celé království za odbojníky vůbec vyhlásili, a kdo také to králi dovolil a osvobodil, aby měl příčinu trestati někoho a to ještě před ujetím se regimentu a správy království.

27. Tím tedy samým Ferdinand král, že tak mnoho lidu shromažďuje a lidu již předešle zverbovaného ven z země vyvésti nedává, nýbrž chová jej na svém pštoluňku, rozličné ordinancí i poručení mu posílá, a vyhledává také přitom prostředků a cest všelijakých, kudy by král. čes. i jiné země všecky na nej-

1619 vyšší pohubil a zkazil, — vystavuje sebe ovšem za patrného nepřítele král. čes.

28. Totéž vše činí průvodné i rady a obmyslové ti, kteříž jsou na rozkaz domu rakouského k vykonání svému přišli, a co tam za krále Ferd. předsevzato bylo, když staré reversy a zápisy královské kassirovati, a proti tomu jiné nové místo nich do desk zemských o své ujmě vlepiti a podstrčiti dali; rovně jako i ten nedávní z strany volení k tomuto cíli a konci byl naměřen, kterak by z toho na svobodném volení záležejícího království země a království dědičné a španělská provincie učiněna, a tou měrou stavové jeho ze všech svých svobod a privilegií dočista vyvedeni býti mohli, a to s nemalou ujmou, ouhonou a zkrácením sv. římské říše, jejížto jedno přední kurfirštství království české jest.

I aby takovému a tomu podobnému vysoce škodlivému, nebezpečnému právu a svobodě průchod volný se nedával, z té příčiny že stavové král. čes. i jiných zemí přivtělených měli by k tomu příčin a podstaty přes příliš dosti, aby za času bděli a majíce na sebe i věci své pozor pilný takovým dědičným obmyslům, kteréž dům rakouský v úmyslu svém konečném má, jak nejlépe rozumějí a mohou, překážku a přítrž činiti se snažili. —

Pokudž by se pak někomu vidělo a zdálo, že tyto předcházející příčiny a výstrahy nebyly by k věci přítomné dosti podstatné a důležité, tedy nechť nad to výše pováží při sobě s pilností těchto následujících motiv a rozmyslův:

1. Poněvadž jest povrchu ležící věc a mnohými spisy obšírně provedena, že toto v král. čes. vzniklé a v sv. říši římské den po dni čím dále, tím více se rozmáhající nedorozumění bylo by pouhá rozepře, náboženství křesťanského neomylné se dotýkající, pročež také sluší ji i za zvláštní dílo a skutek božský míti a uznávati. S jakým tedy svědomím mohli by stavové evangeličtí téhož království jakožto ti, *za jejichžto slavných předkův čisté učení evangelium svatého téměř nejdříve se zjevilo,* a odtud potom jinam do okolních zemí se rozneslo a rozšířilo, tomu velikému obnovení církve, dílu Boha nejvyššího, tím přijetím krále Ferdinanda, jenž jest zřejmý protivník nábož. křesťanského, jako na odpor se stavěti a je hindrovati pomáhati!

2. Že jmenovaní stavové evangeličtí nemohli by z toho přijetí Ferdinanda krále svým potomkům milým na věky práví býti, proto: že by tudy daleko větší a těžší břímě protivenství a nátiskův, nežli sou je kdy za svého živobytí sami vystáli, na šíje rodiny a potomkův svých uvalili a to v tom, když by proti jednou poznalé i vyznalé pravdě evangelické

papeženstvo skutečně a platně fedrovali, a jeho hrozné ohavnosti a bludy modlářské vzdělávati napomáhali a, co by na nich bylo, i na své potomky je přenášeli. Skrze což by v jistém času projití mnoho množství tisíců duší lidských od známosti čistého učení evangelického bylo odvedeno a proti tomu do nebezpečného duší jich zavedení pohříženo; an naši předkové veleslavní pro náboženství evangelické za drahně let těžké války vedli, velikou hojnost krve své vycedili a tudy nám potomkům svým po sobě pravého náboženství v čistotě a v celosti pozůstavili, začež my povinni jsme velebnosti božské vysoce děkovati a tu poznalou pravdu tím horlivěji a víceji rozšiřovati a ne svévolně příčinu dávati k tomu, aby Bůh pro to zavedení duší našich milých potomkův od nás časem svým při tom posledním dni soudném přetěžkého počtu požádati nemusel. 1619

3. A že také ani před celým počestným světem stavové král. čes. z toho přijetí krále Ferdinanda bez zvláštní ouhony (jestliže ne konečné zkázy a zkrácení) svého počestného a dobře nabytého jmena a poctivosti právi býti a k němu povoliti by nemohli a neměli, to se patrně seznává z následujících příčin.

Tou měrou zajisté sami by zrušili, kassirovali a v nivec obrátili všecky a všelijaké své obrany, co jich koli posavad v té věci na světlo vyšlo, a jejich v týchž spisech obsažená a celému světu předestřená nevina byla by v pouhé a přiznalé provinění a prohřešení proměněna. Obviňovali by také přitom s nevymluvitedlnou nevděčností všecky své věrné, horlivé a jim všeho dobrého přející fedrovníky a zástupce, kteříž pře jejich spravedlivé dosavad zastávali, z nepravdomluvnosti a přitom tajně i zjevně z tak převelike neopatrnosti a nerozumu, jako by oni anobrž celé země té věci zdravě a náležitě při sobě nerozvážili, a k Čechům z svého nedozralého pohnutí a unáhlení se přivinuli, a tím svým k nim přistoupením velmi vysoce proti hlavním a fundamentálním regulím politickým a vlasti své pobloudili, a tudy lid sobě svěřený škodlivě zavedli a těžkých pokut hodný učinili. Odvrátili by od sebe mysle a srdce všechněch svých věrných přátel, kteříž nad nimi opravdovou lítost a spolu útrpnost měli, tak že místo toho, co sou předešle na všelikých místech z křesťanské útrpnosti, neřkuli v obecných shromážděních církevních za ně se pánu Bohu skroušeně modlili a vzdychali, ale všudyž po čeleděch štěstí, prospěchu a božského hojného požehnání v předsevzetí jich upřímě jim vinšovali, již by budoucně o nich všecko zlé a potupné mluvili i hrozně je proklínali. Čehož by potom i všickni potomkové a rodina jejich perně zažívali, ve všech

1619 koutech pověst zlou o svých předcích v své uši doslýchali, a pro ně po celém okršlku zemském věčnou ouhonu a výtku snášeti musili, nemohouce toho škraloupu hanebného s sebe nižádnou měrou sloupiti a smýti.

4. Mimo jiné výstrahy jestiť potřebí ještě i to dobře a ne běžně povážiti při sobě, že skrze to a s tím krále Ferdinanda přijetím to svobodné a zjevné náb. evangelického provozování, jehož stavové předtím dosáhli, zastaveno a majestat jejich dokonce zrušen a kassirován býti musí; nebo ti nátiskové a stížnosti, kteréž z obojí strany mezi stavy pod jednou i pod obojí v příčině náb. prošly, nebudou nijakž na dobré míře postaveny a napraveny, všecka a všelijaká strany jich odporné předsevzetí, násilní výkladové majestatu, postranní glossy, ztenčování a výmluvy rozmanité budou zprosta a dočista za pravé a slušné uznány, a oni ve všem tom ospravedlněni. Čímž celé znění toho veleslavného majestatu bude do gruntu zkaženo, tak že ani my, na ten čas na živě pozůstávající, mnohem pak méně potomci naši po nás, nebudeme míti se budoucně čím nejmenším těšiti a proti straně odporné hájiti a zastírati.

5. Jak by drahá a převelikė vážnosti hodná věc byla svobodné volení krále, když je kteréhokoli království stavové mají, toho nám sou za patrný důvod a příklad mnohé dědičné země od vrchností svých na nejvyšší potištěné. Kdyby tedy nyní chtělo se jíti toliko na tu samotnou excepci a výminku, že jest král Ferdinand ještě skutečného vladařství král. čes. se neujal: tedy by následovalo odtud neomylně a beze všeho odporu to, že by stavové král. čes. těch všech prvé připomenutých neřádných i velikými dary vymožených jednání, při přijetí, vyhlášení a korunování Ferdinanda krále zběhlých, proti jejich starobylým privilegiím a svobodám, mezi nimiž i to z strany svobodného volení také se obsahuje a zavírá, tím samým potvrdili a schválili; obzvláště pak a zejmena tu pokoutní a bez vědomí stavův mezi králem hišpanským s jedné a králem Ferd. jak o království české tak i o uherskou korunu i o země k nim přivtělené učiněnou smlouvu jakořka sami by slavně potvrdili, svých mnohých a nejonačejších privilegií a svobod patrně se odřekli a zhostili, z svobody své předešlé do dědičné poddanosti by se připravili, a tudy to svobodné království s zeměmi k němu přivtělenými za španielskou provincii poddací by vyzdvihli a do nich věčně trvající porobu a chlapství samoděk uvedli.

6. Zatím bude hned v patách konečně a nepochybně následovati houf neb zástup té celému světu nad míru škodlivé sekty jezuvitské. S jakým pak užitkem a prospěchem jak samé

země, tak i potomkův našich budou moci tí ze všech dobře 1619
spravených království, zemí a obcí vypověděni lidé proti obecnému a zdravě uzavřenému snešení stavův král. čes. zase do něho uvedeni, a podlé nich i skrze ně inkvisicí španielská, s níž mnoho množství let šli vůkol, při té příležitosti do země vpravena býti!

7. Při i před přijetím krále Ferd. potřebí jest i toho povážiti zdravě, že král Ferd. za příčinou války s Benátčany vedené ano i z jiných příčin vězel by v přetěžkých dluzích, kteréž aby on z svých vlastních zemí důchodův a kontribucí splatiti měl, tomu jemu učiniti na věky možné ani podobné není. Proti tomu pak král. čes. má také svých závad a dluhův po předešlých již v Pánu odpočívajících císařích jakožto králích českých, a to od mnoha množství let na vrch hlavy dosti. A v této nastalé válce z důležitých a nevyhnutedlných příčin a potřeb musilo přidělati jich sobě samo ještě více, ať se již nyní mlčí o tom, jaký rešt bude sobě pokládati armáda jejich k doplacení při budoucím abdaňku. O tom také není pochybnosti žádné, aby král Ferdinand při rozpuštění lidu svého válečného nemnoho menších reštantův vyhledati a najíti neměl.

Kdyby tedy stavové král. čes. měli krále Ferdinanda za pána svého přijíti a jeho k správě království připustiti; i uvalí se témuž království a zemím k němu přivtěleným na hrdlo pateří dluhové k zaplacení: předně, staří dluhové království; druhé, v nově od země zdělaní aneb anticipací; třetí, služba vojenská armádě jich k doplacení pozůstávající; čtvrté, vlastní dluhové krále Ferdinanda; páté a naposledy, rešt vojsku jeho povinnovatý. Odkud pak to již nad paměť lidskou přenáramně vyžité a zuuzené království a země k němu přivtělené budou moci takové břímě dluhův vystáti a vypraviti, k tomu věru bude dle obecného přísloví rady moudré báby vysoce zapotřebí.

8. Z takové přenesmírné dotčených dluhův směsice může se již velmi snadno porozuměti i tomu, že ani těm osobám, kteréž v času trvající války této otevřené na svých statcích a panstvích škodu a zkrácení veliké vzaly, při tom a od toho království žádná náhrada a odměna za to státi se nemůže, tak že obzvláštně ti tři na nejvyšší zuuzení patriotové ani na statky duchovní ani lidí světských žádným vymyšleným způsobem troštovati se a z nich ňáké náhrady a odplaty nadáti se moci nebudou, leč by museli se krví a statky lidí duchovních náboženství svého zase zmoci a obohatiti. Ale jaké jim i dětem jich požehnání k tomu ten svrchovaný Hospo-

1619 din dáti a říkati ráčí, to nám Bůh a jeho nepromĕnitedlné slovo patrně a zřejmě osvědčuje a na rozum dává. —

Po přečtení těch všech spisův, poněvadž se den již k hodině druhé naklonil, byli stavové od sněmu rozpuštěni, a shledání jich odloženo do dne pondělního po neděli dvanácté po sv. Trojici, jenž byl 19. d. m. srpna.

Kdežto když se stavové opět v hojném počtu sešli a
19. srp. modlení své společné vykonali, prosíce jedenkaždý pána Boha za pomoc a požehnání svaté v tom tak vysoce důležitém rokování, tedy Bohuchval Berka, direktor přední a nařízený regent sjezdu tohoto oznámil stavům, že direktorové na jiném nejsou, než aby ve jmenu Páně na hlavní artikul, máli se totiž králi Ferd. psáti, nastoupili a spolu s stavy jej uvážili. Dále, že Moravané vzkázali do direkcí, žádajíce, aby k nim jisté osoby vyslány byly, že chtějí některé potřebné věci stavům, kteréž tak sobě od svých principalův odeslané a poručené mají, přednésti; a až stavové v tom hlavním punktu se narovnají a snesou, aby jim to také v známost uvésti sobě neztěžovali, že i oni chtějí s vyslanými z Slezska a s Lužičany v svém zdání dobrém stavům se pronésti.

I vysláni jsou k nim Václav z Budova, Jindřich Slavata a jeden Křinecký, z pánův, z rytířstva Prokop Dačický s jinými dvěma, M. Daniel Vratislavský z Pražan a Jan Duchoslav z Králové Hradce.

Po odchodu jich opáčena paměť ta předešlá. Dříve pak, nežli se přečtla, vyslaní vrátili se do soudnice od Moravanův a učinili stavům relací: že Moravané, předně vzkazujíce jim služby své povolné, za oznámení a vyslání k nim přátelsky a služebně jim děkují, a jakékoli snešení stavové v příčině toho artikule hlavního mezi sebou učiní, když toliko bude jim uvedeno v známost, že chtějí je v své bedlivé považování vzíti a jistou také svou resolucí stavy neprodleně zpraviti; přitom že odsílají stavům k vyrozumění snešení všech tří stavův mark. mor., na sjezdu obecném teď nedávno pominulých dnův učiněné. Kteréž bylo hned tehdáž vůbec přečteno.

Zatím čtlo se psaní Moravanův k vyslaným jich do Prahy odeslané za příčinou žádaného plnomocenství nového, v němž toho Moravané summovně dokládali, že nebylo potřebí pro takové plnomocenství posílati a v tom jaké rozmyšlení míti, poněvadž je již jednou ke všelijakému jednání a zavírání dostatečně splnomocnili.

A když se to vše vykonalo, čtlo se dále psaní nebožtíka Kristiana II., kurf. saského, kteréž na onen čas v létu 1608 v příčině Rakušanův pod Ensem, když jim podlé zakázání

svého arciknížе svobodu v náb. z nabádání jezuvitův a náhončích jejich propustiti nechtěl, témuž arciknížeti učinil. 1619

A když to tak bylo vyřízeno, tedy Bohuchval Berka, přistoupiv k věci hlavní učinil promluvení k stavům v krátkosti: poněvadž již na ničemž jiném nepozůstává, než aby ve jmenu pána Boha hlavní artikul uvážen byl, protož že ve jmenu Trojice sv. přímluvy popořád podávati bude. A obrátiv se hned k Leonhardovi Kolonovi pánu z Felzu, nejvyš. maršálkovi polnímu v armádě české, podal naň přímluvy první, přitom ho žádostivě a s dostatkem napomenuv, aby se k té věci tak přetěžké platně a podstatně přimlouval.

Z Felzu, přijav k sobě podání to šetrně, přimlouval se živě, opakovav všecky ty podstatné příčiny, a co k nim více čteno a publikováno bylo, proč král Ferdinand slušně a spravedlivě k regimentu král. čes. připuštěn, ani od stavův za pána přijímán býti nemá; k tomu také že stavové v žádné bezpečné odpovídání na psaní jeho vydávati se nemohou, toho na zavírku přímluvy své doloživ: že ačkoliv jest pánu otci dobré a svaté paměti krále Ferdinanda sloužil, přes to však všecko že se s dobrým svědomím za syna jeho přimlouvati a netoliko při sobě vynajíti, ale také ani sobě vinšovati nemůže a nechce, aby se pod regiment a poddanost takového krále, protivníka cti a slávy boží i těch, ješto ji vyhledávají, uvésti měl, nýbrž že k tomu stavům radí, aby se o jinou vrchnost s pomocí božskou postarali.

Po něm přimlouvali se v jeden a týž smysl jak Vilím starší z Lobkovic tak i Pavel z Říčan a Henyk z Waldšteina, aby se králi odpověd sice na psaní dala, ale v ní doložilo se toho, z jakých příčin nemá a nemůže od stavův král. čes. a jiných zemí přivtělených za krále a pána jich přijat a k regimentu připuštěn býti; a když se mu to uvede v známost, snad že o věc bezděčnou státi nebude, nýbrž od záhuby král. čes. přestane a lid svůj jinam obrátí.

Když pak přímluva přišla na V. V. z Roupova, začal řeč svou vésti v rozum ten:

Když se člověk k některým těžkým a platným věcem přimlouvati má, že toho sám z své přirozené moci učiniti nemůže, nýbrž potřebuje k tomu osvícení ducha sv. a pomoci té svrchované. Protož že on také za to pána Boha prosí, aby jemu nyní tak mnoho dal výmluvnosti, jak mnoho a daleko mohla by se vztahovati ke cti a slávě jeho nejsvětější a přitom i k dobrému vlasti jeho milé. Pročež že mu se vidí v této tak těžké případnosti, aby tyto dvě příčiny neb otázky byly bedlivě považeny: jedna, poněvadž král Ferdinand přijat býti nemá, mohlili by se jeho Čechové s zeměmi přivtělenými

1619 zhostiti s dobrým svědomím a za pána nepřijmouti; druhá, jsouli jací prostředkové ještě před rukama, podlé kterýchž by se mohli pod regiment a panování jeho bezpečně uvésti?

Co se prvního punktu dotýče, že mu se vidí, což před Bohem otevřeně a přede vším světem mluví, že stavové král. čes. spolu s stavy jiných zemí přivtělených s dobrým svědomím panování krále Ferd. se zbaviti mohou, a to z slušných a podstatných příčin těchto. Předně, že jest nepořádně proti všem dobrým a chvalitebným řádům toliko od některých nepřátel vlasti, kteříž se cizí a dalekou vrchností řídili a spravovali a od ní k tomu a proto, aby král. čes. o jeho svobody připravili a v moc též cizí vrchnosti uvedli, po dvanácti a dvaceti tisících úplatkův brali, přijat a korunován byl. I když se někteří k tomu, přejíce jako věrní synové vlasti své všeho dobrého, aby se to dálo při přítomnosti jiných zemí, poněvadž se i ony k tomu právo, spravedlnost míti praví, přimlouvali; čím sou se potkali a jak těžkých pohrůžek doslýchati musili, to že jest nepochybně stavům vědomé. Druhé, že jest na sněm moravský se potřebovati na místě cís. Mat. dal, od stavův mark. mor. spolčení lidu zemského s lidem císařským ano i durchcugu témuž lidu císařskému skrze Moravu požádal, nemaje toho činiti proti výminkám, při korunování jeho vyhraženým. Třetí, že jest lid svůj vlastní z Grácu, kterýž měl proti Benátčanům, do král. českého povolal, jej s lidem císařským spolčil a po smrti císaře Mat. všechen pod moc svou sobě uvedl, jemu ordinancí, kterak by se proti království českému a obyvatelům jeho chovati měl, dával, a summou, což ne na pána a krále, ale na zjevného nepřítele náleželo, činil a před sebe bral. A tak že z těch i z jiných mnohých příčin mohou se jeho zhostiti a za krále nepřijmouti.

Z strany otázky druhé že takto o ní soudí, že se zprosta žádných takových prostředků vynajíti moci nebude, nejprvé proto, že by král Ferdinand bez rady papežské a Hišpana král. české nespravoval, nýbrž ve všem by se nimi říditi a spravovati hleděl; a tak jest tomu rozuměti, že by toliko na čas v držení jeho zůstával a potom králi španielskému by je postoupil a v moc uvedl. Druhé, poněvadž král Ferd. ty nepřátely vlasti a král. českého, kteříž jsou k těmto neřestem příčinu dali a o témž králi a stavích všecko zlé přemýšleli, při sobě až posavad zdržuje, jich v radách a kommissích užívá, některé z nich za místodržící v král. čes. nařizuje a potvrzuje, je za své věrné — an někteří z nich z okna vyhozeni jsou, někteří jako jiní zrádci z vlasti a země utekli — poznává: že není o něm žádné lepší naděje, aby jakou lepší správu a regiment nad předešlou v král. čes. nařiditi a vésti

měl; nýbrž že by ten zlý regiment předešlý, kdyby on přijat býti měl, předce se zachovával, a stavové vždycky by u velikém nebezpečenství zůstávati museli, a poctivostmi, hrdly ani statky svými jisti a bezpečni býti nemohli. Nebo ti jejich nepřátelé že by se všelijak na to vynasnažovali, by se nad stavy vymstili a svou zlost nepřátelskou provedli. 1619

Z těch tedy příčin že se s dobrým svědomím přimlouvati nemůže, aby se králi co zase psáti mělo, neb by se mu tudy činila jakáž takáž naděje k budoucí jaké pak koli traktaci, aby měl za krále a pána přijat býti. Pročež aby raději taková dedukcí aneb justifikací v jistý spis uvedena byla, tisknouti se dala a všemu světu, proč jest král Ferd. toho svého nepořádného přijetí a korunování zbaven, známa se učinila.

Naposledy že k tomu radí, aby se stavové, poněvadž pro veliké škody a tyranství nepřítele toho důležitá potřeba to ukazuje, o jinou vrchnost, kteráž by byla podlé srdce božího a slibův svých i přísah víceji sobě vážila, tím dříveji postarali. Čemuž aby pán Bůh svou milostí přítomen býti a své pomoci svaté udíleti ráčil, že stavům toho upřímným srdcem vinšuje a žádá.

Hraběte Jana Albina Šlika přimluva směřovala k tomu: Kdyby se mělo králi psáti, že by muselo se díti aneb příliš slibně a dobře neb příliš příkře. Psaloli by se slibně, že by musela se mu učiniti vždy nějaká naděje budoucí traktací; pakli příkře, tedy že by bylo zapotřebí, aby mu se v témž psaní hned kategoricky a na konec k dosažení království všecka naděje odňala. A tak že nejbezpečněji jest, aby se mu zprosta nic nepsalo. A kdyby se vždy co psalo, a to bylo rozhlášeno po říši, že by nejprvé všickni stavův přátelé platní a dověrní, kteříž se jim zakázali pomocí, odpadli od nich; potom pak, kdyby Ferdinand králem a pánem jejich byl, chtěl by původem nepřátel stavův v pokutě statky a hrdla jim bráti; třetí, jsa prvé slibů svých nedržící, majestatu na svobodné nábož. provozování i jiných svobod stavův pod obojí že by chrániti ani v ničemž jich zastávati nechtěl. Na konec že radí, aby stavové nedopouštěli takovému tyranu a náb. evangelického pod obojí úhlavnímu nepříteli, a mezi jezuity, mistry svými, praktikám z mládí vychovanému a vynaučenému knězi nad sebou panovati a kralovati. A v pravdě aby se stavové na to ubezpečili, že, jakž jest on hrabě tomu porozuměti mohl, když jest nedávno do říše od stavův v legaci byl vyslán, žádný z knížat říšských pomoci žádné jim neučiní dotud, dokavadž se stavové v příčině této zřetedlně resolvirovati nebudou.

1619 K témuž cíli a v témž smyslu přimlouvali se i ostatní direktorové, jak z stavu panského tak rytířského, předkládajíce mnohé a platné příčiny zapuzení Ferdinanda krále.

A mezi jinými osobami rytířskými Bohuslav z Michalovic, místokancléř král. čes., promlouval o tom punktu obzvláštně takto:

Že též k tomu nikterakž dle dobrého svědomí svého, aby se králi co psáti mělo, raditi nemůže proto, by tudy k traktací nějaké dvéře jemu otevřeny nebyly. A kdyby k ní — čehož, Bože, uchovej! — přijíti mělo, že jistá věc jest, žeť by král nic bez vůle papeže a Hišpana před sebe vzíti ani v jaké jednání vydati se nechtěl. Aby pak i něco stavům král. českého připověděl, že z nabádání nepřátel vlasti ničemuž neučiní zadosti. Jak jest zajisté slibův a přípovědi svých drželivý, toho že nachází se patrný příklad na poddaných jeho v Štýrsku. A když na onen čas chtěl reformací v nábož. učiniti, začal nejprvé od stavu městského. A když stavové vyšší se přimlouvali za stav městský, prosíce ho pokorně, aby proti svědomí lidí svých poddaných neobtěžoval, dal jim za odpověd, že on toliko stav městský náb. katolického míti chce, že pak stavy vyšší při jejich náb. evang. zanechati připovídá, protož aby mu v tom nepřekáželi a za stav třetí se nepřimlouvali, přestávajíce na tom zakázání jeho knížecím.

Když pak potom po některém nedlouhém čase k tomu přivedl, že sou měšťané přestupovati a, kteříž přestupovati nechtěli, se vyprodávati aneb jináč z zemí jeho ven stěhovati musili spolu s kazateli evangel., ano i s manželkami a dítkami svými; hned zatím že ujal se i stavu panského a rytířského, zašedv s nimi podobně, jako předešle s stavem městským. Některé zajisté z nich zvypovídal, statky jim pobral, a vyhnav nejdříve kněze evang., potom místo nich na kollatury jejich kněží modlářských jednušských nasázel a summou tak tyransky se choval, že ani v Pánu zesnulým, v prachu země odpočívajícím, neodpustil, nýbrž kosti jejich z hrobů vykopávati, na oheň vmetati a páliti rozkázal. Čehož že ještě očití svědkové — a mezi nimi Rudolf Štubinger čili Štubenberger, tehdáž při dvoře Ferdinanda arc. komorník, kterýž že katolického náb. křesťanem býti nechtěl, odpuštění vzav, z země ujedti přinucen byl — mnozí dosavad v živobytu se nacházejí. A kdyby na král. čes. dosednouti měl, že by na takový spůsob inkvisicí španielské nepochybně nastoupiti chtěl.

Z těch tedy příčin i z jiných mnohých, jichž V. V. z Roupova a hrabě Šlik v přímluvách svých vzáctných dotkli, že za slušnou a bezpečnou věc král. čes. uznává, aby se králi Ferdinandu nic nepsalo, nýbrž aby skrze spis apologetický to,

proč on k regimentu král. čes. připuštěn býti nemá a nemůže, bedlivě sepsaný a uvážený, všemu světu v známost uvedeno bylo. — 1619

Tyto přímluvy když od direktorův stavu panského i rytířského se vykonali, zatím Bohuchval Berka podal přímluv na obec, nejdříve panského a po nich rytířského stavu. Ale ti oboji k přímluvám V. V. z Roupova, Jana Albina Šlika, Kašpara Kaplíře a Bohuslava z Michalovic přistupovali.

Naposledy požádáno i od Pražanů a jiných vyslaných z měst, stavu třetího užívajících, dobrého zdání. Kteřížto, požádavše vyšších stavův za povolení jim potazu a jeho uživše, zavolali předně na direktory z stavu svého a žádali, aby se mezi ně do potazu najíti dali. Což bez meškání stalo se, a oni všickni v témž promlouvání za dobrou hodinu trvali.

Mezitím, aby se čas nemařil, snesli se na tom stav panský a rytířstvo, aby k Adamovi z Šternberka a k Adamovi z Waldšteina a Vilémovi Slavatovi z okna vyhozenému a podlé reversu od stavův na milost přijatému skrze jisté osoby vyslání se stalo a jim oznámeno bylo, že se jmenem a mocí všech tří stavův to při nich nařizuje a poroučí, aby nikam netoliko z Prahy ale ani z domů svých nevyjížděli a nevycházeli.

Podobně jiným všechněm, kteříž, vědouce o rozeslání patentův k dokonání sjezdu, k němu nepřijeli, jako Štefanovi Jiřímu z Šternberka, Janovi Rudolfovi Trčkovi, Karlovi Mrackému a podkomořímu Točníkovi i jiným, ješto se ještě vyhledati mohou, psáno a o tomto snešení stavův z strany krále Ferdinanda oznámeno bylo a, co by přitom dále činiti mínili, dotázka na ně se učinila. Jiní pak, o kterých se ještě věděti nemůže, aby po krajích vyhledáni, od kommissařův poznamenáni a do direkcí dodáni byli.

V tom, když stav městský byl hotov s dotazem svým, dal mínění své stavům vyšším skrze Martina Fruveina přednésti a oznámiti v smyslu tom:

Že Pražané všech tří měst, Horníci i jiní vyslaní z měst dokonale z písem sv. poznávají, kterak mají k vrchnosti své se chovati, a jakou povinnost jí donášeti, i zase kterak vrchnost poddané své spravovati má. Jestli vrchnost dobrá a křesťanská, že poddaní jsou povinni všelijakými povinnostmi a zavázáni poslouchati jí; pakli jest tyranská a nemilosrdná, Bůh také ku poslušenství písmy zákona božího poddaných neváže. Král pak Ferd. jestli vrchnost milostivá, to že jest pánu Bohu dobře povědomé a lidem jak příklady předešlými v provozování tyranství, tak i nynějšími jeho velikého ukrutenství, kteréhož se více a více den ode dne nad král. čes. a obyvateli jeho dopouštěti neostýchá, známé a patrné. I poněvadž žádné

19 milosti od krále Ferdinanda jakožto nejúhlavnějšího stavův pod obojí nepřítele stavové nadíti se nemohou a z přímluv vyšších stavův tomu, aby psáno králi nebylo, nýbrž skrze apologii táž věc celému světu v známost se uvedla, zřejmě se vyrozumívá: protož že stav městský také svou přímluvu s přímluvami jich srovnává a přitom toho všeho zcela a zouplna zůstavuje.

Když pak tak skrze apologii to, proč král Ferd. od stavův zavržen jest, bude rozhlášeno; tedy nepochybně že i jeho se to donese, a tudy také direktoři ano i všickni stavové tomu vstříc vkročí, čímž je nepřátelé jejich smějí ještě i nyní v Frankfurtu kurfirštům a jiným knížatům sv. říše ošklivíti, že by Čechové nechtěli se žádné vrchnosti, an to nikdy na srdce jich nevstoupilo, poddati, nýbrž sami, jsouce cti a slávy žádostivi, panovati.

Dále že se to skrze již oznámené a publikované příčiny bude moci ukázati, že krále Ferdinanda svévolně od regimentu odstrkovati stavové neráčí; než že jest se sám, poněvadž ničemuž tomu, což jest připovídal, zadosti neučinil, o něj připravil. —

Když tou měrou obešly přímluvy všecky, tedy Bohuchval Berka, direktor sjezdu, zavřel je přímluvou svou a oznámil slovy těmi: poněvadž se na tom všickni stavové snášejí, aby se králi nic nepsalo, nýbrž to vůbec skrz apologii, proč se král do regimentu král. čes. přijmouti nemůže, a že se sám o něj svévolně připravil, na světlo vydáno bylo, k tomu také aby se o jinou osobu, které by správa a regiment král. čes. dán a v moc uveden byl, snesli; protož že ten jich všech jednomyslný potaz ve jmenu božím zavírá a vinšuje, aby pán Bůh všemohoucí tohoto jednání jim požehnati a pomocí svou svatou přítomen býti ráčil.

Na tu řeč a zavírku jeho všecko přítomné množství stavův na hlas zkřiklo: Amen, aby to pán Bůh dáti ráčil!

Což bylo mnohým lidem prozřetedlným k nemalému podivení, že stavové v té tak těžké případnosti tak jednosvorně beze všech hádek a roztržitostí se porovnali a králi Ferdin. lístek zapuzení napsali. Pročež hned tehdáž zůstáno též na tom, aby k Moravanům předce té chvíle posláno a o tomto jich snešení společném v známost uvedeno bylo po osobách z prostředku jich k tomu volených, kteréžto po malé chvíli přivedli vyslané moravské do soudnice mezi stavy. K nimž, jak usadili se na místa svá, V. V. z Roupova učinil řeč jménem a na místě stavův v ten smyl: Měvše všickni tři stavové slavného království čes. to v svém bedlivém považení, kterak jest Ferdinand král původem nepřátel vlasti jejich milé

a všech stavův pod obojí nepořádně za krále přijat a korunován byl a ničemu tomu, což jest při korunování přiříkal, zadosti neučinil a tak sám svévolně regimentu se zbavil, že sou se stavové z jednomyslného na tom zůstání snesli, aby témuž králi nic více psáno a on k regimentu království jako i jiných zemí přivtělených a k správě připouštín nebyl. Pročež že pánům vyslaným to jmenem a na místě všech tří stavův v známost uvozuje, aby oni na to bedlivě pomyslíce, o tom také zdání své vynesli a stavům oznámiti nepomíjeli. 1619

Načež vyslaní vešedvše v potaz nedlouhý a vyžádavše sobě vystoupení, když navrátili se zase do shromáždění stavův, skrze Viléma staršího z Roupova, nejv. komorníka mark. mor., dali jim odpověd takovou: poněvadž ta věc bedlivého uvážení potřebuje a tak veliká jest, že se jí rovné ani v historiích ani v pamětech lidských nenachází, protož aby vyslaní zvolnějšiho o tom diškursu užíti mohli, že sobě v ní odklad do dne zejtřejšího berou a připovídají, dáli Bůh, zejtra resolucí svou jistou stavy zpraviti. S čímž toho dne traktací té přetěžké konec učiněn, Moravané zase do příbytků svých doprovozeni a stavové čeští dosti pozdě z soudné světnice i z hradu Pražského se rozjeli a rozešli.

Na ráno pak 20. d. srpna po křesťanském modlení přede 20.srp.
vším jiným čtena kopie psani toho, kteréž mělo se poslati jmenem všech tří stavův a podlé dlouhého registříka osobám pod obojí, panským, rytířským a i také městům některým, ješto při snešení a zavržení krále Ferd. nebyly a se k tomu sjezdu do obeslání najíti dáti zanedbaly, jichžto přední jako hlava byl Štefan Jiří z Šternberka, v slovích těchto:

Že zůstává N. N. v dobré paměti, za jakými důležitými s nevyhnutedlnými příčinami pro obecné dobré a zachování naší milé vlasti před další záhubou a dojití zase tím dříveji s pomocí boží žádostivého, stálého a trvanlivého pokoje, direktorové jim všem třem stavům sjezd na hrad Praž. k úterému po sv. Máří Majdaleně skrze patenty rozepsali a jim takové příčiny u přítomnosti jeho N. proposicí svou v známost uvedli. Při kterémžto sjezdu a času poněvadž ty tak znamenité věci za jistými příčinami všecky uváženy býti nemohly, protož že stal se jich odklad do 15. d. m. srpna již pominulého, což také od týchž direktorův jinými patenty jest po krajích opatřeno; a přitom jeden každý z obyvatelův požádán a z povinnosti od stavův na ně vzložené pod povinností tou, kterouž stavové zase direktorům i také sami sobě vespolek zavázáni jsou, napomenut, aby všickni k témuž času do měst Praž. na hrad Praž. se najíti dali a ty veliké věci, nad něž větší býti nemohou, spolu s direktory a vyslanými

1619 jiných přivtělených zemí uvažovali a zavírali. Podlé čehož jedenkaždý věrný patriota a syn vlasti byl povinen se zachovati. Jakož pak sjevše se stavové u velikém počtu, jsou na uvážení toho hlavního artikule, měloli by se králi uher. Ferdinandovi zase psáti čili nic, nastoupili a na tom se společně a jednomyslně snesli: poněvadž jest týž král Ferd. na onen čas nepořádně proti privilegiím a svobodám král. čes. za krále čes. přijat a korunován a to ještě pod jistými výminkami, kterýmž, jako ani přísaze jim stavům vykonané a reversu odvedenému jest se od něho zadost nestalo, a tak že jest král sám z toho přijetí a korunování svého se vyvedl a zbavil; protož aby mu psáno nebylo, nýbrž raději všemu světu skrze apologii v známost se uvedlo, proč a z jakých příčin již více krále k správě království připustiti nemohou.

I ačkoli sou stavové se nadáli, že i on N. N. k uvažování takových věcí důležitých najíti se dá a při tomto vše, což věrnému synu vlasti přísluší vedlé nich a spolu s nimi činiti bude, načež sou stavové také dosavad očekávali; ale že nacházejí, že se tomu všelijak vyhýbá, nad čímž zalíbení žádného nemají, nýbrž jim to s podivením přichází, že se těch věcí vzdaluje a tak bezpečně doma odpočívá a zůstává. Načež nemohouce se přítomní na hradě Praž. pospolu shromáždění stavové déle dívati, z těch příčin že schválně k němu posílají a jeho k tomu napomínají, aby i hned, jak ho to psaní jich dojde, ničímž se nevymlouvaje a jalových daremných výmluv neužívaje, na cestu se vydal, mezi ně na hrad Praž. přijel a ostatních artikulův jim uvažovati pomáhal, obzvláště pak před nimi ústy svými v tom zjevně a patrně se ohlásil, takéli sobě to, na čem sou se tak společně s strany krále Ferd. snesli, oblibuje a k tomu přistupuje, tak aby stavové, vědouce jedni z druhých, jakého kdo úmyslu jest, věděli, čím se spraviti a jak se k jednomu každému zachovati.

Podobné psaní vypraveno i k jiným pánům katolickým, kteříž se též toho sjezdu štítili, ale s závěrkem v ten rozum dostaveným: že uvozujíce jednomu každému z nich v známost snešení se společné z strany nepřipouštění krále Ferdinanda k regimentu království, toho také přitom od nich vyhledávají, jestliže sobě takové snešení oblibují a ve všem s nimi stavy držeti chtějí, tedy aby se ve dvou nedělích pořád zběhlých skrze psaní pod pečetí s podpisem ruky vlastní ohlásili a k tomu přiznali, aby stavové, jakého kdo úmyslu jest, přátelského či nepřátelského, vyrozuměti a kterak se k jednomu každému zachovati, věděti mohli.

Po přehlídnutí konceptů těch učinil před stavy Bohuchval Berka ohlášení nové:

Poněvadž sou se na tom jak předešle tak i nyní snesli, 1619 aby úřadové zemští přednější lidmi náb. evang. osazováni byli, a také artikul jeden, na nějž již spolu s zeměmi přivtělenými přísahu učinili, to v sobě obsahuje, a v počtu týchž úřadův i úřad hejtmanství hradu Praž. se nachází a ten osobě pod obojí svěřen býti má, že pak až posavad při osobě pod jednou, a to ještě té, kteráž pro týž úřad nedávno apostatovala, zůstává (t. j. Diviš Černín z Chudenic), což čelilo by proti témuž snešení stavův král. čes. a stavův jiných zemí přivtělených, ano i proti přísežnému artikuli konfirmací: protož aby takový úřad zvláště těchto časův nebezpečných, že koruna, dsky zemské, privilegia a jiná regalia král. čes. na hradě Praž. zůstávající se opatřiti a v lepší bezpečnosti zůstávati musejí, jiné osobě pod obojí svěřili, o kterou by se snesli, a které by úřad takový a klenot zemský bezpečně svěřiti a k opatrování poručiti mohli. Taková pak osoba zvolená aby i hned povinnost vykonala a na týž úřad potvrzena byla.

I podali tu věc na stav rytířský, poněvadž týž úřad vlastně od starodávna k jich stavu přísluší. Načež stav rytířský skrze Kašpara Kaplíře promluviti dal, že tak na hbito o osobu se snésti nemohou, když jim o tom dříveji navržení se nestalo, nýbrž že žádají, aby s tím do dne zejtřejšího odloženo bylo; že chtějí na to bedlivě pomysliti.

Dále přednešeno stavům od téhož direktora sjezdu, i co se měst Praž. tkne, kterak by ta opatřena náležitě býti měla. K čemu dali sami Pražané příčinu a návěští direktorům, protože od osob pod jednou veliká neupřímost v obci Pražské spatřovala se čím dále, tím více, kteréž potutedlně prakticirovati nepřestávaly. I voleni jsou k věci té Václav z Budova, Pavel z Říčan, Jan Albin Šlik, hrabě Fridrich z Bílé, Jindřich Otta z Losu, Jan Oršinovský, Daniel Škreta a Abraham Anjel.

Víceji po dokonání těchto věcí čteno bylo psaní kněze Kašpara Arsénia, děkana kapitoly hradu Praž., kteréž jmenem též kapitoly učinil Janu Charvátovi z Bernšteina, když chtěl u přítomnosti kommissařův z poručení direktorův, aby obyvatelé vsi Kozlí, k též kapitole náležející, na níž direktorům 2000 kop miš. zapůjčil, člověčenství slibovali, — skorem v slova tato: Poněvadž kapitolu zpráva jistá docházi, že by chtěl na řečenou ves její jmenovanou summu zapůjčiti a túž kapitolu proti zříz. zem. Q. 11 o ni připraviti; pročež že by děkan všechněm stavům radil, aby raději na statcích svých přestávali, jim zádušních neodjímali, pána Boha za to žádajíce, aby jim jejich vlastní požehnati a v dobrém zdraví užíti dáti ráčil. Nebo aby to rozvážili, že kdo co kostelům ujímá, toho

1619 bez pomsty hrozné p. Bůh nenechává; protož aby se v té příčině dotčený Charvát spokojil, poddaných kapitoly k člověčenstvu nenutil, a stavové jak kapitoly tak i jejich poddaných při pokoji zanechali.

Přitom pro lepší k té věci přímluvy publikovala se také supplikací Charvátova, v kteréž stěžoval sobě direktorům: když ho kommissaři v tu věc zvésti a poddané, aby člověčenství mu slíbili, k tomu míti chtěli, že oni zpěčovali se toho vykonati, s ohlášením tím, že sobě to od pánův svých poručeno mají, aby ani na poručení direktorův nic nedbali, nýbrž, jakoukoli kdo zbraň má, tou aby se bránili, a nic déleji než ještě za dvě neděle ztrpení měli, že jinačeji bude. I byla táž supplikací stavům velmi divná, a snešeno na tom, aby pro děkana i pro ty sedláky bylo posláno, a tu před stavy aby sobě to strany vůči mluvily; nechtělili by pak přijíti dobrovolně, aby je za hlavu vzali a k tomu mocně přidrželi.

V tutúž dobu vyslaní z města Mostu vznesli na stavy: Že tu v soudnici dva špehéřové z Mostu se nacházejí a, nemajíce žádného plnomocenství sobě k sjezdu daného svobodně a bez překážky každého člověka do shromáždění stavův přicházejí, co se koná a řídí, všeho doslýchají a potom jiným neupřímým a náboženství papeženského lidem donášejí. Jeden z nich že jest zeť Eliáše Millera a druhý M. Jiří Šén, někdejší primas Mostský a na onen čas v mladosti své za mistra mezi jezuity determinovaný. Ten také že toho dne ráno v jistém místě slova pohrůžlivá proti stavům pod obojí z úst svých mluviti směl: že Bukvoje čeká po pěti dnech do Prahy a domů pěšky nepůjde, ani na voze nepojede, než že čeká až mu Bukvoj koně pěkného po vyhlazení a zmordování kacířův dá, že teprva na témž koni domů vesele pojede. A nedávno předtím, byv v městě Bílině že ta slova mluvil 20. d. měsíce července léta přítomného: ‚že ta stavův defensí rovná se k oné za časů Ferdinanda I. císaře; a ač tehdáž *některým toliko* hrdla odnímána byla a na větším díle statkové, nyní pak že *všickni* hrdla svá ztratiti, především pak těch 30 direktorů, králíků, musejí. Čehož všeho že sou svědkové živí, kteříž to rádi vysvědčiti chtějí.

Po oznámení tom stavové ptali se hned na takové špehéře, bylili by přítomni, poručivše komorníkům mezi lidmi jich hledati; z nichž jednoho, totiž zetě Millerova, a při něm ještě druhou osobu nalezli. Ale M. Jiří Šén málo předtím ustranil a z zámku do hospody odešel. Ti pak dva tu vskok musili před stavy předstoupiti; kterýmžto horlivými slovy bylo domlouváno, proč sou se, nemajíce od žádného to na sebe vzloženo pořádně, do shromáždění stavův postavovati směli,

protož což tím míní, aby se toho před nimi spravili; ač někteří prchlivější vedli k tomu, aby jako jiné zrádce beze vší lítosti ven z okna vyhodili. Čehož oni doslýchajíce, byli všickni omámeni, strachy, co činiti, nevědouce. A když jim žádná výmluva postačovati nemohla, byli od holomkův vzati a do Bílé věže dovedeni. 1619

Mistr pak Šén, nevěda v hospodě, co se děje tovaryšům jeho, strojil se k odjezdu z Prahy; ale když osoby od stavův proň vyslané jeho tam ještě zastihly a na závazek vzaly, přiveden jest také do shromáždění stavův. Tu jest examinován od mnohých nejpřednějších direktorův a slyšev od vyslaných Mostských hojné připomenutí, jako by je na registříku poznamenané měli, divných praktik a činův svých, naposledy také za svými druhy od holomkův do Bílé věže doprovozen jest, s tím přitom holomkům poručením, aby ho dobře opatřiti hleděli.

V tom tumultu napomenuti stavové od Berky k lehčejšímu mluvení a přitom oznámeno jim, že Moravané podlé včerejšího jim přednešení a odkladu s svými věcmi neb s zdáním dobrým na hotově jsou, protož aby stavové jisté osoby pro ně vyslali. I volili z každého stavu dvě, kteréž je po malé chvíli přivedly do světnice. Oni pak posadivše se na místa svá, dali promluviti k stavům skrze nejvyššího komorníka mark. mor. téměř slova ta:

Co sou jim stavové dne včerejšího skrze vyslané z prostředku svého (tuto vyslanými stavův rozumí se osoby ty, kteréž s nimi po straně v lozumentu jejich o to jednaly; neb se tehdáž při tom sjezdu ten obyčej zachoval, když tak něco hlavního ku považení stavův s týmiž vyslanými z zemí přivtělených nastávalo a tak se za to mělo, že by z toho nějaká roztržitost pojíti mohla, že bývaly osoby volené od stavův, které by jiným zemím to dostatečně přednesly, a je ze všech omylů neb pochybností vyvedly, tak aby potom v plném stavův i jich shromáždění s dotčené roztržitosti sjíti mohlo), ano i v plném svém shromáždění přednésti dali, to že jsou vyslaní z mark. mor. v svém bedlivém uvážení měli, totiž že jsou všickni jednomyslně a společně se snesli, že krále Ferdinanda slušně k správě slavného král. čes. připustiti nemohou a nechtějí za příčinou stálého dobrého a vždycky trvanlivého pokoje, kteréhož stavům a jiným zemím vždycky od pána Boha žádostivi jsou, a na to s potěšením očekávají; a že sou jiného prostředku nemínili a nemohli obrati, skrze kterýž by ten výš jmenovaný pokoj obdržán a stále zachován býti mohl. Že oni vyslaní od stavův mark. mor. v pravdě by toho byli povděčni, aby nějaká cesta mohla vynalezena býti, která by

1619 dostatečná byla, aby král Ferdinand k správě království byl připuštěn. Ale poněvadž stavové slavného král. čes. z jistého a bedlivého uvážení i z mnohých přednešených hodných příčin v tom sou se jednou resolvirovali, aby k regimentu král Ferdinand připuštěn nebyl, též že to od nich vyšetřeno jest, že tím prostředkem ten stálý a trvanlivý pokoj spůsoben býti může: z těch příčin že i oni vyslaní, od principalův svých zmocněni, na místě jich a všech stavův mark. mor. od dobrého zdání stavův král. čes. se děliti nechtějí a nedělíce se zcela a zouplna k němu přistupují.

Po dokonání řeči té stavové král. čes. vešli v potaz, a po potazu učiněném dali skrze V. V. z Roupova promluviti k vyslaným: že stavové vyslaným moravským za to, že sou se tak patrně resolvirovali a s nimi v hlasu srovnali, přátelsky a služebně děkují; a poněvadž dle zavřené konfederací hlas a zdání vyslaným z Hořejšího i Dolejšího Slezska v tétéž věci třetí vynésti náleží, že jest tedy slušné a náležité, aby se jim totéž uvedlo v známost, poněvadž král Ferdinand již podlé dvou hlasův k regimentu král. čes. připuštěn býti nemá, pročež aby i oni hlas svůj a dobré zdání o tom jim vyjevili.

Po odchodu tedy Moravanův, když vyslaní knížat a stavův obojího Slezska náb. evangelického mezi stavy přivedeni byli a posadili se do lavic svých, tu oznámeno jim od V. z Roupova jazykem německým, na čem sou se jak Čechové tak i Moravané snesli. Kteřížto sstoupivše v hromadu a o to v krátkosti mezi sebou promluvivše, dali od sebe promluviti skrze doktora Geizlera v rozum ten: poněvadž táž věc bedlivého uvážení potřebuje, že sobě odklad do zejtřka berou a chtějí se in puncto v 9 hodin na půl orloji před stavy o tom pronésti a ohlásiti. S tím vyvstavše z míst svých jsou zase od osob k tomu zřízených doprovozeni do hospody své.

Potom po všem Bohuchval Berka přednesl ještě těžkou věc k uvážení stavům, nad kterouž srdce mnohých nemálo se ulekla: že direktory jisté zprávy od generalův vojenských docházejí, kterak v lidu jich vojenském žádného regimentu dobrého držeti nemohou a lid jim v poslušenství státi nechce pro to samé, že se mu služba jeho neplatí; a poněvadž taková veliká summa reštantův podlé extraktu z register berničných všelijakých kontribucí zemských hned od léta 1615 ano i let předešlých se nachází, aby se stavové o to snesli a narovnali, kterak by takoví reštantové zvyupomínáni a témuž lidu placeno býti mohlo.

Šly o to hned přímluvy popořád. Ale stavové v nich se zajedno snésti nemohli, protože jedni k této pokutě, aby re-

štantníci zatykači k odvedení sbírek donucováni, druzí zase, 1619
aby k kanceláři berničné obsíláni byli a z hradu Praž. se nepouštěli, dokudž by takových reštantův od sebe neodvedli, se přimlouvali. Až naposledy přišlo k tomu, že sou volili osoby, které by to v uvážení své bedlivé vzaly a, jak by to jíti nejpříhodněji mělo, v jistý spis uvedly. —

Toho dne také Rakušané vyhledávali při stavích audiencí v potřebách svých; ku kteréž povoleno, aby jí dne zejtřejšího užili. Stavové pak napomenuti přátelsky, aby se též tím dříveji do místa výsadního sešli, tak aby Rakušané co nejdříveji v přednešení svém vyslechnuti a fedrováni býti mohli.

V tutúž chvíli vyšla pověst po zámku i po Praze o Betlenovi Gáborovi, knížeti sedmihradském, že maje pohotově do 30000 lidu vojenského, chtěl by s ním do Štýrska vpadnouti, jakož pak, že již s nimi i průtahu a průjezdu svobodného skrze hořejší Uhry žádá, a Uhři evangeličtí že od toho nejsou, aby ho sobě za krále zvoliti neměli. Což že daremní pokřik nebyl, čas potom to brzo ukázal. —

Na ráno ve středu 21. d. srpna, ačkoli byla naděje, že 21.srp.
Rakušané dle ohlášení svého mezi stavy se postaví a věci své přednesou; avšak změnivše v tu dobu úmysl svůj, poděkovali stavům z dovolené audiencí s tou přitom omluvou šetrnou: poněvadž sou ku principalům svým schválního kurýra stěží vypravili a jim snešení Čechův i Moravanův v příčině zapuzení Ferdinanda v známost uvésti zapotřebí uznali, pročež že žádají stavův, aby jim to na dobrou stránku bylo vyloženo, že dříve odpovědi dosažení mezi ně se najíti dáti moci nebudou; ale jak nejrychleji ta se jim do rukou dostane, že jí s jinými důležitými věcmi jim přednésti připovídají. Na čemž bylo přestáno.

A po shromáždění se stavův do světnice soudné a vykonání modliteb obyčejných přede vším jiným uvažováním kommissaři, ku přehlídnutí a popisu statku Smečanského zřízení, ohlásili se, že sou to všecko, což jim poručeno bylo, podlé své nejvyšší možnosti vykonali, a to vše v palíku svázané před rukama majíce stavům skládají. I ač ku přehlídnutí a povážení toho měli býti obrány osoby jisté z každého stavu po třech; ale že jiná pilnější zaneprázdnění ležela v cestě, pročež dáno to Albrechtovi Fefferkornovi z Ottopachu, aby to zatím na komoru českou, při níž on také jednou zřízenou radou byl, dodal a náležitě opatřiti poručil.

Zatím čtlo se psaní v jazyku německém od generalův, v němž naříkali, že se lidu válečnému neplatí a ten na díle hladem se moří, na díle pak, nemoha hladu a žízně vytrpěti, preč utíká, ovšem pak proto v žádném regimentu od nich

1619 zdržován býti a nepříteli odolávati nemůže. Odkud vznikla mezi stavy tuhá pomluva a žehrání na ty, kteřížkoli reštantův berničných neskládají. Vilém pak starší z Lobkovic, jakožto nejvyšší berník zemský, poslal extrakt reštantníkův k úřadu berničnému a dal jej publikovati vůbec po jednom každém kraji obzvláštně, z něhož vynašlo se, že mnozí z stavův předních zůstávali povinni veliké summy peněz, ku příkladu sama Polyxena z Pernšteina, manželka Zdeňka z Lobkovic, nejv. kancléře král. čes., z jednoho panství v kraji Chrudimském 19000 kop; jiní pak ještě víceji.

Po přečtení toho extraktu poslali stavové pro vyslané z mark. mor. i pro Slezáky, kteříž již na to zavolání na paláce očekávali, aby vyrozuměli z Slezáků, jak se s nimi a s Moravany v tom hlavním artikuli z strany Ferdin. krále za jedno snášejí. Kteřížto usadivše se na místech svých, Slezáci dali návěští Ondřejovi Geizlerovi, v obojích právích doktoru, aby řeč k stavům učinil. Což stalo se od něho náležitou vážností, tak že orací svou v spis uvedenou, vše k tomu cíli, že král Ferdinand k regimentu připuštěn býti nemůže a nemá, dosti obšírně a ozdobně dobře přes půl druhé hodiny říkal, doličuje a potvrzuje toho mnohými příklady v Nidrlantu, v Engelantu, v Frankreichu a i v říši, že to také předešle bývalo, že králové z stolic královských pro své výstupky rozmanité shozováni bývali. Naposledy pak zavřel tím, že z slušných a hodných příčin páni Slezáci v hlasu s Čechy a s Moravany, aby se králi Ferdinandovi nepsalo a on k regimentu království čes. připuštěn nebyl, se snášejí a z toho budoucně s dobrým svým svědomím před pánem Bohem i přede vším počestným světem odpovídati moci budou.

Za kteroužto jednomyslnost povolnou jest jim od stavův úctivě poděkováno, s tou přitom žádostí a vinšem: aby pán Bůh všemohoucí tomuto jednání přítomen býti a svou božskou milostí a pomocí je k místu a konci šťastnému přivésti ráčil. A poněvadž zůstávala by táž věc ještě na resoluci obojích Lužičanův, aby se v ní podobně druhům a spolukonfederantům svým neprodleně otevřeli. Pročež po odchodu z soudnice Moravanův a Slezákův poslali stavové král. čes. pro ně, na paláce též očekávající, a přivedeným do sněmu oznámili zkrze V. V. z Roupova snešení Moravanův a Slezákův, k němuž aby i oni svůj upřímý úmysl a hlas připojili. I požádali obojí skrze řečníky své stavův, aby jim takové příčiny, podlé nichž se to zapuzení krále Ferd. stalo, vydali, že do nich nahlédnouti, jich považiti i také, dáli Bůh, zjítra odpověď svou na ně odvésti chtějí. Čehož užili a zase od osob k tomu obraných do lozumentu svého vyprovázeni jsou.

Naposledy navrátil se poznovu Bohuchval Berka k stížnostem vojenským, ozvav se před stavy: aby se nedomnívali, jako by sami generalové to o své ujmě činili, když takovou stížnost z strany neplacení lidu před nimi vedou a o ni se domlouvají; že hned všecko rejtharstvo z ležení a z prostředku svého jisté plnomocníky své do Prahy vyslalo s níže psanými artikuli a žádostmi, žádajíc jich za skutečné naplnění: 1. aby se jim žoldu nebo platu za 4 měsíce v 10 dnech konečně odeslalo; 2. aby budoucně po odvedení téhož každý měsíc pořádně beze všech průtahův a zadržování služba se jim odvozovala; 3. aby profiantové z profianthauzu v větší hojnosti od generalprofiantmistra dodáváni a v mírnější ceně prodáváni byli. Pročež aby stavové toho bedlivě považili, jaká odpověď měla by se zase týmž vyslaným vojenským na žádost jejich dáti, poněvadž na to očekávati budou a dříve, než se to stane, z Prahy odjedti nemíní. Jakož pak v pravdě že v příčině té potřeba sama stavy donucuje, aby s týmž vojskem jistá námluva neb akkord se stal; neboť, nestaneli se toho, jaké potom nebezpečenství všechněm následovati bude, že toho sami zakoušeti a pocițovati musejí. 1619

Stavové davše místo vznešení tomu, přimlouvali se rozdílně, kterak by to spokojení rejtharstva se vykonati a žádost jeho naplněna býti mohla. Někteří šli na to, aby se v jistou summu peněz vzdlužili; jiní zase, aby se z reštantův platilo, a aby na nějaký spůsob, kterak by ti co nejdříveji zvyupomínáni býti mohli, se pomyslilo. Ale V. V. z Roupova, když na něj přímluva přišla, takto se přimlouval:

Poněvadž toho nnvyhnutedlná potřeba, aby se lidu válečnému platilo, nastává a jináče, než že mu se platiti musí, toho stavové vzniknouti moci nebudou; pročež že se mu tolikéž vidí, aby na zvyupomínání těch velikých reštantův nastoupeno a, kterak by co nejdříveji k zvyupomínání přijíti mohlo, se pomyslilo, a z těch reštantův sebraných aby se vojákům plat dal.

Dále že uznává za dobré v té tak nevyhnutedlné příčině, aby každý jak z stavův vyšších tak z stavu městského, co má na zlatě a stříbře klenotův, koflíkův a jiných věcí drahých, do direkcí přinésti, to pošacovati a zvážiti dali, že jim to od direktorův dostatečně pojištěno bude, co by koli váha vynesla, a zač by se co toho pošacovalo. Odtud potom (aby se mincovaly peníze, jak zlaté tak i stříbrné. Jestliže se to stane, tedy že v brzkém čase veliká summa peněz se nashromáždí, a stavové z toho nastávajícího nebezpečenství sobě pomoci a vyniknouti moci budou. Nebo že jistá věc jest, jestliže se vojákům platiti nebude, že na statky stavův vtrhnou a

619 budou sobě sami platiti. A tak že lépe jest, klenoty takové odvésti a díl statku vynaložiti, avšak vždy předce pojištěný jej sobě míti, nežli potom o všecko všudyž přijíti a k tomu ještě i svobody, čest i hrdlo své ztratiti. Zlato, stříbro a statek že se ještě nashromážditi může, ale svobody, čest a hrdlo jednou ztracené tak snadno zase nabýti se nemohou. V čemž aby se někomu nezdálo, že snadno jest k tomu raditi, ale nesnadno podlé rady skutkem se tak zachovati, že on sám příklad dobrý na sobě dáti i všecko stříbro i zlato, jak své vlastní, tak i manželky své milé shromážditi, je zvážiti, pošacovati a proti pojištění stavův k té potřebě odvésti chce, jsa hotov, neřkuli to pro čest a slávu boží i pro dobré vlasti své učiniti, ale ještě i víceji s opovážením hrdla, statku, manželky i dítek podniknouti. Dále, co se zbytečných okras kostelních, víceji k smíchu nežli k jakému užitku a vzdělání spůsobených, dotýče, ty aby z kostelův brány, rozpuštěny a zmincovány byly.

K tomu také že učiní dobrou pomoc některé věci, ješto se ještě v kunstkomoře neb pokladnici královské nacházejí a zbytečné jsou, od stříbra i zlata udělané; neb ještě bez těch mnohé jiné věci drahé pro kratochvíl krále budoucího a mysli jeho obveselení tam zůstanou. Nyní pak že toliko ty míní, bez kterýchž může býti, a na kteréž zbytečně mnohokráte stotisícé vynaloženo jest, jako jsou: studnice ta stříbrná, na kterouž víceji než desetkrát stotisíců vynaloženo, a kterouž kníže z Lichtenšteina za titul knížecí císaři Rudolfovi daroval, šrajbtišové stříbrní, hodiny i jiné těm podobné věci drahé; malování podobně rozličná na tabulích a plátních barvami všelijakými, z nichž mnohá stydká jsou a více mysl lidskou urážejí nežli občerstvují, mistrovsky malovaná, a kteráž také několik tisíců stojí, aby v jedno místo snešena, od malířův prošacována byla, a potom s kupci Normberskými o zapůjčení na ně některé summy peněz se jednalo.

Statkové pak králövští aby rozzastavováni aneb dokonce odprodáni a toliko dva neb tři stolní na vychování krále zanecháni byli; touž měrou i zpronevěřilých synů vlasti, kteříž z země utekli, a kteří se ještě vyhledati moci budou, se zpeněžili a summy za ně utržené k té potřebě zemské se obrátily. Tak že učinili na onen čas sjednocení stavové v Nidrlantu i Švejcaři, když v mnohých prodloužených válkách ze všech peněz na lid válečný se vydali, že sou všelijaké klenoty, a co kdo nejlepšího měl od stříbra i zlata, anobrž i zbytečné věci zemské v jedno shromáždili, z nich peněz nadělati poručili a tudy netoliko vojákům, jichž mnoho tisícův bylo, zaplatili, ale také k takovým svobodám sobě pomohli

a tak se zmocnili, že nyní na moc a poklady lidí takměř 1619
v Evropě jim podobných není a se nenachází. Pročež že naději ku pánu Bohu míti náleží, jestliže se to od stavův stane, že i království české budoucně v takové podstatě a moci postaveno bude.

Na takový spůsob jiní mnozí z stavův, jako Václav z Budova, hrabě Šlik, Kašpar Kaplíř, Bohuslav z Michalovic, Jindřich Otta z Losu, Petr Millner a jiní se přimlouvali jednomyslně, že sobě v tak důležité potřebě stříbra ani zlata za nic pokládají a netoliko to učiní a takové klenoty drahé odvedou, ale také i hrdla svá pro vlast svou vynasaditi chtějí. Pročež mělo také na tom býti zůstáno, aby takovým spůsobem placení lidu válečnému zpomoženo a král. čes. z takové těžkosti vymoženo bylo.

Ale Václav Šťastný Pětipeský, direktor předposlední v stavu rytířském, více sobě zlata a stříbra váživ nežli vlasti, obec v tom dobrém úmyslu rozpáčil příčinou dosti jalovou, předkládaje to mezi jinými slovy: že mnozí z stavův klenoty své mají ozdobené šmelcem a dílem pěkným, kteréž mnohem více nežli zlato samo stojí; kdyby tedy takové věci řemeslně udělané zase do ohně uvrženy býti měly, že by všecken šmelc a dílo v nic přijíti musilo, a škoda veliká by tomu se stala, kdož jest na takový klenot náklad vedl, protože by mu toliko samo zlato a stříbro zšmelcované váženo a šacováno bylo, v čemž že by znamenitá ujma a nerovnost pocházelo. Z toho tedy jeho rozpáčení vznikla v obci stavův převeliká roztržka hlasův, že tehdáž na ničemž jistém postaveno nebylo.

Mezitím, nežli ta věc byla postavena na místě, stavové dověděvše se, že Adam z Šternberka, nejv. někdejší purkrabí Pražský, proti vyměření jich ujel z Prahy na zámek a panství své Budynské, 5 mil od Prahy ležící, maje úmysl ještě dále poodsaditi s manželkou, s rodinou i s věcmi svými nejdražšími, — učinili k němu toho dne psaní napomenutedlné: že nedávního času jemu od direktorův skrze vyslané z prostředku jejich oznámeno bylo, jako i jiným osobám neposledním pod jednou, aby nikam z Prahy neodjížděl; ale on nedbaje na nařízení takové, že jest předce z domu svého a z měst Pražských se hnul, a až posavad na zámku Budyni se zdržuje, pročež že ho napomínají, aby neprodleně do měst Praž. zpátkem přijel, před stavy se postavil a tu dalšího jich oznámení očekával, jestliže se pak to od něho nestane, s čím se potom potká, že stavové z toho odpovídati a jemu právi býti nechtějí.

Ale on, než by do Prahy blízkou cestou jel, raději na delší vandr se vydal, a ven z země, jsa někdy druhý po

1619 králi, spolu s zetěm svým Jaroslavem Bořitou z Martinic jinak Smečanským a Vilémem Slavatou ujel, ač ti všickni byli na závazku stavův. Dostavše se tou měrou ven beze vší překážky, jakkoli bylo po nich posláno rejtharův nemálo, kteříž jich nikdež v zemi nezastihli, zdržovali se pospolu s komonstvem svým dosti drahný čas v horním městě Freiberce v markrabství Mišenském, a odtud potom ustoupili dále.

Někteří historikové dokládají, že se obrátili do města Erfurtu, ale podobnější jest, že jsou útočiště své vzali do Bavor. Adam pak z Waldšteina brzo následoval šlépějí jejich; nejv. hofmistr král. čes. oblíbil sobě stanoviště do času v Drážďanech, byv po ten celý čas v nemalé vážnosti při dvoře kurfiršta saského.

Zatím Lužičané obojí, uradivše se vespolek, jakou odpověd měli by dáti od sebe stavům českým, moravským a slez-
22.srp. ským v příčině zavržení krále Ferd., i byli 22. d. srp. t. j. ve čtvrtek po 12. neděli po sv. Trojici uvedeni do plného stavův shromáždění a od sebe jedni i druzí skrze zvláštní doktory neb orátory své jazykem německým promluvili to: Jakož sou stavové království českého slavného spolu s Moravany a Slezáky na tom se snesli a to z bedlivého považení mezi sebou zavřeli, že král Ferd. z hodných a znamenitých příčin k regimentu král. čes. připuštěn býti nemá; pročež že i oni také to všecko sobě oblibují a od dobrého zdání Jich Milostí děliti se nechtějí.

Kterýmžto hned z takové resolucí skrze z Roupova od stavův náležitě poděkováno.

A tak již připomenutým processem a způsobem Ferdinand král skrze hlasy jednosvorné stavův král. čes. a všech zemí k němu přivtělených z důstojenství svého složen a od správy jejich královské a knížecí dokonce zavržen jest.

Předtím pak, nežli pro všecky vyslané z dotčených zemí bylo posláno, aby doslechli hlasu šestého neb zavírajícího (votum conclusivum), kterýž ještě stavům král. čes. v té příčině vynésti náleželo, oznámeno bylo od Jana Albina hraběte Šlika: že sou to s dosti velikou těžkostí osoby k tomu obrané, jsouce k plnomocníkům od rejtharstva českého z ležení do Prahy mezi stavy vyslaným po straně do domu Leonharta Kolona z Felzu, nejv. maršálka polního, vypraveny, při nich objednaly, aby sčekání peněz takových, kteréž chtěli míti v 10 dnech odvedené, do čtyr neděl učinili; ano i to, kterak by jim budoucně placeno býti mělo, že sou s nimi na místě postavili a vše v jistý spis pořádně uvésti dali, kteréhož aby stavové poslechli a jeho považili. Čten tedy od samého hraběte nahlas v německé řeči: že se stavové zakazují,

dotčenému rejtharstvu ve 4 nedělích konečně šestkráte sto- 161
tisicû odvésti, a dáleji po odvedení jim summy té za každý měsíc, kdež přišlo by se jim 100000 odvésti, polovičnou summu, totiž 50000, platiti a to bez protahu a odporu všelijakého.

Po přečtení toho spisu učiněn potaz, a přímluvy šly o něj rozličné. Někteří přimlouvali se, aby přitom najednání to zanecháno bylo; druzí naproti tomu, jako V. V. z Roupova, radili, aby jen za 2 měsíce služby na penězích dáno jim bylo, ostatek pak od zbroji, suken, pistol a stříbra. K tomu aby stavové nařídili mustruňk hlavní, a karnety aby se přehlédly, jestli tak silné, jak na ně plat vychází, a když by se přehlídly, a co by se kde lidu nacházelo, tomu aby také plat se odvedl, a ne většímu počtu, jakž neupřímých správcův vojenských obyčej jest, že někdy v karnetě nemají 50 koní, předce však na 100 pacholků služby měsíčně bráti smějí. Ale jestliže tak pojednou rejtharstvu podlé toho narovnání taková summa peněz bude odvedena, že jest se obávati, aby pěchota tolikéž na zadržalý žold nenastoupila a nežádala býti spokojena v něm; ač že pěchotě již několikkráte bylo v tom pomoženo a posláno jí víceji peněz nežli rejtharstvu, též dáno jí nemálo od šatstva, košil a střevícův, pročež že bude moci dáleji platu čekání učiniti.

A tak při tom narovnání s rejtharstvem učiněném jest zůstaveno, poněvadž jináč a na jiném podání jmenovaní plnomocnici nijakž přestati nechtěli. Nicméně stav rytířský s stavem městským dali od sebe promluviti proti tomu skrze Jana Šmolika z Slavic, osobu rytířskou, v ten smysl:

Že jest to podivno a litostivo stavu rytířskému i městskému, když doslýchají, jaká převeliká summa na splacení lidu válečného jmenovitě přes osmnáctekráte stotisíců vyšla, a již přes půl druhého léta týž lid jejich v poli leží a nic takměř neřídí, ješto mnohem silnější vojsko stavův nežli nepřátelské bylo. A také mohouce časem nepříteli dosti velikou škodu a zkrácení učiniti a podlé dobré příležitosti i na hlavu jej zbíti a rozehnati, toho však učiniti zanedbali. Tak tedy to že jest v skutku a v pravdě jisté, že toliko v ležení leží, bodejí a panketují, stavové pak že na nejvyšší vydávají se předce berněmi a kontribucemi. K tomu jaké přenáramné škody neodpíráním ubohým obyvatelům dály se a posavad dějí, že jest litostivo hleděti na to; nepřítel najisté úsavně že zemi pálí, loupí a morduje i najímá. Proti tomu vojáci naši že jako skrze prsty na něho a škody ty se dívají, kteréž za několik millionů sčísti se mohou. Dále že se plat na celé kompagnie béře a tím způsobem sami nejvyšší bohatnou; ubozí pak soldáti hladem, nouzí a nemocmi, nemajíce žádného

1619 pohodlí ani peněz, které se jim od nejvyšších zadržují, hynou a chřadnou, a s těžkostí který rytmistr aneb leitnant má tolik osob aneb koní pod svou kompagnií, co platu na ni přijímá. Nebo že zpráva se činí, kdeby mělo býti půl druhého sta aneb 100 koní, že není jich padesáte aneb 80; pročež že za to direktorův žádají, aby to za času opatřeno a lepší řád přitom alespoň pro posměch lidský a hanbu při jiných okolních národech, kteříž se tomu posmívati budou, když uslyší o takové správě, nařízen byl, a na tom aby bylo zůstáno, aby se karnety přehlídly a mustrovaly, a co se rejtharů najde, telika aby se platilo.

Po ohlášení tom všickni z obce rytířské i městské se k tomu přiznali, že sou Smolíkovi tak mluviti poručili. I poněvadž právě v tu dobu stál na katedře Linhart Kolen z Felzu, nejvyšší maršálek polní, pročež direktoři povolali ho, aby, sejda dolů mezi ně, stížnosti dotčené, kteráž se mu opáčila, poznovu doslýchal. A jak vyrozuměl jí z úst Bohuchvala Berky, tak hned dal na ni odpověď, protože se mu ta stížnost nic nelíbila. Nejprv, prý, že jest doslechl od stavův dvou stížností, které vedou sobě do lidu vojenského, jenž tak dlouhý čas v poli se chová a veliký žold se mu vydávati musí, avšak že nic proti tomu neřídí a nepůsobí. Proti čemuž v pravdě oznámiti může, že se to vše děje proto: 1. že se lidu časně neplatí, a generalové tou měrou žádného regimentu držeti nemohou, a lid jim v poslušnosti státi nechce; 2. že sou po ten všechen čas roztržiti byli a přes zimu toliko 16 praporců u Budějovic měli pro příčinu tu, že hrabě z Turnu v Rakousích za příčinami jistými s svým regimentem téměř přebývati musil; 3. co se tkne nedoplnění kompagnie, v tom aby se hledělo k tomu, kdo tím vinen jest a kdo svých kompagnií doplněných nemá, co na něm jest, že on svůj tisíc koní zcela a zouplna doplněný má, a za to by se nechtěl styděti, aby i hned kompagnie jeho měly zmustrovány býti; 4. že od profiantův dosti málo se jim do ležení dostává, tak že po ten všecken čas víceji přes patnácte tisíců strychů obroku nebylo od generalprofiantmistra tam odesláno. Pročež aby stavové sami to posoudili, poněvadž lid z peněz slouží, když se mu neplatí, že také nic říditi nechce. A když se stavové o to narovnají, kterak by takový lid zaplacen byl, a jemu peníze se odvedou, že potom regiment se držeti a nepříteli odpírati moci bude.

Pročež opět poznovu nastoupeno na to, jak by na splacení lidu peníze shledati se mohly; až po mnohém o to diškursu přišli na stopu tu, kdyby se reštantové staří zvyupomínati a shledati mohli, že by dobrá pomoc k té summě uči-

něna byla. A hned čten spis v témž artikuli z strany zadržených reštantův, aby všickni obyvatelé král. čes., kteřížkoli jaké berně zadrželi, je od dneška ve třech nedělích pořád zběhlých odvedli, nic sobě toho na žádné certifikací od rentmistra na dluhy jim povinné neberouce a neporážejíce; nebo že takových všech dluhův placení do učiněného stálého pokoje a při sněmu budoucím obzvláštního o ně svolení se odkládá. Kdo by pak takových reštantův neodvedl a mimo toto snešení stavův učinil, poněvadž k tomu času peníze potřebovati se musí k odvedení výš jmenované summy, o kteréž s plnomocníky vojenskými námluva se stala; aby se ten každý na obeslání direktorův postavil a z hradu Praž. pode ctí a věrou neodjížděl, leč by všecek rešt svůj zcela a zouplna odvedl. Přitom však že se vymiňují obyvatelé, jimž se škoda stala aneb ještě státi může. A kdo by peněz tak naspěch hotových shledati nemohl, aby polovici peněz a polovici na stříbře, co by mu se tak odvésti dostalo, vyplnil. Na tom stavové vyšší se snesli. 1619

Stav pak třetí ohlásil se po nich, že toho slušné a nevyhnutedlné příčiny poznávají, aby jmenovaní reštové do toho času s plnomocníky narovnaného vyupomínáni byli. Mezi kterýmižto se jim za nejlepší vidí, aby kommissaři zvláštní byli zřízeni, a ti vjedouce do toho každého statku, z něhož by kdo neodvedl reštu, měli by díl statku toho uprodati, a buď na svršcích, klenotech neb i na částce statku pozemského, takový rešt shledati a do berně odvésti. Při kterémžto pokutě toho na konec zanecháno ode všech stavův.

Podtím očekávalo se od stavův od 10. hodiny až do jedné na direktory, protože se votum conclusivum neb šestý hlas stavův král. čes. v příčině zavržení Ferdinanda uvozoval v spis. Až potom po mnohém očekávání voleny byly osoby pro uvedení všech vyslaných do shromáždění stavův. Po dobré chvíli přivedli nejprvé Moravany, po nich kníže Henricha Václava Minstrberského v Slezích s jinými posly odtudž, a naposledy Lužičany obojí.

A jak se všickni usadili na svá místa, tedy V. V. z Roupova učinil k nim české promluvení takové: Poněvadž k tomu tak daleko přišlo s pomocí pána Boha všemohoucího, že král Ferdinand jak od stavův slavného král. čes., tak od stavův slavného mark. morav., stavův Hořejšího i Dolejšího Slezska, i stavův obojích Lužic na jistou jich všech ratifikací z toho tak nepořádného svého přijetí a korunování za krále česk. jest složen a sám sebe pro nezdržení reversu a přísah svých o to připravil; pročež že již na jiném nepozůstává, než aby apologia tím dříveji zhotovena býti mohla, a Moravané aby

1619 při stavích král. čes. osoby, které by takovou justifikací aneb dedukcí v spis uvedly, obrali.

V podobný smysl učinil řeč v německém jazyku k Slezákům a k Lužičanům Jan Albin Šlik, a když ji dokonal, tedy z Roupova poznovu mluvil na hlas: poněvadž stavům král. čes. hlas šestý neb votum conclusivum, zavírající, podlé artikule v konfederací obsaženého, na nějž již také všickni přísahali a jej společně potvrdili, náleží, že sou stavové takové votum v spis uvésti dali, kterýž i hned vůbec čten bude. Tatáž slova opět hrabě Šlik k svrchu jmenovaným vyslaným německy opáčil.

Zatím pak vskok čten dotčený spis nejprvé česky od Beniamina Fruveina a posléze německy od D. Kašpara Luka, jakožto obou sekretářův direkcí, téměř v ten rozum: „Jakož jest to pánům vyslaným z mark. mor., z knížetství slezských a z mark. Lužic obojích uvedeno s dostatkem v známost, co jest král Ferdinand stavům slavného král. čes. skrze dvoje psaní, z nichž prvního datum v sobotu po slavném hodu vzkříšení Páně a druhého v pondělí po neděli Jubilate léta tohoto, připsal s nápisem takovým „Ze všech tří stavův král. čes. na hradě Praž. shromážděným osobám“; a podlé toho na též pány vyslané, měloli by se králi Ferd. co a na jaký způsob psáti, od týchž stavův českých k uvážení podáno bylo. I měvše to všecko dotčení stavové v svém bedlivém považení, vynašli to: Poněvadž stavové král. čes. podlé svobod, privilegií a nadání svých od králův a císařův svobodné volení krále vždycky hned od toho času, jakž jest je cís. Fridrich za království vyzdvihl, měli a až posavad mají, tak že sobě mohou, koho by chtěli, za krále voliti a vzíti; naproti tomu se to v skutku nachází, že král Ferd. proti svobodám a privilegiím za krále čes. přijat a korunován jest, kteréžto se pod velikými a jistými výminkami stalo, a od téhož krále Ferd. jak reversu tak přísaze zadosti se nestalo, nýbrž týž král Ferd. téhož nepořádného korunování a regimentu král. čes. sám svévolně se zbavil: — protož na tom sou se dokonale snesli, aby jemu psáno nebylo, a on přijat a k regimentu připouštín nebyl, nýbrž aby to skrze jistou jejich justifikací a dedukcí všemu světu oznámeno a osvědčeno bylo. K čemuž jistým řízením božím páni vyslaní na místě všech svých principalův a zemí přivtělených zcela přistoupili a sobě to vše oblíbili. A poněvadž ještě votum conclusivum, hlas šestý zavírající, podlé téhož artikule, na kterýž se již přísaha vykonala, při stavích král. čes. pozůstává: protož ve jménu Trojice sv., jednoho pána Boha našeho, ten artikul takto za-

víraji: že toho při prvnějším svém hlasu, s jinými zeměmi 1619
dostatečně uváženém, zcela a zouplna zůstavují."

Zatím dle vnuknutí V. V. z Roupova českého, hraběte Šlika německého, poněvadž na dotčené justifikací tím spěšnějším zhotovení, kteráž žádného odkladu trpěti nemůže, velmi mnoho záleží, aby zvolením osob k sepsání jí prodlíváno nebylo, obrali stavové království českého z prostředku svého osoby tyto: Jana Albina Šlika hrabě, Václava z Budova ryt., Jindřicha Ottu z Losu, Krištofa Fictuma, Martina Fruveina a Jana Kuklu; Moravané: Krištofa z Říčan, Jana Čejku z Olbramovic; Slezáci: Henricha Václava kníže Minstrberské, Joachima Volcána, Ondřeje Geizlera, obojích práv doktora; Lužičané hořejší: Jana Fabiana z Ponikova, Abrahama Konila, obojích práv doktora; dolejší Lužičané: Joachima z Kekřic, Jana Fraňka, spoluradního města Kouby aneb Guben.

A jak se to volení osob vykonalo, tak hned vyslaní všickni z míst svých vyvstavše, byli od osob jistých doprovozeni do příbytkův svých. Stavové také nemohvše pro nastávající večer již nic více říditi, okolo 23. hodiny domů se rozjížděli a rozcházeli.

Nazejtří 23. d. srpna v pátek po modlení uvažován byl 23.srp.
artikul o nové pomoci na placení lidu válečnému, kdežto když vyšší stavové přimlouvali se k tomu, kdo by z stavu městského jináče se zachoval a podlé vynešení statku jeho spravedlivě se nešacoval a takového šacuňku povinnosti nespravil, aby v též ceně týž statek jeho, v které se šacoval, od purkmistra a konšelův ujat, prodán a peníze zaň stržené vzaty a do berně k dobrému zemskému odvedeny byly: tu Pražané, Horníci i jiní vyslaní z měst ozvali se k tomu, že takovému od stavův vyšších na stav jejich dotčené pokuty ukládání nižádným spůsobem povoliti nemohou, jakož pro jiné mnohé tak obzvláště pro příčinu tu, že stavové vyšší pro podobné přestoupení žádné podobné pokuty na se neukládají; žádajíce přitom, aby od toho artikule upustili a stav třetí v ni nepotahovali, sice co se jiného snešení jmenované pomoci dotýče, že všecko sobě oblibují a s nimi v tom se za jedno snášejí. Na žádost tedy Pražanů a poslův měst taková pokuta a přísaha jest stavu městskému prominuta a jsou toliko spolu s stavy vyššími při osvědčení na dobré svědomí zůstaveni.

Když ten artikul uvážili, nařídili zatím osoby, kteréž by, vypravice se na Smečno, svršky Jaroslava Bořity z Martinic přehlídly a do Prahy přivézti daly, a to dříve, nežli by se skrze nějakou praktiku nepříteli dostaly do rukou. Přitom také oznámeno stavům od Bohuchvala z Berky: poněvadž to

1619 potřeba důležitá ukazuje, aby se koruna, privilegia a jiná regalia, kteréž na ten čas ke dskám zem. složena jsou, z toho místa na jiné bezpečnější přenesla; protož když tam jisté osoby vyslány budou, které by to opatřily, aby sobě stavové nestížili do navrácení jich tu v soudnici pospolu posečkati a nerozcházeti se. A tu hned nejpřednější z direktorův a někteří z obce vzáctní a starožitní lidé rodů starožitných, z míst svých vyvstavše, ke dskám šli. Ostatní pak víceji nežli půl druhé hodiny na navrácení jich očekávali.

Když potom od opatření koruny a jiných věcí zase do soudné světnice přišli, učiněna stavům zpráva hodnověrná, že Jiřík Černý, služebník (jakž jiní Adama z Šternberka dobře povědomí za pravé jistí, syn jeho poboční), téhož pána některé věci z domu toho po odjezdu panském z král. čes. vystěhovati měl a je z měst Pražských za ním vystěhovati chce. I učinil Berka dotázku na stavy, co by se s tou věcí činiti mělo, majíli se takoví vozové arrestovati a Černý opatřen býti vězením. K tomu se to našlo, že týž Černý dal soldatům, kteříž ty věci vézti měli, pascetl jmenem nejv. purkrabiho Praž. napsaný, kterýž direktorům odeslali, aby nebyli od žádného hindrováni; ješto stavové v ten čas o žádném nejv. purkrabí nevěděli, poněvadž jednou z jednomyslného snešení direktorův na místě všech tří stavův týž Adam z Šternberka z takového úřadu propuštěn a všecka regalia jemu odňata jsou, tak že takový list proti témuž snešení jich naskrze se nevztahoval.

I šly na to přímluvy pořád, a jednosvorně snešeno na tom, aby vozové ti obstaveni, sedláci pak s hovady, protože oni tím nic vinni nejsou, domů propuštěni byli. Ale Černý, poněvadž jest člověk nešlechetný a mnohých hanebných skutkův jak živ a posléze, maje manželku svou, po dvakráte cizoložstva se dopustil, anobrž zlopověstný a pankhart, aby do vězení vzat a zmučen byl; skrze to stavové že o mnohých praktikách a neupřímnostech pána jeho i jiných budou moci vyzvěděti. K tomu také poručeno některým z stavův, aby takové věci přehlídli a zinventovali. Černý také do shromáždění stavův přiveden; ale poněvadž nebyl hoden toho, aby s ním kdo z poctivých mluvil a se zaneprázdňoval, nebyl ani před direktory puštěn, ale hned zase ze soudnice vyveden a skrze holomky do Daliborky, místa sobě pro jeho mnohé výstupky, proti pánu jeho dopuštěné, dobře známého, uvržen byl.

Zatím když vyslaní ze všech zemí přivtělených, podlé s nimi na tom zůstání, na hradě Praž. do zeleného pokoje se sjeli, přednesl příčinu povolání jejich stavům přítomným Bohuchval Berka v slovích těchto: Poněvadž sou se stavové

s zeměmi přivtělenými již jednou na tom snesli, aby král 1619
Ferd. k regimentu a správě kr. čes. připuštěn nebyl, a dobře to znají, kterak kr. čes., vlast jich milá, jako i země k němu přivtělené bez hlavy a pána dlouho trvati nemohou, a také že by jim to věc byla nebezpečná: protož, viděloli by se stavům na tento prostředek pro ukrácení času a přispoření útrat, čímž obojím již bez toho prvé dosti obtíženi jsou, nastoupiti, aby k vyslaným ze všech zemí posláno a s nimi po straně nejdřív jednáno bylo, kterak by na ty prostředky pomysliti mohli, aby mínění stavův průchod svůj volný míti a, poněvadž na tom artikuli hlavním všecka podstata a štěstí království čes. záleží, ano i v jiných zemích okolních k dosažení pokoje trvanlivého ta jediná cesta vede, opatřeno a předsevzato býti mohlo.

Na to oznámení řiditele sjezdu toho obecného dály se přímluvy od stavův, nejprvé od direktorův, potom po všech třech stavích z obce, a zavříno jednomyslně ode všech takto: aby se všickni stavové ze spolku v té hlavní a podstatné věci jedněmi ústy i srdci pánu Bohu poručili a jeho za milost i za osvícení mysle jich dary ducha sv. skroušeně prosili, tak aby on sám svou božskou pomocí jim přítomen jsa, takového krále a vrchnost jim vnuknouti a představiti ráčil, kterýž by se ho synovsky bál, po cestách přikázání jeho kráčel a spravedlnost, řád i právo miloval.

Na to hned voleny osoby, které by k vyslaným do zeleného pokoje práci vážily a jich požádaly jmenem stavův, aby i oni na takovou osobu s pomocí boží pomyslili a jim úmysl svůj v známost uvedli. Což se i stalo.

Po odjití osob těch nejpřednější direktorové dobře přes půl druhé hodiny potaz mezi sebou drželi, obce pak stavův přítomných očekávaly na ně, nesměv skoro žádný ven ze světnice na palác vyjíti; ač co v tom potazu řídili, nic se věděti nemohlo. Až naposledy po potazu zavřeném Jindřich Otta z Losu, kterýž také v tom potazu byl, přišedv k Kašparovi Kaplířovi, učinil mu zprávu o tom, co sou dobrého uvažovali, totiž, že sou se o den a spůsob volení krale nového snášeli. V tom také po potazu Bohuchval Berka totéž uvedl v známost stavům vůbec: poněvadž sou se na tom nyní direktorové snesli, aby volení krále dne pondělního nejprvé příštího konati se začalo; protož, když bude tu potřeba pomoci pána Boha dobrotivého, aby dne zejtřejšího sobotního, an bude den sváteční a památka sv. Bartoloměje, apošt. Páně, jako i v následující neděli 13. po sv. Trojici, jak v chrámích Páně, tak doma všickni Boha za to na modlitbách svých skroušených prosili, aby jim k tomu požehnání svého hojného uděliti a tak

1619 hlavní artikul zemský na dobré míře jednosvorně postaviti popříti ráčil. Dále že to také při místodržícím administratorství Praž. pod obojí bude nařízeno, a netoliko tu v městech Praž., ale i všudyž po krajích skrze vrchnosti kněžím se uvede to v známost, aby i oni lid obecný k vroucnému za to velebnosti božské prošení napomenuli.

I sešel ještě dne toho dekret do konsistoře v slova ta: Že direktorové nařizují při ctihodném místodržícím administratora a seniorovi konsistoře Praž. pod obojí to: poněvadž stavové král. čes. s pány vyslanými z zemí přivtělených dnův těchto ty největší věci, kteréž král. českému a týmž zemím netoliko k lásce a k svornosti, ale i také k dosažení stálého a trvanlivého pokoje slouží, uvažovati mají, protož aby ve dni sváteční a nedělní lid obecný k horlivosti modliteb napomínali a netoliko v kostelích, ale i také po domácku pána Boha prosili, aby on v těchto tak pilných a důležitých věcech svou sv. pomocí stavům přispěti a dobrou milostivou a pobožnou vrchností je obdařiti ráčil.

Když se týž dekret četl, navrátili se vyslaní k přehlídnutí věcí Šternberkovských obstavených, zprávu činíce, že se tak nic obzvláštního na týchž vozích nenachází, obzvláště pak peněz žádných. Přišli také mezi stavy v tu dobu zase vyslaní k zemím přivtěleným s zvláštním skrze Václava Budovce přednešením takovým: že poslové zemí přivtělených a sjednocených služby své povolné stavům vzkazují, a co sou jim tak stavové oznámiti dali, to že v své bedlivé povážení vzíti a ještě netoliko vůbec, ale i po straně s nimi o to traktirovati připovídají; přitom stavův přátelsky žádajíce, aby se v tak pilných věcech nerozjížděli, nýbrž ještě dva neb tři dni pospolu setrvali, vezmouce sobě v tom příklad z nich, že oni, jsouce pohostinní, již několik neděl pořád v městech Praž. s velikou svou útratou zůstávají, avšak sobě v tom jednání, nelitujíce ani práce ani nákladův, když toliko ku vzdělání a rozšíření cti a slávy boží i k dobrému vlasti jich se to vztahuje, nepostyskují.

K tomu napomenutí přátelskému pánův vyslaných přidal ještě i Bohuchval Berka žádost svou otcovskou jménem všech direktorův, prosiv stavův, aby se ještě do příbytkův svých nerozjížděli a v útratách sobě nestýskali, zvláště v příběhu takovém, kdež se vzdělání netoliko obecného dobrého, ale i také jednoho každého z nich vlastního pohodlí, časného i věčného, dotýče; kteří by pak přítomní nebyli, aneb byvše se již rozjeli, aby jim psaním v těch dvou dnech o potřebě nevyhnutedlné v času uloženém oznámili a jich v povinnosti jich s dostatkem napomenuli, tak aby mohli všickni ze spolka s tím

lepší podstatou s pomocí Boha dobrotivého to vše vyříditi a 1619
z toho budoucně jmeno jeho nejsvětější v národu svém po tak dlouhých protivenstvích zase potěšeném a zvelebeném řádně chváliti a oslavovati.

Proti tomu ohlásili se stavové z obce s stížností horlivou, že někteří z stavův vyšších tak jsou svědomí dobrého a pilní užitečného vlasti, že, jsouce v Praze osobně přítomni, raději v domích a v lozumentích svých leží, nežli by na chvíli z nich na hrad Praž. přišli a toho jednání důležitého fedrovati jiným napomáhali. Na to replikováno od direktorův: že takovým nedbalcům skrze komorníky od desk zemských zejtra i v neděli, dáli Bůh, kde se jich ti toliko doptati moci budou, v známost to uvedeno s napomenutím dostatečným bude; aby také stavové sami, když se s kterým takovým shledají, podlé známosti a práva křesťanského jeho v tom ponapomenuli.

A poněvadž se to velmi zhusta a gruntovně pronášelo na obyvatele měst Praž. pod jednou, že nic dobrého o straně pod obojí nemyslí, nemluví a s nepřítelem ustavičné srozumění mají; z té příčiny direktoři tohoto dne nařídili to skrze jisté kommissaře, aby na Malé straně všickni domové papeženšti pilně přehlédáni a týmž obyvatelům pod jednou zbraně jich všelijaké odňaty byly. Pro uvarování pak pozdvižení nějakého nenadálého bylo poručeno, aby praporec knechtů v place zámeckém, druhý na Hradčanech, a dva na rynku Malostranském v tu chvíli na stráži bedlivě zůstávali. Což trvalo přes 22 hodin, až dotčení kommissaři visitací sobě poručenou vykonali, při níž mušketů, ručnic, halaparten, rapírů a kordů mezi papeženci na šest vozů shledali a na rathouze Malostranském v jisté místo složiti poručili.

A poněvadž na tom toho dne bylo zůstáno, aby stavové přičinili se o to, kterak by lid jich jízdný, jenž do pole proti nepříteli bude vypraven, mohl náležitě pod karnety uveden a zmustrován býti, a jací by rytmistrové jemu se nařiditi
měli: pročež v sobotu na den sv. Bartoloměje, 24. srpna, snesli 24. srp.
se na tom, aby bylo 6 rytmistrů jemu představeno, karnety nové jim dány, předešlé pak za fendrichy zanechány byly do budoucího abdaňku při sněmě generalním. Proti tomu jeden fendrich z stavu panského žádal věděti, jakým způsobem takový abdaňk vykonán bude; až o tom po mnohém hádání a hadruňku, když jedni přes druhé křičeli, zavříno tak: Ačkoliv dotčené poděkování a rozpuštění rejtharstva krajského do sněmu obecného bylo odloženo, však že z hodných příčin, když i tu veřejnost stavův zmizela, odkladu trpěti nemůže, nýbrž nařízení takové minouti má; a poněvadž stavům již při počátku sjezdu tohoto poděkování se stalo, že sou se k té veřejnosti

1619 tak volně potřebovati dali, tedy že se ten abdaňk přitom zůstavuje, karnety pak že fenrichové budou moci s ležení domů s sebou vzíti a k své potřebě užíti.

25.srp. Na ráno v den Páně nedělní, 25. srpna, po všech kostelích Praž. dekret direktorův předdotčený vůbec po kázání slova božího vyhlašován a lidé od správcův církevních k modlitbám vroucím za dobrou a křesťanskou vrchnost, kteráž nastávajícího dne pondělního volena býti má, napomenuti.

A jakož před 4 dny zbrané měšťanům a obyvatelům pod jednou na Malé straně byly z rozkazu direktorův pobrány,
26.srp. podobnou měrou stal se o túž věc dekret z direkcí 26. srpna k úřadu Starého i Nového měst Praž.: Jakož sou všickni tři stavové kr. čes. pod obojí na tom se snesli, aby všickni obyvatelé měst Praž. jako i pokojníci a cizozemci, jenž se v nich zdržují, a jiné osoby podezřelé kromě stavův vyšších pod jednou z jistých a hodných příčin, pro lepší bezpečnost jiných náboženství pod obojí lidí zbraní svých jakýchkoli, příkladem v městě Vídni na straně evangelické stalým, zbaveni, takové pak zbraně na rathouze až do dalšího stavův o tom nařízení složeny a schovány byly; jakož pak že taková dearmací v Menším městě Praž. již vykonána jest: — protož že direktorové jmenem a na místě týchž stavův při jmenovaných Pražanech to dále nařizují, aby oni oberouce k tomu osoby jisté od výš dotčených osob pod jednou všecky a všelijaké zbraně vyzdvihnouti a na rathouze svém do jistého pokoje složiti a schovati dali; nicméně jednoho každého vedlé jeho dobrého svědomí napomenuli, aby se v tom spravedlivě zachoval a žádných zbraní nezatajoval, ani jiných do dalšího o tom oznámení týchž stavův sobě nekupoval; jestliže by se při nich potomně co takového našlo, že takový každý skutečného trestání ujíti nemá. Jakož pak oni Pražané aby tu moc měli i budoucně, kdyby se jim koli líbilo, v domích nebo v pokojích již oznámených osob dáti přehledávati a visitovati, a kdož by tak v neupřímosti byl shledán, toho vedlé spůsobu vězením dáti opatřiti.

Zatím když se stavové na den určitý pondělní, 26. d. srpna, do místa obyčejného sešli, tedy dříve, nežli se co od nich říditi začalo, vstoupil mezi ně Karel Mracký, jeden z těch syrových patriotův, kteříž při zavržení krále Ferdinanda ano i při uvažování těch tak důležitých věcí přítomní nebývali, a učinil před nimi omluvu svou: že jest z nevyhnutedlných a hodných příčin počátku toho sjezdu obcovati nemohl; ale však že ve všem s stavy drží a ke všemu, na čem se koli snesou, přistoupiti chce a připovídá.

A poněvadž na napomenutí páteční veliký počet všech stavův, jakéhož při tomto sjezdu nikda prvé nebylo, se na hrad Praž. sjel a sešel, protož dříve, nežli jaká práce konána byla, od modliteb sv. pokleknutím na kolena začátek ode všech se stal. Po modlení pak Bohuchval Berka promluvil k stavům: 1619

Jakož jest odklad dne pátečního k tomuto jednání a práci učiněn, a již jednou stavové král. čes. jako i jiné země k němu přivtělené z jistých a důležitých příčin na tom sou se jednomyslně ustrnuli a v tom resolvirovali, aby král Ferdinand k regimentu čes. připuštěn nebyl, a stavové aby bez jisté hlavy a pána déleji zůstávati měli, to že jim možné není: pročež aby ve jmenu svaté a blahoslavené Trojice to začato, spolu s jinými zeměmi konáno a o takovou osobu k správě hodnou, kterouž by jim tak pán Bůh ukázati a o ní vnuknutí sv. dáti ráčil, uhozeno bylo. Nebo že se v tom vyslaní všickni ze všech zemí patrně ohlásili, že by jim již poněkud nebylo možné, kdyby se tím dále a více odkládati mělo, déle se v městech Praž. zdržovati; stavové také, jsouce přítomni a zdržujíce se od času dávného při tomto sjezdu ano i při předešlém, že by nemohli pro outraty své, zvláště pak kteří z daleka přijeli, se beze škody tu zdržovati, a předně i proto, že nepřítel nezahálí a potřeba toho káže důležitá, aby se stavové o to starali, kdo by se jich ujíti a je v jejich těžkostech opravdově a s podstatou zastávati chtěl. A protož že on jakožto direktor sjezdu přítomného nařízený na Linharta Kolona z Felsu přímluvy přední podává a za to žádá, aby se k tomu hlavnímu a těžkému artikuli přimlouval.

Kterýžto na to ozvav se řekl: že by se mu vidělo, jakž obyčej ten za starodávna býval, aby stavové dříve, nežli se volení nového krále začne, do kostela všickni pospolu šli a od chval božích volení začali, potom pak v shromáždění tomto hojném je dokonali.

K té řeči promluvil V. V. z Roupova v rozum ten: že to již všecko dne pátečního jest opatřeno a místodržícímu administratora dekret z kanceláře direktorské o túž věc vyslán byl, kterýžto při kněžstvu Praž. pod obojí hned tehdáž nařídil a modlitby v církvi Páně lidu božímu vyhlásiti poručil. Ale z Felzu neměv na té odpovědi dosti, přivozoval ještě jiný obyčej starobylý, kterýž vždycky prvé se zachovával, až i toho času, když král Ferd. za krále volen byl, že každý stav obzvláště do pokoje zvláštního se sešel, tam o svůj hlas se srovnal a potom teprva v plném shromáždění stavův jej oznámil. Dále že i toho se dočetl, když při jednom volení kteréhosi krále českého osoby k tomu deputirované o krále

1619 se srovnati nemohly, že je stavové z kaply sv. Václava pustiti nechtěli, nýbrž je tam zavříti poručili dotud, dokudž by se volení krále neskoncovalo.

Na to zase z Roupova oznámil řka: kterak by to mohlo býti, aby se měl každý stav obzvláštně v pokoji o hlas při volení krále snášeti, že on podlé svého rozumu soudí tak, že by tu muselo dvojí chaos a spletení ano i hadruňkové a nedorozumění povstati; naproti tomu že nic se na ten spůsob volení neohlédaje a maje pro sebe příklady i těmi jda, kteréž se u desk zemských nacházejí, a se snadno vyhledati a ukázati mohou, to smýšlí a praví, že živým hlasem a přímluvami hlasitými jednoho každého stavu v společném shromáždění král volen býti má.

Linhart z Felzu byv i tu opět přemožen, chopil se ještě výmluvy třetí, aby totiž s takovou těžkou a podstatnou věcí pospícháno nebylo, nýbrž odklad do dne zejtřejšího ještě se stal, poněvadž někteří z stavův, ješto citováni jsou, zůstávají na cestě a budou moci dostačiti do měst Praž. sotva do zejtřka. Dále, poněvadž justifikací neb dedukcí o králi Ferd. dosavad není čtena ani uvážena, aby ta dnešního dne k skoncování a na místě postavení svému přišla, jako i žádost žalostivá Petra z Švamberka, kterouž na stavy vznesl.

Když tato půtka jmenovaných pánův více a více rozmáhala se, tedy Bohuchval Berka vešel jí vstříc a oznámil zdání své: Když se tomu poněkud srozumívá, že by se tu původem některých k odkladu směřovati chtělo, kteréhož však věc tato nijakž trpěti nemůže, pročež že nařizuje o to potaz, aby se stavové k tomu přimlouvali, máli se hned na to volení nastoupiti, čili do dne zejtřejšího poodložiti. A s tím nejdříve podal hlas na Pavla z Říčan, aby tu oznámil, co se jemu v tom učiniti vidí. Kterýžto ohlásil se, že v té tak těžké případnosti, kteráž bedlivého a brzkého opatření potřebuje, nemůže se přimlouvati k odkladu žádnému, nýbrž aby i hned předce na uvážení stavové zasedli.

Po něm V. V. z Roupova s myslí horlivou a poněkud i hněvivou přimlouvaje se, k tomu vedl:

Že se tomu vynadiviti nemůže, kterak někteří smějí se k tomu přimlouvati, aby tento tak hlavní artikul do zejtři odložen byl, ješto o tom dobrou vědomost mají, v jakých terminích zarmoucené království české postaveno jest a takového spůsobu dlouho snášeti moci nebude, nebudeli mu časně zpomoženo. K tomu že chtějí tu jakési ceremonie předstírati a jimi se zaneprázdňovati, aby prý stavové do kostela šli, pánu Bohu se pomodlili, an jest to všechněm stavům vědomé, že to již dne pátečního při místodržícím administratora a se-

niorovi opatřeno bylo, jakož pak i on sám že jest dne sobotního i nedělního takovým modlitbám přítomen byl a, jak nejlépeji uměl a mohl, s jinými pánu Bohu za sv. požehnání modliti se pomáhal. Psaní pak, o kterémž se také zmínka činí, že není k tomu cíli osobám této vší traktací nepřítomným učiněné, aby měly se citovati k samému volení krále, ale i ke všem jednáním jiným. Justifikací neb dedukcí že též nemůže se tak na hbito spraviti, poněvadž k ní velikých a mocných důvodův potřebí bude; nebo že není malá věc krále korunovaného zavrhnouti, jej z stolice ssaditi, korunu s hlavy jeho snímati, a na tom dosti není, to učiniti, než záleží na tom, toho mocnými důvody, proč se tak stalo, prokázati a potvrditi. Generalové že tolikéž ohlašují se, když bude na ně podáno, aby k tomu volení hlasy své psané odeslali, že oni těch věcí povědomi nejsou tak dalece, jako direktorové, kteříž se jich každodenně dotýkají; ale na čemkoli stavové se snesou, že i oni k tomu své povolení dávají a ke všemu přistupují. Z těch i jiných příčin že on jako věrný patriota na tom se snáší, že nemá nic tomu volení na překážku se nalézati, nýbrž aby ve jmenu Páně v něm i hned kráčeno bylo. 1619

Po té z Roupova přímluvě když Bohuchval Berka chtěl popořád na jiné pány z stavův panského a rytířského podávati hlasův, tu obec všech tří stavův, rozdílně však, ohlašovala se, že k žádnému odkladu povoliti nemůže, nýbrž aby to, což se začalo a k čemu jest se dne pátečního odklad stal, ve jmenu božím se řídilo a konalo.

K tomu obce veřejnému ohlášení doložil poznovu V. V. z Roupova s myslí rozhorlenou slov těch: že sobě v tom pána Boha za svědka béře, jak se ho bojí, jeho ctí a chválí, kdyby se to nedálo pro čest a slávu boží a vlasti jeho milé dobré vzdělání, věda, v jakém způsobu ona na ten čas jest, tak že již déle v něm trvati nemůže a lidu válečnému dáleji platiti nebude míti z čeho, nebudeli předně božské a milostivé vrchnosti pomoci, že by nechtěl víceji a déleji pracovati, an již nic nechce dobrým řádem jíti, sem a tam se všecko rozkazuje, žádný žádného poslouchati nechce, nýbrž kdo raněji vstane, ten hned vládnouti usiluje. A protož obrátiv svou řeč k Bohuchvalovi Berkovi řekl: když on jest direktorem sjezdu tohoto, aby nedada sobě žádnému rozpakování překážeti, hlasy obyčejem navyklým podával.

Načež Berka ohlásil se, že rád podlé povolání svého se chovati a kráčeti chce.

Tu Pražané s jinými posly z měst ohlásili se k vyšším stavům: poněvadž při tom velikém a podstatném jednání pomoci ducha sv. žádati sobě jest velice potřebné, že se stav

1619 městský na tom snáší, aby dříve, než se přímluvy díti budou, písnička duchovní o duchu sv. ode všech zpívána byla. Kteréžto ohlášení jich stavové vyšší schválili a hned zatim začali hlasem hlučným a skroušeným zpívati česky „Bože otče, sešliž nám nyní ducha sv.!“ a po dokonání ji i jazykem německým na túž melodii „Gott der Vater wohn' uns bei!“

Po sezpívání písniček padli všickni na kolena a horlivě se pánu Bohu modlili, a když povstali vzhůru, tedy Boh. Berka promluvil k shromáždění celému řka: když sou se stavové s pomocí božskou na tom jednomyslně snesli, aby k žádnému odkladu volení krále nového nepřicházelo, nýbrž to tak, jak se začalo, ve jmenu Trojice sv. se řídilo; pročež že dle povinnosti naň vzložené na Linharta Kolona z Felzu první přímluvy podává. Kterýžto prv, nežli se přimlouvati počal, žádal stavův, aby ho z první přímluvy propustili, poněvadž jedno sebe za nejmenšího v přímluvách uznává, za druhé také že česky dobře a ozdobně mluviti nemůže, pročež aby někdo rozumnější a těch věcí povědomější z stavův nejdříve přímluvu k tak veleslavné věci učinil, že i on potom podlé svědomí dobrého ani pro přízeň, ani pro dary, ani pro bázeň, ani k vůli komukoli hlas svůj také přednésti a vyjeviti chce.

Na to dáno mu za odpověď, že to býti nemůže, nýbrž poněvadž pán jest tu mezi nimi nejstarší, aby tedy také napřed přímluvu konal. I zachoval se tak povolně řka: Poněvadž jináče býti nemůže, že ve jmenu Trojice sv. to k sobě přijímá a pána Boha za to žádá, aby rozum, mysl jeho i jazyk spravovati ráčil, aby jenom to mluviti mohl, což by se ke cti a chvále pána Boha a potom vlasti naší k dobrému vztahovalo. Předně tedy že se mu vidí, aby stavové sobě toho krále a pána volili, kterýž by se náb. evang. přidržel, a bylli by náb. toho, kteréž se obyčejně luteranským a k Augš. konfessí se přiznávajícím jmenuje, aby lidí těch, ješto jsou, jak se říká, kalvinského náb., neutiskoval; a zase jestliže by byl kalvinského, aby též luteranské víře a následovníkům jejím nátiskův a příkoří nečinil. K tomu že podlé jeho zdání sprostného byl by nejspůsobnější (však na opravu stavův; neb on že pána Boha sobě za svědka béře, kdokoli králem a pánem naším bude, buď on pod jednou neb pod obojí, luteranského neb zase kalvinského smyslu, jeho za pána svého že poznávati chce) Jeho Mil. kurfiršt saský, protože jest blízko hranic kr. čes., správu země má dobrou, jest pán na poklady bohatý, má mnoho zemí, zůstává v dobrém srozumění s králem denemarským, zásoben jest i přátel množstvím v říši. A tak že by ten potentat mohl král. čes. z nynější těžkosti lehce po

moci. S tím však přitom doložením, že se mu vidí tak, aby 1619
žádného potentata za krále nebrali, kterýž by nebyl v unii kurfiřtů a knížat evang. a nedržel s nimi.

Po něm přimlouval se Karel Mracký a dav hlas svůj též kurf. saskému, s Felzem v přímluvě se srovnal.

Pavel z Říčan vedl řeč v přímluvě své způsobem tímto: Že se podobně ku pánu Bohu modlitbou svou utekl a za to velebnosti jeho božské pokorným srdcem prosil, aby ráčil mu duchem svým sv. přítomen býti a tak promlouvati dáti, což by se předně Bohu líbilo, ano i vlasti naší milé sloužilo k dobrému. A poněvadž pána takového míti a o něho starati se musejí, kterýž by se nás i hned neprodleně v našich těžkostech ujíti a nám z nich pomáhati chtěl, a který by byl přitom pán rozumný, rozšafný, moudrý a prozřetedlný: pročež že žádného jiného k tomu spůsobnějšího nenachází nad J. M. kurfiršta Heidelberského, protože jest kurfiřštem předním, jest pán mladý v 23 letech, rady má dobré, ráčí býti direktorem unie, dobré přátely má, totiž krále englického, kníže Maurice a jiných počet veliký, a nyní také překážku učinil hraběti z Solmusu, když jsa mezi vojskem v bitvě sám pět set kyrysarův, kteréž dotčené hrabě proti kr. čes. králi k ruce vedl, porazil.

A tím přímluvu svou krátce zavřel; přitom však toho doloživ, že jeda na zámek, zastavil se u Viléma staršího z Lobkovic, jenž nemocen jest a zření těžké v životě snáší, a pro ten nedostatek ani mezi stavy přijíti nemůže, žádaje, aby ho při sobě výmluvného měli, sice kdyby nedostatečný nebyl, že by chtěl rád v tom tak těžkém artikuli pomáhati pracovati, nicméně však že od osoby své s svým dobrým svědomím také hlas J. M. kurf. Heidelberskému dává.

Před tím pak, píší někteří, byl ducha jiného; nebo rozuměv tomu, že direktorové snesli se na tom s vyslanými z zemí přivtělených, aby sobě krále nového volili, on že stavěl se tomu na odpor, zastíraje se tím, poněvadž král Ferdinand skrze korunování své byl by pánem a králem jejich, aby tedy direktoři s stavy král. čes. a s vyslanými z jiných zemí pomyslili raději na ňáké prostředky a nechajíce nového krále na pokoji, s tímto nějak smířiti se hleděli. Což však žádný jiný z nich sobě neliboval. A snad ta příčina byla pravá jeho nepostavení se mezi stavy k volení nového krále.

Když pak dostalo se přímluvu učiniti V. V. z Roupova, tedy ji učinil:

Aby mohl v té tak hlavní platné a jak král. českému tak i jiným přivtěleným k němu zemím potřebné věci užitečně se přimlouvati a to, co by se ke cti a slávě jeho sv. a vlasti

1619 naší ku prospěchu vztahovalo, promlouvati ústy svými: protož že bude se přimlouvati dle dobrého svědomí, nepatře v tom na osobu nižádného, ani v naději dosažení milosti nějaké, ani pro lásku a přízeň, ani pro dary a nedary, pro závist neb nenávist, a to k tomu, z čehož by nyní i budoucně před Bohem odpovídati mohl; s tou přitom velikou a patrnou výhradou a protestací, komukoli hlas dá, a kohokoli jemu Bůh jako prstem ukáže, že tím žádného potentata zavrci a zlehčiti nechce a nemíní, a pána Boha sobě za svědka béře, že každému, kdokoli, buď on pod jednou aneb luteranského aneb zase, jakž se nenávistně a utrhavě mluví, kalvinského náb., volen bude, chce jakožto věrný syn vlasti v poddanosti a poslušenství státi a jeho za pána míti. A tak máli se přimlouvati, že se otevřeně přimlouvati bude.

Přede vším tedy jiným že se mu vidí, že jest všechněm třem stavům slavného kr. čes. mysliti nejvíce na to, aby toho potentata za krále volili, kterýž by k správě kr. českého v takových neřestech a těžkostech postaveného, byl nejspůsobnější, a který by pomoc skutečnou pohotově měl a neprodleně s ní stavům přispěti mohl. Aby byl i pán takový, kterýž by náležité opatření jak straně pod obojí tak pod jednou — již stavové evang. trpěti, když je pán Bůh do vůle své svaté trpěti ráčí, musejí — podlé porovnání, jak mezi stranou pod jednou a pod obojí, tak mezi samou stranou pod obojí učiněného, prokazovati chtěl, tak aby všichni mohli pod milostivým jeho panováním, dokud svět stane, pánu Bohu sloužiti podlé udělení jednomu každému podstaty víry, a jeden druhému aby toho, jestliže má lepší prostředky k dojití spasení, nezáviděl, nýbrž nad ním jako nad bližním se těšil a radoval.

Dále že jest potřeba, toho pána sobě draze vážiti a na pilném porozu míti, kterýž jest se nás v našich těžkostech ujímal a nás jak penězi tak i lidem fedroval. Více sluší šetřiti, aby takový pán volen byl, kterýž by dobrými radami se spravoval, takových pak rad při sobě nezdržoval a nimi se neřídil, jakýchž nyní na světě příliš mnoho a přítomná povaha světa ukazuje, tak aby se španielským spůsobem bez vědomí našeho o nás nesmlouvali, aniž na záhubu naši a ztenčení svobod a privilegií zemských co před sebe brali. Nebo že to sluší s pilností k srdci připustiti, k čemu jest kr. čes. původem týchž rad zlých přivedeno, a v čem až posavad trvati musí; a protož, maje na samého p. Boha pozor a vlasti své dobrého vyhledávaje, že žádného spůsobnějšího k regimentu a spůsobu nynějšímu toho zarmouceného kr. čes. při sobě nenalézá jako J. M. kurfiršta falckého, a sice pro tyto jeho chvalitebné ctnosti a příčiny: že jest pán mladý, ve 23 letech,

rozumný, učený a mnohých řečí povědomý, tak že i ještě, 1619
dáli pán Bůh, že králem a pánem naším bude, bude se moci i jazyku našemu českému naučiti; má dobré a upřímné rady a bez nich nic před sebe všetečně nebéře a sám tolikéž, když něco před sebe vzíti má, rozvážlivě a rozšafně to činí; jest dobrých řádův v zemi své milovník a ochránce, a každému podlé práva a spravedlnosti zadosti činí, ke všem věcem v regimentu svém osobně dohlíží, tak že i v tom Škrmický osobně byl přítomen, když s lidem svým 500 kyrysarů hraběte z Solmusu, jež vedl proti král. čes., porazil a rozehnal a s svou vlastní zbraní a pistolou na place rytířsky se zatáčel.

K tomu že jest hlava vší unie. Kteréž kdyby nebylo, kdo by byl mohl vzteklost papežskou a španielskou zastaviti, kteráž do král. čes. přijíti a své tyranství provozovati usilovala? Kdo ji zadržel a pass zastavil, že se do král. čes. nedostala? Unie, nepochybně z jistého nařízení pána a hlavy své. Kdo lid Mansfeldský do kr. čes. ku pomoci naší odeslal, jemu platil a jej fedroval? Učinil to Jeho M. kurf. Heidelberský. Co pak ten lid nám dobrého spůsobil a kterak nám platen byl, toho že jest příklad na městě Plzni, že pomocí téhož lidu jest dobyta. A kdyby takového lidu nebylo, jakých nepříležitostí až posavad v kraji Plzenském byli bychom pocítiti museli! tak že v něm ustavičného nepřítele a passy do říše založené byli bychom měli. A že netoliko na lidu a žoldu témuž lidu povinovaném, ale i municí, prachem, mušketami, broky, olovem k verbování lidu týž kurfiršt nás fedroval. K tomu také že jistá summa peněz pro lid, o čemž všickni direktoři dobrou vědomost mají, jest nám od něho odeslána, a ještě velikou a pěknou summu v krátkých dnech stavové od něho vyzdvihnouti moci budou. Přitom také že kurfirštová od svého nejmilejšího pana otce, englického krále, na klenotích velikou summu sobě darovanou a postoupenou má, kteroužto, kdyby k tomu přijíti mělo a peněz na splácení lidu se nedostávalo, že by i to pro peníze zastaviti chtěla.

Nad to výše že jest týž kurfiršt spřízněn s mnohými potentaty; nebo má za manželku dceru vlastní krále englického, král denemarský s kurf. brandenburským a s jinými mocnými knížaty sv. říše že pod jeho správou jakožto direktora unie zůstávají. Jest také v krevnosti spřízněn s knížetem z Uranie, Mauricem, tím nejzkušenějším a nejslavnějším bojovníkem v celém křesťanstvu, protože pošel z vlastní sestry jeho; a i jeho původem jest za direktora unie nařízen. Přijdeli pak k tomu, že Bůh dá králem a pánem naším bude, a toho se král englický s knížetem Mauricem dozví, že budou míti stavové pomoc znamenitou.

1619 Kníže pak safojské, kníže z Anhaltu, Švejcaři a Hollanderové neb stavové sjednocení v Nidrlantu že sou s ním dobře konfederováni. Kurfiršt saský že tolikéž bude sobě to volení oblibovati, tak že není potřeba žádného nebezpečenství při tom a odtud se obávati. Nebo že kurfiršt saský o svobodném stavův volení kr. čes. dobrou vědomost má, a tak že této věci tak těžké a závadné témuž kurf. falckému, moha sám v pokoji poseděti, příti bude.

A naposledy že to dává na pomyšlení a uvážení všechněm stavům, můželi ten potentat volen a za pána jich přijat býti, kterýž již artikule v konfederací obsažené, an ještě pánem není a regimentu se neujal, měniti a některé zcela a zouplna kassirovati chce; žádaje, aby to bedlivě, kdo by ten byl, pováženo bylo. Protož že tím svou přímluvu zavírá a žádného jiného podlé dobrého svědomí svého nad již dotčeného J. M. kurf. Heidelb. k správě kr. čes. spůsobnějšího — kterýž se nás podstatně v našich těžkostech i prvé ujímal i ještě, což sami naši nepřátelé v městě Vídni toho času, když legat jeho tam vypraven byl a před nebožtíkem cís. Mat. audiencí měl, vyznati musili, ujímá — nepoznává a od své osoby J. M. hlas dává.

Po něm hraběte Jana Albina Šlika přímluva obsahovala v sobě to:

Že se tomu z historií naučil i z mnohých království příběhů, ano i z jiných zemí obyčejův, jichž jest povědom, to vynachází při sobě, že volení krále konati se má spůsobem dvojím. Jedno duchovním, druhé politickým. Co se duchovního tkne, tu že sluší pozor míti na to zemi té, v kteréž král voliti se má, aby se ku pánu Bohu modlitbami svatými stavové utíkali, aby on jim vrchnost dobrou a milostivou dáti ráčil. Světský pak spůsob že jest se jak u pohanův tak i mezi křesťany v mnohých ceremoniích zachovával. Někteří zajisté že obyčej ten zachovávali, že sou sobě jisté grošíky s jistým znamením líti dávali a jich do nějaké nádoby kladli, a s čím jmenem víceji se takových grošíků nacházelo, ten že za krále a pána volen býval. Někteří pak že sou hlasy své na papíře psané dávali a do krabic k tomu naschvále připravených skládali, a tu, komu hlasů víceji svědčilo, ten také na království dosedl. Jiní zase skrze jisté k tomu ze všech stavův obrané osoby takové volení vykonali.

Ale tuto že není činiti o spůsob volení, než o osobu, která by na tento čas za krále čes. volena býti měla. I poněvadž on již doslechl vzáctných přímluv pánův těch, ješto se před ním o to rozdílně přimlouvali, obzvláštně pak těch, kteří sou se za kurf. Heidelberského přimlouvali a jemu hlas dali,

protož že se jemu o tom vidí nazpět toto: že ten slavný po- 1619
tentat takové volení, byť i za krále od stavův zvolen byl, s těžkostí k sobě přijme a to pro příčiny ty, že jest pán unie a ona k tomu dosti nesnadně, aby hlavy a pána svého v říši a v zemi míti neměla, přistoupí a povolí.

Druhé, poněvadž jest velikomocného krále anglického zeť, a král nemá než tu jedinou dceru, kterouž za téhož potentata vdal, pročež sešelli by s toho světa, že bezpochyby na dceru jeho království anglické by připadlo, a přitom také i manžel její že by králem anglickým býti musel. I kterakž by se tedy to trefovati mohlo v tolika stech mílí, aby on v Englandu i v Čechách kralovati měl? Jest také i to na překážce, že od dávního času mezi těma dvěma kurfiršty, falckým a saským, z strany religionu jest nějaké nedorozumění, kteréž mezi nimi až doposavad, jakkoli se v to jiná knížata říšská vkládala, spokojeno není; a budeli falcký volen, že saský nepochybně bude mu toho záviděti, a tak jest se obávati, aby skrze to roztržitost nějaká mezi nimi i v říši nepovstala.

Z těch příčin že by k tomu radil, aby stavové J. M. kurfiršta saského raději za krále a pána svého zvolili, protože jest pán mocný a bohatý a poklady veliké má, na kteréž mohl by velikou sílu lidu zverbovati a netoliko za jeden rok, ale i za de͏set, jakž cena těch pokladů podlé mnohých lidí poctivých zpráv vynáší, několik tisícův lidu v poli vychovávati a nám z naší této škody a těžkosti pomoci. Jest také i naším blízkým sousedem, tak že s hranicemi král. českého mezuje a mohl by bez velikého nákladu do král. čes. uveden býti; že nemá též žádných nepřátel, nýbrž pokojně v zemi své panuje, ano že jest spřízněn s domem rakouským a jeho v ničemž neurazil; a nepochybně že by tato neřest v král. čes. tak daleko vzešlá a hluboce vkořeněná skrze zprostředkování jeho s domem rakouským mohla býti mírnou traktací upokojena.

Tou také příčinou že by mohlo to býti spůsobeno, že by týž potentat k unii přistoupil. Má též veliké spříznění s denemarským králem, s knížetem brunšvickým i jinými knížaty říšskými, kteříž ho zastávati a pomocí znamenitou fedrovati budou. A tak že od osoby své J. M. kurfirštu saskému jakožto tomu, kteréhož za hodného správy té býti uznává, dle svého dobrého svědomí hlas svůj dává.

Václav pak z Budova srovnav se v přímluvě s V. V. z Roupova, to toliko k ní přiložil:

Kdež hrabě Šlik v svém hlasu zbytečně se zaneprázdňuje tím dvojím předložením, že jeho za to šetrně žádá, aby se z téhož omylu vyvésti dal. A jakož nejprvé doložil toho, kdyby ten slavný potentat kurf. falcký na král. čes. volen

1619 býti měl, že by unie byla proti tomu; on že nazpět tvrdí a praví to, když to slovo unie, jak daleko se vztahuje, při sobě považuje, že nachází to, že dotčené slovo unie a věc ním vyznamenaná a daleko patřící z jedné země nebo dvou nemůže býti nařízena, ale musit z mnohých zemí učiněna býti, aby tím mocnější a dokonalejší v podstatě své byla. A když země sjednocené, totiž česká, moravská, slezská a lužická budou k unii říše připojené, že není pochybné, aby unie toho, kdyby jí oudův a moci přibylo, vděčna býti neměla. Druhé, kdež hrabě praví, že kurf. saský žádného nepřítele nemá, a dům rakouský že v ničemž neurazil; kdyby však za krále čes. volen byl a to by k sobě přijal, již by musel s domem rakouským nepřátelsky míti činiti a nás se jako král ujímati. A tak že ti dva punktové nemohou v přímluvě hraběte místa míti.

Jiní, jak N. Křinecký, Petr ze Švamberka, Jindřich a Michal Slavatové, páni z Kolovrat a summou větší počet (protože tu každý osobně přimlouvati se musil) stavu panského dali hlasy své kurf. falckraběti, menší pak částka kurfirštu saskému, tak že v samém stavu panském 36 hlasův falcký a saský toliko 6 obdržel.

A když přímluvy přítomných osob panských zavírati chtěl Bohuchval Berka, jakožto ředitel neb direktor sjezdu, tedy Linhart z Felzu ohlásil k tomu, že to nemůže býti, aby se měli přímluvy a hlasové stavu panského zavírati, než všechněch tří stavův pospolu, a který potom kurfiršt bude míti hlasův víceji, ten aby za krále a pána našeho volen byl.

Ale proti té intencí Felzově postavil se na odpor V. V. z Roupova a to dosti osuplivě: Že to musí tak jíti a potaz stavu panského se nejdříve zavříti; nebo že toho příkladové jsou, že se také tak při předešlých voleních královskych dávalo. Ale kdyby to tak jíti mělo, jak Linhart Kolon radí, že jest počet stavu městského mnohem větší nežli stavův vyšších, kterýž také svůj svobodný hlas při volení krále má; pročež budouli se všickni a každý od sebe přimlouvati, že bude příliš mnoho hlasů, a snad hlasy stavu panského i rytířského přemohou. A tudy přijde stav vyšší k zlehčení a ku potupě a bude vyveden z své podstaty a přednosti, kterouž před stavem městským má. A protož aby Bohuchval Berka potaz panský přímluvou svou zavřel.

V tom srovnal se za jedno s V. V. z Roupova i hrabě Jan Albin Šlik řka, že hlas panský a potaz nejprvé zavřín býti musí.

I omluvil se z Felzu, že jest tomu tak dalece nerozuměl, nýbrž na velikém omylu zůstával, když pak se mu nyní to

vykládá, tedy že také tomu povoluje a ke zdání jich při- 1619
stupuje.

A tak Berka vychvalovav ctnosti, mocnost i rod kurf. falckého a ne daleko od přímluvy z Roupova se ušinuv, s tímto doložením týž potaz o hlasy panské zavřel: a protož že jako direktor tohoto sjezdu potaz stavu panského ve jmenu sv. a blahoslav. Trojice zavírá, a mocí všeho stavu panského kurf. falckraběti při Rejnu dává.

Po zavření dotčeného potazu zatím Kašpar Kaplíř, nejstarší osoba mezi stavem rytířským a přední z téhož stavu direktor, hlasy na rytířstvo podával: nejprvé na Prokopa Dvořeckého, kterýžto hlasem svým oblíbil sobě za krále a pána kurf. falckého podlé mnohých ctností, kterýmiž obdařen jest, a jichž on pěkně v krátkosti dotkl; po něm na Fridricha z Bílé, jemuž vidělo se užitečné býti král. českému a stavům jeho, aby kurf. saský královskou důstojností od nich poctěn byl. Ostatní pak z počtu direktorův, totiž: Bohuchval z Michalovic, Otta z Losu, Albrecht Fefrkorn, Vilím Ostrovec, Václav Šťastný Pětipeský a Petr Millner dali hlasy své též kurfirštu falckraběti.

Po dokonání hlasův direktorských podávaly se přímluvy od Kaplíře na každou obzvláště osobu rytířskou z obce. Ale i ti všickni směřovali hlasy svými k falckraběti, tak že samého stavu rytířského hlasův jemu daných našlo se sto a deset; kurfirštu pak saskému od samého Fridricha z Bílé daný toliko jeden.

Naposledy Kaplíř Kašpar zavíraje přímluvy rytířské pronesl se v úmysle svém takto: Poněvadž porozumívá tomu, že všickni k jednomu cíli směřují, že se též v přímluvě své od nich děliti nechce a také pro mnohé příčiny již obšírně od V. V. z Roupova připomenuté dobrým svědomím nemůže, nýbrž že tolikéž od své osoby J. M. kurf. Heidelberskému hlas dává a s tím také tento potaz rytířstva ve jmenu pána Boha zavírá i mocí téhož stavu jeho za krále a pána král. čes. volí a vyhlašuje.

Když týž druhý potaz zavřín byl, tu Bohuch. Berka podal též hlasu na stav městský. Kterýžto žádal stavův vyšších, aby mu potazu o to propůjčeno bylo; čehož i užil. A tak hned všickni Pražané, Horníci a jiná města jako i direktorové, téhož stavu městského užívající, přímluvy své přednášeli; mezi nimiž Martin Fruvein začátek jich učinil. Ale i ti, předstírajíce sobě vespolek jednoho i druhého kurf. ctnosti i povahy dosti obšírně, naposledy všichni jednomyslně a jedněmi takořka ústy falckraběti té poctivosti přáli a jej sobě za krále zvolili. Po direktořích Pražané ze spolku všickni dali též hlas

1619 svůj falckému, po Pražanech Horníci, Hradečti, Žatečtí, i jiní také se v tom neuchýlili od nich, ani jeden se mezi nimi nenalezv, kterýž by kurf. saskému hlas dáti chtěl.

Po tom potazu zavřeném vzložil tu věc celý stav městský na Simeona Sušického z Sonnenšteina, radního Starého města Praž., aby snešení jich a hlasy stavům vyšším v známost uvedl. Kterýž vykonal to v slovích těchto: Ačkoli Pražané, Horníci i jiní vyslaní z měst královských toho sou se nikoli nenadáli, aby měli toho živobytím svým dočekati, a o tom tak těžkém artikuli přímluvy své v tom slavném stavův shromáždění vynášeti; ale poněvadž se tak pánu Bohu líbí, a čas nynější to míti chce, aby vrchností milostivou, dobrou a bohabojnou král. čes. opatřeno býti mohlo, protož že z jednomyslného snešení všeho stavu třetího ve jmenu p. Boha všemohoucího J. M. kurf. Heidelberskému, falckraběti při Rejnu, aby za krále českého zvolen byl, hlas svůj stav třetí dává a mocí téhož stavu za krále čes. se vyhlašuje i s vinšem J. M. dlouhověkého panování.

I když tak jednomyslně a beze všeho sporu hlasové všech tří stavův kr. čes. se vykonali, a kurf. falcký od nich za krále volen byl, tedy na osvědčení k Bohu vděčnosti povinné z takového dobrodiní a přítomnosti jeho božské v tom jednání bylo poděkováno pánu Bohu tímto veršem z písně kancionálu bratrského „Kdož pod ochranou nejvyššího . . .", pak „Budiž chvála Bohu mocnému z takového opatrování", a potom druhou písničkou v jazyku německém.

Po zpívání poklekli všickni na kolena a chválili Boha s díkův činěním, že ráčil jim pána a vrchnost ukázati a poznati dáti, a to beze všech všudyž hádek a roztržitostí. Když pak vzhůru vyvstali, tedy oznámeno jim od Bohuch. Berky: i když sou se stavové o přijetí za krále a pána jmenovaného kurf. snesli, tedy že jest slušné a náležité o tom i pánům Moravanům oznámiti, aby i oni v tom votum své vynesli.

I obrali osoby, kteréž i hned pro ně šly a v krátké chvíli do soudnice je uvedly. A ač i pro pány Slezáky bylo též posláno, ano i dosti dlouho očekávalo se na ně, oni však vzkázali mezi stavy s náležitou omluvou, že se již k večeru hrubě schyluje a tou příčinou že sobě odklad k osmé hodině na půl orloji do dne zejtřejšího berou. Pročež stavové také učinili se omluvné vyslaným moravským, aby za zlé neměli a toho odkladu pánů Slezákův těžce sobě nevážili; kteřížto přestavše na omluvě té, s stavy se rozžehnali a spolu s nimi okolo 22. hodiny do příbytkův svých se rozjeli. —

27. srp. V tom 27. d. srpna t. j. v úterý po 13. neděli po sv. Trojici vznikla vůbec po Praze silná pověst, že generál krá-

lovský Bukvoj Píska, města hlavního v kraji Prachenském, 1619
se vší silou dobývá, ješto již den předtím se ho rukou brannou dokonce zmocnil spůsobem takovým. Když zajisté Bukvoj porozuměl tomu po vzetí Bechyně, že by nebylo mu tak snadno úmyslu svého, který měl z strany Plzně neb Prahy, aby kteréhokoli z těch dvou měst nenadále přepadl, provésti pro blízkost armády české a cesty dalekost; protož rozmyslil se jináč a poobrátil vojsko své k městu Písku, k němuž přitrhv 25. d. srpna, před hubou neb před nosem armády naší toho dne jej oblehl a na hejtmanovi Hokovi, který v městě s praporcem lidu krajského a se dvěma vojákův verbovaných ležel, aby mu ho dobrovolně postoupil, dosti zpurně požádal. Kterýžto spoléhaje se neomylně na pomoc vojska českého, an nedaleko odtud leželo, vzkázal mu na to zase hrdinsky: poněvadž každého věrného a zmužilého soldata povinnost k tomu zavazuje, aby místa sobě svěřeného bedliv byl a proti útoku nepřátelskému do poslední krůpěje obhajovati nepomíjel, protož že i on také jináče se zachovati nemíní, nežli aby se násilí svému podlé nejvyšší možnosti bránil.

Na ráno tedy v pondělí rozkázal Bukvoj díl předměstí Pražs. za mostem zapáliti, ano i palissady při bráně Pražs. popelem položiti. Což hejtman Hok spatřiv a pomoci žádné před očima nevida, ulekl se toho a dal se s nepřítelem v rokování. Ale dříve, nežli smlouva byla mezi nimi zavřína, tožť lid královský z rozkazu generalova čtyrmi místy zdi městské, když měšťané spolu s vojáky, bezpečíce se na akkord, špatný pozor na ně měli, zlezl mocí násilnou, do města mezi 23. a 24. hodinou se dostal, je nelitostivě zdrancoval, i třetí, a ten nejpěknější díl města (jiní kladou 66 domů) na prach spálil, s poctivými pannami i paními vyššího i nižšího stavu velmi neřádně a hovadsky nakládal, až některé z nich od toho násilí zemřely, a něco také soldatův a měšťanův pohlaví obojího přes 50 osob v prvním outoku pomordoval, ale ne všecko všudyž pohlaví mužské spolu s primasem, jakž o tom všickni téměř historikové němečti omylně zpravují; neb se to teprva při druhém města Písku od Bukvoje vzetí léta následujícího 1620 zběhlo.

Poněvadž pak v tu dobu všickni obyvatelé z téhož kraje z stavu panského a rytířského uvezli tam manželky, dítky i své nejlepší věci mohovité, nebo místo samo v sobě od přirození i od lidí dosti opatřené jest: tou příčinou soldati Bukvojovi nabrali se v něm kořistí nemalých, a přitom dostali tu dvou velikých kusů střelby, kteréž hrabě z Mansfeldu před svou porážkou na Písku zanechal; osadivše jej 600 jonáků branných pod správou Španiela Don Martina Huerty,

1619 ješto takovému neštěstí a záhubě města i mnohých dobrých lidí mohlo se snadno předjíti, kdyby byli měšťané spolu s hejtmanem Hokem chtěli uposlechnouti dobré rady a mínění hraběte z Mansfeldu, kterýž zakazoval se jim přidati ještě dva praporce pěchoty své pro větší bezpečnost; ale oni pohrdli ní. Odkudž mnozí soudili, poněvadž jmenovaný hejtman ani dvou dnův outoku toho nepřátelského vystáti a jemu dle možnosti své odpírati, až by mu pomoc z ležení hlavního přišla, nechtěl, nýbrž po vzdání města k nepříteli se přirazil a s ním preč odtáhl, že jest týž hejtman jakéž takéž srozumění potutedlné s nepřítelem jako jiný zrádce míti musil.

Nejvyšší pak čeští vymlouvali se tím, proč sou obleženým ku pomoci za času přispěti nemohli, že jest Bukvoj most ten, kterýž byl přes řeku, ješto mezi obojím ležením tekla, jim strhl. Ale jiní nedávali té výmluvě jich místa pro příčinu tu, že v témž místě při mostu řeka byla mělka, a oni měli dotčený most míti na lepším pozoru a osaditi jej lidem, aby nepřítel k němu tak volného přístupu neměl.

Z toho opanování města Písku vznikl jak v Praze tak i jinde po krajích okolo Prahy znamenitý strach a naříkání mezi lidem, že mnozí přednějších osob již i z měst Pražs. manželky, dítky i své drahé klenoty a poklady do jiných bezpečnějších míst posílati a odvážeti mínili. Z čehož je však brzo direktorové vyrazili a k bezpečnějším časům, příčinou nového krále volení, naději dobrou jim dávali.

Odtud obrátil se hrabě Bukvoj s lidem svým zpátkem k Strakonicům, maje znamenitý pozor na Plzeň, aby se k ní přitočiti a jí se jakkoli zmocniti mohl.

Mezitím trefilo se, že hejtmané Mansfeldští tři, Karpizon, Butke a Šlammersdorf a leitnantové, které nepřítel od toho polního potkání u Záblatí měl v zajetí na Krumlově, vyčekavše dobrou příležitostí času, z vězení svého po plachtách v hromadu svázaných a spletených hadřích dolů pět sáhů zhloubí se spustili a odtud právě toho dne, když z Krumlova do Rakous vezeni býti měli, 21. d. srpna, až na Rožmberk — jiní jmenují Veselí — mezi lid náš v bezpečnosti a s celou koží se dostali. —

Již navrátiv se zase k našemu sjezdu Pražskému, znáti dále sluší, že stavové téhož 27. d. srpna, sešedvše se v hojném počtu do soudnice a modlitby své vyřídivše, toto mezi sebou konali. Nejdříve dali sobě přečísti spis rejtharstva domácího, podlé veřejnosti při předešlém sjezdu nařízené do pole vypraveného z krajův Čáslavského, Hradeckého, Chrudimského, Kouřimského a Slanského, generalům podaný. V němž zavíralo se, že z potřeby důležité před nimi toho tajiti nemohou, kterak

u při prvnějším sjezdu, na hradě Pražském v pondělí po 1619
eděli Judica léta tohoto držaném, direktorové, když tehdáž
ařejnost měla býti vypravena, jistou instrukcí jim vydali,
k by se rytmistři i jiní poctiví soldati chovati měli. Nyní
ak že někteří rytmistři a leitnantové, nepamatujíce na to,
ož sou přísahami stavům král. čes. přiřikali, předc od nich
djeli a, jinde a jinde se zdržujíce, posavad se do ležení na-
ti nedávají. K tomu že tovaryšstvu žádných peněz se nedává,
nad to ještě i pohrůžky činí, že mu platiti povinni nejsou,
kajíce, proč jsou po vyjití tří měsíců z pole nestrhli. Od-
udž že jest se obávati, poněvadž karnety jich mdlé jsou,
dyby k bitvě přijíti mělo, aby s hanbou svou přemoženi ne-
yli. Pročež že za to generalův žádají, aby se za ně k di-
ktorům i k stavům přimluvili, aby jim služba jich byla za-
lacena. — Podobných stížností přednášelo se v tu dobu víceji.
Po přečtení jich přišedv mezi stavy do shromáždění Ště-
n Jiří z Šternberka s Václavem, bratrem svým, činil se jim
mluvna řka: Že jest ho to tištěné psaní došlo, kteréž v sobě
bsahuje, že by bezpečně doma seděti a na sjezd obecný nic
báti neměl. Ale on že se pána Boha v tom dokládá, že o
zepsání takového sjezdu, protože ho poslové nedošli, ne-
ěděl; žádaje přitom stavův, aby ho v tom domnění neměli,
ko by se tu nějaké neupřímnosti dopouštěti měl. Nebo že
obře to znají, kterak hned od počátku roztržitosti té nikda
od nich nedělil a, co sou koli na něho k vyřízení vzklá-
ali, to vše rád podnikal a podstupoval. A tak s pomocí boží
nemá proč se ostýchati, mezi stavy přijíti; a jistě že musí
íti někoho mezi stavy přítele dobrého, kterýž o něm takové
právy jim donáší a jeho při nich ošklivi.
Na to mu od stavů skrze Bohuchvala Berku odpovědíno:
jest sice v takovém domnění, jako by se od stavů děliti
ntěl, byl, ale poněvadž se nyní zase k nim přihlašuje, že od
kového domnění se upouští a přihlášení jeho místo se dává.
Podobné odpovědi Karel Mracký s nejvyšším komorníkem
d stavů dostal.
Dále Bohuchval Berka vznesl na stavy: Jakož jsou dne
ynějšího stavové se na tom snesli a hlasy své J. M. kur-
řštu Heidelberskému, aby za krále a pána země volen byl,
áti neopominuli, a přitom jest i na tom zůstáno, aby to první
otum jich denominativum, hlas krále jmenující, pánům vy-
aným ze všech zemí přivtělených v známost se uvedlo, jakož
ak po straně již se to vykonalo: pročež že vyslaní dle ta-
ového na tom snešení dnešní chvíle již na hotově jsou a,
by tím dříveji do shromáždění stavův puštěni a odbyti býti
ohli, žádají. I voleny jsou hned osoby, od nichž uvedeni mezi

1619 stavy nejdříve Moravané, po nich Slezáci a naposledy Lužičané obojí.

Tu na místa obyčejná posazeným přednesl V. V. z Roupova v řeči české to:

Že nepochybně všechněm vyslaným v dobré paměti zůstává, kterak jsou se jednomyslně jak stavové slavného král. čes., tak i oni vyslaní na místě svých principalův na tom ustrnuli: poněvadž král Ferdinand nepořádně na onen čas přijat a korunován byl a sám sebe z takového nepořádného korunování a přijetí pro nezdržení přísah a reversu vyvedl, aby mu nic psáno nebylo, ani aby k správě království připouštín nebyl, ale to, proč a z jakých příčin podstatných zavržen jest, skrze jistou dedukcí všemu světu v známost uvedeno bylo. A poněvadž také bez hlavy a pána království české déleji zůstávati nemůže, a zvláště když nepřítel čím dále, vždy více tyranství své provozuje a již se proslýchá, že by město Písek oblehnouti a dobýti měl, a sami tak veliké moci, aby mu odolati mohli, na ten čas nemají, jednomu pak každému z nich, kteříž Boha, vlast a spravedlnost milují, bylo by nač mysliti, aby se o toho pána a krále starali, kterýž by již pomoc pohotově míti a nás ní skutečně a mocně zastati chtíti ráčil, a v nově učiněná konfederací v jednom artikuli to v sobě obsahuje a zavírá, „kdyby se přihodilo, že by království české a země k němu přivtělené hlavy a pána neměly, tedy aby stavové král. čes. mohli osobu jistou jmenovati a jiným zemím se všemi věcmi okolostojícími ji přednésti:“ — protož že nyní to tak činí a J. M. kurfiršta Fridricha, falckraběte při Rejnu, osobu za krále českého jim jmenují a přednášejí, přitom jim oznamujíce, že jsou se stavové na tom dne včerejšího všickni ze spolka dokonale a jednosvorně snesli a hlas svůj první J. M. dali, aby za krále a pána král. čes. přijat byl, a to podlé dobrého svědomí svého pro příčiny již na hoře v přímluvách stavů doložené.

Po z Roupova opáčil túž řeč hrabě Šlik i v jazyku německém. Načež Moravané, Slezáci i Lužičané, každí však obzvláštně, vešli v potaz a potom všickni ze spolku žádali za to, aby bylo jim vystoupení dopříno. Když pak vně zůstávali asi za tři čtvrti hodiny, navrátivše se mezi stavy, nejdříve Moravané skrze Viléma z Roupova, nejv. komorníka mark. mor., promluviti dali v slova ta: Z promluvení jmenem a na místě stavův král. čes. obšírného, kteréž stalo se k vyslaným moravským, že jsou porozuměli, kterak jsou z jistého řízení pána Boha našeho všemohoucího osobu jistou k správě a regimentu slavného král. čes. obrali a jednomyslně o to se snesli; kteráž osoba že jest J. M. falckrabě při Rejnu. To

pak snešení stavů že se dálo předně podlé Boha, pak také jistým soudem a rozmyslem, vypravujíce o velikých ctnostech toho vzáctného pána, což také konečnými důvody mnohými sou potvrzovali. Slyšíce tedy vyslaní moravští to a vědouce, že to tak v pravdě a nejinak jest, a uvažujíce mezi sebou to vše, že nacházejí to na místě všech stavův markrabství moravského, principalův svých, že túž věc vzáctně a bedlivě uvážili. Podlé čehož oni nemají žádného v tom rozmyslu, a na místě týchž principalův svých, jakožto od nich zmocněni, aby se od stavův v té věci děliti měli, že při sobě toho nenacházejí; nýbrž podlé toho hlas J. M. kurf. falckraběti při Rejnu, jakž spůsob učiněné konfederací ukazuje, také dávají, i na místě principalův svých J. M. za markrabí moravského přijímají a od všemohoucího pána Boha požehnání J. M. žádají, tak aby ráčil král. čes. i země k němu přivtělené podlé veliké spravedlnosti a prozřetedlnosti spravovati a nad námi k nejlepšímu pohodlí král. čes. i zemí přivtělených panovati. 1619

Za nimi Slezáci v jazyku německém dali podobně hlas dotčenému kurfirštu a jej za kníže skrze D. Ondřeje Geizlera v Slezích vyhlásili a přijali, podobně božské požehnání, štěstí i kralovaní prodlouženého mu vinšujíce.

Naposledy i Lužičané obojí s jinými v tom se srovnavše, téhož kurf. za markrabě lužické sobě oblíbili s jednostejným vinšem křesťanským.

Po vyhlášení zemí přivtělených a přijetí falckraběte za krále a pána V. V. z Roupova oznámil a ke všem stavům král. čes. i vyslaným zároveň promluvení učinil v ten smysl:

Že stavové král. čes. jako i páni vyslaní všickni ze spolka, když sou se tak milostivě a jedním duchem i jedněmi ústy o toho tak slavného pána a potentata snésti ráčili, poznati mohou samou patrnou přítomnost boží a jisté dílo i působení jeho svaté milosti. I jaká tedy jiná naděje jest, než že budoucně jako tvářnost všech věcí nová nastane a z požehnání božího pod šťastným J. M. panováním všecko dobré, řád a spravedlnost průchod svůj míti bude. A poněvadž konfederací to s sebou přináší a ukazuje, že stavům království českého ještě jeden hlas, totiž zavírající, votum conclusivum, pozůstává, protož že tento svatý potaz a volení ním zavírají a při prvním hlasu svém toho zcela a zouplna zůstavujíce ve jmenu svaté Trojice, jediného pána Boha našeho, J. M. kurfiršta Fridricha, toho jmena Pátého, falckrabě při Rejnu, za pána a krále království čes. jako i zemí k němu přivtělených volí a vyhlašují i upřímě, aby pán Bůh všemohoucí J. M. nad námi šťastného a dlouhověkého panování popříti ráčil, žádají. Naposledy doložil i toho, že ještě na tom podstata veliká věci té záleží,

1619 aby se stavové spolu s zeměmi o tu dvojí věc snesli: jedno, kterak by to volení za krále falckraběti v známost uvedeno a jaké poselství vypraveno, aneb které by osoby k vyřízení takového poselství obrány býti měly; druhé, kdyžtě pán Bůh dobrotivý tomu jednání přítomen býti a šťastně žehnati ráčil, aby všickni jedním skroušeným srdcem velebnosti jeho nejsvětější z toho poděkovali a Te Deum laudamus česky i německy se zpívalo.

Což když vykonalo se, a přitom žalm 85. česky a ještě jedna píseň německá se zpívala; tu teprva také všecko množství panstva i měšťanstva přítomného, poklekvše na kolena, Bohu se za nového krále modlili. A po modlení netoliko veliká střelba z kusův po třikráte, ale i od muškétýrův jednoho praporce v place zámeckém šestkrát pouštěna byla. Mimo to po všech kostelích Pražských pod obojí zvoněno a Te Deum laudamus zpíváno, tak že se čemu každý diviti musil. A to vše dálo se mezi sedmnáctou a osmnáctou hodinou na celém orloji.

Když potom slavnost ta se vykonala, tedy stavové byli ještě déleji zdržáni pospolu od direktorův, protože toho dne jiné některé věci pozůstávaly k vyřízení; a mezi jinými supplikací velmi žalostivá Petra z Švamberka, jednoho direktora zemského, všechněm stavům království českého svědčící. V níž jmenovaný pán vznášel na ně: kterak nepřítel statky jeho všechny, kteříž se mnohým knížetstvím v říši rovnali, do gruntu poplundroval a z dopuštění božího lidi poddané jeho, nešanovav ani dítek, ba ani těch nemluvňátek, tak že by Bohu, srdci lidskému šlechetnému, ano i tomu kamení tvrdému slitovati se toho bezpráví mohlo, tyransky zbil a z světa sprovodil. A poněvadž na ten čas spolu s manželkou a s dítkami svými nejmilejšími kde se uchýliti a odkud svého vyživení vzíti nemá, že stavův za to přátelsky žádá, aby jemu statku některého komorního k užívání postoupiti se nezpěčovali, tak aby věděl se kde s svými domácími přivinouti a vyživení svého mezitím užíti.

Na to šly přímluvy ochotné, až z jednomyslného všechněch snešení postaveno na tom: poněvadž Adam z Šternberka, předešlý purkrabě Pražský, nepamatovav na pána Boha ani na poctivost svou, i nad vlastí svou se zapomenul a ven z země ujel a tím statky své všecky stavům království českého v pokutě propadl, a pan z Švamberka pak na onen čas veliké dobrodiní zemi učinil a hned při počátku roztržitosti této, když jest hrabě z Turnu první regiment knechtů verboval, z svého vlastního cajghauzu municí a zbrojí stavy fedroval i sám na vlastní náklad praporec pěchoty choval, jinému pak

lidu zemskému kvartýru na svých gruntech přál: protož aby 1619
jemu na ten čas dva statkové Libochovský a Budyňský, někdy Adama z Šternberka, jakožto odběžní k užívání, když nejprvé však do sekvestru vzati a zinventováni budou, postoupeni byli.

Dříve, nežli se stavové rozešli od sjezdu, plni jsouce radosti, že sobě krále nového zvolili, povoleno Rakušanům, aby dne zejtřejšího mezi stavy se najíti dali a některé platné věci jim přednésti mohli. Že pak toho dne, 28. srpna, hned tak 28.srp.
časně na hrad Pražský v shromáždění stavů nedali se najíti, protož mezitím, aby čas se nemařil, direktoři poslali pro hrabě z Mansfeldu, aby dali mu přečísti psaní, kteréž jim hrabě z Turnu z ležení k výstraze jeho učinil. V němž bylo doloženo toho: že žádá direktorův, aby napomenuli hrabě, poněvadž nyní nepřítel z Prachenska velmi silně sem i tam vypadá a štrafuje, a on s lidem svým do ležení hlavního táhnouti má, aby sobě opatrně počínal a jemu někde do záloh nepřišel. Čemuž on srozuměv, z takové výstrahy jim poděkoval a strojil se i hned zase odjíti. Ale direktorové zdrželi ho ještě chvíli mezi sebou, měvše s ním o některé pilné věci rozmluviti.

A v tom také poslali pro Rakušany, z nichžto přišli nejdříve dolejší a po nich i hořejší. A jakž na katedru vešli a posadili se na místě jim vykázaném, nejprvé dolejší přednášeli věci své: poněvadž již s pomocí boží konfederací jak mezi král. čes. s zeměmi k němu přivtělenými s jedné, tak mezi Rakušany obojími s strany druhé vyřízena jest, a výš dotčených zemí stavové všickni tak mnoho lásky a milosti jim příti ráčí, že je k dotčené konfederací také připustili, nicméně i v tom, aby k dobrému cíli to vše přivedeno býti mohlo, pilně pracovati se neliknovali; protož že za to jim na místě svých principalův děkují a s pomocí boží o to se přičiniti zakazují, aby trvanlivě až do vylití krve a nejposlednějšího přemožení při ní státi, ji na místě potomků a i budoucích svých v ničemž neměniti mohli.

Dáleji, když tak již všecky věci, co jim vyříditi náleželo a nač se instrukcí jejich vztahovala, vyřídili a nemohouce se pro veliké nebezpečenství vlasti své v městech Pražských déleji zdržovati, že od stavův odpuštění šetrné berou a propuštěni býti žádají; poněvadž však cesty nebezpečné jsou, aby jim stavové náležitý průvod opatřili.

Na to oznámení vzat od stavů potaz a skrze z Roupova potom jim zase odpovědíno, že se vyslaným rakouským k žádosti jich povoluje a přitom se napomínají od stavův i ode

1619 všech zemí sjednocených, aby, což tu koli tak připovídají, tomu všemu zadosti od nich státi se šetřilo.

Na podobnou žádost hořejších Rakušanův podobná odpověď také dána, a tím způsobem obojí rozžehnavše se s stavy podáváním rukou bratrských, ochraně božské je i sebe poroučeli a pomalu na cestu svou se strojili. A po odchodu jich bylo dlouho jednáno s hrabětem z Mansfeldu, ale v tichosti. Kterýž potom postaviv věci své s direktory v dobré míře, též při odjití svém rukou podáváním s nimi i s stavy se žehnal; kteřížto jemu na túž cestu štěstí a vítězství nad nepřátely i veselého zase s ním shledání jemu i sobě vinšovali. A tak hnedle toho dne a hodiny, okolo 18. hodiny, z Prahy za lidem svým odjel. —

Když zajisté Bukvoj po dobytí a zplundrování města Písku byl toho celého úmyslu, o Plzeňské se pokusiti, tedy k tomu cíli hnul se s celou armádou svou, kterouž pokládal sobě na 30.000 silnou, a položil se s ní v širých polích u městečka Mirovic, 6 mil od Plzně vzdálí. Ale že vojsko české, ač v moci a v síle jemu nerovné, nechtělo se ho nijakž spustiti, nýbrž táhnouc za ním, položilo se též polem v témž místě, toliko čtvrt míle od tábora jeho; tou příčinou nebyl sobě dokonale volen, aby, kamž sice rád myslil, svobodně proskočil a vůli sou sobě beze vší překážky provedl. Armáda naše, neohlédajíc se na to nic, že nepřítele jest slabší a pomoci moravské, domů pro Dampíra od stavův povolané, při sobě neměla, neohradila sobě ležení svého na jednom vrchu žádným příkopem a byla hotova dle dané sobě příčiny s nepřítelem polem se potkati, očekávajíc mezitím na hrabě z Mansfeldu s lidem jeho příjezd s velikou žádostí.

Na to hrabě ustrnul se s týmiž houfy svými hrnouti se z Plzenska k ležení hlavnímu, a přijev ty dny do Prahy, zase odtud 22. d. srpna navrátil se do Plzně, a pojav odtud 14 praporců pěchoty a dvě karnety jízdy, obrátil je před sebou 24. d. srpna k Berounu, sám pak sjev opět do Prahy a očekávaje na jmenovanou ordonanci od generalův, tu se jí duptal a podlé navržení upřímého hraběte z Turnu hleděl týž lid svůj cestami takovými vésti, aby s žádnou svou škodou a ztrátou lidu do hlavního ležení šťastně se dostati mohl.

Že pak právě v tu dobu přijel také do Prahy Kristian kníže z Anhaltu a úřad generalissimi aneb nejvyššího a dokonalého generala nad armádou českou k snažné žádosti stavův král. čes. i všech přivtělených zemí pod jistými výminkami a námluvou k sobě přijal a po opatření některých potřeb vojenských v Praze do ležení českého sjeti chtěl: stavové na dokázání knížeti vděčnosti své, darovali mu pěkný

stan turecký z pokladnice cís. Rudolfa. Z té příčiny kníže připojil se k hraběti z Mansfeldu a vyjev toho dne spolu s ním na cestu, jest od něho nejprvé do města Příbramě uveden a potom odtud skrze jeden neobyčejný a obzvláštní pass hustými lesy třetím dnem, totiž 30 d. srpna, i se vším lidem pěkně a bezpečně do ležení provozen. Nad čímž celé vojsko české bylo náramně potěšeno, že i generala nového vrchního se dočekalo i s hojným a čerstvým tovaryšstvem Mansfeldským se shledalo. Nebo sice nepřítel až dosavad měl vždycky veliký pozor a chuť zvláštní na Mansfeldské, zda by jim kde rytířskou službu prokázati a je jako u Záblatí přivítati mohl. Ale on vždycky mu vycházel s pomocí boží z těch záloh jako i teď opět, a to již po třetí. Ačkoli zajisté královští zvěděvše skrze své špehéře bedlivé, že se hrabě s svrchu dotčenými houfy svými do ležení hlavního jistotně strojí, ale kudy, toho konečně věděti nemohli, protož pásli naň v určitém místě s 20 karnety rejtharstva neposledního. Ale snažnost jejich byla daremní, jedno, že hrabě těmi lesy táhl, druhé, byť byli krásně kde jej podskočili, s těžkostí byli by mohli mu jakou překážku neb škodu učiniti, protože generalové poslali z ležení proti němu na půl míle tisíc koní za průvod. Jakož pak, když lid jeho jmenovanými lesy táhl, pošla mezi ním náhlá pověst — zdali odněkud jinud či od samého generala roztroušena, aby zkusil, jak se synové jeho k bránění míti budou —, že by nepřítel v kterémsi místě týchž lesův na ně již očekával: tedy hrabě, jezdě od jednoho praporce k druhému, i sám udatně se před ním stavěl i lidu hrdinsky k stálosti, prozřetedlnosti a zmužilosti napomínal. Ale že potom nepřítel nikdež se jim viděti nedal, tím také snázeji se dostali do ležení všickni v dobrém zdraví. 1619

A ještě toho dne vyslal rejtharstvo své do jednoho údolí pod ležením proti nepříteli, aby zkusili ho, jak dobré srdce k šermiclování má; pěchotu pak na vrchu též s té strany k ležení nepřátelskému rozložil, očekávaje spolu s jinými generaly a bojovníky hrdinskými, co dále Bukvoj s tou svou silou proti nim předsebráti bude. General pak nový, ujav se správy válečné a, co zapotřebí uznal, v ležení nařídiv, zase na ten čas ku Praze se obrátil a odtud k novému králi do Amberka pospíšil. —

Ale navraťme se z ležení zase k sjezdu našemu. Téhož dne Vilím z Roupova, nejvyšší komorník mark. morav., odeslal psaní k stavům do shromáždění jich s tou žádostí: poněvadž nepřítel z ponuknutí nepřátel vlasti — protože jest nejvíceji, co se sjednocení mark. moravského zase s král. českého, v tom pracoval a, aby se táž země zpronevěřilým synům

1619 vlasti opřela, nápomocen byl — všecky jeho statky poplundroval, a jsa on pán chudý, že by neměl na budoucí časy, kde se uchýliti a čím se s manželkou i dítkami svými živiti: pročež aby stavové proboštství sv. Hypolita, jinak Pöltenberské, blíže města Znojma, se vším jeho příslušenstvím a se třími vesnicemi, k špitálu sv. Františka u mostu v Starém městě Pražském náležejícími jemu dědičně odevzdali, že chce takový plat, kteréhož se z téhož duchovenství do 200 zlatých počtu moravského každoročně schází, na chudé lidi do toho špitála, tak aby se jim tu žádného zkrácení nedálo, odvozovati. Jestli že by pak té lásky od stavův užíti nemohl, že by musil u veliké chudobě a nouzi život svůj vésti.

Stavové měvše jak žádost jeho tak i vzáctnou přímluvu zaň direktorův moravských v svém považení bedlivém a prohlédajíce k jeho vlastenské práci a upřímosti, v těchto věcech obecných prokazované, povolili k ní všickni jednomyslně a dali to i mezi jiné artikule snešení sněmovního vložiti i vytisknouti.

Zatím čtena byla před stavy odpověd Adama z Waldšteina, nejv. hofmistra král. čes., na psaní tištěné, jemu od stavův odeslané, tyto punkty v sobě obsahující:

I. Ačkoli se stavové na tom snesli, aby kr. Ferdinandovi psáno nebylo; však že by jemu naproti tomu vidělo se podlé jeho sprostného zdání, aby se předce něco napsalo. Ale když sou se již jednou na tom ustrnuli, že on proti tomu svým zdáním býti nemůže.

II. Aby ho stavové k tomu nenutili, aby měl sobě snešení o kr. Ferdinanda oblíbiti, poněvadž jest tu apologii neb justifikací jejich nečetl a, co v sobě obsahuje, neví, a takové věci že nejsou všední, ale daleko hledící. Když mu tedy táž apologie bude přednešena a on, co s sebou přináší, do ní nahlédne, že se chce v svém zdání dále resolvirovati. Při odeslání pak psaní toho žádal skrze Pavla z Říčan, aby mohl na týden z arrestu propuštěn býti a manželku svou v těžké nemoci postavenou na Lovosicích navštíviti, že jako poctivý pán připovídá, v uloženém čase a jakémkoli terminu jemu od stavův vyměřeném zase do Prahy se postaviti a navrátiti.

K té oustní jeho žádosti přimlouvali se stavové rozdílně, někteří radivše k tomu, aby bylo povoleno k ní. Ale když na přímluvu V. V. z Roupova přišlo, on oznámil, že to psaní má divné paragrafy, tak že se mu skůro rozuměti nemůže; a že proti tomu sice také není, aby neměl býti na statek odpuštěn, ale aby se v tom patrněji resolviroval a dostatečněji pronesl, co míní dále činiti, a chceli býti stavův přítelem čili nepřítelem dokonalým. A tak povoleno mu naposledy k tomu,

aby z Prahy na čas odjel. Ale když ještě toho dne seznalo se a vyskoumalo něco na něm, jako by chtěl za Adamem z Šternberka ujedti, z té příčiny snešení to předešlé bylo zase změněno a vzkázáno mu po Michalovi Šicovi, komorníku od desk zemských, aby z Prahy nikam neodjížděl. A na to hned také dům jeho silnou vartou neb stráží osazen. 1619

Naposledy, když vyslaní z hrabství Kladského vyhledávali toho při stavích, aby, puštěni jsouce mezi ně, jisté poselství od principalův svých před nimi zdíti mohli, bylo na tom postaveno: poněvadž stavové hrabství Kladského takových práv a výsad neužívají, jako jiné přivtělené země, aby také nebylo týmž způsobem jako pro jiné vyslané posíláno, ale aby toliko jeden sekretář vždycky pro ně došel a je do shromáždění stavův uvedl. Jakož pak vykonalo se to skrze Daniele Skretu z Závořic, direktora z stavu městského a sekretáře.

Kteřížto dostavše se do soudnice v šesti osobách, dali od sebe promluviti německy jednomu z prostředku svého v ten rozum, že sou s plnou mocí od svých principalův k sjezdu přítomnému vypraveni, a cokoli jednati budou, že jest jim k tomu moc a právo dáno tak, jako by tu všickni stavové jmenovaného hrabství přítomni byli; jakož pak jistou instrukcí několika pečetmi upečetěnou stavům podali, v níž obsahovalo se to:

1. Aby k konfederací jako jiné země připuštěni býti mohli. 2. Aby hlasu svobodného při volení krále, příkladem jiných zemí užili, protože jest hrabství jejich slavné a svaté paměti král Jiří osvobodil a privilegiemi nadal, tak že před Chebskými a Loketskými něco napřed mají; jakož pak extrakt privilegií svých i hned podali. K tomu že při pohřbích králův českých erby hrabství Kladského obzvláštně se malují a nosí, též král český v tituli svém jmena titule hrabství toho užívá. 3. Aby místo a sedění své jisté při sněmích hlavních mívali.

Ty všecky věci orator jejich ozdobně a obšírně předkládal, až se s řečí jeho téměř na hodinu protáhlo. Po potazu stavův dána jim odpověď jmenem jich od V. V. z Roupova: že stavové v ty věci od vyslaných přednešené bedlivě nahlédnouti i tohoto ústního vznešení povážiti chtějí. Mezitím aby měli strpení do času krátkého, až věci obecné nejdříve uváženy a na místě postaveny budou.

S tím na ten čas odšedvše, byli zase od sekretáře Skrety do hospody doprovozeni.

V času těch rozmanitých považování trefilo se, když mnozí z mladších lidí stavu panského i rytířského sem i tam se procházeli a jednak do soudnice přicházeli, jednak zase z ní

1619 vycházeli ven, že Václav z Roupova domluvil jim s pohnutím slovy těmi: „Páni, páni! kdež to? račtež posečkati malička. Jak soudím, že páni ráčí pospíchati k snídání; ale hleďtež páni, abyste někdy vlasti své neprosnídali."

29.srp. Na ráno ve čtvrtek, 29. d. srpna, vážen byl dekret v příčině postoupení Petrovi z Švamberka statkův Libochovského a Budyňského, kterýž měl se odeslati do Budyně kommissařům k té věci zřízeným, protože Jan z Šternberka, Adama syn nejstarší, bránil toho, pravě, že jest mu otec jeho obadva statky odevzdal k užívání, — aby nedadouce sobě ani jemu ani žádnému člověku jinému překážeti v kommissí své, v ní tak, jakž jim od stavův poručeno, se chovali a dotčeného Petra z Švamberka v ty dva statky zvedli.

Někteří z stavův přimlouvali se, aby Jan z Šternberka při tom postoupení otcovu byl zůstaven, poněvadž majestatem od císaře Rudolfa II. stavům daným, jenž zlatou bullí se jmenuje, o propadení statkův jisté vyměření se činí. Jiní poráželi to zdání tím: že se ten majestat vztahuje toliko na krále, od něhož vyšel, aby totiž toliko král statkův v pokutu nebral, bylili by jací dědicové a synové před rukama, a aby ten, kdož co proviní, hrdlo sám propadl, statek pak jeho aby na syny aneb přátely připadl; ale stavové že tu moc mají sobě pozůstavenou, kdyby kdo co proti nim a zemi provinil, takovému statek, neušetřujíc v tom ani synův ani přátel, vzíti a k dobrému země obrátiti. Při kteréžto přímluvě poslední jest toho zůstaveno.

Dále Bohuchval Berka připomenul stavům: že podlé včerejšího na tom zůstání Moravané, Slezáci a Lužičané jsou pohotově a na to, aby pro ně bylo posláno, očekávají; aby se tedy tím již déleji, co se má králi volenému psáti, neprodlévalo.

I povolali jmenovaných vyslaných skrze jisté osoby z prostředku svého, jimžto po usazení se na místech obyčejných oznámeno jmenem stavův, od V. V. z Roupova nejdříve česky pro Moravany, potom i německy pro ostatní: poněvadž páni vyslaní o tom dobrou vědomost mají, kterak nepřítel své tyranství netoliko v král. čes. ale i v mark. moravském provozuje, a vždycky den ode dne víc a více zlých novin doslýchají všickni, aby to bedlivě spolu s stavy uvážili, co by mělo se králi volenému psáti. Což že jináč vykonati se nemůže, než aby osoby k spisování takového psaní se zvolily od stavův i od vyslaných, jako i poslové, kteřiž by do města Amberka, kdež nyní král bytem jest, co nejdříveji se vypravili.

I dožádali se vyslaní stavův, aby oni sami kopii téhož psaní zhotoviti dali a jim ji ukázali, že i oni potom chtějí své dobré zdání k tomu dáti a přitom i kommissaře k králi obrati.

Pročež vložena ta práce na Jana Albina Šlika, Václava z Budova, Krištofa Fictuma a Martina Fruveina, aby ji do zejtří do deváté hodiny zhotovili a stavům k opravení přednesli. 1619

Toho dne Jan Sferýn, měštěnín a spoluradní Nového města Pražského, papeženec jízlivý, že zbraní odkládati nechtěl a hanlivými slovy voleného krále dotýkal, na poručení direktorův vzat a šatlavou Novoměstskou potrestán.

Na ráno pak dne pátečního, 30. d. srpna, vážilo se psaní 30. srp. k králi novému skopírované, kteréž sobě, že dobře bylo sepsané, všickni oblibovali beze vší opravy a ujímání; jehož context byl skůro takový: Poněvadž bez hlavy a pána král. čes. spolu s zeměmi k němu přivtělenými v tak těžkém a zarmouceném způsobu svém déle trvati nemůže, že jsou z jistého vnuknutí pána Boha všemohoucího a uložení jeho sv. všickni tři stavové král. čes. podlé svobod a privilegií svých z své dobré a svobodné vůle spolu s vyslanými z markrabství moravského, z Hořejšího i Dolejšího Slezska, též Lužic obojích jednomyslně na tom se snesli a jeho sobě za krále a pána zvolili, prosíce ho za to pokorně, aby takové za krále čes. volení k sobě přijíti, milostivým pánem jejich zůstávati, nás v tom způsobu zarmouceném postavených se ujíti a spolu s vyslanými našimi o jistý den a místo, kdyby korunování jeho státi se mělo, milostivě se narovnati ráčil.

Potom poslali je ku přehlédnutí i vyslaným, kteříž podobně s ním byli spokojeni.

Po vyřízení toho předstoupili před stavy Jan Jetřich a Václav, vlastní bratří Malovcové, a podali jim supplikací ku povážení, kteráž od Beniamina Fruveina nahlas přečtena obsahovala v sobě to:

Kterak nepřítel všecky statky jejich, něco před rokem a některé teď nedávno, na nejvyšší zhubil, poddané zmordoval a ostatní rozehnal, tak že na ten čas téměř k čemu se utéci nemají. A ačkoliv jim spolu s jinými mnohými teď od nepřátelské ukrutnosti poplundrovanými obyvateli statkové Smečanského a k úřadu purkrabství nejv. Praž. náležející k užívání postoupeni jsou; však že oni s týmiž osobami poplundrovanými, an se žádnému z nich tak veliké škody nestalo jako jim bratřím Malovcům, srovnáni býti nemohou. Nebo že to jako poctiví podlé dobrého svědomí říci mohou, že se jim dvěma při nejmenším za sedmkráte stotisíců kop od nepřítele škod zdělalo. Protož že s náležitou uctivostí žádají, aby jim stavové pro lepší jejich vychování toliko na ten čas panství Mělnické k užívání postoupili.

Stavové, učinivše o to mezi sebou potaz, přistoupili k tomu, aby bratří Malovcové v užívání statku dotčeného vešli, však

1619 na ten spůsob, aby hejtman a písař důchodní všelijaké kontribucí a berně z téhož panství povinné zcela a zouplna odvozovali, a Malovcové jim v tom žádné nejmenší překážky nečinili.

Po odbytí jich ozval se podobně před stavy Jiřík Kunci, osoba rytířská, s pláčem sobě před nimi stěžovav: kterak nepřítel jemu také celý statek a jmění jeho znuzil, a co jest sobě tak hned před rokem, za času této roztržitosti, jsa nejbližší města Budějovic, do města Písku odvézti dal; i manželku s dítkami tam jako do místa bezpečného, jakýmž ještě tehdáž bylo, a kdyby upříme a po právě jíti mělo, i posavad by bylo ostalo, odeslal, kterážto až do oblehnutí tohoto tam zůstala. Ale nyní že neví, jestli živa či ne. K tomu, poněvadž jest též město od nepřítele vzato, že jest také o to všecko, což jest sobě v něm schoval, připraven, tak že již nebohý pacholek nemá, než co na něm spatřují. I ač jest několikráte žádal direktorův za to, aby mu některý dům v Praze těch zpronevěřilých synův vykázali, kde by byl mohl jak manželku, dítky tak i jiné věci své, jež před nepřítelem uchvátil, opatřiti; však že po mnohém sollicitování ničehož při nich užíti nemohl. Pročež že jim za takovou ochranu děkuje.

Podobnou měrou že ubohé obyvatele i generalové opatrují a tak je proti nepříteli zastávají, že chtě a vědomě jim škody hrozné dělati dopouštějí, a mohouce mu několikráte, když ještě tak silen nebyl, odepříti, toho že zanedbali, nýbrž že raději jen zahálčivě leželi, hodovali a panketirovali. Že by Bohu mohlo býti žel toho lidu zkušeného, který tak mizerně a ledajaks sevřen jest, ano i líto nákladu toho velikého, kterýž na týž lid vojenský šel. A co pod tím dobrého spůsobil, ležev již tak dlouho a více nežli půl druhého léta v poli? Tak mnoho, jako by ho stavové neměli. On že to proti tomu ukáže, kterak a kdy nepřítel lid náš z zámků, z tvrzí, z měst a z městeček vypral, vyhnal a je sobě podmaňoval; naši pak, aby ho z té nejmenší a nejšpatnější vísky vyprati měli, že toho neukáží. Kdo jest tím vinen, toho že Bůh bude pokutovati, a dejž Bože, aby se to naň propuklo.

Pročež, poněvadž jest nemohl žádného fedruňku od direktorův užíti, že nyní žádá, aby mu aspoň patent otevřený dán byl, aby mohl bezpečně jeti a manželky své, zdali ještě kde při živobytí s dětmi zůstává, pohledati.

K té jeho velmi důtklivé řeči ozval se V. V. z Roupova a dotázku naň učinil, samýmli direktorům mluví či všechněm stavům. Odpověď, že to veřejně mluví, aby všickni slyšeti mohli.

Na to z Roupova zase řekl:

Že sobě to pánem Bohem a vším světem direktorové 1619
osvědčují, že by rádi tomu byli, aby se bylo s lidem válečným něco v poli řídilo a nezahálelo; ale, že nic neřídí a jen leží a zahálejí, tomu že oni docela, co by toho za příčinu bylo, rozuměti nemohou. Co se jich direktorův tkne, že ve dne i v noci pracují a takměř málo spí, a měloli by se jim takovou domluvou, však pokudž se tu od Jiříka Kuneše z zahálky obviňují, za tak úsilnou práci odměňovati, že by jim to bylo litostivo snášeti. On z Roupova že jest, když generalové v městě Pražském byli, jim v místě tomto výsadním to mluvil, pročež by se to dálo, že se tak nic proti nepříteli nepůsobí, a nehledě na ně skrze prsty aniž se jich v čem tom ostýchaje, i to předkládal, že by takovou měrou stavové nebyli s nimi dobře spokojeni. Oni pak že zastírali se mu divnými příčinami, kteréžto dle jeho soudu bylyli jsou podstatné čili nedostatečné, toho že nyní při sobě zanechává.

Direktorové však v pravé pravdě, že, jakkoli do ležení píší, ordinancí dávají a poroučejí, již naprosto tomu neřádu odolati nemohou, nýbrž v podobném nebezpečenství jako i všickni stavové zůstávají. Pročež že pána Boha prosí, aby on sám nás všech chrániti a opatrovati ráčil, když lidská pomoc a našeho lidu válečného ustávati by chtěla. Kdo jest pak tím vinen, toho že jistotně p. Bůh mstíti bude. A jestli v tom neupřímnost nějaká, to že se dlouho tajiti moci nebude, nýbrž když tehdyž přijde na jevo.

Dále že i to direktorové stavům pro zprávu a potěšení jich oznámiti mohou, kterak sou spolu s vyslanými z jiných zemí o to se všelijak starali, aby jiného generala (kníže Kristiana z Anhaltu), jemuž by celé kommando lidu verbovaného svěřiti se mohlo, opatřili; a to s pomocí boží při něm obdrželi, tak že již na cestě jest a v ležení se očekává. Naděje tedy vede, že bohdá lepší správa a regiment v ležení držeti a zachovávati se bude.

Jiříkovi tedy Kunešovi pro spokojení ho dán jest list otevřený a jistá summa peněz, aby jeda po manželce a dítkách svých se ptal, s tím potěšením, že též manželka a ditky jeho, poněvadž v městě Písku ještě větší počet manželek lidí rytířských se nacházel a v nastávajícím nebezpečenství preč z města vyšel, s nimi také vyjíti mohla.

V tom Jindřich Čížek z Jenšteina, měštěnín a na onen čas císařský rychtář v městě Berouně, přijev do Prahy přinesl stavům jakousi divnou novinu, že jest těch dnův kurýr od hraběte z Turnu na Křivoklat skrze Beroun stěžně běžel, a když hejtmana na zámku nenalezl, že jest se téměř za vlasy rval a hned zase zpátkem k témuž hraběti do ležení pospíchal.

1619 Při rozpuštění stavův učiněno jim napomenutí dostatečné: aby se nikam z Prahy nerozjížděli, nýbrž na ráno v sobotu d. 31. srpna, dáli Bůh, u větším počtu do soudné světnice najíti se dali, že se jim všecko zcela a zouplna čisti bude, co se koli při tom celém sjezdu hlavním dosavad zřídilo a na místě postavilo.

Jakož pak stavové hleděli se tak povolně zachovati, a jaki
31. srp. modlení se vykonalo, tak nejdříve přednešeno jim psaní od purkmistra a rady i vší obce města Klatov, v němž žádali: poněvadž se jim munici, prachu i olova nedostává, lidu také dosti málo v městě mají, proti tomu pak nepřítel vždy dále a více k městu jich se přibližuje; pročež aby se jim podobně jako Píseckým, sousedům jich milým, nestalo, aby je direktoři dostatkem prachu, luntů, olova, ano i kusem polním některým fedrovati neobmeškávali — připovídajíce do nejvyššího svého přemožení nepříteli s pomocí boží odpírati a se hájiti. I mělo to psaní vskok místo své, a stavové zakázali se Klatovským fedruňkem slušným v příčině tak důležité.

Potom publikovalo se psaní manům Karlšteinským svědčící: aby i hned po dodání jim poručení toho beze všeho meškání a průtahův se sebrali a na hrad Karlštein dle povinností svých k opatrování hradu před mocí i lstí nepřátelskou najíti se dali.

Po vyřízení psaní těch přišel mezi stavy Jan z Šternberka, syn nejstarší Adama z Šternberka, a ohlášel se před nimi: Že jest vědomé stavům, kterak sou se dnův pominulých na tom snesli a skrze jisté kommissaře to nařídili, aby statky otce jeho dva, Budyňský a Libochovský, Petrovi z Švamberka v moc a užívání uvedli. I poněvadž týž otec jeho jemu takových statkův na ten čas postoupil a pro jisté i hodné příčiny z země vyjel, že žádá, aby při nich zůstaven býti mohl. Nicméně, jestli že jest otec jeho proti stavům a zemi co přečinil, že syn za otce nepravosti nésti nemá. On také od osoby své že proti stavům nikda nic neprovinil, aniž se proti nim puntoval. Přes to všecko že i otec jeho nepomine v brzkých dnech omluvu svou, proč jest to učinil a na čas král. čes. se vzdálil, v jistém psaní svém přednésti a před stavy se ohlásiti. On pak syn, když to při nich obdrží, že chce s nimi živ i mrtev setrvati.

Po vystoupení jeho učiněn potaz, při němž všickni snesli se jednomyslně na tom, což i jemu také v známost se uvedlo: když takové psaní otce svého, o němž v promluvení svém učinil zmínku, přednese, tedy že stavové, co v sobě obsahovati bude, do něho nahlédnouti a téhož Jana Šternberka ko-

nečnou resolucí poděliti chtějí; nyní pak že té věci při předešlém svém snešení zůstavují. 1619

Pročež on nelitovav sobě resoluci té, s veselou mysli i tváří z shromáždění stavův odešel.

Zatím hned publikovali se všickni artikulové, o kteréž se stavové jak sami mezi sebou, tak ovšem i spolu s vyslanými z zemí přivtělených a sjednocených při tomto celém sjezdu od jeho začátku až do přítomného zavření snesli a porovnali, jakž ti již na díle napřed vyznamenáni jsou, na díle pak málo níže připomenuti budou.

Při kterémžto týchž artikulův publikování Pražané s jinými vyslanými z měst, měvše danou sobě příčinu k tomu, ozvali se k stavům vyšším v své šetrné žádosti: Poněvadž sou stav třetí, v král. čes. svobodný, za jakýž je i oni stavové vyšší jakož jindy vždycky, tak ovšem i v těchto přítomných neřestech i jednáních obecných uznávali i dosavad ještě uznávají a drží a tou příčinou všelijaká také břemena král. čes. snášeti rádi a hotově pomáhají: pročež že stavův za to žádají s uctivostí náležitou, aby oni proti tomu zase jim to přátelství a vlídnost prokázali a je k jízdě na zámek Karlštein, když by toho časem potřeba zemská nastala, podlé sebe připustiti a jim to na časy budoucí a věčné zase osvoboditi se nezpěčovali, protože tétéž svobody stav třetí od starodávna předtím nešťastným potlačením měst za Ferdinanda I. užíval, ale v tu dobu původem nepřátel téhož stavu o ni připraven jest, jakž vše, budeli zapotřebí, budou velmi snadno moci ukázati.

Proti tomu stavové vyšší dali jim odpověd takovou: že by to bylo proti regaliím a na ujmu vyvýšenosti jejich, poněvadž dotčená jízda toliko stavům vyšším od starodávna příslušela.

Ale stav třetí replikovav na to, oznámil: že sou toho užili v létu 1609, když majestat na náboženství stavův pod obojí od císaře Rudolfa II. dán byl, a k dovezení jeho mezi jiná privilegia zemská osoby z Pražanův také voleny byly.

Stav nicméně panský a rytířský vycházel stavu městskému tím, že to bylo v samé příčině náboženství, ale v věcech politických že to býti nemůže. Přes to pak všecko, poněvadž stav městský praví se míti právo k tomu, tedy aby při budoucím sněmě generalním toho práva a svobody své dokázal; jestliže se co takového provede, že stavové vyšší, aby Pražanům i jiným městům k tomu povoliti neměli, nikoli proti tomu býti nechtějí.

V tutéž dobu vyslaní Mostští a Kadanští ohlásili se podobně, žádajíce, poněvadž větší díl obce v týchž městech jest

1619 náboženství evang., a kostelové v nich na náklad obce vystavení jsou, aby tou příčinou na jedno i na druhé kostelové hlavní, jichž v dosti skrovném počtu strana pod jednou užívá, obci evangelické od stavův odevzdáni byli, tak jakž sou toho hned při začátku tohoto sjezdu od stavův žádostivě vyhledávali. A když se za jmenované obce evangelické i Pražané s jinými posly z měst dostatečně přimlouvali, tedy potěšeni byli od stavův odpovědí a zakázáním takovým: aby vyslaní jejich po zavření sjezdu tohoto při direktořích týž žádost svou připomenuli, že k skutečnému splnění přivedena býti má; nyní, poněvadž dnešní chvíle týž sjezd k zavření svému směřuje, aby v přečtení věcí těch, kteréž se veřejně opětují, další překážky stavům nečinili.

A když čtení celého snešení obecného se dokonalo, mimo všecku naději stavův vstoupily mezi ně dvě osoby z prostředka jejich a stížily sobě před nimi do Krištofa Karla z Roupova a na Humpolci věc takovou, že jest této chvíle, jsa mezi jiným panstvem na paláce, slova ta z úst svých světle a patrně promluvil: jestliže nepřítel dostane se do Plzenska, tedy že se hned k němu přidati chce.

Stavové vyrozuměvše vznešení tomu, poslali vskok pro něho na palác. Kterémuž jmenované osoby to vše zase vůči mluvily. Ale on netoliko se k těm slovům od sebe vně mluveným v soudnici přiznal, ale nad to výše i to k nim přidal: Když jest nepřítel lonského roku ku Pelhřimovu táhl, že jest proti němu vyjel, jeho, aby na statcích a poddaných jeho jemu škody nečinil, za to žádal, ano i samému Bukvojovi psal i zase od něho psaní přijímal. Proč by pak toho činiti neměl, moha sobě z škody jakýmkoli spůsobem pomoci?

Pročež vzavše ty jeho řeči v své považení bedlivé, poručili mu uvésti v známost snešení své společní v ten rozum: poněvadž to není povaha upřímého syna vlasti, za nepřítelem a proti nepříteli jezditi, jeho za přichránění statkův svých žádati, nýbrž neupřímého a zpronevěřilého syna a obyvatele; pročež nechceli za toho od nich ode všech držán a jmín býti, aby deset tisíců kop miš. pokuty stavům propadl a na hotově složil. On pak doslýchaje vyměření toho, poněkud se tomu smál a jako za žert sobě kladl; až když potom V. V. z Roupova do něho živě se vložil a jemu dokonale zákon otevřel, pověděv, že odlože strejcovství na stranu, musí mu pravdou oči zaslepené protříti a to beze všeho okolkování jemu připomenouti, že jest vždycky po ten veškeren čas s stavy král. čes. pod obojí neupřímně mínil a ještě tehdáž od těch nevěrných synův vlasti, místodržících, věda o tom, že již takového povolání od stavův zhoštěni byli, když jest měl v Pl-

zensku statek ujímati, poručení sobě, vše na truc direktorům, 1619
vyjednal. Ovšem pak že to není věrnost k vlasti zachovati: proti nepříteli jezditi, jemu psáti i zase psaní od něho přijímati a s ním obecenství míti. Čeho jest tedy tím předsevzetím zasloužil, to že sám posouditi může. Protož pokutu, která naň od stavův vzložena jest, že může ještě rád podniknouti.

Tu teprva jako předěšený počal se klíti a přísahati, že neví, kde summy takové vzíti. Pročež stav rytířský ohlásil se hned na konec skrze Ernfrida Berbištorfa, toho času generalprofiantmistra: jestliže Krištof Karel z Roupova jmenované pokuty v milosti ujíti nechce, tedy že k němu i hned jako k nevěrnému synu vlasti (a tu se všickni v hromadu sstoupili, jako by ho vzíti chtěli) zachovati nepominou. On nevěda, co činiti, teprva k takové pokutě přistoupil. Avšak zase na přímluvu strejce jeho V. V. z Roupova jest od něho ne za pokutu, ale toliko za summu stavům do čtyr let bez úroků půjčenou přijata, když on rukou dáním pode ctí a věrou i pod propadením všeho statku dotčenou summu v jistém času složiti připověděl.

Naposledy po všem všudyž přednešeno stavům psaní v jazyku německém Jana Jiřího markraběte brandenburského, jinak z Krňova neb Jegerndorfu, kterýž v Slezsku některé statky drží; v němž dokládal toho, že jest měl spor o skoupení takových statkův na soudu v král. čes., a když jest o to při císaři sollicitoval, že vždycky takovou resolucí, původem nepochybně nynějších nepřátel vlasti, dostával, že císař jak pro stavy král. čes. tak i mark. mor., ano i pro knížata a stavy slezské koupě takových statkův, zvláště poněvadž kníže cizozemec jest, jemu dopříti nemůže. O čemž že jest na onen čas na sněm moravský stavům připsal, ale oni že jednomyslně se mu v tom pronesli, že o tom, aby se kdy od stavův mark. morav. to zapovídati mělo, žádné vědomosti nemají.

Po uvážení žádosti té na tom se stavové vespolek též snesli: aby se markraběti spůsobem a příkladem Moravanův odepsalo, že oni podobně o té zápovědi naprosto nic nevědí a k ní se neznají, nýbrž že sou to sobě dotčení nepřátelé sami vymyslili, jakž pak obyčejně tak činili proti každému tomu, když se kdo náb. evangelického do které země za obyvatele dostati měl; protož že stavové jmenovaných statkův, co na nich jest, z toho srdce markraběti přejí a, aby jich v dobrém zdraví užívati mohl, na pánu Bohu vinšují.

Když tedy již s pomocí Páně všecky věci obecné a podstatné k vyřízení svému dokonalému přišly a to vše v pořádný spis uvedené i vůbec v soudnici před stavy se vyhlá-

1619 silo, tu Bohuchval Berka ještě na zavírku učinil na stavy dotázku tuto: znajíli se všickni ke všechněm těm artikulům dnešní chvíle publikovaným a od začátku tohoto sjezdu v společném jich shromáždění dobře uváženým, aby se ohlásili. I ohlásili všickni hlučně, že znají i budoucně znáti chtějí. S tím přítomný sjezd hlavní ve jmenu božím dokonán a zavřín. —

A poněvadž vidělo se direktorům za slušné i potřebné, aby se to volení Fridricha krále také v obcech Pražských lidu v známost uvedlo; za touto příčinou toho 31. dne m. srpna, sešel z direkcí dolů dekret k místodržícímu administratorství a k seniorovi konsistoře Pražské, při niehž nařizovali direktoři tím dekretem to: aby, dáli pán Bůh, dne zejtřejšího
1. září (jenž byl den Páně nedělní 14. po sv. Trojici aneb 1. d. září)
ve všech kostelích českých i německých při kázání slova božího posluchačům svým to v známost uvedli, že z jistého uložení božího a požehnáním jeho sv. ráčili sou páni stavové z jednomyslného a společného s jinými přivtělenými zeměmi, moravskou, slezskou a obojích Lužic snešení J. M. nejjasnější kníže a pána p. Fridricha, falckrabě při Rejnu a sv. římské říše truksasa, kurfiršta a též sv. říše při Rejnu vikaria, za krále českého voliti a vyhlásiti. Pročež aby jeden každý, maje o tom vědomost, pánu Bohu za to děkoval a jeho žádal, aby jeho božská milost ráčila to dále k šťastnému konci přivésti a jeho Msti královské šťastného a dlouhého panování popříti. A přitom aby oznámili, aby jeden každý tím jist byl, že žádnému, jak pánům stavům a obyvatelům tak i ani lidem poddaným obojího náb., pod obojí ani pod jednou, provozování jeho náboženství nemá a nebude překáženo; nýbrž stavové tím dobře jistí a bezpeční jsou, což také všelijak majestatem na náboženství daným i porovnáním, obzvláště pak nyní při tomto sjezdu konfederacími s přivtělenými okolními zeměmi ubezpečeno jest, že jeden každý má a bude moci své náb. pod obojí podlé konf. české a porovnání mezi samou stranou pod obojí jako i stranou pod jednou učiněného, bez překážky a utiskování provozovati, při řádích církevních zůstávati, jich užívati a pánu Bohu sloužiti, kteréžto věci J. M. Kr. také povinností královskou potvrditi míti ráčí, tak že není potřebí, čeho se obávati, aby komu v náboženství, v řádích a v ceremoniích buď z pánův stavův a obyvatelův, buď lidem jich poddaným překážíno býti mělo.

Čímž u lidu obecném spůsobeno plesání a radost přenáramná.

Artikulové pak, při tomto opáčném sjezdu od 25. d. srpna až do 1. d. září od stavův zavřeni, publikovani i vůbec vytištěni, obsahovali v sobě to:

I. Zavržení krále Ferdinanda: kteréž slovo od slova vzato jest z oné paměti od direktorův stavům 17. d. srpna místo proposicí přednešené, protož nevidělo mi se tuto poznovu klásti. 1619

II. O budoucího krále českého: Že prohlédajíce stavové král. čes. k tomu, jak vysoce jim a vlasti jich milé jako i přivtěleným zemím na tom záleží, aby co nejdříve zase jiný král a pán, který by nad nimi a potomky jejich, též svobodami, privilegiemi, řády, právem, starými zvyklostmi, dobrými a chvalitebnými obyčeji, obzvláště nad porovnáním mezi stavy pod obojí i pod jednou, jako i mezi samou stranou pod obojí v král. čes. učiněným, též nad konfederací, mezi jmenovanými královstvím a zeměmi stalou, ruku ochrannou držeti a je proti nepřátelům jejich s pomocí boží chrániti a zastávati moci ráčil: pročež vzavše to spolu s vyslanými týchž zemí v své pilné uvážení, a vědouce o tom, že nejjasnější kníže a pán p. Fridrich toho jmena V., falckrabě při Rejnu, ráčí býti pán pobožný, Boha, spasení, spravedlnosti a obecného dobrého milovník, rozumem, prozřetedlností i mnohými jinými vzáctnými dary a ctnostmi od pána Boha obdařený, rodu slavného, i také s králi a s jinými mnohými slavnými potentaty blízce spřízněný a dobré srozumění mající, a summou k správě a regimentu velice spůsobný, z jistého tedy vnuknutí věčného pána Boha a uložení jeho sv. že sou všickni svrchu jmenovaní stavové i vyslaní podlé svobod a privilegií svých, z své svobodné a dobré vůle ve jmenu blahoslavené a nerozdílné Trojice sv., jediného pána Boha, společně a jednomyslně téhož J. M. kurfiršta falckého za krále českého jakožto podlé již dotčených příčin hodného a bohdá král. čes. užitečného krále a pána na spůsob nížepsaný volili a vyhlásili.

Předně že J. M., stavům při korunování svém přísahu a povinnost náležitou, tak jakž sou to předešlí králové čeští vykonávali, také učiniti a vykonati míti ráčí. Nicméně že také všecka privilegia a obdarování, svobody, práva a zříz. zemská, starobylé pořádky a zvyklosti král. čes., jakž osobní tak také i obecní, obzvláště pak majestat slavné paměti cis. Rudolfa jakožto českého krále stavům a obyvatelům král. čes. na svobodné provozování náboženství křesť. pod obojí daný, tolikéž porovnání stavův oboje, též konfederací při tomto obecném sjezdu učiněné, jako i specialní artikule samého král. čes. potvrditi ráčí. Kteréžto potvrzení od defensorův přijato, při nejprvnějším sněmu stavům přednešeno a při témž sněmě na relací sněmovní k privilegiím král. česk. na zámek Karlšteinský dodáno a přiloženo býti má. Co se pak jiných přivtělených zemí tkne, těm aby J. M. tolikéž jejich všech privi-

1619 legií, svobod, řádů a práv podlé obyčeje jedné každé země milostivě potvrditi ráčil.

Takové pak J. M. za krále českého volení aby k šťastnému cíli co nejdříveji přijíti a ke korunování přistoupeno býti mohlo, že sou se stavové s vyslanými i na tom jednomyslně snesli, aby k J. M. i hned od nich ze spolka jisti vyslaní vypraveni byli, kteříž by při J. M. toho ve vší náležité šetrnosti na místě jich všech poníženě vyhledávali, aby takové J. M. za krále volení k sobě přijíti a s týmiž vyslanými jich o jistý den a místo, kdy by korunování státi se mělo, milostivě se snésti a namluviti ráčil.

III. Nařízena pokuta jistá na ty, kteříž by se proti konfederací, zavržení i volení tomu stavův a zemí přivtělených v čem nejmenším postavovali, a to taková: jestliže by se kdokoli proti výš dotknutým věcem a snešením obecným postavoval neb postavovati chtěl, buď o tom zle psal, mluvil, jiné jakýmkoli spůsobem buď slovy neb skutkem po zavření toho sjezdu rozpakoval, proti své přísaze, přirčení, podpisu a zříz. zem. o obhajování země, řádu a práva nepříteli se poddával, k němu jezdil, chodil, posílal, neb k němu bez povolení vší země jezditi, choditi neb vzkazovati chtěl, za ochranu neb ušetření ho žádal, též jakákoli psaní od nepřítele učiněná zatajil, neb cokoli tejně nebo zjevně proti tomu činil — ten tedy aby za nepřítele zemského a rušitele pokoje držán byl, hrdlo i statek propadl, a takový statek k dobrému země obrácen a od direktorův neb defensorův do sekvestru vzat, prodán a tomu, komuž prodán bude, ve dsky zemské vložen byl. Nicméně že budou povinny všecky ty osoby z vyšších dvou stavův, též města, kteréžkoli k tomu sjezdu najíti by se nedaly, aneb byvše při začátku, odjely a při uvažování artikulův snešených nebyly, od zavření téhož sjezdu ve čtyrech nedělích pořád zběhlých, buďto před direkcí, a sešloli by do toho času s direkcí, tedy před defensory království českého oustně neb listem pod pečetí svou s podpisem ruky své vlastní zjevně a patrně v tom se ohlásiti, že také k těm artikulům přistupují a sobě to vše oblibují. A jestliže by kdokoli toho pominul k tomu přistoupiti, a toho skutečně zastávati nechtěl, ten každý aby tolikéž za zjevného nepřítele zemského držán a na osobu i statek jeho spůsobem nadepsaným saženo bylo.

Též také všickni pod jednou v král. čes. mají v témž čase všem stavům přísahou, vyšší pak stavové téhož náboženství před direktory neb defensory, a stav městský jednoho každého města před purkmistrem a radou se zavázati, že proti majestatu a porovnání s strany svobodného provozování náboženství, jako ani proti tomu ničemuž, což jest koli od stavův při tom ge-

nerálním sjezdu uváženo a zavříno, nic činiti a před sebe bráti 1619
nechtí; nýbrž v tom ve všem s stavy státi a tomu zadosti činiti míní, a to vše pod pokutou svrchu oznámenou.

IV. O výpravě lidu krajského jízdného i pěšího do ležení. A poněvadž až posavad nepřátelé král. čes. v zemi zůstávají a své tyranství loupeží, ohněm i mečem bez ušetření pohlaví, věku i stavu provozují, pročež aby jim s pomocí boží vedlé lidu válečného i lidem krajským odpíráno a naše milá vlast před další zkázou zachována býti mohla, svoleno od stavův: aby jeden každý ze všech tří stavův a obyvatelův, hejtmanův na panstvích komorních i lidé duchovní, naprosto žádného v tom nevymiňujíc, a kteří jaké dědičné statky drží neb peníze na úrocích mají, vedlé šacuňku léta 1596 duplovanou výpravu jízdy své povinné s dvacátým člověkem do ležení vypravil; a kdo týž lid svůj pěší neb jízdný v tom čase odtud domů povolal, aby zase jej k praporcům dostavil a zbraněmi hodnými i penězi na outratu opatřil, a jej pod nařízenými rytmistry a hejtmany za tři měsíce pořád v poli zanechal. Ale co se kraje Plzenského tkne, ten aby lid svůj jízdný i pěší pro zastavení štrafů a vpádů nepřátelských doma, však při karnetě a praporci, zdržoval.

V. O reštantích a v nově svolených pomocech na placení lidu válečnému. Předně zavříno na tom: kteříkoli z stavův jaké berně a sbírky zemské od léta Páně 1616 až do přítomného svolení, nemajíce na pokuty pro zadržení jich uložené pozoru žádného, zaseděli, aby je jistotně do soboty, dne památky povýšení sv. kříže, do berně zemské odvedli, žádných reštův neb certifikací svých sobě na nich neporážejíce.

Mimo pak ty staré rešty svolena pomoc nová taková. Předně stav panský, rytířský i městský ze všeho statku pozemského i městského, a summou ze všelijakých gruntův nemovitých a z peněz na úrocích, osedlý i neosedlý, z každého sta kop miš. aby odvozoval po 6 gr. bílých; však ne podlé starého šacuňku statek svůj sobě pokládaje, ani podlé vkladův a trhův, než zač na ten čas spravedlivě stojí a prodán býti může, poraze sobě to, co lidem sám dlužen jest, zachovajíc přitom dobré svědomí. Totéž rozumíno býti má i o hejtmanech na panstvích komorních, lidech duchovních všelijakých pohlaví obojího, mistřích, kollegiatích, osobách při dskách zem. aneb kdekoli jinde v povinnosti zůstávajících (kteréž vždycky prvé bývaly v sbírkách zemských ušetřovány, pokudž sou živností a obchodův žádných nevedly), též o svobodnících a těm podobných lidech buď duchovních neb světských, jakéhokoli řádu a povolání, kteříkoli jaké takové grunty drží neb peníze na úrocích mají, jakož i o všelijakých

1619 kupcích, handléřích a vexlířích, mužského neb ženského pohlaví, jak by mnoho kdo z nich v handli svém kapitalu měl, z každého sta kop miš. též 6 gr. č., a to na dva terminy, polovici v sobotu, den památný povýšení sv. kříže, a druhou v sobotu po památce narození Krista pána, vše léta přítomného, aby od sebe odvedli; s tou však přitom znamenitou výminkou: kdokoli z týchž stavův a obyvatelův listy své přiznavací s pošacováním statku svého k úřadu berničnímu složí, tedy aby nejvyšší berníci pod povinností svou takové listy v tajnosti schovali a je tak opatrovali, aby týž šacuňk nikda na jevo nevycházel a na potomní časy za příklad nebýval, nýbrž aby i ti listové a ta registra příjmův i hned po učinění počtu od nejv. berníkův spálena byla. Na přestupníky snešení tohoto pokuta vyměřena, zvod kommissařův krajských pro rešty do statku jeho a uprodání svrškův, nábytkův ano i statku nemovitého do té summy zadržalé; pakli by čemu tomu jaký odpor činiti chtěl, aby bylo k němu o to hledíno jako k nepříteli obecného dobrého.

Dotýkaloli by se pak kterého kommissaře, kterýž by sám buď jakými reštanty povinovat byl, neb v nově svolené pomoci zadržoval, aby to dvojnásobně jakožto ten, kterýž na sobě měl dobrý příklad ukázati, k berni odvésti musil.

Podobnou měrou aby Pražané s jinými městy královskými statky své šosovní, jak nyní platí, spravedlivě dle dobrého svědomí pošacovati a z nich nařízenou kontribuci úřadu jednoho každého, úřad pak do berně, odvozovali, bez ušetření jakýchkoli osob úředních a přísežných, mezi nimiž zahrnuti sou obyvatelé v městech Pražských na cizích právích duchovních, pod jednostejnou pokutou na nedbalce a neupřímé ustanovenou.

Mimo pak nahoře uložený šacuňk na stavy a obyvatele král. čes. nařízeno, aby k té tak vysoce důležité potřebě zemské na zaplacení lidu vojenského i ti, kteříž žádného stavu neužívají a sobě svobodní jsou, nicméně však svůj obchod na ten čas v král. čes. mají, povinni byli odvésti od sebe toto: kněz na faře sedící 1 kp. miš., školní mistr 30 grošů miš., vinopal z jednoho kotla 2 kp. miš., šenkýř neb šenkýřka 2 kp. miš., věnečnice 1 kp. miš., švadlí, která děvčata učí 1 kp. miš., pradlí, která obojky pere, 1 kp. miš., kuchař neb kuchařka v obecní kuchyni 3 kp. miš., všeliký čeledín mužského i ženského pohlaví, který v zemi z peněz slouží, z každé kopy služby své roční 2 gr. m., mistr ovčák 1 kp. m., tovaryši všelijakých řemesel v díle zůstávající 16 gr. m. — to mistru odvozovati náleželo —, vesní řemeslník 8 gr. m., podruh každý 4 gr. m. každý, kdo pálené prodává, 30 gr. m.,

Šot s krámem chodící 1 kp. m., boudní kramář 1 kp. m., boudní řemeslník 30 gr. m., hospodář v panském domě 1 kp. m., hausknecht v hospodě 30 gr. m., hokynář a hokynářka 30 gr. m., neusedlý rybář neb rybářka v rybách handlující 30 gr. m., kominík mistr i každý čeledín po 30 gr. m., hudec neb pískač 30 gr. m., nájemní krčmář 1 kp. m., nájemní kovář 30 gr. m., nájemní mlynář mistr 1 kp. m., tovaryš mlynářský 30 gr. m., přívozník nájemný 1 kp m., koníř neusedlý 1 kp. m., handlíř v dobytku, obilí a v čemkoli jiném 1 kp. m., šrotýř od jednoho potahu 1 kp. m., forman od jednoho potahu 1 kp. m., lékař nepřísežný mužského neb ženského pohlaví 15 gr. m., drvoštěp 12 gr. m., plavec 20 gr. m., landkočí 2 kp. m., všeliký marketender 5 kp. m., židé z jednoho každého domu, jehož v držení jsou, po 2 kp. m., z každého pohlaví mužského 20 let stáří po 4 kp. m., a mladších až do 10 let po 2 kp. miš. 1619

VI. Jakož sou také od několika let mezi stavem panským a rytířským s strany úřadův zemských, též sedání a chození mezi fraucimorem někteří odporové vznikli, i majíce jmenovaní dva stavové o takové spory na tomto sjezdě přátelské promluvení (ač velmi nečasné a nepřípadné v těchto nejtěžších a nejnebezpečnějších příbězích vojenských), porovnali se o ně mezi sebou na spůsob tento: 1. Aby při stavu rytířském na časy budoucí zůstali podlé potvrzení krále nového na příštím sněmě generalním, a stav panský na ně nikda se více nepotahoval, úřadové tito: hofmistrství a maršalství dvorské, podkomořství králové české, kamermistrství nejvyšší, hejtmanství hradu Pražského a německých lehen hejtmanství. S strany polních generalův úřadův, ti aby dle hodnosti a zkušenosti osob, a ne přednosti stavu, obojímu stavu přináleželi a rozdáváni byli; bylli by však nejvyšší generalleitnant osoba panská, tedy aby maršálek polní byl osoba rytířská, a zase nazpět. 2. Poněvadž zř. zem. A. 35 a 36 to patrně vyměřuje, že osm osob vladyckých v soudu zemském sedati má, protož aby při tom počtu a nařízení zůstalo nyní i na časy budoucí, nejvyššího písaře osobu v to nepojímaje; nebo že on dle zř. zem. D. 24 a 27 má v čas soudu ne mezi soudci zemskými dole sedati, ale nahoře na katedře zůstávati. 3. S strany chození fraucimoru: aby předně panny šlechtičny, za nimi panny stavu rytířského, potom stavu panského paní a za těmi paní stavu rytířského, naposledy pak po všech panny služebné chodily. Při veselích pak svadebních, kdyby se která osoba rytířská mužského neb ženského pohlaví ženila neb vdávala, tedy aby vedlé ženicha a nevěsty dvě osoby obojího pohlaví z nejbližších přátel místa svá přední držely a měly. Jiný fraucimor při přátelském jakémkoli shledání předně stavu pan-

1619 ského paní, pod nimi paní stavu rytířského, manželky nejv. úředníkův, soudcův zem., rad soudův dvorského a komorního, i též paní z obce rodův starožitných, jichž by manželé 40 let a výš stáří byli, a po nich teprva panny šlechtičny, i potom panny stavu rytířského a naposledy služebné panny aby sedaly.

VII. O prodávání statkův lidí zpronevěřilých, prvé z král. čes. vypověděných. A jakož při sjezdu pominulém snešení se stalo, aby osoby ty, kteréž sou stavům majestat na nábož. i jiné svobody zemské svými rozmanitými praktikami rušily, více v zemi trpíny nebyly jakž jich poznamenání tam výslovně ukazuje, pročež že se to při tom snešení zanechává. Nad to výše zůstáno při nynějším sjezdu na tom: aby statkové týchž všech osob, jako i Adama staršího z Šternberka, na onen čas nejv. purkrabí Pražského, kterýž také těchto nepříležitostí příčina jest, a připověděv slovem, že chce v zemi zůstati a nikam z král. čes. neodjížděti, jest naproti tomu, zapomenuv se nad touž připovědí i vlastí svou, z země utekl, od direktorův neb defensorův prodáni a peníze na zaplacení lidu vojenského obráceni byli; věřitelové však týchž synův zpronevěřilých aby podlé zápisův a jistot dluhův spravedlivých, též přísudkův a nálezův zůstaveni a z těch peněz trhových přede všemi zaplaceni byli. Nápodobně aby z statku Zdeňka z Lobkovic Bohuslavovi z Michalovic, místokancléři král. čes., taxy jeho kancelářské 12.000 kp miš., kteréž jest mu týž z Lobkovic, někdejší nejv. kancléř, zadržel, k svému užitku obrátil a jich témuž z Michalovic nepojistil, dány a zaplaceny byly.

VIII. O propuštění práva. Že pak od začátku potržky té v Čechách práva hořejší všecka odpočívala a skrze to pocházelo veliké naříkání od věřitelův i od sirotkův, že k svým dluhům a dědictvím přicházeti nemohou: z té příčiny stavové propustili zase pořád práva jak při soudu purkrabském tak i při dskách zem., aby jedenkaždý mohl dlužníka svého, kterémuž by nepřítel statku nepoplundroval a neodjal, z summy jistinné i ouroční neb z neobnovení a neučinění jistot aneb z nepostoupení práva buď registry purkrabskými neb s dobrými volemi poháněti a přísudku se dožadovati, však pro summu jistinnou na exekucí nenastupovati, až do upokojení těchto věcí, než jen pro samé úroky, jako při dskách zem. podlé zápisův dlužních pro úroky toliko komorníkem od desk zem. v statky dlužníkův svých od nepřítele nezhubených se uvázati; sirotci podobně od poručníkův počtu a bratří zletilí od přátel svých dědictví svého postoupení požádati a z toho obsílati mohou. Přišlyli by pak v tom čase čí věci ku promlčení

právnímu, to aby žádnému ke škodě práva jeho nesloužilo a za promlčené se nepokládalo; nýbrž jeden každý že bude moci po dojití pokoje, nedada však víceji času, nežli co jest ode dne nařízení nejprvnější defensí ku promlčení mu ho pozůstávalo, projíti, na svou spravedlnost se navrátiti všemi prostředky a dobrodiními právními. Než byloli by před tím, dokud práva šla a táž defensí ještě tehdáž nařízena nebyla, co promlčeno, při tom aby tak zůstalo. 1619

IX. O hrabství Kladském. Jakož předešle stavové a obyvatelové jeho sněmem obecním 1610 jisté opatření mají, aby jakožto k král. čes. náležející také toho všeho, nač se majestat stavův pod obojí na svobodné provozování náboženství daný vztahuje, účastni byli, protož že se i nyní při tom opatření od stavův zůstavují. Co se pak nynější konfederací tkne, v té že oni Kladští stavové a obyvatelé také se obsahují. A poněvadž vždycky také berně a kontribucí své dle sněmu do král. čes. odvozují; tedy stavové také jim k tomu povolili, kdyby v budoucích časích k volení krále čes. přišlo, aby oni z prostředku svého tři osoby, jednu z stavu panského, druhou rytířského a třetí městského k takovému sněmu vyslali, a ti majíce jeden každý mezi stavy král. čes. své místo, také své přímluvy činiti mohli. Proti tomu aby jmenovaní stavové a obyvatelé byli povinni na budoucí časy ve všelijakých potřebách nastalých král. čes. a přivtěleným zemím s svou pomocí buď peněžitou neb lidem vojenským skutečně přispěti.

X. O pečeti zemské. A poněvadž jest Jan z Klenového a z Janovic na onen čas nejvyšší písař král. čes., zrádce nad král., z země utekl, pečeť zemskou ukryl a jsa z král. čes. vypovědín, žádné naděje není, aby se k ní zase přijíti mohlo; pročež stavové snesli se na tom: aby i hned direktorové jinou pečeť zemskou na zlatě na spůsob takový, jakož se za kr. Ludvíka slavné paměti užívala, vyrýti dali a ji k psaním, která se králi volenému činiti budou, též k instrukcím vyslaným k J. M. přitisknouti dáti mohli. Od toho pak času, dokudž by jiný nejv. písař dosazen nebyl, aby při privilegiích zemských v truhle zůstávala.

XI. O propuštění Theobalda Hoka z vězení. Jakož jest na stavy král. čes. skrze Melichara staršího i mladšího Kalichreitery z Kalichreitu Theobald Hok z Cveibruku, který byl od manželky Vilíma Slavaty, rozené z Hradce, a jiných společníkův jejích z falšování kšaftu někdy Petra Voka z Rožmberka na soudě zemském obviněn a proto i nejednou právem útrpným tázán, poníženou žádost vzložil, prose jich, aby mu tu milost učinili, jej na poctivosti opatřili a z vězení, v němž až posavad zůstává, propustiti poručiti ráčili; i měvše

1619 všickni tři stavové túž žádost jeho poníženou v svém bedlivém uvážení, povolili k tomu, aby téhož vězení prázden byl, však na způsob ten, že takové jeho propuštění nemá býti na žádnou urážku ani nejmenší zlehčení slavného soudu zemského většího král. čes. nyní i na časy budoucí a věčné.

A cokoli při témž obecném sjezdu od stavův buď samých neb spolu s vyslanými z zemí okolních nařízeno jest, to vše sobě oblíbivše, slíbili sobě to věrně a právě, jakž na poctivé lidi náleží, pod pokutami nadepsanými zdržeti a ruku ochrannou nad tím míti, vinšujíce sobě ke všemu tomu požehnání hospodina Boha všemohoucího a dobrotivého. *)

(Orig. díl IX. str. 394.)

Stavové království čes. zůstavše na tom s vyslanými z zemí sjednocených při pominulém sjezdu, dříve nežli kurfirštu falckému, králi jich v nově volenému, vzáctnou legaci z prostředku svého vypravili, aby mu dotčené volení své skrze

*) Zde ukazuje Skála opět na Paralip. str. 223. Dále takto pokračuje: „Ačkoli pak z již svrchu připomenutých akt toho generalního sjezdu stavův král. čes. s přivtělenými k němu zeměmi může se snadno a zřetedlně vyrozuměti, jaké příčiny pokládali sobě míti dotčení stavové a země k tomu, aby Ferdinanda krále přijatého, korunovaného zavrhli a místo něho Fridricha kurf. falckého sobě za krále a pána zvolili; poněvadž však historikové císařští, zvláště Mikuláš Bellus, sekretář historický, jiné příčiny toho jich předsevzetí vypisují, protož viděl mi se také je tak, jakž od něho v německém jazyku zaznamenány jsou, tuto vepsati proto, aby někdo, trefě na tuto mou práci, mne z nějaké postrannosti nepřímé obviňovati, příčiny sobě nebral, jako bych jen jedné strany akta, jednání a příčiny jí k tomu poskytnuté na pozoru měl, to pak, co strana druhá k doličení pře své měla i historikům svým do pamětí jejich poznamenati dala, svévolně zatajoval a před laskavými čtenáři ustraňoval. Nechať tedy jedné i druhé strany zprávy a průvodův s bedlivostí rozsoudí a ortel svůj o věcech těch lidé rozumní a týchž příběhův gruntovně povědomí vydávají podlé libosti a rozumu svého; já v té příčině nic jiného na péči a ohledu nemám, nežli abych beze všech privatních affektů a náruživostí o to, což kde v rozličných pamětech o té rozepři české poznamenaného najdu, s potomky mými věrně a upřímě se sdělil, soudu mého vlastního v podstatě a jistotě věcí a příběhů těch žádného tu nevydávaje.“ Na to podává Skála, kterak dotčený Bellus volení královské v Čechách vypisuje v díle svém „Österreichs Lorbeerkranz“ st. 227.

Po té vypravuje o tom, jak stavové král. čes. učinili rozličná psaní k kurfirstům v příčině kr. Ferdinanda, aby od nich k sessí ani k hlasu při volení císaře řím. připouštín nebyl, protestujíce napotom skrze posly své ve Frankfurtě proti zvolení jeho za krále římského.
Red.

psaní uvedli v známost, za tou tedy příčinou odeslali mu je 1619
po jisté osobě z Prahy 3. d. m. září v smyslu takovém: 3. září.

„Nejjasnější a velikomocný králi a kurfiršte, pane náš milostivý! Vaší královské velebnosti služby naše povolné, poddané a poslušné zkazujíce, přitom upřímými srdci stálého a dobrého zdraví, šťastného a prodlouženého nad námi panování a tak všelikého časného i věčného pohodlí a požehnání božského V. M. od pána Boha dobrotivého vinšujeme a žádáme. Nepochybujeme, než že V. K. V. z našeho nedávno odeslaného psaní a zprávy ráčili ste milostivě vyrozuměti, z jakých příčin slušných a důležitých byli sme k tomu pohnuti, abychom nejosvícenějšímu a velikomocnému knížeti a pánu, panu Ferdinandovi, arciknížeti rakouskému, jakožto sice korunovanému českému králi poslušnost naši, jemu pod jistými však výminkami připověděnou, z níž on nás sám svým vlastnímoučinkem neb přičiněním propustil, z jednomyslného všech nás snešení vypověděli a jeho k stolici královské nijakž nepřipouštěli; jakož pak to vše mnohem hojněji a podstatněji skrze zvláštní a důvodný spis a justifikací celému světu poctivému s dostatkem neprodleně se provede a ukáže.

Poněvadž pak při dalším našem obecném sjezdu a shromáždění, považujíce mezi sebou nynějšího král. tohoto spůsobu zarmouceného, to sme po pánu Bohu za věc nejpotřebnější a prostředek nejsnesitedlnější býti seznali a shledali, kdybychom od pána Boha všemohoucího zase pokoj milujícího, spravedlivého a moudrého krále a pána dosáhli. I nepominuli sme jeho všemohoucnost božskou, jejížto milostivé péče v tomto našem soužení a našem protivenství, jež sme dosavad vystáli, vždycky každého času mnohonásobně sme zkusili a pocítili, s srdci skroušenými vzývati a za to prositi, ano i rady naše vždycky dle znění našich starobylých a až posavad beze všeho odporu v celosti zachovaných svobod a privilegií s strany svobodného volení krále k tomu jedinému cíli obraceti. Shledavše při tom jednání našem zřejmé a patrné řízení boží, a to tak, že sme se všickni v přímluvách a hlasích našich jednosvorně o osobu V. K. V. pro ty obzvláštní a vzácné dary a ctnosti, jimiž od Boha obdařeni býti, a tu horlivou náklonnost, kterouž k našemu náb. evangelickému i k obecnému dobrému a štěstí míti ráčíte, srovnali, snesli i s veselou myslí a s slavností obyčejnou ji za krále českého vyvolili a vyhlásili: za kteroužto jeho milostivou přítomnost a řízení božské jeho nejsvětějšímu jmenu příslušné a náležité chvály a díky vzdáváme.

Ačkoli pak uznávali bychom sebe povinni, abychom V. K. V. takové všemohoucího pána Boha skrze nás zjevné povolání

1619 po našich vzáctných vyslaných poddaně v známost uvedli; avšak že některé důležité věci, kteréž jak V. K. V. tak i tomuto království k dobrému zde v městech Pražských na rychlém vyřízení pozůstávají a odkladu žádného trpěti nechtějí a nemohou, v to vkročily, k tomu že země přivtělené příliš daleko od sebe vzdáleny jsou: tou příčinou vždy předce mezi tím toho sme pominouti nechtěli, abychom V. K. V. takové naše jednomyslné volení skrze toto psaní poddané a poslušné v známost uvésti a, jaká by v tom V. K. V. další milostivá vůle byla, vyrozuměti neměli. A protož V. K. V. tímto psaním naším všickni vůbec i jeden každý obzvláštně za to poddaně prosíme a žádáme, abyste jakožto vznešený a vysoce rozumný potentat podlé nás a spolu s námi tu milostivou vůli boží a to povolání božské poznati, naše jednosvorné snešení sobě oblíbiti a toto pořádné a slušné V. K. V. na království české zvolení i správu zemí k němu přivtělených milostivě a ochotně k sobě přijíti, odtud našim věrným příchylnostem k V. K. V., kteréž sme vždycky každého času měli, a myslím vděčným gruntovně vyrozuměti a korunu tuto tak dobře pro její veleslavnou důstojnost a čest, jako i pro jiné onaké zvláštnosti sobě laskavě poručenou míti a opravdově milovati ráčili, a to proto, aby skrze šťastné od V. K. V. regimentu a správy král. čes. se ujetí i pravé a spasitedlné náboženství čím dále, tím víceji se rozšiřovalo, mnohým svědomím souženým dvéře k křesťanské svobodě zase otevřeny, sv. římské říši a tak celému vzáctnému křesťanstvu mnoho dobrého spůsobeno, ano i V. K. V. vyvýšenost, pak V. K. V. domu slavného čest a sláva rozmnožena býti mohla.

Zatím pro další ještě náležité a pořádné V. K. V. v tom pohledání, povolání a traktací chceme k V. K. V. naše obzvláštní poselství co nejdříveji vypraviti a teprva V. K. V. s povinnou a poddanou úctivostí neb reverencí korunu českou presentirovati, jsouce k V. K. V. té nepochybné naděje a důvěrnosti, že nad tímto ohlášením a podáním naším zvláštní a milostivé zalíbení míti a na něm obvyknouti ráčíte.

Mimo to, co bychom sice V. K. V. podlé našich poddaných a libezných služeb, pokudž by naše nejvyšší možnost postačovala, k zalíbení V. K. V. prokazovati mohli, v tom se V. K. V. vždycky každého času hotově a volně zamlouváme, a s tím V. K. V. pánu Bohu všemohoucímu v jeho laskavou stráž, sebe pak k milostivé V. K. V. ochraně poroučíme."

A poněvadž hned 28. d. srpna obrali k legací té jisté osoby ze všech čtyr provincií sjednocených, totiž: *z království českého* Bohuchvala Berku z Dubé a z Lipého na Bělé, Chyšech a Kuřivodech, Joachima Ondřeje Šlika z Holejče,

hrabě z Pasounu a Lokte a na Svijanech, nejv. berníka v král. 1619
čes., Václava Viléma z Roupova na Trnovanech a Žitenicích, Jana Albina Šlika z Holejče, hrabě z Pasounu a z Lokte, na Falknově, Doupově a Neprobělicích, z stavu panského; Prokopa Dvořeckého z Olbramovic na Vršovicích a Kystře, nejv. berníka král. čes., Petra Millnera z Milhauzu na Zvoleňovsi a Mimoni, radu při appellacích, z rytířstva; Martina Fruveina z Podolí, Jana Oršinovského z Firštenfeldu, Eliáše mladšího Rozina z Javorníka a z Auhornu, z stavu městského; — *z markrabství moravského* Pertolta Bohobuda z Lipého na moravském Krumlově, dědičného maršálka král. čes., Jana Čejku z Olbramovic na Nových Sýrovicích a Bystřici, nejv. písaře téhož markrabství; — *z knížetství slezských* Jana Oldřicha Šafkoče z Kynastu a na Greifšteině a Kamenici, svobodného pána na Trachenberce, pána na Brousinku, Šmidberku, Gersdorfu, knížecím Maldově a Rouskách, Albrechta z Rorova na Šteiffensdorfě, knížetství Svidnického a Javorského radu zemskou, Joachima Wirta, radního z Svidnice; — *z Hořejších Lužic* Jana Fabiana z Ponikova na Elstře a Benstřici kraje Buděšínského staršího, Ambrože Hadomera, obojích práv doktora a syndika města Buděšína; — *z Dolejších Lužic* Joachima z Retvic na Bondorfě, královského zemského soudu assessora neb soudci a syndika zemského v témž markrabství: — za tou příčinou vydali jim 4. d. září nížepsanou instrukcí pod zem- 4. září
skými pečetmi, aby z jedné každé té provincie, když by se králi novému budoucně vypravili, v povinné náležitosti poddané a poslušné mu přednesli a s ním na místě postavili věci tyto:

I. Nejprvé, jak nejdříve dostali by se v místo to, v němž by krále zastihli, aby starali se o audiencí náležitě a pilně, a dostanouce povolení milostivého, po předložení králi listův věřicích, jemu jmenem a na místě všech zemí přivtělených poděkování za tak milostivou audiencí, služby jich nejpoddanější, nejposlušnější a věrné s povinnou devocí neb pokorou, kteréž by J. M., nešanujíce přitom ani hrdel ani statkův svých, jakožto svému volenému králi a pánu z poddané a upřímé mysli a budoucí povinnosti jich ochotně a stále prokazovati mohli, se vší pilností přednesli a zakázali, a J. M. od pána Boha všemohoucího trvanlivého zdraví, šťastného a prodlouženého nad nimi panování i všelikého jiného královského prospěchu a štěstí jak J. M. K. tak i jeho věrným zemím k časnému i věčnému pohodlí, požitku a vzdělání, a summou, cokoli všeliké křesťanské pořádné a nejvyšší vrchnosti všickni věrní poddaní z poddané povinnosti na pánu Bohu uprositi

1619 mohou aneb mají, a to vše s srdcem upřímým a poslušným vinšovali a požádali.

II. A za tím aby J. M. s náležitou úctivostí v známost uvedli věci tyto: Jakož již to vůbec a téměř celému okršlku zemskému známé jest, a oni stavové králi již před dávním časem v jednom svém zvláštním psaní poslušně na rozum dali a navrhli, z jakých slušných, spravedlivých, vysoce důležitých a podstatných příčin král. čes. i země k němu přivtělené z donutkané a nuzné potřeby své přinuceny sou k tomu, aby nejjasnějšímu a vysoce urozenému knížeti a pánu, panu Ferdinandovi arciknížeti rakouskému, jakožto sice korunovanému českému králi, poslušnost a povinnost tu, kterouž sou jeho arciknížecí osvícenosti pod jistými výminkami, proti jeho přísaze a reversu, jimiž jest se jim zemím proti tomu zase zavázal, jednomyslně vypověděli a k stolici královské nikoli nepřipouštěli, protože jest jeho arciknížecí osvícenost ráčila sobě to v mysl vzíti, ano i v skutku a v pravdě v to se vydávati, aby jich stavův koruny české a všech přivtělených zemí tak věrně a upřímně nabyté, dosažené a až dosud v celosti zachované leges fundamentales, práva a zříz. zemská hlavní a gruntovní, na nichžto jako na pravém základu téhož král. a zemí k němu přivtělených celá podstata, štěstí a obecné dobré po pravé známosti pána Boha dobrotivého záleží, i jejich svobody a výsady starobylé, s nimiž sou se ony beze všeho přinucení jakožto svobodné země k koruně české připojily a z své svobodné mysli a vůle ustavičně každého času podlé příležitosti nahodilé krále, vladaře a pána svého sobě volívaly a jemu se poddávaly, dokonce v nic a jako u vítr obrátil a je pod to nesnesitedlné jho španielské netoliko s časným, ale s věčným svědomí a duší jich nebezpečenstvím a škodou přivedl a vehnal, to pak vše za hřbet sobě založil, v cožkoli dle znění přísahy a reversu svého jest se týmž zemím zamluvil a zapsal, a skrze co dotčeného přijetí za krále a pána jejich eventualiter, na božezdař, dosáhnouti a je obdržeti mohl, jakž to vše v již zhotovené dedukcí jejich hojněji a gruntovněji prokázané a provedené se nachází a najde, a teď příležitě králi týž spis pro jeho milostivou i potřebnou informací a zprávu od vyslaných dodán býti má: — z těch příčin že dotčené země přivtělené ze zpolka žádného lepšího a od samých vrchností křesťanských náležitě schváleného i na jiných místech zdárně a užitečně užitého a všemi právy dovoleného neb osvobozeného prostředku sobě vymysliti a ujíti se nemohly, jako ten, aby dotčené země ze spolka s král. čes. mimo to předešlé své staré přivtělení a sjednocení ještě pevnější a bližší konfederací mezi sebou zavřely a se na jisté artikule a výminky

v jedno tělo spojily a to vše i životní přísahou sobě upevniti 1619
a zjistiti musily.

V kterémžto křesťanském svazku a sjednocení že k žádnému jinému cíli a konci úmyslem a míněním svým nesměřovaly, než toliko aby sjednocené země beze všeho donutkání, příkoří a strachu svědomí svých i jeden každý z stavův a obyvatelův jejich na místě svém dle vyměření křesťanství jejich pánu Bohu svému, dle znění majestatu a povolení jim na svobodu náboženství uděleného, tak dobře strana pod obojí jako i pod jednou, sloužiti a náboženství své svobodně beze vší překážky provozovati, všelijakých příkoří, nátiskův v příčině téhož náb. a svědomí lidských osvobozeni a zproštěni býti a podlé toho také i jedna každá země podlé své starobylé zvyklosti svých svobod, privilegií, práv a spravedlností spokojeně užívati, v celosti je sobě zachovávati a podlé nich jejich pořádná vrchnost nejvyšší, kterouž by jim sám milostivý a milosrdný Bůh pokaždé z své vlastní rady, uložení a péče otcovské představiti, dáti a dosaditi ráčil, křesťansky, chvalitebně a dobře správu svou vésti a nad nimi panovati mohla.

III. A jakž tedy takové jejich křesťanské mínění k žádného člověka neslušnému potlačení aneb k ouhoně a zkrácení, nýbrž toliko k vzdělání a rozšíření cti a slávy boží, všech věrných zemí obecného pokoje a pohodlí, se nevztahuje, a tou měrou nebylo by potřebí o to se starati a o tom pochybovati, aby svrchovaný Bůh nad ním svého milostivého zalíbení míti a vinšovaného požehnání z své otcovské dobroty jemu udělovati neráčil, ano i všickni potentati křesťanští a jiní božské cti a slávy i pokoje obecného milovní lidé a srdce dobrá týmž zemím sjednoceným toho příti neměli, aby takový jich úmysl a mínění upřímé dobře a šťastně zvésti a podařiti se nemělo: tak také že stavové spolu s zeměmi přivtělenými tu milostivého a dokonalého Boha pomoc a požehnání, kteréhož se od něho nadáli, při témž jednání svém potěšitedlně seznali a shledali, poněvadž zajisté slavného král. čes. a zemí k němu přivtělených a s ním sjednocených přítomný zarmoucený los neb způsob na větším díle to s sebou přináší a od nich toho vyhledává, aby ony jakožto země křesťanské od pána Boha všemohoucího, kterýž toliko sám na krále a knížata lidu svému ukazovati, jemu je dávati a na stolice jich dosazovati a tak všecka království a knížectví po své vůli s jedněch na druhé přenášeti, v podstatě jich zdržovati i upevňovati může a chce, zase jiného bohabojného, pokojného, dobrého, věrného a moudrého krále, vladaře a pána sobě uprositi a dosáhnouti mohly.

A ony země sjednocené po vykonání skroušených a horlivých ku pánu Bohu modliteb a vzdychání, ano i po kře[illegible] a bedlivém věci té uvážení a rozsudku celý úmysl a rady své k tomu, aby sobě řádným zřízeným spůsobem [illegible] nového krále a hlavu zvolily, obrátily. Pročež [illegible]sledy, bezpochyby zvláštním a pouhým řízením božím, ze všechněch zemí ze spolka k tomu splnomocněných a [illegible]ených vyslaných hlasové a přímluvy jednomyslně a jednými jakořka ústy s veselou a potěšitedlnou myslí o J. V. K. osobu se snesli a ji s velikou pochvalou a připomínáním J. M. vysoce knížecích ctností a darův, jimiž nad jiné po[illegible] od Boha obzvláštně obdařena a ozdobena býti ráčí, jako i pro ty potřebné povahy a vlastnosti, kterýchž se při takové hlavě a regentu s pilností pozorovati a nejvyššímu za ně vroucně děkovati náleží, za týchž společných a spolčených zemí nejvyšší vrchnost a českého krále, markrabě moravského, vrchní kníže v Dolejším i Hořejším Slezsku, též obojích Lužic markrabě zvolili, přijali i vůbec vyhlásili; pánem Bohem přitom sobě to osvědčujíce, že jmenované země spolčené v příčině té žádného vlastního zisku, poctivosti, vážní a [illegible]vostí svých postranních, ani ničehož tomu podobného [illegible] nešetřily a nevyhledávaly a dosavad nešetří, jediné samé cti a slávy boží, náboženství a vlasti své milé svobod a privilegií, ano i potomkův svých milých pokojného spůsobu a pohodlí, aby to vše tudy k svému vzdělání a fedruňku od nich [illegible] býti mohlo.

A podlé toho jedinkého úmyslu svého že J. K. V. též skrze [illegible] posly své k němu vypravené v nejhlubší úctivosti a [illegible] svobodného týchž zemí volení království českého [illegible] a berlu poddaně přednášejí a postupují, jsouce k J. V. K. [illegible] poslušné a nepochybné dověrnosti, začež ji také [illegible] poddané sníženosti a snažnosti prosí, že J. V. K. ja[illegible] rozumný potentat podlé týchž zemí sjednocených [illegible] v tom milostivou vůli boží a toto zřízené [illegible] J. Mati na království české a k správě dotče[illegible] povolání milostivě a volně seznati, k sobě přijíti, [illegible] věrnou devocí, příchylnost a mysl vděčnou, kte[illegible] ty k králi vždycky každého času měly, ne[illegible] a dotčenou korunu netoliko pro její vzácnou [illegible] a jiné vznešené zvláštnosti, ale ovšem proto, [illegible] ujetí se regimentu a správy král. čes. [illegible] náboženství dalece rozšířeno a zvelebeno, [illegible] svědomím křesťanská svoboda zase [illegible] Římské říši i celému počestnému křesťanstvu [illegible] užitečného spůsobeno, ano i samého krále

a jeho veleslavnému domu čest a pochvala rozhojněna bude, 1619
sobě milostivě oblíbiti i draze ji vážiti, sebe za voleného a od samého pána Boha jim daného krále, regenta a pána od jmenovaných zemí stavův společných s povinnou úctivostí poznávati, ctíti, draze vážiti dovoliti a je všecky v svou královskou a kurfirštskou, jakožto kníže a pán země, ochranu a péči přijíti ráčí.

IV. Že budou povinni vyslaní jejich králi v náležité krátkosti přednésti, kterakým spůsobem země přivtělené a sjednocené pro milostivého krále apána svého, jako i jich samých zemí vzrost, zvelebení a pohodlí o jistou kapitulací v příčině křesťanské jich jednoty vespolek se porovnaly a snesly, a že intencí a dobré mínění jejich směřuje obzvláštně k cíli tomu:

Předně. Kterak by jmenované země při dosažených a od předešlých králův českých potvrzených svobodách v náboženství, při majestatích a nadáních podlé znění a obsažení světlých a patrných slov jejich beze všeho všudyž jich sužování, restrikcí a násilně natahovaných výkladův a glossování, ano i při svobodném evangelického náboženství dle Augšpur. konfessí provozování na všech místech, v městech, v městečkách, v vesnicech beze všelijakých překážek, protimyslností a příkoří pod ochranou křesťanského krále a vrchnosti po všecky budoucí časy zůstaveny a zachovány a v tom ve všem dostatečně ujištěny byly; a přitom také svých dobře a spravedlivě nabytých a dosažených privilegií, práv a spravedlností, též dobrých svých a chvalitebných řádův a zvyklostí bez potlačování požívati a z nich těšiti se a radovati mohly.

Za druhé. Jak by v král. čes. i v zemích k němu přivtělených mohl budoucně stálý, chvalitebný a dobrý řád při regimentu a správě jich obecné ustanoven, a tou měrou svými úřady pořádnými s dostatkem opatřen býti, tak aby se věrní stavové a země beze všeho náb. i stavu rozdílu přitom křesťansky a dobře míti, rovnosti práva docházeti a skrze krále svého všeliké moci násilné aneb jakýchkoli jiných zkrácení milostivě zbaveni a osvobozeni býti mohli. Poněvadž sice již od dávních časův všecky ty nevole a nedorozumění, obtížnosti a časný nepokoj, jež království české a země přivtělené dosavad vystáti a zakusiti musily, z toho jediného výprysku, totiž z regimentu a správy zlé, původ svůj braly; o čemž že věrné země žádné nejmenší pochybnosti nemají, aby král netoliko té jejich křesťanské a chvalitebné intencí a mínění sobě oblíbiti, alebrž také i již dotčené konfederací jejich, neméně než jako i jiných král. českého a zemí přivtělených veřejných i specialních privilegií, svobod, majestatův a sum-

1619 mou všeho toho, cožkoli k náboženství i k obecnému pokoji politickému užitečně a potřebně se vztahuje, milostivě a rád potvrditi neb konfirmovati, zjistiti, je při tom při všem chrániti, hájiti a podlé celého jich znění a obsažení všemu tomu milostivě zadosti činiti míti neráčil. Ku kterémužto cíli že králi nyní připomenuté kapitulaci neb artikulův konfederaci mezi nimi zavřené hodnověrný přípis vyslaní jich odvésti mají.

Třetí. Aby též poslové zemští za to poddaně požádali: poněvadž nynější král. čes. a zemí k němu přivtělených běh a spůsob toho vyhledává, a sice při slavné koruně české takový starobylý obyčej vždycky se zachoval, že královská stolice a residencí vždycky každého času na královském hradě v Praze bývala, tam zůstávala a tu všechněm král. českého i zemí přivtělených poddaným nejpříležitěji a nejpohodlněji od milostivého krále, knížete a pána jich vší ochrany se udílelo; aby tedy i král tento příkladem předešlých veleslavných králův českých podobnou měrou residencí svou královskou každého času v král. čes. a to v městech Pražských mívati a tu regiment svůj vésti ráčil. Přitom však zanechajíce poslušně dotčení vyslaní králi toho při jeho vůli a líbosti, kdyby J. M. ráčil sobě uložiti a chtíti korunu i sceptrum s náležitými k tomu a obyčejnými ceremoniemi i slavnostmi ujíti, na stolici královskou skutečně dosednouti a jak v král. čes. tak i v zemích přivtělených slib člověčenství dle starobylé zvyklosti i artikulův konfederací nové od nich přijíti; nicméně že požadují krále poddaně za to, aby s tou věcí příliš dlouho neodkládal.

Čtvrté. Kterak by pak a na jaký spůsob král tu slavnost a ceremonie, kteréž se za předešlých časův při korunování a pomazání českého krále řádem papeženským vykonávaly, držeti a vykonávati dáti chtěl, aby vyslaní z něho tomu všemu s gruntem vyrozuměli a ty i jiné potřebné věci podlé své rozšafnosti, pokudž jim jen nejvýše možné bude, s zalíbením milostivým J. M. vyříditi a vykonati hleděli. Nebo že není možné stavům, v tak vysoce důležité věci dokonalé a plné informací, jak by se přitom poslové chovati měli, jim dávati a předpisovati; sice to že poslové budou moci králi pro zprávu oznámiti: že před časy dotčené korunování, pomazání s jinými k té slavnosti přináležejícími ceremoniemi vykonaly se obyčejně od arcibiskupa Pražského a jiných katolických osob duchovních, pročež že by nyní při tomto J. M. K. korunování, pokudž by král to za dobré a příhodné uznal, to vše snad osobě té, kteréž správa a péče konsistoře evangelické v král. čes. v Praze od stavův obyčejně se svěřuje a poroučí, spolu s jinými konsistoriany nařízenými mohlo dobře se poručiti a

od nich modlitby křesťanské i jiné k tomu příslušné ceremonie při témž korunování se vykonati. 1619

Páté. A poněvadž potřeba důležitá král. čes. i zemí k němu přivtělených toho vyhledává, ano také i od slavných předkův jejich to se z jistých a důležitých příčin ustavičně držívalo a zachovávalo, že J. M. český král vždycky každého času své jisté rady a úředníky z král. čes. a z zemí k němu přivtělených při sobě mívati a král. čes. skrze rozené a v zemi usedlé Čechy říditi a opatrovati ráčil: pročež J. M. Kr. vyslaní jejich budou povinni se vší pilností za to poddaně požádati, aby J. M. ráčil, co nejdříveji bude možná, k svému regimentu takové hodné a spůsobné lidi z král. čes., kteréž by téhož král. i zemí k němu připojených práv, zříz. zem., privilegií, svobod i všech a všelijakých dobrých a chvalitebných řádův, zvyklostí a spravedlností dobře povědomi byli, za rady přijíti, dosaditi a jim potřebné a náležité vychování nařiditi a ostarati.

V. Že mají králi vyslaní jich poslušně navrhnouti i to: že jakož se stavové často jmenovaného království a zemí od krále, pána svého vší milostivé ochrany i chvalitebné křesťanské péče a správy poslušně a konečně nadají, tak také že o tom žádné naprosto pochybnosti nemají, aby J. M. král každého času na to milostivé přemýšlení míti ráčil, jak by pod milostivým J. M. K. sceptrum a regimentem král. čes. s zeměmi k němu přislušejícími k zdárnému vzrůstu a zvelebení přijíti, v svém dřevním květu a výtečnosti i napotom mocně zdržáno a přichraňováno, a to vše, což od starodávna k témuž král. čes. s právem a vlastně příslušelo, dle nejvyšší možnosti zase k němu připojeno a zcela zouplna dosaženo býti mohlo. Podobně že budou povinni poslové zemští krále naklonití k tomu, aby jakožto český král všech časův a dle všelijakých příležitostí nad právy král. čes. a zříz. zem. ruku ochrannou držel a jich obhajoval; a když J. M. do král. čes. šťastně přijede, aby v žádné jiné zemi jako ani v říši římské naprosto ničehož takového, což by koli k koruně české náleželo, bez uvážení a vědomosti stavův téhož král. povolovati a potvrzovati neráčil.

VI. A poněvadž král. čes. spolu s zeměmi k němu přivtělenými nebylo by království dědičné, ale záleží vlastně na svobodném stavův volení, a tou příčinou i hlasové i přímluvy při volení krále a pána dotčené koruny i zemí k ní přivtělených a tak všechněch vesměs i jednoho každého stavu hlas svůj dávajícího byli by svobodní a slušně za nepřinucené zůstávali, a žádný týmž zemím ani stavům jich, ovšem pak ani osobám z týchž stavův obzvláštním pro tu příčinu, kdyby časem při takovém svobodném krále volení na počátku všelijací

1619 sporové a přímluvy rozdílné mezi nimi vznikli a se urodili, nic za zlé míti ani ničímž nepříjemným jim toho nikda zpomínati nemá a nemůže: z té příčiny že dotčení stavové král. čes. a zemí k němu přivtělených jsou v naději té dokonalé a poslušné postavení, že J. V. K. na snažnou a poddanou vyslaných jich prosbu a přednášení ráčí k tomu milostivě přistoupiti, aby dotčené království i země přivtělené pro jisté zdržení a zachování jim v celosti té jejích výsady a práva k volení svobodnému svým královským listem neb reversem v tom milostivě a dostatečně opatřiti a ujistiti ráčil; jakož J. K. V. dotčené země ze spolku za svého krále, vladaře a pána sou zvolily, že sou král. čes. a země k němu přivtělené to ne z povinnosti nějaké, nýbrž ze své zvláštní affekcí a lásky, kterouž k osobě J. M. jednomyslně měly a mají, a tak podlé práva a svobody té, kterouž jmenované království i země hned od počátku měly a beze vší proměny sobě v celosti zachovaly i užívaly při svobodném krále a pána svého volení, z své dobré, svobodné a nepřinucené vůle to učinily. Jako že i k tomu král laskavě povoliti ráčí, aby ouhrnkem všeho i jedné každé věci obzvláštně, což by koli k držení a k zachování v starobylé váze a podstatě jak král. čes. tak i často dotčených zemí, totiž mark. mor., knížetství slezských i markrabství obojích Lužic, nicméně i Klackého hrabství, krajův Chebského a Loketského, také k koruně české přináležejících, práv, svobod, spravedlností, privilegií, řádův chvalitebných důležitě a užitečně se vztahovalo, jakožto pořádně volený a korunovaný král český milostivě potvrditi, konfirmovati a zjistiti, ani žádným vymyšleným spůsobem od koruny české a zemí přivtělených ničehož neodcizovati, odtud neuprodávati, nezastavovati, nýbrž jakožto český král všeho toho zastávati, přichraňovati, tím vládnouti a to vše v celosti zdržovati ráčil. To vše, i co by ještě nad to výše též vyslaní jich dobrého a užitečného král. čes. a zemím k němu přivtěleným vymysliti, J. M. K. přednésti i na něm uprositi mohli, — že budou moci při J. M. dle své vzáctné diškrecí a prozřetedlnosti příležitě přednášeti a vyhledávati. Proti tomu že stavové král. čes. i všech zemí k němu připojených jeden každý po své straně podlé příležitosti své jmenovaným poslům za túž práci jich s náležitou snažností vším dobrým přátelstvím, milostivou a přátelskou volností i hotovými poslušnými službami vždycky každého času se odměňovati, odsluhovati a ji od nich vděčně přijímati chtějí.*)

*) Na to Skála vypisuje zdání, jaká v říši o volení kurfirsta Fridricha za krále čes. povstala, napotom líčí i korunování Ferdinanda II. ve Frankfurtě (str. 403—446.). Red.

(Orig. díl IX. str. 446.)

A poněvadž direktorové a správcové zemští v král. čes. 1619
mezi jinými potentaty křesťanskými uvedli v známost způsob nynější nebezpečný vlasti své i Betlénovi Gáborovi, knížeti sedmihradskému, žádajíce ho přitom, aby jich radou a pomocí svou v tak nevyhnutedlné potřebě neopouštěl; pročež on nechtěv obmeškati té příležitosti, kteráž se mu tudy k zvelebení osoby jeho poskytovala, učinil k týmž direktorům o tu věc psaní přívětivé a přátelské 18. d. srpna z města Weissenburku, kteréž z latinské řeči přeložené toto v sobě obsahuje:

Ačkoli všickni upřímí, šlechetní a rozumní lidé toho sobě srdečně vinšovali, aby ty nevole a neřesti v slavném král. čes. na onen čas zašlé, o nichž žádná jistá a dokonalá zpráva mimo ty obecné a nekonečné pokřiky knížete jest nedošla, hned s prvopočátku a, jak vůbec říkáme, za tepla opravdovou snažností a péčí křesťanských knížat a potentatův raději k zdárnému a pokojnému porovnání přivedeny byly, nežli aby z nich takové zjevné násilí, bezpráví a nepříležitosti pocházeti měly: — poněvadž pak ani krále Ferdinanda, ani jiných knížat péče a snažnost milostivá tak mnoho dovésti nemohla, aby ten vysoce škodlivý oheň v křesťanstvu udušen a uhašen byl, nýbrž skrze každodenní jedněch proti druhým zjitřování a zazlobení okolo sebe se rozžírá a čím dále, tím silněji rozmáhá, on pak kníže že jest nejdříve sice měl rozmyšlení nemalé, zdali by při tak nebezpečném příběhu zahálčivě s rukama za hřbet založenýma doma seděti čili ruce také k tomu přičiniti a jim na pomoc přispěti měl; avšak považiv zase na druhou stranu při sobě toho, jak by země jeho právě na špicu a před samýma očima Turkům ležela, kteřížto jako vlny mořské nikda pokoje míti a odpočívati nemohou, ale uši své po domácích nevolech a roztržitostech křesťanských ustavičně vlekou a zvláště nyní, kdyžto jak v Persii tak i v Asii pokoj majíce, mohli by sobě snadno vzíti k tomu ledajakous příčinku, aby mu v zemi jeho nějakou potržku a zaneprázdnění zavalili a tou potom příležitosti i dále do okolních míst a zemí vpád nepřátelský učinili, že uznal při sobě to, že mnohem víceji povinen jest, tomu zlému vstříc za času vjíti, nežli Turkům k takovým nepříležitostem příčiny podávati. Z těch příčin že jest se staral o to dvé s pilností: jedno, aby s císařem ottomanským pokoj trvanlivý zavřel a přízeň jeho sobě vyzískal; druhé, aby direktorův a stavův král. čes. intencí a mínění, k čemu by tím předsevzetím svým směřovali a jakou by náklonnost a dověrnost k němu měli, vyskoumati mohl. Až teď naposledy že jest s pomocí a z požehnání pána Boha

1619 všemohoucího jedna i druhá věc se mu výborně poštěstila, když i s strany obecného toho rozbroje úmyslu a dobré příchylnosti direktorův i stavův král. čes. k osobě z psaní jich 14. d. m. srpna k němu učiněného s dostatkem vyrozuměl, i od ottomanské porty 17. d. téhož měsíce dokonalého povolení a milosti k tomu, aby nad věcmi křesťanskými ruku ochrannou bedlivě držel a je sobě poručené měl, dosáhl.

Maje tedy tak dobrý a pevný grunt v předsevzetí svém založený, jakkoli veliká domu rakouského, římského biskupa i jiných mnohých jejich favoritův a následovníkův důstojnost a moc jej nemálo v úmysle jeho předěsila, avšak že předně horlivé cti a slávy boží milování, potom jejich i stavův král. čes. věrnost a zámluvy veliké, v kterýchž sou se jemu skrze Marka vejvodu zřetedlně a úctivě pronesli a osvědčili, vždy předce mysl jeho přemohly, tak že on, odloživ na stranu všeliké rozmysly, odklady a překážky, ustrnul se cele a dokonale na tom, aby ve jmenu hospodina Boha zástupův s svým vojskem i hned na cestu se vydal. A pokudž by ho jen uherské nějaké zaneprázdnění, ač se toho nikoli nenaděje, u předsevzetí jeho nehindrovalo a neobmeškávalo, tedy že umínil sobě, pokudž jen nejvýše bude možné, měsíce září na moravské pomezí přitáhnouti; přitom direktorův přátelsky napomínaje a vystřáhaje, aby v tom čase s nepřítelem v žádnou bitvu polní se nevydávali, nýbrž toliko sebe a své země s pilností před ním obhajovali, moc a sílu svou pospolu měli, na příjezd jeho očekávali a předně pak v pánu Bohu silnou naději a doufanlivost skládali, že v hromadě sjednocené mysle a rady jejich mnohem konečněji a snázeji nepřítele od sebe preč zapudí a na hlavu poperou. Což aby se jim šťastně zvedlo, že jest zapotřebí pána Boha srdcem vroucím bez přestání vzývati a požehnání jeho svatého sobě žádati.

Co se dalších věci té cirkumstancii a případnosti dotýče, ty že ukazatel listu, jeho věrný milý urozený Štefan Hatvan dle rozkazu a instrukcí jemu na to dané oustně a šířeji jim oznámí a přednese. Jejichžto láskám, přátelství, upřímosti a stálosti že kníže sebe i všecky své poroučí a jim pohodlného i prodlouženého zdraví na pánu Bohu vinšuje a žádá jakožto přítel jejich dobrý a k službám hotový. —

Za tím psaním vypravil dvě osoby do král. čes. k dotče-
6. září. ným direktorům; kteréžto přijevše do Prahy 6. d. září, toho dne byly přijaty vlídně od Václava Viléma z Roupova do příbytku jeho. A na ráno dostavše audiencí před direktory, ztrávili mezi nimi dobré půl druhé hodiny, ujistivše je v tom po dodání jim listu věřicího, že kníže a pán jejich sebrav sobě mimo všecku naději u města Klausenburku do 40.000

lidu pěšího i jízdného — což stalo se právě v tu dobu, když papeženci na všecky strany zaráželi sobě převeliké plesání a triumfy za příčinou zvolení Ferdinanda krále na císařství římské —, s týmž lidem upřímo a pospěšně táhne již do hořejších Uher k hlavnímu městu Košicům, jsa toho úmyslu celého, z téhož vojska 20.000 jonáků stavům král. čes. ku pomoci poslati, a takový lid že konečně ještě tohoto měsíce k hranicím uherským a rakouským přitáhnouti má; a jak nejdříve kníže věci své v král. uherském na dobré míře postaví, že na jiném není, než aby se, pokudž by se stavům král. čes. i jiným zemím k němu přivtěleným tak líbilo, mezi ně do konfederací jejich připojil. 1619

V tom, když dotčení vyslaní zděli poselství své, spouštěla se střelba za zámkem na tumlplace z několika děl, a byli potom do ležení českého k Mirovicům mezi generaly propuštěni. Nebo direktorové podali toho knížecího zakázání dotčeným generalům polním na dobré zdání. Kteřížto snesvše se s direktory na tom za jedno, neuznávali toho na ten čas za potřebné býti, jedno proto, kdyby taková síla lidu uherského do král. čes. měla býti uvedena, že by teprva již prvé přenáramně zhubené od něho do gruntu pokaženo a poplundrováno bylo; druhé pro příčinu tu, že právě v ty časy dostali generalové do ležení několik tisíců čerstvého lidu německého, tak že s tou silou nynější troufají sobě s pomocí boží v krátkém čase nepřítele ven z země vypraviti. Nicméně však, vážíce sobě té volné náklonnosti knížecí velmi mnoho, aby požádali ho šetrně, aby týž lid pro všecku budoucí příhodu na pomezích moravských zdržovati poručil.

Pročež vyslaní knížecí, rozmluvivše o ty věci s generaly českými, navrátili se z ležení zase do Prahy a vzavše odpuštění náležité od direktorův, pustili se zpátkem skrze Moravu k Prešpurku; jimžto direktorové dali také s sebou šetrnou odpověď na svrchu dostavené psaní Betléna Gábora 9. d. září na hradě Pražském zhotovenou v smyslu tom: 9. září.

Že direktorové, vyrozuměvše pokorně s dostatkem jak z jeho psaní vlastního, tak z vzáctných vyslaných jeho ústní zprávy, jaká obzvláštní pobožnost a horlivost právě křesťanská při něm by se nalézala, z toho srdečně se těší a mají jistě vysoce podstatné a veliké příčiny, proč by pánu Bohu všemohoucímu skroušeně děkovati měli, že jest v jeho osvícenosti knížecí tak převelikou lásku, věrnost a péči, beze všeho předcházejícího jejich i celého národu českého na něm toho zasloužení, o dobré a užitečné koruny české, též o zachování v celosti svobod jejich až i o obhajování a ochraňování svaté křesťanské církve zažžíti a vzbuditi ráčil. A jakož di-

1619 rektoři poznávají se jemu náležitou, věrnou a volnou vděčností i službami příjemnými povinni a zavázáni býti, tak také že za to prosí s vroucným a srdečným vzdycháním všemohoucnosti božské, aby on takovému jeho knížecímu, pobožnému a heroickému předsevzetí a dílu hojně žehnati a k nejvinšovanějšímu cíli a dokonání je přivésti ráčil; poněvadž oni ku pánu Bohu svrchovaně dobrému a milosrdnému jsou té celé a neomylné naděje, i tím se v jistotě těší, že jakož týž všemohoucí pán Bůh knížeti takové převeliké dílo v mysl jeho vnuknouti ráčil, že on také je šťastně a zdárně ještě děle říditi a fedrovati, ano i podivně vyvésti a skoncovati ráčí. Protož aby kníže ve jmenu božím dílo to vesele a v naději pomoci a přítomnosti jeho svaté vésti a konati začal a ujistě se v tom dokonale, že stavové král. čes. za tu jeho knížecí upřímost a volnost zase stálou věrností i odměnou skutečnou každého času odpláceti se chtějí a tím se mu konečně zamlouvají, to předsevzaté tažení vojenské ještě před touto zimou fedrovati a vykonati ráčil, tak aby potom spolčíce se za jedno, jednomyslnou radou i pomocí, majíce v tom také božskou milost a pomoc přítomnou, nepřítele tím snázeji z země své vypuditi mohli; kdyby pak kníže s příjezdem a s retuňkem svým odkládal a obmeškával se někde déleji, aby stavové král. čes. nebyli k tomu přinuceni bezděk, aby nečasně a proti vší své vůli s týmž nepřítelem, kterýž je v síle své daleko převyšuje a den po dni vždy víc a více se sílí, otevřenou bitvu svésti musili.

Přitom také že direktoři nemohli pominouti, aby knížeti o dalším předsevzetí svém konečnou zprávu učiniti neměli, jakož s strany konfederací té, kterouž stavové koruny české s jinými k ní přivtělenými a sjednocenými zeměmi teď nedávno zavřeli, tak ovšem i s strany zavržení Ferdinanda krále od správy a důstojenství královského, z jak vysoce důležitých a podstatných příčin jeho bez znamenitého nebezpečenství a potlačení všech jejich privilegií zemských ano i náboženství pravého k dotčenému regimentu připustiti nemohli, nýbrž na místo jeho J. M. kurfiršta falckého za krále a pána svého sobě jednosvorně zvoliti musili.*)

Na zavírku že i knížete za to poníženě a pokorně žádajíce prosí, aby jak je stavy tak ovšem i krále jejich nejmilostivějšího proti jejich nepřátelům pomocí svou skutečnou nikoli neopouštěl. Začež že se jemu jejich nejmilostivější král podobným přátelstvím, prostředky i službami, oni pak direk-

*) Následují příčiny již dotčené o zavržení krále Ferd. II. Red.

toři a stavové povinnou a náležitou vděčností podlé své nejvyšší možnosti zase hotově a líbezně vždycky každého času odsluhovati i odměňovati chtějí; s tím ho pánu Bohu všemohoucímu v milostivou ochranu podlé poníženého zakázání se mu k nejpovolnějším službám věrně a upřímě poroučejice. — 1619

Po odbytí týchž vyslaných od Betléna Gábora direktorové vypravili hned z Prahy hrabě z Turnu k dotčenému lidu uherskému, davše mu s sebou nemálo presentův drahých z komory pokladní cís. Rudolfa od pěkných a nákladných sedel tureckých, palašů, šavlí a těm podobných zbraní, aby je mezi nejvyšší officíry a správce nad vojskem tím jmenem stavův rozdaroval a tudy jich k spěšnějšímu na hranice moravské příjezdu ponukl, tak aby, dalali by se k tomu jaká příležitost dobrá, mohli potom společnou mocí a silou nepřítele ven z zemí svých vyplašiti. A že dotčení direktorové měli v ty časy veliký nedostatek v penězích, pročež davše tůž pokladnici císařskou jistým kommissařům zinventovati a řemeslníkům rozličným pošacovati, byli té vůle, aby z ní věci některé dražší spečetili a summou za ně shledanou lidu svého válečného v žoldu jeho pospokojiti mohli.

Betlén Gábor, dostav od direktorův odpovědi takové, hnul se vskok s lidem svým od Klausenburku, maje při sobě 18 kusů střelby veliké. Jehožto příjezdu nenadálého ulekvše se přenáramně přední páni uherští, kteříž v místech těch statky své měli, nevěděli sobě tak naspěch jaké jiné rady dáti, než aby se s ním přátelsky porovnali, a byli od něho pod ochranu, kteréž žádnému pokojně se k němu chovajícímu neodpíral, přijati. —

Mezitím císařský general hrabě Bukvoj po vzetí města Písku zdržoval se s ležením svým okolo Mirovic, a vojsko české proti němu nedaleko odtud, v druhé vsi Mirotice řečené, číhajice jedni na druhé, co pak dále před sebe bráti budou. A poněvadž Bukvoj v jednom lese, blíže českého táboru, položil 1500 mušketýrů a před lesem dal vyvrhnouti skrovný šanc neb redut proto, přišloli by k jakému potkání polnímu, aby toho obého k svému forteli tím spíšeji užíti mohl: pročež hrabě z Mansfeldu znaje to dobře, že taková blízká a fortelná příležitost nepřítele ležení českému hrubě škodná a nebezpečná jest a začasté celému vojsku veliké zaneprázdnění nočního času působí, když k ledajakémus pokřiku od nepřítele pošlému celé noci v šlachtordnuňku plném stávati musí, — umínil sobě na konec, aby s pomocí boží štěstí svého koštoval a tu zálohu nepřátelskou z toho brlohu jejího jakýmkoli spůsobem vypudil. Což se i generalu líbilo; kterýž rozkázal hned všechněm officírům, vyšším i nižším, aby s celým leže-

1619 ním byli na poskoku a, kdyby hrabě v tom svém outoku potřeboval retuňku a zastoupení jejich, jemu v tom časně přispěli ku pomoci. V tom na to jich neštěstí trefilo se, že před dvěma dny jeden jeho nový nejvyšší vachtmistr, jezdiv v noci dobře podraušený rundem neb kolem po vartách, zabloudil z omylu v jednom místě k vartě Bukvojově — nebo v tu dobu šildvachové s obojí strany tak blízko sobě držívali stráž, že vespolek volně mluviti mohli — a byl od ní nejdříve těžce poraněn a potom i jat.

Z toho tedy vyrozuměl Bukvoj, co by hr. z Mansfeldu proti jeho záloze v úmyslu měl, i hleděl se před ním i jinými českými nejvyššími bedlivě opatrovati. Když tedy tak obojí na sebe ústavně vrčeli, tožť přišla mu náhlá ordinanci od arciknížete Leopolda z Vídně, aby, nechaje všeho všudyž na straně, z Čech se vší svou armádou, osadě však dobře Budějovice a jiná místa podstatnější, do Rakous pospíšil a Betléna Gábora předsevzetí nepřátelskému v cestu vkročiti hleděl, tak aby hlouběji do arciknížetství rakouských štrafovati nemohl, nýbrž i z uherské země před mocí jeho zase ustoupiti musil. Kterýžto zachoval se tak a zapáliv ležení své ponenáhlu ku pomezím rakouským se podával.

Na té však cestě, dostav se ku pomeznímu zámku a městu Rožmberku, jenž Petrovi z Švamberka náležel, tak dlouho jej z velikých kusův bořicích rozstřelovati a bořiti dal, až hejtmané nad dvěma praporci pěchoty slezské na něm v tu dobu ležící, vidouce, že by takové síle lidu, přišloli by k outoku neb šturmu, ani střelbě všecky všudyž zdi provrtávající, an sami žádných kusův velkých na zámku mimo doplháky a muškety neměli, odolati ani retuňku z ležení českého tak na rychlo naditi se nemohli, smlouvou mu jej odevzdali, byvše i s soldaty a věcmi svými, však bez praporců, až k Třeboni doprovozeni.

Ale dříve, nežli se Bukvoj hnul z král. čes., pod tím Dampír, dostav k sobě něco směsice Kozákův, Ráců v a těm podobné luzy loupežné z Uher od prelatův a některých pánův papeženských, počal opět Moravany tou zběří nemálo ztěžovati; nebo lid jejich domácí s regimentem pěchoty nejvyššího z Sallernu toho jim všelijak zbraňovati a zastavovati nemohl. Pročež tím směleji pokusil se o zámek Břeclav jinak Lundenburk, Ladislavovi Velenovi z Žerotína náležející, kterýž i opanoval a, že jest na příhodném passu do Dolejších Rakous až k Vídni, dosti dobře zpevnil. A ačkoli nadál se, že armádu túž moravskou ze všech stran bude moci v místě příhodném obskočiti a zmocniti se jí; však Bůh mu ten jeho úmysl krvavý a tyranský podivně zmátl. Nebo nejvyšší mo-

ravěti znamenavše to neštěstí nastávající, vypravili po tichu 1619
z ležení jednoho srdnatého a prozřetedlného mušketýra skrze
jednu bahništné místo do Brna k direktorům a správcům
zemským, oznamujíce jim, v jakém nebezpečenství s lidem
jich by zůstávali, prosíce jich za rychlé z něho zpomožení.
Kteřížto uradivše se, jak by se to státi mohlo, vypravili proti
Dampírovi 15. d. září nejvyššího Štubenfola s 800 kyrysarů 15. září
a 500 mušketýrů, aby, jak bude moci, krajanům a spolubratřím
svým z té tísně pomohl. I zachoval se v tom tak opatrně,
že jest na císařské ještě přede dnem nenadále připadl a udeřil
na ně hrdinsky.

Druzí zvěděvše, že pomoc jim přišla, i oni také po své straně proti Dampírovi se zmužili a tak jej obouručně mezi sebou počesali, že mu z té zběře jeho zlodějské do 800 jonáků zůstalo na place, ztrativše sami při potkání tom 180 osob.

Po té hned obrátili se obojí na ležení Dampírovo u Pelhřimova rozbité, jeho se zmocnili, do 400 pacholků v něm pošavlovali a postříleli, dva kusy střelby mu odňali, ostatní stavení v témž místě popálili a tou hrdinskou svou resolucí téhož Dampíra k tomu přinutili, že jest se z Moravy vykliditi a dolů k Vídni postoupiti musil. Při tom jeho ven z země utíkání opozdilo se kdesi do 500 soldatův jeho nemocných; ty všecky do jednoho sedláci moravští beze vší milosti potloukli a, co kořistí při nich nalezli, ty mezi sebou rozbitovali. Nebo v ty časy sebralo se dohromady těch sedlákův od nepřítele na nejvyšší znuzených do 1200, přiřekvše sobě, pod praporcem svým černým věrně při sobě státi a na podobné chase vojenské škod svých postíhati.

Poněvadž pak po odtažení vojska císařského s Bukvojem od Mirotic k hranicím moravským a rakouským vojáci čeští nechtěli generalům z kvartýrův žádnou měrou táhnouti, až jim nejprvé platu za tři měsíce teď nedávno připověděného odvedou, tak direktoři, chtějíce to pozdvižení jich za času přetrhnouti a za nepřítelem rychle je vypraviti, musili, kde jen mohli, nemalou summu peněz shledati a jim 13. d. do ležení odeslati. Samotný toliko hrabě z Mansfeldu měl ještě houfy své tak poslušné, že sou podlé něho pustili se za nepřítelem a odňali mu v jistém místě 40 vozů špížných a dva kusy střelby, kterých v bahništěch vězeti nechal a někdo z soldatův jim je prozradil.

V tom trefilo se v Praze, že jeden mnich, utekv z kláštera Strahovského, pronesl to direktorům, že sou předešlí jeho spolubratří i jiní klášterníci v Praze a snad i jinde v zemi všecky své klenoty stříbrné z klášterův pryč vyvezli a v jistá místa ukrýti dali. I opatřili to direktoři, že sou se těch míst

1619 rozdílných po tichu a pod jiným zámyslem zmocnili, aby z nich takové věci když tedyž od papežencův z země vyvezeny aneb nepříteli k dobrému obráceny nebyly. A aby se mohlo tím snázeji zaplatiti něco služby vojsku zemskému, pročež dotčeného dne 13. m. září vydali vůbec patent, v němž minci zlatou a stříbrnou zvětšili, aby totiž dukát 3 zl. 5 kr., koruna 2½ zl., rejnský zlatý 3 zl. 7 kr. a říšský tolar 1 zl. 17 gr. 6 d. platil a vůbec se v té ceně bral i zase vydával.

A tak armáda česká zdrževši se po odtažení Bukvoje pro oznámenou příčinu v ležení svém do čtvrtého dne, hnula se teprva za ním a přetáhla řeku Vltavu u Záluží, dostavši se k městečku Voticím, v němž nejvyšší zarazili sobě nocleh. Tu potkalo veliké neštěstí hrabě z Mansfeldu. Neb jeden jeho rospereiter neb tumlíř koní Lotringer, neopatřiv světlo dobře, při němž tu noc s jedním Francouzem pil, zapálil v maštali, tak že oheň, vyšedv z ní okolo jedenácté hodiny na noc, v krátké chvíli, nežli lidé k hašení ho se zběhli, celý lozument hraběcí posedl a zachvátil, že on sotva s edelknaby svými z pokoje utekl, zanechav tam všech svých věcí, kteréž se třemi hlavními koňmi španielskými i s plnou truhlou peněz uhořely, tak že ta škoda šacovala se mnoho tisíc zlatých. Jiných pak domův popelem položených pokládali cenu na 8000 tolarů.

V tom ohni uhořel také i nemocný hospodář hraběte s jedním dítětem. Původ pak té zkázy byl vzat od profousa do želez, v nichž musel ustavičně choditi pěšky za regimentem dobře za 4 měsíce, až naposledy v Rakousích život svůj bídný dokonal. —

Odtud podala se armáda česká k Veselímu, okolo něhož osm dní se zdržovala.

26. září Mezitím vyslali generalové 26. d. září z ležení Jana staršího z Bubna generalvachtmistra s pěti sty jízdy a pěti sty pěchoty k zámku Bechyni, zda by se ho ňák zmocniti a lid císařský z něho vyplašiti mohl. Kterýžto s pomocí a radou dobrou jednoho sedláka jmenem Pavla, dědice ze vsi Vobory, nedaleko Bechyně ležící, a druhého vrátného neb holomka z téhož zámku na druhý den, dostav se časem nočním skrze řeku tiše se 150 jonáky brannými a srdnatými k jednomu oknu u lázně zámecké a vlezv skrz ně s týmiž soldaty do zámku, když mu mříži v témž okně ti dva jeho vůdcové nejprvé vylámali a vypáčili, zmocnil se ho podivným řízením božským pojednou tak, že ani jedinkého pacholka z svých neztratil, hejtmany dva císařské s několika osobami stavu panského a rytířského a při nich drahný počet soldatův obecných na živě zjímal, kromě co jich přes zdi zámecké vyskákalo a skrze

lesy z rukou jízdy jeho vyvázlo. Dotčenému pak sedláku a bolomkovi za jejich věrnost daroval sto kop, učiniv za téhož sedláka přímluvu k direktorům, aby ho ještě hojnější odplatou obdařili a spolu s manželkou, s dětmi i s statkem jeho za svobodníka vyhlásili, čehož bezpochyby odepříno mu nebylo. 1619

Bukvoj pak, kudykoli táhl, zakládal a zavíral po sobě všecky platné passy armádě české, aby za ním spěšně táhnouti a někde ho v místě příležitém dostihnouti a přeplašiti nemohla. Pročež musela se divně sem i tam točiti, nežli se k hranicím moravským dostala. Nebo Bukvoj tudy se nejprvé vrhl, položiv se nejdříve u Récu, až naposledy i před Znojmem, do něhož vzkázal s pohrůžkou velikou jednou i po druhé, aby se dobrovolně králi, pánu svému, poddali, nechtějíli mečem a ohněm do gruntu zhubeni býti. Ale Znojemští měšťané ani soldati nic sobě toho trucování nevšímali, nýbrž vypadvše zmužile na chasu jeho, něco mu jí pobili a do 30 zajatých s dobrými kořistmi s sebou do města přivedli. Což ač ho mrzelo nemálo, však že času k dlouhému tu se zdržování neměl, obrátil se z mark. mor. dolů k Vídni; za nímž potom i vojsko české tam následovalo.

Ale hrabě z Mansfeldu byl od generalův s regimenty svými zanechán v Čechách. Ten co tam potom dobrého působil, níže na svém místě se oznámí; jehožto však v nově zverbovaným a od dvou hejtmanův Landskrona a Geldšteina skrze mišenskou zemi do kraje Žateckého přivedeným Niderlanderům okolo 400 osob nezvedlo se dobře, jak brzo do téhož kraje se dostali a po vesnicích katolických vrchností mezi Žatči, Chomútovem a Mostem rozkvartirováni byli. Když zajisté dotčení soldati provozovali sobě přes příliš divně a nenáležitě netoliko s jměním sedlákův v dotčených vesnicech bydlících, ale také i s vlastními manželkami a dcerami jejich i s jiným pohlavím ženským; i slitovalo se toho sedlákům. Pročež spuntovavše se proti těm trapičům svým ve všech těch vesnicích a všecky ohně po dvořích i lunty jim pohasivše, aby muškétův proti nim užívati nemohli, udeřili na ně nenadále, učinivše začátek té krvavé lázně ve vsi Přečaplech a pomordovali jich velmi nemilosrdně na větším díle všecky, ani žen ani dětí jejich neušanovavše, tak že sotva okolo jedenmecítma osob s oběma kapitany z rukou jejich ušlo a hrdla sobě zachovalo. A kdyby byli okolní obyvatelé z stavu rytířského mezi ty sedláky rozpálené nepřijeli a jich podlé známosti v tom neukrotili a nepamatovali, byli by snad ani těm ostatním s celou koží odjítí nedali. Co pak koli od zbraní, kteréž velmi oupravné byly, a jiných nábytkův při nich na-

1619 lezli, to vše mezi sebou rozchvátili a potom zvláště muškety a bantelíry ledakdes rozprodávali.

I ačkoli direktorové tu věc velmi těžce nesli, avšak když hrabě z Mansfeldu žádal jich v tom za povolení, aby dotčené sedláky s jiným lidem svým podlé zasloužení jich ztrestati a tu škodu sobě na nich dostíhati mohl; oni mu k tomu pro zlý příklad i pro jiné příčiny povoliti nechtěli, nýbrž poručili, se na původ a pravou příčinu té příhody nešťastné s pilností vyptati. Že pak vyhledalo se to potom s dostatkem, že by ti pobití soldati svým nezřízeným a nekřesťanským chováním dali velikou příčinu sedlákům k takové ukrutnosti, muselo to tak při tom zůstati, ano i hrabě v hněvě svém se upokojiti.

Podobných svévolností nalézalo se v ty časy v Čechách onde i onde mnohem víceji. Nebo poněvadž direktorové, majíce veliký nedostatek v penězích, vojákům svým platiti nemohli, oni tou příčinou nedbali zase nic na žádnou kázeň a zápovědi jak jejich tak i generalův a nejvyšších svých, ale šumovali a sužovali ubohé lidi, jak se jim dobře líbilo. Jakož pak 15. d. září trefilo se opět od lidu dotčeného hraběte, že okolo Tábora tři vesnice dočista vyplundrovali, velmi přísně s lidmi v nich naloživše: pročež hrabě musil jim to přetrhnouti a některé přední původy povyku toho provazem ztrestati dáti. A 18. d. září v městech Pražských též někteří těmto podobní škůdcové jednostejnou pokutu podstoupili.

(Orig. díl IX. str. 470.)

Když stavové král. čes. s zeměmi k němu přivtělenými kurfirštu falckému uvedli volení své v známost netoliko psaním, ale i po schválním poselství, tedy on s prvopočátku nechtěl se jim vyjeviti v tom náhle a kvapně, mínilli by podání takové k sobě přijíti, rozuměv bezpochyby tomu dobře, jaké by rozmanité nepříležitosti, starosti a zaneprázdnění při věci té se nalézaly, ano i budoucně ještě větší jemu nastati by mohly. Protož vidělo se mu za slušné a potřebné býti, aby sám na to na všecko zdravě se rozmyslel, i s okolními potentaty a na díle přátely svými krevními o túž věc bedlivě se uradil*), nařídiv nad to výše k cíli tomu po všech zemích svých i modlení obecné, aby i poddaní jeho v tom pána Boha za pomoc a radu užitečnou požádali, pokudž by to předsevzetí stavův král. čes. a zemí přivtělených pánu jejich i jim

*) Psaní v té příčině učiněná obsahuje Orig. d. IX. na str. 470—487.
Red.

k dobrému a k zvelebení předně cti a slávy jeho božské se vztahovalo, aby jemu žehnati laskavě a otcovsky ráčil. 1619

(Orig. d. IX. str. 487.)

Direktorové, správcové a rady zemské v král. čes. jsouce již ujištěni tím, že kurfiršt falcký, král v nově volený, na tom jistotně se ustrnul, aby témuž volení místo u sebe dal a správy koruny české tím dříveji se ujal: i rozepsali všechněm třem stavům téhož království i zemím k němu příslušejícím sněm generalní na hrad Pražský a rozeslali listy otevřené oň po všech krajích pod datum v pátek po památce sv. Michala archanjela Páně, t. j. 3. dne října, v slovích takových: 3. říj.

Jakož sou všickni tři stavové král. čes. spolu s vyslanými z mark. mor., Hořejšího i Dolejšího Slezska, a Hořejších i Dolejších Lužic při minulém generalním sjezdu z jistého vnuknutí věčného pána Boha a uložení jeho sv. J. M. nejjasnější kníže a pána, pana Fridricha, toho jmena V., falckraběte při Rejnu a sv. římské říše arcitruksasa a kurf., za krále českého jakožto toho za příčinou velikých a vysoce vzáctných při něm se spatřujících, kterýmiž od pána Boha obdařen jest, darův a ctností hodného a bohdá kr. čes. užitečného na spůsob, týmž generalním sněmem neb sjezdem vypsaný, volili a vyhlásili; a aby takové J. M. za krále čes. volení k šťastnému cíli co nejdříveji přijíti a k korunování přistoupeno býti mohlo, s týmiž vyslanými z přivtělených zemí i na tom se jednomyslně snesli, aby k J. M. hned od týchž všech zemí jistí vyslaní vypraveni byli, kteříž by při králi toho ve vší náležité šetrnosti poníženě vyhledávali, aby takové jeho za krále čes. volení k sobě přijíti a s týmiž vyslanými o jistý den a místo, kdyby korunování státi se mělo, milostivě se snésti a namluviti ráčil.

I že direktorové netají stavův, že podlé téhož jich všech snešení jmenem a na místě jejich od direktorův jisté osoby k takovému poselství voleny jsou, kteréž s týmiž vyslanými co nejdříve v to místo, kde J. M. volený král, pán jejich všech nejmilostivější, zůstávati ráčí, se vypraviti a vedlé instrukcí ode všech zemí jim dané se zachovati mají. Poněvadž pak jest již, chvála pánu Bohu, jistá a nepochybná naděje, že tíž vyslaní v krátkých dnech s vinšovaným bohdá vyřízením se zase od krále J. M. navrátí a co tak dá pán Bůh šťastně vyřídí, o tom všechněm třem stavům relací svou učiniti moci budou: z té příčiny že uznali direktoři za dobré, stavům i všem přivtěleným zemím sněm generalní na hrad Pražský k 28. d. m. října anebo ku pondělku, dni pamětnému sv. Ši-

1619 mona a Judy, apoštolův Páně, položiti. A protož že jich všechněch i jednoho každého obzvláštně z povinnosti na ně vzložené napomínají, od osob pak svých přátelsky žádají, že před týmž dnem, to jest v neděli na noc, do měst Pražských se sjedti, nazejtří ráno na hrad Pr. najíti se dáti, relací týchž pánův vyslaných ze všech zemí vyrozuměti, a kterého by dne J. M. volený král na král. čes. bohdá šťastně korunován býti měl i co by k tomu dále zapotřebí bylo, uvážiti ráčí; nepochybujíce, že se v tom tak zachovati a tím na sobě k králi poddanou náklonnost ukázati nepominou.

Podali také direktorové časně administratorovi, seniorovi a assessorům konsistoře Pražské pod obojí toho ku považení, s jakými ceremoniemi a řády měl by král nový korunován a na král. čes. pomazán býti, poněvadž by předešlá forma duchovním dobře se netrefila. Kteřížto vzavše túž věc v své bedlivé uvážení, uvedli je sobě v spis a podali ho direktorům na opravu v níže položených artikulích:

1. Aby se dotčená formule starobylá, podlé níž předešlí králové čeští bývali korunováni, potud a tak dalece i při nynější té slavnosti zachovala, pokudž a kdy by se koli s pravidlem slova božího srovnávala, jako i všecky pobožné kollekty a modlitby.

2. Pomazání pak a požehnání osoby královské, to, jelikož se s písmy zákona Nového nesrovnává, aby bylo na straně zanecháno.

3. Jestliže by se co v těch kollektách a modlitbách vynašlo, což by příliš hrubě nákvasem a pobořky papeženskými zapáchalo, aneb že by zdálo se potvrzovati mocnosti a slávy stolice antikristové, to aby se podobně z té formy neb notule vypustilo a místo toho jiná příhodnější a s náboženstvím evangelickým lépeji se trefující slova a sentencí do ní se dostavila.

4. Celá pak mše s všechněmi jejími posuňky a ceremoniemi aby mlčením pominuta byla.

5. Pro lepší pak a větší zřetel a vážnost osoby královské aby direktorové nařídili k tomu, pokudž možné, některé osoby knížecí aneb nejpřednější pány z stavův král. čes., kteříž by místo těch dvou biskupův papeženských krále nového přítomné obci národu českého tu v kostele zámeckém za krále představili a jej jak k oltáři tak zase i od oltáře, kdy toho potřeba káže, přivodili i odvodili, protože takoví posuňkové a řádové mnohem případněji náleží osobám politickým nežli duchovním.

6. Korunování krále samo v sobě aby administrator konsistoře Pražské podlé notule jemu vydané pro větší vážnost a reputací vykonal.

7. A aby i v oděvu ozdobnější býti mohl, aby byl opatřen habitem počestným, kterýž by se nemnoho od oděvu biskupského dělil. 1619

8. Podlé jiných osob a pomocníkův jemu k té práci přidaných aby kněží a kazatelé Pražští a pro zvětšení počtu kněžstva i nejpřednější děkanové z měst krajských k tomu také povoláni byli a administratorovi v komžech posluhovali i, kdyby toho potřeba ukazovala, při modlitbách po administratorovi Amen říkali.

9. Po vykonání pak korunování aby administrator začal sám zpívati Te Deum laudamus; pomocníci pak jeho s celým kůrem aby mu dále odpovídali a dozpívali po něm dotčenou píseň chvály, leč by kapelmistr královský ňáký jiný řád při tom nařídil.

Když tedy direktorové dostali zprávy konečné, že by král Fridrich již zůstával se vším dvorem svým v městečku Hořejšího Falcu, Waldsasu řečeném a velmi blízko hranic českých ležícím, očekávaje tam i na vyslané král. čes. a zemí přivtělených, pročež nařídili to vskok při týchž vyslaných, aby co nejbližšími cestami k králi pospíšili a poselství jim svěřené před ním zdíti neobmeškávali. Kteřížto sjevše se všickni v městě Chbě, hned na ráno 24. d. října na osmnácti vozích komorních vzali cestu svou přede dnem z Chba k králi do Waldsasu a tam šťastně asi hodinu na den, byvše však skrze Achacia z Donína a jiné kommissaře královské před samým městečkem účtivě přivítáni a do kláštera Waldsaského, v němž král byl hospodou, doprovozeni, přijeli v pořádku takovém. Napřed jeli poslové král. čes. na třech vozích, za nimi Moravané na čtvrtém, Slezáci na pátém, hořejší Lužičané na šestém a dolejší na sedmém; na ostatních pak jedenácti vozích následovalo posly vzáctné komonstvo jejich, lidé ze všech tří stavův, kteříž se při nich pro poctivost královskou i jejich na tu cestu vypravili. Po nevelikě pak hodině příjezdu svého byli před krále všickni puštěni a od něho, odkrytou hlavu majícího, podáním ruky uvítáni. Při němž nalezli Ludvíka falckrabí při Rejnu, bratra jeho mladšího, Henricha Fridricha, syna nejstaršího, Kristiana kníže z Anhaltu s synem jeho a panstva vzáctného nemálo. 24. říj.

Po uvítání společném učinil k králi řeč vážnou jazykem německým, kterouž sobě také i v spis uvedl, Joachim Ondřej Šlik, hrabě z Pasounu a z Holejče; v nížto všecko summovně opáčil, z jakých příčin i jakým pořádkem sou stavové král. čes. s zeměmi k němu přivtělenými při pominulém sjezdu svém obecném, m. srpna na hradě Pražském držaném a zavřeném, jak

1619 Ferdinanda krále koruny české zbavili tak i osobu jeho za krále a pána svého sobě jednomyslně zvolili; přitom J. M. jmenem a na místě týchž stavův a zemí přivtělených poníženě žádaje, aby král nezpěčoval se z kláštera Waldsaského s J. M. královou, s pánem mladým i celým dvorem svým se vyzdvihnouti spolu s vyslanými přítomnými, poněvadž toho vysoce důležité potřeby celého království i zemí k němu příslušejících vyhledávají, k residenci své královské a k šťastnému korunování pospíšiti, dříve pak, nežli by se odtud hnul, týmž stavům a zemím dostatečný podlé poddané jich žádosti revers od sebe odvésti.

Tu jest král i hned zase sám ústy svými na takové jeho přednešení vysoce rozumně a ozdobně odpověd dal téměř v smyslu tomto:

„Co sou stavové slavného král. čes. a země k němu přivtělené skrze přítomné vzácné vyslané své přednésti dali, tomu sem, jakož z předešlého jich psaní tak z tohoto přednešení ústního dobře vyrozuměl, začež, poněvadž sem jejich takovou k osobě mé náklonnost v tom, že sou mne z společného svého snešení za krále a vrchnost svou zvolili, k sobě poznal a poznávám, jim slušně, s vděčností to od nich přijímaje, děkuji, a chci se zase o to postarati, abych s pomocí boží jim všem v tom za to náležitou satisfakci učinil. A ačkoli prohlédaje k nynějšímu nebezpečnému spůsobu, v kterémž ty země postaveny sou, nejedné příčiny sem měl, které mně v té žádosti jejich ku překážce byly a, abych ji odepřel, nemálo rozpakovaly; nicméně však s radou a s pomocí přátel svých milých a dověrných považuje bedlivě při sobě to, že sem s zvláštním řízením a z jisté vůle boží, kteréž já se také každého času poddávám, od dotčených zemí k královskému regimentu jejich líbezně a pořádně povolán, z té příčiny tedy také mi jináče zachovati se nesluší, nežli abych milostivé vůle boží v tom povolně následoval a jeho za to prosil, aby on to celé dílo a předsevzetí ke cti a slávě jmena svého říditi a jemu žehnati ráčil.

Dále připovídám, že jako německé kníže koruny české a zemí k ní přivtělených věrně a právě dobytých privilegií a svobod na tak pilném pozoru míti, dle nejvyšší možnosti mé obhajovati a regiment svůj s pomocí boží tak sobě zříditi chci, že dotčené země všecky ze spolka se mnou v tom výborně spokojeny budou, jsa k nim té celé a dokonalé dověrnosti, že i ony také v tom ve všem mně věrně a opravdově nápomocny budou, a v čas potřeby nastalé pod ramena má sáhnouti a, co jim vlastně od sebe činiti náleží, vykonati nepominou, tak aby tudy to ještě dosavad trvající ne-

pohodlí a nevole z týchž zemí dokonce vybyto a ten milostný 1619
a žádostivý pokoj zase jim navrácen a v nich utvrzen býti mohl.
Budu také věděti týmž zemím tu jejich dobrou affekcí a náklonnost, kterouž k osobě mé mají a prokazují, jak časem svým vší milostí svou královskou vynahražovati a k nim se tak akkomodirovati, že se mnou všickni dobře spokojeni budou."

Po vykonání toho při králi vyslaní svítavše se a ruky políbivše jak bratru tak i synu královskému, ano i oboum knížatům z Anhaltu u přítomnosti krále, byli k královně do pokoje jejího uvedeni. Kteréžto když opět všickni ruku políbili, a ona je též vlídně přijala, tedy Václav Vilém z Roupova promluvil k ní řečí francouzskou v ten rozum:

Že vyslaní jak jmenem a na místě principalův, tak i od osob svých vlastních předně pánu Bohu srdečně za to děkují, že jest Jeho Milost krále, Její M. i se vším dvorem jich v dobrém zdraví do místa toho doprovoditi, přitom velebnosti jeho božské žádajíce, aby i dále Jich Msti chrániti a k residencí jejich šťastně doprovoditi i tolikéž příjezdu a regimentu jejich požehnati ráčil. Zatím že jest J. M. králová na připsání od stavův J. M. učiněné ráčila se milostivě k tomu skloniti a, že jest J. M. král týmž stavům a zemím resolucí dobrou dáti a volení jeho za krále českého k sobě přijíti ráčil, toho dobrou příčinou býti, přijímajíce to dotčení stavové a země od J. M. vděčně, že jí za to pokorně a úctivě děkují a podlé toho poslušně žádají, aby Její Milost na budoucí časy ráčila sobě též stavy a země míti poručené a jejich milostivou paní a královnou zůstávati. Oni proti tomu že chtějí také pána Boha všemohoucího na modlitbách svých prositi, aby obadva Jich Msti v dobrém a zdárném štěstí, v prodlouženém a pohodlném spůsobu zdraví i nad nimi panování mocnou svou pravicí zdržovati a opatrovati ráčil.

Proti tomu promluvení královna i hned zase ústy svými v též řeči francouzské dala z Roupova odpověď takovou:

„Pane! Co sem prvé s strany zvelebení cti a slávy boží jako i pro dobré všeobecného náboženství od sebe ráda učinila, to vše stalo se ode mne dobrým a upřímým míněním, anobrž i napotom ještě ve všem tom mou přízní a dobrou náklonností i vůlí nedám nic scházeti. Načež mají se páni a stavové dokonale ubezpečiti a ode mne všeho toho se nadáti."

A když se to vše vyřídilo spůsobem pokorným a radostným, po nedlouhé chvíli král s královnou i s fraucimorem a dvořany svými, stroje se do kostela na kázání, pojal s sebou také i vyslané všecky a šel s nimi tam skrze ulici soldatů oupravně dle obyčeje niderlantského vyrystovaných. Tu

1619 po sezpívání písní a žalmův k tomu slavnému shromáždění případných poslouchali všickni s velikou bedlivostí kázání, kteréž D. Abraham Scultetus, kazatel dvorský krále J. M., na žalm 20. s velmi ozdobnou výmluvností v jazyku německém učinil.

Po vykonání božích služeb vyslaní spolu s jinými radami a dvořany předními doprovodili krále a královnu do pokojův jejich, zatím podlé potřeby s týmiž radami o revers a jiné věci potřebné promlouvajíce. Kterýžto dříve nežli byl zhotoven, král povolal vyslaných k tabuli, při níž s ním v bázni boží a s veselotí náležitou dosti skvostně hodovali, rozmanité rozprávky měli i pro zdraví krále a královny hojný truňk sobě připíjeli.

Vyvstavše pak od tabule, byli zdržáni od krále ještě dosti dlouhou chvíli; nebo král maje hlavu po ten celý čas odkrytou s některými z nich velmi laskavě a vlídně o rozličných věcech stoje rozmlouval. Královna pak s druhé strany též s Kristianem knížetem z Anhaltu, s Václavem Vilémem z Roupova i s jinými pány, ješto francouzsky dobře uměli, rozmanité diškursy vedla, tak že se takové promlouvání skůro do samého večera protáhlo. Tu teprv král propustil od sebe vyslané z pokoje svého, podávaje na rozžehnanou ruky netoliko vyslaným samým, ale i jednomu každému z dvořanův jejich, kteří jen k králi přistoupiti chtěli.

Potom vyslaní dostavše se do svého pokoje a majíce sobě odvedený revers královský, v jazyku latinském sepsaný a rukou vlastní i pečetí jeho stvrzený, od Jana Albrechta hrab. z Solmusu, Achacia z Donína a Dr. Ludvíka Cameraria, ještě toho dne k večeru do města Hba zase zpátkem se navrátili.

Dotčený pak revers zněl sám v sobě takto:

„My Fridrich, z boží milosti volený český král, falckrabě při Rejnu, sv. římské říše kurfiršt, kníže bavorské, markrabě moravské, kníže slezské a lužické markrabě, známo činíme tímto Naším listem vůbec přede všemi a zvláště tu, kdež náleží: Jakož sou všickni tři stavové král. čes. spolu s vyslanými, z mark. mor., z knížetství obojího Slezska i z mark. Hořejších i Dolejších Lužic, dostatečně k tomu splnomocněnými, při generalním neb obecném dotčených zemí všech sjezdu, na hradě Pražském v outerý po památce sv. Maří Majdaleny držaném a v sobotu po památce stětí sv. Jana, vše léta 1619, zavřeném, podlé svobod svých a konfederací na témž sjezdu mezi nimi zavřené, Nás za krále českého z své pouhé svobodné vůle a z jednomyslného jich všech snešení zvolili a vyhlásili; však s touto při tom znamenitou výminkou, abychom My týmž stavům před korunováním Naším přísahu a povin-

nost náležitou příkladem předkův Našich slavných, králův 1619
českých, vykonati, nicméně také všecka a všelijaká privilegia a obdarování, svobody, práva a zříz. zem., starobylé pořádky a zvyklosti, jakž osobní tak také i obecní, obzvláště pak majestat, od slavné a svaté paměti císaře Rudolfa II. jakožto krále českého stavům a obyvatelům téhož kr. na svobodné provozování náb. křesťanského pod obojí daný, tolikéž porovnání mezi stranou pod jednou a pod obojí, jako i mezi samou stranou pod obojí stalé, též konfederací dotčenou, mezi král. čes. s jedné a výš dotčenými přivtělenými zeměmi s strany druhé, jako i mezi samým královstvím tím a přivtělenými zeměmi s jedné a dolejšími i hořejšími Rakušany s strany druhé při jmenovaném obecném sjezdu učiněnou, jako i specialní artikule téhož království v dotčeném obecném sjezdu a snešení jeho obsažené, jako i jiným přivtěleným zemím, totiž mark. mor., knížetstvím obojího Slezska a mark. Hořejších i Dolejších Lužic, tolikéž jejich všecka privilegia a svobody, řády a práva podlé obyčeje té jedné každé země, jakž to vše v dotčeném toho jich obecného sjezdu snešení šířeji obsahuje se a zavírá, milostivě potvrditi, a My král Fridrich to Naše od dotčených stavův kr. čes. i jiných zemí k němu přivtělených za krále, z jednomyslného jich snešení, volení vděčně od nich přijíti a to pořádné pána Boha všemohoucího Nás k důstojenství a k správě téhož království povolání, jemuž se Nám na odpor stavěti nikoli nenáleží, od týchž všechněch zemí s obzvláštní vděčnosti přijímajíce, slovy Našimi královskými, že jim to všecko milostí a přízní Naší královskou, aby měli a mohli se z čeho slušně těšiti a s Námi spokojeni býti, v příčině té dobře zase zpomínati a vynahražovati chtíti ráčíme, — milostivě se zakázati ráčili.

A protož slovy Našimi královskými, mocí tohoto listu Našeho výš dotčeným všechněm třem stavům král. čes. slibujeme a připovídáme: že jim před korunováním Naším přísahu a povinnost náležitou příkladem předkův Našich, králův českých, vykonati a nejdéle ve čtyrech nedělích, po šťastném bohdá korunování Našem pořád zběhlých, všecka privilegia, obdarování, svobody, práva a zříz. zem., starobylé pořádky a zvyklosti téhož král. čes. jak obecní tak osobní, obzvláštně pak majestat dotčený na svobodné náboženství křesťanského provozování jim daný, tolikéž porovnání mezi stranou pod jednou a pod obojí, jako i mezi samou stranou pod obojí stalé, též svrchu psané konfederací jako i specialní artikule téhož král. čes., v jmenovaném obecném sjezdu a snešení jeho obsažené, ve všech jejich punktích, klausulech a artikulích zcela a zouplna beze všech výminek milostivě ratifikovati a po-

1619 tvrditi i to vše upřímně a věrně vykonati a naplniti a majestat Náš královský na to, že tomu všemu, což se nadpisuje, od Nás a budoucích králův českých zadosti státi se má, se vztahující, rukou Naší vlastní podepsaný a pečetí Naší královskou stvrzený, všechněm třem stavům král. čes. konečně odvésti chtíti račíme.

Tomu na svědomí revers tento Náš královský sme rukou vlastní s přitištěním k němu pečeti Naší podepsati ráčili. Jenž jest dán v klášteře Našem Waldsaském $\frac{1}{2}\frac{8}{8}$ dne m. října léta Páně 1619."

Příjezd Fridricha falckého do království českého.

A poněvadž direktorové odeslali z Praby týmž vyslaným jisté poznamenání cesty, kdy a kterého dne a kudy měli by krále s královnou i s celým dvorem jeho ze Hba až do měst Pražských příhodně vésti, totiž aby vyjedouce z Waldsasu 25. d. října na noc přijeli s ním do Falknova, z Falknova 26. d. na zámek Kysibl jinak Anjelskou Horu, Linhartovi Kolonovi z Felzu náležející, z Kysiblu 27. d. až do Žatče, z Žatče 28. d. do Loun, z Loun 29. d. do Slaného, z Slaného 30. d. na zámek Buštěhrad a z Buštěhradu 31. d. do Prahy: pročež hleděli se podlé toho vyměření také bedlivě chovati.

25. říj. Ráno tedy 25. dne října vyjevše ze Hba proti králi asi na čtvrt míle k Waldsasu, tu očekávali na příjezd jeho. Kterýžto když mezi ně přijel, vedli ho odtud skrze město, v němž ho úřad i obec Hebská slavně přivítaly, na nocleh do Falknova města, jehožto pánem dědičným v tu dobu byl Jan Albin Šlik hrabě.

Odtud potom vzali cestu svou přímou k Žatči, městu hlavnímu v témž kraji. A nežli na večer do něho se dostali, tedy Jan Henrich Štampach z Štampachu, osoba přední a v ty časy nad jiné rytířstvo téhož kraje možná, chtěje k novému králi a pánu svému poddané vlídnosti a zdvořilosti dokázati, věda konečně, že král mimo městečko jeho Maštov okolo poledne pojede, dal v jednom místě veselém na lukách neb na trávníku postaviti prostranné loubí, čerstvým májovým zelením pěkně přikryté a opletené, pod nímž mohlo státi drahně stolův; a tu přivítav krále úctivě snídaním neb obědem, úpravně od nejrozkošnějších krmí, zvěřiny pernaté, srstnaté i ryb rozličných a co více dle krátkosti času nad to podlé truňku výborného ostarati mohl, připraveným, jej, královnu i celé jeho komonstvo tak vzáctně uctil a obveselil, že se stkvostnosti a oupravě té jak sám král s královnou tak

i všickni jiní hodovníci vynadiviti nemohli. Což bylo přijato 1619
od krále vděčně s zakázáním se témuž Štampachovi vší milostí a přízni královskou.

Úřad pak a obec města Žatče měvše sobě vzkázáno časně o příjezdu královském, hotovily se také k uvítání tak veleslavného hosta, jak možnost a času krátkost k tomu postačovala. Když tedy dotčeného dne 27. d. října, jenž trefil se 27.říj.
v den Páně nedělní, měšťané dle nařízení úřadu byli uvedeni pod dva praporce, jeden červený s erbem městským a druhý bílý a modrý, kostkou šitý, kterýž bratrstvo střelcův, v témž městě dosti silné, dalo na svůj vlastní groš ku poctivosti krále nového zhotoviti a nápisem latinským, jímž králi štěstí a požehnání k úřadu jeho vinšovalo a svou poddanou hotovost osvědčovalo (jehožto každá litera v jednom tom poli neb kostce bílé neb modré stála, tak že celý praporec literami zlatými byl naplněn), zokrášliti: i očekávali naň, stojíce na rynku dvěma řady od vrchní roury až právě k domu Maximil. Hošťálka z Javořice, v němž lozument pro krále a královnu byl opatřen.

Mezitím úřad dostav zprávy, že by král již k městu se blížil, vyšel proti němu až za bránu Meinušskou na plac ten prostranný, na němž se obyčejně mustruňkové krajští držívají. Král pak, jak jich dojel a co by činiti mínili srozuměv, poručil zastaviti s vozem, na němž s královnou a s synem svým nejstarším seděl: tu přistoupiv purkmistr se všemi konšely k králi — při němž také v tu dobu ssedvše s vozů svých, postavili se Joachim Ondřej Šlik hrabě a Václav Vilém z Roupova, aby doslýchali, co se mluviti bude — poručili ho vinšem a slovy pokornými přivítati v jazyku latinském Tobiášovi Felixovi, přednímu písaři radnímu, v smyslu takovém:

„Nejjasnější a nejosvícenější kníže, králi a pane náš nejmilostivější! Že svrchovaná velebnost božská, král a monarcha všech, Vaši posvátnou velebnost královskou v tomto nejzjítřenějším vlasti naší spůsobu z společného všech stavův král. čes. a zemí k němu přivtělených snešení k správě a vladařství království tohoto povolati a svým zvláštním božským řízením a prozřetedlností dnešního dne do tohoto města Žatče spolu s nejjasnější královnou a paní, paní naší nejmilostivější, i se vším komonstvem královským šťastně a zdárně přivésti a doprovoditi ráčil: máme slušně my věrní V. K. Velebnosti poddaní zač pánu Bohu nesmrtedlnému díky a chvály vzdávati, V. K. V. proč štěstí toho vinšovati a příti, sami pak z čeho srdečně se těšiti a radovati. Jakož zajisté tam za starých věkův, když synům izraelským přibývalo dvojnásobně robot a cihel dělání, Hospodin seslal jim Mojžíše v čas, když

1619 lid izraelský Medianští sužovali, přišel jim ku pomoci Gideon, když lid boží snášel nátisky přetěžké Filištinských, vyskytl se mu Samson: týmž spůsobem, když antikrist, šelma ta babilonská, na nejvyšší moci a slávy světské makovici vylezl, tyranství své nad stavy král. čes. provozoval a dotčené království celé nepřátelům nelitostivým v loupež a rozebrání vydal; tedy Bůh právě v příhodnou chvíli V. Vel., nejkřesťanštější králi, nám seslati, aby ste rohy šelmě té srazili, mocnost její a sílu zhmožditi, svévolnost v uzdu pojíti a ukrutenství zkrotiti a přetrhnouti ráčili.

K Vaší tedy Kr. Velebnosti, králi nejmilostivější, oči naše obracíme a z vnitřnosti srdcí našich i s horlivým plesáním příjezdu tohoto k nám vinšujeme, V. K. V. za krále a pána našeho nejmilostivějšího poznáváme a jí od toho nejvyššího krále kralujících a pána panujících nejšťastnější království tohoto správy a panování nad námi žádáme a, abychom tím k V. K. V. naší pobožnosti a poddané pokory dokázali, za tou příčinou přítomní teď purkmistr a konšelé od osob svých i jmenem a na místě starších obecních města tohoto klíče a pečeti městské, na onen čas od nejnepřemožcnějších V. K. V. předkův jim svěřené, V. K. V. podávají a odevzdávají; podlé toho V. K. V. poníženě prosíce, abyste ráčili město a obec tuto všecku se všelijakými jejími privilegiemi, svobodami, obdarováními, starobylými pořádky a zvyklostmi chvalitebnými milostivě sobě poručenu míti.

Což vše aby se V. K. M. šťastně a zdárně zvedlo, ještě k tomu ke všemu i tento vinš upřímý připojujeme, abyste jakožto nejžádostivější pokoje obecného zástupce spolu s J. M. nejjasnější královnou a paní, paní naší nejmilostivější, za dlouhá léta zdraví a živobytí pohodlného užívati ráčili. Bůh pak dobrotivý račiž V. K. M. udíleti bohomyslnosti Davidové, moudrosti Šalomounové, prozřetedlnosti Josefové, síly a udatnosti Samsonové, velikomyslnosti Pompejové, bohatství Krésového, slavné a neumírající pověsti cís. Karla, vítězství Alexandra Velikého, dnův a panování pokojného cís. Augusta a živobytu dlouhověkého onoho Matuzaléma. Amen. Amen."

Král vyslyšev i přijav k sobě s přívětivostí znamenitou ten křesťanský vinš i klíče s pečetěmi, od purkmistra, rady i vší obce Žatecké jemu učiněný, poddaně zakázal se jim zase ústy vlastními jazykem německým, že je v své paměti milostivě míti i se všechněmi svobodami jejich chrániti a zastávati chtíti ráčí; klíče pak a pečeti purkmistru zase navrátil.

A poněvadž podlé úřadu vyšel také v totéž místo i nemalý počet manželek jejich a měšťěk nejpřednějších, mladých i starých, podlé spůsobu a možnosti jedné každé do oděvu

počestného přistrojených, aby i ony, na dokázání srdečné své veselosti a povinnosti poddané k královně, ji jmenem svým všeho poctivého pohlaví ženského v obci té bydlícího uvítaly: pročež když písař radní řeč svou dokonal, přistoupil k vozu královskému i ten zástup matron Žateckých a učinil jí vinš náležitý skrze jednoho mládence školního do oděvu ženského přistrojeného, kterýž ona také od nich vděčně přijala a jim se podobnou milostí zakázala. 1619

Po té úřad jda při voze královském s hlavami otevřenými a fraucimor městský za úřadem, uvedli tím spůsobem krále s královnou skrze město až do příbytku jeho mezi 23. a 24. hodinou, měšťané pak stojící na rynku pod praporci svými také je tiše nakloňováním před nimi hlav i praporcův vítali. Ale jak vjeli do hospody, tu teprva střelbu malou i na baštách větší pouštěli, všickni hlučně a radostně „Vivat rex“ provyskujíce. Což vše králi náramně se líbilo, jako potom i traktací při jídle večerním a ranním, při níž žádného nedostatku jak od vína výborného tak i od konfektův rozmanitých se nenacházelo. To také králi bylo milo: když jeda do města, vyrozuměl od dotčeného písaře radního, že obec Žatecká nad paměť lidskou přídržela se a přídrží dosavad náboženství evangelického obnoveného a srovnává se jak v učení tak i v řádích církevních s církví jeho falckou.

Na ráno, dříve nežli král před odjezdem svým k stolu 28. říj.
sedl, úřad žádav sobě audiencí před ním, opáčil mu opět žádost svou předešlou a na důvod a dotvrzení lásky své poddané k králi daroval mu velikou medenici a nálevku pozlacenou, kteráž dosti řemeslně udělána a za 400 kop miš. koupena byla. Tu přijav od nich s radostí potvrdil jim ještě poznovu řeči přívětivou všeho svého zakázání včerejšího.

Mostští presentovali také králi skrze vyslané své dar od vína a obroku, kterýž byl mu příjemný. Po obědě odjel do města Loun, byv od úřadu Žateckého až do předměstí, od měšťanův pak střelbou větší i menší dosti daleko za město doprovozen.

V Lounech zůstal, podlé příležitosti i zdvořilosti obce té byv chován s dvorem svým, přes noc. Přivítala ho obec s jedním praporcem lidu na rynku, na předměstí pak byl uvítán ode sta cepařův staročeských. Na věži městské stál v tu dobu jeden jonák, toče praporcem z tykyty modré, bílé, červené a zelené sešitým.

Druhým dnem dostal se do Slaného a dal tam sobě kázati 29. říj.
slovo boží Fridrichovi Salmuthovi, mladšímu potom kazateli svému dvorskému, kterýž v tu dobu byl kazatelem polním knížete z Anhaltu.

1619 Naposledy přibliživ se ve čtvrtek po 22. neděli po sv. 31. říj. Trojici, to jest 31. d. října, k hlavnímu městu král. čes. a residenci své královské Praze, pozastavil se v oboře královské, na Bílé hoře ležící a vůbec od stavení na spůsob hvězd šesti- neb sedmihranného Hvězda řečené, kdežto i poobědval. Dříve pak, nežli přijel tam, očekávali již naň před oborou pěšky všickni direktorové, co jich v Praze pozůstalo, i s velikým zástupem panstva a rytířstva nejpřednějšího. Kteréž jak brzy spatřil král, i on také sám dolů s vozu sešel a sňav klobouk s hlavy, všechněm popořád pravice své podával a s nimi se právě otcovsky vítal.

Zatím učinil k němu vážnou řeč Jan z Talmberka, nejvyšší komorník král. čes., jazykem českým, kterouž mu zase překládal na německo Václav Vilím z Roupova. I dal na ni týmž stavům zase i hned sám odpověd milostivou, přijímaje k sobě s ochotnou myslí vinš a žádost jejich a vší milosti, přízni i ochranou královskou se jim zamlouvaje. Po té jmenované panstvo a rytířstvo obrátilo se i k královně, podobnou čest a zdvořilost jí a fraucimoru jejímu prokazujíce.

Po vyřízení toho tak slavného uvitání král vsedl na spanilého koně temně plesnivého a očekával dobrou chvíli, až nejvyšší Oldřich ze Vchynic panstvo a rytířstvo přítomné uvedl sobě do glidu, aby jeda s ním mimo něho jemu to tovaryšstvo vzácné tím lépeji k spatření ukázal. To když stalo se, tedy hned zatím dáno návěští jinému rejtharstvu všemu, kteří a jak by jedni po druhých jedti a ku Praze s králem přiblížiti se měli. Což vykonáno pořádkem a s pompou takovou:

Nejprvé jela jízda Malostranská ve 152 koních v bílé a modré liberaji co nejpěkněji vypravena, majíc před sebou trubače 4 a bubeníka s bubny vlaskými. Za nimi následovali rejthaři Novoměstských s trubači 6 a s bubeníkem, odíni sukněmi červenými, bílými a modrými, ve 20 glidích po 7 osobách, majíce na karnetě erb královský s nápisem okolo něho latinským „Insignia regis Bohemiae.“ V třetím houfu bylo rejtharstva Staroměstského (a ta všecka Pražanův jízda byla z měšťanův samých vybrána) v bílé a modré liberaji 23 glidů po 7 koních s trubači 6 a s bubeníkem. Po těch vedeno 34 koní povodních a čeládky panské rozličné 200 osob. Za těmi kráčel praporec všecek bílý ode dvou set pěchoty královské, kterouž král s sebou přivedl, na spůsob nidrlantských soldatův vyštafirované. Potom následovala karneta modrá královských arkabuzírův. Za nimi opět modrá karneta dvorské čeládky královské aneb einšpenigerův v bílé a modré liberaji; pak edelknabi královští s sedmi koňmi povodními, ry-

tířstva královského 33 koní, bílá karneta životní královských kurasírův v pěkných zbrojích, a ti všickni měli přes ně zlaté tykytové pinty. Za nimi jelo panstvo a rytířstvo české, moravské, slezské i jiné se dvanácti trubači a bubeníkem, okolo 400 koní silné. Potom následovalo 8 trubačů královských v bílém a modrém oděvu, majících celé stříbrné trouby a u nich modré damaškové praporečky s stříbrnými franclemi a královské erby na nich, a bubeník podobně ozdobený, a za nimi direktorové čeští s radami královskými, vše na pěkných koních; po těch pak některé osoby knížecí, jmenovitě v prvním řadě neb glidu Henrich Václav kníže slezské z Minsterberku v prostřed, po pravé ruce jeho Magnus kníže Wirtemberské a po levé Kristian mladší kníže z Anhaltu. V druhém glidu spatřoval se Ludvík falckrabě při Rejnu, bratr mladší králův, a podlé něho na levé straně Kristian starší kníže z Anhaltu; a po nich teprva král sám v hřebíčkových šatech soukenných a stříbrem tlustě krumplovaných, rystuňk a sedlo na koni majíc modré aksamitové a též krumplované stříbrem. Při králi pak šlo s obojí strany 24 drabantův v bílých a modrých šatech. Za králem vezla se královna s synem jich nejstarším a s hofmistrní svou na druhém voze hřebíčkovým aksamitem, zlatem a perlami bohatě krumplovaným, podšitém. Potom jely dva vozy fraucimoru králové, po fraucimoru 8 povodních kleprlíků englických, kteříž královně náleželi, se třemi trubači a kompagnií arkabuzírův a s kompagnií kyrasírů královských pod bílou karnetou. Po všech pak táhl praporec 200 jonáků životní gardy krále J. M., a ti byli nakrze všickni Nidrlanderové pouzí. 1619

Při tom celém processu a vjezdu krále Fridricha do Prahy — kterýž trval dobře za dvě hodině až téměř do večera, poněvadž nacházelo se všudyž před Prahou v poli i potom na Pohořelci i na Hradčanech velice mnoho lidu všelijakého řádu a stavu, činíce králi úctivost pokornou — král ukazoval se zase ke všechněm velmi vlídně a často také klobouk s hlavy proti nim snímal a z té vlídnosti jim děkoval, ohlédaje se na všecky strany jak po lidu tak znamenitém množství, tak ovšem i po krásném v těch místech stavení a domích nákladních.

Přijev pak opodál od nového šance a brány jeho, kterýž byl vyvržen proti klášteru Strahovskému, kudy se k Bílé hoře jede, co by kámen dohoditi mohl; tu natrefil tři houfy všelijaké směsice pivovarníkův, tesařův, nádenníkův, plavcův a viničné čeledi až i sedlského lidu, okolo pěti set silné. Ti všickni byli uvedeni pod jeden praporec červený starý, na němž stál kalich pozlacený malovaný, majíce za zbraně

1619 staročeské cepy železné, kuše, pavezy veliké malované, meče obouruční, kosy, oštípy, sudlice a těm podobné zbraně, jichž věku tohoto již válečníci neužívají. Jichžto hejtman Mikuláš, nejstarší služebník při úřadě Staroměstském, též po staročesku vyrystovaný, pozadržev krále při nich, přivítal ho ořací latinskou, poroučeje mu k ochraně sebe i ten všecek *stav čtvrtý*. Na niž dal mu zase král odpověď milostivou. Na to zkřikl týž hejtman nahlas: „Gaudete omnes, quia vivit rex! Veselte se, radujte se všickni, poněvadž král náš živ a zdráv jest!“ Tu jiní všickni, měvše sobě danou o tom zprávu předešle, provyskovali hřmotně „Vivat Fridericus rex,“ chřestíce těmi cepy železnými, sudlicemi a jinými zbraněmi tak, že král i smál se i divil se tomu rystuňku Táborův starých.

Na makovici pak věže při kostele zámeckém stoje jeden pacholek smělý, jak dlouho to processí trvalo, tak dlouho bílým a modrým praporcem točil. Pod ním seděl druhý, ústavně tluka na buben.

Od dotčeného pak šance přes celý Pohořelec a Hradčany až k zámku stálo pod devíti praporci (jiní kladou 11) měšťanův ze všech tří měst Praž., přes 4000 osob.

Když král s královnou přijel do placu zámeckého před veliký palác a sešli obadva dolů, jdouce mimo zelený pokoj, tu ještě zastavil je nemalý houf nejšvarnějšího a, co nejzdobněji býti mohlo, připraveného fraucimoru českého, kterýž je úctivě přivítal a jim na pánu Bohu štěstí a božského požehnání k novému regimentu vinšoval. Kteřížto poděkovavše jim náležitě, ubírali se nahoru do pokojův královských přes dlouhou pavlač, po které se obyčejně do kostela chodívá, a tam sobě po té dlouhé cestě se všemi svými podlé libosti své poodpočinuli.

Summou při tom celém příjezdu královském konalo se všecko s takovou nádherností, slávou a s veselostí, že tomu podobné pompy žádnému téměř předešlému králi českému prokazováno nebylo. Den pak a počasí nebylo samo v sobě veselé, ale pošmourné a nad míru větrné, což mnozí nepřijímali za všelijak potěšitedlné a dobré znamení budoucích věcí. Chtějí také tomu, že při tom průvodu, když pěchota královská v svém pořádku táhla, přiletěl proti ní celý roj včel, kterýž kdosi z pěchoty do klobouku shromáždil a s sebou do Prahy přinesl. Více dávala se zpráva, že bylo to od některých lidí vyšetříno, že téhož dne 31. října po celé Praze nikdež žádný člověk neumřel, aniž které mrtvé tělo bylo pochováno. Což se snad v tak lidnatém městě zřídka kdy trefuje.

Mezitím jak na zámku dva praporce pěchoty služebné, tak i po všech třech městech Pražských při rathouzích jistý

počet žoldnéřův držel bedlivou stráž, aby někde nějaký ne- 1619
nadálý tumult aneb oheň nevzešel. K té také potřebě stálo pohotově při některých kašnách hlavních do 400 židův s korbely koženými a s jinými k té věci příhodnými nádobami a nástroji.*)

Mikuláš Bellus, historik císařský, připomíná tuto opět některé listy D. Ludvíka Cameraria, které psal z Amberka i z Prahy do Heidelberka k kancléři falckému N. z Grynu o tom příjezdu do Čech kurfiršta, pána svého. Ačkoliv, prý, ani císaři Mat. ani Ferdinandovi při jejich příjezdu a přijetí za krále českého taková čest a sláva od stavův král. čes. nebyla prokázána, jako kurfirštu, pánu jeho, při jehožto přivítání bylo pospolu dobře do 2000 koní, a sami Pražané s měšťany svými na tu výpravu při uvítání krále do 50.000 zlatých peněz hotových z svého vlastního měšce vynaložili, ješto byli by mnohem lépe udělali, aby byli tu summu na lid svůj válečný obrátili; s tím však se vším že falckrabě přistoupí k regimentu nad míru závadnému a zapletenému, důchodové také jeho i království že jsou v Čechách velmi špatní a i ti s jiným vším že sou na tu válku obráceni a proutraceni. Čechové pak že skládají všecko to břemeno na Falc a jeho přátely, tak že musejí Falcerové nyní zlatou udicí ryby lapati.

Další příběhy válečné.

Mezitím Bukvoj, hnuv se s lidem svým z král. čes. na vzkázání arciknížete Leopolda, táhl skrze Moravu, aby se tam s houfy Dampírovými v hromadu srazil, domnívaje se, že město Znojmo příjezdem svým k němu s 9000 lidu ustraší, aby se mu dobrovolně poddalo; v té však naději byl hrubě zmýlen. Nebo ani soldati moravští pohrůžkami jeho jalovými ustrašiti se nedali, ani on dlouho v těch místech jak pro armádu českou za ním táhnoucí, tak ovšem i pro blízkost lidu uherského zdržovati se nemohl, nýbrž odtrhv od Znojma časem nočním, pohnul se od zámku Lundenburku, jinak Břeclavě, 18. d. října, a na ráno spolčil se s Dampírem.

A ačkoli armáda česká po odtažení jeho od Mirovic majíc v patách táhnouti za ním, pro nevolnost lidu služebného musela se zdržeti u Veselího celých osm dní; však ani potom po spokojení této nevole ňákým dílem žoldu měsíčného nemohla za ním táhnouti upřímo, ale musela se zatočiti dobře na deset mil stranou, protože pro silné osazení Budějovic,

*) Opět dokládá Skála Paralyp st. 197. *Red.*

1619 Krumlova a jiných míst obávali se generalové toho, kdyby se nepřítel na ně obrátil zpátkem a buď zcela sám s lidem svým, pozadu pak posádky jeho dotčené na vojsko české zároveň udeřily, buď někde jim pass založily, že by jim přišlo těžko obojím jedné a též chvíle odpírati. Tou příčinou nemohli ho dříveji dostíhnouti až za Břeclaví, když se předtím 13. dne října hrabě z Turnu podobně spolčil s 12.000 Uhrův, s kterýmiž přitáhl k Novému Mlýnu nejvyšší general Betléna Gábora Redey Ferenc, jehož hrabě z Turnu jak sám od osoby své tak ovšem i celá jeho armáda veselým střílením přivítali. A ač Dampír chtěl témuž generalovi Ferencovi v tom překážku ňákou učiniti, vypraviv proti němu dva houfy lidu svého, ale byli tak přívětivě od Uhrův přivítáni, že mimo toliko málo osob na živě zajatých všecku tu chasu Dampírovou pošavlovali.

Když pak přibližovala se k sobě dotčená dvoje vojska — nebo hrabě z Turnu vytáhl proti Ferencovi, jemu ku poctivosti, s celou svou armádou —, znamenali hraběcí soldati v tu dobu tuze dobré a veselé znamení, po němž, jakž sám v psaní svém k direktorům dokládá, pověrčiví vojáci soudili o svém budoucím štěstí proti nepříteli: předně že vítr vánim svým vedl jim praporce velmi spanile a fochroval nimi tak pořádně, že bylo milo patřiti na ně; druhé že zajíc, kterýž kdesi v tom místě nenadále vyskočil z lože svého, když byl popuzen, upřímo utíkal stranou, kde Dampír ležení své měl; třetí že i sami krkavci ukazovali jim cestu a vedli je k témuž ležení nepřátelskému. Kterýchžto znamení jakkoli hrabě za nic sobě nekladl, však přitom také pronesl se, že předně na Boha a milosrdenství jeho všecko své a vojska sobě svěřeného štěstí zakládá, ten že, když se tu jeho svatého slova a cti vlastně dotýče, ruce jejich k boji siliti a mocným svým ramenem jim přítomen býti, nepřátely pak jich zahanbiti ráčí, tak aby oni jim plnou a natlačenou míru za jejich zlé a tyranské činy do lůna jich vsypati a odměřiti mohli.

V tutúž dobu vzkázal hraběti Betlén Gábor po rytmistru jeho jednom Šellendorfovi, kteréhož knížeti vyslal, že se stavům král. českého a ani knížetství slezských není potřebí obávati žádného vpádu nepřátelského z Polska, poněvadž on napomenul k tomu krále psaním svým s dostatkem, aby v nebytí jeho doma Uhrův i Slezákův zanechal na pokoji, nechceli, aby mu do země jeho poslal svého i tureckého lidu do 60.000 i více.

Nežli tedy dotčené armády česká, moravská a uherská srazily se v hromadu, hrabě z Turnu s svými houfy předce táhl za nepřítelem a 20. d. října dal předměstí u Niklšpurku

opanovati a vydrancovati; odtud pak pospichaje stěžně za nepřítelem, zanechal zámku bez pokušení až do jinšího času, byv toho úmyslu připadnouti naň časem nočním 22. d. října ve vsi Wolkersdorfu. Ale on porozuměv příjezdu armády české, vytáhl dobrovolně z téhož kvartýru do širého pole a asi čtvrt míle od dotčené vsi, do níž hrabě sám se položil s několika dvacíti tropami silnými, v pořádku svém vojenském chvíli dobrou očekával, co hrabě dále před sebe bráti bude. Naposledy vida, že se k ničemuž nemá pro nastalou noc, táhl odtud upřímo k mostu Videnskému. O čemž ihned vzkázal hrabě knížeti sedmihradskému do Prešpurku, zanechav mu na vůli, zdali by chtěl také sám osobně tomu potkání s nepřítelem, o kteréž generalové přemýšleli, býti přítomen, poněvadž by táž přítomnost osoby jeho jim přátelům ku posilnění jich k udatenství, nepřátelům pak ku předěšení velikému platně sloužiti mohla, zvláště že kníže z Prešpurku mohl k nim snadno a bezpečně tehdáž jistými cestami projedti.

Na ráno pak 23. d. října hned brzo na den všecky tři armády přitáhly k sobě s pomocí boží v celosti a šťastně. Čechové zarazivše sobě kvartýry a ležení své okolo vsi Ulrichskirchu, uherská pak pomoc a Moravané nedaleko odtud u Miklersdorfu. A jakkoli hrabě generalovi uherskému chtě zanechati jeho správy vojenské v jeho moci a vůli: on však žádnou měrou toho podání k sobě přijíti nechtěl, vymlouvaje se hraběti zřejmým rozkazem a nařízením knížete pána svého, aby on pod správou a kommandou hraběti zůstával. Čemuž že on poslušně folkovati míní, přijev spolu s lidem svým k němu proto, aby s pomocí Páně podle něho nepříteli zmužile v oči pohleděli a jemu oddechu žádného nedali. On pak byl v tu chvíli v strachu nemalém, jakož hned téhož dne 200 Uhrův z ležení nepřátelského i s praporcem k našim připadlo. A když general uherský u přítomnosti hraběte z Turnu je examinoval, oni jistili obojím to, že ostatní lid uherský, co ho koli na straně císařské jest, týmž úmyslem, jak jen [illegible], k armádě jejich Čechové, Moravané a Uhři se poddá[illegible].

Videnští také neměli žádné [illegible], aby jaký lid císařský do města přijíti měli, obávajíce se, aby potom místo nepřítele výpěti, a čeho mu nikda dlužni nebyli, to přes hlavu [illegible] vem, platiti nemusili. Byli také toho úmyslu, císaře Ferdinanda při navrácení jeho vítati slavně, davše již ku potřebě té zhotoviti některé arcus triumphales, prampouchy neb ohlénky vítězné; ale zvěděvše o tažení Čechův, Uhrův [illegible]vanův, nechali té vší pompy daremní na straně.

1619 Když tedy generalové všickni snesli se na tom, aby vezmouce sobě Boha na pomoc s takovou silou okolo 26.000 jonáků branných, kde nejdříve bude možné, na nepřítele, jenž se také okolo 20.000 silný býti pokládal, udeřili, i táhli po něm ustavičně. On však nejdříve divně se jim točil v cestě; nebo jednak na pravo uchyloval se, jako by mínil k Prešpurku táhnouti, jednak zase směřoval na levo k Vídni, tak armádu naši trmáceje až do 24. d. října, až naposledy dostav se míli od Vídně, položil se se vším táborem svým před mostem Vídenským, opatřiv se při něm dobře šancem na rychlo vyvrženým. Dampír pak, chtěje rád vyzvěděti, kde by a jak silné vojsko naše bylo, vyslal z ležení na zvědy tři kompagnie své, na kteréž trefivše Uhři, do 800 jich pošavlovali.

Arcikníže Leopold vyjeda toho dne z Vídně do ležení císařského, nabízel Bukvoje, aby s nepřítelem bitvu polní bez meškání svedl; ale on k tomu svoliti nechtěl, nýbrž zdržel veškeren lid svůj pospolu, třinácte pak kusův svých zasadil proti vojsku našemu na jakémsi vršku v nově vyhozeném. To když trvalo s obojí strany dne toho skůro až do večera, naposledy generalové naši mezi 3. a 4. hodinou popolední poručivše se i lid pánu Bohu v ochranu, rozkázali jistým nejvyšším, aby učinili začátek outoku na nepřítele. V předních houfích byli pospolu Moravané a Uhři, v nejzadnějším pak šlachtordnuňku nalézali se Čechové a Slezáci.

Nepřítel to spatře, že žertu již více nebude, podal se výše k tomu svému forteli a kusům zasazeným a dal silně stříleti z kusův na lid náš. Ale kusové naši, jichž bylo 11, zůstali ještě opodál za lidem; pročež generalové čekajíce na ně, až by byli přivezeni a založeni proti nepříteli, rozkázali mezitím rejtharstvu, aby z blízka shlédlo, co by nepřítel dělal. Kteřížto navrátivše se zpátkem, učinili jim zprávu, v jakém forteli nepřítel by se zdržoval. V tom dostavše naši kusův svých a je sobě spravivše, tak mírně a platně na lid císařský je pouštěli, že prvními třemi ranami velikou škodu v něm zdělali a jedním udeřením devět osob pobili, všechněm jim hlavy odstřelivše a mezi nimi i jedno hrabě vlaské zabivše.

Ale toho večera nemohlo se víceji střelby naší užívati kromě po čtyrykráte, nebo bylo se již hrubě smrklo, a puškáři naši musili oheň dávati nejvíce skůro proto, aby lid náš měl světlo a věděl, jak okolo něho jest. Po 94 ranách od nepřítele na naše udělaných neztratili naši toho dne víceji než 63 pacholky a koní 15, ješto s oné strany zhynulo do 600 osob. Ostatní díl noci ztráven s obojí strany v pokoji. Nebo nepřítel právě o půl noci podal se s batalií i s kusy svými

dotud blížeji k mostu. A ač naši mínili konečně, jak pán 1619
Bůh den dá, udeřiti se vší mocí naň; ale však pro hustou mlhu, kteráž se hned hodinu na den všudyž široce a dalece nad vojsky rozprostřela a trvala tak až do hodiny 12., nemohli k tomu přijíti.

Nepřítel také nemohl se naprosto nic dověděti, co by armády naše mínily bráti před sebe, a že tak dlouho na den nikdež se mu neozývaly, neměl za jiné, než že zase zpátkem podaly se k Višovu. Tou tedy příčinou vyslal z ležení větší díl jízdy své k Vídni, aby jim tam někde pohleděli na službu. Ale když mlha vyzdvihla se vzhůru a lid náš pospíchal na nepřítele s chvátáním, tožť on uspíšil se mu se všechněmi svými kanony neb děly přes most i s vojskem, nezanechav v šanci při něm nic více, jediné tři regimenty pěchoty, Fukarovský, knížete z Sasů a Štauderovský, asi okolo 2500 osob silné. Pokoušeli se sice o to naši po dvakráte, zda by se téhož šance zmocniti a císařské z něho vytlouci mohli, ale že nepřítel odtud asi 260 kročejův toliko vzdálený byl a na ostrově Práter řečeném v lese proti mostu s celou armádou ležel, i nesměli se tak plaše hrdel svých opovážiti a nesvedli nic, nýbrž ztratili lidu nemálo, někteří kladou 1266, jiní 1600 osob. Proti tomu nepříteli toho dne zůstalo na place do 1500 lidu. Bukvoj také sám počínaje sobě hrdinsky, byl při té půtce v rameno těžce raněn.

Autor pak akt Mansfeldových smí jistiti, že tehdáž generalové naši s Gáborem udeřili se statisíci lidu na Bukvoje; avšak s tím se vším že sou od něho v outoku svém nepřátelském tak udatně při mostě zdržáni, že mimo asi 400 Valonův, kteříž se sami prachem zhubili, žádného více člověka při tom šermicli neztratil, a tou udatností svou neřkuli město Vídeň a arc. Leopolda, alebrž celé Rakousy velikého nebezpečenství zbavil.

Nazejtří pak, 26. d. října, když soldati naši chtěli nejopravdověji šturmovati šance, v tom císařští opustili je a uvandrovali z nich tiše až přes druhý most okolo 400 kročejův dlouhý. V těch šancích nalezeno do 400 těl mrtvých a do 1000 mušketů s pikami neb dardami a hejtman jeden. Zajatí vojáci, které s sebou jízda česká a jiná přivedla do ležení, dávali zprávu, že by v té rvačce přes 2000 lidu Bukvojovi a Dampírovi zhynouti mělo. Jiní pak počítali tu ztrátu a porážku císařských na 4500, a z naší strany do 1000. Sami také vojáci císařští zapálivše sobě v ležení skrze neopatrnost tři soudky prachu, poškodili sobě ním nemálo; z nichž někteří chtějíce se uhasiti, vskákali v tom zděšení do Dunaje a ztopili se v něm. Z raněných také v tom potýkání

1619 dvojím přivezeno do klášterů a špitálů Vídenských na mnoha vozích, ale ti potom na větším díle tam pomřeli.

A tak když Bukvoj toho dne neřkuli přes obadva mosty za Dunaj couťal, ale i most přední po sobě sházel, aby Čechové, Uhři, Moravané a Slezáci za ním pustiti se dále nemohli, tou měrou sám pole a vítězství slavného jim v rukou jich zanechal. Nicméně armády naše, nadávše se, že nepřítel, jak se nejdříve stavěl na oko, jako by nikam dále od mostu odtrhnouti nemínil, snad ještě poznovu se zmuží a štěstí svého pokoštuje, ten celý den zůstaly v svém šiku a batalii tu při mostě na ladách. Ale potom k večeru porozumějíce, že k ničemuž mysli nemá, nýbrž podává se k Vídni do kvartýru, i ony také obrátily se k odpočinutí svému a rozložily se na dvě míle pod i nad mostem okolo Korneuburku, kdež veliké zásobení od potrav složeno; davše v noci při 10. hodině dotčené šance rozvézti a s zemí srovnati, mostu pak částku ostatní popáliti.

Téhož dne arcikníže Leopold dal v Vídni provolati vůbec: kdo by měl a chtěl co věcí svých lepších do města dáti odvézti, aby to tím dříveji udělal, tak aby se to nepříteli do rukou a ku pohodlí jeho nedostalo; proti tomu pak z města aby se žádný s ničím nestěhoval preč pod ztracením hrdla i téhož jmění svého.

Mimo to ačkoli dotčený arcikníže usiloval o to všelijak, jak by 6000 lidu Bukvojova do Vídně uvésti mohl; avšak netoliko purkmistr Vídenský, ale i Bukvoj sám odrazovali mu od toho velmi silně, a to nejvíce proto, poněvadž v městě bylo by mnoho měšťanův a obyvatelův luterianských, Bukvoj pak u vojště svém měl by též nemalý počet soldatův evangelických, že by dostanouce se obojí dohromady, mohli snadno ňákou piksu mezi sebou tajně složiti a zmocníce se strany pod jednou, je i s městem Čechům a Betlénovi Gáborovi v moc uvésti. Pročež že na ten čas bylo by daleko lépeji, aby týž lid všecek vně v poli zůstával, an bez toho obec Vídenská stěžovala sobě náramně, že by veliký nedostatek ve všelijakých profiantích a v municí snášela, tak že, přišloli by k ňákému města obležení, nebylo by jí možné ani podobné jeho snášeti a vystáti. —

Z toho šťastného nad nepřítelem vítězství bylo děkováno pánu Bohu po všech kostelích Pražských s prozpěvováním Te Deum laudamus veselým a radostným.

Druhý den po bitvě přivezeno do Lince na 4 vozích vojenských 80 osob mužských i ženských z lidu císařského, na díle Valonů, na díle Francouzův, kteříž zutíkavše od praporcův, mínili skrze Salcpurk a Tyrol s kořistmi svými preč vy-

klouznouti. Ale že stavům nevidělo se bezpečné býti takový počet zběře té povětrné v ty časy nepokojné svobodně skrze zemi propustiti, a k tomu že zpurné řeči od sebe dávali, i rozkázali je bedlivě přehlédati; při nichž nalezen nemalý poklad od klenotův zlatých i stříbrných, až i drahně kalichů a jiných ozdob kostelních. Potom pak tou měrou přehlédané poslali z Lince nahoru proti Dunaji na dvou vozích prázdných, poručivše je milosti i nemilosti sedlské. 1619

A poněvadž kníže sedmihradské v psaní svém z Prešpurku 25. d. října k generalům zemí sjednocených učiněném pronesl se jim v tom, že netoliko 7000 Uhrův jim ještě ku pomoci odeslati, ale i sám osobně s 9000 na druhý den k nim přitáhnouti chce; pročež generalové vzavše to vzkázání v své uvážení bedlivé, uznali to za dobré: poněvadž nebylo by naděje žádné, aby na ten čas měli neb mohli co více platného proti nepříteli před sebe vzíti, protož aby kníže s jízdy té bezpotřebné srazili a o tu věc k němu schválně sjeli. Což hned toho dne vykonáno od hr. z Hollachu a z Turnu, že vypravili se proti němu z ležení na čtyry míle dolů k Prešpurku. Při kterémžto shledání kníže daroval oboum po koni spanilém a šavli drahé a směřoval k tomu živě, aby se nepříteli oddechu naprosto žádného nedopřívalo aniž příměří neb pokoje nečinilo.

(Orig. d. IX. str. 516.)

V tom čase, když čeští general-leitnantové hrabě z Hohenloë a z Turnu s generalem slezským Janem Jiřím markrabětem brandenburským z Krňavy jinak z Jegerndorfu Bukvoje s lidem jeho nepřátelským až před Vídeň stíhali, Arnošt hr. z Mansfeldu v Čechách s dílem lidu svého zanechaný, dostav ordinancí od direktorův, aby se míst některých od Bukvoje osazených, jakkoli bude moci, zase zmocnil, vydal se 20. d. října z Plzně na cestu se dvěma kusy střelby od 16 lib. a se dvěma švihovkami od 6 nebo 7 lib. kule házejícími, též s sedmi praporci pěchoty a se dvěma karnety rejtharstva, míně o město a zámek Winterberk, jednomu pánu z Kolovrat náležející, i o jiná v témž kraji Prachenském místa se pokusiti. K němuž jak přitáhl 23. d. večer, přirazilo se k němu ještě víceji jízdy, totiž rytmistra Linstau a leitnanta Ferbika kompagnie, též šest rytmistrů s krajskou jízdou, totiž Berbistorf, Chlumčanský, Rozenhán, Magersdorf, Peš a Bešvic. A toho dne ještě sehnav nepřítele z obory a z krchova, vzkázal hejtmanu císařskému Illovi, jenž tam ležel se 100 muškety̌ry, aby město dobrovolně vzdal. On pak odbyv ho odpovědí takovou, že toho neučiní, nýbrž dle své přísahy

1619 zámku sobě k opatrování svěřeného dle nejvyšší možnosti hájiti chce. Měšťané ač byli by se pro zachování sobě hrdel i jmění svého rádi i hned poddali, však když Illo hrozil jim, udělajíli to, že město i zámek vskok zapáliti poručí, musili toho přitom tak zůstaviti.

V noci hrabě osadil dotčenou oboru a krchov 300 pěchoty, o půl noci pak rozkázal petardou bránu jednu městskou rozhoditi. Což jak měšťané uslyšeli, žádali od něho ušetření a poddali se mu neprodleně. Nebo hned na úsvitě přistoupil k dobývání zámku, z něhož císařští tak, jakž jim sám hrabě v psaní svém, jež direktorům pro zprávu vší té věci odeslal, tu chválu dává, zmužile a rytířsky dosti dlouho se bránili: proti tomu soldati hraběcí, že jich mnoho bylo nezkušených a takovému posvícení nepřivyklých, s prvopočátku počali míti srdce příliš bázlivé a couťali zpátkem, až posilněni byvše i řečí i přítomností samého nejvyššího, vzali na sebe srdce i posuňky udatnější, tak že potom odehnali ode zdí a oken zámeckých mušketýry císařské, že tak silně ven stříleti nemohli.

Naposledy hrabě dav otevříti petardou, ač s velikým nebezpečenstvím života puškářova, když při tom petardy šroubování po dvakráte kamenem z zámku uhozen a až k zemi povalen byl, bránu zámeckou, vpustil skrze ni chasu svou houfem do nového zámku, a s druhé strany něco jí po žebřících do něho vlezlo, a tak dlouho s císařskými v novém i starém stavení zámeckém činiti měl, až potom hejtmana i soldaty jeho mocí a rukou brannou k tomu přinutil, že shodiv od sebe dolů rapír a klobouk z brány, na níž se zavřel, sobě i soldatům kvartýru žádal, kteréhož, ač proti patrné zápovědi generala, od nejvyššího vachtmistra Šlammersdorfa i užil. Poněvadž však dotčený hejtman soldatům svým sem i tam po zámku rozschovaným a rozlezlým střílení všeho docela zastaviti a zapověděti nemohl, mezitím pak viděl, kterak Mansfeldští přes zdi i okny do zámku starého houfem se valí; i nedověřoval se tomu kvartýru připověděnému, ale spustil se přes zeď do příkopů, v nichžto nicméně asi se 20 osobami jat a do Plzně zavezen.

Po té Mansfeldští zmocnivše se zámku starého a asi v půl druhé hodině jej naskrze zlezvše, cokoli v něm i jinde na novém stavení vojákův Ferdinandových nalezli a vyslídili, ty všecky bez milosti a rozdílu pomordovali a do náhy svlekli, jakož načtlo se jich potom do 65 osob; na živě pozůstávající přihnali k tomu, že se potřebovati dáti musili. Po straně pak Mansfeldově zůstalo na place při šturmu osob 10 a jeden rytířský člověk, Jan Jiří Gayer z Gyfelštatu; kterýž jeda za hrabětem, smrtedlně poraněn byl a na ráno skonav, tu v městě

od bratra svého poctivě jest pochován. Město nepřišlo k vyplundrování jako zámek, protože se tak volně k hraběti prokázalo. 1619

Po vyřízení toho umínil sobě hrabě i z města Vodňan císařské vypuditi, vzkázav za tou příčinou na Tábor nejvyššímu Freňkovi, aby dle ordinancí direktorův a stavův položil se okolo Vodňan s dílem lidu a na jeho příjezd tam očekával. Ale dříve, nežli psaní Freňka došlo, přišla hraběti novina veselá, že jest dotčený nejvyšší již Vodňany vzal, a to způsobem tímto. Vytáhv z Tábora 25. d. října s 200 mušketýrův, dostal se s nimi ranním jitrem před město a požádal posádky císařské, aby se dobrovolně poddala. I zachovali se tak, když jim přislíbil, že je s fílci, s praporcem, lunty rozsvícenými, s kulkami v ústech až do Prachatic beze všeho příkoří a překážky, což i splnil, doprovoditi dá. Když tedy hejtman Monhajm se sto a dvacíti pacholky táhl ven z města, chtěli podlé něho také té smlouvy užíti i Zdeněk z Kolovrat, rytmistr Bechler, Vilém z Klenového, Jana z Klenového, na onen čas nejv. písaře král. čes. ven z země ušlého a potom i od stavův vypověděného, syn a Adama z Šternberka, též někdy nejv. purkrabího, zeť, byvše tu v Vodňanech zastíženi; ale že nebyli zejmena pojati do akkordu a v tu dobu neměli na sobě žádné povinnosti vojenské, z těch příčin nejv. Freňk obstavil je tu všecky a odeslal direktorům do Prahy, kteříž nimi Bílou věž zakalili.*)

Při začátku m. listopadu, když přibližoval se čas, k korunování královskému uložený, stavové dali kostel sv. Víta na hradě Pražském, v němž se ta slavnost konati měla, dnem i nocí bedlivě ponocovati a opatrovati, nepouštějíce do něho žádného z lidí neznámých neb papežencův, ale samé toliko řemeslníky, totiž paumistra, tesaře, truhláře a těm podobné osoby, kteréž lešení a jiné potřeby k korunování v něm hotovily. Dali i ve všech koutech a sklepích podzemních přehledati bedlivě, aby ňáká zráda aneb tajné prachu ručničného ukrytí někde se nenacházelo, jako tam na onen čas v parlamentu englickém, když král s stavy svými nejpřednějšími prachem rozhozen a usmrcen býti měl. Kanovníkům pak kapitoly hradu Pražského byla nařízena jistá summa na vychování téhodní, i jiný kostelík na Hradčanech nad ouvozem postavený k službám vykázán, aby se do hlavního kostela netřeli; což jim všelijak libo nebylo. Začát. listop.

*) V orig. následují některé příběhy slezské, polské a říšské st. 518—534.

19 listp. Ten den pak před korunováním 3. d. listopadu, v den Páně nedělní, D. Abraham Škultet, kazatel královský přední, učinil v kaple Všech Svatých při velikém paláce, z níž v sobotu předtím všelikou okrasu papeženskou vyprázdnili, u přítomnosti velikého počtu lidí vzáctných ano i krále samého kázání pěkné a potěšitedlné o slávě, důstojenství a ozdobě pravé církve boží zde na zemi rytěřující. *)

Korunování Fridricha falckého.

(Orig. díl IX. str. 542.)

listp. Na ráno 4. d. listopadu uvedeno bylo do velikého placu zámeckého před palác zemský 10 praporcův pěchoty Pražské ze všech tří měst nákladně vypravené, aby tu v náležitém pořádku stojíc, krále s stavy při korunování vartovala a opatrovala. Dva pak praporcové pěchoty stavům náležející zůstávali v předním place zámeckém, kudy se do pokojů královských chodí. Ale jízdu i pěchotu královskou rozložili na rynku neb place Hradčanském.

Zatím direktorové shromáždivše se s velkým počtem stavův král. čes. i s vyslanými z zemí přivtělených v soudné světnici, dali k nim promluviti jazykem latinským Václavovi Vilémovi z Roupova, předně přivedvše jim ku paměti povinnost jejich, kterouž by měli králi pánu svému vnově zvolenému této chvíle vykonati, podlé znění a vyměření svobod a privilegií jejich. Zatím pak učinivše na ně znovu dotázku takovou: zdali by ještě dotčeného kurfiršta falckého za svého krále a pána míti a jemu náležitou poslušnost prokazovati chtěli — dostali od nich zase odpovědi té: že jiného úmyslu nejsou, než podlé předešlého jich všech snešení jednomyslného J. M. královskou za pána svého pořádného a milostivého uznávati a jemu povinnost na to vykonati s hotovou myslí. A po té zvolali všickni hlasem vysokým: „Vivat Fridericus, rex Bohemiae! Živ a zdráv buď Fridrich, král český!“ očekávajíce na vzkázání královo, kdy by proň nahoru do pokojův přijíti a do kostela sv. Víta na hradě Pražském k korunování uvésti měli. Což stalo se okolo hodiny desáté, a to processem a pořádkem tímto.

Přede všemi jinými administrator konsistoře Pražské pod obojí Jiřík Dikastus Mirkovský a Jan Cyrillus Třebičský, senior neb starší dotčené konsistoře, kteříž měli při té službě

*) Viz orig. str. 535—542.

povinnost a místo biskupské zastávati, majíce na sobě sukně 1619
neb reverendy z aksamitu neb damašku fialové barvy a podobné biréty na hlavách, přišedše do téhož kostela, očekávali v něm v sakristii se 40 kněžími, v podobné barvy habitu neb reverendách hedbávných přistrojenými a majícími přes ně pěkné komže bílé, na příchod královský a stavův.

A když král, jda z pokojův svých přes pavlače dolů na palác a z něho mimo zelený pokoj přes lešení k tomu naschvále vyzdvižené, do kostela od direktorův, stavův a vyslaných z zemí přivtělených s knížaty přítomnými i jiným komonstvem svým slavně a vážně byl uveden, nejdříve všel do kaply sv. Václava, aby v ní se do oděvu královského připravil. To vykonav a vystoupiv z ní, tedy administrator, stoje tu spolu s seniorem a s kněžstvem svým před kaplou, zříkal nad ním požehnání neb modlitbu tuto jazykem latinským: „Pane Bože, nebeský otče! račiž požehnati tomuto králi našemu volenému, aby vcházeje i vycházeje po cestách tvých, od tebe v slově tvém vymezených, věrně a stále chodil. Skrze pána našeho J. K.“ Na to chorus neb zástup kněžstva přítomného řekl: „Amen.“

A odtud maje jíti dále, předcházelo jej to všecko kněžstvo napřed po páru jdoucí k oltáři velikému. Po kněžích kráčeli dva páni čeští, kteříž vykonávají úřady své dědičné při králi, totiž: dědičný truksas, nesa v rukou chleby dva, jeden postříbřený a druhý pozlacený, a po něm dědičný šeňk, též v rukou nesa soudky dva vínem naplněné, jeden pozlacený a druhý postříbřený. Za nimi šli v pořádku svém nejvyšší úředníci zemští, ješto regalia neb klenoty královské nesli, totiž: sceptrum nejvyšší písař zemský, jablko zlaté nejv. sudí, zem. korunu nejv. purkrabě Pražský, čepici červenou aksamitovou (nerozumím, bylali karkule pod korunu či klobouk aneb čepice kurfirštská) nejv. komorník zemský; meč pak dědičný maršalek, jehož předcházeli herolti král. čes. v oděvu svém. Za maršalkem následoval král samotný s hlavou otevřenou; po pravé straně šel zázeji trochu za ním administrator a po levé senior.

Jak předstoupili před oltář velký a král mezi administratorem a seniorem na kolena poklekl, tedy obadva kněží zříkali nad ním modlitbu tuto společně: „Všemohoucí věčný Bože, králi kralujících, v jehožto moci a řízení neb opatrování jsou a zůstávají všecka království světa, a kterýž podlé své moudrosti a vůle svobodné přenášíš je na koho chceš a dáváš i propůjčuješ jich, komu ráčíš, žehnejž tomuto knížeti Fridrichovi, za krále našeho tvým božským řízením a milostí pořádně zvolenému a nám danému, aby, neuchyluje se nikam

1619 na stranu od pravdy zákona tvého, po veškeren povolání a živobytu svého běh po cestách tvých kráčel. Skrze J. K. pána našeho." Na to řekl zástup neb chorus kněžstva: „Amen."

Po té modlitbě začalo se velmi libé a radostné zpívání a muzikování, když mezi tím regalia a ozdoby královské skládaly se na oltáři. Král pak uveden od administratora a seniora do majestatu neb stolice své drahými čalouny obestřené a proti oltáři postavené. V tom administrator, oblekv na sebe komži, vstoupil na kazatelnici a udělal kázání v jazyku českém na žalm 20. Po kázání zpívala se litanie česká. První díl prozpěvoval admistrator a druhý díl dokonávalo kněžstvo.

Po litanii čtla se řeč z epištoly sv. Pavla 1. k Timotheovi kap. 2. od v. 1. až do v. 7., a po dokonání jí říkána opět od administratora modlitba tato: „Pane Ježíši Kriste! věčný králi kralujících a všech v tě věřících, spasiteli jediný, prostředníče a vykupiteli náš, jenž k království tvému nebeskému všelijakého povolání lidí povoláváš, a kterýž pobožné krále za pěstouny církve tvé nařizuješ i za ně modliti se přikazuješ, my velebnosti tvé božské za tohoto krále našeho Fridricha voleného, a jehož nyní korunovati máme, pokorně se modlíme, aby ho duchem svým sv. říditi i této slavnosti žehnati, kterouž s vzýváním jmena tvého božského před i po vstavení na hlavu jeho koruny královské vykonávati budeme, a ještě další modlitby a prosby naše, kteréž jak za voleného krále našeho, tak i za nás všecky tobě činiti a předstírati budeme, vyslyšeti ráčil, abychom pod voleného krále našeho správou a panováním pohodlný a pokojný život vedli ve vší pobožnosti a šlechetnosti. Skrze pána našeho J. K." Chorus: „Amen."

Tu opět milostná a příjemná muzika na všelijaké nástroje hudební se provozovala. A jak přestali zpěváci a muzikanti, tedy administrator s seniorem přistoupivše k stolici královské s náležitou úctivostí a poklonou, vedli ho k oltáři, a nejvyšší purkrabě, jsa také tu přítomen, promluvil nejprvé k lidu na hlas, ptaje se ho, chtělli by přítomného krále korunovati dáti; a když oni ozvali se hlučně, že chtějí, zatím obrátil řeč svou k králi a mluvil k němu slovy těmi: „Nejjasnější kníže, volený český králi, pane nás všech nejmilejší! Dříve, nežli se V. K. M. koruna na hlavu vstaví, račte všem třem stavům král. čes. přísahu k ní tuto jazykem naším vykonati." Zatím purkrabě četl mu ji povlovně a král říkal po něm slova všecka.*)

---

*) Forma přísahy jest v zříz. zem. A 2, ale tu bylo z ní bezpochyby vypuštěno vzývání sv. *Skála.*

Administrator zříkal pak nad ním i nad stavy modlitbu takovou: 1619

„Všemohoucí věčný Bože! Jakož ty sám věrný býti ráčíš ve všelijakých slibích svých, tak také tomu chceš, aby i všickni lidé, předně pak ti, kteréž jiným jak v správě politické tak i v duchovní představovati ráčíš, víru a slib tobě povinný zase plnili a zachovávali; prosíme, uděl nám milosti té, aby volený král náš nad námi spravedlivě panoval a my jemu pokorně, věrně a stále poslušnost donášeli a tak obojí tobě věčnému králi našemu věrnost povinnou podlé slova tvého zachovávali a prokazovali. Skrze pána našeho J. K.“ Chorus: „Amen.“

Na to držela se poznovu muzika hlasitá i instrumentalní, a po ní rozdával administrator králi popořád všecky klenoty královské, kteříž dosavad na oltáři leželi, když mu je purkrabě nejvyšší s oltáře dodával.

Předně pak pomazav králi vrchu hlavy olejem vonným, zříkal k tomu slova ta: „Nejmilostivější králi! Poněvadž i v starozákonní církvi králové pomazáváni bývali, kteréžto pomazání bylo znamením pořádného jich k tomu úřadu od Boha povolání i vnitřního toho pomazání, jímž Bůh sobě pobožné a věrné krále k životu v Kristu pánu nám připraveném zaznamenávati ráčí; pročež i on rač V. K. M. duchem svým sv. pomazati, abyste, jakožto pravý pomazaný boží, radě i vůli jeho božské posluhovati a vhod se činiti moci ráčili. Skrze p. n. J. K.“ Chorus: „Amen.“

Za druhé, podal králi do rukou meče nahého s slovy těmi: „V. K. M. jakožto král zvolený račte přijíti meč tento od Boha vám daný; nebo ráčite býti služebník boží, k tomu od něho povolaný, abyste ne nadarmo nesli meč, ale obhajovali ním dobré a trestali zlé a tudy vůli a spravedlnosti božské zadosti činili. Skrze K. pána našeho.“ Chorus: „Amen.“

Třetí, vložil mu na prst prsten drahý řka: „Račte přijíti prsten jako znamení a základ neb závdavek nějaký povolání V. královského a věrnosti, kterouž Bohu zachovati míti ráčíte. Duch sv. račiž spečetiti a ujistiti V. K. M., jenž jest základ a závdavek dědictví i království nebeského. Skrze J. K. pána našeho.“ Chorus: „Amen.“

Čtvrté, dal mu do ruky berlu a řekl: „Milostivý králi! Jakož ráčili ste přijíti meč, tak též přijměte i berlu království. Nebo velebnost královská netoliko mečem a zbraní ozdobena, ale také i berlou práv ohražena a zásobena býti musí, aby na obé jak v čas války tak ovšem i v čas pokoje zřízeně vládnouti a povinnost svou vykonávati, pobožné a Bohu i sobě věrné přiochraňovati, bezbožné pak a zpronevěřilé děsiti

1619 a trestati, padlým rukou ku pozdvižení podávati, pokorné pozdvihovati, pyšné pak a zpurné potlačovati mohla, skrz K. pána našeho.“ Chorus: „Amen.“

Páté, podávaje mu jablka pravil: „Nejm. králi! Přijmětež i jablko zlaté, kteréž ovšem jakž králův světa mocnost tak také i nestálost a vrtkavost království jejich vyznamenává. Čímž podobně všickni králové světa napomínají se, aby, zanechajíce na straně, těch časných, vrtkavých a pomíjejících věcí, po oněch věčných a neproměněných zbožích a pokladích dychtěli. Skrze K. pána našeho.“ Chorus: „Amen.“

Šesté, vzavše korunu do rukou dva nejpřednější úředníci zemští, totiž nejv. purkrabě a nejv. hofmistr král. čes., po pravé straně králi stojící a administrator s seniorem po levé, vstavili mu ji na hlavu s promluvením k němu takovým: „Vnově volený králi! Račte přijíti korunu království, kteráž se na hlavu Vaši ve jmenu svaté a velebné Trojice, z svobodného všech tří stavův král. tohoto snešení a vůle, nyní staví, jakožto milosti božské V. K. Vel. udělené tajemství a znamení, jímž dává se na vědomí a na rozum, když ráčíte panovati nad jinými lidmi, že ráčíte býti zde na zemi poněkud podobní Bohu v vyvýšenosti, a pokavadž povinnosti své a vůli boží zadosti činiti ráčíte, tedy že časem svým se všechněmi vyvolenými božími přijmete i korunu onoho blahoslavenství nesmrtedlného, kterouž dá pán náš J. K. všechněm svým věrným, kteříž slavného příští jeho s radostí očekávají, jenž jest požehnaný na věky věkův.“ Chorus: „Amen.“

Po vstavení králi koruny na hlavu dovedli ho zase pod ní do jeho majestatu, a nejv. purkrabě stoje při něm promluvil nahlas ke všechněm tu přístojícím stavům jazykem českým takto:

„Poněvadž J. M. král náš jako pořádně zvolený tak také i řádně teď nyní korunovaný nám přísahu takovou, že nás všecky chrániti i při svobodách našich zůstaviti chtíti ráčí, již vykonal, pročež povinnost naše také to s sebou přináší, abychom i my podobně J. M. povinnost a přísahu naši vykonali. A protož kteřížkoli ráčíte moci blíže přistoupiti k majestatu J. M. K., račtež vložiti na korunu J. M. dva prsty; ostatní pak od J. M. vzdálenější též dva prsty vyzdvihněte a po mně říkejte všickni jedněmi ústy a jedním srdcem přísahu.“

Po vyřízení všech těch ceremonií zpěváci vydali se opět v muzikování libé a na to administrator dokonal a zavřel túž slavnost korunování královského modlitbou touto: „Hospodine Bože náš! Aj, teď před obličejem tvým stojí Fridrich, král náš pořádně volený i zřízeně korunovaný! A poněvadž sme slavnosti všecky při korunování jeho s vzýváním jmena tvého

nejsvětějšího náležitě vykonali, prosíme tě pokorně, aby modlitby naše, jež sme zaň velebnosti tvé božské přednášeli, vyslyšeti a dobrotivě naplniti ráčil. Žehnejž králi našemu, aby nádob tvých tam za starých věkův zde na zemi vyvolených a veleslavných, jež jsi nad jiné lidi zdůstojniti ráčil, totiž: Abrahama, otce mnohých národův a rytíře udatného, v naději, v důvěrnosti a věrnosti; Mojžíše, proroka a vůdci lidu tvého věrného, v tichosti; Jozue v udatnosti a v rozličných vítězstvích; Davida v vypravování a prozpěvování chval tvých; Šalamouna v spravování moudrém a pokojném lidu tvého; Azia, Jozafata, Ezechiáše a Joziáše, pobožných králův judských a na onen čas zde na zemi tobě věrných a k zvelebování poct a služeb tvých pravých a přesných zvláštní a heroickou horlivostí obdařených, — živě následovati mohl. Propůjčujž mu také z štědroty své života prodlouženého, aby za dnův jeho panovala mezi námi spravedlnost a soud, a my všickni abychom krále našeho věrně a neproměnitedlně poslušni jsouce, jeho se podlé nařízení a vůle tvé svaté stále přidrželi a potom spolu s králem naším i se všechněmi vyvolenými tvými do věčného království Kristova, když bychom zde nejdříve vůli a uložení tvému věčnému při zvelebování a zpytování bedlivém skutkův tvých podivných posloužili, byli přenešeni tehdáž, když syn tvůj, pán náš J. K., při slavném svém příští podivný se ukáže ve všech svatých svých, kteříž uvěřili evangelium jeho. Živ a zdráv buď král náš s nejbohomyslnější královnou, manželkou svou, s rodinou i s celým nejjasnějším domem a čeledí svou, skrze milost a milosrdenství tvé, ó pane Bože náš! jenž s synem i s duchem sv. tvým kraluješ jediný Bůh požehnaný na věky věkův.“ Chorus neb jiné kněžstvo řeklo na to na všecko hlasy veselými: „Amen.“ 1619

A na to začal také hned týž administrator zpívati Te Deum laudamus, jehož následovali v tom všickni vesměs zpěváci, muzikanti, trubači i bubeníci, na své chory tůž píseň prozpěvujíce a vytrubujíce až do konce, že se po všem hradě Pražském rozléhalo.

V tutúž dobu také začalo se jak na zámku tak i po celé Praze ve všecky zvony zvoniti, střelba veliká i malá po třikráte pouštěti jak na baštách a valích tak i v placích od 13 kompagnií pěchoty a jízdy několik kompagnií. V tom pak zvonění a střílení jeden pacholek smělý, vylezv nejvýše na makovici věže při kostele zámeckém, stál při ní a tu celou chvíli praporcem dosti velikým ustavičně točil, a druhý pod ním sedě na vlaské bubny vesele bubnoval.

Naposledy král sedě v majestatě svém pod korunou pasoval na rytířstvo osob pěti, totiž: hofmistra svého, jednoho

1619 nejvyššího leitnanta nad 1500 koní, jednoho starožitného zemanína moravského, Ernfrida z Berbisdorfu a Tomáše Teyše, někdy měštěnína a kupce v Starém městě Pražském.

Zatím předstoupiv před krále D. Jan Jessenius z Jesen s některými professory učení Pražského, učinil k němu oraci latinskou, vinšovav mu v ní jmenem a na místě dotčené akademie i také od osoby své štěstí a hojného božského požehnání k novému úřadu a k správě království, a podlé toho poroučeje k milostivé otcovské ochraně též učení Pražské a oudy jeho se všechněmi školami poctivými.

Což král vděčně od něho přijav a administratora i seniora s kněžstvem jejich v kostele zanechav, sám s bratrem svým, s jinými knížaty a tím celým zástupem panstva a rytířstva vzáctného ubíral se okolo jedné hodiny popolední z kostela po tom lešení, na němž pozastaviv se chvílku a divě se tak převelikému množství lidu všelijakého, naň a pompu tu bedlivě se dívajícího, až na palác a odtud ke dskám zemským, kdež očekával, až čas sedání k stolu nastal.

Za králem pak z kostela jdoucím házela se mezi lid větší a menší mince zlatá a stříbrná. Na větších groších po jedné straně byla koruna královská, kterouž drželo pět ruk na znamení pěti provincií přivtělených, z jejichžto snešení společného falckrabě za krále zvolen a korunován, a okolo kraje nápis latinský: „Dante Deo et ordinum concordia,“ z daru božího a svornosti stavův. Na druhé straně stála slova ta: „Fridericus Elec. Bohemiae Rex. Coronatus die 4. Nov. Anno 1619.“ Na menší minci s jedné strany spatřovaly se tři přední litery FRI. jmena královského a nad nimi koruna; s druhé slova ta: „Coronat. Boh. Rex 4. Nov. 1619.“

Ve dvě hodině popolední sedl král s královnou, kteráž také tomu všemu jednání v kostele s fraucimorem svým i českým byla přítomná, k stolu v soudné světnici, kdež i jiných 14 stolův a tabulí jak pro knížata tak i pro nejv. úřed. a soud. zem. král. čes. a vyslané z zemí přivtělených se spatřovalo: za nimiž všickni podlé stavů a povolání svých s králem, pánem svým, vesele a skvostně hodovali. Dříve pak, nežli bylo po panketě, král, jenž do té doby pod korunou v habitu královském při stole seděl, poručiv sobě sníti ji s hlavy a vystav z místa svého, připil stoje truňk vína pro zdraví všechněch stavův jak král. čes. tak i jiných zemí přivtělených, kterýž vůkol a vůkol šel a pit byl s radostným hlučným panstva přítomného „Vivat rex!“ pokřikováním. Což trvalo až právě do noci.

Dokud král stolil, tedy rozdávali se také lidu obecnému a soldatům chlebové, ano i kašna v tom place mezi domem

nejvyššího písaře a okny světnice soudné byla udělána, do 1619
níž víno bílé i červené za dobrou hodinu ustavičně teklo, tak že každý sobě ho natočiti a napíti se mohl.

Při témž korunování i panketu byli též přítomní vzáctní poslové od Betléna Gábora, kteříž krále i vinšem křesťanským i presenty vzáctnými jmenem knížete svého poctili.

Po vyvstání od tabule šel král nahoru ke dskám a tam oděv královský s sebe složiv a místo něho pláštěm z aksamitu nepostřihovaného, břeskvového květu barvy, zlatem a diamanty bohatě krumplovaným, jakéž i celé šaty na sobě měl, se přioďív, potom odtud přes palác nahoru do pokojův svých na odpočinutí se odebral.

Mimo onen vinš, jejž doktor Jessenius od akademie Pražské učinil králi, nalezli se tehdáž ještě mnozí jiní, kteříž netoliko latinskými, českými a německými verši, ale i oracími obzvláštními králi, pánu svému, všeho nejlepšího štěstí a prospěchu od pána Boha vinšovali a žádali, z nichž tuto některý připomenu.

I.

Vstaň, lve český! čas již vyšel
Tvého snu a bdění přišel.
Tvým Čechům vzešlo již světlo,
Praktikantům se rozpletlo;
Úsilí jich již zjevené,
Ukryté lsti odhalené.
Spadli s lávky, člun se zlámal,
Naději nepřátel sklamal.
Vstaň, lve český, nespiž více!
Budí tě božská pravice.
Pohleď, furie jízlivé,
Ty pekelnice škodlivé,
S jezuity, pány svými,
S zrádci vlasti své jinými
Jak sou tě pěkně spravily,
Praktikami zohavily.
Nejprv tě k snu hlubokému,
Předivně sformovanému
Přivedly, pak osedlaly,
Nohyť v hromadu svázaly,
Tvou hřívu dolů sholily,
I koruny tě zbavily;
Daly ti biřét rohatý,
Ten jezuitský proklatý.
Tak sou tě pěkně zlarvily,
Zmumračily a zbarvily,
Již byly by tě i svedly
V svou moc do konce uvedly;
Byliť by v jich uzdu pojatý,
U věčné otroctví vzatý.
Což by se s tebou vodily,
Svou vůli, žert, smích plodily
K věčné hanbě zavedených
Tvých Čechů v jho podrobených!
Vstaň tedy, lve, a se vzhlédni,
Na svou mrzutost pohlédni,
Vem zrcadlo, svou podobu
Spatříš, ohyzdnou ozdobu.
Obořiž se na své škůdce,
Na zrádcův svých chytré vůdce!
Horliž pro to zpotvoření,
Zaplať jim dle zasloužení;
Odžeň furie pekelné,
Ty jezuvity šeredné;
Shoď ohavné rohatiny,
Shod sedlo i larvy jiny!
Vstaviž zase na svou hlavu
Koruny tvé dávní slávu,
Posilni se a odpírej
Nepřátelům, lsti otvírej,
Nedejž se již více svésti,
Od první slávy odvésti;
Bůhť bude sám pomáhati,
Této práci tvé žehnati,
V cti, slávy boží šíření,
Své milé vlasti v hájení.
Tak i k prvnější vzáctnosti,
K slávě, květu, slovútnosti
Zas budeš moci přijíti,
Věrné své Čechy poctíti.*)

*) Dle poznamenání Skálova M. Václav Kliment z Žebráku tuto báseň z latinského složení svého na český jazyk převedl. *Red.*

19 II.

Friedenreich ist unser König frumb,
Reichlich hat ihn Gott begabt drumb,
Jugend hat er mit hoh'm Verstand,
Dreulich (sic) schützt er das Vaterland,
Ehrlich hält er seine Zusag,
Recht theilt er aus ohn' alle Klag',
Justitiam liebt er recht gleich,
Christum zuvor, auchs Römisch-Reich,
Unzucht straft er, flieht Abgötterei;
Selig, Selig er immer sei!
Selig das Land, dem er wohnt bei,
Denn an ihm findens alle Treu'.
Gott bewahr unser'n König neu.*)

(Orig. d. IX., str. 560.)

listp. Ve středu pak po korunování, 6. d. listopadu, **král na díle** potvrdiv, na díle pak zjinačiv nejvyšší úřady **zemské**, kteréž předtím stavové při obecném sněmě, na další **však** ratifikací královskou, pro nastávající korunování osobami **ji**-stými dosadili, dostatečně obnovil a níže psaným **osobám** k správě poručil: nejvyšší purkrabství Pražské **Bohuchvalovi** Berkovi z Dubé a z Lipého, za nejvyššího hofmistra **král.** čes. ustanovil Viléma staršího z Lobkovic, za **nejvyššího ko**-morníka král. čes. Jiřího z Talmberka, za nejvyššího **sudího** zemského a za landvogta v Hořejších Lužicích Joachima **On**-dřeje Šlika hrabě, za nejvyššího kancléře král. čes. **Václava** Viléma z Roupova, za nejvyššího dvorského sudího **Petra** z Švamberka, za purkrabího Karlšteinského Henricha **Matesa** hr. z Turnu, za nejvyššího písaře zemského Kašpara **Kaplíře** z Sulevic, za podkomořího král. čes. Prokopa Dvořeckého z Ol-bramovic, za druhého purkrabího Karlšteinského **Jindřicha** Otu z Losů, za purkrabího kraje Hradeckého Bohuslava z Mi-chalovic. Úřad pak presidenta nad appellacími a místokancléře král. čes. jako i nejvyššího mincmistrství na ten čas byl poodložen; ale potom onoho dostal Václav Budovec z Budova, posledního pak Petr Milner z Milhauzu.

Potom dotčení nejvyšší úředníci zemští opatřili sobě jiné nižší pomocníky a místodržící své, tak jak to zřízení zem. a starobylá zvyklost země vyměřuje a s sebou přináší. **)

*) Následují některé nepatrné chronogrammy latinské a jeden něm. diškurs o uvítání nového krále. *Red.*

**) Tehdáž, jak autorové kanceláře Anhaltské na str. 189 dokládají toho, vyšel na jevo v Hollandu kuprštyk, na němž král Fridrich byl namalovaný, an v staně na majestatu královském sedí a za ním drahně

Téhož dne D. Ludvík Camerarius, tajná rada královská, 1619
)saní svém z Prahy do Heidlberka k kancléři falckému
z Grynu, čině mu zprávu podlé jiných mnohých věcí,
jest se korunování pána jejich skoncovalo, i zemští úřa-
vé kterými sou osobami osazeni, takto o tom soud svůj
esl :

Že sice korunování v Praze vykonáno šťastně; kdyby jen
englické ven z glejchu vystupování a mudrování přílišné
slí lidských nezjinačilo a nezturbovalo, že by bylo všecko
)ře. Že pak při dvoře jak s jídlem tak i do kostela s cho-
ím musejí na fraucimor králové číhati, jako i jiné téhož
ucimoru puntilie a daremnice zbytečné že působí již při
ších pohoršení nemalé. To pak že nejvíce uráží mysle je-
a zvláště poctivého pohlaví ženského, že fraucimor krá-
ský prsů neb ňader svých odhalených nepřikrývá. Což že
konce napraveno býti musí. Co se tkne osazení úřadův
nských, ta věc že nebude moci bez zvláštní závisti a hor-
í při některých osobách se skoncovati, protože každý chtěl
býti v předních úřadech a skrze tu příležitost zbohatnouti,
to sice nalézalo by se mezi Čechy velmi málo lidí těch,
říž by s pochvalou svou a s užitkem obecným takové po-
nosti vysoké a přední zastupovati a zadosti jím činiti mohli.

V správě pak obojí, jak politické tak i válečné, že jsou
amenití zmatkové a smíšenice; při kanceláři a při komoře
všecko stojí u velikém neřádu a nesprávě, tak že pán
o nejmilostivější dosedl jistě do přetěžké a nebezpečné
ávy. Kdo trochu bedlivěji nahlédne do všech koutů dotče-
ho regimentu českého, že připadne mu hned na mysl onen
vský chlév hnojem přenáramně zanečištěný, kterýž Her-
les svou velikou prací vykliditi a vyčistiti musil. V Čechách

---

knížat a stavův říše sjednocených, kteříž stojíce podávají mu aneb kožišníku něco orlíčích peří, aby nimi plášť jeho královský vyfutroval a podšil. Po straně pak stála posada slepičí a v ní orel císařský zavřený a opelichalý, přitom kurfiršt saský, maje na ruby kožich a za kloboukem vrzanici aneb kohouta plechového, jak na kostelích stává. Nedaleko něho spatřovali se pospolu španielský král s kolovrátkem, Spiňola s housličkami a Bukvoj s fejfarkou, kterak před krčmou sedlákům zežralým k tanci hrají. Dále pak byl houf sedlákův českých, kteříž duchovní kurfiršty, knížata a kněžstvo papežencké všelijaké do jámy vháněli.

Ale za ten jediný kuprštyk pomstili se potom králi papeženci vrchovatě, když po pádu jeho rozmanité spisy, malování a paškvilly o něm a manželce i o rodině jeho sem i tam roztrušovali, až naposledy i celé karty dosti potupné složili a udělali, tak že i on shledal při sobě pravdu toho přísloví obecného: „Kdo má škodu a neštěstí, o posměch se nastarej.“ *Skála.*

1619 že není většího nedostatku v ničemž jako v penězích, a pokudž by k tomu rada a prostředek vynalezen nebyl, že by mohla z toho někdy nenadále znamenitá nepříležitost se uroditi. V válečném příběhu že jest také něco přehlídnuto, jakož se stalo v mnohých jiných věcech za příčinou mnohé neb mnohonásobní nepřízně a zášti, kteréž se mezi všemi nejvyššími vůbec po jejich straně nachází. Nebo že každý hledí jen svého vlastního zisku, tak že při nynějším příběhu a životu vojenském lidé nevyhledávají své pochvaly a jmena dobrého, pročež že časem děje se také při něm dosti křivolace a nepořádně. Kurfiršt saský že vždy předce na svém stojí a píše, že král neměl koruny české k sobě přijímati. Mezitím že resolucí své dokonale zanechává v nejistotě a staví všecko zdání své na divných šroubích, nejsa tou měrou ani studený ani horký. A tak že se Camerarius obává toho velice, že vyslaní sašští nebudou jim v Normberce k ničemuž dobrému. Kdyby jen rady Heidlberští s sebou peníze přivezli a prostředky k vedení další války, tedy že by bylo o mnoho snázeji s jinými věcmi proraziti; sic, nestaneli se toho, že všecka práce jich a usilování bude naprosto daremné, protože bez dobrého a pevného gruntu těžko stavěti. S kanceláří českou že není lze čeho dovésti, poněvadž jest pravá směsice a chaos v ní.*)

Korunování Alžběty britanské.

7.listp. Zatím 7. d. listopadu, jenž byl čtvrtek po památce všech svatých, vykonalo se korunování Alžběty britanské, manželky Fridricha českého krále, spůsobem a pořádkem tímto. Když král s královnou a velikým zástupem panstva i fraucimoru přišli do kostela sv. Víta a vešli spolu do kaply sv. Václava, aby se tam král do oděvu královského oblekl; po dobré chvíli vyšedvše zase z ní ven, předstoupil před ně administrator s seniorem i s jiným kněžstvem a zříkal nad královnou tutúž modlitbu, na osobu však její ženskou ji vztáhv slovy příslušnými, kterouž prvé zříkal nad králem. Odtud dovedvše ji k oltáři, opět modlili se nad ní modlitbu, již při korunování krále připomenutou.

Po modlení přistoupil král k oltáři a promluvil k administratorovi slovy těmi: „Ctihodný otče, žádáme, abyste man-

*) K tomu doložil Skála: „Snad při komoře, pro peněz a důchodů nedostatek.“ *Red.*

želku naši nám od Boha propůjčenou požehnati a korunou krá- 1619
lovskou ozdobiti ráčili ke cti a slávě spasitele našeho J. K."

Na tu přímluvu následovala muzika libá, královna pak uvedena do stolice své proti oltáři. A když všickni se utišili, kněz Jan Korvín, assessor jeden konsistoře Pražské, pod správu seniora náležející, stoupiv na kazatelnici udělal kázání německé na žalm 72. A po dokonání ho sezpíván žalm též německý a litanie předešlá. Zatím čtla se řeč z epištoly sv. Pavla 1. Tim. 2, od v. 1. až do 7. Administrator pak modlil se opět. Muzika také na živé hlasy s instrumentalní dala se slyšeti; a jak utichla, tedy administrator rozdával královně regalia neb klenoty a ozdoby královské, kteréž mu nejvyšší purkrabě s oltáře po pořád podával, totiž berlu, jablko a korunu, se všemi těmi při rozdávání jich napomenutími a požehnáními, kterýchž při králi užíval, pomazav ji nejdříve olejem drahým na čele. Samo toliko požehnání při podávání jí berly bylo pozjinačeno takto: „Nejmilostivější královno! račtež přijíti berlu tuto, pamatujíce na to, že berlou práv počestných ozdobena býti musíte, abyste podlé víry a povahy povolání V. K. M. pobožné Bohu a V. K. M. věrné přiochraňovaly, Boha se bojící fedrovaly, vdovy a sirotky zastávaly, s pomocí a s řízením milosti ducha svatého skrze pána našeho J. K."

Po přijetí koruny uvedli ji zase na majestat její; a tu hned administrator začal zpívati Te Deum laudamus, kteréž až dokonce od všelijakých muzikantův a trubačův vesele a hlučně dozpíváno.

Naposledy administrator modlil se pánu Bohu za královnu, za krále i za rodinu jich modlitbou touto: „Hospodine, Bože náš nejmilostivější, království světa tohoto řiditeli nejmoudřejší! Aj, teď před obličejem velebnosti tvé stojí Alžběta královna, Fridricha krále našeho manželka nejpobožnější, od nás nyní řádně korunovaná. A poněvadž sme všecky slavnosti při korunování jí s vzýváním jmena tvého božského již vykonali; pokorně tedy k tobě se modlíme, aby prosby naše, jež sme za ni velebnosti tvé božské přednášeli, vyslyšeti i naplniti ráčil. Žehnejž královně naší, aby oněch matron pobožných, nádob neb nástrojův těch tvých za starých věkův zde na zemi osvícených a slavných, od tebe v místě povýšenějším postavených věrně následovala, totiž: Sary, kteréž duch boží pro její bohomyslnost vysoce schvaluje; Rebeky v pobožnosti a hojnosti rodiny požehnané; Judity ve všech protivných věcech mysli hrdinské, ale před Bohem se kořící a vítězící; královny Estery od Boha z nízkého rodu zdůstojněné, v bázni boží i správě rozumné; královny Sáby v žádosti vroucí ku poslouchání pilnému moudrosti a zpytování velebnosti a slávy

1619 věčného onoho Šalamouna krále, pána našeho J. K., při slavném příští jeho, když podivný bude v svatých svých, kteříž uvěřili evangelium jeho; propůjčujž jí také (ut supra až do konce).“

Po šťastném a pokojném pompy té vyřízení ubíral se král s královnou i se vším vzáctným pohlaví obojího komonstvem svým z kostela přes palác k obědu do soudné světnice, kdežto král s královnou toliko za jedním stolem hodoval; za jinými stoly pak podlé osob knížecích nejv. úřed. i soud. zem., rozličný fraucimor český i královč, jimžto vzáctní kavalírové hleděli na službu, spolu s nimi se také veselíce v bázni boží. Tehdáž pak nemetaly se žádné peníze mezi lidi, ale toliko puštěn jim prejs předně na sukno, po němž chodilo se na lešení, a potom i na víno ven ze zdi tekoucí.

Židé také na druhý den vyjednavše sobě audienci při králi a při královně, poctili je obadva, syna, bratra i jiná knížata přítomná dary onakými.

Téhož dne zhotoveno na hradě Pražském a potom i vůbec v trojím jazyku, českém, německém a latinském, vytištěno Fridricha z boží milosti čes. krále, falckraběte při Rejnu a kurfiršta otevřené rozepsání, proč jest korunu král. čes. a správu přivtělených zemí na sebe přijal. Kteréž samo v sobě slovo od slova znělo takto:

„My Fridrich atd. Všem vůbec křesťanským potentatům, kurfirštům, knížatům a stavům služby naše povolné, přátelství a milostivou náklonnost vzkazujeme. A jakož věděti sluší, že nepochybujeme, kterak již jednomu každému jak v říši tak i kromě říše dosti vědomé jest, na jaký žalostivý a nebezpečný spůsob starožitné a slavné král. čes., sv. říše římské oud přední, spolu s přivtělenými i jinými okolními zeměmi jest přišlo, a jací v něm až posavad nátiskové, obtížnosti, soužení a nepřátelství skrze ustavičné loupeže, mordování, pálení a zkázu země, též mnohé nevinné krve křesťanské vylévání, poctivých žen i panen zprzňování, malých a ještě prsův požívajících dítek rozsekávání i skrze jiné hovadské a barbarské výstupky všeliká nešlechetnost a ukrutenství provozováno bylo; ano i hlavní příčina a pramen vší té neřesti, žalosti a bídy, a což z toho až posavad více pošlo a ještě pojíti může, i z zkušení i z rozličných prokázaných gruntovně průvodův tak světlá a patrná jest, že ti také sami, kteříž sou k tomu radili a skutkem pomáhali i veliké potentaty svévolně zavedli, je do toho přítomného nebezpečenství a škody vpravili, v srdcích a svědomích tím přesvědčeni býti musejí.

Poněvadž pak již těchto časův posledních, kdyžto s strany 1619
víry a náboženství rozdílní smyslové povstali, to v skutku shledáno jest, že podlé písma sv. a dávno položeného základu starých učitelův svědomí lidská sebou vládnouti, se vázati ani mocně přemáhati nedají, nýbrž, když jest koli takový nátisk buď tajně a lstivě neb zjevně a násilně jim činěn býti chtěl, že takové předsevzetí vždycky k zlému skončení přicházelo a skrze to přední království a krajiny k proměnám patrným přivozovány bývaly; nicméně však jakož sou se obzvláštně do říše národu německého a k ní přináležejících i s ní mezujících království a zemí někteří cizozemci, plémě čili pokolení jakési oulisné a k lidu obecnému nad míru se lísající, vloudili a nové i z gruntu všem potentatům a vrchnostem jakéhokoli náboženství velmi škodlivé učení a smysl do nich uvedli, ale také i jejich rady i dvořany a summou vůbec nejbohatších a nejpřednějších osob všechněch uši i mysle na všech místech pod spůsobou svatosti sobě opanovali, k sobě potáhli, odkudž i ta domnělá horlivost v myslech lidí sprostějších z nabádání jich ustavičného patrně zrostla, aby všecky ty, kteříž sou se od římské církve odloučili, utiskovali, protivenství všeliká jim činili, i pokudž by se s nimi u víře srovnati nechtěli, je jakýmikoli prostředky a spůsoby s světa sprovázeli: z čehož také následovalo to, že ačkoli při výš oznámeném rozdíle v náboženství jak v říši tak obzvláštně v království čes. předešlí slavní regentové a potentati o to se vší pilností pečovali, aby se pro zachování obecného pokoje vedlé vyměření těch obzvláštně na to daných povolení, s strany náboženství učiněných porovnání a sněmovních snešení jednostejná rovnost mezi stranami obojího náb. zachovávala; — avšak vidíme to pohříchu patrně, že předce potomkové jejich a regentové následující a poslednější nepochybně víceji z osudného jich naučení a navedení, nežli z svého vlastního přirození a náklonnosti napřed dotčeným bouřlivým a nepokojným lidem a jich se přídržícím tak mnoho folkovati a povolovati musili, že jsou nové věci, jedny po druhých, sami skutečně začínali, a netoliko zjevnými spisy všecka císařská, královská i knížecí povolení v náb., smlouvy a na ně učiněné závazky a přísahy v nebezpečné hádky a pochybnost uvozovali, jim jiný výklad scestný činili, ale také, aby je skutkem zlehčiti a zrušiti mohli, o to se nejednou opravdově pokoušeli. My pak již na ten čas a na tomto místě, co jest tak neméně v příčině té již od několika let v římské říši všudy na všech místech před sebe bráno, oč usilováno a v skutku provozováno bylo, i v jakém pochybném spůsobu to nyní ještě pozůstává — toho vyčítati a vypravovati ne-

1619 míníme; nebo to vše jiným časem již ukázáno, a když a kde dáleji náležeti bude, dostatečně se provede a ukáže.

Co se pak obzvláštně slavného král. čes. a zemí k němu přivtělených dotýče, jest věc pravdivá a známá, kterak jest v týchž zemích náboženství římské od jednoho času k druhému k nemalému zmenšení přišlo, světlu pak evangelium svatého místa a průchodu volného pomalu dopříti se musilo. Též vědí také o tom na větším díle všickni, jací sou skrze to znameniti sporové častokráte vznikali a vždy předce žádných prospěšných prostředkův k upokojení jich se nenacházelo; tak že se toho, aby skrze jistá kompaktata a smlouvy, též povolení a svobody žádostivý pokoj zachován býti mohl, a aby za příčinou rozdílného smyslu v náb. pokojné a svorné obcování a družebnost lidská dokonce k zrušení a k roztržení nepřišly, pilně šetřiti musilo. Dokudž tedy táž věc v těch mezech zůstávala a takový spůsob se zachovával, vždy dobře bylo.

Ale svrchu dotčení zlostí zapálení lidé takového pokojného spůsobu déleji trpěti nemohli; nýbrž, jak dotčeno, raději se všeho všudyž opovážili, nežli by od svého hluboce vkořeněného mínění a předsevzetí, kterak by všecko zase pod papežskou duchovní a naposledy i pod cizí moc a panování světské přivedli, upustiti měli. Jest ku podivu, jak všecko všudyž v týchž zemích den po dni se horšilo a na hromadu padalo.

Odtud také potom náledovalo v patách to: že sou v jmenovaných zemích všudy na všecky strany stižnosti a nátiskové v náboženství každodenně se rozmnožovali a obzvláštně proti majestatům na to daným vždycky praktika a moc jedna za druhou, totiž rozbořením a zavřením nového kostela evangelického, činěním pohrůžek mezi stavy, zapovídáním jim té jim příslušející defensí, nekřesťanským ohyzdným trápením nebohých poddaných, hrožením, velikým soužením, posměchem a nebezpečenstvím života, též ztracením všeho časného zboží, následovala a nad osobami vyššího i nižšího stavu provozována byla: nýbrž také, když jest se naproti tomu poněkudž přirozené obrany, též jiných prvé mocí odňatých prostředkův koštovávalo a užívalo, jakž se o tom v mnohých ukázaných a od stavův, jichž se dotýče, vůbec na světlo vydaných spisích čte; však vždy předce mečem a zjevnou nepřátelskou mocí k nim přikročováno bylo, tak že již, což se s velikou bolestí, buď Bohu požalováno, očitě spatřuje, jak často dotčeného král. čes. tak i přivtělených a jiných okolních znamenitých zemí a krajin veliký díl ohněm a mečem zhubeno, zkaženo, zbořeno a jako popelem položeno jest.

A v pravdě, kdež sou dotčené země od mnoha let a zvláště teď posléze proti mocnému nepříteli Turku při uherském království, předně pro zachování pevností a zámkův hraničných, svou největší možnost, statky a hrdla svá vynaložily, již naposledy i k tomu přišlo, že dotčené pevnosti hraničné s strany lidu, střelby a municí dokonalý nedostatek trpí, a což tam proti Turku nařízeno bylo, toho se nyní všeho proti národu českému užívá. Nicméně však předce netoliko staré proti Turku nařízené zadržalé berně v říši svyupomínány, ale také při některých krajích, obzvláštně pro zdržení a obhajování týchž pevností a zámkův hraničných, pomoc peněžitá i jiné kontribucí a sbírky nové vyhledávány, některé z nich i obdržány, a též podobně ne k tomu cíli a konci, jakž přednášíno bylo, ale toliko k zkažení věrných říšských a k ní příslušejících oudův obráceny jsou. Skrze což v skutku netoliko v té všeho křesťanstva přední zdi téměř svévolně plno děr naděláno a táž zeď ku pádu nachýlena, alebrž také národu uherskému, kterak by své dobré a zachování sebe v bezpečnější způsob uvésti měl, příčina a návěští dáno jest. 1619

Té pak celé naděje jsme, že neméně v říši i jinde téměř všudyž známé jest, kterak sme v této tak daleko patřící věci my i někteří upřímí kurfirštové a knížata, ano i jiní potentatové hned s počátku, též potom, když se ten nebezpečný a škodlivý oheň rozmáhal, věrnými a upřímými výstrahami a náležitou přímluvou nic scházeti nedali, zdali by se skrze mírnější prostředky a cesty dalšímu neštěstí předjíti a zabráněno býti mohlo.

A byli bychom také mnohem raději viděli a vinšovali, k čemuž sme i časně úmyslem dobrým radili, aby, pokudž možné, takové mezi pánem a jemu svěřenými stavy a poddanými povstalé nevole prostředkováním samých zemí toliko podlé starobylého obyčeje, beze všech obtížností, i hned přetrženy a spokojeny býti mohly; poněvadž zkušení to ukazuje, že skrze potřebování v takových příčinách velkých a vzdálených potentatův a knížat jen toliko veliký čas se maří, mezi tím pak ty předce dotírající věci zlé se nepřetrhují a začasté jen k dalšímu průtahu a k jiným myšlením ponuknutí se činí.

Ale potvrzují toho i ostatní všecky případnosti, jak sou se ty věci všelijak dály, kdyžto netoliko v příčině složení zbraní mnoho měsíců minulo a mezitím nepříteli, aby svou vzteklost a zuřivost provozovati mohl, dopuštěno bylo; nýbrž potom ještě s přistupováním k té interposicí, o níž zmínka byla činěna, drahně času ztráveno jest, an sice v podobných příčinách, a kdežto offensí a veliká nepřátelská moc předce bez umenšení se provozuje, mnohem jiných, anobrž spěšnějších

1619 a skutečných prostředků jest potřebí, aniž možné bylo, aby dříve zastavení těch nepřátelství a spůsobení dostatečného ujištění skrze jakou interposicí co užitečného a prospěšného vyřízeno býti mohlo.

Nad to výš také po smrti slavné paměti cís. Mat. nejlepší příležitost k navrácení zase vinšovaného pokoje, beze vší pochybnosti skrze zavedení zlých a svého vlastního zisku hledajících lidí, kteřížto, že svůj úmysl ne skrze dobrotivost, ale toliko skrze zbraně vykonati moci budou, se domnívají, za nic kladena byla; kdyžto v takové příčině pro potřebné vyzískání a upokojení myslí rozjitřených žádná dobrá rada domácích věrných synův vlasti ani také vyššího stavu osob, ale raději král. čes. obyvatelův nevěrných, anobrž dokonce cizozemcův aneb jiných od nich pocházejících místa míti nemohla. Odkudž potom pošlo, že sou místo skutečného dostiučinění a ujištění toho, čehož sice sama vlastní povinnost tak vysoce vyhledávala, jen toliko listovní zámluvy a psané konfirmací zakazovány a zamlouvány byly.

Mezi tím a v tom i hned o to se usilovalo, aby se k regimentu a správě mocí a válečným soužením přijíti mohlo: práva základní, též zemská privilegia a zachovávání jich, na nichž pravý grunt všech obligací a závazkův založen jest, na stranu odložena, země, kteréž svobodné volení mají, za dědičné země pod jho uvedeny, a summou všecko na ruby převráceno, a pod spůsobem potrestání osob některých, jimž se v tom vina přičítá, mnoho tisíců lidu nevinného zahlazeno k tomu cíli, aby cizí národové, kteřížto všecky evangelické nenávidějí, u velikém počtu, ve mnoha tisících lidu jízdného i pěšího, a celí regimentové pojednou, an se jiná zpráva dávala, skrze říši, což sice bez povolení kurfirštův v krále římského aneb císaře moci není, do Čech a zemí přivtělených uvozováni byli; kteříž by podlé své vůle zlé vzteklost svou provozovati, též bráním a loupeží zbohatnouti mohli.

Naproti tomu kdyby se byly na dokázání opravdové hotovosti ku pokoji hned s počátku zbraně složily, a původové toho nepokoje odbyti a samy země k zlepšení správy a k pomožení těm nad míru velikým a těžkým neřestem potaženy byly, též privilegia ztenčená obnovena a k stálému zachování přivedena, tolikéž nad to nade všecko dostatečná asskurací a ujištění, bez níž sice všecky věci daremné jsou, učiněna byla; — i bylo by velmi snadně zase ku pokojnému spůsobu a řádu přijíti a se všech jiných obšírností a proměn sjíti mohlo.

Poněvadž pak nic takového, nýbrž vše skutkem tomu na odpor se činilo, až naposledy ty již tak velmi soužené a na nejvyšší potlačení přivedené země takového prostředku po-

slednìho se uchopily, skrze kterýž by ty převeliké těžkosti 1619
samy s sebe složiti a svou spravedlivou, od Boha a přirození jim povolenou defensí lépeji upevniti a jí užívati mohly; tolikéž k témuž cíli a konci obecní konfederací a sjednocení, k němuž sou prvé královskou zámluvu měly, mezi sebou učinily a nad to ještě dáleji i na dostatečnější proměnu a obnovení regimentu a nové volení nastoupily, čehož přičiny a základ stavové našeho král. čes. a přivtělených zemi tak ukázali a zjevným vytištěním před oči představili, že všickni, kteříž zlých náruživostí nemají, při uvažování případností a pohnutedlných příčin jejich snadně tomu vyrozuměti moci budou: pročež sme se také my na tomto místě takovým toho přivozováním obtížiti, mnohem méněji práva a privilegia království, a na čem svobodné volení král. čes. záleží, nyní obšírněji tuto vyčítati a vypravovati chtíti neráčili; nýbrž jednomu každému, kdož by těm věcem s gruntem vyrozuměti chtěl, na dotčené stavův zjevné průvody a spisy ukazovati ráčíme, přitom sobě i to ku paměti přivozujíce, že jest mezitím také volení krále římského v Frankfurtě k tomu přistoupilo, kdež sme tolikéž, jakž sme jenom mohli, vedlé našich světských spolukurfirštův k tomu upřímě radili, aby s týmž volením tak hrubě pospícháno nebylo, ale nejprvé ta sem i tam vzhůru se vznášející válka spokojena býti mohla. Tolikéž sme v dotčeném městě Frankfurtě častokráte skrze naše též tam zůstávající rady ohlásiti se dali, že stavův král. čes. vyslaní neměli se, jakž se jest stalo, pomíjeti, nýbrž skrze jejich prostředek k té poddané interposicí cesta jim prostřína býti měla.

I poněvadž pak taková dobrá mínění žádného místa neměla, a my sme tak těm věcem jejich běh a průchod pustiti musili, však sme vždy předce skrze dotčené rady naše ve všech zběhlých jednáních jednoho každého při jeho právě, na něž se potahoval, patrně zůstavili a tak ani ničehéhož toho, což by stavům těchto zemí k ujmě a k ublížení býti mohlo, nepovolovali; též i začasté v té příčině protestirovati a se ohlašovati, anobrž v jednom i v druhém toho, což by vedlé našeho rozumu a svědomí k svobodě říše a jejímu dobrému sloužilo, šetřiti dali a poroučeli, ne že by nás od osoby naší jediný vlastní zisk k tomu vedl, nebo sme tehdáž o těch potom následujících věcech dokonce žádné vědomosti neměli, ale že sme se naprosto takových proměn, kteréž sme každého času rádi předcházeti chtěli a na ně již tehdáž, jako bychom je před očima měli, patřili, konečně obávali a hned z přirození našeho přenáramně štítili, jakož pak i hned potom samo skončení a účinek to dokázal. Kdež jest pak volení za krále

1619 českého od téhož král. a zemí k němu přivtělených na obecném sněmě pospolu shromážděných stavův skrze jednomyslné jich snešení, zvláštním řízením božským, na osobu naši padlo: protož osvědčujeme sobě to předně pánem Bohem a naším dobrým svědomím, že sme vždycky na kurfirštském důstojenství a našich dědičných knížetstvích a zemích, jimiž nás milý pán Bůh obdařiti ráčil, rádi přestávali, pročež sme po větší vyvýšenosti nestáli, mnohem méně abychom se na často dotčené král. čes. vetříti anebo v té příčině něco prakticirovati měli. V čemž sou nám vůbec všickni volící stavové sami to svědomí dali a ještě dáti mohou; poněvadž sme také k tomu v takovém spůsobu zarmouceném žádné příčiny neměli, ale byli bychom raději viděli, aby v týchž místech netoliko vinšovaný pokoj dosažen býti, ale také tudy království to při větším pokoji a bezpečnosti déleji zachováno býti mohlo. Nebo to velmi snadně souditi můžeme, jaké my při tomto přítomném a dosavad trvajícím válečném spůsobu v zhubených zemích břemeno, péči, zaneprázdnění, práci a nebezpečenství podniknouti musíme, nyní přitom mnoho jiných považování mlčením pomíjejíce.

Avšak nic nepochybujeme, že lidé rozumní tak o tom smýšleti budou, že přednešené království v takovém spůsobu k sobě přijímati, mnohem lepšího a dokonalejšího rozmýšlení, nežli pokojným královstvím pohrdnouti, potřebuje; pročež se v tomto někteří v historiích tak vysoce schvalují.

Osvědčujeme pak sobě přitom ještě čistým svědomím, kdybychom byli jedinký prostředek aneb jistotu spatřovali, že by se byla skrze naše pohrdnutí a opovržení koruny české tato veliká válka i hned spokojiti, a svatý pokoj v stálosti zachován, ano také tím vším celá římská říše dostatečně ujištěna býti mohla, — že by nás byla všeho světa sláva a zboží nezavedla, nýbrž byli bychom teprva netoliko přednešené koruny král. čes. dokonce k sobě nepřijali, ale také ještě svou nejvyšší možnost na to, aby v své předešlé váze ostati mohla, rádi vynaložiti chtěli.

Také sme sobě v této tak vysoce důležité a nesnadné věci nikoli nepospíchali, ale předně pána Boha všemohoucího, kterýž království béře i dává, komu ráčí, aby nám pravý úmysl v srdce vložiti ráčil, vroucně vzývali, též s našimi pány a přátely o ty věci v důvěrnosti se radili, a naposledy tak mnoho při sobě našli, že sme při uvažování všech případností hlavní té věci divné boží řízení a mocné rámě poznati musili. Pročež sme také jeho božské vůli a povolání nikterakž odepříti nemohli a nechtěli, mnohem méněji, poněvadž vedlé rozumu našeho jiného nic nenacházíme, nežli že jsou

často jmenovaní stavové král. čes. a přivtělených zemí k před- 1619
sevzaté proměně, s strany správy a dalšího upevnění jejich svobody a starožitného všem známého volení, kteréž jim skrze podivné prostředky ztenčeno a odňato býti chtělo, mnohé veliké, na dobrém gruntě založené, slušné a dostatečné příčiny měli. A tak táž věc, kteráž sama v sobě spravedlivá, křesťanská a chvalitebná jest, též rozličnými příklady z duchovních i světských historií snadně se potvrditi a prokázati může.

Nikoli také toho nevyhledáváme, abychom v příčině té někomu to, což by bylo proti právu, odnímati anebo zadržovati měli, nýbrž abychom raději ty, kteříž k své svobodě, privilegiím, majestatům, svobodnému náboženství evang. provozování a k jiným slušným zvyklostem moc a právo mají, proti neslušné moci ochraňovali a je při tom při všem zachovávali, též tak znamenitým zemím a mnoho tisícům lidí poctivých od dalšího nátisku a konečné zkázy, což na nás jest a milý pán Bůh nám síly a požehnání svého udíleti ráčí, pomáhali a je zastávali. Pročež cele věříme, — poněvadž přitom jistotně žádné časné radosti, rozkoše aneb užitku svého dojíti sme sobě neumínili, nýbrž abychom raději slávu boží, obecné dobré, ubohých lidí soužených potěšení, ochranu a zachování před očima měli, a tak mnoho pobožných srdcí naříkání a úpění sobě přitom pohnutedlně ku paměti přivozovali —, že dobrotivý pán Bůh nás také v tom opustiti neráčí, ale mimo všech lidí myšlení shůry dolů ty prostředky dáti ráčí, abychom s pomocí jeho to vyříditi a dokonati mohli, což jeho božská prozřetedlnost a všemohoucnost podlé své neobsáhlé moudrosti již dávno zavříti ráčila. Čehož kdybychom pominuli, netoliko bychom naše svědomí velice obtížili, ale také hněvu božího a pokuty na sebe očekávati musili.

I toho sme také přitom dáleji povážili: kdybychom se byli tomuto božskému povolání vyhnuli, že by nám skrze to všecko dále pošlé krve prolití a zkáza země, zvláště od lidí evang. náboženství, z domnění přičítána byla; tolikéž mohla by býti tudy příčina dána k tomu ke všemu, tak že kdyby straně odporné úmysl její skrze takové národu českého a jiných s ním sjednocených zemí utiskování se podařil, že by též sami proti nám i jiným evangelickým stavům v říši ty v rukou mající (!) zbraně obrátili a tak o to se pokusili, aby to k místu a konci přivedli, k čemuž jsou od dotčených nepokojných lidí až právě i spisy tištěnými ustavičně napomínáni a tak těžce navozováni byli, aby ani malých nevinných, anobrž svých vlastních dítek, rodův vysokých a jejich zemí i lidí neušetřovali, jakož pak mnohé takové pohrůžky sem i tam se proslýchaly.

1619 Nad to nade všecko zvláště v takové příčině tobo sme považovati a na to pozor míti musili, že by sice slavné král. čes. spolu s jinými přivtělenými zeměmi znamenitými, ještě tak přední oud říše a jako přední zeď proti cizím národům jsou, pokudž by jim i hned skrze lepší prostředky zpomoženo nebylo, dokonce do jiných cizích rukou a v takový způsob přijíti a postaveny býti mohly, kudyž by naposledy dokonce od svaté německé říše odňaty byly, anebo sice jim z toho mnohé nepříležitosti, obzvláštně okolním evangelickým kurf. a knížatům pojíti mohly. K čemuž sme také za příčinou našeho kurfirštského domu a knížetství Hořejšího Falcu tím méněji přijíti dáti nemohli a nechtěli, netoliko pro tu obligací a věrnost, kterouž říši, naší milé vlasti, povinni sme, ale že také náš kurfirštský dům s král. čes. do starodávního erbanuňku pojat jest; pročež že my pro obhájení a zachování takového království z jmenovaných příčin tím pečlivější býti musíme, v té naději, že nám žádný za zlé míti nebude, kterýž všeho toho, jak samo v sobě s gruntem jest, bez zlé náruživosti dostatečně pováží.

A protož jsme ve jmenu pána Boha, pro vzdělání jeho sv. slávy, pro potěšení a ochranu tobo tak velmi souženého lidu, pro zachování svobody a obecného dobrého, i z jiných více donutkávajících a nás pohybujících příčin, na rozdílná stavův českých i všechněch zemí přivtělených v té příčině nám učiněná poddaná a ponížená psaní a toho vyhledávání, též vzáctná poselství, anobrž na pohnutedlná ku paměti přivozování a žádostivou prosbu k jejich na nás podanému, jednomyslnému volení naposledy přistoupili, a na to korunu a správu slavného král. čes. a často dotčených přivtělených zemí přijali, tolikéž na to s naší nejmilejší manželkou, kněžnou Veliké Britanie, sem do Prahy s pomocí pána Boha našeho osobně se vypravili. Načež sme pak také v krátkých dnech s její láskou, jednomyslnou volí a prací všech stavův i s velikou radostí všeho lidu, s obyčejnými slavnostmi korunováni a tak na královský trůn posazeni. Kterýžto trůn rač nám všemohoucí pán Bůh svým mocným ramenem milostivě upevniti, a ducha sv. a požehnání udíleti, abychom jej spravovali, aby ten pán nad pány, spasitel náš J. K., nad námi a našimi poddanými panovati a s obojí strany v svatém pokoji a dobrém spůsobu země za dlouhý čas zachovávati ráčil.

Přitom sobě to pánem Bohem i vším světem osvědčujeme, že sme sobě v takovém našem regimentu umínili, že z strany náboženství žádného člověka, ani těch, kteříž se ještě k církvi římské přiznávají, pokudž se toliko vedlé řádu království a země, předně pak dle majestatu na náboženství daného

pokojně a bez pohoršení chovati budou, obtěžovati, potlačovati, ani jim v jejich zvyklém provozování nábož. překážeti dopouštěti nechceme. Pročež se také již dotčení římští katoličtí v král. čes. a v přislušejících k němu zemích u velikém počtu k té vůbec ode všech v příčině defensí učiněné konfederací podobným spůsobem skrze vykonanou přísahu a s podpisem ruk svých přiznali, k našemu již stalému volení a následujícímu korunování přistoupili se a nám vším poslušenstvím zavázali. 1619

Jsme také toho celého úmyslu, na to se vší opravdovostí a horlivostí mysliti i podlé nejvyšší možnosti o to se přičiniti, aby netoliko v král. našem čes. a v zemích přivtělených žádostivý pokoj co nejdříve z milosti boží zase dosažen, a všecky válečné nepříležitosti zastaveny, ale také i v samé říši lepší dověrnost vzdělána a všemu dalšímu nebezpečenství v cestu vkročeno a ono jinam odvráceno bylo, pokudž jenom také jiní všickni, nám v tom překážky nečiniti a ještě k většímu nepokoji příčiny nedávati, podobný úmysl mají.

Chceme také se všechněmi křesťanskými potentaty, kurfiršty, knížaty a stavy, zvláště pak s okolními dobrou vůli, přátelství, srozumění a dověrnost, což na nás jest, míti a zachovávati. A naproti tomu zase k nim podobné naděje sme, že nám proti všechněm těm, kteříž jiného úmyslu jsou a nám, našemu král. a zemím mocí nepřátelskou škoditi chtítí budou, radou i pomocí přispějí. Začež je pak tuto přátelsky, též příznivě a milostivě žádáme; a zase naproti tomu jim všechněm i každému obzvláštně ve všelikých případných příčinách, seč jen býti moci budeme, se zakazujeme. Což abychom podlé takových příčin a v těchto přetěžkých časích skrze toto naše otevřené a obecné rozepsání jednomu každému, aby věděl se čím spraviti, v známost uvedli, za slušnou a potřebnou věc sme uznali.“

(Orig. díl IX. str. 572.)

Po zapuzení nepřítele za Dunaj, rozmetání dobytého šance a spálení mostu před Vídní lid český, moravský a slezský s této strany Dunaje byl položen, a o tom od 3. d. listopadu až do 23. bylo úsilně od generalův pracováno, jak by týž lid při Prešpurce na onu stranu Dunaje, kdež nepřítel se zdržoval, byl přepraven. Což velmi choulostivě se dálo, jedno pro prudkost vody a druhé pro skrovnost a nedostatek šífův, třetí pro náramné množství vozův špížných. Nežli se tedy lid moravský, jenž přední tažení měl, dostal za Dunaj, česká armáda tak dlouho ležela v Rakousích. Nepřítel pak, totiž Bukvoj a Dampír dostavše kundšaftu, že lidu uherského 7000

1619 zůstává na ten čas za Dunajem, i vytáhli 9. dne listopadu
9. list. naň z kvartýrův svých okolo Bruku a Višova se 4000 (jiní kladou 6000) jízdy a chtěli jej nenadále přepadnouti; ale nezískali nic více, než že asi do 150 hejduků porazili. Ale sami na jízdě své od rejtharstva uherského dle zprávy Pavla Ješína, kterýž při hraběti z Hollachu a jiných vyslaných z Čech k Gáborovi do Prešpurku také byl vypraven a za sekretáře při jednání tom Prešpurském užíván, náramnou škodu vzali, tři karnety ztratili, kompagnie Don Baltazarova celá potřína a nejvyššího Leble jízdy málo na živě zůstalo.

Historikové pak císařští píší, že Bukvoj a Dampír svedvše tuhou bitvu s Uhry pod městem Haimburkem u vsi Khitsee, kteráž skůro celý ten den trvala, přinutili naposledy Uhry k tomu, že sou musili se poraditi s Vaňkem a k lukám Prešpurským se obrátiti, zanechavše tovaryšův svých na place do 600 osob; císařských pak že přes 200 více tu nezhynulo.

Nicméně, když se 23. d. listopadu již ostatek lidu uherského, českého, moravského a slezského přes Dunaj přeplavilo, tedy den předtím osm a přede dvěma dny tři kompagnie Uhrův Dampírovských k krajanům svým po naší straně sloužícím připadlo, tak že z Uhrův málo kdo při nepříteli a straně císařské setrval. —

Poselství Betl. Gábora v Praze.

Před samým pak sněmem uherským, kterýž začal se 11. d. listopadu, to jest na den památný Martina sv., Gabriel Betlén, kníže sedmihradské, vypravil nové poselství v 25 osobách a 46 koních k stavům král. čes. i jiným zemím přivtěleným, též při obecném sněmě na hradě Pražském shromážděným. Prvé pak, nežli dotčení legati dostali se do Prahy, přijel kurýr od něho 9. d. k králi s psaním, v němž uvozoval mu to, že dotčené poselství za důležitými příčinami k němu i k stavům vypravuje. Pročež netoliko obzvláštní hospoda na Malé straně za času jim opatřena, ale i jistí kommissaři, jmenovitě Václav z Budova a Petr Milner, od krále a stavův byli k tomu nařízeni, aby na ráno proti nim v určité místo vyjeli, a přivítajíce je — což se stalo v jazyku latinském — s náležitou zdvořilostí
11. list. až do hospody doprovodili. Když pak 11. dne jmenovaní poslové uherští, mezi nimiž nejpřednější nacházel se Redej Ferenc, pán katolický, byli přivezeni na královském voze červeném aksamitovém a zlatem krumplovaném i na jiných více na hrad Pražský a zdili poselství své před stavy v světnici soudné v níže psaných artikulích: v tu pak hodinu, co se věci přednášely, stáli v placu zámeckém dva praporcové pě-

choty služebné, jak pro reputaci královskou tak ovšem pro bezpečnost větší. I přednášeli artikule tyto: 1619

I. Aby mezi královstvím českým a zeměmi k němu přivtělenými s jedné, a korunou uherskou, knížetstvím sedmihradským i jinými k nim přislušejícími zeměmi věčná smlouva zavřína, a jedna strana pro druhou hrdla i statky své vynaložiti povinny a hotový byly.

II. Aby bez vědomí jedné i druhé strany pokoj s žádným, obzvláštně pak s císařem a s domem rakouským, strany obojí nepřítelem, na ujmu a zkrácení strany druhé zavírán nebyl. Pakli by která strana mínila s jinými králi, knížaty a stavy v ňákou smlouvu přátelskou vjíti, aby se to dálo vždycky s vědomím a s povolením strany druhé.

III. Aby království a země sjednocené válku s domem rakouským od počátku až do konce na společný náklad a pomoc vedly.

IV. Za ty útraty a náklady, které kníže sedmihradské k žádosti stavův a pro pomožení jim dosavad vedl, aby sto tisíců zlatých bylo vynahraženo.

V. A poněvadž těchto nebezpečných časů, dříve nežli by k tomu zase přišlo, aby jako prvé za správy domu rakouského jeden a týž král v Uhřích i Čechách vládl, bylo by hrubě zapotřebí, aby pevnosti a zámkové pomezní lidem i municí před vpády tureckými dobře a náležitě se opatrovali; z té příčiny že kníže toho při stavích král. čes. a zemích přivtělených přátelsky vyhledává, aby pro uvarování se nebezpečenství toho, kteréž se ke škodě celého křesťanstva vztahuje, o třikráte stotisíců kop vespolek se postarali a ku potřebě té neprodleně jemu odvedli.

VI. Že by i to bylo potřebné, aby sultan turecký s strany toho veřejného pozdvižení vojenského v křesťanstvu nedělal sobě myšlení nějakého scestného, kdyby všecky sjednocené země ze spolka vzáctnou legací k němu vypravily, zvláště poněvadž dvacetileté s domem rakouským zavřené příměří cíle svého by již dobíhalo, snesouce se mezi sebou o jistou instrukci, s čím by posly své ku portě ottomanské vyslati mínily. K čemuž když přijde, že kníže zakazuje se na ostatek dotčenou legací sám co nejlépeji fedrovati, aby k svému dobrému a vinšovanému vyřízení přivedena býti mohla.

VII. Poněvadž komora král. uherského byla by v důchodích svých nad míru ztenčena, tak že králi jejímu nebylo by lze na ně se vychovávati a z nich Turku odpor dostatečný činiti; pročež že kníže stavův král. čes. i zemí přivtělených za to přátelsky žádá, co by koli budoucně z zemí dědičných domu rakouského, v obojích Rakousích, v Štýrsku,

1619 v Korytanech a v Gránsku, s společnou pomocí a nákladem zemí sjednocených brannou rukou se podmanilo, to aby při koruně uherské zůstalo a přivtěleno bylo pro snadší a podstatnější moci turecké v čas napadlé potřeby odolávání.

VIII. Poněvadž vůbec vědomé jest, že mezi císařem a králem polským bylo by blízké přátelství a srozumění veliké, a snad mohl by týž polský král proti knížeti neb kterékoli z zemí sjednocených když tedyž něco nepřátelského začíti, aby tedy všecky země při sobě za jednoho člověka stály a sobě proti němu věrně pomáhaly.

IX. Aby stavové král. čes. spolu s zeměmi k němu přivtělenými postarali se o to při novém králi a pánu svém, aby sobě tyto všecky punkty knížecí oblíbiti a je mocí královskou ratifikovati ráčil.

X. Aby všecky přivtělené a sjednocené země v tom, co by dále činiti měly, knížeti co nejdříve se pronesly a jemu na to na všecko psanou assekurací od sebe i od krále odeslati nepomíjely; on proti tomu že se jim zase zakazuje, že je také podobnou assekurací v příčině té opatřiti a dotčených zemí tím živěji a podstatněji podlé možnosti své nejvyšší hájiti a zastávati chce, že s ním ve všem tom všickni výborně spokojeni budou. —

Po vyslyšení a vyrozumění přednešení toho stavové nemohli se sami mezi sebou a s zeměmi přivtělenými o žádnou jistou a dokonalou odpověď snésti, protože vyslaní z Slezska a z obojích Lužic neměli dané na to sobě instrukcí žádné; Čechům pak a Moravanům nevidělo se za slušné, aby se samotní v takové pilné jednání vydávati měli, zvláště že ten lid uherský, sedmihradský ještě nemnoho co tak platného spůsobil, proti tomu pak v Moravě a v Rakousích obyvatelům a ubohým lidem jich poddaným za mnoho tun zlata škod nadělal. Naposledy však snesvše se o to s králem, dříve než z Prahy do Normberka k sjezdu knížat sjednocených odjel, odbyli vyslaných knížecích resolucí takovou:

Předně jmenem královským oznámeno jim: poněvadž by se v žádosti knížete a pána jejich dotýkalo věcí vysoce důležitých, z nichž některé vztahovaly by se k celé sv. římské říši, z té příčiny král nemůže od osoby své na ně žádné odpovědi místné jim dávati; ale když dáli Bůh mezi jiné kurfiršty, knížata a stavy sjednocené v brzkých dnech na sjezd Normberský přijede, že jim túž žádost knížecí přednésti a, na čemkoli vespolek se snesli, to knížeti pánu jejich do Prešpurku co nejdříve v známost uvésti chce.

Co se však další konfederací s knížetem tkne, na to že jest již Jiřímu Fridrichu hr. z Hollachu, generalovi leitnantovi

nad armádou českou, 14. d. listopadu podlé listu věřicího i 1619
zvláštní a dostatečné instrukcí od krále dána, s tím přitom poručením, aby se k obecnému sněmu uherskému do Prešpurku neprodleně vypravil, a o tu i o jiné potřeby a prostředky s knížetem a s stavy uherskými jmenem a na místě jeho královském přátelsky se narovnal a umluvil. Pročež že král knížete za to žádá, aby téhož posla jeho dobrotivě vyslyšel a, cokoli jemu jmenem jeho přednášeti bude, k tomu k všemu plnou víru přiložil, ničehož jiného do krále se nenaděje, jediné všecko dobré a upřímé. S tím že král knížeti vinšuje na milém pánu Bohu to, aby ho k prospěchu obci křesťanské své za dlouhá léta v dobrém a pohodlném spůsobu zdraví zdržovati a zachovávati ráčil.

Potom pak po odjezdu královském druhý den, to jest 15.list.
15. d. listopadu, stavové dali týmž vyslaným psanou odpověď, knížeti a stavům uherským svědčící, v ten rozum:

Čeho sou při pominulém sněmě obecném stavův král. čes. vzáctní vyslaní knížecí i stavův uherských přednesli, že jsou tomu všemu přátelsky vyrozuměli, ano i na díle to vše v své povážení vzali. I poněvadž kníže tu předešlou starou konfederací mezi Uhry a Čechy ještě v čerstvé paměti snáší, ovšem pak příčinou její těchto časův, v nichž tak přetěžcí nátiskové na stavy král. čes. se uvalili, téhož král. čes. a vlasti jich milé, an tu nejvíce směřovalo se k zatemnění v ní náboženství pravého a připravení jí o její všecky svobody a privilegia, tak přátelsky a živě se ujíti ráčil: to že stavové od knížete s vděčnou myslí přijímají a jemu se té volnosti knížecí podobnými službami, podlé vyměření smluv jejich společných, vždycky každého času hotově odměňovati a odsluhovati zakazují, vinšujíce přitom knížeti i sobě toho, aby Bůh dobrotivý jim s obojí strany časův pokojných, svobod a privilegií jejich starobylých užívání neproměnného a náboženství čistého provozování stálého a trvanlivého z milosti své propůjčovati ráčil. A jakož byli by tomu hrubě rádi, aby byli mohli teď po vyslaných knížecích jeho i stavy odpovědí a resolucí svou dokonalou na přednešení jim učiněné zpraviti: avšak poněvadž velebnost božská ráčila jest je zase novou hlavou a králem obdařiti, a oni bez vědomí a vůle J. M. krále, pána svého nejmilostivějšího, nemohli by tak pilné a vysoce důležité věci na sebe sami o své ujmě přijímati, vyslaní z zemí přivtělených že by podobně nesměli bez rady principalův svých v příčině té v nic takového se vydávati a k něčemu tomu se přimlouvati; z těch příčin že musejí všeho toho až do, dáli Bůh, šťastného J. M. K. k nim se navrácení poodložiti a na zdání jeho poslušně očekávati. Na čemž se

1619 pak koli J. M. K. spolu s stavy král. čes. a sjednocených zemí vyslanými k dobrému užitečnému s obojí strany za jedno snésti a na místě postaviti ráčí, že nepominou to vše knížeti a stavům po svých schválních vyslaných uvésti v známost; s tím žádajíce knížete i stavův, aby na ten čas tuto nynější odpověď jejich sobě laskavě oblíbiti ráčili, že je pánu Bohu v jeho otcovskou ochranu poručené činí.

Mezitím 12. dne listopadu Pražané všech tří měst vyžádavše sobě při králi a při královně audiencí, učinili jim předně vinš skrze kancléře Staroměstského M. Hagiochorana jazykem latinským k novému, k šťastnému a k dlouhému nad nimi panování. A podlé něho na dokázání k nim poddané poslušnosti a lásky darovali jim na pěkné medenici neb šálu pozlaceném 500 kusů grošův zlatých s zvláštním nápisem latinským s jedné, i s znamením jistým s druhé strany; z nichž každý platil neb vážil pět dukátův.

Naposledy žádali krále za to, aby úřady jich konšelské tak, jakž sou již od direktorův a správcův zemských byli osazeni, v té váze zůstaviti a mocí svou královskou milostivě potvrditi, všeliká práva postranní sem i tam po Praze dokonce vyzdvihnouti a jim Pražanům pod jurisdikcí jejich uvésti ráčil. Což král spolu s královnou přijav od nich vděčně, z toho daru náležitě jim poděkoval, milostí a přízní ochrannou i královskou se zakázal a k žádosti jejich jedné i druhé hotově povolil.

Po dvou dnech, to jest 14. d. listopadu, vydal se na cestu do Nyrmberka v jednu hodinu popolední na půl orloji, maje při sobě za tovaryše cesty Fridricha kníže saské z Weimaru a Magna kníže Wirtemberské, i dvě kompagnie oupravných kyrysarův; z předních pak pánův českých jeli s ním mimo jiné mnohé nejv. kancléř král. čes. Václav Vilém z Roupova a Jan Jiří z Wartemberka. Toho dne nocovali na Králové Dvoře a druhý den v Plzni, až do Nyrmberka v dobrém zdraví se dostali.

Ale dříve, nežli z Prahy vyjel král, rozeslal psaní své k mnohým dalekým potentatům, totiž k obci Benátské, králi polskému i k některým knížatům vlaským, v známost jim uvozuje, z jakých příčin od stavův král. čes. za krále zvolen a takové podání k sobě přijíti se nezpěčoval, v smyslu takovém:

Že nepochybuje o tom, aby týmž potentatům věc známa nebyla, proč a z kterých příčin jest se to těžké nedorozumění v král. čes. na onen čas začalo, i kterak se až dosavad den po dni rozmáhalo a sililo, i jaké neřesti a nebezpečenství z něho celé obci křesťanské vzrostly; nicméně kudy jsou sta-

vové král. čes. s jinými okolními zeměmi, na nejvyšší sou- 1619
žení a znuzení, na to přišli, že jsou to předešlé jho, jim k dalšímu snášení naprosto nemožné, s šíji svých strhnouti a teď nedávno pominulých dnův z jednomyslného snešení osobu jeho za krále a pána podlé svobod a řádův svých starobylých sobě pořádně zvoliti musili; on pak považovav při sobě věc tu všecku dosti dlouho s pilností náležitou, že jest naposledy vůli a povolání božímu místo u sebe pokorně dal, a na zpomožení tomu národu ubohému a souženému z bíd jeho opravdově se ustrnul, a tou příčinou správu dotčeného království i zemí k němu příslušejících, podlé ní pak i korunu a berlu královskou s obyčejnou a náležitou slavností a plesáním srdečným všech stavův i lidu obecného na hradě svém Pražském k sobě dokonale přijal. V tom pak že může Osvícenosti jejich v pravé pravdě ujistiti, že jest přitom žádného nejmenšího zisku, pohodlí ani slávy své vlastní nikoli nevyhledával, ale toliko toho, aby těm ubohým a na nejvyšší potištěným zemím a lidem z dokonalé záhuby a vykořenění zpomohl a svobody jich obecné pod svou ochranu královskou přijal; s tím přitom dalším a patrným ohlášením: že pro tu samu příčinu všecky také stavy a obyvatele v dotčeném království a zemích k náb. katolickému zřejmě se přiznávající, pustě jim náb. jejich svobodné provozování, tak dobře, jako i stranu evangelickou pod obojí, mocí svou královskou obhajovati a ruku ochrannou nad nimi držeti chce. V čemž že dotčení stavové a obyvatelé katoličtí musejí mu sami svědectví vydati, že větší díl jich sami od sebe a z své dobré nepřinucené vůle celé to jednání stavův pod obojí sou sobě oblíbili, na ně zvláštní přísahu vykonali, a obzvláštně i to jeho za krále volení za slušné a pořádné schválili. Pročež že vidělo se králi za potřebné, aby tu věc Osvícenostem jejich tím dříveji uvedl v známost, jsa k nim té celé a neomylné naděje, že Osvícenosti jejich jemu toho důstojenství rádi příti, z něho se srdečně těšiti, i svými přátelskými vinši při něm ozdobiti, a pokudž by králi budoucně toho jaká důležitá potřeba nastala, i vší dobrou radou a pomocí skutečnou proti všelijaké moci a násilí nepřátelskému jeho fedrovati a neopouštěti ráčí. Proti tomu král zase jim vší náležitou vděčností a přátelstvím dobrým se zakazuje, a s nimi se všemi vždycky každého času v upřímé a trvanlivé korrespondencí neb srozumění trvati a zůstávati míní. —

Poněvadž pak v tu dobu byli také v Praze poslové od krále polského k stavům vyslaní, napomínajíce jich i všech zemí přivtělených k tomu, aby raději, dokudž ještě čas, s císařem se smířili, jeho za pána a krále svého voleného, vyhlá-

1619 šeného i korunovaného uznávali, stavův katolických nikdež mimo řád, právo a výsady jejich ničímž neslušným a neobyčejným, začež tu přísahu dotčeným katolikům na schválení konfederací jejich nalezenou král uznával, nestěžovali a tudyž jemu k nějakému nesousedství a zjitření myslí samoděk příčiny nedávali.

Na kteréžto vzkázání dali stavové král. čes. králi zase odpověd dvojí, jednu 14. d. listopadu v ten rozum:

Že král království českému pokojnějšího a zvolnějšího spůsobu, nežli v němž nyní postaveno jest, vinšovati ráčí, to že od něho s srdcem vděčným úctivě a služebně přijímají, a kdyby mohlo jakýmkoli spůsobem to býti, aby stavové s císařem Ferdinandem mohli býti porovnáni, že by J. M. královské soudem a zdáním dobrým nikoli pohrdati nechtěli. Ale poněvadž cís. Ferdinand nikda pořádnou měrou za krále jejich zvolen nebyl, tedy že také nemá žádných obran slušných, jimiž by se proti témuž král. čes. zastírati a hájiti mohl, jakž se to vše z jejich odporův a spisův vůbec vytištěných s dostatkem vynajde. Oni pak stavové spolu s jinými zeměmi přivtělenými že sou z jednostejného jich všech snešení a vůle za krále českého, markrabě moravské, lucelburské a slezské kníže a lužické markrabě, mocí jejich starobylé a přirozené svobody, při teď pominulém sjezdu obecném sobě zvolili a s pomocí božskou i šťastně korunovali nejjasnější kníže a pána, pana Fridricha, z boží milosti falckrabě při Rejnu, sv. římské říše kurfiršta: pročež že král může tomu snadno rozuměti, že táž věc již víceji v moci stavův nepozůstává; žádajíce ho, aby je v příčině té při sobě milostivě výmluvné míti ráčil. Nad to výše že ho za to prosí pokorně, aby král pro to veliké přátelství a spříznění, kteréž uznává býti mezi tím dvojím, totiž českým a polským, královstvím, a to jak s strany *jedné řeči a jednoho počátku národu obojího*, tak ovšem i pro ty starožitné smlouvy a kompaktata, mezi tím obojím královstvím a národem nařízené a každého času v celosti zachovávané, to království jejich spolu s zeměmi přivtělenými sobě poručené míti a podobnou milost a přízeň královskou k nim vždycky každé chvíle prokazovati ráčil; s tím ho pánu Bohu všemohoucímu v jeho laskavou ochranu poníženě poroučejíce.

Druhá pak odpověd 16. d. listopadu daná obsahovala v sobě věc a smysl takový:

Že knížata a stavové slezští k Aug. konf. se přiznávající uvedli jim v známost, kterak král skrze vyslaného svého, kteréhož k nim o to schválně vypravil, velice sobě do nich stěžuje, ano je i pokárání hodné proto býti uznává, že jsou dotčená

knížata a stavové podlé znění konfederací, mezi nimi teď nedávno zavřené, prelaty, opaty i jiné kanovníky kapitoly sv. Jana a sv. Kříže v městě Vratislavi k tomu, aby ji sobě podobně oblíbili a podlé ní se chovali, neřkuli přátelsky pobídli, alebrž i právně přivedli a přidrželi. 1619

I poněvadž dotčená smlouva a sjednocení byla by z vysoce důležitých a potřebných příčin od týchž stavův a zemí přivtělených zase obnovena, a to předně a nejvíce proto, aby jedni druhým tím víceji se dověřovali, a všecko k dobrému a stálému sjednocení a srozumění, a to pro zvelebení cti a slávy boží, náboženství obojího, apoštolského i papeženského, v celosti zachování, ovšem pak pro zlepšení obecného dobrého a pohodlí, pokoje pak vlasti jich milé utvrzení přivedeno býti mohlo; naposledy pak i proto, aby jak král. čes. tak i všechněm jiným zemím přivtěleným, žádného v tom nevymiňujíc, opravdově a dostatečně pod tou věrou a závazky těmi, kteréž sou sobě vespolek jednou přiřkli a jimiž sou se sobě tuze zavázali, zapovědíno býti mohlo, aby se všech všudy naprosto sporův a hadruňkův s strany náboženství vystříhali, a jeden každý k své konfessí na svém místě pokojně a svobodně se přiznával, podlé ní pánu Bohu sloužiti, podtím pak všech násilí, podvodův a obmyslův zlých proti náboženství se vzdalovati hleděl, a to pod pokutou křivopřísežnictví, pověsti zlé, až i všeho a všelijakého statku propadení: — za tou tedy příčinou že nemohlo to nikda žádnému z týchž stavův a zemí sjednocených ani na mysl připadnouti, aby někdo to jejich dobré a upřímé mínění i předsevzetí, an v ničemž nejmenším proti bázni boží, proti rozumu zdravému aneb proti slušnosti a právu nečelí, sobě tak vykládati měl, jak je král ujímá a sobě vykládá, ano i to, což by k většímu mezi obojího náboženství lidmi přátelství utvrzení užitečně a platně sloužiti mohlo, jim stavům z svého pouhého toliko domnění scestného a něčího nepravého návodu zlým zpomínati chce. Nebo že i ti všickni (o těch pak že nic nemluví a jich nemíní, kteříž snad jezuitskými praktikami svedeni jsou, aneb sice nějaké škodlivé opravdové obmysly proti nim a vlasti jich kují, kteréž k míru a ku pokoji nijakž neslouží), ješto praví a šlechetní katolikové jsou, vyznávají to směle s myslí a srdcem pokorným, že k zachování v celosti opravdového mezi obojího náboženství stavy přátelství a jednoty, k vyzdvižení pak nedověrnosti dokonalému, až i ku pokojnému náboženství obojího provozování žádné lepší a příhodnější sjednocení a námluva vynalezena býti ani státi se nemohla, jako smlouva a konfederací ta, kterouž často jmenovaní stavové a země přivtělené mezi sebou zavřeli a ustano-

1619 vili. K čemuž že sou se podobně také i dotčeni prelati a kanovníci, a to z té nejpřednější kapitoly v Slezsku osoby nejonačejší, ne nějakým úmyslem zlým a neupřímým, alebrž raději upřímým a neošemetným srdcem i ústy směle a svobodně přiznali i zjevně totéž vyznali, když jest jim byla od knížat a stavův slezských dotčená smlouva a sjednocení předložena, a na svobodné vůli jich to zanecháno, zdali by ji bez ublížení svědomí svého dobrého přijíti a po zdravém a bedlivém jí uvážení k ní se připojiti, a na ni bez ujmy a ztracení duší svých spasení, i bez ouhony neb urážky náboženství jich povinnost a přísahu vykonati mohli a chtěli.

Poněvadž tedy dotčení prelati a lidé duchovní ouhrnkem všickni podlé toho přednešení jim stalého viděli to na oko, že táž konfederací s soudem pravdy a spravedlnosti milostně se srovnává, a k tomu že to stavův dobré a svaté mínění jim se naskrze a dobře líbí; že neřkuli ústy svými vlastními, alebrž i dobrovolnou přísahou životní je stvrdili a schválili, a že až do dnešní chvíle nemůže se jim to od žádného zapověděti, aby náboženství své zjevně a svobodně provozovati a uloženého jim deputatu bez překážky všelikého člověka užívati a k svému pohodlí obraceti neměli. I kdyžť sou jmenované země sjednocené nikda na to ani pomysliti neuměly, aby měly nařizovati něco toho, z čehož by králi snad nebezpečenství nějaké povstávati mohlo, mnohem pak méně směřovaly k tomu, aby na okolní království a země tím svým sjednocením buď nějaké břímě bezděk vzkládati, aneb je něčeho zbavovati aneb jim vyměřovati měly, nýbrž že sou šly jen na to, aby obecné dobré vždycky každého času náležitě opatrovaly, jako i všemu tomu, což z té proměny v král. čes. a v zemích sjednocených následovalo, přítrž a překážku učinily, ne ovšem úmyslem tím, aby se to k něčí potupě a lehkosti vztahovalo, ale proto, jakž i spisové a ohlášení jejich rozličná, kteráž v tom čase vyšla na světlo, toho všeho doličují, že toho ta vysoce důležitá věc a jednání tak vyhledávalo, a bez uvarování škody a nebezpečenství velikého toho se nijakž pominouti nemohlo, anóbrž že dotčené země byly donutkány k tomu jakořka bezděk, aby se tím jedním cílem spravovaly a směřovaly k němu; jakož pak že mimo to všecko stavové král. čes. spolu s zeměmi sjednocenými byli by toho hotového úmyslu a vůle, aby jak králi pánu svému pořádnému, tak i J. M. polskému králi všecky povinné a náležité služby od sebe s ochotností prokazovali a smlouvy mezi dotčeným královstvím dvojím vždy každého času snažně ostříhali a zastávali; i nemohvše toho před králem na ten čas mlčením pominouti, což jest se tu takkoli v příčině té mezi nimi stavy a zeměmi přivtělenými zběhlo:

— z těch tedy příčin že krále za to pokorně prosí, aby se žádné takové nedověrnosti přemoci, ani zlým něčím zprávám přemluviti nedával, aby příkladem svých slavných předkův, králův polských, k království českému a k zemím k němu přivtěleným svou milostivou náklonnost prokazovati, pokoje s nimi sobě oblibovati a v sousedské svornosti a srozumění dobrém, obzvláštně ku pouhé vůli nepřátel jejich a beze vší sobě od nich k tomu dané příčiny zůstávati neměl; nýbrž aby mnohem raději té své milosti a přízně, již k dotčeným zemím prvé vždycky prokazovati ráčil, všechněm týmž sjednoceným zemím, a obzvláštně pak knížatům a stavům slezským ještě déleji udíleti a užíti dáti ráčil. 1619

A jakkoli mohlo by se zdáti někomu, že by okolní země s král. čes. mezující byly postavené na ten čas v nemalém nebezpečenství; nicméně však že stavové a země jsou k králi té celé a neomylné naděje, že podlé přirozených svých a jim stavům již hojně povědomých ctností heroických neráčí dáti k tomu přijíti, aby tou měrou něco nepřátelského proti obecné neb společné jich vlasti, an toho ubohá nikda na něm nezasloužila, proti všemu řádu a právu i starožitným smlouvám, kteréž nebyly dosavad v ničemž přerušeny, nýbrž stavové hleděli jim vždycky každého času podlé své nejvyšší možnosti a pilnosti zadosti činiti, i ještě na budoucí časy pevně je držeti míní, od kohokoli před se bráno a začínáno býti mělo. S tím zase králi služby a přátelství své pokorně zakazujíce, že ho mocné ochraně a milosti božské poručeného činí.*)

Artikulové sněmovní.

Zatím stavové království čes. odbyvše korunování, sněm svůj obecný, kterýž jim direktorové a správcové zemští před příjezdem královským na hrad Pražský položili, zavřeli v úterý

*) Dále Skála vypisuje, kterak Zikmund, král polský, za příčinou sporu českého rozepsal stavům koruny polské do Varšavy sněm, na němž mu senatorové a nejv. úředníci zemští předložili své zdání o věcech českých, hájíce přitom svobod a privilegií koruny české; ale král prý s tímto zdáním jejich spokojen nebyl. Po tě na str. 581—597 rukopisu svého uvádí Skála spis, obsahující 70 příčin, proč by se král polský, též panstvo a rytířstvo jeho proti Uhrům, Čechům a jiným přivtěleným zemím za příčinou té vyzdvižené defensí postavovati a těch věcí se ujímati neměli. Proti kterémužto spisu vytištěn prý také odvod těch příčin, jímžto někteří rádcové Ludvíka, krále franského, usilovali svého potentata namluviti na to, aby císaři Ferdinandovi proti Fridrichu králi českému, království českému i proti zemím přivtěleným a sjednoceným pomocí válečnou přispěl. Viz orig. str. 597—603. *Red.*

1619 19. list. den památný sv. Alžběty vdovy, t. j. 19. d. m. listopadu, na němž o níže psané artikule vespolek se snesli.

I. Na dokázání k králi a královně své věrnosti a lásky svolili králi půl úroku a královně čtvrt, vše při času sv. Jiří léta následujícího 1620 k odvedení skutečnému, žádného duchovního ani světského z obyvatelův král. čes. z toho nevyňavše kromě obyvatelův od nepřítele poplundrovaných, kde by poplundrováni byli, pod pokutou, kdo by na výš jmenovaný termin takové sbírky nevypravil, vyžádání zatykače neb obranního listu od úřadu desk zemských na statek jeho.

II. O propuštění direktorův z povinnosti a opatření jich v příčině zdělání dluhův zemských za jejich správy. Jakož sou též direktorové od stavův nařízení při tomto generalním sněmě na všecky stavy vznesli, za to jich žádajíce, poněvadž již z jistého uložení božího k tomu přišlo, že král český nový volen i korunován jest, a J. M. již správa a regiment země vlastně náleží, aby oni z povinnosti své direktorské zase propuštěni, i také v dluzích, od nich a nejvyšších berníkův pro potřebu zemskou na placení lidu vojenskému a v zachování vlasti naší milé zdělaných, od stavův zastoupeni, a zapsáni jejich rozdílným osobám učiněná zcela vyvazena byla: — kteroužto žádost jich stavové za slušnou poznavše a přivedvše sobě ku paměti, že sou se jim v tom předešle tak zavázali a zapsali, protož přijali tu volnost jejich s vděčností, jim za práci poděkovali i z povinnosti a přísahy direktorské je propustili, přijavše všecky a všelijaké dluhy, od nich pro potřeby zemské v tom čase zdělané, na sebe k placení, tak aby oni direktorové ani nejv. berníci ani dědicové a budoucí jejich podlé zapsání, assekurací neb jistot na sebe zdělaných žádnému z svého vlastního statku nic neplatili, ani proto k žádnému soudu neb právu poháněni neb obsíláni, ani žádným způsobem stěžováni nebyli. Věřitelové pak, kteříž z lásky vlastenecké direktorům neb nejv. berníkům ku potřebě zemské jakých peněz půjčovali, aby též nebyli od svých věřitelův v tom čase sužováni, dáno jim od stavův týmž sněmem obecným příročí proti týmž věřitelům v tom toliko, co za zemí mají, a dotud, dokudž by v svých summách od země spokojeni nebyli. Než bylli by který z nich mimo to, co za zemí má, komu víceji dlužen, ten každý by byl povinen věřitele své náležitě spokojiti.

Jak by pak a odkud takoví dluhové zemští zaplaceni býti měli, o to že se při budoucím sněmě, kterýž od krále nejprvé bude rozepsán, všickni stavové s králem namluviti chtějí. K vyrozumění gruntovnějšímu, jací by to dluhové byli, a kam ty peníze obráceny, nařídili stavové z prostředku svého

po dvou osobách z každého stavu, ty aby od nejv. berníkův 1619
počet pořádný přijaly a stavům o něm při budoucím sněmě relací učinily.

Naproti tomu poněvadž sou se stavové podobně direktorům jistou povinností a přísahou, že v tom ve všem, což by od nich nařizováno bylo, poslušnost zachovati chtějí, zavázali: protož jmenovaní direktorové je stavy také z též povinnosti týmž sněmem propustili a těm všem, kteříž sou po všecky časy správy jejich jakožto milovníci vlasti to vše, což k dobrému král. sloužilo, činili, s velikou vděčností to od nich přijavše, přátelské a služebné poděkování učinili.

III. Dali moc nejv. úřed. a soud. zem., aby mohli na placení lidu vojenskému a jiné potřeby válečné k ruce všech stavův se dlužiti a takové dluhy na místě jich nejméně v desíti osobách pojišťovati, i certifikací na vydávání peněz zemských od berně dávati.

IV. Z své svobodné a dobré vůle všecko své vojsko do pole vypravené, a kteréžkoli ještě podlé potřeby pro obhájení země a dosažení zase s pomocí boží žádostivého pokoje se vypraví, jako i všecku válku tu k spravování a řízení pod předešlými pětoluňky králi v moc uvedli, tak aby on mohl týmž lidem a válkou sebe, král. čes., přivtělené i jiné spolčené země ochraňovati, a to vše s týmž vojskem, co by k zachování důstojenství Jeho M. i dobrému všech těch zemí sloužilo, však vždy s uvážením nejv. úř. a soud. zem. král. čes., činiti.

V. Aby pomoci, předešlými sjezdy na válku a jiné potřeby zemské svolené a dosavad neodvedené, ode všech stavův a obyvatelův, žádného v tom nevymiňujíc, kromě samých osob od nepřítele zplundrovaných, a to jen z těch zplun. statkův, konečně od zavření toho sněmu ve čtyrech nedělích k úřadu berničnému se odvedly, pod pokutou uvázání se v statky listem obranním a uprodáním do summy zadržalé svrškův a nábytkův v nich zastížených, aneb i samého statku nemohovitého.

VI. Aby všecka snešení stavův při pominulých sjezdích se všechněmi konfederacími mezi král. čes. a okolními zeměmi při budoucím sněmě stavům se přečtla a po uvážení toho, kterak ten art. v konfederací 97. o zpronevěřilých synech vlasti i jiní napraveni býti mají, ve dsky zemské při témž sněmě na relací vložena a nad tím nade vším ruka ochranná držána byla. Nicméně aby k těm osobám, kteréž týmž snešením jakkoli zadosti neučinily, podlé pokut v týchž snešeních doložených stavové hleděli se skutečně zachovati, a všeliký obyvatel král. čes. aby tomu všemu obvyknouti a tím se říditi povinen byl. Originalové pak týchž konfederací aby i hned

1619 po přepsání jich do desk zem. od nejv. úřed. a soud. zem. k privilegiím zemským se přiložili.

VII. Aby podlé konfederací art. 81, 82, 83, 84, 85 zadosti se stalo, zvolili sobě stavové král. čes. s vyslanými z zemí přivtělených za generala nade vším vojskem týchž zemí Kristiana kníže z Anhaltu pro jeho heroickou v příbězích válečných zkušenost a pro skutečný jim v potřebách těchto prokazovaný fedruňk a assistencí, způsobivše to při něm, že jest to proti jistému pštoluňku pro vlastní dobré jmenovaného král. a zemí k sobě přijal; davše přitom nejv. úřed. a soud. zem. moc tu, aby pro rychlejší téhož pštoluňku zhotovení na místě stavův pečet zemskou v nově vyrytou k němu i ku patentům, jimiž se dotčený general vojsku jejich společnému představoval, přitisknouti dáti mohli podlé učiněné na to relací ke dskám zemským. V kterýchžto patentích poroučeli stavové všechněm svým generalům, leitnantům, nejvyšším rytmistrům, hejtmanům i jiným vyšším i nižším officírům vojenským, ovšem pak všechněm a všelijakým najatým i domácím vojákům jízdným i pěším, a kteřížkoli z jaké potřeby a příčiny běhu vojenskému přináležejí, aby jmenované kníže za představeného sobě generala a hlavu válečnou uznávali, ctili a drželi, jemu všelikou a dokonalou šetrnost, rešpekt a povinnou poslušnost donášeli a, co by koli na koho z nich kdy vzložil, to aby beze všeho odporu a zpěčování dle chvalitebného obyčeje vojenského věrně, bedlivě a poslušně vykonávati hleděli.

VIII. Aby nejv. úřed. a soudcové zem. dle snešení sjezdův předešlých některé statky královské, též lidí duchovních a všech osob z král. čes. vypověděných, dadouce je kommissarům krajským spravedlivě prošacovati, buď zastavovali neb dokonce rozprodali a náležitě do desk zemských, aneb kde sice gruntové a statkové takoví přísluší, kladli.

IX. Při témž sněmě rytířstvo rodův starožitných, měvše v svém bedlivém považení mnohé platné a věrné služby Bohuslava z Michalovic, král. českému přes 30 let pořád činěné, též šetrné jeho chování k rodům starožitným rytířským, i s mnohými vzáctnými a starožitnými rody panskými i rytířskými spříznění, přijali jej i s dědici a budoucími jeho podlé svobod svých beze všeho o to nastupování, sami z své dobré a svobodné vůle, z zvláštní lásky a náchylnosti k němu do společnosti a tovaryšstva svého a ke všem regaliím týchž rodův starožitných připustili, s tím však přitom týchž starožitných rodův opatřením: že to jeho do starožitnosti stavu rytířského přijetí nyní i na časy budoucí týmž rodům starožitným a řádu jich dskami zemskými zapsanému, regaliím,

řádům, právům, svobodám a starobylým zvyklostem jejich na 1619
žádnou ujmu a zlehčení, ani k žádnému budoucímu příkladu od žádného nikdy užíváno a na budoucí časy žádnému od týchž rodův staročitných toho více žádným vymyšleným spůsobem dopříno býti nemá.

X. A kdež sou některé osoby z obyvatelův král. čes. s strany pod jednou na stavy listovně a ústně vznesly, že na rozmyšlení mají vedlé konfederací v nově zavřené přísahu k ní vykonati, protože by to proti náb. a svědomí jich bylo; i poněvadž se tu nejen samého král. čes., ale i jiných zemí dotýče a též věc nyní pro jiná veliká zaneprázdnění jako i pro odjezd J. M. K. do Normberka uvážena býti nemohla, protož stavové týmž osobám bez ujmy a protržení konfederací lhůtu dalí dotud, dokudž by ji na nejprv příštím sněmě s jinými zeměmi neuvážili.

XI. A když sou na stavy někteří obyvatelé ze všech tří stavův král. čes. vznesli, kterak sou v krajích, Bechynském, Prachenském, Vltavském, Podbrdském a Čáslavském od lidu nepřátelského na statcích svých i lidé poddaní jich na největší záhubu ohněm, mečem i jináč přivedeni, a jich za to šetrně požádali, aby k tomu prostředky obrali, kudy by k náhradě svých znamenitých škod přijíti mohli; i majíce stavové túž žádost jich v svém pilném uvážení, nad zhoubou pak jich srdečnou a křesťanskou outrpnost, nařídili k vyrozumění a vyhledání takových škod jisté kommissaře ze všech tří stavův, aby, co nejdříve sjedouce do týchž krajův, dotčené škody bedlivě spatřili, velikosti jich povážili a poznání toho všeho stavům s J. M. K. ku považení časně přednesli. Škody pak a ztráty na svršcích a nábytcích vzaté aby jeden každý z týchž obyvatelův poplundrovaných seznáním svým listovním, vezma to na svědomí a duši svou, zpraviti a takový list kommissařům odevzdati hleděl. Zatím pak dříve, nežli by k tomu vynahražování přišlo, zůstavili zplundrované při vykázání jim statkův některých k užívání.

XII. A poněvadž mezi tímto a pominulým sněmem v domě zemském, kdež Jan z Klenového, předešlý nejv. písař, bytem byl, v místě divném pečet zemská stará stříbrná se našla a stavové již jinou zlatou udělati dali, i aby v užívání dotčené pečeti zemské žádného omylu nebylo, na tom se též snesli: aby toliko ta zlatá v potřebách zemských nyní i budoucně užívána byla a za nejv. písařem zůstávala; ona pak stará od nejv. úřed. a soud. zem. k privilegiím zemským se přiložila a více nikdy se neužívala.

XIII. Korunа s privilegiemi zemskými z Karlšteina vyzdvižená aby v témž místě, kdež nyní složena jest, do dal-

619 šího při budoucím sněmě o tom nařízení opatrována byla od jistých a dobře zachovalých lidí, kteříž by to vše ve dne i v noci dle zvláštní povinnosti k tomu učiněné a proti jisté záplatě z důchodův panství Karlšteinského vartovali.

XIV. Poněvadž justifikací a dedukcí svobodného práva k volení sobě krále stavův král. čes. dávno před tímto sněmem sepsána a dosavad z jistých příčin vůbec vydána nebyla, na tom stavové s vyslanými z okolních zemí zůstali, aby ještě bedlivě se přehlídla, zkorrigovala a vůbec u vytištění přišla. K takovému pak bedlivému korrigování svolili: Joachima Ondřeje Šlika hrabě, Petra z Švamberka, Pavla z Říčan, Václava Budovce, z pánův; Jindřicha Ottu z Losu, Bohuslava z Michalovic, Fridricha z Bílé, Martina Fruveina z Podolí, Jana Oršinovského z Firštenfeldu, z rytířstva; Jana Theodora Sixta, Daniela Škrétu, Lukáše Karbana a Tobiáše Štefka, aby i hned nazejtří po zavření sněmu na to zasedli, a po přehlédnutí jí i hned nejv. úřed. a soud. zemští v rozdílných jazycích vůbec ji vytisknouti dali.

XV. Na žádost stavův a obyvatelův kraje Loketského stavové dotčené stavy k konfederací nové také zcela a zcoplna připustili, však s výminkou tou, aby na budoucí časy byli povinni ve všelijakých nastalých potřebách král. čes. i zemím přivtěleným svou pomocí buď peněžitou neb lidem vojenským skutečně přispěti.

XVI. Kdež sou podobně stavové a obyvatelé z strany pod jednou toho při nich vyhledávali, aby tolikéž do konfirmací všech privilegií a svobod, kterouž J. M. K. ode dne korunování ve čtyrech nedělích stavům král. čes. odvésti míti ráčí, pojati, a nad nimi aby tak dobře jako nad stranou pod obojí ruka ochranná držána byla: pročež stavové pod obojí, uznavše to za slušné a vědouce o tom, že král jim pod jednou také tím povinen jest i v tom se milostivě zamluvil, toho také přitom zůstavili a je dotčené konfirmací účastné učinili.

XVII. Ku přehlídnutí a zkorrigování zříz. zem., též práv městských obráno osob deset, z pánův 3, z rytířstva 3 a z stavu městského 4, s tím napomenutím, aby do budoucího sněmu túž věc zhotovily a stavům na další ratifikací přednesly, ano i s zakázáním, že podlé uznání krále a stavův za tu jejich práci slušná odměna státi se jim má.

XVIII. Při témž generalním sněmě Václav ze Vchynic a z Tetova nepřestávaje na předešlém od stavův jemu učiněném povolení, učinil jim opět psaní nové, za to prose, aby mu zouplna, zcela a dokonale žádosti jeho nynější jak v restitucí a opatření osoby jeho, tak také i v dokonalém navrácení mu statkův odňatých užíti dali a o tom jisté nařízení

učinili; v čemž sou také direktorové v mark. mor. zřízení zaň k stavům král. čes. psaním svým poznovu se přimlouvali. I uznavše stavové toho zapotřebí býti, poněvadž z jistého uložení božího již krále a pána svého pořádně zvoleného i korunovaného v zemi mají, a on Václav ze Vchynic jest se také k J. M. K. skrze bratry své o to utekl, aby to králi v známost uvedeno a spolu s králem, jaká by jemu resoluci dána býti měla, uváženo bylo: pročež maje to vše král s nejv. úřed. a soud. zem. též s stavy v svém milostivém uvážení, ráčil jest toho všeho při témž předešlém povolení zůstaviti. Co se pak další žádosti jeho dotýče, poněvadž se to nachází, že ten sněm, při němž na onen čas k obvinění osoby Vchynského jisté osoby ze všech tří stavův král. čes. nařízeny byly, byl jest od cís. Mat. slavné paměti jakožto krále čes. rozepsán, a že císař tehdáž spolu s stavy z strany osoby jeho i statkův jemu postoupených jisté snešení učinil, podlé čehož byv on od osob k tomu nařízených před slavný soud zemský obeslán, tu že se také na témž soudě zemském jakož i posléze od císaře samého v té věci jisté vyměření stalo a králi nynějšímu jako i stavům náleží na to dobrý pozor míti, aby se témuž sněmovnímu snešení a vyměření soudu zemského žádného zlehčení neb uražení, jakž to také v tom předešlém povolení vyhraženo jest, nestalo: protož král, chtěje tomu všemu lépe vyrozuměti a maje před sebou nyní pilný odjezd z král. čes., spolu s stavy věc tu až do nejprvnějšího sněmu, jejž král stavům po šťastném bohdá svém do země se navrácení rozepsati ráčí, jemu Vchynskému k dokonalejšímu odpovědi dání odložil. 1619

XIX. A poněvadž proti snešení obecnému v art. 10. konfederací nové obsaženému sněm přítomný přes dvě neděle se prodloužil, a to z nevyhnutedlných příčin, jmenovitě pro šťastný krále do země příjezd, pro jeho korunování, úřadův zemských i jiných obnovení, pro mnohá důležitá s vyslanými z zemí okolních jednání, králi polskému, kurfirštům sv. říše na psaní jich prošlá odpovědí dávání a poslův uherských zase vypravení: protož se stavové i v tom tak opatřiti nepominuli, že takové prodloužení sněmu, an se stalo s povolením všech stavův, na ujmu a škodu výš psanému na sjezdu generalním snešení není a býti nemá. Jako ani tito artikulové sněmovní od týchž stavův svolení a zavření, protože je sou z své svobodné a dobré vůle učinili, že nemají vztahovati se k žádné ujmě a protržení privilegií, obdarování, svobod, práv, řádův, dobrých starobylých obyčejův a zvyklostí král. čes. nyní i na časy budoucí a věčné.

(Orig. díl IX. str. 614.)

1619 Mezitím stavové mark. mor. vidouce na oko, že Karel kníže z Lichtenšteina jak proti vší jich naději tak ovšem proti přípovědi své jim a vlasti své za zjevného nepřítele se postavuje, i citovali ho patentem přibitým, aby se pod propadením cti, hrdla i statku v jistém čase před direktory v městě Brně postavil. Načež on však nedbal nic, nýbrž spolu s kardinalem z Ditrichšteina zdržoval se v Vídni při dvoře; až kardinal potom odjel za arciknížetem Karlem do Polska, aby pomáhal mu sollicitovati při králi o jistou pomoc proti straně jich odporné, kteréž vždy předce užili, tak že něco té chasy sebrané vypravili do Slezska a dali ní poplundrovati některé vesnice knížete Krňovského. O jejichžto vpádu učinil knížeti do Rakous rychlou zprávu z Těšína 12. d. listopadu jeden nejvyšší slezský Jan Jiří hr. z Collernu, žádaje knížete, aby pro opatření těch míst před štrafy téhož lidu polského opatřil to při hejtmanu vrchním v Slezsku knížeti z Lehnice, aby jak větší silou lidu tak ovšem munici náležitou byl fedrován; nestaloli by se toho, že by ten kraj v krátkých dnech téměř do polovice na konečné zpuštění přijíti musel. Radil také přitom knížeti, aby lid slezský z ležení českého zpátkem domů obrácen a Moravané ku pomoci asi na dva měsíce požádáni byli; pokudž by pak Poláci ani potom od hubení země přestati nechtěli, aby byli na ně Uhři jinou stranou puštěni.

V tytéž časy direktoři moravští vypověděli z Olomúce všecky mnichy a řeholníky pro příčinu tu, že něco proti králi mluviti se opovážili a za něho modliti se v kostelích svých nechtěli.

Příběhy vojenské.

Po té bitvě, mezi armádou stavův sjednocených a lidem císařským u Vídenského mostu svedené, císařští zašancovali se mezi těma dvěma mosty v místě, „Im Wolf" vůbec řečeném. Bukvoj pak zvěděv, že dotčené vojsko české s pomocníky svými myslí se též na druhou stranu Dunaje u Prešpurku dáti, i vypravil proti nim dolů od Vídně 45 praporcův pěchoty, úmyslem tím, aby jim to převožování, pokudž bude možné, zastavili. Ale bylo již pozdě; nebo naši snažili se všelijak o to, aby časně Dunaj přetáhli, nežli by císařští učinili jim v tom překážku nějakou. Nicméně v takové obojího vojska blízkosti dáli se téměř každodenně štrafové silní i šer-

miclové jedněch s druhými, tak že vždycky nemálo lidu obojím na place zůstávalo. 1619

A ač v tu dobu okolo Vídně i v městě nebyla žádná hrubá zvůle a radost; nicméně císař Ferdinand předce neměl rozmyslu žádného, aby se tam s dvorem svým na zimu obrátiti neměl, přijev do města z Grácu v neděli 25. d. listopadu okolo 5. hodiny popolední. Proti němuž arcikníže Leopold s radami tajnými ven z města vyjel na dvě míle a tu ho s nemalou radostí přivítal i s vzáctnou pompou a střílením hlučným do residencí jeho uvedl. Kdežto očekával naň již legat krále englického, kterýž učiniv odtud psaní k Alžbětě, králové české a dceři pána svého, to jí za novinu v něm oznámil: že císař to ujetí se král. čes. od pana manžela jejího velmi těžce nese a bez pomsty, dokud živ bude, žádnou měrou potupy té své zanechati nemíní.

Na druhý den po příjezdu císařském, to jest v pondělí 26. listopadu, armády, česká, uherská a moravská, strhvše se v hromadu, táhly pospolu nahoru od Prešpurku k městu Mostu neb Bruku a, načkoli trefily, to vše šavlovaly, plundrovaly i pálily, dostavše mezi jinou kořistí i některých císařských vozů špižných, ježto se opozdily na cestě; anobrž ještě toho večera vpadli Bukvojovi do ležení, něco rejtharstva i pěchoty z kvartýrů jejich vyhnavše a až k samé Vídni shánějíce se za nimi.

Když tedy Vídenští vol neb nevol musili přijíti do města 30 praporcův pěchoty a 13 karnet jízdy, ostatek pak rozlosován na díle v Hernalu, na díle v Nussdorfu, byli nyní ubozí měšťané nad míru přeplněni, nebo mnohý v domě svém 20 i 30 osob chovati musel.

Nazejtří, 27. d. listopadu, též armáda česká zmocnila se Ebersdorfu, v němž císař svůj lusthauz má, odkudž 300 knechtův puštěno s celou koží na velikou přímluvu hr. z Turnu. V následující dny štrafovali naši až k samé Vídni, totiž až k sv. Markovi, tak že v tom celém vůkolí mimo města, Haimburk, Bruk, Eisenštet, Nové město, Baden a Vídeň, jenž byla lidem císařským náležitě osazena, skůro všecka městečka a vesnice dočista vyhubili, na díle i popelem položili a drahně lidí pomordovali. Tou příčinou mimo již dotčené soldaty naběhlo veliké množství lidu sedlského do Vídně, tak že pro nedostatek potrav vznikla tam znamenitá drahota. Vojáci pak počínali sobě beze všeho ostychu velmi svévolně; nebo v bílední, kde které ženské pohlaví aneb i z mužského prostější osoby napadli na ulicích, mantlíky, pláště, klobouky s nich snímali, ba i s života pásy stříbrné odtrhovali, hrozíce nad to měšťanům a obyvatelům zjevně: dříve nežli ven z města

1619 vytáhnou, že sobě sami žold svůj zadržalý zaplatiti musejí. Odkudž lidé strachem mřeli, obávajíce se nejen té nezbedné luzy, ale mnohem víceji hladu a moru, jakož byli by jim Betlén a hrabě z Turnu snadno to obé na hrdlo uvalili, kdyby byli neměli ohledu na evangeliky tam bydlící. *) —

Dříve pak, nežli se sjezd Nyrmberský skoncoval, mezi tím hr. z Mansfeldu, zanechaný od generalův s dílem lidu v král. čes., zmocnil se některých míst v kraji Prachenském, totiž města a zámku Winterberka, Vodňan a jiných, a vzal sobě cele v úmysl, aby i města krajského Písku jakoukoli měrou dostati a lid císařský z něho vytisknouti mohl. Ale porozuměv, že Don Martin de Huerta, Španiel rodilý, správce téhož města, byl by od hraběte Bukvoje v něm se dvěma aneb, jakž jiní kladou, se třemi praporci pěchoty zanechaný mu dosti silen, síla pak lidu jeho byla by k takovému obležení na ten čas hrubě mdlá; i změnil úmysl svůj a uznal za dobré, aby zatím pass na Zlaté stezce trochu lépeji opatřiti, tomu lidu španielskému, kterýž již ležel v Passově, jej zavříti a pro snadší věci té vyřízení i město Prachatice při hranicích bavorských, právě před Zlatou stezkou ležící, opatrovati mohl. Přitáhv tedy před ně, 2. d. listopadu přede dnem v malé chvíli předměstí se zmocnil. Čehož se císařští v tu dobu sychravou nikoli nenadáli; pročež chtěvše nepřítele z předměstí vybýti, zapálili mu je před očima, tak že on z něho ustoupiti a za těmi spáleništi zašancovati se musil.

Třetím pak dnem hrabě z Mansfeldu odjav obleženým při bráně Záblatské všecku obranu, začal tu brány dvěma kusy polními bořiti a provrtávati. To spatřiv nejvyšší leitnant Filip pán z Pollandu, na městě zavřený, že tomu jeho předsevzetí opravdivému hrstkou lidu svého odolati ani odnikud pomoci žádné dočekati se moci nebude, i vydal se s hrabětem skrze fenricha jednoho v jednání, a ač mnoho na něm žádal, avšak dosti málo obdržel, totiž: aby jen s soldaty svými, jichž bylo do 350 osob, s letícími praporci, s filci, s obojí zbraní, hořejší i poboční, s lunty rozsvícenými a kulkami v ústech i s špížnými vozy nejbližší cestou do Waidhofu odebrati se mohl. A tak držev město sedm neděl, čtvrtým dnem hraběti je vzdal a s náležitou konvojí v místo určité doprovozen jest.

Hrabě pak z Mansfeldu, opatřiv Prachatice lidem, jakž náleželo, a vrátiv se zpátkem do Vodňan, byl povolán do

---

*) Následuje vypsání příběhův uherských a sjezdu německých knížat a stavův v Normberce, kamž se král Fridrich byl vydal a cís. Ferdinand svého plnomocníka vyslal (str. 816—702.) Red.

Plzně od krále Fridricha, když jel k sjezdu do Nyrmberka, 1619
a rozmluviv s králem, co bylo zapotřebí, po navrácení svém
přitáhl 21. d. listopadu před Písek a hned na ráno jmenem 21.list
krále Fridricha požádal vzdání jeho od dotčeného Martina Hu-
srty skrze trubače své. Kterýžto dal mu na to odpověď ta-
kovou: že on o žádném jiném králi českém neví, kromě o
Ferdinandovi; hraběti pak z Mansfeldu že nemůže také na
ten čas žádné jiné odpovědi dáti, jediné olovo a prach, pro-
čež aby po své straně činil, co nejlépe umí a může, on že
též po své bude se chovati, jakž na něho náleží.

Na to hned hrabě rozlosoval kvartýry officírům svým a
zarazil sobě ležení čtverhranné před městem na jakémsi vršku,
tak že do něho z města duplhákem dostřelovati se mohlo.
Sám pak general vzal sobě kvartýr od hlavního ležení asi
půl hodiny cesty ve vsi pusté Smiřičkovicích, z níž všickni
obyvatelé vymřeli; tak že město bylo se všech stran kvar-
týry Mansfeldskými otočeno a zavříno, netěšivši se ničímž ji-
ným než toliko tím, že nepřítele samotné zimy ukrutnost od
něho odežene a je obležení toho zprostí.

Ale zvedlo se jináč. Nebo hrabě nezaháleje hned na 22.list
druhý den z šesti kusů, 16 a 32liberní kule vyhazujících, za-
čal zdi městské prudce bořiti na mnoha místech, tak že již
nebylo lze po nich rundem choditi a ponůcky držeti. Nočním
pak časem přiblížil se kopáním až k samým příkopům, ač
suchým, ale šest sáhů hlubokým, dav v nich uprostřed novou
batterii vyvrhnouti, při níž byl by hrabě brzo za své vzal,
jako tam prvé při dobývání města Plzně, když mu rukavice
s ruky ustřelena byla. Nebo udělav k němu kdosi z oble-
žených ránu z věže kostelní, prostřelil mu kulkou klobouk
na hlavě, až mu i vlasy zasáhl a přicvrkl.

Mimo to činil také Mansfeld obleženým zaneprázdnění i
škodu házením granatů do města, z nichž jeden okolo po-
ledne kteréhosi dne upadl mezi soldaty do prostředka, když
při jídle seděli, a mnohým z nich ruce i nohy na dvé zpřerá-
žel a zhmoždil.

V tom 2. d. prosince přivezli generalovi z Prahy dva ve- 2.pros
liké kusy bořicí, do nichž kule po 48 librách vcházely. Kte-
réž jak soldati spatřili mimo již předešlé nebezpečenství,
v němž pro kule ohnivé zůstávali, ulekli se jich velice; a jakž-
koli gubernator města s jinými hejtmany nechtěl naprosto nic
slyšeti o žádném rokování přátelském, přes to však všecko
soldati od regimentu Krychyngského, jichžto praporec byl sil-
nější nežli ostatní dva, snesli se na tom konci, aby aspoň sami
s hrabětem akkord zavřeli a z nebezpečenství toho sobě pomohli.

9 Za tou tedy příčinou shlukvše se, učinili outok nenadálý na Don Martina Huerta a jali ho i opatrovali v lozumentě jeho; ostatní pak hejtmani dva, jeden pán z Mollaru a Miller, nemohouce tomu předsevzetí jich odolati, vol neb nevol k tomu povoliti musili, aby oni s hrabětem o vzdání města jednali.

ros. Když tedy hrabě z vyslaného od týchž soldatův bubeníka porozuměl úmyslu jejich, i vypravil mezi ně do města 5. d. prosince v noci mezi 11. a 12. hodinou na půl orloji kapitana Šlammersdorfa, vachtmistra nejvyššího, a regement (?) Šultysa. Kteříž smluvili se s nimi na výminky tyto:

1. Aby všickni soldati, kteřížkoli akkord ten sobě oblíbí, spolu s officíry svými, když by jej podepsali, svobodně a bezpečně 6. d. prosince ráno v hodinu 8. na půl orloji z města Písku s rozvinutými praporci, s zbraněmi obojími, s lunty rozsvícenými a s bubnováním vytáhli. 2. Aby všecko jmění jim náležité s sebou preč pobrali, a věci mohovité měšťanův, jako i gubernatorovo zboží jakékoli i jiných officírů, ješto k akkordu nepřivolují, tu v městě zůstalo a nikam nic ustraňováno nebylo. 3. Aby gubernatora hraběti na živě dodali, kterýž proti soldatům hraběte zajatým, když mu je dostaví, zase propuštěn býti má. 4. Aby i hned cestu svou ven z král. čes. vzali a do něho sejináč leč s celou armádou císařskou nenavracovali.

Na tu námluvu od tří hejtmanů podepsanou postoupen
ros. Písek hraběti 6. d. prosince, a proti tomu dva praporcové pěchoty Krychyngové a Fuxové vytáhli ven z města. A ačkoli jízda Mansfeldská počala rejthary císařské, jichžto rytmistr z nedopatření v akkordu se nepodepsal, hned mezi branami plundrovati; avšak hrabě postavil se jim v tom s jinými officíry svými tuze na odpor a některé z nich i sám svou rukou postřelil a poranil těžce a jednoho i oběsiti rozkázal.

Po vytažení z města lidu císařského hrabě osadil město 6 kompagniemi pěchoty, Martina pak Huertu do Plzně zavézti rozkázal.

Někteří píší: poněvadž v dotčeném městě vzešel nesnesitedlný smrad z mrtvého dobytka i z lidí, a k tomu nacházel se v něm znamenitý nedostatek profiantu, sousedů také bylo na živě velmi málo; že dotčená posádka královská tam dlouho zdržeti se nemohla, nýbrž musila jinam se do kvartýru podati.

ros. Zatím hrabě 9. d. prosince vypravil se osobně se 400 pěchoty Žerotínské, se dvěma kusy polními k šanci na Zlaté stezce při městečku Wallernu vyvrženému a 150 knechty lidu Ferdinandového osazenému, zda by jej opanovati mohl. Ale jedno pro hluboká bahna, druhé pro tuhé mrazy, kteréž právě ty dny naň připadly, až i pro udatné císařských soldatův jemu odpírání nemoha nic platného dovésti, odtáhl zase zpát-

kem k Prachaticům, kdežto mezitím nejvyšší leitnant Štreff, 1619 měv sobě to od hraběte k vyřízení poručeno, města i zámku Strakonic 13. d. prosince smlouvou od císařských dostal a 13.prs. králi v moc zase uvedl.

Král Fridrich dostav o tom o všem zprávy v Nyrmberce dokonalé od hr. z Mansfeldu, byl z toho potěšen, a učiniv hraběti psaní milostivé, poděkoval mu za tu jeho hrdinskou snažnost a vší milosti i přízní královskou štědře se mu zakázal, poručiv mu obzvláštně město Plzeň k bedlivému opatrování. V němžto mimo jiné pohodlí časně náboženství evangelické pod obojí počalo zdárně zkvétati a mezi měšťany první měštěnín a obyvatel nalézal se v tu dobu Štefan Breun, jednoho vzáctného muže a měštěnína města Lozanny v Švýcařích syn, kterýžto pojav sobě tam za manželku dceru Jana Fabera, někdy měštěnína předního tu v Plzni, jenž se k náboženství evangelickému za živobytu svého přiznával a pro ně kněžstvu i jiným papežencům u veliké ošklivosti a nenávisti zůstával, dával na sobě dobrý příklad jiným lidem pod obojí, aby se v té obci svobodně osazovali. Což snad bylo by se i stalo, kdyby následující celého království proměna byla v to nevkročila.

V tom 1500 z toho lidu španielského, jejž všecek na 12.000 pokládali, přitáhli z Passova do Budějovic; někteří pak z nich zůstali v lesích českých na Zlaté stezce a ostatní okolo Passova, očekávajíce na další ordinancí generala Bukvoje. Ti pak, ješto dostali se do Budějovic, pokoušeli se o to, aby jak Vodňany tak i Prachatice opanovali; ale na díle zmužilostí soldatův Mansfeldských, na díle pak zimou třeskutou stala se jim v tom překážka, že úmyslu svého vykonati nemohli.

Poselství české v Prešpurce.

Fridrich, český král, vypravil v poselství do Prešpurka k knížeti sedmihradskému a k stavům uherským s listem věřícím s strany zavření s nimi konfederací nové Jiřího Fridricha hrabě z Hohenloe, jednoho generala-leitnanta nad armádou českou. Jmenovaný legat královský 1. dne prosince v plném shromáždění stavův uherských poselství své zdil, přednášeje jim: jakož měl by sobě o tom poručeno od krále a pána svého, aby z nich vyrozuměl, na jaký spůsob míníli by s korunou českou i s jinými zeměmi přivtělenými na dokonalou konfederací a smlouvu vjíti; pročež že jich jmenem a na místě krále svého i stavův král. čes. přátelsky za to žádá, aby se jemu v tom vyjeviti a co nejdříveji jisté osoby z prostředku svého s plnou mocí do Prahy mezi dotčené stavy

1619 a vyslané z zemí přivtělených k zavření jednání toho vypraviti nepomíjeli.

Uhři vyslechvše i s pilností povážívše přednešení jeho, dali mu na ně zase odpověd takovou:

Poněvadž z listu jeho věřicího tomu vyrozumívají, že by od samého toliko krále a ne také od stavův král. čes. k tomu přednešení splnomocněn byl, pročež že se jim nevidí, aby se s ním jakožto samého českého krále poslem o takové vysoce důležité věci zemské v jaké jednání vydávali, nad to pak něco zavírati měli. A byť krásně i od samých stavův téhož král. k tomu byl vyslán a splnomocněn, tedy že stavové král. uherského to při sobě nalézají: poněvadž království jich mělo jest vždycky a posavad ještě má přednost před královstvím českým ve všelijakých případnostech takových, z té příčiny že na ten čas příležitost jejich to s sebou nepřináší, aby od dotčené přednosti upustiti a v té příčině za stavy král. čes. a zemí přivtělených jaké pojezdy činiti měli. Pokudž by tedy dotčení stavové a země mínili s korunou uherskou vydati se v jaké rokování takové, tedy že budou to moci učiniti a mezi tímto časem, totiž od 9. d. prosince až do 24. d. prosince, to jest ve dvou nedělích pořád zběhlých, jisté plnomocníky své do města Prešpurku mezi ně vyslati, ohlásíce se jim v tom světle a neukrytě, mínilili by s nimi dotčenou konfederací a smlouvu zavříti a skoncovati, či ne.

Když tedy 28. d. prosince od výše již jmenovaného hraběte z Hollachu a hr. z Turnu přišlo stížné psaní k králi i k stavům o tu věc, v němž se předstíralo králi i stavům, jaké nebezpečenství nastávalo by věcem jich obecným z takového odkladu, že se v té konfederací na konci resolvirovati zanedbávají, s tím přitom doložením, aby co nejdříveji kommissaře k tomu jednání dostatečně splnomocněné jak král, tak ovšem i stavové do Prešpurku vypravili: i stalo se tak, že král potvrdil hraběti z Hollachu své předešlé kommissí, stavové pak král. čes. obrali k té traktací a zavření konfederací věčné zaposly zemské Henricha Matesa hrabě z Turnu, generalleitnanta, Linharta Kolona svob. pána z Felzu, maršalka polního, Jana staršího z Bubna, nejv. vachtmistra, Pavla Vosterského Kaplíře z Sulevic, nejv. kvartyrmistra, a Pavla Ješína; vyslavše přitom stěžně kurýry i do Moravy, Slezska a Lužic k stavům, aby i oni, znajíce býti toho tak vysoce důležitou potřebu obecní, posly své co nejdříveji za vyslanými jich do Prešpurku vyslali a spolu s nimi túž věc na místě a konci postaviti se přičinili; neb že takové sjednocení bylo již předešle na mnohých sněmích mezi nimi namluveno i od nebožtíka cís. Mat. schváleno a povoleno.

Ale že nepřítel mezitím, nežli se ta traktací začala, přes 1619
Dunaj u Kremže se přepravovati začal, hrabě pak z Turna v tom právě do Moravy na sjezd odjel; pročež tudy k tomu přišlo, že Linhart z Felsu a nejvyšší z Bubna při lidu českém v ležení zůstati, a toliko sám Pavel Kaplíř a ten ještě nemocný do Prešpurka k té těžké kommissí najíti se dáti a podlé hraběte z Hollachu spolu s Pavlem Ješínem na místě stavův král. čes. ji řídíti a zavírati musili. Nebo poslové z Slezska, z Lužic a z Rakous dosti dlouho meškali s příjezdem svým; Moravané však trochu dříveji přispěli poslům českým k radě a pomoci.

A ačkoli vyslaní císařští, biskup Rábský, Lécpes, nejvyšší kancléř král. uher. pán z Meggau a pan Preyner, všelijakými způsoby usilovali Uhry z té konfederací sraziti a vyzískati i s knížetem císaři; předce však s pomocí boží a s snažnou prozřetedlností poslův našich i jiných patriotův upřímých k tomu jest přivedeno, že jak sám kníže Betlén Gábor, tak ani stavové uherští nic bez dotčených plnomocníkův českých s týmiž posly císařskými jednati nechtěli. Což je netoliko přežáramně mrzelo, ale kdyby byli mohli kníže od předsevzetí jeho odvrátiti, slibovali mu jmenem císařským polovici král. uher., 300.000 z Čech a jedno knížectví v Slézích.

V tutéž dobu stavové markrabství mor., položivše sobě sjezd obecný do města Olomúce, mezi jinými věcmi snesli se vespolek i o to, aby všecky a všelijaké statky duchovní, kterýchž mělo býti poně za osm millionů pošacováno, ku potřebám zemským obrátili a osobám hodným za dědické rozprodali. K tomu vyzdvihli ze všech kostelův papeženských zlaté a stříbrné klenoty i ozdoby kostelní a poručili z nich nadělati peněz k zaplacení lidu jich zemského. Ano i Lužičané drželi sjezd svůj v Buděšíně a uvažovali při něm mnohé potřeby své zemské a obecné. —

Při začátku pak měsíce prosince vznesly na stavy král. čes. dvě osoby v dověrnosti to, že by předešlý nejv. písař král. čes. Jan z Klenového a z Janovic, dříve nežli jest z král. čes. ujel, v domě zemském na zámku proti soudnici ležícím nemalý poklad ukrýti a zakopati dáti měl. Stavové pováživše toho mezi sebou, snesli se na tom, aby se v něm věcí těch pohledávalo. Když tedy byla ta věc poručena lidem správným, po nedlouhém kopání trefili ve třech rozličných místech na truhlu železnou a na jiné truhlice menší, v nichž našli 500 kusů grošů zlatých portugalských, 5000 kusů dukátů, 3800 širokých tolarů, medalie drahé dvě, dva řetězy veliké zlaté a jistotu na 10.000 kp. i jiné mnohé věci nematné. —

1619 Mezitím 21. d. prosince, to jest v sobotu po 3. neděli adventní, tak dobře s volí a s věděním krále Fridricha, jako z horlivosti některých předních pánův českých z jednoty bratrské, jenž přední úřady zemské v tu dobu na sobě zdržovali, jako Bohuchvala Berky z Dubé a z Lipého, nejvyššího purkrabího Pražského, Václava Viléma z Roupova, nejv. kancléře, a jiných úředníkův a soudcův zemských, vykonala se reformaci z strany obrazův a maňasův rozličných v hlavním kostele sv. Víta na hradě Pražském, ne nočně, jakž někteří němečtí historikové jistí, ale právě po polední mezi 1. a 2. hodinou na půl orloji, když výš jmenovaní nejv. úřed. a soud. zem. po radě z kanceláře české dvorské vyvstali, a to v přítomnosti krále samého a jmenovaných osob předních u veliké tichosti, tak že, ačkoli já spolu s jinými osobami přísežnými pozůstal sem v tu dobu ještě v kanceláři při vyřizování některých pilných věcí úředních, toho však, co by se tehdáž v kostele zámeckém konalo, naprosto nic sme neslyšeli ani nevyskoumali, až právě na ráno přišedv do kostela, obrazy již všechny z něho vypravené sem spatřil, i kdy, jak a u čí přítomnosti to vše se dálo, z zprávy jiných gruntovně vyrozuměl.

Snímání pak to a z kostela vynešeni jak obrazův a malování rozličných, tak i dvou oltářů nákladných, jak jest se zřízeně konalo, to ne mými slovy, když sem se na to sám očitě nedíval, ale škribenta jednoho falckého, buď že ten Dr. Ludvík Camerarius aneb kdokoli jest, a snad osobou svou odtud daleko nebyl, jakž o věci té připomíná v traktatu latinském pod titulem „Responsio apologetica ad Fab. Herciniani Ajacem sive Appendicem Cancellariae Anhaltinae, auctore Nicolao Harsteinio Sicambro,“ vidělo mi se tuto položiti a poznamenati.

V ten tedy smysl na st. 56 dotčeného traktatu o dotčeném kostela zámeckého vyčištění píše a vypravuje:

„Fabius,“ prý, „jenž jest v skutku a v pravdě Jakub Keller, jezuita v Mnichově, z trojí věci krále a rady jeho obviňuje: Předně, že sou hroby, jichž lidem rušiti a ohaviti nesluší, popele, to jest těla mrtvá již v prach a popel v hrobích obrácená, svaté oltáře lidem svatým posvěcené i svatých těl skrýše poškvrnili. Dále za druhé, že Voldrád Pleš svou vlastní rukou kapli královskou na hradě Pražském zloupil a starožitné paměti hrobové i jiné dary tam zavěšené z ní ven vymetal. Třetí, že svatí, bývše neúctou tou od nich zdrážděni a zlehčeni, při bitvě hlavní na Bílé hoře svedené v té ohavnosti nad původy jejími vrchovatě se pomstili a vzteklost protivníkův zkrotili.

Na ten trojí nářek my zase popořád odpovídáme:

Předně, že kostela královského obnova neb reformací ne 1619
tak z rozkazu krále Fridricha, jako původem, snažností a horlivostí některých předních pánův českých byla předsevzata: při níž žádní oltářové nebyli z gruntu vyvráceni, jednoho díl vrchní toliko sňat, ale grunt a základ v celosti zanechán jest; oltář pak veliký v kůru dokonce celý a neporušený v své starobylé váze a podstatě zůstal, kromě že jen někteří obrazové a maňasové byli s něho sňati. Kteréžto okrasy oltářní, jako archu onoho prvního a dílo řezbářské, na větším díle vyžádali sobě Vilém starší z Lobkovic, nejvyšší hofmistr, a Prokop Dvořecký z Olbramovic, podkomoří král. čes., a dali je vnésti buď do obou kostelův německých pod obojí, v Praze v nově vystavených, aneb do jednoho z nich, aby vždy zase v místě posvátném místo své měli. Ostatní pak obrazové všelijací, malování a těm podobné obrazy kostelní podlé řádu římské církve, kteříž byli dražší a onačejší, vnesli se do jisté komory nad kostelem a tam dobře schováni, složeni a uzavíráni sou, tak že potom po vítězství císařském, když se kapitola Pražská jak kostela tak i jiných věcí svých ujala, všecko to tam pospolu se našlo. Ale co bylo větších a hmotnějších obrazův, ty sňali také s očí lidských a dali je opatřiti v místě jistém kromě kostela. A to vše konalo se od tesaře, zámečníka a zedníka dvorského, kteříž byli k tomu obzvláštně povoláni a přiznávali se k smyslu luterianskému.

Ale doktor Abraham Skultet, přední kazatel dvorský, s prvopočátku při té reformací přítomný nebyl, až teprva potom od týchž pánův povolán, dal se také mezi ně najíti do kostela.

Co se těl a popelnic jejich svatých tkne, jakž je tak Fabius křtí, toho nepříme, že pod těma dvěma oltáři, o nichž nahoře zmínka učiněna, byli nalezeni popelové a kosti jakési, jež však lidé přítomní z částky za kosti nelidské, spíšeji hovadské měli a uznávali; pročež je také beze všeho pohoršení s očí lidských v jisté místo na stranu odložili. Což že dotčenému jezuitovi Kellerovi nemá býti nic tak divného, poněvadž bezpochyby četl jest někdy to, což tam na onen čas Jiří Kassander, náboženství římského následovník, v dobrém zdání svém v kapitole o ctění ostatkův neb reliquií lidí svatých zaznamenal. Takto zajisté o tom vypravuje: „Za starodávna, dokud památka mučedlníkův Páně byla ještě mezi lidmi čerstvá a o reliquiích neb ostatcích těl vědělo se v jistotě, kde a které by byly, tedy že při hrobích jejich dáli se divové. Ale brzo potom přistoupilo k věci té užívání zlé a zmatek nemalý.“ A málo níže dokládá: „Těchto pak časův, z nichž vidíme všecky kouty takových reliquií svatých plné, jest se obávati, kdyby biskupové a knížata užívali tak oprav-

1619 dové pilnosti a práce při vyhledávání a rozsuzování pravých a nepodvržených svatostí neb reliquií od falešných a nejistých, aby se velicí a proklatí podvodové a šejdířství přitom nevyhledali a nepronesli na jevo, jakž se to v místech některých konečně vyhledalo a našlo. Anobrž i onomu sv. muži Martinovi biskupu podobná věc se přitrefila. Když zajisté jedné chvíle přišel do kteréhosi místa v osadě své, shledal to v skutku, že lid obecný chtěl a za svatého člověka držel i hlučné poutě držíval jakémusi hrobu, v němž byl pohřben ne někdo z mučedlníkův božích, ale jeden hrozný zločinec a zlosyn; pročež rozkázal týž hrob do gruntu zbořiti a rozmetati.“ Až potud slova Kassandrova.

Jakou tedy měrou a kterými průvody jistými bude toho moci jmenovaný jezuit Keller dokázati, že i ty kosti a popel, pod těmi dvěma oltáři v kostele hradu Pražského nalezené, byly kosti a popel opravdový některého mučedlníka pravého. Dále že i to falešně a nedůvodně píše, aby kterými hroby v témž kostele hýbáno a jim jaká neúcta státi se měla; nebo že toho ničehož žádnému hrobu se nestalo. Z hrobu pak Pernšteinského že byli sňati toliko obrazové někteří a malování, jakž se na to všickni lidé přítomní očima svýma dívali a, to že tak v skutku jest, hodnověrně vysvědčují.

Za druhé, že Fabius činí Voldradovi Plessovi křivdu znamenitou v tom, když patrně klamá, že by on svou vlastní rukou kaplu královskou z starožitných pamětí a darův hrobových v ní zavěšených a přibitých obloupiti a obnažiti měl; protože, jakž vůbec všickni při dvoře královském o tom vědí, dotčený Pless v ty časy ne v Praze při králi, ale v Dolejším Falcu se zdržoval.

Proti třetímu nářku autor dává zprávu takovou: že on spolu s jinými spoluoudy svými náb. evangelického o svatých a světicích tak smýšlí, že památku jejich v náležité úctivosti míti a svatosti životův jejich snažně následovati povinni jsme; ale vzývání svatých a světic a zmrlých, obrazův, maňasův a kostí jejich ctění nábožné že patrně proti písmu sv. čelí. Jako i to vůbec známé jest, že každé vítězství od hospodina Boha zástupův pochází. A to někdy dáno bývá i lidem těm, kteréž sice časem svým pro nepravosti jejich konečně trestati chtíti ráčí a je, aby potom, když by se jim štěstí jejich podvrtlo a změnilo, tím víceji a srdečněji nad tím kvíleli a bolestili, nejdříve všemi šťastnými a pohodlnými věcmi daří, hříchům pak a nešlechetnostem jich dosti dlouho shovívá a je snáší, jakž toho obého spůsobu a obyčeje božského příkladů v církevních i v politických historiích a pamětech hojně se nachází.“

Někteří doložili i toho: že nejvyšší sudí zemský hrabě 1619
Joachim Ondřej Šlik byl velmi tuze na odpor té příliš náhlé reformaci a prosil původův jejich za to velmi snažně, aby s tou věcí kvapeno nebylo pro mnohé příčiny důležité; ale s tím se vším že nic uprositi nemohl. —

Na ráno 22. d. prosince, jenž se trefil v čtvrtou neděli 22. pros.
adventní, dr. Abraham Skultet, přední kazatel při dvoře Fridricha, českého krále, bezpochyby z jistého nařízení královského učinil kázání o té reformaci v dotčeném kostele obnoveném sv. Víta na hradě Pražském u přítomnosti krále, královny a velikého počtu panstva i lidu obecného — kterýžto dověděv se dole v městě o takové obnově, do téhož kostela na divadlo přicházel, a spatřiv jej od obrazův všech vyčištěný, na díle pokojně beze všeho tumultu a reptání při kázání setrval, na díle pak zase z něho odcházel — obsáhv v něm správu dokonalou, co by Bůh v písmě a slově svém svatém o obrazích modlářských smýšleti a vyměřovati ráčil.

Po kázání říkal obecní modlitbu jmenem celého shromáždění, v níž vzdával díky a chvály všemohoucímu, milosrdnému, věčnému a svatému Bohu a otci našemu nebeskému za všecka dobrodiní jeho, kterýchž bez přestání z štědrosti a dobroty jeho přijímáme, že jest nás po všechen čas života našeho tak milostivě spravovati, opatrovati a ochraňovati a až k těmto časům dochovati ráčil; obzvláštně pak jmenem a na místě celého shromáždění děkoval mu a chválil jmeno jeho, že jest nám v dobrém zdraví dočekati dal dne toho milého a žádostivého, v němžto chrám hradu Pražského ode všech modlářských, pověrečných věcí vyčištěn jest.

Zatím modlil se témuž pánu a Bohu věčnému: aby osvěcoval oči těch, kteříž ještě v temnostech hrozných papežských zůstávají, tak aby prohledávati a tomu porozuměti mohli, že on věčný Bůh nikoli nechce, nemá a nemůže malován býti a formován, aniž to oblibuje, aby mu před modlami slouženo aneb jaká služba měla konána býti, ale tomu že chce, anobrž přísně poroučeti ráčí, aby všelijaké modlářství mrzuté z domův božích obecných odkládáno, polámáno a kaženo bylo; nám pak, kterýmž dána ta milost, abychom v jasném světle slova jeho vůli jeho svatou poznávali, aby udíleti ráčil milost takovou, abychom to bedlivě rozvažovali, žeť není na tom dosti nesloužiti kamenným neb dřevěným modlám, ale toho že se předně od nás vyhledává, abychom takovým modlám dokonalý výhost dali, jmenovitě lakomství, vysokomyslnosti, nečistotě, opilství, závisti, nenávisti a jiným těm podobným skutkům těla, tak aby on v nás, jakožto v svatých a očištěných chrámích, libost a chuť měl přebývati, anobrž den ode

1619 dne vždy více a více v milosti a v milosrdenství nám se zjevovati.

Dále modlil se Bohu, aby přijal v svou přemocnou ochranu krále v Veliké Britanii, tolikéž krále českého i královnu, kteroužto poněvadž jest opět plodem života požehnati a obdařiti ráčil, začež milosti jeho božské čest a chválu vzdávajíce, všickni vůbec žádají, aby ráčil jakož královnu tak i ten plod života před všelijakou nešťastnou příhodou otcovsky ochraňovati a časem svým šťastného porodu popříti a tak krále i královnu jasným obličejem svým obveseliti.

Poroučel také milosti jeho božské v přemocnou ochranu i paní mateř, bratra, milostné dítky obojího pohlaví i všecky příbuzné a krevní přátely královské; tolikéž obé knížat a místodržících v Dolejším i Hořejším Falcu. Žádal i božského požehnání slavným stavům král. čes. jako i jiných přivtělených zemí, ano i všechněm těm, kteříž o slovo jeho a sv. evangelium upříměse ujímají a pro milou vlast svou udatně bojují; a aby Bůh sobě poručené měl a udělil milost těm, kteří na rozdílných místech pro vyznávání pravdy sv. evangelium úzkosti a protivenství snášeti musejí, aby potěšoval jich skrze utěšitele pravého, ducha svého sv., zachovával je v pravé spasitedlné víře, v stálé a nezahanbující naději až do skonání životův jejich; aby posilňoval všech umdlévajících, obveseloval všecky zarmoucené, občerstvoval a obživoval srdce truchlivá a zkormoucená v Kristu Jež. synu svém, pánu a spasiteli našem, kterýž poručiti ráčil, abychom ve jmenu jeho Bohu se modlili modlitbu nejsvětější „Otče náš.“

V tutúž dobu stalo se od téhož D. Skulteta ještě i takové ohlášení: Poněvadž král s pomocí božskou a z rozkazu jeho svatého týž kostel zámecký od obrazův a jiných nákvas papeženských očistil a k jistým a přesným službám církevním oddal; pročež že dáli Bůh v nastávající hody vánoční bude se v něm díti posluhování velebnou svátostí večeře Páně podlé řádu a zvyklosti církve jeho falcké s lámáním chleba kvašeného. Kteří by tedy koli podlé krále, královny a celého dvoru jejího chtěli týmž spůsobem dotčenému přisluhování obcovati a připravili by se k němu zřízeně a hodně, že toho užíti a k stolu Páně připuštěni býti mají.

Když pak při dotčených svátcích a památce narození syna božího takové posluhování velmi hlučně se vykonávalo, a mnozí jak z panstva tak i z jiných lidí domácích, ješto k jednotě bratrské předešle se přiznávali, také se mezi jinými hodovníky tu v kostele zámeckém našli: tedy to ne všelijak líbilo se některým správcům duchovním jmenované jednoty, ale nazvali týž spůsob posluhování novotou, jíž sou sobě po-

sluchači jich někteří nad předešlý řád jich starobylý za- 1619
chutnali; anobrž byvše v tom pohledávání, aby i oni v církvi své s tímto řádem v kostele zámeckém nařízeným v užívání chleba kvašeného se srovnali, zpěčovali se k tomu přistoupiti, vymlouvajíce se pohoršením mdlých posluchačův svých.

Brzo potom vzešla pověst vůbec po celé Praze, jako by král rozkázal ten krucifix na mostě Pražském dolů sníti, proto, prý, že by králová, jezdíc přes týž most, na toho nahého lazebníka očima svýma hleděti nemohla.

Kterouž mnozí z lidí obecných divně při sobě rozjímali a vážili. I aby z toho ňáké nenadálé lidu zbouření se neurodilo, uvedli túž pověst králi za času v známost, a zvláště hrabě Šlik, žádajíce krále, byloli by co toho, aby úmysl svůj změnil a lidu k ňáké potržce v tyto nebezpečné časy příčiny nedával. Kterýž učinil se jim v tom náležitě omluvena, že neřkuli toho žádnému neporučil, ale ani na to nepomyslil, pamětliv jsa na své onehdejší skrze kazatele svého dvorského ohlášení zřetedlné. Ale nežli koliks málo dnů minulo, předce týž krucifix, neví se však z čího vnuknutí a rozkazu, byl časem nočním od někoho podřezán a do řeky svržen.*) Proto však nepovstalo v obci rumrejchu ani reptání žádného. —

V tom 24. d. prosince, to jest na štědrý den, přijela opět 24.prs.
do Prahy nová legací od knížete sedmihradského, v níž přední osoby byli Ladislav a Pavel Bornamissové. Kteřížto na ráno, den slavný hodu narození Krista Pána, očekávajíce na krále, až z kostela od služeb církevních a posluhování večeří Páně se navrátil, dodali mu od pána svého listu věřícího a i zdili hned v tu chvíli poselství své. V němž obsahovalo se to: aby se stavové král. čes. spolu s králem, pánem svým, na artikule jim předešle od knížete ku považení odeslané co nejdříve resolvirovali a jemu úmysl svůj dokonalý vyjevili, obzvláštně pak aby s pomocí peněžitou přispěli mu tím dříveji na retuňk.

Za kteroužto příčinou král ještě toho dne radu pilnou o to držel. A když právě toho dne dostal se do Prahy i hrabě z Turnu, přednesl tutúž věc králi i nejv. úř. a soud. zem. se vším dostatkem, žádaje obojích, aby, neprodlévali žádosti knížecí naplniti, chtějíli věcem obecným platně posloužiti. K tomu aby i na to pomyslili za času, jak by lidu svému válečnému nad míru zbědovanému něco žoldu shledali a tím mysl jeho zjitřenou spokojiti mohli, aby, nestaloli by se toho, týž lid potom přinucen nebyl sáhnouti k nějakým jiným prostředkům nepříjemným s nebezpečenstvím a záhubou celého královstvi i zemí k němu přivtělených.

---

*) K tomu Skála dokládá „N. B. Poptati se na to bedlivěji, staloli se.“

1619 Dvacátého pak sedmého d. téhož měsice, na den sv. Jana
27.prs. evangelisty, pán Bůh pomohl a polehčil břemíčka manželského
Alžbětě, královně české, když na hradě Pražském u večer
mezi 9. a 10. hodinou německou krásného syna šťastně po-
rodila; nad čímž jak král tak i celý dvůr jeho byl potěšen.
Král také nechtěl té radosti a požehnání božího zvláštního
tajiti dlouho před tchánem svým, Veliké Britanie králem;
nýbrž hned noci té vypravil jistou osobu na poště do En-
glandu, kteráž by mu tu novinu veselou zvěstovala.

Potom na ráno nejv. úřed. a soud. zemští navštívivše krále, vinšovali mu štěstí, mladému pak pánu v král. čes. narozenému vzrostu zdárného a božského v něm i ve všem jiném požehnání. Na osvědčení týtéž radosti vůbec pouštěla se po třikráte i střelba veliká z patnácti kusů, na zámek za tumelplac z cajghauzu vyvezených, ano i z mušketův od guardie královské; zvoněno také bylo při všech kostelích na zámku i v Praze a Te Deum laudamus prozpěvováno.

Patent Ferdinanda II.

Dříve, nežli ten lid španielský počal se od Passova do Čech trousiti, císař Ferdinand II. vydal vůbec v král. čes. patent pod datum v Vídni 11. d. prosince, to jest v pondělí po neděli druhé adventní, s podpisem jmena svého, Zdeňka z Lobkovic, nejv. kancl., a Pavla Michny; v němž oznamoval všechněm:

Jakož sou dotčení obyvatelé království jeho českého, někteří z pouhé zlosti a z své veliké nešlechetnosti, jiní pak jsouce k tomu navedeni, anebo také mnozí přinuceni, po mnohých těžkých proviněních, kterýchž sou se proti němu v tom jich pozdvižení dopustili, naposledy v svém zlém předsevzetí tak daleko přišli, že sou přísahu a povinnost jemu jakožto králi a pánu svému při korunování učiněnou dokonce zrušili, jiného sobě za pána domnělého vzíti, jej do jeho císařské a královské residencí uvésti a již i korunovati opovážiti se směli: — že jest tedy z příčin těch přinucen byl jak pro zachování a obhájení království svého českého a nevinných poddaných svých, kteříž tam ještě dosavad zůstávají, tak ovšem i pro těch zproneveřilých poddaných ku povinnému poslušenství zase přivedení, aby již aspoň jednou s těch velikých obtížností a nátiskův, kteréž jest království jeho vystáti a přetrpěti musilo, sjíti mohlo, poručiti znovu, nemalý počet lidu válečného, jízdného i pěšího, do téhož král. svého českého vypraviti.

A poněvadž pak žádné pochybnosti není, než že mnozí 1619
nad takovými nešlechetnostmi žádného zalíbení nemají, nýbrž také svědomím svým i pouhou a nad slunce jasnější spravedlností jeho pohnuti jsouce, sami do sebe půjdou a provinění své poznají, od těch zpronevěřilých odstoupí a se oddělí a v poddaném poslušenství k němu jakožto svému přirozenému, korunovanému a pomazanému králi a pánu, pořádnému dědici král. čes. se obrátí — jimžto on císař milosti své císařské a královské odpírati a od ní jich odlučovati nemíní a neráčí —: z těch tedy příčin že napomíná a poroučí všechněm obyvatelům království svého českého a poddaným svým společně i rozdílně, a to na konec, aby se na povinnost a závazek svůj, nímž jemu jakožto králi a pánu svému zavázáni jsou, a přitom i na obecné dobré, na svou vlastní, manželek, dítek i poddaných svých záhubu a zkázu, kteréž sou již na díle dosti dobře z války té pocítili a pokusili, zdravě rozpomenuli a ji při sobě rozvážili, jeho několikerou otcovskou a upřímou výstrahu k srdci svému připustili, při urozeném pak Don Baltazarovi z Maradas, válečné radě a válečném císařském nad tisíci koňmi, též nejvyšším polním vachtmistru nad lidem přespolním vojenským, jeho zvláště milém, aneb při tom, kdož by nad dotčeným lidem vojenským jmenem a na místě císařském správu měl, časně se ohlásili a tady ze všech obtížností, kteréž by budoucně následovati mohly, sami sobě zpomohli. Neb že jest císař již jmenovanému Don Baltazarovi aneb tomu každému, kdož by list tento měl a týmž lidem vládl, plnou moc dáti ráčil a týmž listem dává, aby oni jednoho každého, kterýž po ukázání jemu patentu toho císařského neb jeho výpisu hodnověrného i hned při nich osobně aneb, kdyby bezelstně nemohl, skrze psaní, že císaři v náležitém poslušenství státi chce, se ohlásil; aby ho pro jeho věrnost a poddanost přichrániti a jmenem císařským na milost přijíti mohli.

Pokudž by pak opěti někdo z týchž obyvatelův mimo císařskou naději takové obzvláštní milosti, jakž nahoře dotknuto, oučastna se učiniti nechtěl, tedy ten, vezma skrze to škodu a zkrácení nějaké, aby žádnému jinému než samému sobě v tom viny nedával. Čímž že se jeden každý spravovati moci bude.

---

19 Podtím vůdcové obojího vojska, císařského i stavův a zemí sjednocených, kde jen mohli, činili jedni druhým škody a zkrácení jak na lidu tak i v odnímání míst a pevností platných nemalé; jako 17. d. prosince nejvyšší leitnant Mansfeldský Joachim Karpizon, sebrav sobě po tichu do 4000 lidu, učinil sobě naději, že tou silou bude se moci snadno zmocniti města Kremže, připadneli na obyvatele jeho nenadále. I ačkoli štěstí tak daleko úmyslu jeho sloužilo, že jest se až k branám města s týmž lidem dostal, bránu Korneuburskou petardou rozvrhnouti dal, a jak skrze ni tak i přes zdě městské po žebřících již do 30 soldatů do města vpravil; avšak potom opustilo jej náhle. Nebo soldati císařští, jichž leželo v městě 14 praporců, zvěděvše o nepříteli, co by před sebe bral, postavili se mu v tom velmi udatně na odpor, tak že Mansfeldští s ztrátou buď 30 toliko, aneb, jakž jiní historikové počet zvětšují, okolo 200 druhův svých, zase zpátkem od Kremže coufnouti a ji v moci císařské zanechati musili; při kterémžto odpírání chtějí tomu, že někteří vojáci zmužile sobě počínali, ale i ženské pohlaví vyléváním na nepřítele vody vřelé a vyhazováním věncův smolných živě jim v tom napomáhalo. —

Ačkoli pak při konci roku tohoto stavové král. čes. lidu svému válečnému, kterýž se v tu dobu zdržoval v Rakousích, odeslali do ležení platu za jeden měsíc a podlé toho jistý počet šatstva a obuvi; avšak že Uhři knížeti sedmihradskému sloužící, vyvrhvše sobě při Prešpurku s oné strany Dunaje právě u samého přívozu pevný šanc, drželi v něm silnou a bedlivou stráž, tak že ani s hůry ani s důly po Dunaji nemohlo nic procházeti, aby oni toho přehlédati, přešťárati a co se jim pak hodilo, sobě přiosobiti neměli; tou příčinou obávali se kommissaři čeští s penězi a šaty vojenskými do ležení vypravení, aby snad i jim toho nepobrali a tudy sobě žoldu svého na stavích král. čes. a jiných přivtělených zemí v tom tažení zaslouženého s částky nezaplatili. Pročež zůstali s věcmi těmi v mark. mor.

Z toho i z jiných mnohých příčin vznikl v ležení českém mezi lidem jejich nedostatek v potravách takový, že i ti nejonačejší officírové vojenští časem za 4, za 5, ba i za 6 dnův kusa chleba viděti nemohli; vojáci pak pro dotčenou nouzi a užívání pokrmu a nápoje neobyčejného mřeli velmi silně, a tak ze všeho vojska jejich zdravého nenacházelo se v tu poně dobu víceji jediné 5000 pěchoty a 2000 koní. Slezáci pak lid svůj na díle pro Poláka domů povolali, na díle rozpustili.

Generalové tedy, vidouce takové armády české ztenčení, 1619
napomínali stavův, aby co nejdříve tomu zmatku v cestu vkročiti a lidu služebnému časně platiti a regimenty mdlé jinými pacholky čerstvými doplňovati i náležitou munici i jinými potřebami vojenskými zásobiti se snažili. Podlé kteréžto výstrahy jakkoli hleděli se chovati, poručivše onde i onde po král. čes. hutě sanytrové vyzdvihnouti a prach dělati; s strany pak lidu vojenského vyhledávajíce dostatečné pomoci při králích englickém, denemarském a švedském, též při sjednocených stavích v Nidrlantu, v unii i jinde, ano i sami po domácku v Praze i jinde davše silně najímati; avšak až dosavad nemnoho co platného na jedno, na druhé i na třetí mimo jalová slova sobě vyřídili.

Nebo englický král bral sobě věci ty české v divné rozmyšlení. Denemarský pak spolu s stavy a přednějšími městy v dolejším kraji saském nechtěl ještě z neutralství dosavad vykročiti a do války té se plésti; nýbrž ohlašoval se v tom jedné i druhé straně: co na něm a dotčeného kraje stavích bude, že se o to podlé jiných pokoje milovných potentatův všelijak postarají, aby strany sobě odporné ňák přátelsky porovnány býti mohly; a pakli by která to pokojné jednání nechtěla sobě oblibovati, tedy že teprva druhé k míru a pokoji směřující proti nepovolné radou i skutečným retuňkem pomáhati chtějí. Stavové nidrlantští sjednocení, ti měli sice při začátku měsíce prosince svůj obecný sjezd v městě Hágu, ale aby měli se na něm oč podstatného v příčině fedruňku a pomoci království i králi českému učinění snésti a namluviti, toho sem z žádného poznamenání vynajíti nemohl.

Příběhové léta Páně 1620.*)

*Jednání v Prešpurce.***)

1620 Když pak při skonání roku pominulého Betlén Gábor vyslal k císaři do Vídně slavné posly, jmenovitě hrabě Zikmunda Forgače, palatina uherského, samého třicátého, kteřížto přijevše tam 26. d. prosince a při císaři slyšení volného dosáhvše, jemu věci, s nimiž byli vysláni, náležitě přednesli; tu také císař Ferdinand nařídil to při kommissařích svých, Linhartovi Helfrikovi hraběti z Meggau a Sigfridovi Krištofovi Preynerovi, aby s instrukcí svou a dary vzáctnými, knížeti sedmihradskému a snad i jiným osobám předním z stavův připravenými, do Prešpurka i hned se vypravili.

Kteřížto dostavše se tam, zdili poselství jak při knížeti tak i při stavích uherských v té naději, že na túž proposicí císařskou odpovědí náležitou a vinšovanou budou zpraveni. Ale dříve, nežli jí od knížete i od stavův dosáhli, tedy kníže povolav k sobě vyslaných stavův král. čes. a mark. mor. s hrabětem z Hollachu jakožto poslem a plnomocníkem Fridricha českého krále, předně učinil dotázku na hrabě: chtělli by býti přítomen, když bude mluviti s vyslanými císařskými. Proti čemuž hrabě omluvil se knížeti úctivě, že by se mu to nevšelijak dobře trefovalo, aby i on tomu promlouvání přítomen býti a jeho doslýchati měl.

Pročež kníže propůjčil hraběti proposicí císaře Ferdinanda jemu odeslané, z níž on spolu s posly českými a moravskými vyrozuměl úmyslu a vůli císařské: že by totiž s samým knížetem a s žádným jiným v jednání přátelské vydati se chtěl; a kdyby kníže mělo úmysl s císařem se spokojiti a v dobrém sousedství na budoucí časy zůstávati, že císař proti tomu na dokázání k osobě jeho milosti a vděčnosti své císařské byl by hotov, jemu díl větší království uherského do dnův života jeho postoupiti, v království pak svém českém jedno panství

---

*) Orig. d. IX. str. 779.

**) K snadnějšímu orientování klademe obsah jednotlivých oddílů, jako již na konci l. 1619, pokud možná, i dále do vypravování Skálova. *Red.*

za třikráte stotisíců kop darovati a k tomu všemu ještě i 1620
knížetství některé v Slezsku přidati.

Načež dáno bylo od knížete za odpověď oustní poslům jeho to: že on pro dotčené dary nemíní a nechce se nad povinností a vlastí svou zapomenouti, pročež že takového podání k sobě nepřijímá.

To vše kníže i co nad to více též vyslaní s ním předtím promlouvali, sám oustně hraběti i poslům českým a moravským v tu dobu oznamoval, přitom dále toho doloživ: kde se v též proposicí císařské činí zmínka o pokoji, že ačkoli nevidělo se mu s vyslanými cís. Ferdinanda o takový pokoj v žádnou traktací se vydávati, poněvadž na ten čas k ní žádné příležitosti není; přes to však vzav o to radu a naučení s předními pány z stavův král. uherského, jichžto okolo 22 osob tehdáž tu přítomných bylo, že se vždy jemu vidělo, aby některé otázky na císařské kommissaře byly vydány.

Předně tedy že se jich dotazoval: jsouli k takovému jednání o pokoj plnomocenstvím dostatečně opatřeni, aby mohli jak s ním tak i s stavy král. uher. i s jinými vyslanými z zemí sjednocených v takové jednání nějaké se dáti. Na kteroužto dotázku že dali mu za odpověď to: že žádného takového plnomocenství nemají a o přítomnosti vyslaných z jiných zemí nevěděli; nicméně však aby s samým knížetem do traktací o pokoj dáti se neměli, že v tom nic na rozmyšlení nemají. Za příčinou pak stavů království uherského že vysláni nejsou, protože císař neráči toho úmyslu býti, za týmiž stavy, poddanými svými, poslů posílati. S jinými vyslanými z zemí sjednocených že podobně v místě tom traktírovati o věci takové jim poslům se nevidí, poněvadž zajisté J. M. C. oudem předním svaté říše býti ráčí, že by to J. M. důstojenství bylo na ujmu a ouhonu velikou, aby s poddanými svými, pod moc J. M. náležejícími, v jaké jednání vydávati se měl. Ale když kníže troufá sobě od osoby své něco prospěšnějšího s strany proposicí císařské spůsobiti, že za to mají, že J. M. C. věc velice příjemnou a vděčnou učiní.

Zatím kníže podal tyto otázky na vyslané z zemí sjednocených: mohloli by se pak vždy předce ňák traktírovati s císařem o pokoj, poněvadž žádnými prostředky, skrze něž by pokoj spůsoben býti mohl, pohrdati nesluší; přitom pokoj vysoce vychvalovav s doložením takovým, že by chtěl k tomu do poslední krůpěje krve své pomáhati, aby zemím sjednoceným i potomkům jich pokoj stálý spůsobiti mohl.

Na to od hraběte z Hollachu dáno za odpověď: že tomu všemu předkládání knížecímu vyslaní z zemí sjednocených místo u sebe dávají a s ním se srovnávají; ale aby to mohlo

1620 býti spůsobeno, toho že při sobě vynajíti nemohou, a k tomu žádní prostředkové se nenacházejí, leč ten, aby nejdříve všecek lid císařský, jak v Čechách a v Rakousích tak i v Moravě i na některých pevnostech zůstávající, z služby válečné propuštěn byl. Nebo tito troštové jejich v příčině jednání o pokoj že znamenají se býti marní, poněvadž již předešle jak s strany interposicí J. M. kurfiřštův a knížat říšských, tak i v jiných příčinách byli sou stavové král. čes. a země přivtělené trošty takovými velice zklamáni.

K řeči té dal kníže zase promluviti v ten smysl: poněvadž to jest věc jistá, že cís. Ferdinand od předsevzetí svého neupustí, jakž se v tom prohlásil, byť měl jmění své, ano i vlastní své hrdlo ztratiti; k tomu že ví se i o tom, jak ve Vlaších, v Mediolanském knížectví, v Frankreichu i jinde lid silně najímati dává, ano i summy hotové do pěti millionů na náklad války té pohotově má; král také hišpanský že se toho, jako své vlastní pře ujímati chce, též kurfiršt saský, kníže bavorské, florentské i papež pomáhati se zakazují: z těch příčin že kníže chtěl by žádostivě věděti, nač by se mu v příčinách těch bezpečiti a zpoléhati slušelo.

I odpověděl hrabě, zasmáv se přitom: že jsou to jen frašky a řeči jalové vyslaných císařských; a když oni praví a jistí o čtyrech neb pěti millioních zlata, že sotva půl millionu v skutku a v konečnosti se najde, a tudy jen strach na lidi pouštějí. Ale jak jest koli, že tato věc bude se moci mnohem lépeji a podstatněji vykonati při budoucím sněmě generalním. A když kníže zeptalo se ho, kdeby takový sněm držán býti měl; oznámil, žeť, jak on se naděje, v městech Pražských.

Po té navrátiv se kníže poznovu k vyčítání darův císařských, jimiž ho poctíti se zakazuje, doložil slov těch: že dům rakouský jest velmi štědrý k rozdávání, ale málo co zdrží. Na to odpovídaje hrabě, doložil, že týž dům to rád dává, čeho sám nemá, a což vlastní jeho není.

Dále chtěl kníže věděti i to od vyslaných: zdali by český král byl s císařem v jaké traktací o pokoj, jakož se v tom vyslaní císařští před ním poněkud pronesli; a pokudž by tomu tak bylo, že se to jemu zdá býti proti konfederací.

Ale hrabě odepřel tomu patrně: že o tom nic neví a mysliti nemůže, aby se král o co takového o své ujmě bez vědomosti knížete vydávati chtěl neb měl.

Zatím kníže učinil i o tom zmínku: kterak vyslaní císařští to také jistili před ním, že by král český měl psáti kurf. saskému i bavorskému knížeti, že jest korunu českou z mušení přijal, ale kdyby byl tomu podání stavův král. čes-

odepřel, že by se byla sedmihradskému, tomu národu barbarskému, do rukou dostala; a to psaní že před rukama mají. 1620

Tomu také bylo od hraběte odepříno, a že to tak pravda jest, jako co se na onen čas psalo o stavích král. čes., že sou císaře tureckého žádali za pomoc proti cís. Matiášovi.

Naposledy dal se kníže v diškurs s vyslanými z strany pomoci peněžité pro zachování a zdržení některých míst a pevností hraničných, na nichž něco záleží, veda k tomu, aby země sjednocené vždy pomyslily na pomoc nějakou, aspoň toliko přes tuto zimu, nebyloli by možné na další časy. A s tím byli od knížete dne toho propuštěni. —

Mezitím stavové uherští, povážívše přednešení císařského, dali na ně při začátku nového roku resolucí svou, že přednešení tomu žádného místa dáti nemohou; a ač kommissaři císařští se snažili, aby císaře ospravedlnili, předce na ten čas při stavích uherských nic svésti a jich toho, aby s stavy král. čes. a s zeměmi k němu přivtělenými dokonalé a věčné sjednocení 2. a 3. m. led. zavříti neměli, sraziti nemohli. 2. a 3. ledna.

O čemž i hned vyslaní krále českého a stavův principalům svým zvěstovali. Kterážto novina přišla do Prahy 9. d. ledna právě v tu dobu, když král Fridrich s mnohým 9. led. panstvem před polednem s hradu Pražského dolů do kolleje jezuvitské proti mostu sjel a všecku příležitost téhož kostela bedlivě shledv, k tomu povolení své spolu s defensory stavům těm, ješto se seniorem, kněžstvem i řádem bratrským spravují, dal, aby v dotčeném kostele služby božské a církevní řádem a spůsobem mezi nimi zvyklým vykonávati a v jisté dny slovo boží v čistotě jazykem českým, německým a francouzským kázati mohli: jakož se pak to vše tak tam pokojně a hlučně vykonávalo, beze všeho obrazův i jiných ozdob kostelních od jezovitův v něm postavených z něho vymétání, až právě do proměny té království českého i církve veřejné. *)

Král tedy dav za to sjednocení již stalé, jakž napřed dotknuto, pánu Bohu po kostelích Pražských skroušeně poděkovati, nad to výše i pouštěním střelby veliké radost srdce svého nad touž konfederací spolu i s stavy pronesl a osvědčil. Artikulové pak dotčené konfederací v městě Prešpurce 15. d. ledna při obecném sněmě od stran sjednocených nále- 15.led. žitě a dokonale byli zhotoveni, na čisto přepsáni a všechněch vyslaných z král. čes. i z zemí k němu přivtělených a sjednocených podpisy rukou vlastních i pečetmi jich stvrzeni,

---

*) Opět Paralip.: str. 320 pod znam. ♉.

1620 s tím přitom patrným zakázáním knížeti a stavům království uherského učiněným: že dotčení artikulové jak od krále českého tak i od stavův téhož království i jiných zemí obzvláštním a dostatečným majestatem potvrzeni a dotčeném knížeti a stavům při nejprvnějším sněmu generalním, kterýž na hradě Pražském v krátkém času držán býti má, in optima et authentica forma odvedeni a odesláni budou. Na čemž v tu dobu přestáno.

Při konci m. ledna císař učinil schvální vyslání, k němuž užil Juliusa Henricha kníže z Sasů, a Jeronyma z Elvaru, radu svou dvorskou, k králi denemarskému a k biskupům, stavům i městům říšským dolejšího kraje saského, aby jim jmenem a na místě jeho nynější spůsob toho nedorozumění českého před oči předestřeli, i jaký despekt a bezpraví veliké jemu se tu stalo a posavad děje proti všemu rozumu a slušnosti přirozené, an on k tomu žádné příčiny a podnětu nikda jest straně odporné neposkytl, tak že svých zemí dědičných zbaven a ty na nejvyšší jemu vyhubeny jsou; s tou přitom žádostí jeho milostivou, aby jmenovaný král a stavové kraje dotčeného těch věcí v ničemž účastné se nečinili, nýbrž raději práva a spravedlnosti jeho jemu zastávati a obhajovati věrně napomáhali a tou příčinou i v poslušnosti, jemu jakožto hlavě a své císaři římskému povinované, nyní i na časy budoucí zůstávati se snažili.

A nepřestav na legací té, nad to výše vydal vůbec mandat obšírný pod datum v Vídni 29. d. m. ledna léta přítomného a království svých římského 1., uherského 2. a českého 3. na osvědčení všemu světu toho, jak neslušně a nenáležitě stavové král. čes. i jiných zemí přivtělených s osobou jeho zacházeli, a že to nové jejich volení a korunování sobě za krále Fridricha, kurfiršta falckého, naskrze nepořádné, neslušné a zprosta ničímž jest a on je týmž mandatem svým z moci císařské a královské zcela a zouplna moří, kazí a kasiruje, jakž se to vše v dotčeném mandatu neb patentu, v jazyku německém vytištěném, šířeji obsahuje a samo v sobě zní.

Příběhy vojenské.

V tom, když Don Baltazar z toho nového lidu španielského a vlaského od Passova Zlatou stezkou do Budějovic 1500 provedl a 2000 ještě ho za těmi táhnouti mělo, ostatním pak 4000 dána ordinancí do Hořejších Rakous táhnouti: tou

příčinou stavové a obyvatelové v těch místech ulekli se toho 1620 velice a zvláště zvěděvše, že rovněž tétéž doby hrabě Bukvoj podal se k hranicím jejich s 10.000 lidu císařského. Pročež dali znáti o tom generalům nad armádou českou žádajíce, aby jich v tak důležité nouzi a potřebě pomocí svou neopouštěli. Kteřížto pustili se spěšně s vojskem svým za nepřítelem, jsouce úmyslu toho, aby mu pass k přesazení přes Dunaj u Kremže přejali a založili.

Tou příčinou generalové císařští hleděli se také proti straně své rovnou silou zásobovati. S druhé pak strany jmenovaný nejvyšší Don Baltazar rozposílal 28. dne ledna z Budějovic Českých sem i tam po kraji Bechyňském a Prachenském, zvláště do měst hrazených, jako do Soběslavě, do Tejna nad Vltavou a jiných blízko Budějovicům příležících, listy otevřené v smyslu takovém: 28.led.

Že nečiní jich tejna, kterak jest osobu jeho J. M. C. pán jich nejmilostivější s lidem válečným do král. čes. k ochránění věrných a pro přivedení k náležitému poslušenství zpronevěřilých poddaných svých vypraviti a vedlé toho jemu plnou moc dáti ráčil, aby i ty, kteříž sou v něčem pobloudili a nyní se na milost J. M. C. dali a též milosti se účastni učinili a v tom, že budoucně věrnými poddanými J. M. C. budou, před ním se ohlásili, pod ochranu svou přijal, jakž týž patent J. M. C., jehož jim příležitě hodnověrný přípis odsílá, to v sobě šíře obsahuje a zavírá. Kdež chtěje on s gruntem přezvěděti, jakého v té příčině úmyslu jsou, tak aby s obcí jejich jak náležitě věděl zacházeti, že naschvále k nim psaní to činí a týchž měst napomíná, jestli J. M. C. králi a pánu svému v povinném poslušenství státi a zůstávati chtějí, aby se i hned v tom ohlásili a z prostředku svého dvě neb tři osoby k němu vyslali, s nimiž on se netoliko o všecko namluviti chce, ale také to opatří, že se obcem těm ani lidem poddaným jich od lidu císařského žádné ublížení nestane a ty osoby vyslané bezpečně přijedti a zase odjedti moci budou. Pakli by toto napomenutí místa svého při nich nemělo, co je dále potká, aby žádnému než samým sobě viny nedávali.

Což majíce generalové čeští od města Soběslavě, Petrovi z Švamberka náležejícího a dvě míle od Tábora vzdáleného, v známost časně uvedeno, opatřili to rychle při hejtmanu Semlerovi, kterýž v tu dobu zůstával na Glacku (!) s 200 pěchoty, aby se s týmž praporcem do Soběslavě položil a předsevzetí dotčeného generala císařského dle nejvyšší možnosti slušný odpor činiti se snažil.

A když ani Soběslavští ani Tejnští nad Vltavou nechtěli se dáti hnouti tím jeho napomenutím, tedy stalo se k týmž

1620 druhé psaní těžší a důtklivější 26. d. ledna od Zdeňka Libšteinského z Kolovrat z města Budějovic, kdež snad v tu dobu měl sobě správu nad nimi poručenou; kteréž slovo od slova znělo taktó:

„Jistě že nemalé strpení s vámi mám, že jak od jedné tak od druhé strany outisky trpíte; zlořečení ti z okna poctivých lidí házeči a šrotýři! kteříž všech neřestí původové jsou a den ode dne bláta k louži přidávají, domnívajíce se, že polepší, že sou sobě planého králíka vyvolili a jalově korunovali. Již teprva království tohoto zhouba nastává; nebo J. M. C. nižádným spůsobem toho tak nechati neráčí. Oh, kdyby naši staří Čechové, kteříž byli specimen fidelitatis, příklad věrnosti, z mrtvých vstali, co by řekli, že potomci jejich právě a pořádně korunovaného krále a pána svého se spouštějí a nenáležitě jiného sobě volili, a co více, quod horrendum et inauditum, což hrozné a neslýchané, divné klamy sobě vymýšlejí a tisknouti dají, kladouce sobě za příčiny, že v poddanosti J. M. státi povinni nejsou! To jsou právě dle latinského přísloví extrema, nejposlednější věci. Na to se bezpečte, že již jest tento poslední J. M. C. mandat dosti pěkného a křesťanského napomenutí prošel. Již není žádného jiného medium, prostředku, nežli aby zbraně zbraněmi byly přemoženy; a kdo nedá sobě nic mluviti a říci, musí ho vlastní smysl jeho za ruku vzíti a vésti. Nech ažť ten pseudorex, falešný král, své jalové poddané ochrání! Uhlédáme, kdo vyhraje. Takéť někdy spravedlivá pře zvítězí. Poněvadž pán Bůh všemohoucí to dáti ráčil, že jest J. M. C. per arma Uhry zkrotiti ráčila, tak že již vi et armata manu, mocí a brannou rukou, ku poslušenství přivedeni jsou: takéť, Bůh dá, toto království, věřím pánu Bohu, zkroceno bude, a tak odměny dosáhnou dobří a ztrestáni budou zlí. Což se naději, že vy mezi dobrými místo své míti budete, pokudž se dle patentu J. M. C. a pana Dona Baltazara ohlásíte. Nebo J. M. C. žádného krveprolití žádati neráčila ani ještě neráčí.

Pokudž by ale jináče býti nemohlo, a oni na své obstinací, zarputilosti, státi by chtěli; že takové krveprolití bude, jako jak živo v Čechách nebylo. Nebo nemohou dva králové býti, nežli jeden. Co se profiantu, chleba a piva pro nový lid dotýče, mějte jen na hotově; já vám již časně v známost uvedu a pro takové profianty vozy a lid válečný, kteříž by je bezpečně tu, kdež náleží, dodali, odešli. Na toho půl druhého kluka, kterýž u vás na zámku zůstává, málo dbáti budu.

Vodňanským, prosím, napište a výpis patentu J. M. odešlete a jako sousedy napomeňte; já jako přirozený Čech nepřál bych žádnému škody. Toto jest věru jinačejší lid nežli

prvé byl, i větší síla. Rád se podívám, jak odolají. Ó blázni! již aspoň sobě usrozumějte. Nežli mně se zdá, že teprva s svou vlastní škodou zmudří. 1620

Snadno bylo tomu pankhartu (Mans.) město bráti, když se nemohlo žádnému na pomoc přitáhnouti; ale Písku byl by zase nevdal, kdyby nebylo zrády. Uhlédáme, jak jej dlouho míti bude. Když jsou přitáhli k Budějovicům, čila kosa kámen. In summa, nyničko jest kuše toužeji napata: Uhři jsou zkroceni, Slezáky krotí král polský, Moravce Dampír, a Don Baltazar zkrotí Čechy."

(Orig. d. IX. str. 806.)

Při konci pak m. ledna Fridrich z Tifenbachu, jeden z nejvyšších nad lidem moravským, oblehl město a zámek, kardinalovi z Ditrichšteina náležející, Niklšpurk. Města zmocniv se brzo, s zámkem pak měl zaneprázdnění větší, protože zavřelo se na něm 600 soldatův Dampírovských, kteříž bránili se dosti dlouho a zmužile; nebo v jednom šturmu pobili mu do 200 jonáků. Naposledy však vidouce, že z Tifenbachu dotírá na ně příliš ztuha ze 13 kusů bořicích, i vědouce jaký nedostatek v munici by měli, i učinili s ním oň námluvu takovou: nepřijdeli jim pomoc odnikud ve třech dnech pořád zběhlých, že mu ho postoupí, ale také aby on je proti tomu s filci, břemeny, s obojími zbraněmi, totiž pobočními i vrchními, preč propustil; zanechavše mu mezitím v zástavě hrabě z Nogaroty samého čtvrtého.

Když tedy termin určitý minul a pomoci žádné odnikudž se nespatřovalo, protože Dampír pro mosty přes Dunaj pobořené k nim na tu stranu nemohl, i odevzdali nejvyššímu hrad 1. dne února, a on je dle námluvy s nimi zavřené také přátelsky a pokojně odtud propustil, nalezv na témž hradě 36 kusů střelby veliké a malé, několik tisíců věder vína, obilí drahně, ano i sklad znamenitý rozličného zboží, svrškův a nábytkův, co tam okolní sousedé svezli, ač větší díl toho náležel kardinalovi a Dampírovi, co se po ten čas tu v Moravě i jinde naloupil a nabral.

Proti tomu v jednom i druhém vojště, českém i císařském — obzvláště pak Vlaši — mřeli vojáci přenáramně. Čehož nemohli se uvarovati ani mnozí z officírův nejpřednějších: jako v armádě zemí sjednocených v tu chvíli pomřeli, Oldřich z Vchynic nejv. nad tisícem koní, nejvyšší moravský z Sollernu a Lorenc z Žerotína, nejvyšší nad regimentem mušketýrův, tak že mnozí chtěli tomu, že v této válce víceji lidu zhubeno a

1620 od moru i od meče sežráno, nežli v těch obou celých válkách nidrlantské i uherské, kteréž mnoho let pořád trvaly.

O Karlu z Žerotína.

Okolo těch časův, totiž mezi volením Fridricha krále a vykonáním mu slibu člověčenství v mark. mor., vyšel na jevo spis neb diškurs, v němž obsahovali se příběhové někteří, ještě se původem Karla staršího z Žerotína, někdejšího hejtmana mark. mor., v těchto letech v království českém dáli, způsobem a smyslem tímto.

Jakož jest týž Karel z Žerotína na onen čas, měv rozepři v král. čes. na slavném soudu zemském s Baptistou de Pierio neb Piero, Vlachem, dosti prodloužený čas za příčinou tou, že jest v Brně téhož Baptistu pod glejtem jemu od J. M. C. Rudolfa slavné paměti daným jíti a do vězení dáti poručil: kterémužto Baptistovi z poručení císařského proti Karlovi z Žerotína prokuratoři nařízeni i plat na týž soud prokuratorům jako i témuž Baptistovi na vychování, neb sám s to býti nemohl, z koruny české dáván byl.

Karel však z Žerotína nepominul jest se vší bedlivostí na téhož Vlacha, odkudž jest z vlaské země rodem, a přitom ovšem na jeho chování, též jakým způsobem byl by se do král. čes. dostal, žádného nákladu v tom nelitovav, vyptati. Což se také i v skutku našlo. A to vše on z Žerotína na něho v tu dobu listy z vlaské země, totiž že jest pro nešlechetné chování své s jinými bandity z též země preč utekl a do král. čes. se dostal, dostatečně prokázal a tudy témuž soudu za rozepři s týmž Baptistou banditem konec, s svou však velikou outratou, učinil. Pročež i hned od toho času všelijak to se vynasnažil, aby se na těch, kteříž dotčeného Vlacha proti němu zastávali, fedruňk jemu činili a proti němu Karlovi, aby jej z toho vinil, nasazovali, dnem i nocí přemýšleje na to, vymstíti mohl. K čemuž jest i svou obmyslnou chytrostí prostředek a cestu sobě našel a vrchovatě se pomstil.

Nebo byv tehdáž při arciknížeti Matiášovi v Vídni za komorníka, nejprvé v mark. mor. přední osoby z stavův vyšších, aby se kanceláří českou dvorskou neřídily, po sobě potáhl i toho potom skutkem dovedl. A neměv na tom dosti, dále s svými chytrými praktikami a obmysly stavy král. uherského, hořejší i dolejší, proti císaři Rudolfovi slavné paměti, vrchnosti Bohem zřízené, pozdvihl a k tomu arciknížc Matiáše s jinými praktikanty sobě rovnými a ven z království českého zběhlými přivedl, jako i Rakušany obojí týmž způsobem pozdvihl, aby jak v mark. mor., tak i tam v Rakousích lid vo-

jenský verboval, a spolče se s lidem válečným uherským, do král. čes. pod tím titulem, aby koruna uherská do království uherského v místo náležité vydána byla, s týmž vším lidem loupežně vtrhl. A toho všeho on z Žerotína největší příčina byl. 1620

Nad to pak výše cis. Rudolfa netoliko o král. uherské, nýbrž i o české svým nešlechetným obmyslem, jen aby se vymstíti mohl, zavrhv přikázání Boha nejvyššího „Na pomazaného božího nesáhneš,“ připravil. Nebo ačkoli David, byv z poručení božího od Samuele, proroka Hospodinova, za živobytu Saule, krále izraelského, na to království pomazán, a utíkaje před Saulem, kterýž jej zamordovati usiloval, jej zamordovati a o království i o život připraviti mohl; toho jest však učiniti, an mnohem větší křivdy a bezpráví od Saule snášel, a na pomazaného Páně sáhnouti nechtěl, nýbrž to vše Bohu a času poručil.

K jakým pak nevypravitedlným škodám týž Karel král. čes. tehdáž a k drancování i loupeži, poctivých panen a paní zprznění, krve nevinné křesťanské s obojí strany vylévání přivedl — o jiných pak věcech, jak se při jednání o traktací tehdejší před Prahou obojetně a neupřímě spolu s jinými praktikanty sobě rovnými choval, nyní se mlčí —: z toho všeho v den poslední soudný hrozný počet vydati musí.

Po spokojení pak těch všech věcí, po korunování arciknížete na král. uherské i české a po smrti cís. Rud. slavné paměti, když od strany proklaté jezuitské a jiných následovníkův jejích o to dnem i nocí usilováno bylo, aby majestat v nově na provozování svob. náboženství evangelického od cís. Rudolfa všem třem stavům král. čes. daný kassirován a v nic obrácen, a defensores nad konsistoří dolejší, též akademii Pražskou nařízeni aby netoliko s týchž povinností složeni, nýbrž i o hrdla připraveni byli, o to se přemýšlelo: tehdy pak mnozí z nich, zvláště u víře mdlejší, namlouváním některých zpronevěřilých Bohu, stvořiteli svému, i vlasti své milé synův, a mnohým zakazováním jim obzvláštní milosti cís. Matiáše, tehdáž pána našeho, od defensorství odpuštění brali, však s jakým svědomím dobrým a pochvalou svou to činili, oni ať vědí.

Jiní pak ačkoli náboženství evang. z vyšších i nižších stavův býti se pravili, někteří však z nich pro úřady, jiní z úplatkův od Krista k Antikristu, od světla sv. evangelium k temnostem, k věčnému zahanbení a potupení svému od víry čisté pravdy boží a studnic izraelských odstupovali, a tak jedovatě na zkázu náb. evang. a vyvrácení všeho dobrého řádu a vlasti své milé úhlavním nepřátelům našim napomáhali.

1620 Jiní opět pochlebenstvím, chtice se jedné i druhé straně zalíbiti, na obou ramenech, jakž se v přísloví mluví, nosili, a tak ani horcí ani studení nebyli. Na kteréž duch boží nejvíce naříká, anobrž i ono propověděni staré na takové pochlebníky obojetné dobře se vztahuje, že totiž nic horšího v království neb v obci nad pochlebníky a lidi obojetné býti nemůže; nebo skrze takové lidi nejmocnější království k zkáze a k vyvrácení přicházejí.

A což jest nejžalostivějšího, že již tak daleko od týchž nepřátel a zrádcův vlasti své přivedeno bylo, že i slavné obce Pražské, kteréž předešlá léta, jakž historie vysvědčují, v tak znamenité stálosti při zastávání čisté pravdy boží zůstávaly, anobrž i jiná města v král. čes. všecka, jakožto stav třetí, k odstoupení, proti předešlému závazku jich, od defensorův, kterýchž již velmi malý počet byl, nabízeli, a to skrze osobu Pavla Michny, toho lovného ptáka, kterýž je v tom psaním svým i oustním lahodným mluvením před obnovením rady po městech namlouval a přivedl: kdež defensorové k velikému nebezpečenství příčinou těch pohrůžčivých psaní císařských s hrdly i s statky svými zůstávajíce, nijakž od povinností svých upustiti nechtěli; nýbrž poroučejíce se v tom pánu Bohu, povolání své, nic se na pohrůžky činěné neohlédajíc, konali. V čemž jim Bůh a práci jich žehnati ráčil. Že sou se pak z přinucené potřeby k některým osobám příkřeji zachovali, to sou příkladem předkův svých milých starých, léta 1419 v městech Pražských jmenovitě na rathouze Novoměstském stalým, učinili.

Jakož pak téhož času, když se ty věci v Praze tak dály, týž Karel z Žerotína byv v městech Pražských málo před tím vyházením, mnohé promlouvání s týmiž defensory o těch věcech měl a zdání své dával: po odjezdu však svém z král. čes. přijev po kolikasi dnech do Vídně ke dvoru císařskému a jsa od císaře darován i do tejné rady dosazen, hned jiného ducha nabyl a za úhlavního nepřítele věrných a upřímých stavův evang. král. čes., an ho předtím všickni za horlivého ctitele božího a za sloup církve Kristové měli, se postavil; a mívaje obzvláštní své konversací a stolení jak s kardinalem z Ditrichšteina tak i s Karlem z Lichtenšteina, s Ladislavem z Lobkovic, s Zdeňkem Albrechtem z Lobkovic, Burianem Berkou a s jinými praktikanty, proti věrným Bohu a vlasti se postavoval. I byv léta 1618, když nepřítel za Čáslaví ležel a král. českému pálením, mordováním a loupežemi škody činil, u něhož také v ležení stavuňk učinil, za kommissaře od cís. Matiáše spolu s jinými k stavům král. čes. vyslán a v tom se před direktory a stavy, že předsevzetí jejich všecko bylo by krom Boha, bez Boha a ven z Boha,

zjevně a patrně pronesv, že jest nepřítel týchž stavův evang., 1620
skutečně tehdáž dokázal. V čemž ne tak direktory a stavy evang. král. česk. jako velebnost boží, kterýž čistou pravdu sv. evangelium zastávati ráčí, urazil.

A protož jest dotčenému Karlovi z Žerotína, jako na onen čas Karlovi z Lichtenšteina titul knížecí, od císaře i podobný titul a důstojnost knížecí připovědína a zaslíbena, aby jen direktory a stavy evang. král. čes. obmysly a praktikami svými podlé jiných zrádcův vlasti své oklamávati a podvozovati napomáhal. Že pak spravedlivým božím soudem všecko míněni nepřátelské zrušeno, a často jmenovaný Karel z Žerotína poznávaje své zlé přečinění proti Bohu a král. čes., na něž mnoho zlého uvedl, aby to vše spokojeno a zamazáno bylo, žádati nepřestává; však aby jemu potud víceji věřeno býti mělo, to možné není. Kdo jednou zlým a převráceným jest, ten takovým zůstává vždycky.

Příhoda Jičínská.

V tutúž dobu zběhla se v městě Jičíně, okolo 10 mil od Prahy vzdálí, 1. d. února příhoda přehrozná, žalostivá, kteráž jiné mnohem těžší neřesti v království českém v krátkém čase následující neomylně vyznamenávala, z příčiny takové. Trefilo se asi před lety dvanácti, že nebožtík Zikmund Smiřický z Smiřic, člověk stavu panského, vznešený a nade všecky jiné obyvatele téhož království na statky i na peníze hotové nejbohatší, protože v žádných dluzích a závadách nevázl a důchodů každoročních ze všech panství svých tak mnoho dostával, že mimo všecky outraty a vydání svá každého roku sto tisíc kop miš. do pokladnice své schovával a ukládal, tak jakž sem toho zprávu jistou od hodnověrných a týchž důchodův jeho dobře a dokonale povědomých lidí dosáhl, — buď že měl toho ňáké potahy konečné, buď z domnění a osočení pouhého dal svou dceru nejstarší vězením bezpečným na jednom zámku svém vysokém opatřiti, protože by se s ňákým, dobřeli se pamatuji, kovářem neb s kýmkoli člověkem rodu a řádu sedlského seznámiti a snad i nepoctivě chovati měla. V kterémžto vězení ta nectná šlechtična, již mnozí hrubě litovali, jako by se jí v té věci patrná křivda a bezpráví buď od samého otce neb od pomluvačův jejích dála, byla dosti tence chována a opatrována; a kdyby byl týž otec její tak brzo po tom snížení jejím prostředkem smrti časné z toho světa nevykročil, byl by snad i časem také tu přísnost svou pozměnil, a uznaje nevinu její, i na milost ji přijal a k svobodě dcerovské zase navrátil.

1620 Po smrti pak jeho druhá sestra její mladší Markéta Saloména, která pojala sobě za manžela Jindřicha Slavatu z Chlumu a z Košumberka, neprokazovala k ní také vlídnosti žádné, ovšem snad proto, aby jen sama buď víceji dílu dědického po otci, aneb po smrti bratra svého, kdyby jsa neženatý bez dědicův z světa vykročil — o druhého bratra, jmenem Jindřicha, kterýž nemoudrý byl, nic se nestarajíc, aby jí v tom k nějaké překážce býti měl — těch všechněch panství zcela a zouplna dostati a je obsáhnouti mohla. Jakož pak, když se to tak zběhlo, a jmenovaný bratr její Albrecht Jan Smiřický z Smiřic, z toho rodu starožitného po meči poslední, v létu pominulém 1618 18. d. listopadu v stavu mládeneckém umřel, tedy dotčená sestra jeho mladší, majíc mezi nejv. úřed. a soud. zem. přátely a zástupce dobré, a obzvláštně Václava Viléma z Roupova, nejvyššího kancléře král. čes., všech těch panství velikých a bohatých, jichž okolo třínácti se nalézalo, právně se ujala; k sestře však své starší žádné přívětivé tváře neprokazovala, nýbrž předce ji v tom vězení odporném a smutném zdržovala.

I přišlo na mysl Ottovi Henrichovi z Wartenberka, příjmím Kulhavému, někdy Karla z Wartenberka synu mladšímu, kterýž právě v ty časy vdovcem byl a o všem spůsobu dotčené šlechtičny v arrestu zůstávající, i jaké by ona k těm statkům právo podlé sestry své mladší sobě pokládala, věděl — zda by jí z toho vězení ňák pomoci a skrze to za manželku dostati mohl. Pročež byv s mnohými officíry předními vojenskými seznámen, ano i sám v turecké potržce za rytmistra vlasti své potřebovati se dav, vyjevil úmysl svůj dokonalý jmenované šlechtičně a byv od ní v tom ujištěn, jestliže ji z toho přesmutného obydlí vymůže, že netoliko ji za manželku dostati, ale i polovice statkův Smiřických spolu s ní užíti má; tedy namluvil sobě některé z officírův týchž, že spolčivše se s ním, soldatům svým dotčený zámek zlézti dali a šlechtičnu arrestovanou z něho preč odvezli. S kteroužto Otto Henrich z Wartenberka i hned beze všech odkladův se oddal a po oddavcích jak jiné některé lidi poddané tak obzvláštně a předně úřad a obec města Jičína k ruce manželky své slibem člověčenství zavázal. V čemž neučinili mu též lidé poddaní odporu žádného, vědouce o tom dobře, že táž manželka jeho z rodu Smiřického řádně pochází.

Ale Jindřich Slavata dověděv se toho všeho, oč se z Wartenberka Kulhavý pokusil, i vznesl to na místě manželky své na tehdejší direktory — neb se to zběhlo před ujetím se správy král. čes. od krále Fridricha — a tak daleko věc její při nich přivedl, že sou z Wartenberka obeslali před sebe, aby se

toho oučinku svého náležitě spravil. On však, srozuměv, s čím 1620
by se potkal, užíval v tom výmluv všelijakých od jednoho času k druhému a nechtěl se stavěti; nýbrž čím dále, tím víceji potahoval na sebe a manželku svou jakožto sestru starší, kteráž by měla lepší právo jak ku poručenství nad bratrem nemoudrým tak ovšem i k opatrování statkův jemu náležitých, nežli sestra mladší. Zámek pak ten, na němž manželka jeho seděla a on se ho fortelem soldatským zmocnil, jistým počtem vojákův osadil.

V tom král Fridrich dosedl na král. čes., při němž dotčený Jindřich Slavata s pomocí a s přímluvou přátel svých předních — nebo byl sice pán pokojný a tichý, proti tomu pak z Wartenberka byl hlava divoká a života rozmařilého — vyjednal sobě milost tu, že jest na téhož švagra jeho jedno i druhé obeslání jmenem a titulem královským prošlo. Kterýžto nesměje takových tůček a ouskokův proti králi, jako předešle proti direktorům, užívati, vol neb nevol zachoval se naposledy tak poslušně, a přijev do měst Pražských hned brzo po novém létě, na kanceláři se postavil a tu z poručení královského na závazek cti a víry vzat, aby nikam z hradu Pražského až do porovnání věci té neodcházel ani neodjížděl bez zvláštního dovolení krále J. M.

Zatím vážil král věc tu s nejv. úřed. a soud. zem. bedlivě a nalezl to: že dotčený z Wartenberka pod řádem a právem veliké a těžké moci tu se dopustil, Jindřich pak Slavata aby jmenem a na místě manželky své skrze zvláštní kommissaře jak v panství a město Jičínské tak i všecky jiné statky Smiřické právně a pořádně zveden byl.

K čemuž když nejv. úředníci zemští obrali za kommissaře Rudolfa z Šumberka, osobu panskou, Adama Abrahama Bohdaneckého z Hodkova a Ladislava Bukovského z Voseče, z rytířstva; tedy jmenovaní kommissaři majíce při sobě původa též kommissí své Jindřicha Slavatu a dva komorníky od desk zemských, vydali se na cestu z Prahy, a přijevše v sobotu před hromnicemi, to jest 1. d. února, žádali býti puštěni do města, oznámivše paní z Wartenberka, kteráž v tu dobu zdržovala se v Jičíně, příčinu příjezdu svého. Ale ona nechtěla jich do města pustiti dříve, až úřad jí slíbil, že nechce žádnému jinému poddanosti slibovati bez vědomosti a povolení jejího. To když stalo se, teprva brány jim otevřeny.

Kommissaři pak vjevše do Jičína, šli upřímo na rathouz, a davše svolati obec, přednesli jí skrze Ladislava z Voseče, co jest manželka Jindřicha Slavaty při J. M. Král. žádala, k čemu od krále povoleno, a s čím sou mezi ně od něho vysláni. Zatím dali čísti nahlas komorníku poručení králov-

1620 ské; a po vykonání toho jednali dále s úřadem i s obcí rozšafně, až naposledy přivedli k tomu, že sou úřad i obec tu připověd paní z Wartenberka učiněnou změnili a Slavatovi na místě manželky jeho slibem člověčenství se zavázali. Proti tomu žádala obec kommissařů, aby ty soldaty Wartenberské, kteříž byli jí dosavad k obtížení nemalému, z služby té propustili, i ven z města vybyli. K čemuž bylo povoleno od nich a na to hned poručeno officírům, aby se ven z města odebrali; mušketýři však pozůstali ještě při paní z Wartenberka pro její domluvu tuhou.

Ty věci když byly na rathouze spraveny, uchýlili se kommissaři s Jindřichem Slavatou k domu panskému, do něhož jich paní opět dosti dlouho pustiti nechtěla, divné spory s nimi o to vedouc, až naposledy Slavata, maje při sobě klíč hlavní dveř a domovní jim i sobě otevřel. A všedvše do něho všickni pokojně, nalezli tam v jednom pokoji manželku a tetu Jeronýma neb Jarše Bukovského, regenta vrchního všech panství Smiřických, s nimiž paní vězela se bezpochyby proto, že manžel a strýc jejich ne jí, ale sestře mladší proti ní dal se potřebovati v službě. I rozkázali kommissaři obědvě odtud jinam odvésti a zbaviti je dokonale arrestu.

A když odtud šli dále do pokojův hořejších, aby komorníci svršky a nábytky v nich zastížené popisovali; tu ona běžela dolů po schodech, hněvem rozpálena, k mušketýrům svým, domlouvajíc jim přísně, že jí připovědi své nedrží, a namluvivši je k další službě své, uvedla je všecky do pokoje svého, nedavši se naprosto nic oblomiti přátelskému napomínání kommissařův, kteříž jí to s dostatkem předkládali: poněvadž sou k ní nepřijeli sami o své ujmě, aby jí v čem jaká zkrácení činiti měli, než aby J. M. K. rozkaz a vyměření milostivé naplnili, však bez ujmy a zkrácení spravedlnosti a práva jejího, kteréž bude moci potom tu, kdež náleží, jiným prostředkem mírnějším předstírati i zastávati, poněvadž se jí v tom cesta a pořád práva nezavírá, — pročež aby se pamatovala a nebrala před sebe věcí takových, kteréž by jak jí tak i témuž právu nemálo škodily.

Ale když málo při ní tou řečí přívětivou spůsobili, vešli zatím do marštale, davše v ní koně kočárské inventovati. O něž vznikla opět mezi ní a Slavatou hádka tuhá, protože ona jich sobě vzíti nedala, volajíc na mušketýry, aby s muškety svými byli na hotově, a podlé zakázání svého stojíce při ní věrně, jí jejího vlastního bráti nedopouštěli; nebo nežli by ona s takovým posměchem odtud jíti a o své věci přijíti měla, že raději s poctivostí umříti chce A tak jako prorockým duchem sobě předpovídala svou smrt nastávající. Mušketýři

byvše od ní dosti dobře opojeni vínem, počali také divně 1620
šnorchovati, anobrž když kommissaři odcházeli z marštale, tu ona pozůstavši za nimi pozadu, obořila se zuřivě na jmenovaného Jarše regenta, a uchopivši ho za rukáv spolu s muškétýry, volala na ně, aby ho zastřelili. Což bylo by se snad i vykonalo, kdyby se byli kommissaři v to nevložili a jak paní tak i soldatův dobrými slovy neukrotili, poručivše regentu, aby pro ujití dalšího zaneprázdnění a nepříležitosti za tu chvíli někam na stranu poodešel; jehož Slavata vyprovodil až z domu ven.

Po té tragedii a již třetím s touž paní odporu obrátili se kommissaři zase do pokojův hořejších v rohu domu panského či Jaršového, kdež věže proti rathouzu stála, a sstoupivše se v výstupku jejím do kola, počali o některé věci radu držeti mezi sebou.

Mezitím paní vešla také do svého pokoje s muškétýry, a ti všickni měli lunty rozžžaté, jimžto podlé napomínání ustavičného k stálosti dodávala vína hojně. I měla buď v tom pokoji aneb blízko něho ve sklepě prachu několik centnéřů; že se tedy schylovalo již k večeru mezi 5 a 6 hodinou, a chtějíc jim dle obyčeje předešlého sama prach rozdávati, vešla s nimi do toho místa, a oni jako ožralí neměli žádného pozoru na sebe, ale jeden přes druhého dali se k sudu, z něhož sypala jim do klobouků prach, až naposledy kdosi z nich utrousil jiskru z luntu do toho prachu, tak že v okamžení týž prach zňal se a prudkostí svou celou tu stranu s předkem i s výstupkem tím, v němž panstvo to zůstávalo, rozhodil a v drt obrátil, tak že od náhlého a nenadálého domu toho rozvržení všickni téměř v něm zastižení od nejvyšších až do nejnižších tu mizerně zhynuli, jako i z lidu městského, kterýž před tím domem na tu tragedii se díval, osob nemálo.

Ze všech osob, cokoli jich v témž domu tehdáž bylo, nic více jediné deset osob, a to ještě škodlivě opálených, tak že malá čáka byla o nich, aby na živě zůstaly, ven z něho vyšlo, a to prostředkem právě podivným. Nebo v jednom pokoji trámové lámajíce se násilně, nespadli dolů kolmo, ale spříčili se o sebe divně, tak že osoby ty, kteréž v témž pokoji byly zachváceny, utekly v tom strachu pod ně a zůstaly tam tak dlouho, až to hromobití a boření domu přestalo. Tu teprva vydaly se v křik silný a prosily slzavě, aby jim odtud bylo pomoženo; čehož i užili s pomocí božskou i lidskou.

Při tom pak třískání a rozhazování zběhla se dvojí věc podivná: jedno, že prachem tím pacholat dvé z domu až na rynk vyhozeno, z nichž jedno zůstalo na rynku ležeti, druhé pak octlo se na jiný dům přes ulici a tam volalo o pomoc; druhé, že mládenec nějaký, jsa podobně vyvržen z domu, po-

1620 stavil se rovně nohama na zemi, a upamatovav se, běžel odtud, co nejrychleji mohl. Odkudž souditi, jak přesilná a nad míru prudká rána ta býti musela, od níž neřkuli dům ten již oznámeným spůsobem pobořen a roztřískán, ale i sem i tam v městě od zatřesení násilného drahně kamen v domích se ssulo a oken vypadalo.

To také bylo zvláštní a milostivé opatrování božské, že se oheň v stavení tom hrubě a prudce neznímal, tak že lidé jej příhodně uhasiti mohli. Když pak ještě té noci dali se lidé do rumování, vyrumovali .tu osob sedm. Na ráno pak dostali jich přes dvacet, jak se z nížepsaného registříku vyrozumí.

Jak tedy novina ta žalostivá dostala se do Prahy ke dvoru královskému, bylo hned poručeno, aby Otto Henrich z Wartenberka tužším arrestem, totiž v Bílé věži byl opatřen. Kterýžto ulekv se jak té nešťastné příhody tak ovšem i vězení svého, upadl do veliké těžkosti a mdloby, tak že několik hodin nevěděli, živýli či mrtvý jest. Dobře tedy Lomnický doložil:

„Jistě že nadarmo není
Toto boží dopuštění!
Znamená ten hrozný smutek
Nějaký velký zármutek.
Ale však nežli nás švihá,
Prv ještě předtím vystříhá,
Abychom se polepšili,
Pokání svaté činili.

Neb nevíme, kterou chvíli
Doběhneme k svému cíli,
A snad než se nadějeme,
Odsud se postěhujeme,
A přijdeme k hrozné zkáze
Jak jinde tak i zde v Praze;
Jestli se nepolepšíme,
Co nás potká, potom zvíme."

A jistě sme velmi brzo s naší a celé vlasti naší záhubou horší, nežli se tu tehdáž v Jičíně stala, zvěděli a pokusili. Nebo nejen jediný dům, nejen jediné město, alebrž celé království do gruntu kleslo, stavové pak pod obojí ne do povětří, ale mezi mnohé národy téměř všickni z vlasti rozplašeni a z ní vyvrženi jsou.

Poznamenání osob, kteréž v tu sobotu 1. dne února, potom na ráno v neděli umrlé nalezeny byly:

Jindřich Slavata z Chyš a z Košumberka; měl nohy zlámané na tré a po těle byl všecek modrý. Paní z Wartenberka; ta měla všecku tvář i hlavu opálenou jako i ruce, až se s nich kůže dřela, na těle spatřovaly se tři kosti přeražené. Rudolf z Štubenberku, pán velmi křesťanský na poddané, též znamenitě zmodralý po těle; toho takové aneb tomu podobné neštěstí nikdež na moři ani v dalekých krajinách, jež v věku svém mladém navštívil, potkati nemohlo, až teď, když hodina jeho osudu nastala. Adam Abra-

ham Bohdanecký z Hodkova s Rohoslavem, synem svým, 1620
s nímž ten rod rytířský v král. čes. tu dokonce zhasl a sešel. Ladislav Bukovský z Voseče. Pavel, nejv. komorník od desk, s druhým tovaryšem svým. Václav Podblatský, sekretář Slavaty. Adam, pachole Jeronýma neb Jarše Bukovského. Burian, písař Adama Náchodského. Adam, písař Matiáše Nasednického. Rudolf Gerštorf, hofmistr paní z Wartenberka. Josef, firer vojákův Vartenberských. Trubač Albrechta Berbištorfa s pacholetem svým. Jan Skrbův z Jičína. Václav Bubeník odtudž. Václav Pražák, soukeník. — Vojákův umrlých nalezeno sedmnácte. — Barbora Volpera a Němá, děvečky paní z Wartenberka. Voršila, čtvrtá děvečka její, ač živa nalezena, ale od velikého opálení čtvrtý den umřela. Dvořák z Hradce, ten také šestého dne skonal. Naposledy jedna žena chudá z města, kteráž k kašně s konvemi šla pro vodu, také tu zachvácena jest.

Ale to nebyli ještě všickni vyhledáni. Následující pak osoby našly se živé, ale převelice opálené:

Hannibal mladší z Waldšteina. Albrecht Berbištorf, rytmistr Wartenberkové. Cihlář z Hradce. Adam Semilský, písař z Dřevenice. Jan Řeháček, druhý písař odtudž. Jan Slakovský z Jičína. Jareš Vařečkův a Burian Vraštilův odtudž. Ondřej z Roprachtic. Václav, řezník od Hory Kutny. Jiřík, pekař z Českého Brodu. Krištof, služebník Ladislava Bukovského, nebyl opálený, ale nohu v stehně zlámanou měl. Pachole Jindřicha Slavaty hrubě potlučené; a Jan Hradecký, druhé pachole jeho, uražené v nohu.

Kr. Fridrich na Moravě.

Ačkoli Fridrich, český král, byl se na tom úmyslu v mysli své ustrnul, ano i s stavy mark. mor. a knížetství slezkých o to se snesl, že, jak od sjezdu Nyrenberského do residencí své na hrad Pražský v dobrém zdraví se navrátí, do týchž zemí k koruně české přivtělených osobně sjedti a jak od nich slib člověčenství povinný přijíti i jiné potřebné věci k vyřízení místnému přivésti chce; však že zimy tuhé a jiné nepříležitosti v to vkročily, pročež bylo takové jízdy až do času tohoto poodloženo, až naposledy král vždy předce, nechtěje tak důležitých věcí déleji protahovati, 27. dne m. ledna, poručiv se k ochraně pánu Bohu, se vším svým komonstvem vzáctným, mezi nímž nalézal se také Ludvík, falckrabě při Rejnu, bratr jeho vlastní, vyjel z Prahy předně do Moravy, maje při sobě za průvod mimo dvořany své dvě kompagnie kyrasírů a arkabuzírů, kteréž naň v Českém Brodě očekávali.

1620 A přijev šťastně 30. d. ledna do města Polné, Rudolfovi Zeidlicovi z Šénfeldu náležejícího, očekával tam dva dni na
1. únr. vyslané z mark. mor. Kteřížto 1. d. února dostavše se k králi ranním jitrem, po uvítání ho vymlouvali se mu z toho poobmeškání svého. Co pak dále bylo zapotřebí přednésti králi, to vykonáno od nejvyššího komorníka mark. mor. Viléma z Roupova v jazyku českém neb moravském; což vše po periodích vykládal na německo králi strejc jeho Václav Vilém z Roupova, nejv. kancléř král. čes.

Na to přednešení vyslaných moravských dána hned tu od krále odpověď milostivá, a vyslaní ještě toho dne odjeli zase k Brnu, kdež stavové v vzáctném počtu na příjezd královský očekávali.

2. únr. Nazejtří, 2. dne února, před odjezdem drželo se kázání v kostele Polnenském od D. Skulteta na žalm 121, kterýž se k jízdě královské pěkně trefoval. Po snídaní vydali se na cestu dále a dostali se toho dne do města Třebiče, již v markrabství moravském ležícího, kdežto dvě kompagnie jízdy moravské postavily se králi k službě, královská pak jízda životní odeslána zase zpátkem k Brodu Českému. Město Třebič s zámkem leží v pěkném položení a dělá se v něm mnoho sukna. Pán jeho v ty časy byl Karel z Žerotína.

3. únr. Třetího dne února král vzal cestu svou k Krumlovu Moravskému, jenž jest nad míru nákladně vystavený hrad, a pod ním městečko uznávalo za pána dědičného Pertolta Bohobuda pána z Lipého, dědičného maršalka koruny české. Tam ho přivítal týž maršalek dosti úpravně se sty mušketýry v jedné liberaji, jakož i vypalováním na branách a valích střelby veliké. Jehožto okrase vnitřní a pokojům příhodným proti jeho zevnitřnímu pohledění a skrovnosti divil se král, zvláště palácu klenutému a marštalům, v nichž do 50 koní barbarských a tureckých nejvýbornějších spatřil, a tumlplacu přikrytému.

Při témž zámku leží také obora veliká, hojným počtem jelenův a jiné zvěře divoké naplněná. Ale že král nezdržel se na témž zámku nic déleji jediné přes noc, tou příčinou nemohlo se vykonati tak naspěch to kratochvilné štvání, kteréž pán z Lipého pro obveselení krále, mimo jiné věci, s nedvědem, buvolem a čtyrmi vlky držeti umínil. Pročež král
4. únr. vyzdvihv se odtud 4. d. února hned na úsvitě okolo 7. hodiny na půl orloji, pustil se přímou cestou k městu Brnu, odtud tři veliké míle vzdálenému.

Na té cestě jeda mimo jeden dvůr neb přibytek Novokřtěncův, dal se jim naprositi, že z vozu ssedl a u nich posnídal. Za kteroužto volnost milostivou a na dokázání k němu

poddané a pokorné vděčnosti darovali králi železné lůžko vojenské velmi řemeslně udělané a přitom rozmanité nádobí z pěkné bílé hlíny a polívané, též drahně párů nožův ozdobných, i co více sami mezi sebou věcí těm podobných oupravně dělají. 1620

Když pak byl vzdálí od Brna toliko půl míle, spatřil vzáctný houf stavův moravských v poli naň očekávající. A nedav sobě překážeti nic v nehodě zimní a pršce sněhu husté, vsedl na koně spanilého a přibližoval se k stavům. Nežli však sjel se s nimi, uložila se prška sněhu dokonce, a začalo slunce velmi jasně a libě svítiti. Pročež král ssedv s koně dolů, svítal se s stavy, a byl od nich přivítán řečí neb orací šetrnou a vážnou.

Po té vsedali zase všickni na koně své a podávali se znenáhla vždy blíže k městu, majíce tu tehdáž koní s obojí strany do 1500. Jak nejdříve spatřili tu jízdu na hradě Brněnském, tak hned dali z něho znamení vystřelením z jednoho kanounu, že se král přibližuje k městu. Ale stavové nevedli ho cestou nejbližší k němu, nýbrž objeli s ním okolo krásného položení viničného, aby s té strany jak hrad tak i celé město dobře spatřiti mohl. A jakž dojížděli města, tu v skok pouštěla se střelba veliká ze 40 kusů na zámku a ze čtyr bašt neb bolverků třikráte pořád s takovým hřmotem a hučením po dolinách i vrších proti městu ležících, že nepřítel na Niklšpurku i v jiných místech dosti dobře střílení slyšeti mohl; neb i odtud jiným časem střelba v Brně se slýchala.

Dostavše se před bránu, všecko panstvo a rytířstvo moravské sstoupilo s koní svých dolův, a hejtman zemský, přistoupiv k koni královskému, ujal ho za uzdu a šel při králi pěšky. —

Zatím úřad přivítav krále s obcí přijal ho hned pod nebesa z damašku červeného ušitá a vedli ho s takovou pompou do Brna. Maršalek pak dědičný král. čes. jeda před ním na koni, nesl meč dobytý v rukou. Hejtman pak moravský veda pod králem koně, jehož mu král dle starobylé země zvyklosti se vší okrasou na něm propadl, provázel ho tak až k kostelu jezovitskému, jejž stavové k užívání postoupili kněžstvu jednoty bratrské. Před kostelem očekávalo naň kněžstvo a přivítalo ho ozdobnou orací latinskou. A po uvedení krále do kostela zpíváno v něm Te Deum laudamus na hlasy i na instrumenta muzická. Dálo se též kázání a pánu Bohu děkování jazykem českým neb moravským, tak že to vítání celé prodloužilo se až do sedmé hodiny na půl orloji u večer. Král pak vyjev z kostela uveden do domu kardinala z Ditrichšteina; před nímž všecko panstvo šlo pěšky, a maršalek s mečem jel předce na koni.

1620 5. únr. Na ráno 5. d. února stavové postavivše se v vzáctném počtu králi na službu, zatím přistoupili k řízení věcí obecných, tak že král toho dne držel dvojí radu tajnou. Téhož také dne kněžstvo bratrské mělo své společné shromáždění v kolleji jezuitské, k čemuž i D. Skulteta pozvali.

6. únr. Šestého dne února král vykonával stavům přísahu v témž kostele jezuitském v smyslu tom: že je neřkuli při svobodách, privilegiích, řádích, obyčejích a chvalitebných zvyklostech jich starobylých zcela a zouplna chrániti a zůstavovati, ale i hojněji jim je rozšířiti a zlepšiti chtíti ráčí. Proti tomu zase všecko přítomné panstvo a rytířstvo vykonávalo králi slib člověčenství. Předtím však držela se muzika slavná; na to zpíván žalm 20. a píseň „Zachovej Pane slovo své!" po kázání žalmové dva 117 a 66, vše jazykem českým. A toho dne také došla krále ta smutná novina o rozvržení prachem domu panského v Jičíně a druhá o vpádu nepřátelském do Moravy kozákův, lidu polského.

7. únr. Potom nazejtří, 7. d. února, po obědích všickni ouhrnkem stavové mark. mor. s náležitou slavností učinili králi povinnost v domě zemském kromě samotného Karla z Žerotína z stavův pod obojí. Pročež král nechtěje mu pro tu nevolnost rozpakování jeho žádného příkoří učiniti, uložil mu termín jistý, v němž by králi další úmysl svůj oznámiti, a co by dále činiti chtěl, na konec pronésti povinen byl; ale co se stavů tklo, před těmi ani statky svými nebyl jist. Jaké pak stížnosti podali stavové králi, o ty všecky nařídily se kommissí rozličné, aby se všemu tomu náležité zpomožení a náprava stala.

Odtud také král po vyřízení věcí zemských vypravil do Košic k Betlénovi Gáborovi v poselství Krištofa z Donína v příčině konfederací a kmotrovství synu svému Ruprechtovi. Což však D. Camerariovi dle zprávy Mikuláše Bella pro důležité příčiny nikda se nelíbilo.

Tentýž Camerarius v psaní svém, 8. d. února z Brna kancléři falckému do Heidlberka odeslaném, naříkal na krále englického, že žádný víceji neškodí králi Fridrichovi a nekartí věcí královských jako on sua cunctatione et tricis philosophicis, tou svou váhavostí a přílišným mudrcováním neb fraškami filosofskými; nebo že jeho osobou jedinou jiní všickni se vymlouvají a zastírají, jsouce tomu srdečně rádi, že jeho za zástěru výmluv svých mají. A poněvadž tou příčinou obával se hrubě za knížata ta sjednocená, pročež prosil Boha, aby jim pomocí svou sám přítomen býti, tak aby z nedostatku peněz neurodila se mezi nimi nějaká roztržka škodlivá, a tu věc, tak jakž začal, totiž per miracula, podivně a zázračně,

také vyvésti ráčil. A ač v ty dny pustilo se z toho polského 1620
lidu okolo 8000 velmi blízko k Brnu úmyslem tím, zda by kde krále zaskočiti mohli; Bůh ho však před nimi chránil, že s svou nemalou ztrátou musili se zase zpátkem za jinými tovaryši svými obrátiti, kteříž prorazili se předce do Rakous a nedaleko Vídně k Dampirovi sou připojeni. Jaké škody okolo Brna zdělali ohněm, bylo z hradu Brněnského viděti. Ale někteří nechtěli dávati tomu místa, aby jich taková síla pospolu býti měla.

Kr. Fridrich v Slezsku.

Král tedy vyřídiv to vše podlé vinše svého i stavův, proč mezi ně práci vážil, obrátil se s dvorem svým z Moravy do knížetství slezských. Dříve však, nežli dopravil se do Vratislavě, knížata a stavové slezští chystali se snažně, aby krále čes. a vrchní kníže své, jak nejslavněji a nejoupravněji moci budou, tu ve Vratislavi přijali a uvítali. A dostavše zprávy konečné, že 23. d. února mezi ně v dotčené místo jistotně 23. únr.
s pomocí boží přijedti míní, hned ranním jitrem okolo hodiny 7. na týž den rozkázali po všech ulicech města na bubny udeřiti a všechněch měšťanův, kteříž měli králi pěšky na službu hleděti, napomenouti, aby se se všemi zbraněmi svými nákladně vypravili, jeden každý dadouce se najíti časně v místo řečené k praporcům svým, a to pod velikou pokutou skutečnou; kteréž však nebylo potřebí se obávati, nebo všickni zachovali se tak poslušně s znamenitou chtivostí. Podobné návěští dávalo se sem i tam po městě i od trubačův panstvu, rytířstvu i měšťanům k tomu obraným, aby se k svým karnetám dostavili.

Když pak pěchota měšťanův sešla se všecka pod 32 praporci, zavozovali ji popořád v místa jednomu každému praporci vykázaná. Na baště při bráně Olešnické, kudy král vjel do města, postavili praporec jeden při šesti kusích střelby a po obojí straně valu u též brány dva praporce a několik děl, dále při každé bráně městské po 1 praporci a jistý počet střelby veliké. V bráně pak Olešnické až ven přes most stál lid služebný Vratislavských v své liberaji žluté a černé okolo 500 osob. Okolo rathouzu a na rynku bylo postaveno sedm praporců pěchoty mestské, totiž dva díly mušketýrů a díl jeden pikenýrů. Ostatní praporcové měšťanstva stáli dvěma řady od rynku po celé veliké ulici i malé Olešnické až k samé bráně téhož přijmí; skrze něž král jel k rynku.

Zatím Adam Dobšic, hejtman městský, vedl ven z města jízdu rytířskou a městskou z knížetství Vratislavského až ke

1620 vsi Čanšovu, půl míle od města, kdež očekával s ní na knížata a panstvo slezské. Kteřížto jak tam přijeli, podali se odtud obojí společně ještě na půl míle za dotčenou ves, stojíce tam v ordnuňku pěkném až do příjezdu královského. A jak potom přiblížil se k nim, sedě v červeném voze aksamitovém s Ludvíkem falckrabětem bratrem svým, tu předně všecka knížata a páni slezští objeli vůz královský spolu s Janem Kristianem knížetem Lehnickým a Břehským, tehdejším hejtmanem vrchním celého Slezska, a učinili králi poctivost náležitou s ponižováním hlav svých, sedíce jeden každý na koni.

Mezitím král sešedv dolů s vozu a knížata a panstvo s koní, podávali sobě vespolek rukou přátelských, a po nich i hejtman Dobšic jmenem a na místě rytířstva svrchu dotčeného. A když se zase všickni utišili, začal mluviti k králi jmenovaný vrchní hejtman slezský ode všech knížat a stavův řeči německou v smyslu skoro takovém:

„Nejjasnější a velikomocný králi, pane nás všech nejmilostivější! Poněvadž mezi knížaty a stavy země této od starodávna i ode všech králův českých, pod jejichžto ochranou seděli a zůstávali, ten obyčej se zachoval, že sou k nim tu poddanou šetrnost prokazovali, a když přijížděli k nim, všickni ze spolka ven do pole v jisté místo proti nim vyjížděli a je jakožto krále a pány své přijímali a uvítali: k témuž cíli i my nyní také sme se v místo toto najíti dali, abychom se my knížata, stavové a rytířstvo podlé celé vlasti naší všickni společně z V. K. M. šťastného a zdravého mezi nás příjezdu, co nejvýše nám možné, těšili a radovali, majíce přitom v těchto nynějších nesnesitedlných a převelikých nátiscích a těžkostech dotčené vlasti naší ku pánu Bohu a k V. K. M. tu silnou a nejponíženější naději a důvěrnost, že nás i tuto celou vlast naši takových nesnesitedlných těžkostí a strasti, příčinou nepřátel a protivníkův našich na nás doléhajících, otcovsky a milostivě zprostiti a osvoboditi ráčíte. Na to tedy vinšujeme V. K. Velebnosti nad vlastními i všechněch přivtělených zemí nepřátely a odpůrci šťastného vítězství, zdárného a prospěšného nad námi panování i zdraví prodlouženého. Podlé toho také my knížata a stavové k V. K. M. za poctivý úřad města Vratislavě, kteříž sou se touž měrou jakožto věrní poddaní, aby V. K. M. též poníženě přivítali, ven do pole vypravili, se přimlouvajíce, úctivě žádáme, abyste V. K. M. je při jejich starobylých privilegiích, poněvadž sou od starodávna vždycky jak předkové jich tak i oni sami v držení a užívání jich bývali, milostivě chrániti, zůstaviti, ano i jim je nadlepšiti a rozhojniti ráčili; v tom se naposledy my knížata a stavové, jakž tuto stojíme a V. K. M. na nás patřiti ráčí, V. K. M. zaka-

žujíce, že všickni společně i jeden každý z nás rozdílně při 1620
V. K. M. cti, hrdel, krve i statkův našich vynaložiti a živí a mrtví setrvati chceme."

Na to knížete Lehnického a Břehského promluvení král dávaje zase sám odpověd, předně poděkoval knížatům a stavům laskavě z toho křesťanského a úctivého vinše; podlé toho zakázav se jim ústy svými, že jich všechněch ze spolku i jednoho každého obzvláštně hájiti a chrániti, i podlé nich proti jejich i vlasti jich milé a tak všech zemí přivtělených nepřátelům čest, hrdlo, krev i jmění své všecko podobně vynasaditi chtíti ráčí.

Co pak mimo to ještě víceji král k knížeti promlouval, toho všeho nemohlo se doslýchati zouplna pro veliké větru násilného hučení; nebo skůro jeden podlé druhého stoje, a mluvě k němu, co mluví, vyrozuměti a pochopiti nemohl.

Proti tomu ohlášení královskému učinili knížata a stavové ještě nové poděkování s poklonou a reverencí náležitou.

A král hned vsedl na koně, a knížata s stavy přítomnými po něm, jedouce s ním až k místu tomu, na němž úřad Vratislavský s rejtharstvem městským očekával na krále. A když přibližoval se král k nim, tu všickni sstoupili dolů s koní, a přistoupivše blížeji k králi s poklonou, kterýž se zastavil před nimi a podal ruky všechněm, i učinili mu upřímý vinš skrze syndika svého, v němž děkovali srdečně pánu Bohu všemohoucímu, že jest krále v dobrém zdraví a štěstí k nim doprovoditi ráčil. A poněvadž předkové jich vždycky ten obyčej a způsob chvalitebný sou zachovávati hleděli, že sou Jich M. krále české jakožto ochránce své nejmilostivější k nim přijíždějící pokorně a úctivě vítávali a na dokázání k nim své poddané poslušnosti a věrnosti jim klíče od města odevzdávali: pročež že oni nyní totéž činí a J. M. K. dotčené klíče — jež v červeném pytlíku koženém měli — do rukou dodávají, s tou přitom žádostí pokornou a poníženou, aby je i celou obec Vratislavskou v svou milostivou a otcovskou ochranu přijíti, v ní stále zdržovati i všechněch jejich privilegií starobylých potvrditi i rozhojniti ráčil.

I přijal to vše král od nich přívětivě, a poděkovav jim předně za ten poslušný vinš štěstí a zdraví dobrého, přitom úřadu napomínal: poněvadž jsou předešle až do chvíle přítomné město sobě svěřené náležitě a prozřetedlně řídili a spravovali, pročež aby totéž, jakž J. M. K. tu o nich naději neomylnou míti ráčí, i ještě budoucně činiti a svou povinnost bedlivě konati se snažili.

A na to navrátil jim zase klíče. A jízda Vratislavská vsedavši na koně své, ukazovala napřed králi i jeho komon-

1620 stvu celému cestu ku Vratislavi, do níž vjel v pořádku a s pompou takovou.

V prvním houfu za dotčenou jízdou byli: Jana Kristiana knížete Lehnického a Břehského koně, šest trubačů, bubeník a jedna kompagnie rytířstva z jeho knížetství; Jana Jiřího staršího markraběte brandenburského z Jegerndorfu neb z Krňavy koně povodní, trubač a kompagnie rytířstva jeho velmi nákladně vypraveného; Jiřího Rudolfa knížete Lehnického a Břehského kompagnie osob rytířských z jeho knížetství; Jindřicha Václava knížete Minstrberského kompagnie rytířstva; Karla Fridricha, též knížete z Minstrberka, bratra jeho, karneta rytířstva jeho. Za těmi jel v šestém houfu Jan Ulrich, příjmím Šafgoč, svobodný pán, s dvořany a s rytířstvem svým; z knížetství Svidnického a Javorského rytířstvo; mladý pán z Burghauzu; Adam Dobšic, hejtman Vratislavský s rytířstvem téhož knížetství; úřad města Vratislavě s rejtharstva svého městského silnou tropou, kteréž bylo velmi nádherně vyristováno.

Po těch všechněch vedli se královští koňové povodní, a při nich bubeník s desíti trubači, a ti všickni měli trouby stříbrné. Potom následovaly osoby knížecí tyto: v prvním glídu Jiří Rudolf kníže Lehnické, v prostřed a okolo něho po obou stranách Henrich Václav a Karel Fridrich, vlastní bratří knížata Minstrberská; v druhém glídu Ludvík falckrabě při Rejnu, bratr královský, a podlé něho po pravé ruce Jan Kristian kníže Břehské, nejvyšší hejtman královský v obojím Slezsku, a po levé Jan Jiří starší markrabě brandenburské, rytířův řádu sv. Jana veliký mistr a nejvyšší hejtman polní knížetství slezských; za nimi dědičný maršalek král. čes. s nahým mečem, a teprva král Fridrich samotný, na koni drahém a právě po královsku přistrojeném. Nazad pak jel celý dvůr jeho v svém náležitém pořádku.

Dokud ten vjezd do města trval, pouštěla se ustavičně střelba s valův a s bašt tak silně, že se všecka země vně i v městě třásla; bylo také zvoněno ve všecky zvony při kostelích.

Král pak dostav se na rynk a maje jeďti skrze jednu nákladně udělanou bránu vítěznou, spatřil v ní anjela, an se k němu dolů spouští, maje v rukou korunu pozlacenou, jako by mu ji na hlavu vstaviti měl: pročež král, váže sobě té poctivosti, sňal klobouk a tak s odkrytou hlavou skrze tuž bránu projel se vším komonstvem svým, a obrátil se odtud upřímo k kostelu sv. Alžběty, před nímž přivítalo jej všecko kněžstvo Vratislavské k Aug. konfessí se přiznávající. Všedv do kostela, usadil se před oltářem velikým do majestatu královského; knížata pak ostatní vstoupila do stolice dlouhé proti

králi pořádkem tím: na přední místo bratr krále, podlé něho 1620
vrchní hejtman slezský markrabě z Jegerndorfu, druhé kníže Lehnické a dva bratří knížata Minstrberská; ostatní panstvo a stavové stáli též v kůru jedni po druhých.

Zatím hned začalo se v kostele bubnovati, troubiti, potom pak Te Deum laudamus německy hlasy živými i na nástroje muzické libě a vesele se prozpěvovalo, a sice dvěma písničkami německými, totiž: „Allein Gott in der Höhe sei Ehre“ a „Dank für seine Gnade.“

Po dokonání zpěvu přistoupiv k oltáři D. Zachariáš Heřman, superintendent Vratislavský, a po obou stranách ostatní kněžstvo jeho, zříkal nad králem modlitbu a požehnání takové:

„Jakož jest pán Bůh z své milosti předrahé toho nám propůjčiti a dočekati ráčil, že nejjasnější a velikomocné kníže a pán, pan Fridrich, český král (jeho celý titul), nás všech pán nejmilostivější, sem do toho města šťastně a v dobrém zdraví přijedti a dostati se ráčil: protož poděkujmež za to dobrodiní pánu Bohu našemu nejlaskavějšímu srdcem skroušeným, že jest ráčil nás, král. čes. i jiné přivtělené země tak slavnou hlavou obdařiti a opatřiti. A pokleknouce všickni na kolena svá, vykonejmež to takto řkouce: Hospodine Bože dobrotivý! račiž králi a pánu našemu udíleti mysli hrdinské Gideonové, síly Samsonové, moudrosti Šalomounové a pobožnosti Davidové, tak aby pod šťastným jeho panováním slovo boží v čistotě a v přesnosti kázáno bylo a sv. evangelium svůj průchod volný a svobodný míti mohlo. Požehnejž s nebe krále našeho a nás a propůjčuj všechněm nám i pokoje časného i spasení a blahoslavenství věčného, učině to vše pro čest, velebnost a slávu jmena tvého nejsvětějšího. Amen.“

Zatím zříkala se modlitba Páně, potom muzika držána, a po dokonání služby té církevní odjel král do příbytku jemu přichystaného, a jiná knížata s panstvem a s rytířstvem rozjížděla se podobně do hospod svých.

Naposledy ta celá pompa a divadlo toho dne zavřína jest dáváním salve a střílením veselým těch 32 praporců pěchoty městské, kde která z ní s prvopočátku byla zavedena; což dálo se po třikráte. A tu potom celé město se upokojilo beze vší neslušné příhody.

Když pak král poodpočinul sobě po té daleké cestě; zatím 27. dne vypravil se s všechněmi knížaty a stavy slez- 27. únr.
skými okolo osmé hodiny ráno do svrchu jmenovaného kostela a doslýchal předně kázání téhož D. Heřmana na ta slova sv. Petra: „Bohu se kořte, krále v poctivosti mějte.“

Po službě boží jel s týmiž knížaty a stavy na hrad královský, a tam vykonali sobě obapolně přísahu obyčejnou. Za

1620 čímž když král vracel se skrze tu bránu vítěznou do lozumentu svého, pouštěla se opět střelba po třikráte a ve všecky zvony se zvonilo. Tam potom držel slavný panket všechněm osobám knížecím a stavům. A když byli všickni dodré mysli, v tu dobu přijel za králem do Vratislavě legat od krále denemarského, nesa mu s sebou novinu veselou, že ho k té válce penězi i lidem fedrovati chce.

28. únr. Na ráno 28. d. února před polednem stav duchovní, co ho ve Vratislavi bylo, totiž 4 kanovníci jmenem a na místě kapitoly Vratislavské, opat od sv. Vincence a převor od blahoslavené panny Marie na místě opata svého nemocného, po poledni pak obec celá slibovala králi poslušnost a člověčenství. Dále chtěje shlednouti dokonale celé položení města i kraje okolo něho, vydal se na procházku, předně šel na věž při kostele sv. Alžběty, odtud na valy, na bašty, až i do zbrojnice městské, kteráž se mu i jiné města ohražení dobře líbila.

Naposledy navštívil i kostel kapitolní u sv. Jana za městem, kdežto kanovníci přivítali ho slavně orací latinskou skrze doktora Gebauera, poroučejíce se mu k ochraně a milosti královské a přitom ho prosíce, aby při provozování svobodném náboženství, též užívání privilegií a výsad jich starobylých milostivě zůstaveni a zachováni byli. Načež král dal jim kratičkou odpověd v jazyku latinském: „Žádostiv jsem příbytek váš obyčejem a spůsobem královským navštíviti, privilegia vaše vám potvrdím, potvrzených užívejte a toliko buďte věrni." Uvedvše krále do kostela, ukazovali mu poklady své kostelní, totiž oltář stříbrný, ornáty a jiné ozdoby drahé.

Ostatní částku dne toho ztrávil král, přijev do obydlí svého skrze často jmenovanou bránu vítěznou, na níž opět muzika libá držána, s knížaty a s vyslaným denemarského krále, jež při večeři zdržel.

Posledního dne února, knížata a stavové zvolili z prostředka svého za posly podlé vyslaných od koruny české, uherské, mark. moravského a Lužic obojích ku portě otomanské, podlé týchž všech provincií s Betlénem Gáborem snešení společného, Abrahama z Bibromu, radu knížete Lehnického, a jednoho pana Kochtického a doktora Dernaviusa k králi polskému, aby přezvěděli na něm, bylli by a chtělliby býti knížat a stavův slez. přítel či nepřítel. (Viz o tom na st. 464.)

A když to vše od krále Fridricha a knížat i stavův slezských bylo na dobré míře postaveno, tedy strojil se zase král pomalu na cestu ku Praze, vyjev z Vratislavě po přívě-

3. břez. tivém s knížaty a stavy se rozžehnání 3. d. března. A ač byl toho úmyslu celého, také i do obojích Lužic ku přijetí od Lužičanův poddanosti sám osobně sjedti; poněvadž však mezi-

tím došla ho zpráva dokonalá, kterak hrabě Bukvoj umínil 1
sobě konečně s vojskem svým na Prahu se obrátiti, tou tedy
příčinou musil král úmysl i cestu svou změniti a pospíšiti
k residenci i k nejmilejší čeledi své, dostav se tam 14. dne 14.
března s velikým jich i všeho lidu plesáním. —

Když knížata a stavové obojího Slezska po vykonaném slibu člověčenství Fridrichovi, českému králi, jakožto vrchnímu knížeti slezskému měli sobě také i sněm obecný do Vratislavě z rozkazu jeho rozepsaný, tedy král, dříve nežli ze Vratislavě do Prahy odjel, podal jim ku považení proposici žádostí svých v níže psaném smyslu: *)

„Jeho M. český král, pán náš nejmilostivější, ráčí ještě i to také s zvláštním a milostivým zalíbením k sobě přijímati, že věrná knížata a stavové slezští sou se v tak vzáctném počtu ku přítomnému sjezdu knížecímu tak hotově a poslušně najíti dali a J. M. jakožto vládnoucího neb skutečného českého krále, kníže a vrchního pána obojího Slezska podlé chvalitebného obyčeje starobylého a pánův knížat a stavův privilegií v skutečné držení a správu týchž knížetství slezských uvedli a se při tom při všem poddaně a poslušně zachovati hleděli. Při kterėžto příležitosti neráčil jest moci J. M. král toho pominouti, aby věrným knížatům a stavům, mimo své předešlé vyslaným jich v městě Brně oustně i v spisu učiněné napomenutí a přednešení milostivé, k srdci jich toho připustiti a jim v známost uvésti míti neráčil, v jak nebezpečném a vysoce obtížném spůsobu J. M. správa a regiment země slezské byla by postavena, a jak převeliké břímě skrze to ujetí se jí na ramena svá uvaliti jest ráčil, dav se na to přemluviti nejvíce samému toliko dobrému obecnému a vzdělání našeho všeobecného náb. evangelického. Nebo to jest věc všem vůbec známá a povrchu ležící, kterak císař Ferdinand při všechněch potentatích celého křesťanstva o to se velmi snažně stará a pracuje, aby je proti sjednoceným královstvím a zemím popudil a pozdvihl, jakož pak samotný hišpanský král nad míru silné vojsko z národu vlašského, německého a i nidrlantského sobě k tomu cíli zhotovil; podobně i papež spolu s jinými knížaty vlašskými rozmanitými prostředky převelikou summu peněz ku pomoci války té shledati a k budoucímu jaru pohotově ji míti sobě konečně uložil.

Dále knížata a stavové i to jistotně vědí, očima svýma na to patří i den po dni pocitují, jaký nenadálý a násilný

---

*) Pro důležitost obsahu uvádíme zde tuto proposici královu k stavům slezským i odpověď týchž stavův na ni. Viz orig. d. IX. str. 918—931.
Red.

1620 vpád a průjezd ten v koruně polské na zřejmou a obecnou zemí slezských škodu a neštěstí zverbovaný a v hromadu srocený lid válečný do Slezska dosavad činil, a jakých mimo to ještě víceji, podlé přicházejících zpráv a novin obecných, napotom oučinků a předsevzetí nebezpečných bylo by se z míst těch obávati. Ano i to že po celé říši, ba i po celém oboru zemském hrubě vědomé a známé jest, kterak pod jakýmsi zámyslem jalovým, jako by Turek skrze kníže uherské a sedmihradské, pana Gabriele Betléna, divné praktiky potutedlné proti zemím a národu německému kovati měl, po celé říši neřkuli mezi ligou papežskou a stavy k témuž svazku a jednotě římské se přiznávajícími, ale také i v obojím kraji saském všelijaké silné a daleko patřící preparací a hotovosti vojenské se dějí, a tou měrou J. M. K. a těmto sjednoceným zemím ta assistencí neb pomoc, kteréž sou se odtud nadáli, jako přestřižena, a stavové říše sjednocení a vespolek v dobré korrespondencí zůstávající pro svou vlastní defensí a obhajování sebe a zemí svých v úmyslu svém upřímém a platném zdržováni a hindrováni budou.

Odkudž jest se s těžkostí čeho jiného nadáti, než žeť jak J. M. K. tak i všecky země sjednocené s náramně rozlíceným, horlivým a na všecky všudyž fortele bedlivý pozor majícím nepřítelem činiti a velmi tuhou půtku a štos vystáti museji. Z té příčiny aby nepřítel nás v defensí a hotovoti naší nepředešel a na kvap i s sjednocenými zeměmi do nejtěžších ouzkostí a snad potom i k dokonalému stavu a spůsobu našeho celého — čehož Bůh milostivě uchovati rač — vyvrácení přivésti nemohl, mohou věrní knížata a stavové snadno tomu porozuměti, jak vysoce důležitá a žádného odkladu netrpící potřeba byla by před rukama, abychom ani jedinkého dne, ba ani hodiny víceji neobmeškávali, nýbrž po skroušeném pána Boha za pomoc jeho nejsvětější požádání pomyslili na prostředky ty, aby nepřítel neřkuli dříveji před námi do pole neutekl a v něm pánem nebýval, ale nad to výše aby raději nyní, když armáda neb lid jeho za příčinou neplacení mu služby jeho měsíčné téměř vzhůru jest a správcům svým v poslušnosti žádné státi nechce, dokonce ven z země vypuzen a sedes belli, stanoviště války, někam jinam přenešeno býti mohlo. K čemuž, jakž již dotknuto, potřebí jest, čas sobě co nejvíce možné vyzískati a věcí těch do žádných truhel dlouhých neodkládati.

Ačkoli sice J. M. K. dokonalého jednání a uvažování s strany veřejnosti nařízení a vedení dalšího války této do nejprvnějšího sněmu obecného, kterýž ke 25. dni m. tohoto na hradě Praž. držán býti má, odkládati ráčí; mezi tím však

a v tomto nebezpečenství nejpřítomnějším — kdežto podlé všech potahův a znamení neomylných nebylo by se ničehož jiného nadáti, než že Bukvoj spolu s Dampírem a s celým vojskem svým hledají sobě všelijaké dobré příležitosti k tomu, aby kudykoli nějaký hrozný a škodlivý vpád buď do král. čes. nebo do Moravy učiniti a pokoštovati mohli, zdali by s svou krvavou mocí a s fortelem někudy proraziti a ji sobě nad námi provésti mohli — vyhledává toho od nás ta největší potřeba, abychom se za času k tomu měli a k náležité defensí, co nejdříveji možné, proti nim se přihotovili. A protož J. M. K. ráčí na to všelijak přemýšleti a od poslušných knížat a stavův toho milostivě a otcovsky žádati, aby tu přede dveřma stojící potřebu nevyhnutedlnou, bídu a záhubu, jíž jest se obávati, k srdci svému upřímě připustili, z dotčené vroucnosti a resolucí opravdové nepřítele našeho sobě k následování ho v tom dobrý příklad vzali, v této při obecné neb společné to, na čem by jich samých i jejich zemí i lidí poddaných největší štěstí a pohodlí záleželo, náležitě poznali a ne tak přílišně na jednu neb druhou zemi sjednocenou, co by ona činila, se rozhlídali, jako raději sami podlé vší své moci všeobecný neduh léčili a jakoťka jedni druhým cestu prokleštovali, a majíce na pilném pozoru nebezpečenství takové, tu první pomoc svou vojenskou, již sou věrní knížata a stavové koruny české dle znění vysoce stvrzené konfederací jich společné v měsíc pořád zběhlém odeslati se zavázali a přiřkli, i hned v hotovost dokonalou uvedli, tak aby táž pomoc, když by J. M. K. aneb J. M. knížecí p. general dále toho vyhledávati ráčil, konfederantům jejich, nouzi a násilí trpícím, k dobrému táhnouti a na retuňk přispěti a vlasti naší obecné proti dotčeného nepřítele našeho outokům a úsilím nebezpečným hájiti a zastávati napomáhati mohla. 1620

Jakožpak ani J. M. K. neráčí chtíti pominouti na to s věrnou a otcovskou pečí pomysliti a toho vyhledávati, jak by dotčené J. M. věrné království české s zeměmi k němu přivtělenými a sjednocenými radou dobrou a pomocí skutečnou nebylo opuštěno. V čemž neráčí ani vlastní osoby své královské téměř šanovati, nýbrž ji pro obecné dobré vlasti naší a zachování v celosti našeho spasitedlného náb. křesťanského i dobře nabytých svobod hotově a volně vynasaditi, kurfirštství a své země dědičné v svém nebytu v nich s náklady velikými ochraňovati a na rozličné legací neb výsilky, jak ku panu tchánu svému J. M. Veliké Britanie králi tak i k jiným vzáctným J. M. přátelům krevním i příbuzným vypravené, ano i na své osobní pojezdy, aby budoucně vždy pomoci a

1620 zastoupení nějakého u nich v přítomné potřebě důležité dosáhnouti a obdržeti mohl, znamenité outraty vésti museti ráčí.

Nad to nade všecko aby J. M. K. vždy na sobě tu nejsnažnější bedlivost a opravdovost jiným znáti dáti ráčil, ráčil jest také sám silný počet jízdy i pěchoty verbovati dáti, kterouž koruně české a zemím k ní přivtěleným a sjednoceným k dobrému na svůj vlastní groš chovati, proti nepřátelům obecným ho užívati a v krátkých dnech do pole vypraviti chtíti ráčí, jsouc ještě i té další vůle milostivé, jakož pak o tom se již i jisté nařízení stalo, aby ve všelijaké artilerii a municí válečné náležité a hojné zásobení před rukama bylo a v tom nedostatku žádného se nenacházelo.

Jakož tedy J. M. K. z pravé upřímé lásky své k obecnému dobrému, jmenovitě pak a obzvláštně k dotčenému království a zemím, nic nedbaje a se neohlédaje na mnohé horlivé a tuhé výstrahy lidí vzáctných a přátelských, a že J. M. takové nesnáze a nepříležitosti nebezpečné jakořka před očima svýma spatřovati ráčí, s tím však se vším sobě v ničemž tom brániti a rozpakovati se dáti neráčil, nýbrž ráčil jest sebe i svou nejmilejší paní manželku, svou královskou rodinu pokojného života zbaviti a do těchto převelikých starostí, úsilí a prací zavésti: touž také měrou ráčí se J. M. K. proti tomu jak věrným a poslušným knížatům a stavům, tak ovšem i ostatním zemím svým milostivě a neomylně dověřovati, že oni ty všecky již připomenuté věci k srdcím a myslem svým opravdově a živě připustí a v tom takové resolucí skutečné před sebe vezmou a na tom se dokonale ustrnou, aby po zastání cti a slávy jmena božího nejsvětějšího také i J. M. K. osoby vlastní velebnosti a reputací v své podstatě a celosti zdržeti, vlast pak svou před mocí a násilím nepřátelským s dostatkem hájiti a opatrovati mohli, a žádným postranním na tyto neb onyno překážky ohledům obmeškání nejmenšího zavalovati nedopouštěli. To jedno.

Za druhé: Jakož jest J. M. český král teď nedávno pominulých časův v městě Brně, jakž již nahoře dotknuto, tehdáž tam přítomným vyslaným slezským některé důležité a potřebné artikule k vyzdvižení a nařízení stálého a generalního běhu válečného k jejich otcovskému zdání dobrému přednésti dáti ráčil; kteřížto k dání odpovědi na ně odvolali se tehdáž na principaly své v ratifikací jich: pročež J. M. K. ráčí toho při věrných knížatech a stavích ještě poznovu milostivě vyhledávati, aby dotčené artikule, kteréž sou bezpochyby vyslaní jich s obšírnější zprávou svou ústní jim přednesli, v své bedlivé a zdravé považení vzali, o ně na něčem jistém ještě při tomto sjezdu nynějším se snesli a J. M. K. též snešení

v známost uvésti nepomíjeli; v čemž že i stavové mark. mor. 1620
nápodobně se zachovali. Z strany pak ostatních věcí a punktův obecných aby plnomocníky a vyslané své k budoucímu sněmu generalnímu instrukcí dostatečnou opatřili a v ní se tak zřetedlně pronésti hleděli, aby jakož v tomto již oznámeném punktu, tak ovšem i ve všech ostatních užitečný a na všecky strany prospěšný závěrek a snešení, bez dalších odkladův a rozpakování, vědouce o tom dobře, že i čas i nebezpečenství veliké žádného v tom odkladu neb průtahu netrpí, ode všech zemí a stavův následovati a státi se mohlo.

Třetí: Poněvadž ten polský lid již jednou skrze zemi slezskou prorazil a jest se obávati, že to při tom tak nezůstane, nýbrž dle zprávy kundšafterův všelijakých mohlo by snadno něco více té podobné směsice a chasy přes hranice proskočiti: pročež J. M. K. ráčí míti o tu věc starost nemalou, žádaje milostivě knížat a stavův v tom za dobré zdání, jak by se ta věc podlé defensí domácí náležitě opatřiti měla, zdali by král polský a senatorové neb nejv. úřed. a soud. zem. koruny polské buď skrze schvální k nim poselství aneb jen listovně, jakž se to již od J. M. K. stalo, měli býti v tom přátelsky a dostatečně pohledáni a požádáni, aby taková předsevzetí nesousedská při obyvatelích téhož království skutečně zastavili, čili mohloli by se takové napomenutí státi po straně toliko k některým vévodám, ješto k náboženství evangelickému se přiznávají, aby vždy ňákou měrou tomu neřádu zpomoci se mohlo.

Čtvrté: Jestiť pak věrným knížatům a stavům obzvláštně to výborně známé, kterak při jednání a zavírání konfederací uherské bylo to za věc potřebnou uznáno a postaveno na tom, aby neprodleně ku portě otomanské do Konstantinopole schvální a vzáctná legací o prodloužení pokoje s sultanem tureckým, a aby týž sultan nepřátelům J. M. K. a zemí sjednocených žádné pomoci a fedruňku proti nim nečinil, vypravena byla. A protož J. M. K. ráčí opět milostivě žádati, aby věrní knížata a stavové pomyslili na jisté osoby k dotčenému vyslání spůsobné, jakž sou se v tom již i stavové mark. mor. zachovali, tak aby beze všeho dalšího odkládání ta věc na místě svém, kteří a s jakými presenty, jakož z jiných zemí sjednocených, tak ovšem i z knížetství slezských k témuž císaři tureckému měli by se vyslati, od knížat a stavův se postavila, a na čem by koli od nich bylo zavříno, to snešení své J. M. K. poslušně v známost uvedli.

Páté: J. M. K. ráčí museti přitom také milostivě i toho dotknouti, kterak ráčí býti hned při ujetí se správy země této v tom hodnověrně zpraven, jak velikými dluhy a

1620 závadami komora slezská byla by obtížena, a jak hrubě by běželo o kredit neb víru netoliko osob těch, kteréž sou se kdy za takové dluhy v rukojemství z své dobré vůle postavovaly, ale i věřitelův samých; z té tedy příčiny J. M. K. mezi jinými starostmi velikými, kteréž sou na osobu J. M. uvaleny, i na to starostlivě přemýšleti ráčí, jakým by způsobem jmenovaní rukojmové i věřitelové v tom slušně a chvalitebně opatřeni, před škodami ujištěni, anobrž téhož rukojemství a závad dokonce zbaveni býti měli. K čemuž J. M. K. ponouká neřkuli ten společný svazek a náklonnost, kterouž samo přirození vrchnosti s lidmi jich poddanými víže a pojí, ale také i příkladové chvalitební předešlých králův českých. Vědí to zajisté věrná knížata a stavové dobře, že J. M. K. těmi velikými dluhy a závadami z nich vyplývajícími nijakž vinen býti moci, anobrž zprosta nic o nich věděti neráčil, aniž do nich jinou měrou potažen býti může, jediné skrze to jich knížat a stavův vlastní a svobodné osoby J. M. za vrchní kníže slezské zvolení, kteréž sou podlé tajného řízení božského z zvláštní své k J. M. dověrnosti na osobu J. královskou vztáhli, a J. M. mocí téhož volení ráčí museti již země slezské s takovým břemenem a závadou její opravdově se ujímati a práv z toho býti.

Podlé toho také J. M. K. ráčí tomu lehce místo u sebe dávati, že větší díl dluhův zdělán jest za příčinou obhajování země, a tou měrou summy takové obráceny a vynaloženy byly k užitku a pohodlí jejímu. Pročež také těm nejpřednějším osobám z věrných knížat a stavův bude na jmenovaných dluzích, aby k vyvazení svému přišli, nejvíceji záležeti.

Z kteréžto i z jiných mnohých příčin podstatných J. M. K. ráčí k věrným knížatům a stavům té milostivé a celé dověrnosti býti, začež jich také v milosti své královské žádati ráčí, aby J. M. předně listu těch dluhův, an J. M. ráčí z toho registříku jemu od komory slezské přednešeného nalézati mezi těmi postami neb vyznamenáními jmenovaných dluhův rozdíl veliký, náležitě vysvětlili a pro dokonalejší jich spravení a likvidací slušné jich rozvážení učinili, a upravice to, teprva potom na příhodné prostředky a cesty mezi sebou pomyslili, jak by jmenované břímě dluhův obecních, jakož s strany summ hlavních tak ovšem i s strany úrokův na ně vzešlých, bez J. M. K. obtížnosti a zkrácení, poněvadž, jakž již toho dotknuto, sami věrní knížata a stavové dobrou o tom vědomost mají, že J. M. závadami takovými nijakž naprosto vinen býti a k nim žádné nejmenší příčiny dáti jest neráčil, se polehčiti, pomalu upláceti a věřitelové dobrotiví k spokojení svému přijíti, rukojmové se vyvaditi a tak i sama knížata a stavové

a jinými spoluoudy svými před škodou uchováni, ano i J. M. K. panství a statkové komorní týchž závad dokonale osvobozeni býti mohli. 1620

Šesté: A jakož také i předešlým králům českým věrní knížata a stavové v Slezích jisté posudné sou svolovali, kteréž vždycky každého času na vychování a tabule dvoru J. M. se obracelo; avšak J. M. K. ráčí tomu z artikulův konfederací jejich milostivě porozumívati, že dotčené posudné jako i jiné svobodné kontribucí a sbírky jich zemské bylo by od drahního času odevzdáno a vykázáno na defensí neb země obhajování, kteréhožto vyměření J. M. K. také v své váze a moci zůstaviti ráčí. Nicméně však ráčí se týmž věrným knížatům a stavům milostivě dověřovati, že, jakž sou to předešlým králům českým činívali, tak také i J. M. K. ku polepšení jakémuž takémuž tabule a vychování dvoru, zvláště poněvadž J. M. v zemi slezské žádných obzvláštních statkův stolních míti neráčí, toliko zatím a dokavadž by s pomocí boží zase k stálému pokoji nepřišlo, podobné pomoci a sbírky dopřejí a skrze jisté prostředky, o něž se vespolek snesou, J. M. K. k rukoum ji dodají a odvedou, a tou měrou J. M. K. i v té případnosti sobě méněji nežli předešlých králův českých vážiti nebudou, nýbrž s nimi ho srovnají, povážíce při sobě s obzvláštní bedlivostí toho, že by J. M. K. za příčinou milostivého správy královské na sebe přijetí i ten skrovný dvůr svůj, jakž nyní zřízený a spravený míti ráčí, neráčil by moci náležitě vychovati, nýbrž musil by skrze ty své důležité pojezdy životní i své vlastní důchody, kteříž by mu však pro jiné potřeby zemské k tomu nijakž nevystačili, proutratiti. Což sice J. M. K. k dobrému a užitečnému věrných svých zemí milostivě učiniti hotov býti a zase od nich za tu svou volnost královskou poddané vděčnosti očekávati a nadáti se ráčí.

Sedmé: A jakož také J. M. K. při komoře zdejší i to vynacházeti ráčí, že knížata a stavové nebožtíkovi cís. Mat. v létu Páně 1614 měsíce dubna podlé jiných v ty časy k vlastním rukám jeho odvedených summ neb post peněžitých i 20.000 tolarů na knížetství Těšínském sbírek zemských zadrželých vykázali a postoupili, kterážto však summa ještě dosavad vyčtena a odvedena býti má; pročež J. M. K. ráčí toho při dobré vůli knížat a stavův zůstavovati, komu by takový rešt vykázati chtěli, zdali J. M. K. čili na zaplacení dluhův obecných.

A poněvadž již věrní knížata a stavové z připomenutých artikulův poslušně tomu vyrozumívají, jakou J. M. K. o dobré a pohodlné království českého i jedné každé země k němu přivtělené péči otcovskou vésti a na všecky případnosti bu-

620 doucí bedlivý pozor míti ráčí, aby vždy od týchž věrných nebezpečenství to a neštěstí, kterýmž jim nepřítel jich obecný ústavně hrozí, anobrž je skůro z dobré částky na ně i usnoval, podlé vší lidské možnosti, jestliže ne docela odvráceno, ale aspoň za času jemu takovou měrou vstříc vkročeno býti mohlo, aby J. M. K. spolu s věrnými stavy a poddanými svými při svých vzáctných a jak náboženství tak i jiných věcí politických se dotýkajících svobodách s pomocí milosti božské obapolně v celosti zachováni, a nepřítel od úmyslu a intentu svého škodlivého odveden, nicméně také i těch přetěžkých dluhův a závad zemím jich polehčeno a tudy J. M. K. i věrných knížat a stavův regiment a správa lidem snesitedlnější a prospěšnější býti mohla: tím spůsobem J. M. K. k věrným knížatům a stavům takovou milostivou dověrnost míti ráčí, nic o tom nepochybujíce že oni všecko to k srdci a prozřetedlnosti své bedlivě připustí a v uvážení své zdravé vezmouce o takovou chvalitebnou resolucí mezi sebou se snesou, jakouž od nich J. M. K. i všech zemí přivtělených a sjednocených potřeba nevyhnutedlná nepochybně vyhledává. Odkudž J. M. K. mimo mnohé jiné průby, jimiž ráčil jest od knížat a stavův obzvláštní náklonnost k sobě již vyskoumati, také i v této příčině ji milostivě seznati a znamenati ráčí.

Proti tomu pak věrná knížata a stavové mají se zase od J. M. K. vší milosti a přízně, kterouž ráčí býti k nim všechněm vůbec i k jednomu každému obzvláštně upřímě a laskavě nakloněn, poslušně a konečně nadáti a ni se těšiti." —

Knížata a stavové vzavše túž proposicí královskou v své povážení náležité, dali zase na ni králi odpověd 7. d. března takovou:

„Co jest J. M. český král a pán náš nejmilostivější v svém psaném a věrným i poslušným knížatům a stavům po šťastném sobě člověčenství vykonání podaném přednešení milostivě přednésti a v známost uvésti dáti ráčil, tomu všemu sou z přečtení jeho obšírně a dostatečně vyrozuměli." (A tu popořád opakovali se summovně všickni artikulové v též proposicí od krále obsažení.)

„Jakož tedy předně a nejprvé J. M. K. to, že věrní a poslušní knížata a stavové na rozkaz J. M. v tak vzáctném počtu k tomuto knížecímu dnu neb sjezdu sou se najíti dali a podlé svobod a privilegií a zvyklostí svých starobylých J. M. K. do města Vratislavě doprovodili, od nich s obzvláštní vděčností a s zalíbením milostivým přijímati ráčí: tak také knížata a stavové dotčení pamatují se v tom poslušně, že podlé téhož svého J. M. K. za kníže a pána svého zvolení svobodného to toliko sou J. M. od sebe učinili a prokázali,

k čemuž jest je svědomí jich a povinnost, též respekt a po- 1620
slušenství J. M. náležité vedlo. Mnohem pak povinnější sebe býti uznávají k tomu, aby všemohoucnosti božské za to čest a díkův činění vzdávali, když jest J. M. K. srdce k tomu nakloniti a nastrojiti ráčil, že jest na předcházející řádné, svobodné a slušné volení, opováživ se všeho svého a jako za hřbet sobě založiv nejen vlastní svou a své nejmilejší paní manželky královské, též pána mladého zvůli, pokoj a pohodlí nejlepší, ale nad to výše i mnohá horlivá přátel svých dobrých napomenutí a rozpakování, ovšem pak nepříležitosti a starosti nastávající, v tom svém vysoce chvalitebném, hrdinském a u všech potomkův J. M. i našich pochvaly a poděkování hodném úmyslu se ustrnouti, dobré obecné, čest a slávu božskou a zachování v celosti samospasitedlného náb. evang. všechněm již jmenovaným překážkám a rozmyslům rozšafně a zmužile daleko představiti a tudy král. čes. jako i země k němu přivtělené a s ním sjednocené, v ty však časy v největších roztržkách, nevolech, v zhoubě a jakořka právě na nejvyšší všeho neštěstí a zkázy dokonalé špici neb vrchu postavené, anobrž do věčné poroby svědomí i svobod našich politických hluboce zavedené, ze všech těch neřestí vytrhnouti a vysvoboditi ráčil.

Jakož J. K. M. tak dobře, jako i země tyto proti svým nepřátelům jednoho a téhož úmyslu a mínění býti ráčí a jsou, totiž aby tudy čest a slávu velebnosti jeho rozšiřovali, náb. evangelické v celosti a v podstatě zdržovali i všech jiných svobod svých starobylých hájili a zastávali: týmž také spůsobem ráčí míti tím větší příčinu těšiti se v tom svém předsevzetí křesťanském ochranou a pomocí božskou; nemajíce přitom dotčení knížata a stavové žádné pochybnosti, že i jeden každý milovník a věrný syn vlasti bude věděti a uměti tuto péči, starost, práci a nebezpečenství rozmanitá, do nichž jest se J. M. K. z pouhé opravdové lásky k král. čes. a k zemím k němu přivtěleným zavésti a jako zapléstí dáti ráčil, jak náležitě a hotově k srdci svému připouštěti, podlé jiných i sám také o to všecko věrně se zasazovati, s neustálou jednomyslností všelijakým nepřátelům odpírati a pro zachování náb. svého, též J. K. M. velebnosti a zemí jmenovaných obecného dobrého pohodlí, hrdla, krve i statku, a summou všeho svého nejmilejšího na to vynasazovati a vynakládati.

A protož nechať J. M. K. věrným a poslušným knížatům a stavům ráčí se v tom dověřovati milostivě, že J. M. ani vlasti své milé nikoli opustiti nemíní, nýbrž se jich horlivě, živě a dle své nejvyšší možnosti věrně ujímati a při nich to vše od osob svých činiti a jim prokazovati chtějí a budou,

1620 cožkoli jim, králi a pánu jich nejmilostivějšímu a vlasti milé pro dobré svědomí a podlé povinnosti jakožto poslušným knížatům, stavům a poddaným činiti přísluší a možnost jich k tomu postačovati bude. Děkují tedy J. M. K. ve vší poddané pokoře z té milostivé zakázky, že jest J. M. v příčině té také ani své vlastní osoby královské ani důchodův svých v ničemž ušanovati, alebrž pro snadší zdržení zemí těchto v jejich předešlé zdárnosti a navrácení jim zase způsobu pokojného a snesitedlného skrze vypravení tak rozličných legací v místa vzáctná, ano i verbování silného počtu lidu válečného je těmi důchody štědře založiti zpěčovati se neráčil.

I tou tedy příčinou uznávají se poslušní knížata a stavové tím víceji poslušně povinni býti, takovou milostivou dobročinnost budoucně, když dá pán Bůh zemím těmto zvolných a pokojných časův dojíti, aby sobě po těch dlouho trvajících neřestech trochu volněji pooddechnouti mohly, J. M. K. s náležitou a poddanou vděčností skutečně odměňovati a vynahražovati.

A poněvadž podlé skroušeného a horlivého pána Boha za pomoc jeho svatou vzývání také ani prostředky a pomocmi lidskými, jakožto věcmi zřízenými, skrze něž a v nichž Bůh v milosti své a v pomoci patrně se nám osvědčovati ráčí, pohrdati a opomítati jich nesluší, J. M. pak K. s strany pomoci té, kterouž sme se v konfederací naší stavům král. čes. zamluvili, za to milostivě žádati ráčí, aby táž pomoc beze všeho všudyž odkladu a obmeškání dalšího se zhotovila a na J. M. K. aneb jeho lásky a milosti knížecí pana generala vzkázání neb požádání pro obhájení konfederantův těch, kteříž by v nouzi a těžkosti nevyhnutedlné postaveni byli, v místa určitá se vypraviti a země té před všelijakým násilím a outoky nepřátelskými chrániti a obhajovati nápomocna býti mohla: pročež sou věrní knížata a stavové též jako i všecky jiné jim k vyřízení podané punkty a artikule v své zdravé a bedlivé považení vzali.

A jakkoli 83. artikul dotčené konfederací takovou pomoc jistou případností obmezuje, totiž, kdyby která země sjednocená sama nepřátelského outoku netrpěla aneb se ho odnikudž nenadála — s čímž však země slezská, jakožto vůbec vědomo jest, již se skutečně potkává, a dle docházejících jí zpráv ještě mnohem silnějších vpádů na každou hodinu na se očekávati musí, tak že s touto zemí jest daleko jinačejší nežli s král. českým aneb s mark. mor., kteréžto země obě s strany passů rozličných jsou mnohem snadnější k opatření nežli Slezsko, protože ono na šedesáti mil s královstvím polským mezuje a na větším díle země dokonce otevřena jest, k tomu

k osazení hranic potřebí jest ještě velikého počtu lidu, zvláště 1620 poněvadž místa pomezní jsou příliš daleko od sebe vzdálena, tak že proti nepříteli nenadálému a rychlému jeden kvartýr druhému tak snadno a spěšně ku pomoci a retuňku přispěti nemůže; kdyby tedy v těch místech pomezí a hranice dobře a náležitě stráží silnou osazeny býti neměly, tedy nemohly by jiné země sjednocené budoucně nic jiného odtud se nadáti a očekávati, nežli nebezpečenství většího, proti tomu pak stane se jim pomoc veliká tím, když knížata a stavové passy a pomezí svá lidem silně osadí a nepřítele při nich zdrží —; s tím však se vším knížata a stavové věrni neohlédajíce se nic na ty překážky a nepříležitosti připomenuté, na tom sou se s strany artikule toho prvního vespolek snesli, že při konci tohoto měsíce března, pokudž jen žádné větší nebezpečenství jim nenastane a úmyslu jich nepřekazí, jistý počet lidu jízdného i pěšího do čtyr míst, kdež J. M. K. jim ordinanci dáti ráčí, dostaví. A jak jen brzo verbuňkové přítomní, jež nyní před rukama mají, budou spraveni a lid krajský k obhajování země vyzdvižený se zmustruje a pod praporce uvede, a k tomu země nebude postavena v nebezpečenství žádném; tedy že i ostatní částku lidu, k doplnění pomoci v konfederací vyměřené náležející, v místa ta, kdežby nebezpečenství největší bylo a stavům od J. M. K. se jmenovalo, vypraviti a odeslati chtějí, s tou však přitom výminkou a výhradou zřetedlnou, kdyby zemi slezské jaká důležitá potřeba nastala a nebezpečenství odněkud na ni se valilo, aby dotčený lid jejich zase jim do země beze všeho meškání a překážky zase propuštěn a zpátkem odeslán byl.

Chtějí také poslušní knížata a stavové tu všecku věc dáti pořádně skopírovati a na papír uvésti a potom J. M. K. jako i podlé znění konfederací a artikulův v ní obsažených všechněm sjednoceným zemím jestliže ne dříve, tedy nejdéle při nastávajícím sněmu generalním odvésti, očekávajíce v tom od jiných zemí podobné odměny a opatření svého. Poněvadž artikulové ti, kteréž J. M. K. vyslaným slezským v Brně odevzdati ráčil, jako i instrukcí jich zhotovení k budoucímu sněmu generalnímu, na větším díle vztahují se k expedicí a příběhu vojenskému: poručili tedy věrní stavové a knížata jistým a obzvláštně k tomu zřízeným osobám v ouzké radě na ně bedlivě zasednouti a je přehlídnouti; z strany pak instrukcí chtějí též posly své v ní tak náležitě opatřiti, aby nimi naprosto nic nescházelo v ničemž tom, což by předně J. M. K. k zvelebení důstojenství a reputací jeho, a přitom k vzdělání pokojného a pohodlného způsobu zemí sjednocených platně a prospěšně sloužiti mohlo.

1620 A tak poslušní knížata a stavové ještě jednou J. M. K. poddané děkování činí za tu J. M. královskou a právě otcovskou péči a starost, kterouž o země tyto vésti ráčí v tom, že to oboje vyslání jak do Polska, tak ovšem ku portě otomanské na tak bedlivém pozoru ráčí míti a knížatům i stavům je milostivě ku paměti přivozovati. Poněvadž pak poslušní knížata a stavové smýšlejí, že by na vypravení jich co nejspěšnějším převelmi mnoho záleželo a s nimi žádnou měrou déle se odkládati nemohlo, i toho při sobě s pilností považujíce, že by v Polště samým psaním, kteréž by tam někde v tišině založené snadno bez odpovědi zůstalo, hrubě málo vyřízeno bylo: z té příčiny vybrali sou z prostředku svého osoby jisté, ano i instrukcí jim k senatorům a pánům před ním, ješto nyní v městě Krakově pospolu shromážděni zůstávati budou, zhotoviti dali, jsouce toho celého úmyslu, dotčené posly co nejdříveji vypraviti na cestu. A poněvadž táž výsilka děje se nyní jako pro interim a k tomu cíli, aby též poslové slezští vyskoumati mohli mínění některých senatorův a jako cestu proklestiti k budoucímu ode všech zemí sjednocených vyslání: pročež knížata a stavové J. M. K. poníženě prosí, aby ráčil pomysliti na jistou cestu, jak by ta stará kompaktata a smlouvy, mezi korunou polskou a zeměmi těmi učiněné, k svému obnovení co nejlépe přivedeny byly a býti mohly.

A ač také vyslání to k otomanské portě, co se zhotovení instrukcí, prezentů a jiných věcí k ní potřebných nařízení dotýče, teprva na příštím sněmě generálním dokonale uvažováno a na místě postaveno býti má: nicméně však jest již mezitím při sjezdu tomto pomyšleno na jedné osobě, kteráž mnoho zemí cizích sjela a až v Persii a v Turcích byla, zvláště pak v Konstantinopoli, kdež zdržovala se za dvě léta pořád a tou příčinou řeči turecké dobře povědoma jest; jestliže tedy J. M. K. ráčí tu cestu a práci na ni milostivě vzložiti, jest naděje, že ji k sobě podlé z jiných zemí vyslaných hotově a poslušně přijíti nepomine.

Co se pak tkne jiných punktův neb artikulův zemských, a obzvláštně těch nad míru obtížných dluhův a závad při komoře slezské, musí se k tomu poslušní knížata a stavové sami přiznati, že J. M. K. nimi nejméně vinen býti ráčí, nýbrž že J. M. K. na starost samou toliko příčinou toho svobodného osoby J. M. za krále čes. a vrchní kníže v Slezích zvolení přicházejí, a tou měrou přišlo by J. M. K. příliš těžce, kdyby ráčil míti je z svých vlastních důchodův vyvazovati: přes to však všecko i slezská země mívala jest vždycky i za předešlých králův čes. to na velikém rozmyslu, aby měla břímě takové sama na sebe přejímati a to proto, že by tudy věřite-

lové a rukojmové týchž dluhův mohli vzíti sobě příčinu a přístup k tomu, aby na ni ještě mnohem větší těžkosti a závady uvalili, a tak by ty znamenité praktiky a partiky, kteréž se v těch půjčkách podivně kryjí, byly od ní jako říkaje za slušné schváleny a jí na hrdlo vstrčeny. 1620

Ale aby J. M. K. vždy i v tom artikuli na budoucí časy ujištěn moci býti ráčil, v tom se J. M. věrní knížata a stavové zakazují: když J. M. ráčí poručiti jim dotčenou listu neb poznamenání týchž dluhův propůjčiti a k rukoum odvésti, že ji knížata a stavové bedlivě přehlídnouti, v považení své vzíti a potomně i na ni J. M. svou poddanou odpověď a zprávu dáti chtějí, s tou přitom žádostí poddanou, aby J. M. K. ráčil to při komoře své nařiditi, aby úrokové z týchž summ hlavních věřitelům se vypravovali; to také přitom sobě vysoce vyhražujíce, že skrze to jmenované listy přehlídnutí a dluhův těch vyhledání v nic dále a výše se vydávati a zavazovati nemíní, leč pokudž by jim toho k budoucímu úmyslu jich pronešení a ohlášení potřeba byla.

Z strany pak svolení pomoci nové místo posudního, kteréž jest na vyzdvižení defensí zemské obráceno, jmenovitě pro snadší a příhodnější J. M. K. tabule a dvoru vychování, nechtěli by poslušní knížata a stavové sobě nic raději vinšovati, aby země jejich v takovém spůsobu zvolném nyní se nacházela, aby oni neřkuli J. M. K. jako předešlým králům čes. tím posudním, ale ještě něčím více z té poddané a upřímné duše a srdce posloužiti a vhod se činiti mohli; ale poněvadž J. M. K. nynější těžký los neb spůsob země slezské, ano i jak přenesmírnými a těžkými náklady téměř dočista vyssata a vyžita jest, dosti dobře vědomý a známý jest, pročež vidí se knížatům a stavům věc nepotřebná býti, aby tůž věc ňák šířeji prokazovati a vyjadřovati měli.

Přes to však všecko aby vždy J. M. K. od knížat a stavův to milostivě poznati moci ráčil, jak žádostivi a hotovi byli by ve všem tom, k čemuž by toliko možnost jejich dostačovala, J. M. K. žádost milostivou poddaně plniti a jí zadosti činiti, pročež snesli sou se vespolek na tom: aby místo pomoci dotčené na rok tento 40.000 tolarů na čtyry kvartaly, počnouce od 1. d. dubna, jednoho každého kvartalu po 10.000 tolarů skládáno a k rukoum J. M. odvozováno bylo. Nicméně také aby J. M. K. poslušných knížat a stavův poddanou šetrnost a poslušnost k sobě ještě hojněji poznati ráčil, vidělo se jim za dobré, aby J. M. K. s tímto poddaným presentem neb darem 60.000 tolarů ve vší poddané poslušnosti v cestu vešli a poctili, na tom společně zavřevše: aby dotčených 60.000 tolarův na dva terminy, jmenovitě první polovice na den příští sv. Bartolo-

1620 měje a druhá při svátcích vánočních složena a poslušně vyčtěna byla; jsouce k J. M. K. té poddané dověrnosti, že J. M., připustě k srdci svému milostivému nynější vlasti jich spůsob, dárek takový od nich jako král a pán jich nejmilostivější vděčně a laskavě přijíti ráčí.

Z strany těch 20.000 tolarů reštantův Těšínských nebožtíkovi cís. Mat. v létu 1614 m. dubna svolených a vykázaných zamlouvají se v tom poslušně věrní knížata a stavové, že chtějí takový rešt komoře královské skrze úřad nejvyššího bernictví neprodleně dáti vykázati.

Podtud jest odpověd knížat a stavův na proposicí královskou. Podlé toho ještě knížata a stavové poslušní vzali v své uvážení bedlivé i resolucí J. M. K., kterouž jest jim na stížnosti jich obecné před odjezdem svým ze Vratislavě odeslati ráčil. Kdežto jmenovaní knížata a stavové od J. M. K. to s poddaným poděkováním přijímají: že se jim zamlouvati ráčí, že jim všechněch a všelijakých zemských i osobných, jednomu každému řádu a stavu spravedlivě náležejících svobod, privilegií a majestatův milostivě a dostatečně potvrditi a nad nimi s opravdovou přísností královskou ruku ochrannou držeti a poslušná knížata a stavy hájiti a zastávati chtíti ráčí, jako i za to, že J. M. K. knížetství dědičných v tom milostivě napomenouti dáti ráčí, aby budoucně ke všechněm knížecím dnům a sjezdům jisté osoby z prostředku svého vysílati a vrchnímu hejtmanu knížetství slezských je zejmena poznamenané dávati povinna byla; dále že při nastávajícím generalním sněmě J. M. K. netoliko na to, aby s korunou polskou předešlá kompaktata obnovena, řád jistý v minci nařízen i jiní potřební artikulové obecní uváženi a na místě postaveni byli, ale také i, jak by všecka ta nedorozumění (z strany věcí hraničných a výjezdu na ně kommissařův obzvláštních, jako i o plavbě po řece Odeře a pořádku jistého vyměření v sedání při sjezdích obecných mezi stavem panským a posly z knížetství dědičných, a naposledy z strany židův, kterak by z země vybyti býti měli) vezma o tom o všem zprávu a informací dostatečnou, mohla se na místě a konci postaviti, milostivě pomysliti ráčí.

Ostatní artikulové k dalšímu považení odloženi, totiž z strany dluhův komorních, z strany duchovenství, klášterův a měst v knížetstvích dědičných, též v příčině jmenování a dosazení do kanceláře královské místokancléře a sekretáře křížetství slezských, jako i rad do appellací na hradě Pražském.

Z těch první artikul jest již na místě postaven. Co se pak tkne duchovenství, klášterův a měst v knížetstvích dědičných, o tom knížata a stavové poslušní činí J. M. K. z

takovou: že města sice dotčená jsou také jeden stav země, 1620 ale duchovenství a klášterové bývali vždycky jmíni a držáni jako za sjednocené obyvatele s stavy jednoho každého knížetství, v němž táž duchovenství leží, a musili při snášení břemen obecných chovati se rovně tak a podstupovati všecko, jak a co jiní stavové od sebe v takových případnostech činívali; a ač tomu tak jest, že sou od předešlých králův českých chtěli býti počítáni a jmíni za komoru královskou neb statky komorní, ale knížata a stavové nikda jim k tomu povoliti nemohli, zvláště v smyslu a výkladu tom, jakýž teď od nedávných let někteří věcem těm dávati chtěli. A protož prosí J. M. K. poslušná knížata a stavové za to poddané, aby J. M. víceji na fundament a základ počáteční věci té, totiž na způsob a řád země obecný nežli na zmatky postranní, jež předtím rady některé neupřímé a vysoce škodlivé za novotku a podnět a štemflování nevolí a různic domácích do knížetství slezských uvésti se snažili, milostivě se ohlédati a toho sobě myšlení o poslušných knížatech a stavích naprosto žádnou měrou nečiniti ráčil, jako by oni někoho mimo řád, právo a slušnost svobodnějšího činiti aneb na J. M. K. toho, aby předešlým králům českým za rovného jmín a držán býti neměl, nějak dopouštěti chtěli; s tím přitom ohlášením svým poddaným, pokudž J. M. K. ráčil by se na tom milostivě ustrnouti, aby do úřadu appellací na hradě Pražském zřízeného jisté osoby za dvorské a appellací rady, jichž by nejvyšší kancléř v příčinách důležitých a knížetství slezských vlastně se dotýkajících v radách užívati měl, dosazeny byly, že knížata a stavové byli bý s tou milostivou J. M. K. vůlí výborně spokojeni.

A co se pak jmenování týchž osob tkne, v tom chtějí se knížata a stavové zachovati tak, jakž se to v konfederací jich společné vyměřuje a zavírá, jmenujíce a vystavujíce za místokancléře doktora Ludvika Kameraria, J. M. K. tajnou radu, a za sekretáře všech knížetství slezských Abrahama Cincle, za rady pak nad appellacími Davida Kohra a D. Baltazara Wilperta; J. M. K. ponížené prosíce, aby osoby takové do jmenovaných míst milostivě dosaditi, jich k službě užívati i konečným platem platiti ráčil. A aby dotčené osoby měly tím lepší příčinu k ujímání se věcí obecných, kteréž v znamenité spletky a zmatky vešly, pro tu příčinu uvolili se knížata a stavové dávati jim ročního platu neb důchodu, jmenovitě místokancléři 1500 zl., radám nad appellacemi [illegible] zl. a sekretáři 500 zl., pokudž stavové obojího markrabství lužického také k tomu svolení jich přistoupí, tak aby tři díly dotčeného platu vycházely jim z knížetství slezských a čtvrtý díl z markrabství.

A poněvadž z vysoce důležitých příčin na ten čas ku

1620 povinnosti místokanclířské a sekretářské rodilí Slezáci jmenováni a přednešeni nebyli, protož knížata a stavové opatřují se v tom tak, aby jim ta věc na budoucí časy k žádné ujmě a zkrácení a ku příkladu dalšímu sloužiti a vztahovati se nemohla.

A to tedy vidělo se knížatům a stavům býti za potřebné, na jmenovanou J. M. K. resolucí za odpověd poslušnou dáti, s tou přitom žádostí další, aby J. M. K. to vše dle uznalé potřeby v své milostivé považení vzíti ráčil; s tím se vším J. M. K. jakožto králi a pánu svému nejmilostivějšímu i se svými nejpokornějšími a dle povinnosti jich nejpovolnějšími službami k milostivé ochraně královské ve vší poddané pokoře sebe poroučejíce. –

Z strany pak defensí neb obhajování země porovnali se knížata a stavové při témž sněmě 10. d. března na nížepsaný způsob, zavřevše to snešení své v 35 artikulích, z nichž tuto hlavnější toliko položím:

1. Aby tím snázeji i zemím sjednoceným s povinnou pomocí na retuňk přispěti i zemi a vlast svou proti všelikým obmyslům a útokům nepřátelským sobě náležitě opatřiti mohli, zůstáno na tom, aby místo toho předešlého lidu, kterýž v Čechách měli a teď nedávno s poděkováním rozpustili, 1500 koní neb jízdy německé oupravné a 1000 mušketýrův a 1000 pikenérů neb duplsoldnéřů a petardárů s obyčejnými zbraněmi co nejdříve najali, vyššími i nižšími správci neb officíry, rodiči domácími, ješto před rokem v Čechách dali se potřebovati, týž lid opatřili.

2. Rytmistrům nařízeno, místo předešlého závdavku starodávního, jenž se rejtharům dával, něco málo výše nežli 7 zl. aby bylo jim dáno v tyto časy těžké, na koně po 12 zl.

3. Místo, čas k zmustrování jízdy vykázali knížata a stavové v Otmachově k 2. dni 5 kompagnií, v Hořejším Glogově neb Hlohově 6. d. ostatní, pěchoty pak 1000 muškterýrův ve Vratislavi 10. d. a v Olavě druhý 1000 pikenérů 12. d., vše m. dubna, aby se zmustrovalo; praporové a kornety též aby zůstávali ustavičně doplněni.

4. Pro shledání většího počtu jízdy krajské k obhájení země aby se poznovu sečtly a poznamenaly všecky vesnice a dvorové poplužní ve čtyrech nedělích pořád zběhlých pod propadnutím zemi 1000 dukátů, kdo by v tom čase s takovým popisem panství svého se nezhotovil a, kde náleží, jeho neodvedl. A z jedné každé vesnice neb forberku, na níž aneb na němž by se osoba zemanská neb rytířská uživiti mohla, aby jeden kůň byl vypraven; z jiných pak špatnějších podlé uznání a svědomí dobrého jedné každé vrchnosti.

5. Pro lepší a konečnější země obhajování lidem domácím a krajským, jízdným i pěším, aby v čas nastálé potřeby

měli jej na hotově, nařízeni po všech krajích mustruňkové, 1620
a při nich aby hned týž lid pod praporce rozlosován a officírům pod správu uveden byl, s dostatečnými zbraněmi a s liberají náležitou na náklad jednoho každého knížete, pána a obce; vůdcové pak jeho aby jej v povahách a příbězích válečných bedlivě cvičili.

6. Služba roční i měsíčná správcům vojenským nařízena: rytmistru, kdyžby na službu čekal, do roka 300 zl., leitnantovi 150 zl., karnetovi 150 zl., hejtmanovi nad pěchotou též do roka na čekanou 300 zl., leitnantovi jeho 150 zl., fendrichovi 100, feldveblovi 50 zl. Kdyby pak do pole táhli, aby přestávali na samé službě měsíčné podlé fortele jim propuštěného; čekancům služba aby začala jíti od nového léta roku 1620. Měsíčný žold aby každý rytmistr a hejtman, přijma jej od knížat a stavův, zcela a zouplna zase soldatům svým odvozoval. Při rozpuštění jízdy aby na poděkování každému rejtharu dáno bylo půl žoldu měsíčného.

7. Přišloli by kdy k tomu, že by který kraj v Slezsku byl ňákým neštěstím potkán, aby i hned všickni s lidem svým najatým i krajským v hotovosti stáli a do toho kraje v nebezpečenství postaveného všecek lid verbovaný s téhož kraje jízdou dohromady se strhl a pěchota na passy nejplatnější se rozložila. Druhý pak kraj, toho v nebezpečenství zůstávajícího nejbližší, jako i třetí, aby ničeho tomu podobného doma se neobávali, aby lid svůj jízdný i pěší pro opatření passův a míst svých onačejších doma sobě zachovali. Ale kraj čtvrtý, jenž by byl nebezpečenství takového nejvzdálenější, aby byl povinen polovici lidu svého krajského, jízdného i pěšího, tomu druhému, ostatek pak třetímu kraji odeslati na pomoc, a to tak dlouho, dokavadž by se na něj nebezpečenství ňáké nevalilo. Pakli by který ten kraj čeho tomu podobného se obával, tedy aby lidu svého zanechal při sobě, aneb vypravilli jej do jiného kraje, zase jej domů povolati moc měl; ostatní pak aby mu na pomoc přispěli. S veřejnosti aneb s osobním do pole tažením aby také všickni stavové a obyvatelé byli na hotově, ale tím aby prvé a dříve povinni nebyli, leč by toho potřeba největší a nejtěžší vyhledávala. Ostatních věcí s strany toho artikule o defensi na místě postavení na díle poodloženo do budoucího sněmu generalního Pražského, na díle pak ku přehlídnutí a opravení J. M. K. podáno.*)

10. Mezitím 2000 knechtů a 500 rejtharstva aby dnem i nocí se hledalo a k žádosti J. M. K. a stavův král. čes. do Čech vypravilo s platem za dva měsíce náležitým. Kterážto

*) Po tom hned následuje artikul 10. Red.

1620 summa z reštantův. opatřena, a pakli by bylo obmeškáno s reštanty takovými, tedy týž lid na grunty týchž reštantníkův nedbalých uveden a tam až do vypravení jich zanechán býti má.

11. A poněvadž prostředkův peněžitých nebylo by žádných před rukama, protož svolili knížata a stavové ze statkův svých, zač který pošacován, z každého tisíce zlatých 40 zl. na dva terminy, při prvním o středoposti 25 zl., při druhém o sv. Jiří ostatních 15 zl.

12. Mimo to z každého strychu mouky ve mlýnech semlené 1 gr. berně, sladův však mlených v to potahujíc, aby jak vrchnost tak i poddaní zároveň odvozovali.

13. A že ani těmi prostředky peněžitými vlast jejich pro budoucí svou potřebu nebyla by dostatečně penězi zásobena a opatřena; z té příčiny zakázali se knížata a stavové pohledati mezi sebou větší summy peněz titulem půjčky spůsobem takovým, aby též půjčky polovice jedna při sv. Jiří a druhá při sv. Janu Křtiteli se odvedla:

z knížetství Břehského	9000	tolarův,
„ Nysského	9000	„
z Jegerndorfského jinak Krňovského	9000	„
z Lehnického	9000	„
z Těšínského	9000	„
z Olešnického v Bernštatu	9000	„
z Opavského, což obec zastoupiti má,	2000	„
z panství Wartemberského	3000	„
z panství Miličského	3000	„
z panství Trachenberského	3000	„
z Plesského	3000	„
z knížetství Svidnického a Javorského	18000	„
„ Opolského a Ratiborského	18000	„
„ Velikého Glogova	9000	„
„ Saganského	9000	„
„ Minsterberského a z Frankenšteinského panství	9000	„
„ Vratislavského	9000	„
Města pak svobodná všecka ze spolku aby mezi sebou dle kvoty a rozvržení svého shledala	22.500	„
Což vše v jedné summě činí	162.500	tolarů.

Kteréžto summy mají za zemi do 4 let pořád zběhlých nezaplacené zůstávati.

14. A jakož lidé duchovní podobně, jako jiní obyvatelé knížetství slezských, ochrany náležité od země a stavův užívají a v čas války turecké jistou pomoc k ní z statkův a důchodův svých učinili: z té příčiny knížata a stavové vlo-

… na ně zvláštní půjčku peněz, aby ní zemi proti pojištění 1620
… dostatečnému pod úrok obyčejný do čtyr let pořád zběh-
…ch zastoupili, po vyjití pak-terminu toho má jednomu kaž-
…dému z nich summa jeho hlavní zase náležitě oplacena býti,
jmenovitě na

opata v Libesu uloženo	24.000	tolarů,
na abatyši Třebenickou	10.000	„
„ Opavskou	500	„
na opata v Gryzově	6.000	„
na abatyši z Libentálu	6.000	„
„ v Střihově	2.000	„
na převora Naumberského	600	„
na abatyši Glogovskou	1.000	„
„ v Šprotavě	500	„
„ Raudenskou	5.000	„
na opata v Gembelingu	1.000	„
na probošta Černomanského	3.000	„
na abatyši Ratibořskou	3.000	„
na opata Saganského	10.000	„
„ Heinrichově	12.000	„
„ Kamenckého aneb snad Kamenického	7.000	„
„ na Písku	10.000	„
„ od sv. Vincence	15.000	„
na abatyši od sv. Kláry	6.000	„
„ od sv. Kateřiny	1.000	„
na mistra neb prelata od sv. Mága	15.000	„
na obojí kapitolu Vratislavskou	20.000	„
na kapitolu Glogovskou	1.500	„
„ Nysskou	3.000	„
„ Opolskou	1.500	„
na probošta Falkenberského	500	„
Summa summarum	165.100	tolarů.

Takovou pak kvotu aby svrchupsaní duchovníci na výš jmenované terminy do zemské kassy neb k úřadu berničnému konečně odvedli.

15. Pro jakéž takéž lidu jich válečného v službě měsíčné spokojení aby se všelijací reštantové dnem i nocí s pilností odvozovali; a kdo bý toho učiniti zanedbal, na tom každém aby se skutečné dopomožení processem a pořádem vojenským vykonávalo a dálo. *)

32. A poněvadž také s strany lidu vojenského, kterýž zvláštně na mustrplaci přichází, rozličné žaloby a stížnosti vedou a vznášejí, že obyvatele již prvé bez toho na nejvyšší

*) Opět několik artikulů vynecháno. Red.

1620 vyžité a vyšumované k nemírným outratám a nákladům přivozují, ano i velmi časně na mustrplaci klásti se obyčej mívají; za tou tedy příčinou nížepsané vyměření knížata a stavové sou o tom učinili: aby osobě rytířské, pokudž však který člověk robotný s to býti může, od jídla přes čtyry krmě, mezi nimiž dvě od masa neb od ryb, nic více se nepředkládalo, a čeládce jeho tři, totiž polévka, maso a vaření; s nápojem pak aby přijímali za vděk, jak kde jim toho příležitost místa poskytuje a s sebou přináší. Avšak aby i to všecko lidem náležitě platili. Na koně jednoho žádá se obroka za den a za noc, též proti záplatě slušné, ne více jediné půl věrtele ovsa, beze všeho rozdílu míry obilné, jaká se kde v kterých místech neb krajích užívá. Žádný pak soldat aby sedlákův nenutil k vína dávání, ani dříve než tři dny před uloženým mustruňkem do týchž míst a kvartýrův nepřicházel a se nekladl. Kdo by pak se čehokoli proti tomu nařízení obecnému dopustil, má býti za to zpokutován sražením mu za tři měsíce služby, a to beze vší milosti a prominutí.

33. Podobně zapovědíno všechněm furýrům a kvartýrmistrům, aby vesnic a lidí v nich z peněz ani z ničehož jiného nešacovali, ani mocí na nich nedobývali; pakli by co toho na koho z nich bylo shledáno, aby takový každý poctivosti a jmena svého dobrého zbaven a jako šelma od praporce a karnety své odbyt byl.

34. Města horní aby v této tak důležité vší země potřebě ani z hlavního šacuňku ani z výpravy lidu krajského se nevynímala, nýbrž hleděla se ve všem tom s jinými místy srovnati.

35. Z strany skutečného ztrestání kozákův sem i tam při plundrování země usvědčených a vězením opatřených, v tom bude věděti dobře jedna každá vrchnost, jak se k nim dle provinění a zasloužení jednoho každého zachovati. —

A poněvadž v té slavné a lidnaté obci města Vratislavě nalézalo se nemálo obyvatelův i měšťanův náboženství obnoveného, jenž se vůbec v církvích falckých a švejcarských zachovává, kteříž však za předešlé vrchnosti, jak pro ni samu tak ovšem i pro úřad a obec, na větším díle učení Dr. Lutera se zjevně přídržící, tam vzniku ani svobody žádné k provozování náboženství svého svobodnému neměli; pročež dočekavše příležitosti té, že král a pán jejich také sám k témuž náboženství se přiznával a tu ve Vratislavi při sjezdu knížecím drahně dnův se zdržoval, podali mu suplikací své ponížené, v níž ho prosili za osvobození jim zjevného provozování dotčeného náboženství obnoveného pod obojí neb evangelického. Kterýžto vzav v své bedlivé považení tu suplikací a žádost jejich, tak milostivě se k nim naklonil a obzvláštním

majestatem svým královským pod datum ve Vratislavi 5. d. m. března jim té svobody udělil, jakž se tomu všemu z téhož majestatu německého šířeji vyrozumí. 1620

Příběhy vojenské.

Nedávno pak před těmito příběhy již připomenutými Ferdinand držel tajnou radu vojenskou ve Vídni s poslem papežským, španielským legatem, s vyslaným knížete florentského a hrabaty Bukvojem a Dampírem, s jakým zásobením a silou válečnou měli by nastávajícího jara do pole se vydati; poněvadž císař dokonale ustrnul so na tom, aby pro dosažení zase král. čes. neřkuli všecko jmění své, ale i tu nejposlednější krůpěji krve v těle svém vynaložil a toho posměchu na sobě nenechal, zvláště když měl v tom znamenitou posilu skůro ode všech potentatův katolických sobě dávanou, ano i pomoc jak peněžitou tak i na lidu zakázanou, kromě samého franského krále. Kterýžto ještě dosavad nechtěl se císaři v ničemž pronésti, zdali by ho v té válce lidem jakým fedrovati mínil. Z té příčiny císař vyslal k němu jedno hrabě z Firstenberka, předstíraje mu nebezpečenství veliké, kteréž valilo by se zároveň na všecky vrchnosti řádu a stavu monarchického, a to největším původem sjednocených stavův v Nidrlantu (kteřížto příčinou toho rozbroje a nedorozumění českého šli by na to, jak by všecky slavné knížecí a královské domy a rody v křesťanstvu a tak celý statum monarchicum, způsob správy monarchické, skrze své nenáležité konfederací a unie do gruntu zkazili a na mizinu přivedli; proti tomu pak statum democraticum, to jest správu lidu obecného, po celém křesťanstvu ustanoviti a zvelebiti mohli) — napomínaje krále s dostatkem, aby on jakožto přední král a oud regentův světa monarchických tomu zlému úmyslu podlé císaře a jiných vstříc vkročiti a důstojnost i reputací císařskou a královskou v starodávní podstatě a váze zdržeti a zachovati napomáhal.

I zakázal se král císaři, že, co nejdříveji bude možné, chce vzáctnou legací do říše vypraviti k cíli tomu, aby vyrozuměje těm všechněm nevolem nynějším s gruntem, o to se přičinil, zda by k obecnému pokoji a svornosti strany sobě odporné namluviti a přivésti mohl, přitom sobě to dostatečně vyhradiv, aby bez vůle a vědomí jeho žádný lid vojenský v koruně jeho najímán nebyl, mnohem pak méně z ní kamkoli ven se nevyvozoval. Kterážto legací potom 16. d. března na 40 vozích, v níž bylo kolik osob knížecích a panských, z Paříže vyjela, aby mezi kurf. a knížaty říše pokoj obnoven a utvrzen býti mohl.

Ostatní pak potentati v poslušnosti stolice římské trvající, mimo samého papeže, totiž Hišpan, arcikníže Albrecht, kurf.

620 a knížata v říši, polský král, vlaská knížata i peněži i lidem pomáhali císaři; stavu pak duchovnímu ve Vlaších dovolení také od papeže Pavla V. zvláštní bullí, 13. d. ledna v Římě vydanou, aby šesterými desátky svými císaři v válce té proti kacířům v Čechách, v zemích přivtělených a sjednocených, ano i v německé říši opravdovou pomoc prokazovali. Sám španielský král netoliko papeže k ujetí se pře císařské skrze provinciala řádu Dominikova do Říma o to schválně vypraveného živě napomínal, poněvadž toho nevyhnutedlná nouze všech katolíků od něho jakožto hlavy církve vyhledává; ale i sám skrze schválního kurýra do Vídně vyslaného císaři se výslovně a na konec zakázal, dokud válka trvati bude, že jemu na svůj groš 24.000 pěchoty a 4000 jízdy chovati chce.

Znáti pak sluší podlé zprávy a rozvržení kontinuatora historie Nidrlantské, že dotčená pomoc od stavu duchovního, jenž pod správu papeži náleží, vztahuje se na velikou summu lidu, kterouž mohli proti kacířům v čas nastalé potřeby mezi sebou shledati. Nebo, prý, kdyby z jednoho každého kláštera a opatství, co se jich sem i tam v královstvích a provinciích křesťanských nachází, jen dosti skrovná pomoc buď peněžitá neb na lidu se odeslala, tedy vynesla by summu a počet znamenitý.

Nachází se v pamětech hodnověrných léta Páně 1412, když rada byla držána s strany zdvižení a vedení války proti Turku, že samí mniši řádu bosáckého pronesli se v tom papeži tehdejšímu, kterak oni toliko měli by po celém křesťanstvu klášterův řeholou jich se spravujících do 40.000; protož uznalli by papež toho potřebu důležitou, že by chtěli z jednoho každého kláštera jednoho čerstvého, zmužilého a branného jonáka do pole vypraviti, s výminkou však tou, aby papež upustil proti tomu od čtyr tisícův klášterův řádu jejich a zkazil je, důchody pak jejich rozdělil mezi ostatní kláštery bosácké, jichž by pozůstalo ještě třicet šest tisíc.

Jiné tři řeholy mnichův neb bratří žebravých, jmenovitě Matky boží bratří, Dominikani a Augustiniani, když by v hromadu se sečtly, nalezlo by se mezi nimi také dobře do 36.000 klášterů; ti by opět všickni po jednom pacholku branném a k válce spůsobném dáti a vypraviti mohli. Již ostatních řeholí kláštery počítaje, jichž by se snad do patnácti řádů vyhledalo, ti mohli by snadno opět do 36.000 soldatů z prostředku svého vyristovati. A tak v jedné summě učinili by 108.000 pacholků. Přidada k tomu počtu jiná rozdílná opatství, kanovnictví, kněžstvo, panenské neb jeptišské kláštery, chudé i bohaté, bílé i černé sestry, ti všickni vynesli by velmi lehce 36.000 jonáků, a mohli by je v poli na svůj groš vychovati.

Mimo ty všecky jest snad v křesťanstvu třikráte tolik 1620
kostelův farních, co klášterův, a spíše víc nežli méně, kteříž se papežem řídí a spravují. Kdyby tedy jedna každá osada neb kostel poslal soldata jednoho, vyneslo by již 144.000, a v jedné summě klášterských i kostelních soldatův 252.000. V tom pak počtu nejsou ještě připojeni arcibiskupové, biskupové, opatství, proboštové, prelati, ovšem pak ani sám papež a kardinalové jeho s svými statky duchovními. Ti všickni kdyby jen tu nejmenší částku zbytkův svých do obecné pokladnice místo sbírky a kontribucí odvedli, jakou přenáramnou summu by to vyneslo! Kde pak zůstávají ještě jezuiti, jež mají nyní za řeholu nejmožnější, nežli všecky jiné řády mnišské, byť je všecky pospolu slil a zšmelcoval? Takováhle jest moc a síla ligy papežské jen s strany stavu duchovního.

Co by pak při tom potentati světští činili a jaká jest moc těch! Není tedy divu žádného, že strana pod jednou a liga svatá tak veliké vojsko do pole vyvedla a již několik let pořád, jakkoli s nemalou škodou a záhubou strany evangelické, na svůj groš je vychovávala.

S druhé strany aby porozuměli i tomu, jak silní a mocní byli by stavové evangeličtí, jmenovitě stavové pod obojí král. čes. a jejich pomocníci spolu s kurfirštem a knížaty sjednocenými sv. říše, a to jmenovitě času tohoto, znáti sluší: že Čechové zakázali se na svůj vlastní groš chovati 6000 pěchoty a 2000 koní, Moravané tolik, Slezáci a Lužičané tak mnoho. Kurfiršt falcký jakožto český král 7000 pěchoty a 1200 koní. Betlén Gábor připověděl králi českému pomoci 10.000 pěších a 2000 jízdy. Což vše v jedné summě vynese 41.000 pěchoty a 11.200 koní. Unie pak pro obhájení zemí svých i Falcu před násilím lidu hišpanského, s kterýmž markrabě Špinola do říše vtrhnouti měl, měla lidu na ten čas tolik:

I. Pěchoty. Jul. kníže Wirtemberské vedl regiment, v němž bylo . . . . 2000 osob.
Kníže Magnus, jeho bratr, 1 regiment ze . . . 2000 „
Karel markrabě z Baden 1 regiment . . . . 2000 „
Vilém markrabě z Hess 1 regiment . . . . . 2000 „
Fridrich hrabě z Solmsu 1 regiment . . . . . 2000 „
Reinhart hr. z Solmsu 1 regiment . . . . . . 2000 „
Hrabata Wetteravská 1 regiment . . . . . . 2000 „
Nejvyšší Štarkenburg 1 regiment . . . . . . 2000 „
Nejvyšší Waldmanshausen 1 regiment . . . . 2000 „
Pleikart z Helminštatu, 1. regimentu generalkommissař, 1 praporec svobodný ze . . . . 300 „
Hejtman Bartram svobodný praporec ze . . . 300 „

Summa summarum pěchoty 18.600 osob.

1620 *II. Jízdy.* Vilém landgrabě z Hess vedl koní . 300
Vilém hrabě z Nassavy 100
Otto hrabě Rejnské 1000
N. hraběte z Hohenloe nejv. leitnant 1200
Nejvyšší Goldštein 1000
Obertraut, rytmistr, ... 500
Nejvyšší Megán 700
Kníže Brunšvické a jeho nejv. leitnant 400
Knížete Wirtemberského životní gvardie 160
Markraběte z Baden životní gvardie 160
Kraje franského pod kapitanem Biberem . . . 160

Summa summarum jízdy 5680.

Nad tím vším vojskem unie byl generalissimus Fridrich, český král, a jeho general, leitnant Joachim Arnošt markrabě brandenburské v Anšpachu. Přidada k tomu armádu českou s jejími pomocníky učiní obojí 1. pěchoty 59600, 2. jízdy 16800. Summa všeho vojska 76400. —

Dokud pak král Fridrich zdržoval se v Moravě, vpadlo tam 8. d. února nenadále do 4000 kozáků, kteříž předtím hraběti z Altheimu a potom Jiřímu Humanágovi sloužili, z té strany od Krakova a zdělali onde i onde v zemi škody znamenité. Z toho houfu vyrazilo se jich 200, a přesadivše přes Dunaj, táhli upřímo k Vídni a zakázali se k službě císaři. Nad čímž byli při dvoře hrubě potěšeni, protože právě v čas přitáhli; nebo hrabě Bukvoj v ty časy mínil konečně, s Dampírem se spolče, též přes Dunaj se pustiti a kdekoli na lid český a moravský udeřiti. Pročež hrabě Dampír přijal je pod svou správu. A poněvadž v Moravě nabrali si kořistí znamenitých od peněz hotových i od klenotů, řetězů, armpantů, prstenů a stříbra, kteréž přepadli v Mezeříči při jednom veselí panském, když tam mimo vši naději na vzácný počet hostí znamenitých trefili; protož dostavše se do Vídně, všecko to tam rozprodávali. Jiní jejich tovaryši pustili se až blízko k Brnu, ale sou od lidu moravského zase nazpátek obráceni a zahnáni.

Zatím při skonání měsíce února hrabě Bukvoj dosahv od císaře ordinancí, aby armádu svou všecku dohromady svedl, a při dobré své příležitosti na nepřítele udeřil a ven z Rakous jej vyžena, v Čechách neb někde jinde sedem belli, stanoviště a sídlo války, sobě zarazil.

Když tedy Bukvoj zachoval se tak, byv u Kytirstva (?) od Čechův potrestán, uhnul se odtud nazpátek a zodnímal nepříteli do padesáte zámkův, měst a sídel rytířských a dal všecky soldatům svým v loupež. Po některém pak dni přetáhv u Kremže přes most s 8000 lidu oumyslem tím, aby

lid hraběte z Mansfeldu v Langenloisu a Hedersdorfě ležící, 1620
jehož bylo 9 praporců pěchoty a něco jízdy, nenadále přepadl a přeplašil. Ale sám hrabě v tu dobu nebyl při nich, ale zůstával z jistých příčin v Praze. Vypravil tedy Bukvoj napřed několik houfů tiše k dotčeným kvartýrům, aby sobě Mansfeldské ven do pole vyvábili, sám pak s ostatní mocí uložil se v jistých zálohách. Ale Mansfeldští dostavše časně zprávy gruntovní, co by nepřítel obmýšlel o nich, i měli se na pozoru, a vytrhvše ven s 9 praporci pěchoty a s šesti kornetami jízdy, dali se s ním v silné šermiclování celého půl dne. Že však vydali se příliš daleko z fortele svého a dostali se do jakéhosi údolí, v němž nemohli síle císařské odolati, protož byli od ní přemoženi a rozraženi, tak že jich tu zjímáno na živě 200, a do 900 (jiní kladou 1200) císařských pak do 400 na place zůstalo. Tou měrou Bukvoj obdržev vítězství, dostal od nich 6 praporců, 2 kornety a 2 kusy polní, mimo jinou kořist dosti hojnou a onakou. Praporce s kornetami poslal císaři v dar.

Podobnou měrou potom brzo císařští soldati přepadli jízdu hraběte z Hollachu v jedné vsi Egenburku, a položili jich do 60 osob, ostatní pak rozehnali na různo. Kteří leželi v městě Lábu, ti učinili výpad do kvartýru nejvyššího moravského z Salernu, potloukvše ze tří set pěchoty jeho, kteráž divně se bouřila pro nezáplatu svou, do 200 pacholků, a tak je v nežbednosti jejich snázeji spokojili, nežli sám nejvyšší aneb Moravané, páni jejich.

Třetí škodu na lidu vzal hrabě z Hollachu i od kozáků. Nebo ti vpadvše časem nočním do kvartýrů jeho rejtharstva, do 300 jich ššavlovali a drahný počet se dvěma kornetami a praporcem jedním i s loupeží nemalou na živě s sebou preč odvedli. A to vše dálo se v Rakousích. —

V království pak českém lid ten vlašský a španielský, od Passova Zlatou stezkou k Budějovicům a do Krumlova od Don Baltazara uvedený, činil silné štrafy k Vodňanům a k Prachaticům a činil v tom jednom i druhém kraji obyvatelům škody veliké mečem, zájmem i ohněm, tak že, co Bukvojská chasa zanechala po sobě v celosti, to zběř tato zšílená všecko všudyž do gruntu poplundrovala.

Dvamecítmého pak dne února vytáhvše z Budějovic ve třech tisících, přitáhli k Tejnu nad Vltavou, tři míle od Tábora, a požádali obyvatelův a soldatův na zámku i dole v městě ležících, aby obé císaři dobrovolně poddali. Čehož zhrozivše se soldati nejvyššího Freňka, pod správu Mansfeldovu náležejícího, jichž bylo tam okolo 150 osob, učinili s nimi smlouvu a propuštěni sou s věcmi svými k Táboru.

1620 Odtud podal se týž lid k Třeboni, a vypálivše v prvním outoku předměstí, počali i ku pevnosti stříleti. Ale srozuměvše že málo tím svedou jak pro pevnost místa tak i pro silní lidem českým jí osazení, odebrali se zase odtud za čásu s celými hlavami. Což když se v městech Pražských rozhlásilo a zvláště to, že hr. Bukvoj strojil by se ku Praze na masopust, i bylo nařízeno po všech krajích, aby jedna každá vrchnost s dvacátým člověkem poddaným i s jízdou svou podlé nařízené defensí povinnou, byla na hotově, kdyby se jim koli znáti dalo.

S druhé strany vyslaný císařský k gubernatorovi neb místodržícímu hišpanského krále v království neapolitanském velmi snažně sollicitoval při něm, aby s tím lidem pro císaře v témž místě verbovaném odkládáno nebylo, až naposledy k tomu přivedl, že se stalo poručení vladaři knížetství mediolanského, aby co nejdříveji postaral se o otevření passu a propuštění dotčeného lidu skrze zemi švejcarskou přes hory sv. Gotharta řečené. V čemž pracoval nemálo jmenem císařským při obecném sjezdu Švejcarův v Hořejších Teplicích v tu dobu držaném jedno hrabě z Helfenšteina, tak že Švejcaři neřkuli katoličtí, ale i evangeličtí k tomu na jisté výminky povolili.

(Orig. d. IX. str. 914.)

V tutúž dobu zběhlo se mezi armádou císařskou a vojskem krále českého i zemí přivtělených a sjednocených nemalé potkání okolo Egenburku a Meisí z příčiny takové. Když zajisté hrabě Bukvoj, sraziv se s hrabětem Dampírem, byl toho celého úmyslu, se vším vojskem svým upřímo ku Praze táhnouti, poručiv soldatům svým po celém táboře, aby se každý z nich potravou a municí na šest dní zásobil: tedy Kristian kníže z Anhaltu, kterýž generala Dampíra 24. d. února před Grecenšteinem, jejž mínil nenadále ztéci, pobera mu do 200 jonáků dobře potrestal, dostav o úmyslu jejich kundšaftu jistého, rozkázal všecek lid český i moravský, jehož počítali do 12000, u Egenburku co nejrychleji dohromady svésti a založil ním nepříteli všecky cesty a passy platné, aby téhož mínění svého tak snadně sobě provésti nemohl.

To učinil i Bukvoj s armádou svou a položil se až 7. d. března u Hohenwartu. Od toho dne zbíhali se mezi obojími šarmiclové častí až do 10. a 11. dne března, když teprva opravdově na sebe dorazili. Kníže však z Anhaltu položil se s vojskem svým na jednom vrchu dosti příhodném k odpírání nepříteli, zasadiv na něm střelbu velikou proti ležení císařskému; k tomu skryl v jednom lese blízko od toho 2000 mušketýrův, aby když by toho čas ukazoval, s zadu

těch na nepřítele též dotřeli. Rakouskému pak lidu pod správou nejvyššího jich z Hofkirchu vykázal stanoviště pod vrchem. 1620

Když tedy císařští učinili na Anhaltské nejdříve outok skrze kozáky, tu kníže postaviv se na oko, jako by strojil se k utíkání, coufl s dílem lidu zpátkem k Váhu a uvedl tím fortelem Bukvoje neřkuli na střelbu svou, ale i na zálohy v lese ukryté, a svedl s ním bitvu dosti tuhou, tak že jedno pouštěním na něj zhusta střelby, druhé pak silným naň dotíráním obrátil lid jeho k utíkání; ztrativ v tom potkání Bukvoj nejvyššího nad kozáky, jenž prvé čtyry jonáky branné s strany Anhaltské před sebou na place položil, a jednoho leitnanta Waldšteinského Licka. Hrabě pak Dampír, o málo chybělo, že by byl také jat, když kůň pod ním padl, kdyby ho byl jeden kozák, pustiv mu koně svého, z toho nebezpečenství nevysvobodil. Kterýžto smrti znikv, jel upřímo z bojiště k císaři do Vídně a stěžoval sobě nemálo do Bukvoje: že on skrze svou neprozřetedlnost a choulostivost pole ztratil a zmrhal, ano i předtím nejednou zmrhal mnohé příležitosti dobré, v nichž mohlo se nepříteli nemalé zkrácení státi, kdyby byl jen naň udeřiti chtěl; ale že se vždycky toho vzdaluje, leč by nepřítele svého právě v saku neb v chobotu jistém měl.

Bellus pak píše naopak: že Bukvojští prvního dne Čechy a Moravany z fortelův jich vyhnali a přinutili, za vrchy a do lesů před nimi ustoupiti; na druhý ale den 10. d. března že císařští potloukvše drahně set lidu nepříteli, zvláště z regimentu rakouského, a celý den s ním silnou bitvu vystávše, naposledy také na lidu svém škody okolo 300 osob pocítili a do 300 poraněných sečtli. To pak potkání celý den trvající že noc rozvedla, pročež že 11. dne Čechové opanovavše zase vrch jmenovaný, opět stříleli s něho silně na císařské; ale to že dlouho jim netrvalo pro hojný déšť, kterýž přivedl oboje k tomu, že sou z pole strhnouti a okolo Kremže jeden každý do kvartýrův svých rozložiti se musili.

Ale jak tu mnoho lidu na obé ztraceno, nemohlo se ani s jedné ani s druhé strany gruntovně vyzvěděti. Podlé obecného domnění a zprávy kladou někteří skribenti, že po straně české dobře do 800, po císařské pak do 2000 osob v bitvě té zhynulo.

S druhé strany v Čechách ležící vojáci císařští okolo Budějovic až k Táboru činili také výpady čacké a jedni druhé tumlovali, jak kdy komu z nich k tomu štěstí a dobrá příležitost se naskytla. A ač stavové byli napomenuti k vytažení do pole s dvacátým člověkem i s jízdou svou krajskou k 9. d. m. března, avšak zpěčovali se toho učiniti

1620 dříve, až o túž věc jisté snešení při nastávajícím sněmě generalním se stane.

Po té šarvátce polní armáda česká zmocnila se smlouvou města Recu v Rakousích Dolejších, dostavši v něm 1400 sudů vína a jiných mnoho kořistí onakých. Pět set mušketýrův císařských propuštěno s břemeny, a filci jich od knížete z Anhaltu a doprovozeno pokojně až k Kremži.

V tom hrabě z Hollachu, generalleitnant český, přijev stěží do Prahy, měl tuhý spor s nejv. úřed. a soud. zem. z strany opatření peněz k zaplacení dílu služby lidu jich vojenskému, kterýž byl hrubě proto zjitřen proti stavům král. čes.; a stěžoval sobě totéž hrabě i před vlastní osobou královskou, v jakém nebezpečenství zůstávalo by král. čes. i jiné země pro to dlouhé lidu služebnému neplacení. Ale byl toliko slovy pěknými spokojen, protože peněz žádných zemských ani jiných před rukama nebylo, a nejv. úřad. a soud. zem. starali se víceji o skupování statkův duchovních, nežli o ty věci obecné, kteréž žádného odkladu netrpěly; což naposledy všechny nás zavedlo.

(Konec dílu III.)

Jmena osob a míst.

G.

H.

Ch.

I.

J.

M.

N.

O.

P.

Š.

T.

U.

V, W.

Z.

Ž.